This issue consists of six parts

The First and Greatest Lithuanian Daily in America

NAUJIENOS
THE LITHUANIAN DAILY NEWS
PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone CANal 8500

Pirmas ir Didži... ...tis Amerikoje

University of Illinois
Library (gr.)

NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News

Entered as second-class matter March 7, 1914 at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879

Šį laida susideda iš šešių dalių

The First and Greatest Lithuanian Daily in America

NAUJIENOS
THE LITHUANIAN DAILY NEWS
PUBLISHED BY THE LITHUANIAN NEWS PUB. CO., INC.
1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois
Phone CANal 8500

Pirmas ir Didžiausias Lietuvių Dienraštis Amerikoje

VOL XXVI | Kaina 3c | Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 | No. 59

KARO STOVIS PASKELBTAS SLOVAKIJOS SOSTINĖJE

Čekų kariuomenė palaiko tvarką Bratislavoj

PRAHA, Čeko-Slovakija, kovo 10. — Čeko-Slovakijos respublikoje Slovakija turi autonomiją.

Nuo to laiko, kai Čeko-Slovakija buvo sudraskyta, Slovakijoj augo separatistinis judėjimas, kuriam vadovauja velionies katalikų kunigo Hlinkos sekėjai, Vokietijos nacių šalininkai.

Slovakijos atsiskyrimo judėjimui sulaikyti Čeko-Slovakijos prezidentas Hacha penktadienį pašalino iš vietų Slovakijos premjerą Joseph Tiso, ekonomijos ministerį Mikulas Pruzinskį ir darbo ministerį Durcanskį. Be to, pranešama, areštuoti esą Sano Mach, Slovakijos propagandos departamento viršininkas, ir Albert Tuka, separatistų vadas.

Kai tik Slovakijos ministeriai tapo pašalinti, Čeko-Slovakijos vyriausybė paskelbė karo stovį Slovakijos sostinėje Bratislava. Čekų kariuomenė užėmė viešuosius pastatus Bratislavoje, Pistayane, Bystrice ir Trente.

Pranešta taipgi, kad Čeko-Slovakijos vyriausybė paskyrė čeką generolą duoti patarimų Slovakijos vyriausybei.

Bratislavoje padėtis atrodo rimčiausia. Keletas šuvių iššauta, kai tukstančiai Hlinkos sekėjų, Slovakijos nacių, susirinko protestuoti ministerių pašalinimą. Minioj girdėjosi šauksmai: "Mes norime nepriklausomos Slovakijos! Tegyvuoja Hitleris!"

Stebėtojų manymu, griežta Čeko-Slovakijos vyriausybės akcija pakrikdžiusi planuotą Hlinkos sekėjų sukilimą ir paralyžavusi separatistų riaušes.

Komunistų sukilimas apėmė šešis miestus

HENDAYE, Francuzija, kovo 10. — Madrido vyriausybė ketvirtadienio vakare paskelbė, kad komunistų sukilimo Madride vyriausioji buveinė pasidavė. Tačiau kiti pranešimai rodo, jogei sukilimas iš Madrido persimetė į kitus penkis miestus, ir lojalistų kariuomenei tenka kovoti komunistus ir jų talkininkus Guadalajara, Murcia ir Ciudad Real miestuose; be to, buriai sukilėlių laikosi kai kuriose Valencijos ir Cartagena dalyse.

Bendrai žinios apie lojalistų ir komunistų kovą prieštarauja vienos kitoms.

Dies nori deportuoti komunistus ir fašistus

WASHINGTON, D. C., kovo 10. — Martin Dies, Jungt. Valstijų atstovų rumų komiteto anti-amerikoniškai veiklai tyrinėti pirmininkas, penktadienį įteikė kongresui tris bilius. Vienas tų bilių reikalauja deportuoti iš Amerikos komunistus ir fašistus. Kitas reikalauja uždrausti valdžiai samdyti komunistus ir fašistus. Trečias bilius reikalauja, kad butų registruojamos visos anti-rasinės organizacijos.

Dies aiškinimu šitie biliai esą tik rėmai projektuojamiems įstatymams. Juos dar reikia apsvarstyti, išdiskusuoti.

Sveikinimai Naujienoms iš Washingtono

DR. P. GRIGAITIS—
1739 South Halsted St., Chicago:

Congratulations to NAUJIENOS upon occasion of Twenty-fifth Anniversary. I wish your publication many more years of successful activity in all its constructive undertakings.
FRANCES PERKINS, Secretary of Labor.

DR. P. GRIGAITIS, EDITOR:—
1739 South Halsted St.:

Please let me send my congratulations to your paper and your people. It is my anxious hope that everything can be arranged that will afford every peace and great prosperity in their government. Best wishes to you all. JAS. HAMILTON LEWIS, U. S. Senator.

DR. P. GRIGAITIS—
1739 South Halsted St., Chicago:

Please accept my congratulations upon the Twenty-fifth Anniversary of "NAUJIENOS". This is an attainment in Journalism that rightly should give you, your associates on the paper, and Americans of Lithuanian extraction throughout the country a feeling of deep pride. You have my every good wish for success in the years to come.
HARRY HOPKINS, Secretary of Commerce.

Prezidentas dar kartą reikalaus $150,000,000 WPA darbam

WASHINGTON, D. C., kovo 10. — Prez. Rooseveltas pasitarime su kongreso vadais penktadienį davė suprasti, kad ateinantį pirmadienį arba antradienį jis dar kartą pasiųs kongresui prašymą paskirti $150,000,000 WPA darbams. Jis prašys padidinti asignacijas šitiems darbams ta suma, kurią kongresas nukapojo, kai originalus reikalavimas $875,000,000 tiems darbams buvo įteiktas.

Jeigu kongresas atsisakys išpildyti prezidento prašymą, tai, sako WPA administratorius Harrington, teks 1,000,000 darbininkų pašalinti iš darbo laikotarpiui nuo balandžio 1 d. iki birželio mėn. pabaigos.

● WASHINGTON, D. C., kovo 9. — Jungt. Valstijų valdžia per paskutinius 18 mėnesių suteikė Illinois valstijos farmoms pagalbos suma $23,500,501.

● BERLYNAS, Vokietija, kovo 9. — Popiežius Pijus XII ketvirtadienį turėjo pasitarimą su keturiais Vokietijos kardinolais. Apie ką jie tarėsi, nepaskelbta. Vokietijos spauda reiškia nuomonę, kad Vatikano-nacių santykiai ateity pagerėsią.

: : — : :

● HARRISBURG, Pa., kovo 9. — Grand Jury apkaltino (indaitino) 12 demokratų partijos vadų tuo, kad jie netiksliai suvartoję skirtus viešk. fondus.

LOJALISTAI SULAUŽĖ KOMUNISTŲ SUKILIMĄ

MADRIDAS, Ispanija, kovo 10. — Oficialus lojalistų vyriausybės pranešimas penktadienį sako, kad komunistų sukilimas prieš vyriausybę Madride tapo sutriuškintas. Per paskutines 24 valandas 14,000 kareivių, dalyvavusių sukilime, pasidavė.

Komunistų ir jų simpatizuotojų sukilimui numalšinti gen. Miaja pavartojo ne tik ištikimą vyriausybei kariuomenę Madrido fronte, bet ir atgabeno kai kurias kariuomenės dalis iš Valencijos.

Vyriausybei pačmus komunistų įsitvirtinimus, ten užtikta nemažai žymių Madrido gyventojų, kuriuos sukilėliai buvo pasigavę kaipo užstatus.

Planuoja ginklavimosi apribojimo konferenciją

LONDONAS, Anglija, kovo 10. — Premjeras Chamberlain sušaukė Britanijos žymiausiųjų laikraščių atstovus ir painformavo juos, kad Britanija ketina atsiklausti kitas valstybes ginklavimosi apribojimo reikalu. Jei sumanymui pasirodys prielankumo, tai planuojama šaukti ginklavimosi apribojimui konferencija.

Chamberlain sako, kad ginklavimosi lenktynės veda įvairias šalis prie bankroto. Jis tikisi, kad ginklavimosi apribojimui sutiks Vokietija, nes ginklavimasi ją sunkiai spaudžia. Jis mano, kad Italija nereikalaus daug koncesijų iš Francuzijos ir todėl italų-francuzų ginčą galima derybomis likviduoti. Pagaliau jis skaito, kad Ispanijos karas veikiai pasibaigs, taigi išnyks dar vienas karo pavojus Europai. Iš viso aplinkuma darosi palanki ginklavimosi lenktynėms sustabdyti.

● PARYŽIUS, Francuzija, kovo 9. — Ofisuose ir apartmentiniuose namuose išdalinta įsakymai, kad gyventojai pasiimtų dujų kaukes. Kurie neklausys įsakymo tiems gręsia piniginės bausmės. 200,000 kaukių paskirta išdalinti.

Iš Lietuvos

ŠAULIAI MINĖJO PUTVIO-PUTVINSKO MIRTIES DEŠIMTMETĮ.

KAUNAS, kovo 5 d. šauliai minėjo Šaulių Sąjungos įkurėjo Putvio-Putvinsko mirties dešimtmetį.

1939/III/8 d.

Riaušės keliamos Slovakijoj

PARYŽIUS, Francuzija, kovo 10. — Vėliausi penktadienio pranešimai sako, kad mieste Bratislava, Slovakijoj, įvyko riaušių. Separatistai mėgino užpulti kariuomenės tribunolo pastatus. Grumojami čekų kariuomenės jie buvo priversti pasitraukttii. Slovakų demonstracijos tęsėsi iki vėlyvo vakaro.

ORAS

Chicagai ir apielinkei federalio oro biuras šiai dienai pranašauja:

Tarpais lietus; poval kįlanti temperatura; saulė teka 6:10 v. r., leidžiasi 5:51 v. v. Sekmadienį — lietus.

Rytoj "NAUJIENU" JUBILIEJINĖS IŠKILMĖS
ASHLAND BOULEVARD AUDITORIJOJ
Kamp. Ashland ir Van Buren
4 Val. Popiet
PO KONCERTUI ŠOKIAI PRIE PUIKIOS ORKESTROS
Įžanga $1.00 ir 75 Centai

UTILITY LIQUOR
DISTRIBUTORS, Inc.
5931-33 So. Ashland Ave.
WHOLFSALE ONLY
Phones: Prospect 0745-0746
Mes importuojam Lietuvišką Degtinę.
F. Dzimidas, savininkas ir vis darbininkai lietuviai.

AKIŲ SPECIALISTA

DR. VAITUSH, OPT
LIETUVIS
Mano 20 metų praktikavimas jusų garantavimas.
Optometrically Akių Specialist
Palengvina akių įtempimą, ku esti priežastimi galvos skaudėjim svaigimo, akių aptemimo, nervuot mo, skaudamą akių karštį, atitai

Kayford, W. Va.

PASVEIKINIMAS "NAUJIENOMS"

Daug mylimos ir gerbiamos "Naujienos", aš siunčiu didžiausius linkėjimus "Naujienoms", sulaukusioms dvidešimt penkių metų jubiliejaus sukaktuvių. Aš linkiu "Naujienoms" sulaukti auksinio jubiliejaus.

Aš pastebiu, kad "Naujienos" yra linksmos sulaukusios jubiliejinių sukaktuvių per savo didžiausius vargus ir kovas su priešais ir visokiais parazitais, kurie stojo "Naujenoms" skersai kelią. Tačiau tiesus ir stiprus žodis nustumė tuos visus priešus nuo kelio. O tai dėl to, kad "Naujienos" stovėjo ir stovi ant tiesaus ir teisingo kelio. O tai yra svarbiausias dalykas ir didelė garbė priklauso tiems žmonėms, kurie stovi "Naujienų" priešakyje. Jiems tai aš ir linkiu kuo geriausio pasisekimo darbuotis ir toliau.

Taipgi aš nors ir su maža dovana glaudžiuosi prie "Naujienų", siųsdamas joms jubiliejinių sukaktuvių proga 6 dolerius. —STANLEY COTTON

East St. Louis, Ill.

SLA 88 KUOPA SVEIKINA "NAUJIENAS"

SLA 88 kuopa savo kovo 6 d. laikytame susirinkime nutarė pasveikinti "Naujienas" jų 25 metų jubiliejinių sukaktuvių proga. Iš kuopos liko paskirta $3.00, o nariai dar sumetė $2.25. Tokiu budu susidarė $5.25, kuriuos siunčiame "Naujienoms" kaipo dovaną ir linkime joms kuo geriausios kloties ateityje.

Kuopos valdyba:

V. MIELAŠIUS, pirmininkas,
J. ZIČKUS, raštininkas,
M. JUOKUBAITIS, protokolų rašt.
J. BULOTH, iždininkas.

Sveikinu Naujienas su 25 Metų Jubiliejaus Sukaktuvėms

JOHN PAUGA
Distributorius

FOX HEAD
BEVERAGES

5031 W. 12th St.
Phone Cicero 5306
Cicero, Illinois

Sveikinu Naujienas su 25 Metų Jubiliejaus Proga

ZAJEWSKI'S TAVERN

Geras Alus, Vynas ir Likeris
Moterys Kviečiamos
1444 So. 51st St.
Tel. Cicero 593
Cicero, Illinois

Norge Refrigeratoriai ir Parlor Setai

Jųs galite nupirkti
NORGE
ROLLATOR
Refrigeratorių 1939
metų už
$119.50

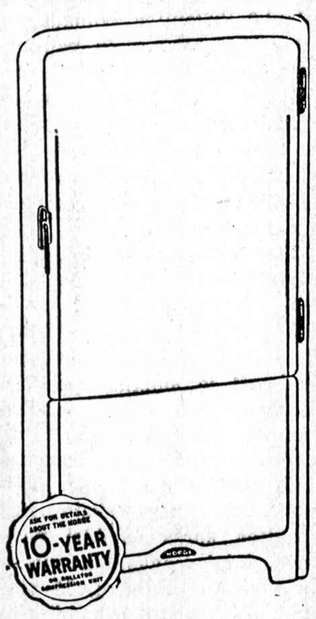

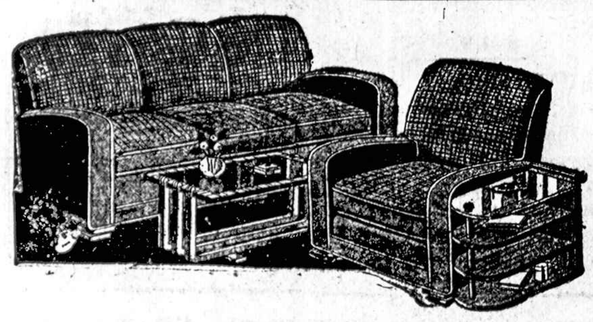

PARLOR SETAS MUSŲ PAČIŲ PADARYTAS
tik už **$39.00**

ROOSEVELT FURNITURE CO.
2310 ROOSEVELT ROAD SEELEY 8760

Adv. KLEOFAS JURGELONIS, buvęs "Naujienų redakcijos narys, administratorius ir bendradarbis.

Kenosha, Wis.

Susivienijimo S.L.A. 212 kuopa

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkime kad dienraštis gyvuotų ir šviestų visuomenę per šimtmetį. Prisiunčiam namo fondui $5.00

Kuopos vardu.
—**H. Labanauskas,** pirm.

Brighton Parko Moterų Klubas

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkime dienraščiui ilgiausių metų dar gyvuoti. siunčiame mažą auką $5.00.

Valdyba:
A. Zabukienė, pirm.,
S. Klaunienė, vice-pirm.
S. Puniškienė, prot. rašt.
J. Burokienė, fin. rašt.
R. Budrienė.

Susivienijimo L. A. 134 Kp.

Dvidešimts penkių metų jubiliejaus proga sveikiname "Naujienų" redaktorių, gerb. P. Grigaitį ir visą redakcijos štabą, moterų skyriaus vedėją gerb. M. Jurgelionienę ir kitus, ir prašome priimti musų kuklią dovaną $5.00.

Gyvuokit ilgiausius metus šviesdami liaudį.

Kuopos vardu,
K. Katkevičienė.

Detroit, Mich.

LSS 116 kuopos sveikinimas

LSS 116 kp. sveikina "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga. Kuopos nariams ypač malonu, kad "Naujienos" visą laiką laikėsi demokratinio nusistatymo. Linkime redaktoriui, Dr. P. Grigaičiui ir visam "Naujienų" štabui geros sveikatos. Šia proga iš kuopos iždo aukojame $10.00 ir linkime "Naujienoms" sėkmingai sulaukti auksinio jubiliejaus.

Valdyba:
Org. **F. Normantienė,**
Sekr. **J. Besasparis,**
Ižd. **M. Strazdienė**

Sveikinu Naujienas 25 Metų Sukaktuvių Proga

GRANT WORKS PHARMACY
J. KESER (Keserauskas)
4847 W. 14th St.
Tel. Cicero 39
Cicero, Illinois

HAMMAND, Ind. — Rimtai serga "Naujienų" kontestantas Juozas Maksvitis. Labai apgailestauja, kad negalės dalyvauti "Naujienų" koncerte, kovo 12 d. Ligos priežastis — susižeidė kairę koją, kurdamas boilerius St. Margarets ligoninėj, kurioje jau 4 metai dirbo. **Vietinis**

Pirkit savo apielinkės krautuvėse

UTILITY LIQUOR
DISTRIBUTORS, Inc.
5931-33 So. Ashland Ave.
WHOLESALE ONLY
Phones: Prospect 0745-0746
Mes importuojam Lietuvišką Degtinę.
F. Dzimidas, savininkas ir visi darbininkai lietuviai.

AKIŲ SPECIALISTAI

DR. VAITUSH, OPT.
LIETUVIS
Mano 20 metų praktikavimas jusų garantavimas.
Optometrically Akių Specialistas
Palengvina akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo, akių aptemimo, nervuotumo, skaudamą akių karštį, atitaiso trumparegystę ir toliregystę. Prirengia teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimas daromas su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Specialė atyda atkreipiama į mokyklos vaikus. Kreivos akys atitaisomos.
VALANDOS: nuo 10 ryto iki 8 v. Nedėlioj tiktai pagal susitarimą.
Daugelyj atsitikimų akys atitaisomos be akinių. Kainos pigiau kaip pirma.
4712 South Ashland Av.
Phone YARDS 1373.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

Tel. Yards 1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 West 35th Street
kampas Halsted St.
Valandos: nuo 10 iki 4, nuo 6 iki 8
Nedėliomis pagal sutartį.

Garsinkitės "N-nose"

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
John F. Eudeikis
KENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
AMBULANCE
DIENĄ IR NAKTĮ
Visi Telefonai YARDS 1741-1742
4605-07 So. Hermitage Ave.
4447 South Fairfield Avenue
Telefonas LAFAYETTE 0727
Dykai koplyčios visose Chicagos dalyse
Klausykite musų Lietuvių radio programų šeštadienio vakarais 7 val. vakaro iš W. H. F. C. stoties (1420 K.)—Franklino P. BALTIMIERAS.

Laidotuvių Direktoriai

NARIAI Chicagos, Cicero Lietuvių Direktorių Asociacijos

Ambulance Patarnavimas Dieną ir naktį.
TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

ALBERT V. PETKUS
4704 So. Western Ave. Phone Lafayette 8024

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 Lituanica Avenue Phone Yards 4908

ANTHONY B. PETKUS
6834 So. Western Ave. Phone Grovehill 0142
1410 South 49th Court Cicero Phone Cicero 2109

J. LIULEVIČIUS
4348 S. California Avenue Phone Lafayette 3572

P. J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street YARDS 1419

I. J. ZOLP Phone Yards 0781
1646 West 46th Street Yards 0782

S. P. MAŽEIKA Yards 1139
3319 Lituanica Avenue Yards 1138

LACHAWICZ IR SUNŲS
2314 West 23rd Place Phone Canal 2515
SKYRIUS: 42-44 East 108th Street **Tel. Pullman 1270**

LIETUVIAI

GYDYTOJAI IR DENTISTAI
Amerikos Lietuvių Daktarų Draugijos Nariai

Phone CANAL 6122
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West 22nd Street
Valandos: nuo 1—3 ir 7—8
Seredomis ir nedėl. pagal sutartį.
Rez. 6631 So. California Avenue
Telefonas Republic 7868

Ofiso Tel. Yards 5921
DR. BERTASH
756 West 35th St.
Cor. of 35th and Halsted Sts.
Ofiso valandos nuo 1-3 nuo 6:30-8:30
Nedėliomis pagal sutartį.
Rez. 4910 SO. MICHIGAN BLVD.
Tel. Kenwood 5107.

Ofiso Tel. Virginia 0036.
Residence Tel. BEVERLY 8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
nuo 2—4 ir nuo 6—8 val. vakaro
8939 SOUTH CLAREMONT AVE.
Valandos—9—10 A. M.
Nedėlioj pagal sutartį.

Dr. Emelia J. Giryotas
GYDYTOJA IR CHIRURGE
8 South Michigan Avenue.
Tel. Franklin 8484
Valandos: Kasdien nuo 1—4 v. p. p.
Rezidencija **1436 So. 48th Ct., Cicero**
Valandos: 7 iki 9 vakaro.
Antrad. ir Penktadieniais
Tel. CICERO 3453 W.

Tel. Pullman 7235
Res. Pullman 0263
OFISO VAL.: 9-12;1-5; 7-9
Ketv. 9-12
Dr. A. W. Jacobs
DENTISTAS
10758 So. Michigan Avenue
Chicago, Illinois

Dr. F. Pulsucki Le Van
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos kasdien 2-4 ir 6-9 vak.
1957 W. Garfield Blvd.
Cor. Damen. Hemlock 6699

A. Montvid, M. D.
West, Town State Bank Bldg.
2400 WEST MADISON STREET
Val. 1 iki 3 po pietų, 6 iki 8 vak.
Telefonas SEELEY 7330.
Namų telefonas Brunswick 0597

Office and Res. Phone Calumet 7472
Office Hours: 2-4 p. m. 7-8:30 p. m.
DR. ST. NAIKELIS
Physician and Surgeon
3261 So. Halsted Street

Dr. V. E. SIEDLINSKI
DENTISTAS
Pirm., Trečiadienį, Šeštadienį
4631 So. Ashland Ave.
Tel. Yards 0994.
Antrad., Ketvirtad., Penktadienį
4143 So. Archer Ave.
Tel. Lafayette 3650

DR. STRIKOL'IS
Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas 4645 SO. ASHLAND AVE.
Ofiso val.: Nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 vak. Nedėlioj pagal susitarimą.
Ofiso Tel.: **YARDS 4787**
Namų Tel.: **Prospect 1930**

Tel. Yards 3146
VALANDOS: Nuo 11 iki 12, 2 iki 4 ir 7 iki 9
Pirmadieniais: 2 iki 4 ir 7 iki 9
Šventadieniais: 11 iki 12
Dr. V. A. Šimkus
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
ir Akinius Pritaiko
3343 S. HALSTED ST.

DR. BRUNO J. ZUBRICKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2808 West 63rd St.
VALANDOS: 2—4 popiet ir 7—9 vakaro, trečiadieniais ir sekmadieniais pagal susitarimą.
Telefonas HEMLOCK 6111

DR. C. Z. VEZEL'IS
DENTISTAS
4645 So. Ashland Ave.
arti 47 Street
Tel. Yards 2246
Valandos nuo 9 iki 8 vakaro.
Seredoj pagal sutartį.

Kiti Lietuviai Daktarai

DR. P. J. BEINAR
(BEINARAUSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6900 So. Halsted St.
Tel. Went. 1612 — Res. Yards 3955
Ofiso val.: 2-4 pp. ir 7-9 vak. Ser. ir nedėlioj pagal sutartį.

Dr. Margeris
3325 So. Halsted St.
Valandos: nuo 10 r. iki 2 po pietų ir nuo 6 iki 8 vakaro.
Šventadieniais tik susitarus.
Phone YARDS 7299

Tel. Office Wentworth 6330
Rez. Hyde Park 3395
Dr. Susanna Slakis
Moterų ir vaikų ligų gydytoja
6900 So. Halsted St.
Valandos—1—4 po pietų, 7—8 vak. išskyrus seredomis ir subatomis

KITATAUČIAI

Telefonas Fairfax 4024.
Dr. J. M. Finnegan
DENTISTAS
VALANDOS: 9—12, 6—9. Trečiadienį 9—12.
1344 East 63rd St.
CHICAGO, ILL.

DR. HERZMAN
IŠ RUSIJOS
Gerai lietuviams žinomas per 31 metus kaipo patyręs gydytojas chirurgas ir akušeris.
Gydo staigias ir chroniškas ligas vyrų, moterų ir vaikų pagal naujausius metodus X-Ray ir kitokius elektros prietaisus.
Ofisas ir Laboratorija
1034 W. 18th St., netoli Morgan St.
Valandos nuo 10—12 pietų ir nuo 6 iki 7:30 val. vakaro.
Tel. CANAL 3110
Rezidencijos telefonai:
Superior 9454 ar Central 7464

Dr. Charles Segal
OFISAS
4729 So. Ashland Ave.
2-ros lubos
CHICAGO, ILL.
OFISO VALANDOS:
Nuo 10—12 val. ryto; nuo 2 iki 4 val. popiet ir nuo 7 iki 8:30 val. vakaro. Nedėliomis nuo 10 iki 12 valandai dieną.
Phone MIDWAY 2880.

Telefonas **YARDS 0994**
Dr. Maurice Kahn
4631 SOUTH ASHLAND AVE.
Ofiso valandos:
Nuo 10 iki 12 dieną, 2 iki 3 po pietų, 7 iki 8 val. Ned. nuo 10 iki 12
Rez. Telephone PLAZA 2400

Jos. C. Urkov, M. D.
VEIDO CHIRURGAS
Praktikuoja plastinę chirurgiją ir odos iškraipymų gydymą.
59 E. MADISON ST., Chicago, Ill.
Suite 2008 Mallers Bldg.
Telefonas STATE 7792

ADVOKATAI

K. P. GUGIS
ADVOKATAS
Miesto ofisas—127 N. Dearborn St.
Kamb. 1431-1434-Tel. Central 4411-2
Namų ofisas—**3323 So. Halsted St.**
Valandos vakarais nuo 6 iki 8:30
Telefonas YARDS 0818.
Ketvirtadieniais ir Sekmadieniais—pagal sutartį.

JOSEPH J. GRISH
LIETUVIS ADVOKATAS
Telephone: Yards 1001.
4631 SO. ASHLAND AVENUE
Res. 6515 So. Rockwell St.
Telephone: Republic 9723.

Joseph V. Mockus
ADVOKATAS
Chicago, Illinois
1664 W. Madison St.
Telefonas MONROE 0701
Valandos: 9 ryto iki 9 vakaro

A. A. SLAKIS
ADVOKATAS
7 So. Dearborn St.
Room 1230.
Ofiso Tel. CENTRAL 1824.
Namų Tel.—Hyde Park 3395.

Telefonas CICERO 3548.
BENNY NAURICH
ATTORNEY AT LAW
Valandos: 6:00—8:30 P. M. ir susitarus.
1339 So. 48th Court
CICERO, ILL.

Remkite Tuos Biznierius, kurie Garsinasi "NAUJIENOSE"

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS
20 Metų Sukakties Minėjimo Ženklelius
GALI GAUTI
NAUJIENOSE
KAINA 25 CENTAI
Pelnas eina
LIETUVOS AERO KLIUBO NAUDAI.

Iš seuų atsiminimų

Rašo J. GIRIJOTAS

(Kaip "Naujienų" štabas, taip ir visi skaitytojai senesnios kartos, gerai atsimena Juozapą Girijotą. Tai vienas iš entuziastų senosios kartos. Buvo "Naujienų" dienraščio bendrovės pirmųjų direktorių tarpe. Ir jeigu jisai parašytų savo atsiminimus iš praeities iki šių dienų, tai užimtų daug, daug puslapių.

P-s Girijotas nemėgo ir nemėgsta apie save daug kalbėti, keltis viršun, bet kam yra žinomi jo darbai, pasišventimas, tai galima daug kas pasakyti. Ir jeigu laikas pavelys, tai "Naujienų" skaitytojai turės progą susipažinti su tuo senu veteranu. O dabar skaitykite jo paties įspudžius iš praeities. — KPD.)

●

Budamas tik 15 metų aš pasileidau į Rygą, kaip sako, "laimės ieškoti". Žinoma, pradžia buvo varginga, bet laikui bėgant, kiek pagerėjo. Budamas 23 metų amžiaus apsivedžiau. Taigi, per laiką susirandi ir draugų. Kaip kada suėję vakare ar šventą dieną, mąstėm kaip gauti daugiau pasaulio žinių. Vienas iš musų, butent Kazimieras Mickus, sako "Aš žinau lietuvį, kuris gabena naldakninges iš Prusų." Laikui bėgant mes jį pasigavom. Mes užsakėm, kad jis mums atgabentų Varpą, Apžvalgą, ir Ukininką, (nes tokie laikraščiai tuo laike buvo išleidžiami Tilžėj), bet su išlygom, kad jam pagelbėsim parduoti ir maldakninges, nes iš jų geresnis pelnas.

Tokiu budu mes tapom jo pirkėjai ir agentai. Bet mes nesigailėjom, nes mes pradėjom gauti pasaulio tikrų žinių. Vėliau mes pradėjom gauti ir iš Amerikos, "Vienybę Lietuvninkų".

Skaitydami tiek daug lietuviškų laikraščių, mes pradėjom mąstyti, kaip mes galėtumėm parodyti, kad po Caro letena yra lietuvių. Mes gerai žinojom, jog negalim turėti laikraštį, bet pradėjom mąstyti ar negalėtumėm kokią draugiją sutverti. Latvių ir Vokiečių Draugijų buvo keliolika.

Rygoj.

Tuo laiku mes buvom šeši draugai. Žaldokas, Zaburas, Girdvainis, Burneika, Vešeta ir aš, Girijotas. Nutarėm tverti lietuvių pašalpos ir kulturos draugiją, po vardu Ruta. Po to mes pradėjom kviesti kiek galėjom, pažįstamus lietuvius, žinoma, išeinančius iš bažnyčios. Pasakėm susirinkti pas Girijotą, ant Gertrudos gatvės, po numeriu 95. Tą dieną atėjo apie 20 lietuvių, kurie pritarė musų sumanymui ir gelbėjo finansiškai išgauti užtvirtinimą. Tai buvo didelė abejonė. Bet tame laike gubernatorius buvo labai žmoniškas. Tiesa, mes turėjom keblumo su konstitucija, nes tris sykius turėjom pertaisyti. Jie neparašydavo ko truksta, bet pabrėš su raudona juodila į tarpą ir žinok kas ten turi buti. Gal mes niekad nebutume prie to priėję, jei nebutume pasikvietę gubernatoriaus sekretorių pietums į puikų restoraną. Po to mes pataisėm kas reikėjo, konstitucija buvo priimta, pasiųsta į Petrapilį ir ten buvo patvirtinta. Bet vardą Ruta nepavelijo, nes esąs perdaug patrijotiška. Tokiu budu Lietuvių Pašalpos Draugija, atsirado po padango Carizmo, ir šiandien tebegyvuoja. Po to buvo sutverta antra lietuvių draugija Petrapilyje, bet aš apie ją nieko nežinau.

Rygos draugijos atidarymas buvo iškilmingas. Svečių buvo net iš Palangos, Dr. Vaineikis ir iš Mintaujos buvo Profesorius Jablonskis ir Kunigas Tumas. Taipgi iš Mintaujos buvo vienas advokatas, kuris atsivežė burį studentų ir studenčių. Tai tas advokatas visus lietuviškus šokius lydėjo. O kada buvo penkių metų Draugijos sukaktuvės, tai Zaburas ir aš buvom pas žandarus, už grotų. Kai aš išsprukau, tai netrukus dumiau į Ameriką, manydamas, kad manęs tie raudonsiuliai nepaseks. Taip ir buvo.

Chicagoj.

Aš dasigavau į Chicagą 1899 metais, liepos 15 dieną ir pirmą naktį praleidau pas p. Olšauskį. Tokiu budu man buvo proga susipažinti su Laliu ir Tananevičium, nes jie abudu dirbo pas Olšauskį. O paskiau pasitaikė proga susipažinti ir broliais Kodžiais. Vieną nedėldienį po pietų sučjom į Laudanskio saliukę, užpakaly saliuno, ir nutarėm sutverti socialistų kuopą. Aš nepamenu ar tuo laiku buvo lietuvių socialistų organizacija ar ne. Vieną šventą dieną, pavakarin, atsistojom ant kampo 32-ros ir Morgan gatvių ir Stanislovas Kodis pradėjo spyčių pakeltu balsu. Apylinkės gyventojai subėgo pasiklausyti, ir vienas iš publikos paklausė, ką jųs gaunat už tą kalbėjimą? Musų kalbėtojas Stanislovas Kodis atsakė, sako, mes gaunam šviežaus oro pakvėpuoti. Tai buvo pradžia lietuvių socialistų Chicagoj. Aš visos istorijos negaliu aprašyti.

Vėliau, laikui bėgant, Dr. Graičiunas buvo sukvietęs burelį lietuvių tikslu sutverti Aušros draugiją rėmimui moksleivių ir šelpimui politiškai nukentėjusių nuo Caro žiaurumo. Tas susirinkimas buvo Dr. Graičiuno rumuose, užpakalyj jo vaistinės, prie 18-tos gatvės ir Union Ave. Tame burelyj taipgi dalyvavo ir advokatas Bračiulis. Aušros draugija gana daug veikė. Aš tikiuos, kad "Naujienų" Redakcija turi daugiau rekordų, negu mano galva.

Prie Aušros draugijos prisidėjo ir mišrus dainininkų choras, kuris pagelbėdavo pritraukti daugiau publikos prie parengtų vakarų.

"Naujienų" Steigimas.

Vėliau atėjo laikas, kada socialistai pradėjo tvirtėti. Tada pradėta mąstyti ar galima butų išleisti Chicagoj socialistišką laikraštį. Buvo šaukiami susirinkimai ir daromi tarimai kokiu budu ir iš kur gauti finansus. Buvo nutarta laikraštį steigti ir parduoti šėrus po $10.00 už vieną. Kada buvo sušauktas susirinkimas pardavimui šėrų, tai tą dieną gana apsčiai ir buvo parduota. Kai pasibaigė pardavinėjimas šėrų, tai buvo renkami direktoriai, ir buvo išrinkti devyni, bet visų nepamenu. Žinau, kad Ilgaudas buvo spaudos, Lalis redagavimo, ir, man rodos, advokatas Gugis — teisių patarėjas. Tais laikais Olšauskis sakė, kad dieninis laikraštis jokiu budu negali pasilaikyti. Bet naujieniečiai nepabijojo, nutarė leist kasdieninį.

Taigi, mes matom, kad drąsa ir nepailstantis darbas nenupuola, bet eina pirmyn, ir pasiekia tikslą. Aš pamenu, pradžioje gyvenimo, kada tik budavau direktorių susirinkime, tai vis girdėjosi, kad jau šerifas uždarė, bet niekada į vidų neįėjo. Taip aš tikiuos, kad tas šerifas niekad durų — nei kur "Naujienos" gyvuoja — neras.

Dabar, kad atėjo sukaktuvės 25 metų, aš linkiu "Naujienoms", kad tas nepailstantis darbas butų be pabaigos.

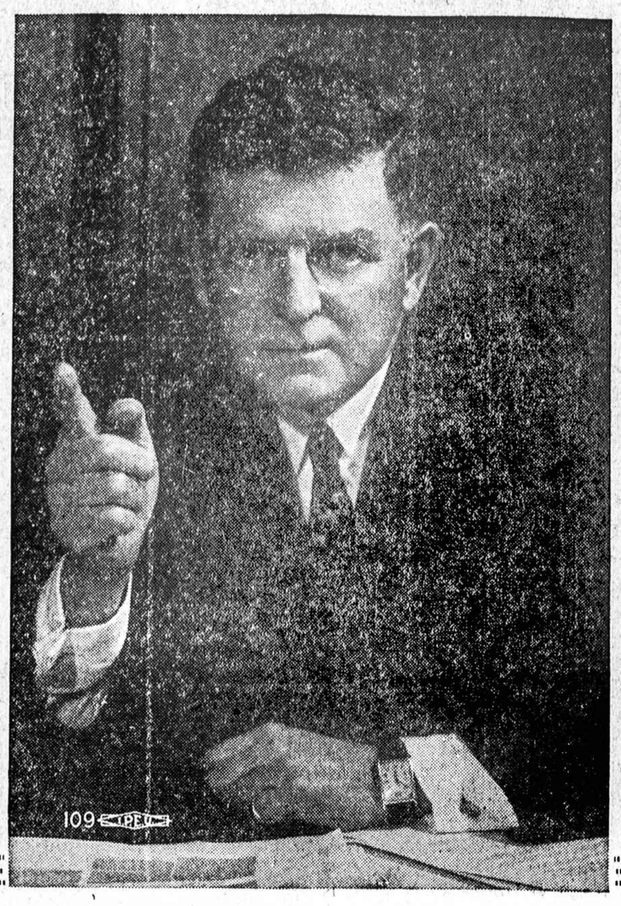

SVEIKINU lietuvių dienraštį Naujienas jo sidabrinio jubiliejaus proga.

Labai džiaugiuos galėdamas šia nepaprasta proga —per šią Sidabrinio Jubiliejaus laidą pasveikinti lietuvius Amerikos piliečius, kurie bendromis pastangomis padėjo išugdyti kiekvieną visuomenės darbo projektą ir bendrai prisidėjo prie viso Chicagos miesto progreso.

Todėl, nuoširdžiai pageidauju lietuvių dienraščiui Naujienoms geriausios ateities ir pasisekimo.

EDWARD J. KELLY
MAYORAS

Jaunas Veikėjas

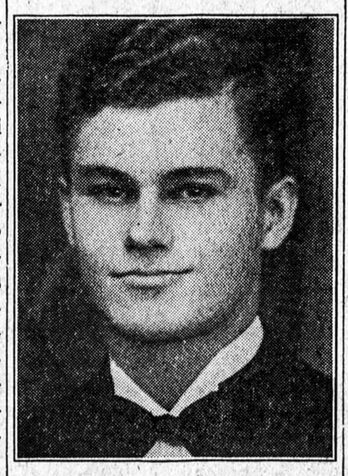

JONAS FAIZA, sunus Northsidiečių pp. V. Faizų, kuris dažnai rašinėja "Naujienose" ir daug veikia jaunimo organizacijose.

Vertingi Naujieniečiai

Nuo pat pradžios skaitė ir rėmė "Naujienas" sekanti žmonės: Anthony Nagreckis, 401 E. 69th St., Joseph Stasytis, 3206 So. Lituanica Ave., Kazimieras Mikuckis, kampas 18-tos ir Union Ave., Victor Shultz, Tautiškų Kapinių užveizda ir ponia Stella Malinauskienė. Čia dar turim pastebėti, kad tokių gerų "Naujienų" rėmėjų yra labai daug.

—VBA.

Sveikinimas Naujienoms

Sveikindamas "Naujienas" jų 25 metų gyvavimo sukaktuvių proga, negaliu nepaminėti, dėlko sveikinu. Nuo pat "Naujienų" įsteigimo iki šiol besekant jųjų turinį ir pakraipą susidarė pas mane, trumpai suglaudus, toks įsitikinimas: 25 metai atgal Chicagos ir apylinkės pažangioji lietuvių visuomenė įsisteigė "Naujienas", nors tų steigųjų buvo ir nedidelis burelis. Bet kadangi jie patiekė tą, kas tai visuomenei buvo labai reikalinga — tai su kiekviena diena, nepaprastu spartumu, jos augo ir bujojo. Vienok besibaigiant pasauliniam karui pažangiąją visuomenę ištinka baisi audra, kuri, prasidėjusi Rusijoj, apima beveik visą pasaulį. Užgavo ji ir "Naujienas". Ir jos buvo draskomos iš lauko ir iš vidaus. Buvo momentų, kada rodės, kad jau jos nebeatsilaikys. Tačiau jos atsilaikė. O jos atsilaikė todėl, kad jos stovėjo ant tvirto ir nepajudinamo pamato. O tuo pamatu yra pažangiosios visuomenės nusistatymas. Todėl dabar, kada toji audra atslugo, kada ta visuomenė po tų skaudžių smugių atsipeikėjo, tai ir "Naujienos", atsilaikiusios prieš tą audrą dar sparčiau bujoja. Tad švenčiant joms ištvermingą savo 25 metų gyvavimą jubiliejų ne tik visi tie, kurie pasiliko joms visą laiką ištikimi, bet daugelis ir tų (kurie drąsesni ir nuoširdesni) gelbėjo tai audrai, dabar jau šaukia, TEGYVUOJA NAUJIENOS. TEGYVUOJA NENUILSTANTIS, nepaprastos energijos — nesvyruojantis jųjų vedėjas, Dr. Pijus Grigaitis.

Kartu su visais taip šaukiu ir aš. —J. Adomaitis

Pasier Product Co.

Ta plačiai Chicagos mieste pagarsėjusi savo produktais bendrovė, pasinaudodama nepaprasta proga, sveikina Naujienas jų 25 metų visuomeninio darbo sukakčia ir lietuvius jų pažanga. Bendrovė išdirba agurkelius, kopustus ir uksusą. Prekyba veda su visomis maisto krautuvėmis ir todėl, neturi abejonės, kad lietuvės šeimininkės nesinaudotų jos patarnavimu. Tad, už nuoširdžią paramą taria ačiu.

Paminėtina, kad tos bendrovės vedėjai yra lietuviai. Prez. p. John Gawel, sekr. p. Frank Welcing ir iždininku — Leo Wisnauskas. Antrašas 1901 W. Division St. Tel. Humboldt 3582. (Skelb.)

Sveikiname Naujienas jų 25 Metų Visuomeninio Darbo Proga!

DISCOVER THE RICH FLAVOR OF WANZER'S MILK and CREAM

WANZER'S is still owned and actively managed by the Wanzer family . . . and offers you specialized home delivery service. That's why the Wanzers are able to personally guarantee the quality and flavor of Wanzer's milk when it reaches your door.

SIDNEY WANZER AND SONS . . Est. 1857 • CHICAGO'S OLDEST MILK COMPANY

Sveikiname Naujienas Jų 25 Metų Visuomeninio Darbo Proga!

2 Asmeniškai Lydimos

DIDELĖS EKSKURSIJOS • LIETUVA • M.S. "GRIPSHOLM"

NEW YORK-KLAIPĖDA
PER GOTHENBURGĄ, ŠVEDIJĄ
Pirmoji Gegužės-May 31 d.
(nepersėdant iki Klaipėdos)
Antroji Liepos-July 1 d.

Antra ekskursija vadovauja Vl. Mučinskas, Švedų Amerikos Linijos lietuvių skyriaus vedėjas. Kelionė: Gothenburg-Stockholm. Iš čia laivu "MARIEHOLM" į Klaipėdą.

Vl. Mučinskas

Abi ekskursijos užgirtos Lietuvių Laivakorčių Agentų Sąjungos Am.

Gauk nemokamai suteikiamą musų ekskursijų brošiurą ir retkartinį leidinį "Turizmo Žinios".

Kiti išplaukimai iš New Yorko:

"ONCE OVER AND A CLEAN SHAVE!"

Bandykit Marlin labai greitus skustuvėlius ir tik įsitikinkit kas reikia stipriems, plienvilnėms barzdoms nuskust. Daromi iš puikiausio švedų chirurginio plieno. Garsios Marlin Firearms Co., New Haven, Conn. garantuojami.

Parduodami ir 10c pakeliuos.

Marlin HIGH SPEED BLADES • SINGLE EDGE 15 for 25¢ • DOUBLE EDGE 20 for 25¢

LOOKING FOR BARGAINS? THEN SEE THIS NEW WESTINGHOUSE "ECONOMY-SIX!"

BRAND NEW 1939 MODEL
Over 12 sq. ft. shelf area . . . fast-freezing Sanalloy Frost-er . . . famous "Economizer" Mechanism. See this special value today!
6 cu. ft. size ONLY 149.50

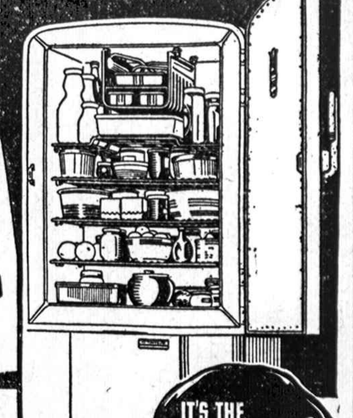

9DR-4214-210

HERE'S REAL QUALITY, AND WHAT A BUY! A big family-size refrigerator with striking new Westinghouse design . . . all-steel cabinet . . . durable, high-bake Dulux finish . . . famous ECONOMIZER Sealed-in Mechanism with forced-draft cooling and 5-year Protection Plan. Come in and save!

COMPARE THE VALUE!

IT'S THE PACEMAKER FOR '39

DEPENDABLE REFRIGERATION AT ROCK-BOTTOM COSTS

Kitchen-proved

Westinghouse REFRIGERATOR

DANFEL FURNITURE COMPANY

DANIEL T. KEZES, *Savininkas*

2602 West 69th Street
Phone HEMLOCK 4747
LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc

1739 South Halsted Street
Telephone CANal 8500

Subscription Rates:
$8.00 per year in Canada
$5.00 per year outside of Chicago
$8.00 per year in Chicago
3c per copy.

Entered as Second Class Matter March 7th 1914 at the Post Office of Chicago, Ill. under the act of March 3rd 1879.

Naujienos eina kasdien, išskiriant sekmadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. Telefonas Canal 8500.

Užsakymo kaina:

Chicagoje — paštu:	
Metams	$8.00
Pusei metų	4.00
Trims mėnesiams	2.00
Dviem mėnesiams	1.50
Vienam mėnesiui	.75
Chicagoj per išnešiotojus:	
Viena kopija	3c
Savaitei	18c
Mėnesiui	75c
Suvienytose Valstijose, ne Chicagoj, paštu: (Atpiginta)	
Metams	$5.00
Pusei metų	2.75
Trims mėnesiams	1.50
Dviem mėnesiams	1.00
Vienam mėnesiui	75c
Lietuvoje ir kitur užsieniuose	
Metams	$8.00
Pusei metų	4.00
Trims mėnesiams	2.50

Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

Už sveikinimus, linkėjimus ir dovanas, "Naujienų" 25 metų sukaktuvių proga, visiems draugams ir draugėms, organizacijoms ir jų veikėjams reiškiame giliausią padėką.

"NAUJIENŲ" REDAKCIJA
P. Grigaitis.

Musų jubiliejus

Šiuo numeriu "Naujienos" pažymi savo 25 metų sukaktuves.

Kas per tą ketvirtadalį šimtmečio dėjosi pasaulyje ir kas "Naujienoms" teko per tą audringą žmonijos istorijoje laikotarpį pergyventi ir atlikti, yra nors dalinai paminėta kituose šios jubiliejinės laidos straipsniuose.

Apie savo vargus, kurių "Naujienos" turėjo daug, ir apie savo priešus, kurių joms niekuomet netrukdavo, stengėmės kalbėti kuomažiausia. Daug geriau tinka jubiliejaus nuotaikai pasidžiaugti tuo, kas buvo teigiama ir gera.

Tad visų pirma yra malonu mums pažymėti, kad per visą savo gyvavimą "Naujienos" turėjo tukstančius nuoširdžių draugų, kurie stovėjo su jomis laimėje ir bėdoje. Tik su jų moraline ir materialine parama šis pirmas Amerikos lietuvių dienraštis galėjo atsilaikyti prieš visas audras ir atlikti tuos darbus, kuriuos jisai buvo pasiėmęs dirbti.

Todėl šis jubiliejus yra džiaugsmo šventė ne tik "Naujienų" leidėjams, jų redakcijai, administracijai, darbininkams ir bendradarbiams, bet ir tukstančiams "Naujienų" draugų Amerikos lietuvių kolonijose ir kituose kraštuose.

Nuo pirmos dienos, kai "Naujienos" pradėjo eiti, jos užsibrėžė sau tam tikrą kelią ir stengėsi jo laikytis. Jos tikėjo, kad ateitis priklauso darbo žmonėms; bet kad darbo žmonės sugebėtų paimti savo likimą į savo rankas ir atsistoti visuomenės priešakyje, jie turi išlavinti savo protą ir išmokti sąmoningai veikti.

Šituo įsitikinimu vadovaudamosi, "Naujienos" skatino Lietuvos išeivijos mases šviestis, organizuotis ir siekti kilnių visuomenės tikslų. Kiekvienas liaudies žingsnis šita kryptim reiškia progresą. Per tuos 25 metus lietuviškoji liaudis yra nužengus toli, ir šiandie ji daug aiškiau supranta savo padėtį visuomenėje ir tas jėgas, su kuriomis jai tenka grumtis.

"Naujienos" niekuomet netikėjo, kad neprotaujančią masę gali išganyti koks nors "vadas" — ar tai proletariškas, ar tautiškas, ar kitoks. Neprotaujančių žmonių išganytojas visuomet pavirsta jų išnaudotoju, arba, jeigu jisai pats nesuspėja juos pavergti, tai jo vardu pavergia juos kiti.

Iš šito "Naujienų" įsitikinimo išplaukia griežtas jų nusistatymas prieš visokias diktaturas. Iš dešinės ir iš kairės pusės toks musų nusistatymas buvo nuolatos bandoma "išaiškinti" kokiais nors žemos rųšies sumetimais: tai stoka tėvynės meilės, tai nepakankamu atsidavimu proletariato labui, tai tiesiog bloga valia ir kerštingumu.

Bet tie priekaištai yra juokingi. Tuo principu, kad tik patys žmonės sąmoningomis savo pastangomis gali sukurti savo laimę, yra paremtos visos musų mintys apie asmens ir visuomenės pažangą. Kai mes kalbame apie demokratiją, tai ką gi mes turime galvoje, jei ne tą, kad patys žmonės privalo save valdyti? Kai mes džiaugiamės Lietuvos nepriklausomybe, tai ar mes nepasakome tuo, kad lietuvių tauta, pati savo likimą tvarkydama, gali gyventi laimingiau, negu budama po svetimu jungu?

Tas pats principas tinka atskiram asmeniui ir ištisai visuomenės klasei. Taigi tik sąmoningomis pastangomis ir darbo žmonės pakils aukščiaus to lygio, kuriame jie yra šiandie. Kur nėra sąmoningumo, o tik yra nusilenkimas svetimai valiai, tenai negali buti kalbos apie laimę ir laisvę.

Per 25 metus "Naujienos" vadovavosi šitomis mintimis, ir dėlto jos jaučiasi esančios tiktai įrankis tos visuomenės pažangos, kurią padarė Lietuvos išeivija Amerikoje. Kartu su ja "Naujienos" šiandie ir džiaugiasi, švęsdamos savo sidabrinį jubiliejų.

Bostoniečių telegrama "Naujienoms"

(Sveikinimas jubiliejaus proga)

Bostoniečiai Naujienų prieteliai susirinkę paminėti dvidešimts penkių metų sukaktuves širdingai sveikina redaktorių Grigaitį, Naujienas ir naujieniečius ir linki ilgiausių metų pasekmingo darbo musų kulturos, demokratijos ir liaudies labui. —F. J. Bagočius.

Argentinos Lietuviai sveikina "Naujienas"

(Oro paštu, specialiai sukaktuviniam numeriui, leidžiamam ketvirtadalio šimtmečio "Naujienų" darbui paminėti)

Nors gilusis okeanas ir platusis Amerikos kontinentas yra toli atskyręs Buenos Aires nuo Chicagos, vienok kasdieninės "Naujienos" mus jungia vienon lietuviškon šeimynon. Nuolat skaitydami "Naujienas" gėrėjamės jų Redakcijos straipsniais, apžvalgomis, straipsniais bendradarbių iš Lietuvos, USA lietuvių gyvenimo naujienomis ir visu šio dienraščio tekstu, kuris tikrai yra laisvos, demokratinės ir pažangios Lietuvos išeivijos pasididžiavimas.

"Naujienų" dienraščio nuopelnus išeivijai ir visai lietuvių tautai tinkamai gali įvertinti tik arčiau jų esanti žmonės. Mes tik norime konstatuoti tą faktą, kad "Naujienos", galingas pažangiosios lietuvių visuomenės cementuotojas išeivijoje ir bendro — organizuoto ir individualio — lietuvių pajėgumo stiprintojas. Tie keliai, kuriuos "Naujienos" nurodo išeivijai, bandomi eiti ir tolimoje Pietų Amerikoje, kur 100,000 lietuvių formuoja trečią Lietuvą. (Pirmoji prie Nemuno, antroji prie Ohio, trečioji prie La Platos).

Sveikindami "Naujienas" jų 25 metų gyvavimo sukaktuvių proga, linkime "Naujienoms" ir jų štabui, su daktaru P. Grigaičiu pryšaky, davesti "Naujienas" iki tokio pat garbingo auksinio jubiliejaus. Taip pat sveikiname bendradarbius, skaitytojus, rėmėjus ir tą publiką, kuri turės laimės dalyvauti Jubiliejiniame Koncerte, Ashland Auditorijoj, kovo 12, 1939 metų:

Pasirašė: **K. N. Norkus** — "A. L. Balso" redaktorius; **Pr. Ožinskas** — "A. L. Balso" leidėjas; **El. Ryselienė** — "Vilties" teatro režisierė; **Jonas Bogoreckis** — dailininkas; **G. Šimkunas** — Susiv. Liet. Argentinoje pirmininkas; **Kazys Velička — S. L.** Arg. teatro režisierius; **Juozas Želionis** — "A. L. Balso" ir "Liaudies Teatro" chorų vedėjas; **Felipe Vaitkevičius** — lietuviškos duonos fabriko "P. U." savininkas; **Jonas Kavaliauskas** — Argentinos Soc. Partijos narys, Bs. Aires universiteto studentas; **Pranas Krapovickas Jr.** — pianistas, Bs. Aires universiteto studentas; **Carlos Dobkevičius** — spaudos fotografas; **Jonas Vyšniauskas** — Lietuvos kariuomenės savanoris; **St. Džiugis**—Lietuvių Centro knygvedis; **Jurgis Graibus** — socialistinės spaudos bendradarbis; **J. Babilius** — Urugvajaus lietuvių socialistų veikėjas ir **Kostas Šimkus** — Arg. Liet. Sporto Klubo pirm.

ATSIPRAŠOME

Į šią specialę laidą nebegalėjome įdėti daugelio musų gerų draugų ir rėmėjų linkėjimų bei raštų, kurie buvo skirti jubiliejiniam numeriui. Labai atsiprašome. — "N." RED.

25 Metai Su "Naujienomis"

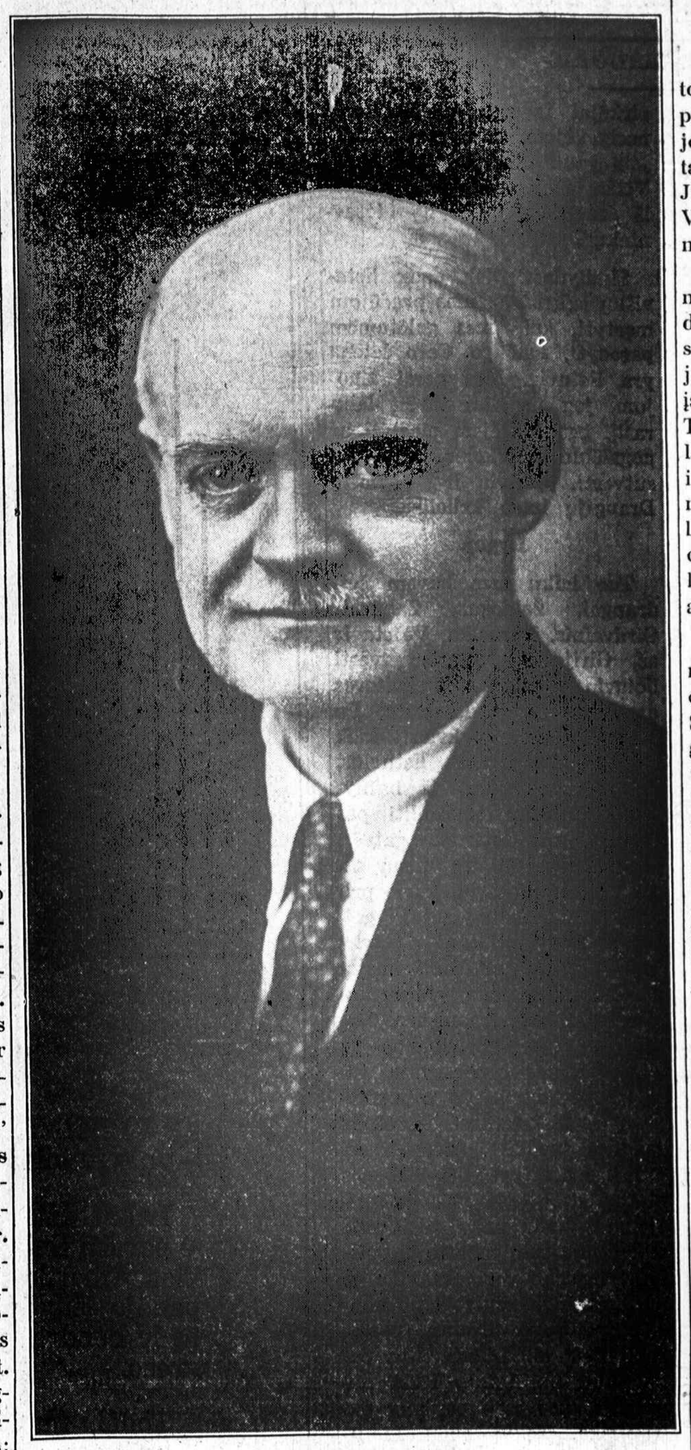

Dr. PIUS GRIGAITIS,

Vyriausias "Naujienų" Redaktorius. Mes linkim Jam Ilgiausių Metų!

VISAS "NAUJIENŲ" ŠTABAS

NAUJIENŲ BENDROVĖS DARBININKAI IR DIREKTORIAI

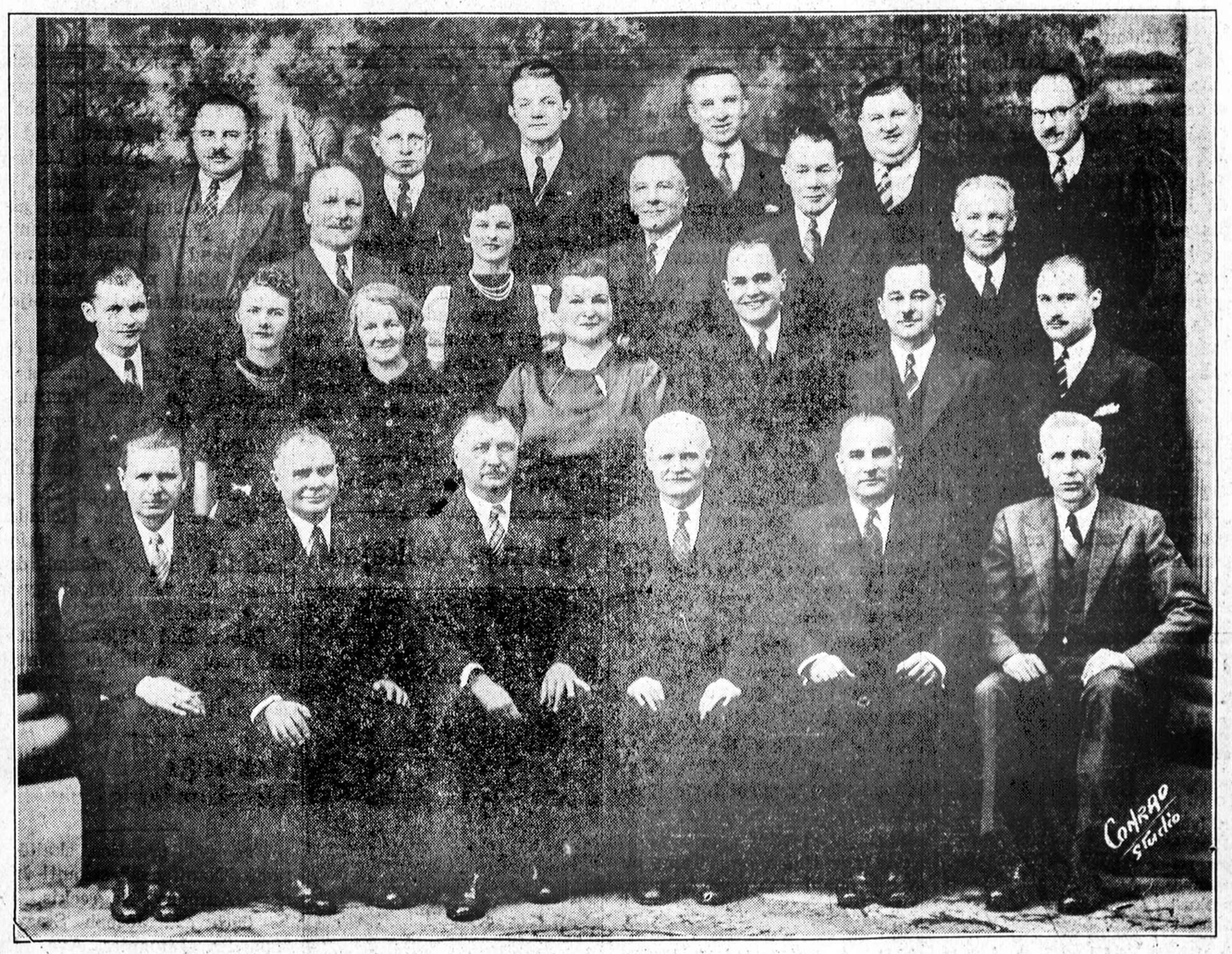

Iš kairės į dešinę (sėdi): V. Mankus, išvežiotojas; T. Rypkevičius, knygvedys; adv. K. Gugis, direktorius, ir Bendrovės advokatas; P. Grigaitis, vyriausias redaktorius ir Bendrovės prezidentas; P. Miller, direktorius; J. Vilis, dženitorius; antroje eilėje iš kairės į dešinę: E. Šmotelis; Milda Vaivada, raštinės darbininkė; M. Jurgelionienė, manadžeris; Nora Gugis, Bendrovės sekretorius; A. Casper, linotypistas; J. Kairys, skelbimų tvarkytojas ir korektorius; J. Tamas, linotypistas; trečioje eilėje: A. Rudinskas, ekspeditorius; Julia August, rašt. darbininkė; A. Zymont, skelbimų rinkėjas; J. Šmotelis, presmonas; A. Salasevičius, stereotypistas; ketvirtoje eilėje viršuje: K. August, redakcijos narys; M. Šileikis, spaustuvės formanas; A. Vaivada, Chicagos žinių vedėjas; P. Švelnis, laikraščio išvežiotojas; A. Pajauskas, linotypistas; **M. Page, metropažas.**

Naujieniečiai

Naujienos savo pažangumu, tolerantiškumu ir ryžtingomis pastangomis padėti organizacijoms ir asmenims įsigijo tukstančius šalininkų ir prietelių. Jie vadinami naujieniečiais. Vieni kitus jie vadina naujieniečiais.

Ar nevertėtų mums naujieniečiams susiorganizuoti? Ne į duokles mokančių narių, o į visuomeninę ir kulturinę draugiją. Kiekviename mieste galėtų įsisteigti naujieniečių skyrius. Tie skyriai ne tik rupintųsi laikraščio cirkuliacija plėsti, o ir tvarkingai naudotų jį savo miestų organizacijų ar aplamai lietuvių naudai. Be to, skyriai darytų įtaką į laikraščio tobulinimą. Reikalui esant, skyrių atstovai galėtų susivažiuoti.

Kada aš kalbu apie naujieniečių draugijos steigimą, turiu omenyj ir narystės sąlygas. Smulkmenas galės paruošti organizatyvis komitetas. Tačiau viena iš sąlygų ir gal tik vienintėlė turi buti, kad kiekvienas naujienietis privalo prisidėti prie Naujienų kulturinio centro įsteigimo. Ar su daug ar mažai jis prisidės, vis dėlto jis jausis padėjęs tą centrą įsteigti. Jis turi gauti tinkamą liudijimą ir gal tinkamą ženklą.

Naujienos turi savo namą. Jis joms ganėtinas. Jos per 25 metus aukoja patalpą ir smulkesniems susirinkimams. Reikia ją apšildyti, apšviesti, apvalyti. Šita dovana "Naujienoms" yra atsiėjusi tukstančius dolerių. Reikalinga yra mums erdvesnė vieta, daugiau kambarių ir svetainėlių, kur galėtume centralizuoti ir plėsti musų kulturinį ir visuomeninį veikimą. Reikalinga vieta knygynui, lietuviškai mokyklai; reikalinga jaunimui centras, chorams ir dramos rateliams nemokama vieta lavintis. Organizacijų valdybų ir komisijų susirinkimams, veikėjų pasitarimams, klubų ir kuopų susirinkimams, pilietybės pamokoms ir šimtui kitų reikalų neturime centralinės įstaigos.

Pardavusios savo dabartinį namą, Naujienos įdėtų stamboką sumą į Naujienų kulturinio centro steigimą. Jis taptų ir Naujienų biznio vieta ir visuomenės centras. Naujieniečių draugija tartųsi ir planuotų su Naujienų leidėjais ir vedėjais, kaip išmintingiausiai ir praktiškiausiai šitą centrą tvarkyti. Iš 25 metų patyrimo žinome, kad naujieniečiai yra tolerantiški įvairiausių įsitikinimų žmonės, todėl neturėtų buti baimės del tolerancijos bet kurios srovės Naujienų kulturiniame centre.

Nekurie asmenys ir nekurios organizacijos jau paskyrė šiek tiek pinigų tokio centro steigimui. Visos organizacijos ir visi naujieniečiai turėtų tai padaryti. Ir padarys. Šis visas metas yra Naujienų jubiliejinis metas. Jos švenčia savo 25 metų sukaktį kovo 12 d. draugišku parengimu. Tai pradžia. Tuoj po jo sukruskime visi prie darbo. Pradėkime siųsti savo dalį. Musų tukstančiai, o ne kažin kiek tukstančių dolerių tereikia sukelti. Visų pavardės bus skelbiamos laikraštyj ir pabaigoj atspausdintos knygoj. Bukite dosnųs, nes darbas kilnus ir realus. Profesionalai ir biznieriai neprivalo atsilikti, nes Naujienos per metų metus buvo jų prietelis.

—Dr. A. Montvidas

● **Lietuvoje atpiginus alų, jo gamyba ir suvartojimas beveik patrigubėjo. Pernai buvo pagaminta per 18 milijonų litrų alaus; taigi kiekvienam gyventojui, dideliam ir mažam, išeina per metus daugiau kaip po 7 litrus.**

Muzikos Žinios

Veda—NORA

"Muzika yra pasaulis savyje. Nėra tiktai kalba savyje, bet visas pasaulis savyje, ir turi buti mokinama taip, kaip yra mokinama literatura ir skaitymas — geriausiu pavyzdžiu."

Gerbiamas kompozitorius Mikas Petrauskas

Tokiu mums dailės mylėtojams pavyzdžiu buvo žmogus, kuris stovi aukščiausioj pagarboj visų tų, kurie įvertina jo tikrai nuoširdų ir nesaumylingą atsidavimą dirbti naudai savo idealo ir žmonijos gero. Tokiu buvo musų visų giliai gerbiamas artistas dainininkas ir kompozitorius MIKAS PETRAUSKAS.

Už kelių dienų sukaks dveji metai kaip Mikas Petrauskas išsiskyrė iš musų tarpo, bet jo palikimas muzikos naudai, atkartotinai ir gyvai jaučiamas kiekvieno kulturinio darbo minėjime.

Ir šia proga gerbiame MIKO PETRAUSKO atmintį.

Miko Petrausko operos premjera Kaune su Kipru Petrausku

Iš Lietuvos spaudos pranešimų, vasario 16 d. Valstybės Operoj, Kaune, turėjo įvykti premjera Miko Petrausko operos "Eglė, žalčių Karalienė", su Kipru Petrausku, kompozitoriaus broliu, principalėje žalčio rolėje.

Pats kurėjas, Mikas Petrauskas, su pagelba Gabijos Choro, statė šią operą Bostone. Tai buvo jos pasaulinė premjera.

Vėliaus musų Birutės Choras, vadovaujant Jonui Byanskui, statė šią operą Chicagoje. Dabar jau buvo pastatyta ir pačioj Lietuvoj.

17,500 organizuotų dainininkų Lietuvoj

Lietuvių Muzikų Draugija praneša, kad Lietuvoj šįmet užregistravus 400 chorų su 17,500 dainininkų ir, kad visi šie chorai gauna gaidas iš minėtos draugijos. Šiems metams ruošiamos trys dainų šventės provincijoj. Numatomos laikyti Alytuje, Rokiškyje ir Šiauliuose.

Minėjo Sasnausko mirtį

Vasario 20 d. Valstybės Teatre, Kaune, įvyko koncertas pagerbimui atminties mokytojo ir kompozitoriaus Česlovo Sasnausko. Programa susidėjo vien iš Sasnausko kurinių.

Ar žinote, kad:

Tarp lapkričio 17, 1891 ir kovo 27, 1892 garsusis pianistas Paderewskis pildė 107 recitalcs ir koncertus Amerikoj?

Pianas, kurį Paderewskis naudojo per suvirš keturiasdešimts metų, šiomis dienomis išstatytas ant parodos trečiam aukšte po numeriu 64 East Jackson Boulevard. Pianistas ir muzikai, kurie domisi šiuom istorišku instrumentu, yra kviečiami atlankyti šią parodą. Dėl sentimentalių priežasčių arba dėl palyginimo senųjų instrumentų su moderniniais, galima net išmėginti šį pianą. Dr. Frederick Stock, Chicagos Simfonijos Orkestros vedėjas, buvo pats pirmutinis išmėginti šį seną Paderewskio pianą.

* * *

Neseniai surinkti aprokavimai populiariškiausių radio programų kainavimo, pasirodo, kad viena Jello programa kainuoja $12,500; Chase & Sanborn — $15,000; Good News of 1939 — $18,000; ir Kellogg "Circle Hour" sekmadienio vakarais $20,000. Yra sakoma, kad programos duodamos iš Hollywood kainuoja 20% daugiaus, negu to paties programo transliacija iš New Yorko.

• • •

Iš priežasties Federal Music Project ir muzikalės instrukcijos teikiamos po jų vadovybe, Oklahoma miesto prekyba susilaukė naujo biznio net už $150,455.78 per praeitus dvejus metus, pagal valstijos direktoriaus pranešimą. Įvairių muzikos klasių mokiniai nupirko 2,019 muzikalių instrumentų, kurie kainavo suvirš aštuoniasdešimt tukstančių dolerių, priskaitant dar ir 811 pianų, už suvirš penkiasdešimt trijų tukstančių dolerių vertės.

• • •

Glinkos parašyta opera "Caro Gyvenimas", ir viena didžiųjų patriotiškų operų imperialistinės Rusijos, buvo neseniai atnaujintai pastatyta Maskvoje. Sovietai davė šiai operai naują vardą "Ivan Susanin". Susanin buvo kaimietis, kuris 17-tam šimtmetyje paaukavo savo gyvastį, kad išgelbėjus carą nuo nušovimo.

• • •

Tas 75 varpų kariljonas, kurį stato pasveikinimui ir palinksminimui New Yorko Pasaulinės Parodos svečių, bus didžiausias pasaulyje. Visi varpai svers dvidešimt vieną toną.

VIENĄ SYKĮ PER AMŽIŲ!

Proga nusipirkti naują 1939 Dodge ar Plymouth už didelę nuolaidą. Turime keletas kreditų greitam pardavimui:

1939 DODGE kreditas $245 už $100
1939 PLYMOUTH kreditas $230 už $100

VEIK DABAR
Išparduodame visus 1937 modelius visų išdirbysčių pigiai kaip $275.00

KROLL MOTORS
—tiesioginis Dodge ir Plymouth dirbtuvių dyleris.
7130 SOUTH HALSTED ST.
Radcliffe 4700
1414 WEST 63rd STREET
Hemlock 9696.

Širdingiausiai Sveikiname Dienraštį "NAUJIENAS" 25 Metų Visuomeninio Darbo Sukakties Proga

FRUIT INDUSTRIES, LTD.

STAMBIAUSI KALIFORNIJOS VYNŲ GAMINTOJAI

Bėdas Rankos Mostu Pašalino

Iš seno jau pasakyta, kad vyrų didžiausia bėda yra barzdos skutimas. Skusk kaip nori, bet mėlynbarzdės nepanaikinsi. Perki, rodos, gerą skustuvą — negera. Perki kitą, žiurėk, ir vėl ta pati bėda — "neima" ir tiek. Veidas pasišiaušęs, šiurkštus, aštrus kaip neskustas. Na, tokiam, žinoma, nei gatvėje vietos nėra.

Bet dabar, Marlin Firearms bendrovė visas bėdas vienu mostu pašalino. Jos užtikrinti Marlin skustuvėliai padaryti iš puikiausio švedų chirurginio plieno taip lengvai, švelniai ir greitai "ima", kad stebėtis tenka. Skuta tiesiog plienvilninę barzdą. Beto, jų ir kaina menka — nekainuoja vienas ir cento. Dideli pakeliai susidedą iš 25 — tik 20c. Pabandykite, jei nepatenkinti, galėsite atgauti įmokėtus savo pinigus. Galit juos nusipirkti kiekvienoj lietuviškoj aptiekoj. (Skelb.)

Adv. K. Gugis, pirmas "Naujienų" Bendrovės prezidentas. Jis taip pat buvo vienas iš stambiausiųjų "Naujienų" sumanytojų ir jų steigėjų.

Adv. K. Gugis ir šiandien tebėra "Naujienų" Bendrovės direktorius.

AŠ IRGI VAIKAS

Aš irgi vaikas savo motinos. Mano tėvas biednas žmogus, be pinigų, be garbės, be titulų. Bet aš visgi vaikas. Nežinau, kiek aš vertas, bet už mano kuną ir dušią niekas nė penkių centų nesiulo... Neseniai pasigriebė žmonės tituluoto žmogaus vaiką ir prašo arba reikalauja penkiasdešimts tukstančių dolerių, o mano tėvas mane atiduotų už penkis dolerius...

Kodėl? O tai todėl, kad aš paprastas pilietis, pinigų ir titulų neturiu ir turėti negaliu...

Mat... (Dr. A. J. Karalius)
(Iš "N." kovo 8 d. 1932 m.)

PRIEŠ 22 METUS

Mano pirmas straipsnis į "Naujienas" buvo parašytas prieš 22 metus—apie San Francisco, Cal., laivų statybos darbininkų streiką ir apie provokatorišką Tomo Mooney suėmimą.

Taigi, iš visos lietuvių spaudos Mooney tragedija pirmiausia buvo iškelta "Naujienose".

Po to beveik kasmet tenka parašyti "Naujienoms" po keletą ir k[illegible]ką straipsnelių.

Kaip tai yra malonu, kad švenčiant 25 metų "Naujienų" gyvavimo sukaktuves Tomas Mooney jau yra laisvas: šių metų pradžioje paleistas iš kalėjimo, kaipo visiškai nekaltas. Šis reiškinys sustiprina visų už jį rašiusių žmonių įsitikinimus.

Santakiškis,
Buenos Aires, 25—2—39.

PASVEIKINIMAS

PIRMOJO AMERIKOJE LIETUVIŲ DIENRAŠČIO "NAUJIENŲ" SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA SVEIKINU REDAKCIJĄ, ADMINISTRACIJĄ IR VISUS DARBININKUS NUOŠIRDŽIAI LINKĖDAMAS LAIKRAŠČIUI BUJOTI IR, GLAUDŽIAI SU MUSŲ ORGANIZACIJOMIS DIRBANT, VIS STROPIAU REMTI LIETUVĄ.

DR. KAZYS DRANGELIS

Sveikinu Naujienas su 25 Metų Jubiliejum
RAY KAUNIETIS
1409 So. 49th Ct.
Home Made Ice Cream and Candies

Historian of The Past,

Confidant of the Present, Augur of the Future

That's what a newspaper is. Glancing back through the pages of NAUJIENOS one learns of the struggles, the joys and hopes of our people through the past TWENTY FIVE YEARS.

Reading it day after day, one learns the happenings of the present.

Reading it day after day, one also gleans ideas as to the future. More than just a diary of events, a newspaper serves as a guide and a leader, especially among the foreign born, who look to its pages for interpretation of all that goes round them.

NAUJIENOS is proud to have reached its 25th Anniversary of service to its readers, to their native country, Lithuania, and to their adopted country, the United States.

Since the ENGLISH SECTION is a comparatively young feature, its staff is especially proud to be part of a newspaper that enters the life of our people so deeply.

We extend our sincere congratulations to the founders, the editors, the reporters, the linotype and press men and all who have loyally helped NAUJIENOS to grow and reach this glorious, happy day!

—ENG. SECTION STAFF

21 WARDO LIET. AMERIKOS PILIEČIŲ SUSIVIENIJIMAS

Sveikiname "Naujienas" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkime Ilgiausių Metų!

VALDYBA:

Geo. M. Chernauskas, Pirm. — **John Petrauskas, Ižd.**
Jos. Kuzmickas, Nut. rašt. — **Jos. A. Zitkus, Fin. Sekr.**

BOARD OF DIRECTORS:

Edward Chernauskas — **J. Petrauskas**
J. Kuzmickas — **T. V. Chernauskas**
G. M. Chernauskas — **F. V. Valaitis**
J. A. Zitkus — **P. Vidra.**

MASTER WINDOW SHADE CO.
S. J. Vondrak — **Tel. Lafayette 4560**
Langam Uždangalus Padarom ant Užsakymo
FIRANKOM LAZDAS..MES NUMIERUOJAM IR UŽKABINAM TAVERNOMS, NAMAMS IR MOKYKLOMS VENETIAN BLINDS
1803 WEST 47th STREET (ARTI WOOD ST.)

IMAGINE WESTINGHOUSE QUALITY at this Amazing Low Price!

Striking new Westinghouse design... all-steel cabinet...long-lasting, high-bake Dulux finish... all-porcelain interior... scientific shelf arrangement... *plus* the famous Westinghouse ECONOMIZER Sealed-in Mechanism with forced-draft cooling, lifetime lubrication, and backed by a 5-Year Protection Plan!

You're money ahead with a Westinghouse "Economy-Six"!

PEOPLES FURNITURE MANUFACTURING COMPANY

2536-38-40 W. 63rd Street
4179-83 Archer Avenue

Saugiausios ir patogiausios krautuvės pirkti refrigeratorių ir kitas namų reikmenis. Lengvus Išmokėjimai Pritaikomi Visiem. Didelė Nuolaida už senus dalykus mainant ant naujų.

9DR-4213-210

Westinghouse REFRIGERATOR

EGG $6.00
NUT $6.00
BIG LUMP $6.00
MINE RUN $5.75
SCREENINGS $5.00
PIRKIT DABAR! — ŠAUKITE DIENĄ IR NAKTĮ. Pristatymas Mieste ir Priemiesčiuose.
Tel. ARDMORE 6975

Nė Jokia Lavinimo Forma Kitur gali lyginties prie asmeninio mokymo, kokį teikia
BEAUTY CULTURE at MOLER'S
Klasės dienomis ir kas vakarą Baigusieji Moler mokyklą reikalaujami geriausios įstaigose. Kreiptis telefonu ar rašyti
MOLER COLLEGE
177 NO. STATE ST. CEN. 6393

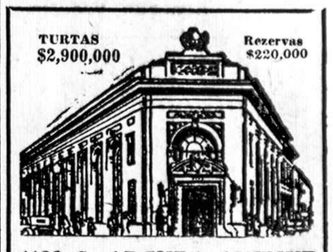

4192 S. ARCHER AVENUE
(North East Corner Archer and Sacramento Ave.)
Phone LAFAYETTE 0461

United States Government priežiuroje ir kiekvienai ypatai pinigai apdrausti iki $5,000.00

Išmokėjom už padėtus pinigus **4%**

Duodam Paskolas ant 1-mų Morgičių

Safety Deposit Dežutes Galima Pasirenduoti

Ofiso Valandos: nuo 9 ryto iki 5 vak. Seredom nuo 9 iki 12 dieną, Subatom nuo 9 ryto iki 8 val. vakaro.

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION of CHICAGO
JUSTIN MACKIEWICH
President
HELEN KUCHINSKAS, Sec.

SVEIKINU NAUJIENAS SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA

JONAS TAVERN
J. ANDRISIUNAS ir STELLA KUDIRKA, Sav.
700 W. 31st St.
Chicago, Ill.

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui **NAUJIENOS** jo 25-kių Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus
Juozapas M. Ažukas
3301 So. Lituanica Ave.
Chicago,, Illinois

KAM KENTĖTI NĖRA OPERACIJOS

PILES, KYLA, VERICOSE VEINS TONSILAI

Saugus—tikras,—Greitas be laiko sugaišties nuo darbo, ligoninės bilų—nuolatinės pasėkos. 1-mas gydymas tiktai $2, (iki 2 tiktai $3 daugiau), įrodo išgydymą į 1 ar 2 savaites. Ateikit ekzaminacijai dykai. Vyrai, moterys ir vaikai specijalisto su 20 metų patyrimu gydomi. E-Z mokėjimo planas. Ilgalaikio užtikrinimo rašytas gydytojo statementas. Šimtai paliudymų ant rankos—kodėl ne jusų?

DR. P. B. SCHYMAN
1869 N. Damen Avenue,
Tel. Armitage 8200
20 metų išsidirbęs specialistas.

Remkite tuos, kurie garsinasi "NAUJIENOSE"

Naujienų Jubiliejinio Koncerto Tikietas

Daugelis mano, kad "Naujienų" skaitytojai su prenumeratos kvita galės įeiti į "Naujienų" Jubiliejinį Koncertą, kuris įvyks sekmadienį, kovo 12 d., 1939.

Šiuomi pranešu, kad šiam koncertui yra atskiri bilietai po 75c ir po $1.00. Prenumeratos kvitos su kuponu šiam koncertui netinka. Tos kvitos bus geros įžangai į skaitytojų kontesto koncertą, kuris įvyks kontestui pasibaigus, sausio mėnesį, 1940 metuose.

T. RYPKEVIČIA,
Kontesto Vedėjas.

Town of Lake Į "Naujienų" Jubiliejų!

TOWN OF LAKE. — Musų kolonijoje eina didžiausias sujudimas. Kur tik nepasisuksi — ar tai saliune, ar tai bučernėj, visur išgirsi kalbant apie "Naujienų" Jubiliejų. Kaip išrodo, visi rengiasi važiuoti į tą didelę "Naujienų" šventę. Aš esu tikras, kad Town of Lake kolonija bus atstovaujama visu šimtu procentu. Teisybę pasakius, Town of Lake kolonija visada gausiai lankosi į visus "Naujienų" parengimus.

Skelbimai Naujienose duoda naudą dėlto, kad pačios Naujienos yra naudingos.

Atsiprašom!

Jubiliejinio Moterų Skyriaus septintam puslapyj įvyko nemaloni klaida. Iš "Veikimo Pionierių" sąrašo, laužant puslapį, iškrito eilutė su p. K. Katkevičienės vardu, toliau, tarp paskutinių dviejų vardų Galinskaitė ir Zolpienė praleistas brukšnis, tuos vardus jungiąs.

Čia norim pridurti, kad p. Katkevičienė per daugelį metų darbuojasi progresyviam judėjime. Ji yra kukli, maloni ir darbšti moteriškė.

"Moterų Skyrius".

Radio

Budriko Programas WCFL

Ryt vakare nepamirškite atsisukti savo radio lygiai 5:30 v. v. Išgirsite iš galingos WCFL stoties visą valandą įdomiausį Budriko programą: Harmoningą Budriko kvartetą, Du Kunigaikščiu, didžiulę radio orkestrą ir kitus.

Programui vadovaus pats Juozas Budrikas, kuris turi ką tai ypatingai svarbaus pranešti. — L. K.

Progress Lietuvių Radio Programas

Dainuos "Pirmyn" Choras

Rytoj, 11tą valandą prieš piet, iš Stoties W.G.E.S. girdėsis reguliaris Progress Bendrovės sekmadienio radio programas. Dalyvaus "Pirmyn" Choras, J. Romanas ir Adv. K. Gugis. **Rep. J. J.**

Žymi Town of Lake Lietuvių Šeimyna

William Kasmauskas su šeimyna

TOWN OF LAKE. — Šioj senoj lietuvių kolonijoj randasi daug žymių lietuvių šeimynų. Viena tokių šeimynų yra William Kasmausko šeimyna.

Jis yra gimęs ir augęs šioj kolonijoj. Yra vedęs ir turi vieną dukterį. Jo tėvas, Antanas Kasmauskas, šioj kolonijoj turėjo rakandų biznį per 32 metus. Reiškia, sunus eina tėvo pėdomis, nes su p. Bazaru užlaiko rakandų krautuvę, NEW CITY FURNITURE MART, 1654-56 W. 47th Street.

Linkime p. Kasmausko šeimynai gero pasisekimo.

— Pažįstamas.

TARP MUSŲ BIZNIERIŲ

Naujas Lietuvių Biznis Marquette Park

DANFEL FURNITURE CO.
2602 W. 69th St.

MARQUETTE PARK.— Šioj naujoj ir gražioj lietuvių kolonijoj jau randasi daug įvairių lietuvių biznių. Vienok iki šiol čia nedaug tebuvo rakandų krautuvių. Nelabai seniai atsidarė dar viena jauki rakandų krautuvė, — DANFEL FURNITURE CO.

Firmas žodis šios naujos krautuvės susideda iš dviejų sutrumpintų vardų. DAN, t.y. sutrumpintas — Daniel, o FEL, tai yra sutrumpintas Felicia. Kitaip sakant, — Daniel Kezes ir Felicia Kontrim-Kezes.

Daniel T. Kezes jau per šešis metus yra patyręs tame biznyje. Jis dinkamai moka vesti savo biznį ir gerai sekasi. Iki šiol niekur nesigarsino, o dabar ketina "Naujienose" kiek galima tankiau garsintis, nes Dan ir Fel tiki į garsinimus. Jie sako, kad garsinimai neša naudą.

Pasisekimo naujiems biznieriams!

— Pažįstamas.

Dr. Manikas Californijoje Sveiksta

Iš Californijos ateina žinia, kad Dr. Manikas, nuo 4070 Archer avenue, ten gydosi ir sparčiai eina geryn. Jis žada netrukus sugrįžti Chicagon.

Iš Los Angeles jis sunčia visiems draugams geriausius linkėjimus.

Pirmadienį Atsidaro Puiki Valgykla

Šį pirmadienį adresu 1802 S. Halsted St. atsidarys puikiausia valgykla. Valgiai bus gaminami Vokiško — Hungariško ir Amerikoniško stiliaus. Kasdien gausit sveikus, skanius 4 eilių pietus ar vakarienę tiktai už 35 centus.

Kas nori skaniai ir pigiai pavalgyti — atsilankykit.

Sp.

2-ra ir Paskutinė Savaitė
JEI JAPONIJA UŽPULTŲ "SOVIETŲ SIENAS'
Jaudinanti drama iš Rusijos pasiruošimu prieš Japonijos antpuolius. **Pamatykite, ar Sovietai Pasirengę.**
SONOTONE
66 E. Van Buren St. arti Wabash
25c iki 1 v. pp. išskiriant šeštad. ir Šventes

Liepos Naujas Daržas
82 ir Kean Ave.
(Prieš Tautiškas Kapines)
Piknikams dienos dar nevisos užimtos.
Kas pirmas, tas galės pasirinkti dieną.
PABST ALUS ir Užkandžiai visados.
JOS LIEPA
Telefonas Willow Springs 45.

Sveikiname Naujienas jų 25 Metų Visuomeninio Darbo Sukakties Proga!

Mr. and Mrs.
J. BURINSKAS

4559 So. Mozart St.
Tel. Lafayette 8166

Tel. Victory 4965.
STOGDENGYSTĖ IR BLĖKOS DARBAI. 35 metai bizny, turi pilną apdraudą už darbus. Lengvus išmokėjimai jei norite.
BRIDGEPORT ROOFING AND SHEET METAL CO.
3216 So. Halsted St.

COOK COUNTY PASIULO
ATIMTŲ AUTOMOBILIŲ ISPARDAVIMA, KOKĮ CHICAGA ILGAI MINĖS
Užtikriname, kad Sutaupysite Šimtus Dolerių
Virš 300 garantuotų karų. Yra visų išdirbysčių naujutėlių karų tokiomis kainomis, kokių negalime niekur kitur rasti.
Dabar kaip tik laikas pirkti. Nelaukite. Musų įstaiga yra didžiausia finansinė bendrovė Chicagoje, kuri karus pardavinėja publikai
TIESIOGIAI
Pirkite garantuotą karą, kuris tarnaus daug metų už tokią kainą, kokią išgalite mokėti. Mes duosime gerą kainą už jusų senąjį, o likusią dalį
GALITE IŠSIMOKĖTI PER DVEJUS METUS.
Musų parodos kambarys yra atdaras kasdien iki 10 val. vakaro ir visą dieną sekmadienį.
Nesvarbu kur gyvenate, nepraleiskite šios progos. Mus aplankykite pirma ir sutaupykite pinigų!
COOK COUNTY AUTO FINANCE COMPANY
1340 West 63rd Street
prie Loomis
2828 West North Ave.
prie California

Tel. Boulevard 6327
Zelvis Building Co.
Generalis Kontraktorius
Karpenterio, konkrito ir muro darbai, perdirbimo ir taisymo visų rušių. Gaisro nuostolių apskaičiavimai.
Didelė Nuolaida Stogų Taisymui.
3427 S. Emerald Ave.
CHICAGO, ILL.

Lietuvis Plumberis
— Laisnuotas —
GAS FITTINGS and SEWERAGE also BEER COILS in TAVERNS.
ĮRENGIA STOKERIUS
JOHN YERKES
2422 W. 69th St.
Tel. Hemlock 2867
Rez. Republic 5688

LIETUVIŠKA
RUBŲ KRAUTUVĖ
VISKAS DĖL VYRŲ
Marškiniai, kelnės, pirštinės, kaklaraikščiai, kojinės, svederiai ir viskas kas tik yra reikalinga vyrams pasipuošti, gausite už daug žemesnę kainą pas:
PAUL LEASAS
(Vyriškų Rubų Krautuvė)
3427 So. Halsted St.
Tel. Boulevard 0937

Victor Bagdonas
LOCAL & LONG DISTANCE MOVING
Perkraustom forničius, pianus ir visokius rankandus bei štorus. Vežam į farmas ir kitus miestus. Žema kaina. Musų Darbas garantuotas. Taipgi pristatom anglis į visas miesto dalis.
3406 So. Halsted St.
Šaukit Tel. YARDS 3408

• LIGONINĖS—HOSPITALS
SVEIKATOS KLINIKAS
TONSILA IŠIMIAMI už $13.50
GYDYMAS LIGONINĖJE $50.00
RAUDONGYSLĖS IŠIMAMA viena diena Ligoninėje $15.00
REUMATIZMAS Greitai Palengvinama $2.00
VISAS LIGAS GYDOMA Ekzaminaciją iskait. vaistus $1.00
DOUGLAS PARK HOSPITAL
1900 So. Kedzie Ave., Chicago
Tel. Lawndale 5727.

• FOTOGRAFAS
CONRAD
FOTOGRAFAS
Studija įrengta pirmos rųšies su moderniškomis užlaidomis ir Hollywood šviesomis. Darbas garantuotas.
420 W. 63rd St.
Tel. ENG. 5883-5840

SUSIRINKIMAI

Teisybės Mylėtojų Draugystės mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį, kovo 12 d., 1939. Chicago Liet. Auditorijoj, 3133 So. Halsted St. 12 val. dieną. Nariai kviečiami atsilankyti, o kurie nemokėjote mokesčių, butinai užsimokėkite.

A. Kaulakis, rašt.

Garfield Park Pašalpinio Klubo susirinkimas įvyks Lawler Hall, 3929 W. Madison St. 1:30 v. p.p. kovo 12 d. Kviečiami visi nariai dalyvauti. **Korespondentas**

Zarasiškių klubo mėnesinis susirinkimas įvyks rytoj, 2 val. p.p. Liuosybės salėj, 14-ta g. 49th Ct., Cicero, Ill. Nariai ir kurie norite priklausyt atvykite. Įstojimas veltui. **"Z. Kl." sekr.**

"Naujienų" Jubiliejinio Vakaro Darbininkai

"Naujienų" Jubiliejini a m e Koncerte, Ashland Boulevard Auditorium, kovo 12—1939 *m.*

Visų čionai pažymėtų asmenų prašome susirinkti ne vėliau 1:30 *po pietų.*

PRIE PARDAVIMO BILIETŲ:
Algird Smalelis
Al. Mickevičius

PRIE DURŲ:
Al. Uždravaitis
Mr. Shumakaris
Charles Matekonis

KASININKAI:
Julia August
Milda Vaivada
Mr. Skurkis
J. Tumosa

PRIE ALAUS:
J. Bačiunas
A. Narbutas
J. Ascilla
J. Pučkorius
P. Galskis
X. Shaikus
P. Balčiunas
John Gura
Eddy Šmotelis
John Žičkus
A. Vilis
J. Gumauskas
J. Žukas
A. Vaivada.

VIRTUVĖJE:
Mrs. Šmotelienė
Rypkevičienė
Mrs. Dulinskienė

VEITERKOS:
El. Bačiunienė.
Mrs. Radišauskienė
Abraškaitė
Šmoteliutė
Stralienė.
Ona Vilienė.
Miss. Doris Belus
Miss. Emilia Deck

WARDROBE:
Tumėnas.

Jeigu kuris iš čia pažymėtų asmenų negalėtų dalyvauti, prašome pranešti į "Naujienas" tuojaus.

Paštaženklių Rinkėjams Stotis

Pas laikrodininką Mr. Girdvainį, 3223 So. Halsted St., yra paštaženklių (Stamps) stotis. Vartotų ir naujų pašto ženklelių, iš viso pasaulio, galima tenai gauti. Pasitaiko ir branginamų paštaženklių.

— J. A. S.

Sveiksta P. Kasparienė

P-a Kasparienė jau parvažiavo iš ligoninės, kur turėjo sunkią operaciją.

Dabar jau sveiksta ir randasi namie, ties 1608 S. 50th Ave.

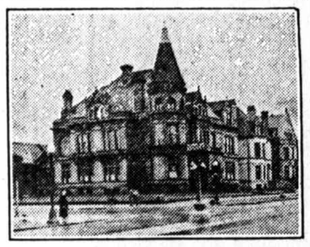

MICHIGAN AVE. KLINIKAS

Pilnas Medikalis patarnavimas su pagalba laboratorijos ir X-Ray. Gydymas be vaistų, su pagalba moderniškų pagerintų išradimų. Reikalui esant vaistus duodame už žemą kainą.

MES GYDOM VYRŲ IR MOTERŲ LIGAS

Taipgi—Artritis, Rheumatism, kraujo ligas, odos ligas, tonsilus, pilvo ligas, piles ir kitokias. Pilnas jusų sveikatos patikrinimas už $1.50.
Valandos nuo 9 ryto iki 8:30 vakare.
MICHIGAN AVENUE CLINIC
33-čia ir So. Michigan Ave. tel. Calumet 4178
Kudikių klinikas dykai kas šeštadienį 10:00 iki 1:00 P. M.

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS
LINKI
BOSTON SHOE STORE
3435 So. Halsted St. Chicago, Illinois

Išpardavimas 200 Naujų Parlor Setų

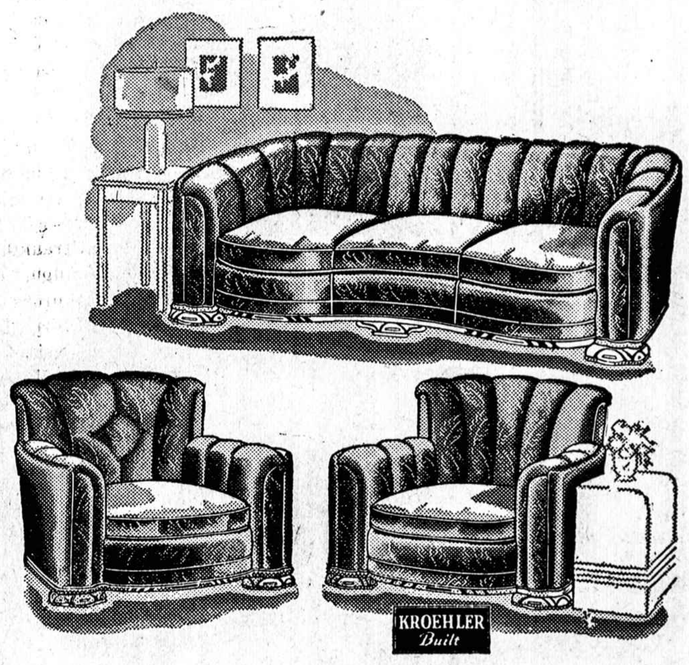

Custom padaryti geriausių išdirbysčių Pullman Couch, Fenske, Kroehler ir kitų. Kainos stebėtinai žemos nuo $45.00 iki $200.00. Geras laikas išmainyti savo seną Parlor Setą ant naujo. Duodama nuolaida iki $50.00.

Garantija 10 metų padarymui ir materijolui. Didžiausis pasirinkimas Rakandų, Radijų, Elektrinių Ledaunių Chicagoje.

Jos. F. Budrik INC.
Rakandų ir Radijų Krautuvė
3417 So. Halsted St. 3409-11 So. Halsted St.
Tel. Yards 3088, 2151

Budriko Radio Valanda WCFL Radio Stotis nedėlios vakare 5:30 iki 6:30 P. M. Chicagos laiku.

PAŽVELGUS ATGAL Į DVIDEŠIMTS PENKIŲ METŲ PRAEITĮ

Rašo Kazys Liutkus

I

Dvidešimt penki metai sukuria žymų vaizdą žmogaus gyvenime. Milijoninės minios žmonių per tariamą laikotarpį gema, auga, mokslinasi ir užima vietas senesnės kartos, stodami į gyvenimo eiles. Kita tiek žmonių, kurie anuomet buvo jaunuoliai, šiandien jau apyseni, žilagalviai. Treti per tuos 25 metus baigė savo gyvenimo dienas ir nukeliavo į tyliąją amžinastį, į gamtos gelmes. 25 metų laikotarpis sukuria savo istoriją ir žymiai pakeičia žmonijos sąstatą.

Bandysiu kalbėti apie "Naujienų" 25-kių metų jubiliejaus gimtadienį; apie tą gimtadienį, kurį mano vaizduotė dar gana gerai atsimena, nuo pirmo "Naujienų" numerio pasirodymo iki šių dienų. "Naujienos" su pirmu numeriu man buvo lyg ir mokslo žibintuvas ir aš jas pamėgau kaipo savo neatskiriamą kulturos nuosavybę. Kalbėdamas apie "Naujienų" 25 metų darbuotę, turėsiu but glaudžiai mintimis surištas su lietuvišku progresyviu veikimu, o dar daugiau su Lietuvių Socialistų Sąjungos darbuote. "Naujienos" nuo savo gimimo dienos žymiai vadovavo lietuvių darbininkų judėjimui, kuris buvo ir tebėra po Lietuvių Socialistų Sąjungos vėliava. Tiesa, "Naujienos" nebuvo ir nėra grynai socialistų organu. "Naujienos" buvo ir tebėra visuomeniškas, pažangos, socialistiškos minties laikraštis, kuris visuomet gynė ir gina darbininkų kliasos reikalus, nurodydamas nuosaikiai jų uždavinius ir problemas. Tas paeina nuo to, kad "Naujienų" vyriausias redaktorius, Dr. P. Grigaitis, nenuilstančiai, su širdingumu seka kaip lietuvių tautos, taip ir darbininkų klasės visus reikalus ir juos nuosaikiai, su atvirumu perduoda "Naujienų" skaitytojams.

Paeikim truputį toliaus. Tuo laiku musų pažangioji spauda, ginanti darbo žmonių reikalus, nebuvo taip stipri ir skaitlinga kokią šianiden mes ją turim. Mes rytiečiai tuomet buvom laimingesni, nes mes ten turėjom LSS organą "Kovą" ir kuoplačiausia skaitomą populiarų darbininkiškos minties savaitinį laikraštį "Keleivį", o vėliaus prisidėjo ir "Laisvė". Vakariečiai, ypatingai chicagiečiai, visuomet guodėsi, kad jie

PETRAS GALSKIS, kuris per ilgus metus buvo "Naujienų" Bendrovės direktorius ir prezidentas. Jis ir dabar dalyvauja "Naujienų" konteste.

be savo pažangios minties laikraščio nebegali toliaus apsieiti. "Lietuva", vedama dėdės Šerno, buvo pažangiųjų žmonių krypties laikraštis, bet kuomet perėjo į atžagareiviškas rankas ir jos redaktorium buvo p. Balutis, tai tiesiog pasidarė juodos minties organas ir musų draugams chicagiečiams, suprantama, su juomi buvo nepakeliui.

"Naujienų" pradžia

Reikėjo įsteigti savo socialistiškos minties laikraštį. Tuom klausimu daug rupinosi advokatas Kazys Gugis. Jis nekartą buvo tuom klausimu atvykęs tartis į New Yorką su vietos socialistais. Advokatas K. Gugis, J. Varkala ir kiti tų laikų socialistai kėlė klausimą LSS suvažiavime, kad LSS organą "Kovą" kelti Chicagon. Bet rytiečiai tam griežtai priešinosi ir "Kovą" kelti Chicagon nesutiko. Tuomet advokatas K. Gugis pareiškė, kad jei "Kovą" chicagiečiai negali gauti, tai jie pasirupins įsteigti naują laikraštį. Šitą mintį adv. K. Gugis reiškė jau ne vien nuo savęs, bet varde LSS vietinio skaitlingo rajono. Mes, rytiečiai socialistai, tuom buvom nepatenkinti. Viena, kad tas, musų supratimu, duos nepageidaujamos kompeticijos "Kovai" ir kitiems socialistiškos minties laikraščiams, o antra, mes nepasitikėjom chicagiečių nuoširdumu socializmo idėjai. Bijojom, kad neprarastum tą, ką jau turėjom sukurę. Vienok musų priešingas nusistatymas nieko negelbėjo, chicagiečiai su adv. K. Gugiu priešakyje sukurė korporaciją ir įsteigė "Naujienas".

Reakcija Rytuose

Gavę pirmą "Naujienų" numerį, atydžiai perskaitėm. Laikraštis darė gerą įspudį, buvo turtingas raštais ir gana įdomus. Pas mane susirinko keletas draugų. Vieni džiaugėmės nauju įdomiu laikraščiu ir žadėjom buti rėmėjais ir bendradarbiais. Kiti rustavo, išmetinėjo, kad be LSS pritarimo laikraštis gimė, sulaužęs LSS discipliną ir, kaip tokis, neužsipelno socialistų paramos. Po kiek laiko atkutino ir L. Pruseika ir sakė: "Matai, drauge, chicagiečiai jau turi naują laikraštį 'Naujienas'. Laikraštis atrodo gan gerai, bet man ne tas svarbu. Svarbu tas, kad jie paviliojo vieną iš gabiausių žmonių, draugą Grigaitį, kurį mes turėjom gauti 'Laisvei'. Dabar klausimas kaip čia bus. Mes turim daugelį skaitytojų Chicagoj, ir įsikurus 'Naujienoms', gali but jų nebeteksim. Bet vienok aš su 'Naujienoms' pasirengęs draugiškai sugyventi ir man rodos, kad musų draugų antagoniškas nusiteikimas prieš 'Naujienas' nieko gero mums neduos. Reikia kooperuoti visiems bendrai, kad nugalėjus atžagareiviškus tautininkus."

(Bus daugiau pirmadienį)

Draugiškas Sveikinimas Ir Širdingas Linkėjimas!

Iš tolimos ir mažos New Jersey valstybukės 25 metų laimingo jubiliejaus proga, man yra smagu ir malonu sveikinti "Naujienas" kaipo jaunystės idėjos švietėjas ir kelrodį į šviesesnį rytojų. Jų nepaisydama buvau peršokusi didelį gyvenimo žingsnį ir už tai pirmutinė buvau pastatyta prieš (liaudies tribunolą), jeigu jį tokiu leistina vadinti! Dabar kaip tai lyg ir nemalonu butų grįžti atgal tuo pačiu jaunystės bėgiotu takeliu, kuris buvo gana sunkokas, bet pats gyvenimas liepė taip elgtis sakydamas: "Nepaisyk jų, jie tave suvylė atitraukdami nuo jaunystės draugų, ir išstatydami prieš prokurorą Šolomską ir teisėją Bimbą. Už visą mano jaunystės pasiaukojimą jie man tuo atsimokėjo! Tad nuo poros metų tam atgal aš ir likau "Naujienų" skaitytoja ir pagal išgalės rėmėja. Ir dabar drąsiai ir širdingai jas su draugu P. Grigaičiu priešakyje, sveikinu sulaukusias sidabrinio jubiliejaus!

Čia pridedu penkinę.

Varniškė.

Viešnia Iš Tolimo Montreal "N" Jubiliejuj

Kiek galima numatyti, šį sekmadienį, kovo 12 d., "Naujienų" sidabriniam jubiliejui visi Chicagos gyventojai rengias dalyvauti ir bus svečių taipgi iš artimų ir tolesnių kolonijų. Betgi yra svečių net iš tolimo Montreal, Canados, kurie dabar svečiuojas Chicagoje ir laukia "Naujienų" parengimo.

P-lė Tesė Norkaitė nekantriai laukia "Naujienų" jubiliejaus. Nori dalyvauti ir pamatyti, kiek publikos dalyvaus Ashland Boulevard Auditorijoje, kovo 12 d. *J. J. P.*

● Blue Island miesto apšvietos taryba vakar uždarė mokyklas neribotam laikui. Pritruko pinigų.

Neužmirškim Tuos, Kurie Savo Sielą Mums Aukavo

J. Buragas

JONAS BURAGAS buvo musų visų mėgiamas scenos vaidyla. Jis per eiles metų mumis džiugino savo pasišventimu menui. Jis mums vaidino įvairiausias gyvenimo dramas ir vaizdus. Mes gėrėjomės jo talentingu vaidinimu.

Bet šiandien jo jau nėra, jis mirė ir ilsisi musų Tautiškose Kapuose. Vėlionio Jono draugai nenori palikti jį tik po žalia vėja apaugusį jo kapą. Jie nori, kaip užsipelniusiam scenos mėgėjui, pastatyti nors mažą paminklą su užrašu jo garbingo vardo ir jo kilnių darbų.

Tuo tikslu burelis jo draugų rengia gražų žaislų vakarėlį Kovo 25 d., Hollywood Svetainėj, 2417 W. 43rd St.

Kazys.

Jau Ruošiasi Pirmos Gegužės Minėjimui

Iš Liet. Darbininkų D-jos 4-tos Kuopos Susirinkimo

Vasario 27 d., Neffo svetainėj, Lietuvių Darbininkų Draugijos 4-ta kuopa laikė savo mėnesinį susirinkimą. Išklausyta daugelis raportų iš kuopos valdybos veiklos, taip pat, ir iš veikiančiųjų komisijų darbuotės. Paaiškėjo, kad visi rengti vakarėliai pavyko gana sėkmingai, už ką priklauso padėkos žodis tiems draugams ir draugėms, kurie taip nuoširdžiai, su atsidavimu atliko savo pareigas.

Kuopa nutarė pasveikinti "Naujienas" 25-kių metų jubiliejaus proga, ir tuo tikslu paskyrė $10. Kalbėta kiek plačiau apie "Naujos Gadynės" šėrininkų suvažiavimą. Nutarta pasveikinti naujagadynie čių suvažiavimą su auka $10, skiriamą bendriems "Naujos Gadynės" reikalams.

Pirmoji Gegužės ir Kiti Parengimai

Padaryta įnešimas, kuris liko priimtas, kad rengtis prie PIRMOS GEGUŽĖS APVAIKŠČIOJIMO. Tam reikalui išrinkta veikimo komisija į kurią įeina sekanti draugai: V. Mankus, A. Kondratas, J. Thomas, ir K. Liutkus. Tariama komisija turi kreiptis į Lietuvių Socialistų Sąjungos Centralinę kuopą ir ten suderinus visą veikimą.

Kad glaudžiau sujungus musų veiklą ir draugiškumą tarp LSS Centralinės kuopos ir LDD 4-tos kuopos draugų. Nutarta surengti bendrą vakarėlį, su skaniais užkandžiais. Vakarėlio rengimui įpareigoti sekanti draugai: S. Ladigienė, E. Kučinskienė, A. Dainius ir iš LSS Centralinės kuopos, V. Mankus, A. Kondrotas ir A. Kondrotienė. Diena vakarėliui yra nuskirta šeštadienio vakaras, balandžio pirma diena, Mr. Neffo svetainėj. K. L.

Indiana Harbor, Ind.
ANTANAS SIMUTIS

Persiskyrė su šiuo pasauliu kovo 7 d., 1939, 1:30 val. po pietų, sulaukęs pusės amž., gimęs Liet. Plungės par., Norvišių kaime. Amerikoj išgyveno 29 metus.

Paliko dideliame nuliudime moterį Marijoną ir jos brolį Juozapą Balsį, jo brolį Stasį Simutį ir jo moterį Lietuvoj. Amerikoj — pusbrolį Praną Andrejauskį, jo moterį, pusseserę Marę Preibienę ir vyrą Juozą Preibį Petronelę Milašienę ir kitas jo gimines ir pažįstamus.

Laidotuvės atsibus kovo 11 d. iš Juliaus Prusėčio koplyčios 8:30 v. ryto į Šv. Pranciškaus par. bažnyčią, kur atsibus gedulingos pamaldos —po pamaldų bus nulydėtas į Šv. Kazimiero kapines.

Visi a. a. Antano Simučio giminės, draugai ir pažįstami esat nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuvėse ir atiduoti jam paskutinį patarnavimą ir asisveikinimą.

Nuliudę liekame,
Moteris, Pusbrolis ir Pusseserės ir Giminės.

Gyveno adresu 3821 Elm St., Indiana Harbor, Ind.

PHILLIP SONKA

Gyveno adr. 753 W. 35th St.

Persiskyrė su šiuo pasauliu kovo 10 d., 3:00 val. ryto, 1939 m., sulaukęs 38 m. amž., gimęs Alma, Illinois.

Paliko dideliame nuliudime moterį Emily, brolį Frank, 3 seris Sophie Ashak, Vernie Able, ir Rose Stipek ir daug kitų giminių.

Kunas pašarvotas Mažeikos koplyičoj, 3319 Lituanica Av.

Laidotuvės įvyks pirmad., kovo 13 d., 2:00 popiet iš koplyčios bus nulydėtas į Lietuvių Tautiškas kapines.

Visi a. a. Phillip Sonka giminės, draugai ir pažįstami esat nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuvėse ir suteikti jam paskutinį patarnavimą ir atsisveikinimą.

Nuliudę liekame,

Moteris, Brolis, Seserys.

Laid. Dir. S. P. Mažeika, Tel. YARDS 1138.

METINĖS MIRTIES SUKAKTUVĖS

Vytautas Zilius

Persiskyrė su šiuo pasauliu 11 dieną kovo mėn. 1938 m. sulaukęs 16 metų amžiaus. Gimęs Chicagoje.

Paliko dideliame nuliudime tėvą Augustiną, seserį Estellą, seną močiutę ir gimines Lietuvoje. Kitas gimines Brooklyne ir Chicagoje.

Nuliudę liekame,

TĖVAS IR SESUO.

JURGIS LEKSNA

Persiskyrė su šiuo pasauliu kovo 9 dieną, 10:50 val. ryto, 1939 m., sulaukęs pusės amž., gimęs Grinkiškės parap.

Amerikoj išgyveno 32 m.

Paliko dideliame nuliudime 2 sunus: Boleslovą ir Benediktą, marčią Helen, švogerką Eleną ir švogerį Edwardą Kavaliauskas, giminaičius — Dr. Jurgį Bložį, Kazimierą ir Juozapą Bložį, Petronelę Daraškienę ir kitas gimines Amerikoje. Liet.—moterį Mikasę, 2 dukteris Prancišką Špukienę ir Bronislavą ir žentą Mikalojų Davidonius.

Priklausė prie Keistučio Paš. Kliubo.

Kunas pašarvotas Antano M. Phillips kopl., 3307 Lituanica Ave. Laidotuvės įvyks pirm., kovo 13 d., 8:00 val. ryto iš kopl. į Šv. Jurgio par. bažnyčią, kurioje atsibus gedulingos pamaldos už velionio sielą, o iš ten bus nulydėtas į Šv. Kazimiero kapines.

Visi a. a. Jurgio Leksnos giminės, draugai ir pažįstami esat nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuvėse ir suteikti jam paskutinį patarnavimą ir atsisveikinimą.

Nuliudę liekame,

Sunai, Marios ir kitos Giminės.

Laid. Dir. Antanas M. Phillips, Tel. YARDS 4908.

URBA Gėlės Mylintiems Vestuvėms, Bankietams, Laidotuvėms, Papuošimams.
GĖLININKAS
4180 Archer Avenue
Phone LAFAYETTE 5800

LOVEIKIS Siunčiam Gėles Telegramu į Visas Pasaulio Dalis.
KVIETKININKAS
Gėlės Vestuvėms, Bankietams ir Pagrabams.
3316 So. Halsted Street
Tel. YARDS 7308

CLASSIFIED ADVT.

SITUATION WANTED
Ieško Darbo

MOTERIS IEŠKO DARBO kaipo virėja ir šeimininkė namuose. Yra labai gera gaspadinė ir moka gerai valgi virti. 3222 So. Emerald Ave., antros lubos.

HELP WANTED—MALE
Darbininkų Reikia

REIKALINGAS JAUNAS bučerys, kuris netingi dirbti. Atsišaukite greitai. Victory 4849 Klauskite tiktai Mrs. Kabil.

PARTNERS WANTED
Reikia Partnerių

PAIEŠKAU PUSININKO į tavern biznį. Rašykite Box 948, 1739 So. Halsted Street.

HELP WANTED—FEMALE
Darbininkių Reikia

REIKIA PATYRUSIŲ operatorių prie siuvimo mašinų. Kreiptis. TABIN—PICKER and CO. 4119 Belmont.

REIKALINGA SENYVA MOTERIS ar mergina prižiurėti mažą vaiką. Kambarys, mokestis ir valgis. Atsišaukite į valgyklą. 3206 So. Halsted Street.

MERGINA 23—35, 3 suaugę, $5 savaitei. Eiti—buti. Šauk tik vakarais. Briargate 3765.

SCHOOLS AND INSTRUCTIONS
Mokyklos ir Pamokos

PILIETYBĖS PAMOKOS bus laikomos kas antradienį, pradedant KOVO 14-tą, 1939, 7:30 v. vakaro. Vedėjas—
ADV. JOSEPH J. GRISH,
4631 South Ashland Avenue.
Telefonas: WARDS 1001.

ANIMALS—DOGS—BIRDS—PETS
Gyvuliai—Šunys—Paukščiai etc.

KAM REIKALINGAS geras šuo, atsišaukite 4539 So. Talman Ave. Antrosl ubos.

FURNISHED ROOMS—TO RENT
Gyvenimui Kambariai

KAMBARYS RENDON, apšildomas prie mažos šeimynos. Be valgio. 7024 So. Artesian.

RENDAI KAMBARYS nevedusiam ar porai, virtuvė atskirai, jei kas norės valgius gamintis. Prie našlės moters. Vaikų nėra, antras aukštas, priešaky. Renda pigi. 817 West 51st Place.

FOR RENT—IN GENERAL
Rendai—Bendrai

RENDAI 6—4 ir 3 kambarių flatai. Kreiptis. 10645 So. May St.

RENDON 5 KAMBARIŲ BUNgalow. Brighton Parke. Telefonuokite YARDS 2716.

BUSINESS CHANCES
Pardavimui Bizniai

PARSIDUODA SHOE SHOP už pirmutinį rimtą pasiulymą. Kam patogu ir namą gali paimti. Renda nebrangi. Kreipkitės: 2649 W. 43rd Street.

PARSIDUODA BUČERNĖ ir grosernė Brighton Parke iš priežasties einu į kitą biznį. Atsišaukite laišku. 1739 So. Halsted St., Box 944.

REAL ESTATE FOR SALE
Namai-Žemė Pardavimui

PARDAVIMUI 6 KAMBARIŲ plytinis bungalow prie 3426 West 60th St. Miegamas porčius, kaina $4650.00. Savininkas. 5138 South Albany Avenue.

3615 HAMILTON 9 kambariai, plytinėj rezidencijoj, 50 pėdų lotas—karšto vandens šiluma—ąžuoliniai trimai.—5 karų garažas — šalinis įvažiavimas. Savininkas. LAFAYETTE 0088.

STATYKIS NAMĄ Western Springs miškų kalnuose tarpe pietų nuo 47-tos gatvės ir vakarų nuo Wolf road. Patogi vieta. Kainos nebrangios. George L. Bruckert. Ofisas 47th ir Wolf Rd. W. S. 6519, 115 N. Marion St. Oak Park, Ill. Tel. Euclid 11.

NAMAI—FARMOS
Kas norite greitai parduoti arba išmainyti namus — farmas, — lotus, biznius. Taipgi kas norite pigiai pirkti namą arba farmą — gausite geriausį bargeną pas —
C. P. SUROMSKI,
6216 S. Western Av. Tel. Grovehill 0306. Vėlai vakarais Prospect 0176.

PARDUODA IR MAINO

5 ir 5 KAMBARIŲ MURO NAMAS, apšildomas South Side. Savininkas parduos pigiai ar mainys ant lotų arba ant kelių akerių žemės ar kokio kito mažo dalyko.

BIZNIAVAS NAMAS su karčiama prie Stock Yards vartų, parduos pigiai ar mainys ant lotų ar farmos. Taipgi turiu ir daugiau gerų bargenų ir nepraleiskite progos, bet pamatykite juos greitai, ar laišku paklauskite.

JOSEPH VILIMAS,
6800 So. Maplewood Avenue.

DIDELIS BARGENAS — Parsiduoda namas su bizniu seniai išdirbtas, grosernė ir delicatessen. Kainą ir priežastį rasite ant vietos. Savininkas, 1307 So. 48th Ct.

10 METŲ SENUMO 13 apartmentų. Metinės pajamos $6,500. Kaina $23,000—$3,000. Reikalaujama pinigais.
MIDDLE STATE MORTGAGE
4027 NORTH CRAWFORD.
Independence 6870.

MARQUETTE PARKE — Pilna kaina $4500—mažas įmokėjimas — 5 kambarių murinis bungalow, 7 metų senumo. Karštu vandeniu šildomas. Randasi ant 72 prie Western Avenue. Turiu visokių kitokių bargenų ir mainų.
C. P. SUROMSKIS,
6816 So. Western Grovehill 0306.

REAL ESTATE FOR SALE
Namai-Žemė Pardavimui

TRUSTISAS TURI PARDUOTI
$3000 perka kampinį namą, 6x4 kambarių apartmentą, garu šildomą, puiki vieta, tiktai $10,500.
$2000 perka 2 aukštų, 2x5 kamb. apartmentus, garu šildomi, 10 metų amžiaus, 4 karų plytinį garažą, pilna kaina $12,000 arba mainyti į bungalow.
$1,000 perka 4 apartmentus, garu šildomi, kampinis pastatas, negali buti geriau kaip $10,000.
$500 perka 3x6 kambarių apartmentų plytinis namas, pilna kaina $5750. Dėl kitų bargenų kreipkis, į mus pirm negu pirksi.
— KAMPINĖ NUOSAVYBĖ — kampinis — kampinė nuosavybė prie Palmer Avenue ir Spaulding, 6—5 kambarių apartmentai, 3 karų plytinis garažas. Metinės rendos $3,600. Pilna kaina $16,500, arba geriausis pasiulymas. Veik greitai.
FIRST STATE MORTGAGE CO.,
4752 Fullerton Avenue.
Tel. Spaulding 1500.
10 N. Clark St. Dearborn 1540

$1,300 PILNA KAINA 6 kambarių katedž su aukštu beismentu.
PETERS BROS. and CO.,
1647 W. 47th St. 2-ras aukštas.

MARQUETTE PARK parsiduoda 6 kambarių su garažu kampinė bungalow. Cash $1500. pilna kaina $4300. Dviflatis $7,000 išmainymui, bizniavą namą arba tavern. South Sidėj 2 štorai ir 4 flatis $16000; 10 flatų muro kampas $18,000 5 štorai ir dviflatis $25000. Teisingas patarnavimas. CHAS URNICH, (Kazys Urnikas), 2500 W. 63rd St.

SPECIALUS BARGENAI
Pardavimui ar mainui į lotą ar automobilį. Vienu aukštu plytinis namas, krautuvė, 70 pėdų ilgio. Vario frontu, dvylika metų senumo, dviejų karų freiminis garažas. 47 gatv. arti Western avenue.
4 kambarių freiminis katedž, 45 ir Whipple, $300.00 įmokėti. Specialė kaina — $1750.00.
B. R. PIETKIEWICZ
2608 West 47th Street

GERIAUSI BARGENAI Marquette Parkų apylinkėj, 11 flatų su visais improvementais, beržo trimingais, 4 flatų po 3½ 7 flatai po 3 rum income $5300.00 į metus. Kaina $27500.
Bizniavas namas ant 69th St. į mainus arba reasonable cash. Gera proga del gero šeimininko.
6 flatų murinis namas geram stovy 2 po 5, 4 po 4 kambarius, 4 karų garažas. $2000.00 į metus įplaukų. A. Z. MICHIULIS, 2437 West 69th St.

SENAS ŽMOGUS nori parduoti 2 aukštų namą, 4 flatų, pigiai. Priežastis liga. Kreiptis. 1454 South Kolin Avenue.

PARDAVIMUI MURINIS 4 flatų 2 po 4 ir 2 po 3 kambarius, gražioje vietoje prie Marquette Park. Pigiai. Rašykite 1739 So. Halsted St., Box 947.

REAL ESTATE TO EXCHANGE
Namai Žemė Mainais

NORIM MAINYTI gražų murinį namą Marquette Parke. bizniavą namą arba į namą su tavernu bile kur, nes prekiojam savo namą tiktai $7500. ir tas yra pigiai. Namas yra be skolos. Atsišaukite laišku: 1739 So. Halsted St., Box 949.

FARMS FOR SALE
Ukiai Pardavimui

PARDAVIMUI 9 KAMBARIŲ namas su vana, elektrika, bėgančiu vandeniu; prie namo 7 akrai žemės su vaismedžiais, barne, vienu arkliu ir karve. 253 Church St. Batavia, Ill.

MAŽA FARMA RENDON Beloit, Mis. Geriems žmonėms duosiu už $11.00 į mėnesį. B. P., 2155 N. Kilbourne. Albany 7904

PAAUKOS BE SKOLŲ 80 AKRŲ pieno ukį prie Powers, Michigan, gera žemė nauji pastatai, barnės, bėgantis vanduo, Steel Stanchions, 16 galvų bandos, 2 geri arkliai ir visas ukio įrengimas. Tas ukis turi but parduotas tuojau. Kaina $2850. Pinigais su visa asmenine nuosavybe. Kreiptis
HENRY S. BANACH,
2131 N. Rockwell Street,
CHICAGO, ILLINOIS.

200 AKRŲ ARTI DIXON, 8 kambarių namas, gera žemė, $1000 įmokėti, ilgi terminai.
TRAVIS, 1810 North Clark.
Diversey 3252.

FINANCIAL
Finansai-Paskolos

DUODAME PASKOLAS ant ANTRŲ MORGIČIŲ.
PETERS BROS. and CO.
1647 W. 47 St. Antros lubos.

AUTOS—TRUCKS FOR SALE
Automobiliai ir Trokai Pardavimui

4 DURŲ TOURING sedan 1937 Plymouth, leather ir defrosteris. Karas atsižymi kaip naujas — už prieinamą kainą. CENTRAL AUTO SALES, 3207 So. Halsted St. Victory 1717. Dėl informacijų klauskite KARL VAINORA.

Didžiausia lietuvių šeima pasaulyje

Apsivesti nėra labai sunkus dalykas. Bet išgyventi ir susilaukti sidabrinio jubiliejaus savo vedybinio gyvenimo visai nėra jokios baikos. Ypačiai kada tenka auklėti ir mokslinti šeimą. Pagaliau, kada jau artinas tie 25-ti metai vedybinio gyvenimo sukaktis, tai žmogus pasijaučia lyg kokį kalną nuvertęs. Didžiausias susirupinimas yra kaip reikės tinkamai pažymėti toji svarbi sukaktis.

Jeigu kalbama šeima buvo kiek žymesnė visuomenišku atžvilgiu, buvo veikli draugijose ir kultūros darbuotėje, tai ji žino, kad turi nemažą burį savo draugų ir pažįstamų. Tada pasidaro aiškus dalykas, kad savo namuose nėra įmanomas dalykas tokią svarbią iškilmę pažymėti. Tada yra pasamdoma svetainė ir sukviečiami visi draugai ir pažįstami, kurie bendrai susirinkę pasveikina jubiliatus ir tinkamai įvertina jų nuveiktus darbus. Tai yra tik vienos šeimos sidabrinio jubiliejaus paminėjimas.

Bet ši sekmadienį, kovo 12 d., įvyks taipgi 25 metų sidabrinis jubiliejus daug didesnės šeimos, negu viršuj minėtos. Tai bus pati didžiausia lietuvių šeima visame pasaulyje.

Dienraštis Naujienos ne tiktai aptarnauja, bet kartu ir gyvena su kiekviena šeima, kuri skaito Naujienas. Be pavienių šeimų, Naujienos taipgi aptarnauja ir bendras didesnes šeimas. Butent, musų lietuvių draugijas ir klubus, drauge ir musų politines organizacijas. Tokią šeimą, kokią sudaro musų mylimiausias dienraštis Naujienos, sunku yra įsivaizduoti, kiek plačiai jos yra musų kasdienį gyvenimą apimančios. Todėl šį sekmadienį visi susirinksime į Ashland Boulevard Auditorium ir ten pamatysime, kiek didelė yra Naujienų šeima, ir tinkamai paminėsime tą svarbią 25-kių metų sukaktį. Be to, mes busime tinkamai palinksminti ir pavaišinti.

VBA.

Šiandien Paskutinė Diena Income Tax Blankoms Išpildyti

Patarnauja A. S. Walons-Valunas

Šiandien paskutinę dieną Naujienų raštinėje Federalės Valdžios atstovas pildys Income Tax blankas. Patarnauja lietuvis p. A. S. Walons-Valunas. Raštinėje jis bus nuo 9 val. ryto iki 5 val. vak. Išpildymas blankų ir notarizavimas bus teikiamas veltui.

Naujienų Jubiliejinių Iškilmių Darbininkų Atidai

Visi, kurie apsiėmė dirbti Naujienų Jubiliejiniam Vakare, sekmadienį, Kovo 12 d., ypatingai tie, prie pardavinėjimo ir atėmimo tikietų, prašome ateiti į Ashland Auditorium ne vėliau kai 1:00 val. popiet. Tas paliečia mergaites tautiškuose kostumuose ir legionierius.

SUGRAŽINKIT SUBATOJ, KOVO 11 d. BILIETUS

KURIE BUVOT GERI IR PAĖMETE NAUJIENŲ JUB. VAKARO TIKIETUS—PARDAVIMUI

Visi, kurie paėmete Naujienų Jub. Vakaro bilietus pardavinėjimui, sugražinkit į Naujienų Raštinę nevėliau kai Subatoj, kovo 11 d. 5 valandą vakaro.

NAUJIENŲ JUB. VAKARO RENGIMO KOMITETAS

NAUJIENŲ JUB. VAKARO GENERALĖ REPETICIJA

Šeštadienį, Kovo 11 d., 6:30 Val. Vak.

ASHLAND BOULEVARD AUDITORIUM
SO. ASHLAND AVENUE IR VAN BUREN ST.

VISI

Chicagos Liet. Draugijų Atstovai
CHORAI:
Birutės
Naujos Gadynės
Pirmyn
Studentų
Chicagos Vyrų Choras — taipgi
Dariaus ir Girėno Drum ir Bugle Corps ir
Artistai Vaidintojai

Širdingai prašomi atsilankyti laiku. Nesivėluokit

NAUJIENŲ JUB. VAKARO RENGIMO KOMISIJA

IR STUDENTAI "NAUJIENŲ" JUBILIEJUJ

Tai Lietuvių Studentų Kliubas, žinomas geriau vardu Lithuanian University Club. Kliubo Vyrų Oktetas dainuos "Naujienų" Jubiliejinėse Iškilmėse, kurios įvyks rytoj vakare Ashland Boulevard Auditorijoje.

Lietuviai Iš Kitų Miestų — Užsiregistruokite

Svarbu visiems "Naujienų" Iškilmių dalyviams iš kitų miestų.

Visi svečiai, atvykę iš tolimesnių vietų, yra prašomi užsiregistruoti.

Po programo Ashland Boulevard Auditorijoj, prie scenos bus dvi mergaitės, pasirėdžiusios tautiškais rubais. Jos turės po knygą vardų surašymui.

Visi tolimesnių vietų svečiai malonės tose knygose pasirašyti. "Naujienoms" tai bus gražus priminimas šių jubiliejinių iškilmių.

Automobilis Užmušė 61 Metų Lietuvį Jurgį Lėkšną

Širyt Inkvestas

Prie 36-tos ir Union avenue, vakar apie pietus jauno šoferio valdomas keleivinis automobilis mirtinai sužeidė 61 metų bridgeportietį lietuvį, Jurgį Lėkšną.

Iš nelaimės vietos vėlionis buvo nugabentas į St. Paul ligoninę ir ten netrukus pasimirė.

Širyt Antano M. Phillips koplyčioj, 3307 South Lituanica avenue, įvyks koronerio inkvestas. Toj pačioj koplyčioj bus šermenys. Vėlionis bus palaidotas šv. Kazimiero kapinėse pirmadienį rytą. Jis paliko tris sunus Amerikoj ir žmoną Lietuvoj. Gyveno adresu 3600 So. Emerald avenue.

VAKAR CHICAGOJ

● Jewish Welfare Fund paskelbė, kad surinko $1,916,245 Chicagoj Europos tremtinių gelbėjimui.

● **Chicagos rinkimų taryba atsisakė uždėti ant balandžio 4 d., miesto rinkimų balioto komunistų partijos kandidatus.**

● Miesto taryba susirupinusi kas daryti su balandžio rinkimais žydų reikalu. Pasirodo, kad tą dieną žydai negali balsuoti, nes išpuola svarbi tikybinė šventė.

● **Circuit teismas vakar priteisė General American Tank Car Corporation sumokėti $65,000 Ancilui T. Elliott, nuo 4621 McGoon, East Chicago. Bendrovės lokomotyvas sudaužė Elliott automobilį ir jį patį sunkiai sužeidė.**

● Vakarykščiose automobilio nelaimėse penki žmonės prarado gyvybes.

Lietuvių Universiteto Kliubas sveikina Naujienas su 25-tų metų jubiliejaus sukakčia ir linki joms ilgiausių metų! Per savo gyvenimą Naujienos atliko didelius darbus lietuvybės labui, žmonių apšvietai ir visada teisingai nurodė dėlko demokratiška tvarka žmonėms yra geriausia. Šia proga musų jaunutė studentų organizacija reiškia gilią pagarbą visiems tiems lietuviams ir musų tėvams, kurie, atvykę į šią šalį, sukurė ir išaugino tokį didelį ir gerą apšvietos dienraštį.

Naujienų naujojo namo fondan, pradžiai, skiriame $10.00 ir tikimės, kad per ateinančius 25-is metus Naujienų gyvavimo kur didžiumoj gal bus čia augę lietuviai, tai mes jaunoji karta naudosimės daugiausia tuo namu kaipo įstaiga, savo ir savo brolių-sesių apšvietai, ir lietuvybės palaikymui. Tai bus musų visų amerikiečių lietuvių kulturos centras.

Su pagarba,
LIETUVIŲ UNIVERSITETO KLIUBAS,
Stanley Drigot, pirmininkas
Wenetta Grybas, sekretorė.

"Kaip Medis Palinkęs, Taip jo Šakutės Auga"

Gražus Jaunimas Naujienų Apvaikščiojime

Vienas dalykas, kurį aš su ypatingu malonumu pastebėjau, bekviečiant "Naujienų" Jubiliejinio Apvaikščiojimo programui dalyvius, tai kaip maloniai visi jaunuoliai sutinka prisidėti prie šio parengimo darbo. Kartu mane labai džiugina tas faktas, kad mes lietuviai turime tokio gražaus, mandagaus ir ištikro pavyzdingo jaunimo. Jie nesigėdina nieko lietuviško, kalba, dainuoja, dalyvauja lietuvių veikloj. Randi tokio jaunimo visai jaunučių metų, randi ir truputį senesnių, tokio kaip 16—17 metų, kurie jau yra antruostrečiuos aukštesnės mokyklos metuos.

Šioj valandoj kalbu specialiai apie pp. A. Šimbelių sunus, Edmundą ir Alfonsą, ir pp. J. ir Marijos Zolpių sunų, Algį.

Su šiais trims rimtais jaunuoliais geriau susipažinau, tiktai prie šios programos besirengiant, ir jie yra pavyzdys gero auklėjimo, už ką žinoma, priklauso visas kreditas jų tėvams, kuriuos mes jau per ilgus metus pažinom ir gerbėm, kaipo darbščius visuomenės veikėjus. Todėl, linksma, kad jų sunus yra taip geri lietuviai ir interesuojasi ta pačia veikla, kaip ir jų tėvai.

Edmundas ir Alfonsas Šimbeliai ir Algis Zolp, kartu su kitais, vaidins "Naujienų" Istorijos Bruožuose. —Taitikaš

Įkalino Lietuvį Už Dalyvavimą Streike

Waukegano šerifas vakar įkalino 20 dienų terminui lietuvį Nick Marcinkų, už dalyvavimą Fansteel metalo bendrovės streike. Kartu su Marcinkum kalėjimo terminus vakar pradėjo 12 kitų streikierių ir du C. I. O. organizatoriai.

Patarnaus Jubiliejaus Svečiams

Žemiau sužymėtos jaunos lietuvaitės patarnaus salėj "Naujienų" Jubiliejaus svečiams. Visos bus pasipuošusios tautiškais kostiumais. (Svečiams taipgi patarnaus berniukai iš Dariaus-Girėno Posto Bugle and Drum Corps).

Hypatia Puniškaitė
Ona Kačerauskas
Marijona Carter
Albina Aleksiunas
Marijona Schultz
Marijona Cilčius
Olga Rypkievicz
I. C. Mankiutė
Flora Vilis
Suzanna Vilis

"Naujienos" ir Mes Naujieniečiai

Šie, 1939 metai, tai yra "Naujienų" kaipo pirmo ir didžiausio lietuvių dienraščio dvidešimts penkių metų sukakties minėjimo metai. Musų lietuvių gyvenime turi labai didelės svarbos bei neišdildomos reikšmės, pažvelgus į tai, kiek daug per tą laikotarpį, dėka "Naujienų" kulturinio taip brangaus darbo, tapo nudirbta apšvietos musų brolių ir sesučių, išsisklaidžiusių šioj dėdės Samo žemėj — Amerikoje.

"Naujienos" buvo ir yra šviesesnės lietuvių darbininkijos ir inteligentijos didžiai mėgiamas dienraštis. Už tai skaitytojų-rėmėjų turi daug daugiau negu kiti lietuvių laikraščiai.

Reikia, tiesa pasisakyti, kad ir man "Naujienos" nesvetimos, skaitau jas nuo pat jų gimimo dienos ir, aplinkybėms leidžiant, bendradarbiauju. Per tuos ilgus dvidešimts penkis metus teko parašyti daugybę įvairaus turinio žinių. Šiaip straipsnių ir eilučių. Reiškia, dalinausi mintimis su kitais naujieniečiais. Gerb. "N" redakcijai leidžiant, darysiu tai ir ateity. — A. J. S.

Sveikinimai "Naujienoms"

Gentlemen:

Allow me — from these purple islands anchored in the vast reaches of the Pacific ocean — to congratulate "Naujienos" for rendering 25 years of splendid service to the Lithuanian-reading people of America.

As one of your charter share-holders, may I also congratulate those who have worked consistently to make "Naujienos" the outstanding Lithuanian daily that it is.

On the 10th of the coming June, I am leaving Honolulu in my own 36-foot cruising yawl, for San Francisco. From there I expect to travel by rail for a short visit with my parents (Mr. & Mrs. C. K. Brazevičius) in Kenosha, Wisconsin. If time permits, it will be my pleasure to pay you my respects in person. Until then,

Aloha Nui Loa from

Fred E. Truman,
1925-H Kalia Road, Honolulu, Hawaii.

Dr. Pius Grigaitis,
Editor of Lithuanian Daily Naujienos —

Noting Your Twenty Fifth Anniversary as a foreign language newspaper, may I personally congratulate You. Your newspaper has been, I am sure, a great aid to Your countrymen who came here and adopted this country as their own.

Congratulations to You and Your entire staff.

Albert E. Dale, Managing Editor of
The Chicago Evening American.

Dr. Pius Grigaitis,
Editor of Lithuanian Daily Naujienos:

Priimkit mano ir viso The Chicago Evening American štabo linkėjimus Naujienų dvidešimt penkių metų sukaktuvių proga.

STASYS PIEZA,
Chairman Executive Committee Editorial Association of The American Federation of Labor ir Chicago American štabo narys.

LINKĖJIMAI IŠ HIGHLAND PARK, MICH.

Ponui P. Grigaičiui,
1739 S. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Gerbiamas Tamsta:

"Naujienų" 25 metų sukaktuvių proga, ir aš prisidedu prie tų sukaktuvių, siųsdamas Tamstai $5.00 auką. Linkiu ilgiausių metų Tamstai ir geriausio pasisekimo Tamstos darbe. —Anton Skiparis,
Highland Park, Mich.

Žemaičių Kulturos Kliubas savo susirinkime, kuris įvyko kovo 9 d., Yuškos svetainėj, 2417 W. 43rd St., nutarė pasveikinti "Naujienas" su jų 25 metų jubiliejum. Skiria $5.00 auką.

Žemaičių Kulturos Kliubo pirmininkas,
Steponas Narkis.

Naujienos Pub.
1739 So. Halsted Street
Chicago, Illinois
Dear Sirs:

Congratulations on your 25th Anniversary!

We would have sincerely liked to be able to add to its success financially, but being a charity organization, and just getting thru with our Christmas and winter charity, we have found ourvelves without sufficient funds to do what we have wanted to.

All our members will turn out March 12th to help celebrate.

May your success continue throughout the next twenty five years.

Sincerely Yours,
Bette Baldwin, Sec'y
Chicago Lithuanian Women's Club.

Sveikinu "Naujienas" su 25 metų sidabriniu jubiliejum. Širdingai sveikinu ir "Naujienų" redakciją bei administraciją ir visiems kartu ir bendradarbiams linkiu daug daug geros sveikatos.

Su aukšta pagarba,
J. Kikas.

(Pp. Kikai su šiuo sveikinimu atsiuntė $2.00 auką "Naujienoms")

Sveikinu "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkiu kuo geriausių pasekmių ateityj, kad jokie priešai nekliudytų jų darbą, neardytų jų vienybę.

Valio, valio, lai gyvuoja "Naujienos" per ilgus metus. —V. Faiza.

ANTRA DALIS | 25 M. JUBILIEJINĖ LAIDA

NAUJIENOS

25 ANNIVERSARY ISSUE | PART TWO

VOL XXVI — Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 — No. 59

Leo J. Alilunas

Lietuviai Amerikoje

Amerikos lietuviai maža tėra žinomi

Derlinga socialoginiams tyrinėjimams dirva laukia mokslo žmones, kurie domisi bendrai lietuviais kaipo tokiais ir lietuviais ryšium su Amerikos civilizacija. Dabartiniu laiku visai mažai tegalima surasti davinių bibliografijose apie lietuvių imigraciją, jos istoriją ir jos kulturinį besivystymą Amerikoje. Kur kas daugiau dėmesio yra atkreipusi lietuvių kalba. Mat, ja susidomėjo kalbininkai, kadangi ji yra gimininga sanskritų kalbai. Pastaruoju laiku antroji lietuvių karta pasidarė labiau žinoma, nes ji pasižymėjo sporto srityje. Laikraščių sporto skyriuose dažnai buvo minimi vardai Jack Sharkey (Juozo Žukausko), buvusio sunkiojo svorio pasaulio bokso čempiono; Johnny Goodmano, dabartinio nacionalio mėgėjų golfo čempiono, ir daugelio futbolo žvaigždžių, įskaitant Ed Krause (Kraučiuną), buvusį visos Amerikos "lineman" iš Notre Dame, ir Ray Buividą, Marquette universiteto visos Amerikos vadinamą "half-back".

Tenka pasakyti, jog Jungtinėse Valstijose iš mažesnių tautinių grupių lietuviai buvo labiausiai užmiršti. Iki pasaulinio karo, kurio pasėkoje Lietuva liko nepriklausoma valstybė, jie buvo laikomi rusais, kadangi politiniai jie buvo prijungti prie Rusijos. Etnologišku požiuriu jie buvo priskaitomi slavams. Tik vėliausiais laikais daugeliui paaiškėjo, kad Lietuvos ir Latvijos žmonės sudaro skirtingą atnologinę grupę.

Lietuvių skaičius

Net skaičiaus atžvilgiu lietuviai buvo Jungtinių Valstijų cenzo biuro nuskriausti. Iki 1910 metų cenzo sąrašuose nebuvo atskiro kolumno lietuviams. Į cenzo sąrašus jie buvo įtraukiami kaipo lenkai, rusai arba vokiečiai. Dėlei to lietuvių skaičius Amerikoje ir dabar tebėra ginčytinas. Gyventojų surašinėjimas 1930 m. rodo, kad tada Amerikoje gyveno 439,195 lietuviai. V. K. Račkauskas 1928 m. apskaičiavo, kad Amerikoje gyvena mažiausiai 800,000 lietuvių. Parankumo dėlei kalbėdami apie lietuvius Amerikoje naudosimės cenzo daviniais.

1920 m. buvo raportuota, kad 135,068 asmenys yra kilę iš Lietuvos. 1930 m. Lietuvoje gimusių skaičius buvo paduotas kaipo 193,606. Iš to skaičiaus 168,090, arba 86.8%, buvo klasifikuojami kaipo miestų gyventojai. Tik 7,764, arba 4%, priskaityti kaimų gyventojams. Į kaimų, bet ne farmų gyventojų sąrašą įtraukta buvo 17,752, arba 9.2%. Vidutiniškai imant, viso krašto gyventojai pagal tą cenzą suskirstyti taip: 79.2% tenka miestams; 8.6% — kaimui; kaimo, bet ne farmų gyventojai sudaro 12.2%.

Pagal 1930 m. penkioliktą cenzą lietuviais užsirašė 439,195. Tai sudarė 1.1% visų Amerikoje gyvenančių baltaodžių ateivių ir jų vaikų. Cenzo raportas rodo, kad lietuviai yra susikoncentravę trijose Jungtinių Valstijų geografinėse dalyse, butent, Vidur-Atlantiko dalyje, Šiaur-rytinio centro dalyje ir Naujojoje Anglijoje. Tose dalyse gyvena apie 92% visų Amerikos lietuvių. Vidur-Atlantiko valstijos užima pirmą vietą su 172,304 lietuviais; antra vieta tenka Šiaur-rytinio centro valstijoms su 143,324; trečią vietą užima Naujoji Anglija, kur priskaitoma 93,633 lietuviai. Kitose geografinėse dalyse lietuvių skaičius yra toks: Pietų Atlantike — 12,221; Šiaur-vakarų centre — 8,678; Pacifike — 5,546; Piet-vakarų centre — 1,353; Kalnų srityje — 1,217; Piet-rytiniame centre — 919.

Lietuvių imigracija į Ameriką

Pravartu pažymėti tas faktas, kad lietuvių imigracija į Ameriką, palyginti, yra visai naujas socialis reiškinys, nes 79.1% lietuvių atvyko į šią šalį jau po 1900 m. Tačiau tai dar nereiškia, kad prieš dvidešimtą šimtmetį lietuviai nebuvo pastebėti Amerikoje. Simonas Daukantas sako, jog dar 1688 m. lietuviai emigravo iš Kurlandijos į Ameriką ir apsigyveno Guadeloupe saloje. Iš ten jie atvyko į New Yorką, kuris tada buvo žinomas kaipo New Amsterdamas. Koscuszko (Tadas Kosciuško), žinomas kaipo lenkų patriotas Amerikos revoliucijos metais, buvo lietuvių kilmės ir atvyko į Ameriką 1777 m. Bendrai mažai tėra žinoma apie lietuvių imigraciją į Ameriką prieš 1850 m., kada Lietuvą ištiko badas. 1850 m. Petras Svotelis, buvęs dvasininkas, vadovavo buriui lietuvių, kurie vyko į Ameriką. Antrojo lenkų-lietuvių sukilimo pasėkoje ir dėl bado Lietuvoje 1867 ir 1868 metais gausingos grupės žmonių iš pietinės Lietuvos emigravo į Ameriką. Tai buvo civilio karo laikotarpis. Bet cenzo statistiniai duomenys rodo, jog prieš 1900 m. į Ameriką atkeliavo tik 35,827 lietuviai. Svarbiausia priežastis, kodėl tarp 1870 ir 1900 metų lietuviai vyko į Ameriką, buvo įvedimas 1874 metais verstino ėmimo į kariuomenę ir bandymas surusinti Lietuvą. Didžiausias lietuvių važiavimas į Ameriką pasireiškė 1901—1910 metų laikotarpyje. Per tą dešimtmetį į Ameriką atkeliavo 90,941 lietuvis. Tai sudaro 47% visų atvykusių lietuvių. Lietuvius vyriausiai skatino važiuoti politinė priespauda Rusijoje, kur pagaliau 1905 m. kilo revoliucija. Kita emigravimo banga pasireiškė tarp 1911 ir 1914 metų, kada į Ameriką atvyko 46,371 lietuvis. Po pasaulinio karo, palyginti, nedidelis skaičius lietuvių beatvyko į šią šalį. Iš viso nuo 1915 m. į Ameriką atvyko 15,440 žmonių iš Lietuvos.

Kad lietuviai priklauso vėlesnių laikų išeivių grupei, tatai rodo statistikos daviniai apie jų vaikų amžių. Amerikoje gimusių lietuvių skaičius siekia 245,589, ir iš jų 1930 m. tik 1,198 buvo tarp 45 ir 64 metų amžiaus. Tačiau 62 buvo užregistruoti turį 65 ir daugiau metų amžiaus. Bet skaičius Amerikoje gimusių lietuvių, kurių amžius įvairavo tarp 15 ir 24 metų, siekė 92,625.

(Tąsa ant 2-ro pusl.)

Draugų Sveikinimas iš Lietuvos

Šiomis dienomis gauta iš Kauno šitokio turinio raštas:

"Draugui Pijui Grigaičiui
" 'Naujienų' Redaktoriui.

"Brangus Drauge!

"Jusų vadovaujamam 'NAUJIENŲ' dienraščiui sukanka 25 darbštaus, aukštais idealais remto ir našaus gyvavimo metai.

"25 metus 'NAUJIENOS' žadino, sąmonino ir kulturino ir tuo kėlė lietuvių išeiviją J. A. Valstijose, mokino ją teisingai suprasti visuomeninio gyvenimo raidą ir jame sąmoningai dalyvauti, mokino kovoti už kilnų socializmo idealą.

"Dabar, kai gyvename kapitalistinio ukio nepagydomo pakrikimo metą, ypatingai svarbu, kad darbo žmonės, kartu ir musų lietuviškoji išeivija, mokėtų teisingai susiorientuoti padėty, burtųsi ir matytų aiškiai nužymėtas jos kelio ateitin gaires, kad mokėtų ištvermingai kovoti su visomis negerovėmis ir jas nugalėti.

"Jusų, Brangus Drauge, asmeny šia proga mes sveikiname 'NAUJIENŲ' bendradarbius, leidėjus ir skaitytojus ir linkime visiems ryžtingo visuomeninio darbo, geriausios kloties ir pasisekimų busimuose žygiuose ir kovose už darbo žmonių išlaisvinimą.

"Prašome priimti musų sveikinimus ir draugiškus linkėjimus.

"Kaunas.
"1939 m. Kovo mėn. 12 d.
(Parašai)

Dr. L. Epšteinas — *S. Kairys* — *A. Purėnas*
Pr. Mažylis — *O. Leonaitė-Kairienė* — *A. Žvironas*
E. Baronienė — *K. Bielinis* — *A. Žvironienė*
Jon. Sabaliauskas — *A. Mažylienė* — *R. Espšteinienė*
V. Kuzma — *J. Vilkaitis*
P. Armalis — *J. Markelis*
L. Purėnienė — *Dr. A. Garmus.*

SENAS DRAUGAS IR BUVĘS REDAKCIJOS NARYS SVEIKINA NAUJIENAS IŠ LIETUVOS

A. LALIS

Pirmas Naujienų Bendrovės sekretorius ir paskui per keletą metų buvęs Redakcijos štabo narys, Antanas Lalis, kuris dabar ruošia antrąją naujo Lietuviškai-Angliško Žodyno dalį, sveikina Naujienas šitokiu laišku:

Visas šimtmečio ketvirtis žmogaus gyvenime yra ganėtinai ilgas laikotarpis. Kas tiek metų gyvendamas atsidėjęs ir nuosekliai dirba dorą darbą, gali ir savo darbo vaisių laukti.

Prieš dvidešimt penkerius metus Naujienos išvydo pasaulį, tvirtai pasiryžusios dirbti dorą visuomeninį darbą. Savo pirmajame numeryje jos aiškiai pasisakė savo credo, savo principus, savo siekimus, ir tų savo nusistatymų tvirtai laikėsi.

Budamos socialistinės minties laikraštis, Naujienos vis delto niekados nebuvo susivaržiusios kuriais nors siaurais partiniais varžtais. Bet koks fanatizmas joms buvo svetimas. Nuo pat pirmos savo pasirodymo dienos ir ikišiol jos pasiliko ištikimas savo principams tvirtai pažangus laikraštis, savo svarbiausiuoju uždaviniu laikąs tarnauti darbo visuomenei, sąmoninti ją, rupinti jos dvasinius, kulturinius reikalus ir kartu kovoti su obskurantizmu, su melu ir visu tuo, kas trukdo žmonėms žmoniškėti, kulturėti ir progresuoti.

Taip ištvermingai dirbdamos per ištisą šimtmečio ketvirtį, Naujienos, be abejo, turėjo išvaryti gražų darbo barą, ir šiandien, švęsdamos savo sukaktuves, gali jaustis morališkai visai patenkintos tuo, ką yra nuveikusios.

Sveikindamas Naujienas jų didelės šventės proga, čia pat joms, jų vedėjams, darbininkams ir bendradarbiams, kurių tarpe man pačiam teko kitkart ilgesnį laiką buti; ypatingai jų vyriausiam ir nepavaduojamam redaktoriui, Dr. P. Grigaičiui, kuris savo erudicija, publicistiniais gabumais ir moraliniu autoritetu visados išlaikė dienraštį deramoje aukštumoje, noriu nuoširdžiai palinkėti ilgiausių metų, negestančios jaunuoliškos energijos ir ne mažiau vaisingo tolesnio kulturos darbo.

A. LALIS,
Šapalai,
Lietuva.

Lietuviai Amerikoje

(Tęsinys iš 1 pusl.)

Daugumas lietuvių buvo bemoksliai

Daugumas lietuvių, kurie emigravo į Ameriką, Lietuvoje (tais laikais ji priklausė Rusijai) buvo vadinami "mužikai". Lietuviai neturėjo progos apsišviesti. Net išmokti skaityti ir rašyti retas kuris tegalėjo. Pasėkoje kaimiečiuose buvo įsikoroję įvairiausi prietarai. Rusijos priespauda neleido vystytis lietuvių kulturai. Bendrai imant, lietuviai atkeliavo į Ameriką neišmokslinti, menko išsilavinimo. Štai kodėl jie susidurė su didelėmis kliutimis asimiliuotis kulturiniu požiuriu Amerikoje. 1930 metų statistikos duomenys rodo, jog 10.8% iš 193,198 Lietuvoje gimusių asmenų negalėjo angliškai kalbėti. Vidurklis bendrai visoms tautoms buvo 6.6%. Nuošimtis tarp 45 ir 64 metų amžiaus žmonių, kurie negalėjo angliškai kalbėti, siekė 13.1. O iš tų, kurie turėjo 65 ar daugiau metų, angliškai kalbėti negalėjo 26.7%. Tačiau iš grupės tarp 10 ir 24 metų amžiaus tik 4.1% nekalbėjo angliškai. Iš 190,044 Lietuvoje gimusių, kurie 1930 m. buvo pilnamečiai, 90,586, arba 47.7%, buvo jau likę Amerikos piliečiais. Bendrai visų tautų išeivių, kurie liko Amerikos piliečiais, nuošimtis siekė tais metais 60.4. Buvo priskaitoma 22,952 lietuviai, kurie turėjo išsiėmę pirmus popierius. Nepiliečių skaičius siekė 72,549, arba 38%. Iš 193,196 Lietuvoje gimusių asmenų 47,344, arba 24.5%, buvo 1930 m. cenzo pažymėti kaipo neraščiai. Neraštingumo nuošimtis bendrai visoms tautoms siekė 9.9.

Kokiose Amerikos vietose daugiausia lietuvių yra?

Jau anksčiau buvo nurodyta, kad Amerikos lietuviai yra daugiausia susispietę Šiaur-rytų centro dalyje, Vidur-Atlantiko valstijose ir Naujojoje Anglijoje. Visai tad logiškas bus samprotavimas, kad kai kurios nužymėtų geografinių sričių valstijos kaip tik ir pasižymi lietuvių gausingumu. Štai dešimt tų valstijų, kur daugiausia lietuvių gyvena: 1. Pennsylvania — 99 822 lietuviai; 2. Illinois — 92 961; 3 Massachusetts — 55,775; 4. New York — 49,235; 5. Connecticut — 30,690; 6. New Jersey — 23,247; 7. Michigan — 20,489; 8. Ohio — 16,754; 9. Wisconsin — 8,632; 10. Maryland — 7,443. Kitos valstijos, kuriose 1930 metais gyveno daugiau kaip 1,000 lietuvių, yra šios: Indiana — 4,488; California — 3,396; Minnesota — 2,887; New Hampshire — 2,338; Maine — 2,270; Rhode Island — 2,220; West Virginia — 2,023; Iowa — 1,816; Missouri— 1.793; Washington — 1,577 ir Nebraska — 1,431.

Dešimt miestų, kur 1930 m. daugiausia lietuvių gyveno, yra šie: 1. Chicago — 63,918; 2. New York — 31,173; 3. Philadelphia — 14,606; 4. Boston — 12,351; 5. Detroit — 10,605; 6. Worchester — 10,600; 7. Cleveland — 10,068; 8. Pittsburgh— 7,773; 9. Scranton, Pa. — 7,087; 10. Baltimore — 6,202.

Kiti Jungtinių Valstijų miestai, kurie turi 100,000 ar daugiau gyventojų ir kur 1930 m. buvo nemažiau kaip 1,000 lietuvių, yra šie: Elizabeth, N. J. —3,843; Hartford, Conn.—3,459; Newark, N. J.—3,326; Grand Rapids, Mich.—2,952; Cambridge, Mass.—2,445; Rochester, N. Y.—2,321; New Haven, Conn.—1,861; Los Angeles—1,825; Bridgeport, Conn. —1767; Patterson, N. J.—1,303; Minneopolis—1,262, Gary Ind. —1,215; Milwaukee—1,127; St. Louis—1,091; Lynn, Mass.—1,090; Lowell, Mass.—1,086; Omaha—1,080. Prie stambesnės lietuvių kolonijos taip pat priklauso Providence, R. I.

Daugumas Amerikos lietuvių gyvena miestuose

Paprastai manoma, kad Amerikos lietuviai yra miestų gyventojai. Pavyzdžiui, 1930 m. 86.8% Amerikos lietuvių gyveno miestuose. Taigi, iš to matyti, kad Amerikos lietuviai iš tiesų yra daugiausia miestiečiai. Ne tik Amerikos lietuviai gyvena miestuose, bet jie gyvena tokiuose miestuose, kurie turi po 100,000 ir daugiau gyventojų. Štai 1930 m. Chicagoje gyveno 68% visų Illinois valstijos lietuvių; New Yorke buvo susispietę 63% visų tos valstijos lietuvių. Michigan valstijoje iš viso lietuvių priskaitoma 20,489, ir 13,689 jų gyveno Detroite, Grand Rapids ir Flinte. Iš 16,754 Ohio valstijos lietuvių 1930 m. 12,433 jų buvo susikoncentravę Clevelande, Akrone, Cincinnati, Columbus ir Toledo. Iš 7,443 Maryland valstijos lietuvių 6,711 gyveno Baltimore mieste. Minnesotoje 1930 m. buvo priskaityta 2,887 lietuviai; iš jų 2,147 gyveno Minneapolis, St. Paul ir Duluth miestuose. Los Angeles, San Francisco, Oakland ir San Diego 1930 m. buvo suburęs 2,530 iš visų Californijoje gyvenančių 3,396 lietuvių. Iš Nebraskos 1,431 lietuvių, 1,080 gyveno Omaha mieste, o iš Missouri 1,798 lietuvių 1,091 gyveno St. Louise. Tokiose valstijose kaip Massachusetts, Pennsylvania, Connecticut, New Jersey ir Wisconsin lietuviai yra labiau išsiblaškė. Tose valstijose mažiau kaip pusė lietuvių gyvena miestuose, kurie turi 100,000 ar daugiau gyventojų. Tačiau net ir tose valstijose nepalyginti didesnis skaičius lietuvių gyvena miestuose nei farmose.

Chicagos lietuviai

Lietuvių skaičiaus atžvilgiu Chicago užima pirmą vietą Amerikoje. 1930 m. cenzas Chicagai priskaitė apie 63,000 lietuvių. Lietuvių veikėjai ir vadai su tuo skaičium nesutinka; jie tvirtina, kad Chicagoje gyvena 100,000 su viršum lietuvių. Jeigu taip iš tiesų yra, tai Chicagoje gyvena daugiau lietuvių, negu Kaune.

Chicagoje yra kelios stambios lietuvių kolonijos, iš kurių suminėsiu tris. Seniausia jų yra Bridgeportas, kurio siena į rytus siekia Wallace, į vakarus—Morgan; į šiaurius Archer Ave., ir į pietus—35 St. Halsted St., taip sakant, eina per Chicagos "Mažosios Lietuvos" širdį. Čia yra susispietusios įvariausios lietuvių biznio įstaigos, lietuvių daktarų, dentistų, advokatų ofisai. Čia savo laiku buvo lietuvių bankas. Čia taip pat yra ir socialinis centras, butent, Chicagos Lietuvių Auditorija.

Kai kurios lietuvių kolonijos

Seniau Bridgeporte buvo įsigyvenę airiai. Tačiau po truputį lietuviai juos ištumė. Bridgeportas yra Chicagos gyvulių skerdyklų centro kaimynystėje. Tenka pasakyti, jog skerdyklose dirba nemažas skaičius ir lietuvių. Upton Sinclair savo novelėje "Raistas" iškėlė į aikštė daug šiurpių dalykų apie tai, kas prieš kelias dešimtis metų dėjosi skerdyklose. Vyriausias tos novelės personažas yra Jurgis, iš Lietuvos atvykęs į Chicago imigrantas. Jo tad gyvenimas ir aprašomas novelėje. Kita lietuvių kolonija yra susimetusi Brighton Parke, prie Archer Ave. tarp Western ir Kedzie. Tačiau šioji kolonija nepasižymi tokiomis lietuviškomis savybėmis kaip Bridgeportas. Mat, dalykas toks, kad čia lietuviai yra labiau išsimetę ir nesudaro tirštai gyvenamos kolonijos.

Per paskutinius dvidešimt metų kai kurie lietuviai pradėjo nebepasitenkinti Bridgeportu ir kitomis lietuvių kolonijomis. Jie panudo geresnės, švaresnės vietos. Padarinyje jie pradėjo apsigyventi pietinėje miesto dalyje prie Western Ave. tarp 63 ir 70. Tokiu budu atsirado Marquette Park kolonija. Kad lietuviai čia yra pasiryžę įsikurti, tai apie tai galima spręsti iš to, jog jie įsteigė parapiją, bažnyčią, ligoninę ir t. t.

Užsiėmimas

Užsiėmimo atžvilgiu net seniejі Chicagos lietuviai yra labai pasiskirstę. Vieni jų dirba skerdyklose, kiti rakandų ir pianų fabrikuose, treti plieno liejyklose, ketvirti murininkais ir t. t. ir t. t. Yra nemažas burys įvairių lietuvių biznierių: rakandų krautuvių, restoranų, saliunų, aptiekų, maisto krautuvių, nejudomo turto pardavimo ofisų, skolinimo ir taupymo bendrovių ir t. t. Chicagoje išeina trys dienraščiai: "Naujienos" "Vilnis" ir "Draugas".

Antroji Amerikos lietuvių karta nebepasitenkina amatais ir siekiasi vienokios ar kitokios profesijos. Užsiėmimo atžvilgiu vaikai retai eina savo tėvų pėdomis. Lietuvis ateivis jaučia nemažą pasididžiavimą, jei jo sunus studijuoja aukštuosius mokslus, kad tuo budu galėtų sau užtikrinti geresnę ne tik ekonominę, bet ir socialę buklę. Leisdamas savo sunų į mokslus, lietuvis lyg gauna kompensaciją. Gyvendamas Lietuvoje jis buvo pažemintas, mužikų pravardžiuojamas, užtai jis stengiasi suteikti savo sunui tokias progas, kurių jis pats neturėjo.

Sunkenybės, su kuriomis teko susidurti Amerikos lietuviams

Viena iš Amerikos lietuvių keistenybių yra ta, kad jie čia susispietė gyventi miestuose. Kilę iš krašto, kurio didelis daugumas gyventojų ir šiandien gyveno ukiuose, jie nutraukė saitus su žemės ukiu. Jų kulturinė raida Amerikoje daugiausia susivedė prie nusikratymo mužikiškų kaimiečio pobudžių ir kovos del prisitaikymo kulturiniu ir ekonominiu atžvilgiu miestų gyvenimo sąlygoms.

Žinoma, buvo tam tikri faktoriai, kurių dėlei lietuviai daugiausia apsigyveno miestuose. Pirmiausia į Ameriką jie atvyko beveik visai neturėdami pinigų. Todėl butiniausias dalykas buvo gauti bet kokis darbas, kad butų galima pragyvenimas pasidaryti. Miestai kaip tik ir teikė visokių progų darbui gauti. Nuobodus ir nepelningas žemės ukio darbas buvo žinomas kiekvienam lietuviui. Štai kodėl jis atvykęs į Ameriką nenorėjo nė galvoti apie žemės ukio darbus.

Lietuviai farmeriai

Tačiau vis dėl to atsirado lietuvių, kurie panudo žemės. To dėka Michigan, Pennsylvania, Illinois ir Wisconsin valstijose galima užtikti lietuvių farmerių. Kai kurie lietuviai Massachusetts ir New Jersey valstijose verčiasi pieno ukiais. Connecticut valstijoje yra keli lietuviai farmeriai, kurie augina tabaką.

Tik 7,764 iš 193,806 Lietuvoje gimusių Amerikos lietuvių, 1930 metų cenzo biuro duomenais, gyveno farmose. Didžiausia Jungtinių Valstijų lietuvių farmerių kolonija yra vakarinėje Michigan dalyje. Toji kolonija apima tris pavietus: Mason, Oceana ir Lake. Turint galvoje Michigan valstijoje gyvenančių lietuvių skaičių, tenka pasakyti, jog tik nedidelis nuošimtis verčiasi farmeriavimu. 1930 m. gyventojų surašinėjimas rodo, kad tada Michigan valstijoje gyveno 9,340 iš Lietuvos atvykusių žmonių. Iš to skaičiaus 4,789 buvo susispietę Detroite ir 1,340 Grand Rapidse. Jei likusius priskaityti farmerių kolonijai, tai ir tuo atveju jų skaičius butų tik 3,133. Žinoma, tai neatitinka tiesos. kadangi ir kituose didesniuose Michigan valstijos miestuose taip pat gyvena daugiau ar mažiau lietuvių. Faktiškai tad farmerių skaičius yra visai nedidelis.

Kalbant apie vakarinę Michigino valstijos koloniją reikia pasakyti, jog daugumas lietuvių farmerių čia neapsigyveno tuoj iš Lietuvos atvykę. Neapsigyveno todėl, jog neturėjo pinigų, kad galėtų siverstis farmeriavimo. Jų ekonominis suskurdimas vertė juos griebtis bet kurio darbo, kad butų galima svarbiausius gyvenimo reikalavimus patenkinti ir susitaupyti pinigų skolai už kelionę į Ameriką atmokėti. Štai kodėl lietuviai farmeriai pirma buvo Amerikos miestų ir miestelių gyventojai.

Lietuvių farmerių kolonija Michigan valstijoje

Šių žodžių rašytojas yra susipažinęs su Michigan lietuvių farmerių kolonija Lake kauntėje. Jo du dėdės atvykę iš Lietuvos apsigyveno De Kalb, Ill. Ten jie gavo darbą American Steel and Wire kompanijos dirbtuvėje. Po kelių metų jie pasijuto nusivylę savo darbu. Juose atgimė traukimas į ukius, nežiurint prisiminimų apie sunkenybes, kurias teko jaunystėje Lietuvos kaime patirti. Iš agentų jie sužinojo, kad Lake kauntėje yra pardavinėjami naujakuriniai (iš iškirsto miško farmomis paversti žemės sklypai). Manistee nacionalio miško kaimynystėje toji žemė buvo eksploatuojama "lomberio" kompanijos. Kai kompanija iškirto tinkamesnius medžius, tai buvusio miško sklypai buvo pardavinėjami kaipo antros rųšies žemė. Vieni pirmųjų lietuvių farmerių pionierių Irons, Mich., apylinkėje buvo mano dėdės. Jie priruošė farmeriavimui žemę, pasistatė trobesius ir apsigyveno. Vadinasi, ryžosi vesti kovą dėl buvio ir farmeriauti. Vienas dėdžių, Juozas Kasarskis, dar ir dabar tebefarmeriauja toje kolonijoje. Dabartiniu laiku apie Irons daugumas farmerių yra lietuviai. Iš pasikalbėjimų su jais teko patirti, jog jie daugiausia atkeliavo iš Clevelando, Chicagos ir Grand Rapids.

Truksta davinių

Šio straipsnio vyriausias tikslas yra patiekti keletą esminių faktų apie lietuvių imigracijos pobudį į Jungtines Valstijas, tos imigracijos priežastis, sudėtį, distribuciją ir prisitaikymą. Autoriui yra žinoma, kad apie lietuvius šioje šalyje dar nėra išleistos tinkamos sociologinės studijos. Kas labiausiai dabar yra reikalinga — tai visa serija tinkamų tyrinėjimų įvairiose lietuvių kolonijose. Studijavimo metodai, kurie buvo pritaikyti kitoms tautinėms grupėms, turėtų buti priimti ir lietuvių tyrinėjimui. Iki šiol lietuviai buvo visai mažai žinomas elementas kosmopolitinės Amerikos kulturiniame paveikšle. Ir tai tik todėl, kad mokslo vyrams truko socialoginio smalsumo tyrinėti Amerikos lietuvius.

Bibliografija: 1. Harrison, E. J. Lithuania. 1928. p. 85, 86, 88. 2. United States Bureau of the Census. Abstract of the Fifteenth Census of the United States. 1930 p. 130, 131, 139, 143, 149, 174-175.

Prierašas. Šio straipsnio autorius, p. Leo J. Alilunas, yra mokytojas ir žurnalistas. Gimė ir augo jis De Kalb, Ill. Ten ir dabar jo tėvai tebegyvena. Pradžios ir vidurinę mokyklą jis baigė savo gimtame mieste, o vėliau persikėlė į vieną Chicagos universitetą. Susidomėjęs žurnalizmu, jis išvyko į Missouri universitetą, kur 1933 m. gavo žurnalistikos bakalauro laipsnį. Po to jis dirbo tai prie vieno, tai prie kito laikraščio. Pagaliau sumanė studijuoti socialogiją. Tuo tikslu jis vėl grįžo į Missouri universitetą ir 1938 m. baigė socialogijos skyrių su M. A. (Master of Arts) laipsniu.

Dabar p. Alilunas gyvena Boonville, Mo., kur jis mokytojauja vietos kolegijoje. Nors jis dar tebėra visai jaunas, bet jau spėjo pasižymėti savo mokslo šakoje: jo kelis straipsnius yra išspausdinę rimti socialogijos žurnalai.

P-as Alilunas yra pasirengęs ir toliau tęsti savo studijas, butent, tyrinėti ir rinkti žinias apie Amerikos lietuvius.

Pirk Sau Automobilį Iš Autorizuotos Financinės Kompanijos

Cook County Finance Company Illinojaus Valstijos Laisniuota ir turi Dvidešimts Metų Garbingo Dylinimo Rekordą.

ATIMTI AUTOMOBILIAI YRA GERESNI AUTOMOBILIAI

Šio statemento teisingumą paliudys tukstančiai musų kostumerių.

Kiekvienas karas yra musų ekspertų tiksliai patikrintas pirm negu padedamas parodos kambary parodai, musų garantuotas, kad duoti daug metų tarnybos ir patenkinimo ir, beto, mes absoliučiai užtikriname, kad sutaupysite šimtus dolerių.

Virš 300 karų pasirinkimui, daug naujutėlių atimtų nuo bankrutuojančių dylerių.

Turime kiekvienos išdirbystės karų.

1938 ir 1937 BUICKS, Chryslers, Oldsmobiles' Chevrolets, Fords, Pontiacs, Plymouths, De Sotos, Studebakers, La Salles, Packards, Dodges, Grahams, Willys už vos tik $285.

Taipgi 1936 — 1935 ir 1934 karai. Kiekvienas garantuotas už vos tik $85.

NEREIKIA JUMS IR PINIGŲ. Mes priimsime jusų senąjį karą kaipo įmokesnį, o linkusią dalį galite mokėti mažais mėnesiniais mokėjimais iki dvejų metų.

Musų Krautuvė atdara kas vakarą iki 10 v. ir visą dieną septintadienį.

Cook County Finance Co.

1340 W. 63rd STREET. (Prie Loomis)

CRANE COAL COMPANY
5332 So. Long Avenue
Telefonas PORTSMOUTH 9022

POCAHONTAS Mine Run (Screened) Tonas $7.50
Perkant 5 Tonus ar Daugiau
BLACK BAN Tonas $9.50
Perkant toną ar daugiau

Sveikiname Naujienas su 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkime Ilgiausių Metų

Mr. and Mrs. LINGE'S TAVERN

Parinktas Alus—Importuoti ir Vietiniai Vynai ir Likerai
Stalai Moterims
Muzika ir Šokiai

4837 West 14th Street

Kadangi "Naujienos" visomis jėgomis rėmė darbininkus rubsiuvius sunkiausiais jų kovų laikais dėl buvio pagerinimo ir organizacijos sustiprinimo ir visuomet kooperavo su Amalgamated unija, tai mes reiškiame savo nuoširdų džiaugsmą kartu su šio lietuvių dienraščio leidėjais, redaktoriais ir draugais, kurie švenčia naudingo darbo žmonėms "Naujienų" 25 Metų veikimo sukaktuves ir siunčiame joms draugišką sveikinimą ir geriausius linkėjimus "Naujienų" ateičiai.

AMALGAMATED Clothing Workers of America

CHICAGO JOINT BOARD

25 metų proga

Dėlko ne? Ir aš turiu kaip ką iš "Naujienų" ir jos bendradarbių gyvenimo prisiminti!

Prisiminimai, faktai, — tai dar ne istorija, bet istorija be prisiminimų ir faktų tik plepalai. Gal kas parašys musų tautos netolimos praeities kulturos istoriją, o mes tos praeities dar gyvieji liudininkai, bent prisiminimus ir faktus surinkime. Sakoma, praeitis mirusiems, o gyviesiems ateičiai paspirtis. Taip, yra į ką pasispyrėti. Jokia laki vaizduotė tiek negalėjo įsivaizduoti, kiek musų tautos paskutiniais dešimtmečiais yra padaryta!

Ar galėjo kas nors su virš dvidešimts metų atgal spėlioti, kad Chicagoje galėsiąs atsirasti lietuvių dienraštis? Ir ne bet koks dienraštis, bet dienraštis idėjinis, srovinis, kartu visiems sugebąs gražiai patarnauti ir tiek metų sulaukti!

Sveiki, naudingą musų tautai darbą dirbę ir žmonijai tarnavę!

Kas čia pasakyta, lai bus vietoj įžangos tarta. Dirstelkime į tuos kelius kelelius, į tuos takus takelius, kuriais į tą darbą eita. Gi daug kelių kelelių, takų takelių vesta į tą garbingą 25 metų darbo vaisių.

Smagu prisiminti, kad ir man vienu iš tų takelių teko eiti, iki į "Naujienų" redakcijos duris paštalijonas pasibeldė mano laišką nešinas...

Tai ilga, ilga buvo kelionė!

Pradėkime nuo pradžios.

1905 metų Rusijos imperijos revoliucijos išvakarėse Marijampolėje mokinių tarpe pasklydo gandas, kad iš Peterburgo atvažiuojąs studentas Pijus Grigaitis ir kad jis čia darysiąs mokiniams slaptą pranešimą.

Kas tas studentas Pijus Grigaitis, niekas tikrai nežinojo, bet pagaliau tai buvo ir nesvarbu. Svarbu, kad bus slaptas pranešimas! Tai jau tuo pačiu Pijaus Grigaičio asmenybė musų mokinių tarpe, kurių daugumoje, o tame skaičiuje ir mano dar net useliai neprasidėjo kaltis, įgijo savotiškos reikšmės ir, jei norite, mistiško patraukimo.

Vienas iš jaunuolių man pakukždėjo, kad studentas Pijus Grigaitis busiąs pas sesutes Treigytes. Jaunesniąją jų, mokinę, pažinojau. Nutariau tą vakarą atsilankyti, gal tą mistišką vyrą Grigaitį pamatysiu.

Atėjau.

Tai buvo gilios žiemos vakaras. Lauke šalo, o čia jų kambaryje kvepiančios gėlės žydėjo!

Oi tos gėlės! Jas prisimenu iki šiai dienai. Reikia tik kur nors užeiti ir, jei suuodžiu žydinčių gėlių kvapą, mano atmintyje tasai vakaras gyvu atsistoja. Visą vakarą išsėdėjau, išpoksojau, bet studento Grigaičio nesulaukiau! Svarbiausia, kad prieš šeimininkes nemokėjau pasiaiškinti, dėlko užėjau ir ko ateisiant vis lukeriavau!

Kelioms dienoms praslinkus buvo paskelbta, kur įvyksiąs slaptas pranešimas. Nuėjau, bet vietoj Pijaus Grigaičio pranešimą padarė kitas studentas, rodos, medikas Blažys.

Ir vėl netikėtas nusivylimas.

Taip. Norėjosi butinai Pijų Grigaitį išgirsti, nes girdėjau jį socialistą esant. O juk kas tie socialistai, tuomet jokio supratimo neturėjau, nes dar usai nė svajote nesvajojo pradėti želti, nors jau visokios galvoje mintys rausėsi.

Snigo. Didžiuliais gabalais sniegas dribo. Jis dribo iš lėto, neskubėjo. Vakare ėjau gatve ir kažkas mane kumštelėjo: Žiurėk Grigaitis nuėjo! Atsisukau, pažiurėjau ir pro sniegus, jo melsvo palaidinio kuprą pamačiau!

Praslinko metai, gal vieni, kiti. Neramųs, revoliuciniai metai. Žmonės kalbėjo, žmonės plačiai kalbėjo, kad studentas Pijus Grigaitis suimtas ir į kalėjimą padėtas.

Ir taip jo man neteko matyti, nors tikrai busiu aukojęs pinigų kalinių naudai. Ir vėl pasklydo gandas, kad studentas Pijus Grigaitis iš kalėjimo pabėgo. Tai mane nė kiek nenustebino ir dėl manęs nebuvo jokia staigmena!

Juk jei Pijus Grigaitis socialistas ir revoliucionierius, tai jisai tikrai privalėjo taip pasielgti; aš jo vietoje ir nekitaip bučiau pasielgęs, galvojau aš jau pirštų galais pajutęs, kad mano panosėje useliai visu smarkumu į pasaulį ruošiasi. O juk tokio amžiaus vyrai, tai smarkiausi vyrai!

Bėgo metai. Jie bėgo ir bėga sparčiai, nesuvaldomi ir nesulaikomi. Likimas mane blaškė iš miestų į miestus, iš mokyklos į mokyklas ir pakeliui įmetė į kalėjimą. Iš tenais vėl paleido ir vėl mokyklos suole pasodino. Pijus Grigaitis tik tolimuose prisiminimuose pasiliko ir, žinoma, jau mažiausiai galvojau kada nors su juo susitikti!

Ištiko didysis karas. Likimas greitai mane nubloškė į frontą. Rašiau lietuvių ir kitų spaudai iš fronto įspudžius.

Karo audroms aptilus greitai grįžau į Lietuvą ir pasinėriau spaudos ir visuomeniniame darbe.

Rodos, 1923 metais vasarojau Juodkrantėje. Pajuryje vienas mano pažįstamų supažindino su amerikiečiu, tai buvo Pijus Grigaitis! Tai buvo tasai Pijus Grigaitis, kurio pavardė jau iš mano jaunų dienų taip giliai atmintyje įstrigo. Suprantama, kai išgirdau jo pavardę, savotiškai nusiteikiau ir norėjosi tiek daug kas pasakyti.

Pijus Grigaitis žiurėjo į mane ir juokėsi, šypsojosi. Rodos, kad tuomet aš jam sakiau, kad butų gera plačiau, daugiau pasikalbėti, bet jis skubėjo išvažiuoti ir iš viso mudu matėmės tik kokias penkias minutes ir daugiau iki šiai dienai Pijaus Grigaičio nesu matęs ir sutikęs!

Jaunystės svajonė trisdešimts metų su viršum praslinkus išsipildė — su Pijum Grigaičiu susipažinau ir redaguojamame laikraštyje bendradarbiauti pradėjau.

Bet ir čia teko vingiuotais takeliais eiti iki redakciją pasiekiau. Tiesa, anksčiau pasiekiau, negu įsitikinęs buvau, kad tikslą atsiekiau. Vis svajojau, kaip čia pradėti "Naujienoms" rašyti? Net karo metu fronte gailėjaus ir dabar stipriai gailiuos, kad joms nieko nerašiau! Tik, rodos, 1927 metų pradžioje kaip ką pasiunčiau. Tai buvo kvailiausi reakcijos metai. Visokio plauko provokatoriai kiekviename žingsnyje tykojo, taigi jokį tuomet susirašinėjimas visai nebuvo galimas. Tuomet "Naujienos" Lietuvos veik nepasiekdavo, tai nebuvau tikras, ar mano raštai adresą pasiekė, ar jie tilpo.

Pora progų turėjau užsienyje pabuvoti, ir vėl iš tenais daug rašiau, bet kadangi vienoje vietoje negyvėnau, tai susirašinėti taip pat neteko ir neturėjau progos savo raštų likimo patirti.

1935 metais vasarą išgirdau, kad "Naujienų" žymiausias bendradarbis K. Augustas į Lietuvą atvyko.

Suprantama, kad pašėlusiai norėjau su juo susieiti, nors savo gyvenime niekuomet jo nebuvau matęs.

Tai ir susieik, susipažink!

Ir vistiek suradau kas jį pažįsta ir tvirtai įprašiau, kad K. Augustas pas mane užeitų.

Laukiau, nekantravau.

Vieną dieną pas mane į tarnybą atėjo labai kuklus, tylus vyriškis ir pasisakė Augustas esąs.

Džiaugiaus lyg geležėlę radęs!

Štai siulo galą prieisiu! Kas tokioje padėtyje nebuvo, mano džiaugsmo nesupras!

Tarnyboje nebuvo patogu apie visokius pašalinius dalykus kalbėti, tai K. Augustą paprašiau, kad jisai vakare į sutartą kavinę ateitų.

Prailgo vakaro belaukiant.

Ir vistik susiėjova. Atsargiai, nedrąsiai kalbėjova, juk abudu pirmą kartą gyvenime susiėjova.

Įsikalbėjom ir čia pasisakiau, kad esu "Naujienų" bendradarbis. K. Augustas bent kiek nustebo.

Ir štai tik keliems metams praslinkus iš jo lupų patyriau, kad tie mano rašyti raštai buvo gauti ir atspausdinti!

Čia tai jau pagavo tikras noras nuolatos rašyti ir pasiryžau!

Rodos, kad iki šiol kas pasižadėta — ištesėta!

Teiravaus K. Augusto, ar išskaitė mano pirmus raštus, nes jie savotiškai ir ant visai plono popierio buvo parašyti.

Esą, išpradžių buvę sunku, bet paskui priprato.

Pažintis su K. Augustu buvo mano viena iš maloniausių ir įdomiausių pažinčių. Rodos, neapsiriksiu pasakęs, kad mudu gerais bičiuliais tapome!

Ir dabar tikrai malonu prisiminti tas susitikimo valandas.

Tai tokiais ilgais keliais ėjau, iki "Naujienų" vyriausius bendradarbius pažinau.

Tai tokiais takais takeliais kiutinau, iki laiškanešys mano pirmus raštus nešinąs į "Naujienų" redakcijos duris pasibeldė.

Tai visai redakcijai buvo nežinomo asmens raštai ir keletas metų tasai asmuo tenais nebuvo žinomas.

Taip lygiai keletas metų ir aš nežinojau, koks mano raštų likimas buvo.

Spėju, "Naujienos" ir daugiau turi tokių bendradarbių, kurių pavardės nėra žinomos.

Gyvename tokiose aplinkybėse, kad ne visi gali pasisakyti, kas esą. Tikrai džiugu ir smagu pajusti save tarpe tų, kurie šiandien švietimo ir kulturos nenuilstamo darbo dvidešimts penkių metų sukaktuves švenčia. Šauniai jauties, kad ne tik to darbo liudininku buvai, bet dalinai aktingu dalyviu.

Tegu suvėluotai į talką atėjai, bet vis dėlto pro šalį neprajėjai. Visiems bendardarbiams, bendro darbo broliams siunčiu savo širdingiausius linkėjimus.

Amžius gyvenkit, amžius budėkit musų tautai ir visai žmonijai naudingą darbą dirbkite!

Pijui Grigaičiui ir Konstantinui Augustui, tiems dideliems kulturos darbininkams, gabiems rašytojams, linkiu daug ištvermės, geros sveikatos visuomenės darbe ir daug laimės jų privačiame gyvenime.

Lai džiaugsmas ir palaima lydi jusų gyvenimo žingsnius!

Jusų Keistas

A. Dainis

DIENRAŠČIO "NAUJIENŲ" SUKAKTIES PROGA

BUVUSIO OPOZICIONIERIAUS NUOMONĖ

Tai buvo 1930-31 metais. Pas lietuvius komunistus kilo didelė audra. Susikibo draugas su draugu, darbininkas su darbininku. Per metų metus kartu dirbę ir vienas kitą gynę, staiga jie pasidarė nesutaikomi priešai.

Mums, kurie buvom komunistinio judėjimo rėmėjai, pradžioje ši kova buvo neaiški, miglota. Ir viena ir kita pusė — pozicija ir opozicija — rėmėsi tom pat doktrinom; viena ir kita pusė tikrino: mes esam komunistai. Bet nežiurint šitų prisiegavimų buvo aišku, kad nebėra pagrindo nei bendrai kalbai, nei bendram darbui. Nueita iki to, kad mašindami "kramolą" taip vadinami "šėyrieji komunistai" stvėrėsi politinio linčiaus. Visų pirma, savo oponentus jie išniekino-diskreditavo; paskui visa eilė opozicijos vadų bei šalininkų buvo prašalinti iš darbo — "Laisvėje" ir "Vilnyje". Dar paskiau ruošta "masiniai teismai", boikotuota ir ardyta opozicionierių parengimai ir mitingai. Per kurį laiką rodėsi, kad opozicija bus sunaikinta ne tik moraliai, bet ir fiziniai.

Tą laikotarpį aršių ir bergždžių kovų pilnai įvertinti ir tinkamai išaiškinti galėtų vien tas, kuriam asmeniškai teko viską pergyventi; kuris turėjo nešti didelį ir skaudų paniekinimą.

Mano laimei, į šias kovas tiesioginiai nebuvau įveltas. Buvau tik komunistinio judėjimo pritarėjas ir dirbau kapitalistinėj įstaigoj, kur mane nepasiekė kerštingo draugo galia bei valia. Kai atsidurė į bedarbių eiles Strazdas, Pruseika, Smithas, Elmanas ir kiti, man buvo nesmagu. Bet kartu džiaugiausi: kokia laimė, kad fabrikus, krautuves ir kitas įstaigas dar nekontroliuoja **tokie draugai!** Jei tie "draugai" visur galios turėtų, aš ir tukstančiai tokių pat darbininkų butume išmesti į gatvę...

Aišku, matant tokią neteisybę — mes negalėjom tylėti. Visi, ir išmestieji komunistai ir jų simpatikai, burėmės į daiktą. Pasėkoje to Chicagoje susikurė komunistinė opozicijos grupė, o vėliau Lietuvių Darbininkų Draugijos 4-toji kuopa, kuri ir veikia — dabar kartu su draugais socialistais.

Darbas buvo nelengvas, ypač Chicagoje. Pozicija, laimėjusi "Vilnies" šėrininkų suvažiavime, triumfavo; opozicija, nors nesutikus tenkinti pozicijos užgaidas, buvo sudemoralizuota. Tam buta daug priežasčių, o svarbiausia — bevalis didžiumos pasitraukimas prieš centrabiurišką mažumą. Ir pačiose lietuvių komunistų eilėse ir jų pritarėjuose opozicija turėjo nusveriančią didžiumą. Bet ją nuginklavo pruseikinis ištižimas. Pirmiausia buvo perkalbėti "Vilnies" direktoriai, kad nusilenktų "partijai". Vėliau tas pats Pruseika demoralizavo ir partijiečius ir pašaliečius. Jis sakydavo: "Pasiduokime, draugai; pasiduokime, nes mums nėra vilties atsilaikyti prieš partiją"...

Matydami, kad vadas šitaip krypuoja, daugelis pamojo ranką. Jie sakė: "žinokitės, kaip pasiklosite, taip ir miegosite"...

Bet miegoti mums neteko. Nemiegojo ir klajoklis Pruseika. Susiorganizavus komunistinės opozicijos grupėms, įsteigus Lietuvių Darbininkų Draugiją, o paskui ėmus leisti jos organą "Naująją Gadynę" — Pruseika jau buvo opozicionierių eilėse ir nuolat kartojo: **"Vyrai, dabar laikykimės, nepasiduokim!"**

Kaip jis laikėsi, "Naujienų" skaitytojai žino ir be mano aiškinimų. Gale 1935 metų Pruseiką dar kartą sužavėjo Antanas Bimba, o pradžioj 1936 metų "sklokos vadas" jau buvo "centro biuro" nevalninkas! Norėdamas įrodyti savąjį lojališkumą, Pruseika gyrė ir giria staliniškus strieliokus. Kai Sovietų Rusijoj imta šaudyt buvusieji Lenino draugai ir rusiško bolševizmo pilioriai, Pruseika sakė: "Taip ir reikia; darbininkų tėvynė turi but apvalyta nuo trockistinio-bucharinistinio brudo"... Bet, deja, Pruseiką jųs ir su pagaliu nenuvysite į tą "darbininkų tėvynę". Anais metais jis buvo prašomas vykt į Maskvą ir pasimatyt su Angariečiu ir bolševizmo majestotu Stalinu. Ar žinote kas atsitiko? Ogi tas, kad Leono Pruseikos padai ėmė ir prišalo prie flioro! Negaliu, nevažiuosiu ir baigta.

Ir su Pruseika ir kitais "centro biuro" kampininkais mes jau suvedėme rokundas, kartą ant visados nuo jų atsiribojome. Šiandien mes dirbam kartu su **socialistais.** Be išpažinčių, be jokių deklaracijų ir dekoracijų mokėjom susitarti ir dabar mokam bendrai veikti. "Naujienos" ir "Naujoji Gadynė" nesvyruodamos gina demokratinio socializmo principus. Jos taip pat gina socialistų ir kitų demokratiniai nusistačiusių žmonių teises Amerikos Lietuvių Kongrese.

Akyvaizdoje šitų faktų man todėl smagu pasveikinti "Naujienas" šia 25 metų sukakties proga. Aš sakau: Ilgiausių metų dienraščiui "Naujienoms"! Ilgiausių metų dienraščio vairuotojui drg. P. Grigaičiui!

Leiskite pasakyti ir daugiau. 1917-19 metais, po įtaka bolševikų revoliucijos, ir Amerikos lietuvių socialistų eiles gerokai praretino. Buvo kovų, turėta pralaimėjimų, bet šiandien, po 20 metų, turim kitą vaizdą: seni draugai sutiko pamiršti senus nesusipratimus ir kartu dirbti. Likvidavimui tų nesusipratimų daug prisidėjo ir buvusioji "skloka" bei jokios laikraštis "Naujoji Gadynė". Atsikratę tokių falšyvų demokratų, kaip Pruseika ir kiti, mes be jokio vargo mokėjom pasukti savo gaires linkui demokratinio socializmo.

Šia "Naujienų" sukakties proga man nedera leistis į smulkmenas ir aiškinti visus etapus musų kovos su komunistais. Butų įdomi istorija, bet perilga ir nevietoj. Tai galėsiu padaryti prie kitos progos, kada nors vėliau. O šia proga dar kartą sakau:

Ilgiausių metų "Naujienoms"!

Tegul gyvuoja Lietuvių Socialistų Sąjunga ir Lietuvių Darbininkų Draugija!

Tegul žydi vienybė tarp darbininkų ir tegul kunijasi jų didysis siekimas už laimingesnį rytojų, už politinę ir industrinę demokratiją!

SVEIKINU "NAUJIENAS" SU 25 M. SIDABRINIU JUBILIEJUMI IR ATEIČIAI LINKIU VISO GERO.

ADV. NORBERT TUMAVICK

Cicero Mokyklų Tarybos Narys

1227 So. 50th Ave. **Tel. Cicero 5395**

Cicero, Illinois

Sveikinimas "Naujienoms"

LSS 14 kuopa sveikina "Naujienas" 25 metų sukaktuvėmis, linkėdama Naujienoms pasekmingai gyvuoti ir buti mums lietuviams teisingu kelrodžiu.

Ypatingai sveikinam "Naujienų" redaktorių Dr. P. Grigaitį, linkėdami geros sveikatos ir energijos, kad išlaikyti "Naujienas" ir ant toliaus tuo taip visiems naudingu laikraščių. Kuopa aukauja $10.00 namo fondui.

S. BUTKUS, pirmininkas
Z. GAPŠIS, raštininkas
K. MATULIAUSKAS, fin. rašt.
V. LITVAITIS, kasierius

SVEIKINU NAUJIENAS 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIU ILGIAUSIŲ METŲ

S. B. Komaiko

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

PALACE GARAGE
JOHN MIKSIS, Sav.

General Auto Repairing—Battery and Tire Service
Atdara dieną ir naktį.
GAS, OIL and TOWING

724-26 W. 19th St. Canal 2824

Sveikiname Naujienas 25 Metų Visuomeninio Darbo Proga!

CROWN ORIGINALUMAS SUKURIA PIRMENYBĘ!

Musų 51 metų pečių dirbimo patyrimas atneš jums nuostabių virimo ir kepimo patogumų.

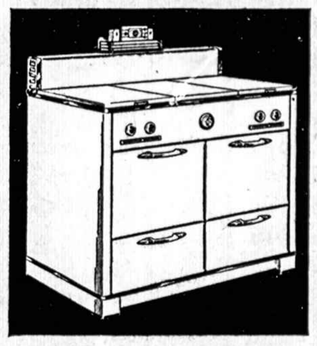

CROWN SKIRTINGOS SAVYBĖS UŽTIKRINA TOBULĄ IŠVAIZDĄ.

CROWN STOVE WORKS
4623-37 West 12th Place, Chicago, Ill.

SVEIKINAME DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS", MUSŲ KOSTUMERIUS IR VISUS LIETUVIUS 25 METŲ DARBO PAŽANGA!

JOHN BRDECKA
SAV.

ARCHER AVENUE BIG STORE
4188-4193 So. Archer Avenue
Phone Lafayette 2323

PIRMAS REDAKCIJOS STRAIPSNIS

(Iš "Naujienų" 1 num., 1914 m. vasario 19 d.)

CHICAGOS DARBININKŲ LAIKRAŠTIS

Štai pirmas naujo lietuvių darbininkų laikraščio numeris. Neabejojame, kad tukstančiai žmonių pasitiks jį didžiausiu džiaugsmu. Visų-pirma — Chicagos lietuviai.

Ikišiol čia stigo darbininkų reikalams pašvęsto ir darbininkų dvasioje vedamo laikraščio. Visi trįs seniejį Chicagos sávaitraščiai yra svetimi progresyviam darbininkų judėjimui, ir net pažangiam judėjimui apskritai.

Tuo tarpu Chicagoje tasai judėjimas yra didesnis, negu kurioje-nors kitoje Amerikos lietuvių kolonijoje. Klerikalai ir tautininkai paliove lošę čionai vadovaujamąją rolę. Tiktai ačiu tam, kad jie jau susiorganizavę anksčiaus, ir ypač, — kad jie ikišiol turėjo savo rankose visus dažniaus einančius vietinius laikraščius, jie galėjo palaikyti plačioje visuomenėje nuomonę apie save, kaipo apie viešpataujančias čionykščio judėjimo sroves.

Bet ištiesų, tai jie čia nebeviešpatauja. Didelė žmonių didžiuma jau pasiliuosavo iš jų globos ir eina visiškai skirtingais keliais. Ir toje didžiumoje tolyn vis įžymesnę vietą užima naujas, senomsioms srovėms griežtai priešingas judėjimas, kurs jau šiandie tiek stiprus, kad jisai savo šalininkų skaičium ir savo įtekme į minias gali drąsiai lygintíes su klerikalų ir tautininkų judėjimais, sudėtais į daiktą.

Tas skaitlingas lietuvių sluogsnis, kuris neišsitenka siaurose klerikalų ir tautininkų judėjimo vėžėse, ir pirmoje eilėje — ta jojo dalis, kuri jau suspėjo išdirbti savitą ideologiją ir sutverti savitas organizacijas, "Naujienose" igijo savo spaudos organą.

"Naujienos" yra PROGRESYVUS laikraštis. Jisai pasiryžęs tarnauti tiems žmonėms, kurie mato savo išganymą ne praeities gaivinime ir ne dabarties gynime, bet ateities tvėrime.

"Naujienos" yra SOCIALISTIŠKAS laikraštis. Jos įsitikrinusios, kad dabartinę visuomenės tvarką ateityj pakeis kitokia, socializmo tvarka. Tą visuomenės atmainą įvykins supratusioji savo reikalus ir susiorganizavusioji darbininkų klesa. Ir įvykinus ją, ji suteiks ir sau ir visai žmonių visuomenei tikrai kulturingo gyvenimo ir laisvo plėtojimosi sąlygas.

Darbo žmonių kilime, susipratime ir vienybėje yra geresniosios ateities viltis. Todel "Naujienos" rems visa, kas darbininkus veda prie gerovės, kas juos vienija ir šviečia, ir kovos su visa, kas temdina jųjų susipratimą, kas ardo jųjų vienybę, kas silpnina jųjų energiją.

Po šitais "Naujienų" credo principais pasirašys tuo tarpu tiktai dalis tųjų Chicagos lietuvių, kurie jau nebenori eiti išvien su trumparegiais praeities ir dabarties idealizuotojais. Bet, į tai nežiurint, jos atstovaus ir progresyvei platesnėje to žodžio prasmėje Chicagos visuomenei.

Ir tie lietuviai darbininkai, kurie dar nėra įstoję į socialistų eiles, ras jose ištikimą draugą ir patarėją: del tos paprastos priežasties, kad jie visi yra tos pačios klesos nariai, kaip ir tie, kurie jau stovi po socializmo vėliava.

Socialistus darbininkus skiria nuo nesocialistų darbininkų, apskritai imant, ne tikrieji, menamieji arba išsvajotieji reikalai; tiktai įvairus tų reikalų supratimas.

Ir socialistų, ir nesocialistų darbininkų judėjimas yra toks-pat. Kaip vienus, taip ir kitus išnaudoja kapitalas. Kaip vieniems, taip ir antriems rupi turėti geresnės darbo sąlygos ir daugiaus kulturos pramogų savo gyvenime. Tiktai kaip įgyti tą darbo sąlygų pagerinimą, kaip prieiti prie tų kulturos pramogų, jie supranta ne vienodai.

Socialistų siulomasai kelias veda tiesiausiu ir lengviausiu budu prie tikslo. Todel darbininkų minia ilgą laiką negali laikytis ištolo nuo jojo. Net ir tada, kad ji yra patekus po įtekme priešingųjų darbininkų judėjimui srovių, svarbesniuose kovos momentuose ji stoja greta su socialistais.

Šitas kasdieniniame gyvenime nuolatos patyriamas faktas įtikrina mus, kad ir svetimųjų idėjų tinklu pagautieji darbininkai nėra amžinai pražuvę socialistų judėjimui žmonės. Anksčiaus ar vėliaus jie turi buti musų pusėje. O ką jau kalbėti apie tuos darbininkus, kurie stovi jau ant pusiaukelės prie socializmo.

"Naujienos", gindamos darbininkų reikalus, gins kartu ir socialistų ir nesocialistų darbininkų reikalus. Tiktai tvirčiausią paramą sau josios turės tuose lietuvių darbininkuose, kurie jau suprato socializmo mokslą ir sąmoningai stengiasi įvykinti gyvenime jojo idejas.

"Naujienos" tečiaus tarnaus ne tiktai vietiniams lietuvių darbininkams. Savo špaltose jos daug vietos paliks ir visų Amerikos lietuvių reikalams.

Jos mato savo uždavinius tame, kad padarius pradžią nuodugniam ir sistematiškam šios šalies politikos partijų ir unijų santikių gvildenimui. Jais šiandie jau labai įdomauja lietuviai darbininkai visuose Suvienytųjų Valstijų miestuose; bet daugiausia tur but Chicagoje.

Čia tečiaus randasi ir kone patogiausios tų klausimų tyrinėjimo sąlygos, nes Chicaga tolyn darosi vis įžymesnis visos šalies politikinis ir ekonominis centras.

Spėkos, kurios yra susispietusios apie "Naujienas", duoda drąsos tikėti, kad šis naujas laikraštis trumpu laiku virs vienu svarbiausiųjų Amerikos lietuvių darbininkų švietimo ir kovos įrankiu.

"Naujienų" Redaktorius,
P. GRIGAITIS.

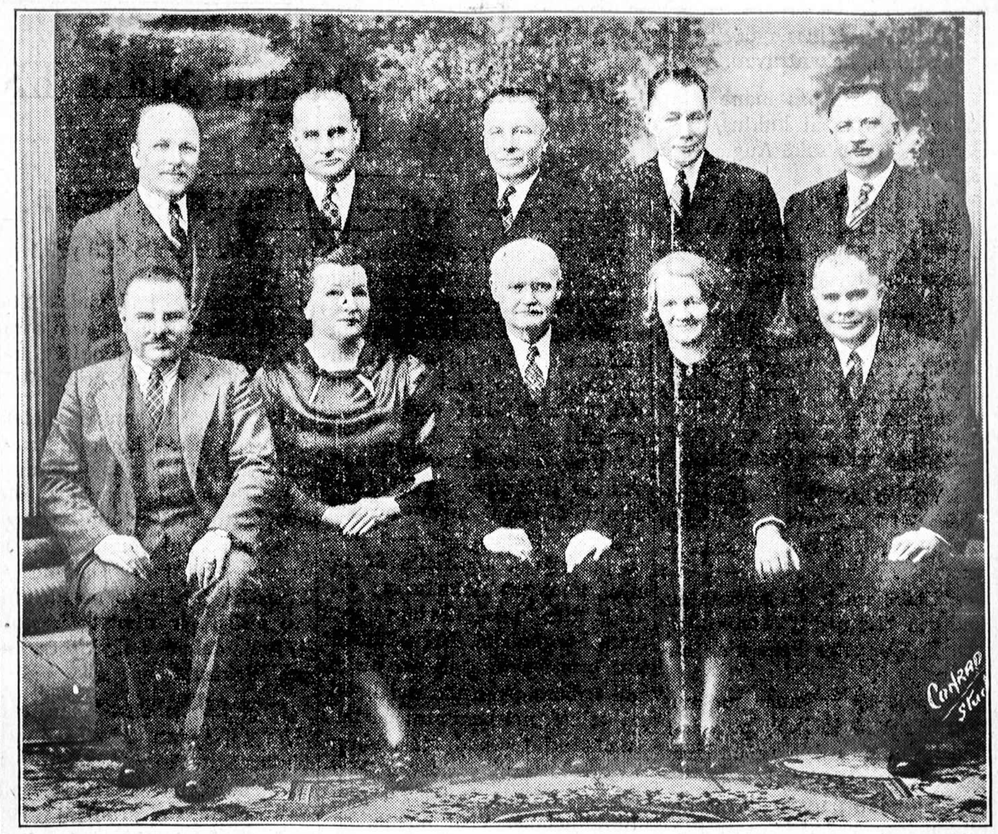

Naujienų Bendrovės dabartiniai direktoriai (iš kairės į dešinę stovi): A. Rudinskas, P. Miller, A. Žymontas, J. Šmotelis, K. Gugis; (iš kairės į dešinę sėdi): K. Augustas (ižd.), Nora Gugis (sekretorius), P. Grigaitis (prezidentas), M. Jurgelionienė (manadžerius) ir T. Rypkevičius (vice-prez.)

Nepriklausomos Lietuvos šukis pirmiausia iškeltas "Naujienose"

Vilniečio-Kairio Laiškai Apie Lietuvą Vokiečių Okupacijos Metu.

"Naujienose" buvo pirmiaus, negu kuriam kitam laikraštyje, iškeltas ir pamatuotas Lietuvos žmonių reikalavimas visiškos krašto nepriklausomybės pasaulio karo metu.

Tai buvo padaryta pagarsėjusiuose savo laiku **"Vieno Vilniečio"** laiškuose, kurie buvo įdėti šiame dienraštyje po bendra antrašte **"LIETUVA GYVENAMUOJU MOMENTU"** 1916 m. rugpiučio 19, 21 ir 22 d.d. Jų autorius buvo Lietuvos socialdemokratų vadas, **inž. Steponas Kairys,** kuris turėjo progos, nevaržomas vokiečių cenzuros, aprašyti okupuotos Lietuvos padėtį, išvažiavęs į užsienį dalyvauti pavergtųjų tautų konferencijoje, Lausanne'oje (Šveicarijoje).

Tie Vieno Vilniečio-Kairio laiškai yra taip įdomųs Lietuvos laisvės kovų istorijoje, kad mes juos žemiaus ištisai perspausdiname.

Jie ne tik vaizduoja santykius, susidariusius Lietuvoje, kuri antrais karo metais pateko po Vokietijos karo vyriausybe, kai rusų armijos buvo priverstos pasitraukti į rytus; jie piešia visuomeninės ir politinės minties evoliuciją Lietuvos demokratijos sluoksniuose, prasidėjusią po Lietuvos atsipalaidavimo nuo žiauraus Rusijos jungo ir nustačiusią gaires vėliaus įvykusiai Vilniaus Konferencijai ir paskui Vasario Šešioliktosios deklaracijai.

Jau tuose laiškuose, rašytuose vasarą 1916 m., Lietuvos darbo demokratijos vadas, St. Kairys, suformulavo svarbiausius lietuvių tautos tikslus ir veikimo planą tiems tikslams įvykinti. Jo išreikštos čionai mintys buvo Lietuvos demokratijos programas iki 1917 m. rugsėjo 18-23 d.d. konferencijos, kuri susirinko Vilniuje ir kurioje, vėl po inž. Kairio vadovybe, tas programas buvo apdirbtas smulkiau ir priimtas, kaipo keliarodis visai Lietuvai.

Inž. ST. KAIRYS

Tas dokumentas gali turėti ne tiktai istorinę vertę. Lietuvai šiandie vėl gręsia karo ir okupacijos pavojus. Inž. St. Kairio laiškai pateikia įdomios medžiagos studijuoti metodus, kuriais Vokietijos militarizmas stengiasi įsigalėti užimtoje teritorijoje. Kai kuriais atžvilgiais vokiečių valdžia buvo kulturingesnė, negu rusų: pav. vokiečiai pasaulio karo metu leido lietuviams steigti savo mokyklas. Bet administraciniu atžvilgiu vokiškas jungas nebuvo nė kiek lengvesnis. Patekusi po Berlyno letena, visa Lietuva, anót laiškų autoriaus, "virto dideliausiu kalėjimu, budriai dabojamu Prusų žandaro!"

Ve dėlko, neilgai trukus po to, kai iš Lietuvos išsinešdino caro bašibuzukai, Lietuvos liaudyje ėmė bręsti troškimas nusikratyti visokio svetimo jungo, ir socialdemokratų partija pastatė vyriausiu savo siekimu NEPRIKLAUSOMĄ DEMOKRATIŠKĄ LIETUVĄ.

LIETUVA GYVENAMUOJU MOMENTU

Vaizdas Lietuvos gyvenimo vokiečiams šeimininkaujant (1916 m.)

Rašo VIENAS VILNIETIS

Švietimo Reikalai.

Kalbant apie švietimo darbą Lietuvoje pračjusiu mokslo metu, reikia pasakyti, kad už viską, kas toje srityje yra šiandie padaryta, Lietuvos liaudis ir Lietuvos visuomenė pati sau ačiu tegali pasakyti.

Rusams pasitraukus, kartu su jais pasitraukė kuone visi lietuviai — inteligentai, palikdami tėvynėje gal tik kelintą. Kartu su mokytojais išvažiavo Rusijon ne mažiau kaip (¾) trįs ketvirtos dalįs visos inteligentijos ir kuone visa augštesnius mokslus einančioji jaunuomenė. Nors kiekvieną pasielgimą galima išaiškinti ir pateisinti, bet reikia dabar pasakyti, kad inteligentai-pabėgėliai padarė ne tik netikusį, bet ir niekingą darbą, apleisdami savo kraštą sunkiausioj dėl jo valandoj.

Nežiurint viską, trumpu laiku pusėtinai susitvarkė pradinis mokinimas tiek, kad šių metų pabaigoje turėjome Lietuvoje ligi 1300 mokykylų, kuriose mokinosi apie 50 tukstančių vaikų. Mokslas visur buvo vedamas prigimta vaikų kalba — lietuviškai. Mokyklos buvo kuriamos kur ir kaip buvo galima. . . Daugiausia mokyklų įsikurė pati Lietuvos liaudis, pati susirasdama mokyklai mokytojus, lėšų ir mokinimo įrankių. Apie vokiečius tame dalyke tiek tegalima pasakyti, kad jie, kol nespėjo pažinti musų gyvenimo, bent nevaržė iš karto mokyklų steigimo ir leido gyvuoti toms, kurios jau buvo pačių žmonių įkurtos.

Be pradinio mokinimo, pradėjo tvarkyties ir gimnazijos. Šiandie turime lietuviškų gimnazijų Vilniuje, Šiauliuose, Panevėžyj, Kaune, ir Marijampolėje; nuo šio rudens rengiama įsteigti Ukmergėj, Utėnoj, Žasliuose, Telšiuose, gal ir dar kur. Dėstomoji gimnazijų kalba, apart Panevėžio, — lietuviška.

Be lietuviškų pradinių mokyklų, vokiečių buvo mėginta vienur-kitur steigti vokiškosios, ypač Suvalkijos pasienyj; tokių mokyklų ir lig šiol tebėra, bet žmonės kas-kart vis labiau prieš jas šiaušiasi.

Jeigu iš karto beigi vokiečiai nesikišo į mokinimo reikalus, tai pastaruoju laiku, jau apsipažinę su Lietuvos gyvenimu ir suėmę į savo rankas kuone visą jo tvarkymą, jie mėgina savo globon paimti ir švietimo reikalus. Nebegalima kurti naujų mokyklų be jų žinios ir sutikimo; kurios jau įkurtos, pradeda but prižiurimos vokiečių valdininkų. Jau mėginama brukti mokyklon vokiečių kalba ne tik gimnazijoje, bet ir pradinėse mokyklose. Vietomis jau paskelbtas įsakymas, kad pradinėse mokyklose butų vokiečių kalbos mokinama ne mažiau kaip gimtosios, o siekiama to, kad vaikas, trejus metus mokykloj pabuvęs, jau galėtų vokiškai pramokti. Reikalaujama, kad mokykla Prusų dvasioj butų vedama.

Be to, reikalaujama ir iš mokytojo, kad butinai pramoktų vokiečių kalbos, o visas susirašinėjimas su vokiečių vyriausybe, kad vokiečių kalba butų vedamas.

Tais visais parėdymais, o ypač vokiečių kalbos mokyklon brukimas, daro mokyklos klausimą Lietuvoje vieną opiausių ir verčia mus, pagaliaus visą Lietuvos visuomenę, jau šiandie organizuoti kovą prieš germanizacijos pastangas ir stoti jon be atodairos artimiausiu laiku, kaip tik rudenį prasidės mokslas.

Musų pozicija: liaudies mokykla Lietuvoj yra musų mokykla, turi but musų pačių rankose, mums tinkamai sutvarkyta ir musų pačių vedama. Vokiečių įsikišimą, o ypač vokiečių kalbos įvedimą priimsime kaipo provokaciją ir kovon stodami, organizuosime jai Lietuvos liaudį kuoplačiausia. Geriau nė jokios mokyklos, ne kaip su priverstina vokiečių kalba!

SPAUDOS PADĖJIMAS.

Spaudos padėjimas yra kuobiauriausias, nes lig šiol jos neturim visai, neturime Lietuvoj nė vieno lietuviško laikraščio. Vokiečių vyriausybė, norėdama iš karto pažaboti lietuvius savo naudai, pati pradėjo leisti "Dabartį", neleisdama jokio laikraščio lietuviams, nors buvo kalbinta ir dešiniojo sparno ir kairiojo.

Pastaruoju betgi laiku, pajutus, kad žmonių upas Lietuvoje aiškiai atsivertė prieš vokiečius ir kerštas auga, žada susigriebti, ir jau yra žinių, kad žadama leisti laikraštį — žinoma, visų pirmiausia klerikalams ir musų tautininkams. Susigriebia vokiečiai jau pervėlai, nes "Dabartis" tiek Lietuvos kaimui įsipiktino, kad šiandie vienu dienos klausimu yra "Dabarties" boikoto klausimas, kuris, be abejo, turės didelio pasisekimo.

Tarp kitų musų gyvenimo suvaržymų reikia paminėti ir tas, kad vokiečių tapo užginta vežioti po Lietuvą spausdiniai, vadinasi, ir knygos, ir tas besunkina švietimo darbą, steigiant knygynėlius, skaityklas, kuriant mokyklas.

Tačiau juo sunkiau yra dasigauti laikraščio ir, aplamai, spausdinto žodžio, juo labiau žmonės jaučiasi jo išalkę, ir dabar kiekvienas atsišaukimas, ar nelegalis raštas pradeda but laukiamas, kaip brangus svečias.

LIETUVA ADMINISTRACIJOS ŽVILGSNIU.

Administracijos žvilgsniu Lietuva dabar sutvarkyta vokiečių vyriausybės biauriausiu budu, kokį tegalima įsivaizdinti. Tvarkymo pamatan padėta

(Tąsa ant 5-to pusl.)

VISUOTINAS AMERIKOS LIETUVIŲ SEIMAS

Rezoliucija Lietuvos Laisvės Klausimu

Vienas svarbiausiųjų įvykių Amerikos lietuvių visuomeniniame gyvenime per paskutinius 25 metus buvo **Visuotinas Amerikos Lietuvių Seimas, 1914** m. Spalio 1, 2 ir 3 d.d., Brooklyne, kur dalyvavo apie 300 delegatų nuo draugijų, susivienijimų, partijų, kliubų ir kitokių organizacijų iš visos Amerikos lietuvių kolonijų.

"Naujienos" daug prisidėjo prie to seimo sušaukimo ir jo darbų nustatymo.

Seimas įsteigė Lietuvos Šelpimo Fondą, kuris veikė per keletą metų, sukeldamas dešimtis tukstančių dolerių nukentėjusiems dėl karo Lietuvos žmonėms sušelpti, nežiurint to, kad nuo Fondo atsimetė tautininkų frakcija, vadovaujama Dr. J. Šliupo — dėl to, kad buvo išrinktas ne jo siulomas kandidatas į iždininkus (velionis Tamas Paukštis), bet bepartyvis asmuo, K. Šidlauskas, iš Bostono.

Visuotiname Amerikos Lietuvių Seime buvo priimta "Naujienų" redaktoriaus, P. Grigaičio, pasiulyta rezoliucija "politišku Lietuvos klausimu". Ji yra įdomi tuo, kad jau 1914 m. Amerikos lietuviai pasisakė **už tautų apsisprendimą, už Lietuvos išsilaisvinimą nuo svetimo jungo ir už sudarymą Lietuvos viduje laisvos ir visų piliečių lygybės dėsniu paremtos santvarkos** — t. y. už tuos principus, kurie vėliau, vasario 16 d. 1918 m., buvo iškilmingai pareikšti Lietuvos Nepriklausomybės Deklaracijoje.

Ta visais Brooklyno seimo delegatų balsais priimta rezoliucija skamba taip:

"Visuotinas Amerikos Lietuvių Seimas pripažįsta:

"a) kad visos tautos turi buti sujungtos su viena kita lygiomis teisėmis, o ne pavergimo ryšiais;

"b) kad atskiros tautos turi teisę spręsti apie savo likimą;

"c) kad tikrai broliški santykiai tarpe tautų įvyks tiktai tuomet, kuomet laisvės, lygybės ir broliškumo idealas užviešpataus tarpe tautų.

"2. Lietuviai, kaipo pavergtai šaliai, mes geidžiame, kad ji nusikratytų svetimųjų despotų jungu ir kad ji įsitaisytų tvarką, kurioje visi gyventojai, laisvi ir lygus piliečiai, galėtų žengti kulturos ir progreso keliu.

"3. Mes prižadame visomis jėgomis remti morališkai ir materiališkai kiekvieną Lietuvos judėjimą, kuris veda ją prie laisvės, gerovės ir šviesos."

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ŠUKIS PIRMIAUSIA IŠKELTAS "NAUJIENOSE"

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

sistema — suskaldyti visą kraštą į smulkučius lopinėlius, kuopilniausia izoliuoti visame kame vienas toksai lopinėlis nuo kito, o kiekvieno lopinėlio rėdymas pavestas vien vokiečių kareiviams arba vokiečių valdininkams. Vietiniai žmonės tiek tekviečiami, kaipo vokiečių įsakymų pildytojai, kiek be jų negalima apsieiti.

Suvaržymas kuodidžiausias: be vokiečių leidimo negalima pavažiuoti iš vienos parapijos į kitą, negalima kartais nueiti net iš kaimo į savo parapijos bažnytkiemį, o jeigu kam reikalas pavažiuoti kur toliau, sakysim, iš Šiaulių Vilniun, dažniausia negalima gauti leidimo visai, arba prisieina jo laukti du — tris mėnesius.

Visiems krašto gyventojams jau baigiama duoti pasai su fotografijomis, net vaikams, jei turi daugiau kaip 10 metų ir be paso nevalia iš savo kaimo nei žingsnio padaryti.

Beveik visai uždrausta bent koks apyvartas. Nevalia nieko valgomųjų daiktų ar gyvulių vežti parduoti net kiton parapijon, o jei išveži savo bažnytkiemin, dažniausia viską suima tie patįs vokiečiai, geriausiame atsitikime mokėdami pusiau arba vieną trečiąją dalį. Ir dėl tos priežasties taip yra, kad kaime galima gauti rugių po 2 rubliu pudas, o mieste pudui mokama buvo ligi 19 rublių!

Decentralizuotas suspaudimas yra palietęs ne tik ekonominį, bet kulturinį ir visuomenės gyvenimą, šelpimo darbą, administracijos dalykus, žodžiu — viską. Lig šiol nėra Lietuvoje nė vienos švietimo įstaigos, kuriai vokiečiai butų pripažinę teisę praplėsti savo veikimą bent pavietui. Jei kas daroma pagal vokiečių įsakymo, turi but daroma tik savo dugniui: jokio susinešimo su kitais, jokio bendro platesnio darbo!

Su draugijomis yra tas pats, kas su mokyklomis. Vokiečiai legalizavo ir patvirtino visas seniau buvusias draugijas, bet ir jas suskaldė į mažus šapalėlius. Kurios jųjų plėsdavo savo veikimą ant visos Lietuvos, turėdamos savo centrą ir savo skyrius, dabar nebegali veikti centralizuotai: įstatymais centrui leidžiama gyventi ir veikti sau, skyriams sau, be jokio oficialio susinešimo.

Tas pats suskaldymas praktikuojamas ir nukentėjusių dėl karo šelpime, administracijos reikaluose, teisme — visus reikalaus, ar tai butų vietos reikalai, ar platesnės reikšmės, turi aprupinti vietinė vokiečių įstaiga. Žodžiu, visa Lietuva virto šiandie dideliausiu kalėjimu, budriai dabojamu Prusų žandaro!

(Bus daugiau)

ATSIMINIMAI

("Naujienų" dvidešimt penkių metų sukakties proga)

"Naujienų" 25 metų gyvavimo sukaktuvių ir sidabrinio jubiliejaus iškilmių proga noriu pasidalinti savo atsiminimais. Rodos, tas visas darbas buvo tik neseniai, bet skaičius rodo, jog jau 25 metai praėjo. Tada visi buvom palyginti jauni, linksmi, smagųs, energingi, todėl gal ir toks didelis darbas sekėsi. O įkurimas tokio didelio ir įtakingo dienraščio kaip "Naujienos" buvo tikrai sunkus darbas. Šiandien beveik visi tie kurėjai, rėmėjai, platintojai yra pasipuošę sidabriniais plaukais, ir kartu su "Naujienų" dienraščio sidabrinio jubiliejaus iškilmių minėjimu atrodo, kaip tikri jubiliatai, nes ir jie yra pasidabinę sidabro spalva.

Man kaipo naujieniečiui bunant nuo pat pradžios jų įkurimo yra kiek žinoma to judėjimo ir pradžia. Atmenu kaip draugai A. Lalis ir K. Gugis pilni entuziazmo ir energijos atėjo į L.S.S. 4-os kuopos susirinkimą ir narius supažindino su kuriamo laikraščio planais. Kuopa irgi pagauta to entuziazmo užgyrė tą planą ir pasižadėjo remti kiek tik išgalės. Vėliau įvyko LSS Chicagos Rajono konferencija, kur buvo perstatytas to laikraščio planas. Konferencija taipgi su dideliu entuziazmu pasisakė už laikraščio leidimą ir išrinko komisiją tam planui vykdinti.

Iš pradžių "Naujienos" buvo savaitraštis, ir pirmas numeris tol nepasirodė, kol nesulaukėm draugo Dr. P. Grigaičio iš Baltimorės atvykstant. Atmenu — tai buvo nemažas ir pilnas entuziazmo bankietas Dr. P. Grigaičiui priimti. Kai kurie vadino tą balių "Naujienų" krikštynomis. Rodos, truko apie pusė metų "Naujienų" savaitraščio ėjimas. Vėliau pradėjome kalbėti apie "Naujienas" kaipo dienraštį, nes tuomet nebuvo nė vieno lietuvių dienraščio Amerikoje. Dalis draugų priešinosi tam sumanymui sakydami, kad turime du kaimynus savaitraščius, kurie turi bankus savo laikraščius remti, o vis dėlto nesirengia prie dienraščių leidimo. Na, o čia su tuščiomis rankomis mano tokį didelį darbą pradėti. Bet buvo jaučiama ir iš kaimynų bankinių savaitraščių, kad jei mes pradėsime leisti dienraštį, tai ir jie šoks su mumis lenktyniuoti.

Kada direktorių susirinkime liko nutarta "Naujienas" leisti kaipo dienraštį, tai buvęs iždininkas "Naujienų" savaitraščio A. Petraitis rezignavo iš iždininko vietos protestuodamas prieš dienraščio leidimą ir liko vadu kitų visų priešingųjų. Bet tie, kurie laimėjome dienraščio naudai, tai be galo buvome pagauti didelio entuziazmo. Man kaipo dienraščio šalininkui teko garbė buti pirmu "Naujienų" dienraščio iždininku. Iždo radau iš viso 20 centų. Nors rezignavęs iždininkas ir gąsdino sakydamas, kad už tokį darbą visi atsidursime kalėjime, bet mes nepasidavėme. Juo labiau, kad drg. K. Gugis (jis buvo manadžeris) ir P. Grigaitis nuramino, jog čia nėra jokio nusikaltimo ir gąsdinimas kalėjimu yra tuščias dalykas.

Tai taip gimė "Naujienų" dienraštis, kurio šiandien švenčiame sidabrinį jubiliejų, 25 metų gyvavimo sukaktį. Tik pamanykite, gerbiamieji, kad pradėjome su 20 centų iždo. O tuo tarpu reikėjo skaitytis su dienraščio kasdieninėmis išlaidomis, kurios buvo nemažos. O be to, kur visi įrengimai, kurie buvo paimti išmokėtinai. O pas iždininką tik 20 centų! Čia reikia gerai pagalvoti apie tai. Ką reiškia kapitalas prieš burį drąsių pasišventusių ir energingai pasiryžusių veikėjų, kurie siekia kokio nors tikslo.

Kaip buvo tikėtasi, taip ir įvyko. Bankiniai savaitraščiai šoko abudu "Naujienoms" į akis. Kuriam laikui prasitęsus toms grumtynėms, žuvo abudu tie laikraščiai, pražudydami ir bankus. Čia "Naujienos" laimėjo. Taip sakant, laimėjo nelygią kovą. Tai yra svarbi pamoka: jei vienybė butų tarpe darbininkų, tai kapitalas neatsilaikytų. Dvidešimt penki metai, palyginti, nėra ilgas amžius, bet kiek daug "Naujienos" per tą laikotarpį turėjo didelių ir piktų priešų iš visų pusių, kurie stengėsi jas sunaikinti, su žeme sulyginti. Tačiau jos vis išėjo nugalėtojomis.

Ir taip "Naujienos" plaukia paviršium gyvenimo bangose, kaip ta baltoji gulbė juroje, kur didžiausios baigos ritasi. Iš šalies žiurint atrodo, kad tikrai gulbė žus nuo vienos ar kitos bangos, bet bangos užeina ir praeina, jos išnyksta nepalikdamos nė žymės, o gulbė kaip plaukė, taip sau ir plaukia, nes prie jos vanduo nelimpa.

Taip ir "Naujienų" dienraštis plaukia per gyvenimo bangas savo užbrėžto tikslo keliu. Užtai dabar ir švenčiame jų sidabrinį jubiliejų, 25 metų sukaktuves.

Ir aš sveikinu "Naujienų" dienraštį šia taip svarbių sukaktuvių proga ir linkiu gyvuoti ilgiausius metus bei šviesti visus lietuvius, rodant kelią į šviesesnį gyvenimo rytojų!

—J. P. Markus

ATVIRAS IR TIESUS ŽODIS PER 25 METUS

Atviras ir tiesus žodis yra gražiausias ir kilniausias žodis. Jis palaiko žmogaus sąžinę švarią, jis ugdo jo protą, jis puošia jo sielą (budą).

Tik kažkodėl daugelio žmonių jis nėra nei mėgiamas, nei nuoširdžiai mylimas. Labiausiai, žinoma, jo nemėgsta diplomatai ir žurnalistai.

Žurnalistai (ach, žinoma, ne visi), dažniausiai tevartoja žodį kreivą, susukinėtą, stačiai guzuotą. O todėl ir daugelio laikraščių turinys yra labai panašus į tuos nelaimingus kudikius, kurie serga rachitu (anglų liga) ir kurių kaulai yra šitos vargo bei skurdo ligos labai negailestingai iškraipyti, susukinėti, į guzus sumesti.

Ir manykite, kaip sau norite, bet atviro ir tiesaus žodžio laikraštis šiandien yra didelė retenybė, galima sakyti, prabanga, liuksusas.

Ir kai rimtai pagalvoji žmogus apie NAUJIENAS, kurios ištesėjo drąsiai ir aukštai neš-ti atviro ir tiesaus žodžio žibintą net per dvidešimt penkerius metus, tai iš tikrųjų suplaka širdis giliu, kaip erdvės mėlynė, džiaugsmu, o siela nušvinta pavasario ryto aušra.

Ir taip, man regis, pasakys kiekvienas, kuris savo sieloje nepašykšti šilimos atviram ir tiesiam žodžiui.

Pasakys, žinoma, ir daug daugiau. Pasakys juk, kad NAUJIENOS, visados atviru ir tiesiu žodžiu skelbdamos savo įsitikinimus, savo ideologiją (marksizmą), išvarė Amerikos lietuvių kulturiniame gyvenime barą daug platesnį, negu kuris nors kitas lietuvių laikraštis, nors ir ilgiau gyvenęs ir palankesnes sąlygas turėjęs.

O paklaustas, kodėl jis taip sako, štai dar ką pridės: NAUJIENOS turi labai stiprų ir ryškų spalvingumą, kurį reikia atvirai ir visai logiškai pavadinti grigaitizmu. Be šito spalvingumo, arba grigaitizmo, NAUJIENOS nebutų turėjusios tiek pasisekimo Amerikose lietuviuose, kiek jos turėjo, negi jos butų išsilaikiusios tokioj žymioj mokslo ir kulturos aukštumoj, kokioj jos išsilaikė per visą šimtmečio ketvirtį, negi, pagaliau, jos butų taip pilnai nugalėjusios savo priešus, kaip jos juos nugalėjo.

Taigi, ta visuotina tiesa, kad tiesiu keliu eidamas visados toliau nueisi, dar kartą pasitvirtino. Ir drauge, žinoma, pasitvirtino, kad atvirą ir tiesų žodį sakydamas, aukščiau iškilsi, daugiau laimėsi ir skaistesniu busi ne tiktai pilkoe žemėje tarp žmonių, bet ir žydrioje padangėje tarp žvaigždžių.

NAUJIENOS ir iškilo, ir laimėjo — atvirą ir tiesų žodį sakydamos per visus dvidešimt penkerius metus! Ir pasiliko skaisčios!

Sveikintinas toks laikraštis, sveikintini jo redaktoriai, kurie savo kilniomis mintimis, švaria sąžine ir nepalaužiamu ryžtingumu penėjo, ugdė ir stiprino jo dvasią — turinį.

Ir sakykite, kurie iš musų neturime didelio malonumo paspausti šitiems žmonėms ranką, palinkėti ilgo ir gausingo gyvenimo, na, pagaliau, ir suteikti šiokią tokią dovanėlę. Man regis, kiekvienas. Tikrai. Juk štai ir aš, maža ką teturėdamas, vis dėlto dešimtinukę duodu. Tai labai menka dovanėlė. Taip. O gal ir ne? Juk dovanos brangumas pareina ne iš jos didumo, bet iš nuoširdumo. Juk ne tai brangu, kas — iš kišeniaus, bet tai, kas — iš širdies. . .

Tegyvuoja atviras ir tiesus žodis — NAUJIENOS — per daugelį, daugelį metų! Tegyvuoja visi geri žmonės, kurie rupinasi NAUJIENŲ sveikata, gyvybe ir skaistumu!

— Dr. Šeštokas-Margeris.

SVEIKINU NAUJIENAS SU 25 METŲ JUBILIEJUM IR LINKIME ILGIAUSIŲ METŲ

P. & D. POULTRY FARM

5519 So. Harlem Ave.

ir nuo

SOUTH END POULTRY and EGG STORE

10431 So. Michigan Ave.

Roy Petro Daubaras ir Povilas ir Marijona Daubaras

Sveikiname Naujienas su 25 Metų Jubiliejum

SYRENA RESTAURANT

JOHN C. KLUCZYNSKI—JOHN F. WRZESINSKI, sav.

APRUPINAME:

valgomais daiktais banketus, parengimus, vestuves ir t. .t Europos ir Amerikos stiliaus. Salės rendai visokiems atsitikimams. Užsakymai imami į visas miesto dalis.

4270 Archer Ave. Lafayette 0270

1825 W. 47th Street Lafayette 2120

Sveikinam Naujienas su 25 Metų Jubiliejum ir Linkime Ilgiausių Metų!

TIK VIENAS TOKS

LIETUVIŲ MEDŽIO SANDĖLIS

Materiolas Namų Statybai

Geriausia medžiaga durims, langams, grindims, stogams.

Darome sietinius langus ir duris

Tel. YARDS 2576

ATIDARA VAKARAIS IR NEDĖLIOMIS

Apskaičiavimas DYKAI

ZOLP'S MILLWORK

M. ZOLP, Savininkė

3554 South Halsted Street

Sveikinu Visą "Naujienų" Štabą, Bendradarbius ir Skaitytojus 25-kių Metų Jubiliejaus Proga.

JUOZAS SKUTAS

3106 So. Halsted St.

Chicago,, Illinois

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS LINKI

JAMES ORLAKIS

1730 So. Halsted St.

Chicago, Illinois

Kodel Nelaikyti Savo Brangenybes Kur Jos Gali But SAUGIAI

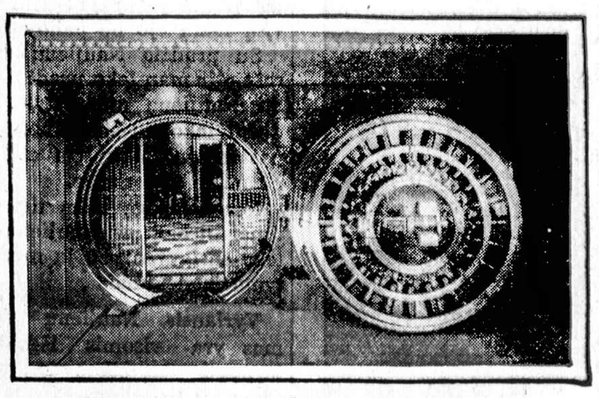

SMAILIOS akys gali rasti jųsų vertybes slepiamas namuose. Lygiai gali sunaikinti ugnis už vis brangiausį turtą, jeigu nesaugosite modernuose nedegamuose spintuose. Kasmet šimtais žmonių Chicagoj netenka savo vertybių, kas lengvai butų galima apsaugoti Drovers valtuose. JŲSŲ VERTYBĖS GALI DINGTI PRIE PIRMOS NELAIMĖS.

Kodel neaplankyti Drovers valtus šiandien. Patys pamatykite visišką ir ekonomišką apsaugą, ką gali duoti jums depozitų apsaugos dėžė čia jųsų vertybėms. Kviečiame jus pažiurėti vaultus be jokių prievolių.

DROVERS NATIONAL BANK

DROVERS TRUST & SAVINGS BANK

MEMBERS, FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

47TH STREET AND ASHLAND AVENUE · CHICAGO

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga, Linkime Joms Sekmingiausių ir Ilgiausių Metų

NARVID'S BAKERY

M. R. NARVIDAS, sav.

2424 W. 69th Street Tel. Prospect 5705

ir

6558 So. Western Ave. Tel. Hemlock 3193

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS LINKI

CHAS. UKELIS

Savininkas

LITUANICA TAVERN

3436 Lituanica Ave. Tel. Yards 2413

LAI GYVUOJA "NAUJIENOS" SEKMINGAI ILGIAUSIUS METUS!

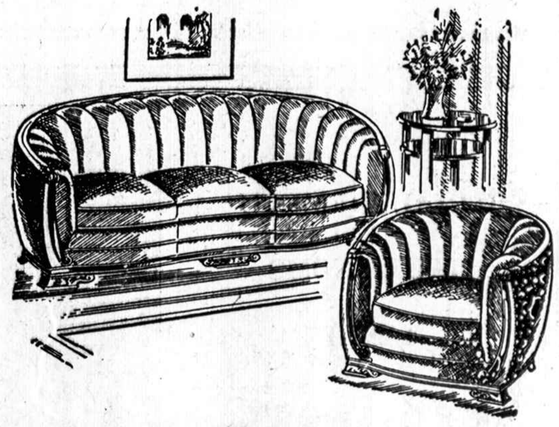

Mes turime didžiausį pasirinkimą PARLOR SETŲ. Dabar parduodame PIGIOMIS KAINOMIS

ARCHER AVENUE FURNITURE CO.

PARLOR SUITE MANUFACTURERS

JOE KAZIKAITIS, Sav.

4140 Archer Avenue, Tel. Lafayette 3516

K. BARONAS

25 Metai Su "Naujienomis"

K. Baronas (Valys), kuris iki pereitų metų dirbo "Naujienų" redakcijoje beveik nuo pat laikraščio įsisteigimo.

Šiemet "Naujienos" švenčia savo sidabrinį jubiliejų —25 metų sukaktuves nuo "Naujienų" įsikurimo. Vasarą gi Naujienos švęs sidabrinį jubiliejų nuo Naujienų pradėjimo eiti pirmu lietuvių dienraščiu išeivijoje. Tad Naujienos yra seniausis lietuvių dienraštis. Yra dienraščių, kurie pradėjo eiti pirmiau Naujienų Lietuvoje. Bet nė vienas jų nėra ėjęs ištisai: dėl karo ar kitų sąlygų jie buvo priversti sustoti ėję ilgesnį ar trumpesnį laiką. Naujienų gi dienraštis visą laiką ėjo be paliovos.

Su pradžia Naujienų dienraščio ir man teko pradėti dirbti Naujienų dienraštyje. Ir dirbti teko iki šio laiko. Tik pastaruoju laiku liga atitraukė mane nuo darbo.

Per tiek ilgą laiką tiek artimai dirbant su Naujienomis, teko susigyventi su jų nusistatymu ir siekimais .

Vyriausis Naujienų siekimas yra visomis išgalėmis tarnauti Amerikos ir ypač Chicagos lietuviams. Jiems jos tarnauja jau 25 metai. Ir reikia pasakyti, kad Naujienos yra daug pasitarnavusios, ypač Chicagos lietuviams ir jų organizacijoms. Chicagos lietuviai gyvena turtingiau už kitų miestų lietuvius. Be to, ir prekyboje yra labiau prakutę. Čia irgi Naujienų pasitarnavimas. Naujienos buvo didelis padrąsinimas verstis prekyba. Be to, jos teikė pigų ir lengvą budą kiekvienai biznio įstaigai pasiskelbti dienraščio puslapiuose.

Proporcionaliai gal didesnis skaičius Chicagos lietuvių buvo įsigiję nuosavius namus. Daugelis prarado tuos namus depresijos laiku. Bet tai atsitiko visuose miestuose, nes nuosavybių vertė nupuolė ir refinansavimas pasidarė negalimas.

Padėti tiems lietuviams ....Naujienų žmones įsteigė ir "spulką", kuri nemažai paskolų suteikė ir kurioj pinigai yra pilnai apdrausti federalinės valdžios.

Kas paklausė Naujienų įspėjimo, tas sutaupė nemažai pinigų. Tas įspėjimas buvo nepirkti lotų užmiesčiuose, nes ten parduodama daugiau lotų, negu kada Chicago turės gyventojų. Didžiausio real estate iškilimo laikais galėjai net 50 mylių važiuoti už Chicagos ir vistiek galėjai rasti parduodamus lotus "Greater Chicago." Naujienos įspėjo prieš tokių lotų pirkimą. Ir Naujienos nesuklydo: šiandien tie lotai jokios vertės neturi. Naujienų siekimas visuomet buvo tarnauti geriausiems interesams ir remti kiekvieną gerą darbą, nežiurint kas jį dirba. Jei ką jos kritikavo, tai tą darė ne pasmerkimui, ar iš keršto, bet tik tikslu nurodyti ar atitaisyti klaidą.

Naujienoms teko pergyventi sunkių dienų. Viena, jos susikurė neturėdamos didelio kapitalo, tad visą laiką turėjo elgtis labai ekonomiškai. Lietuvių laikraščiai priklauso skaitytojams. Nė Naujienos, nė kuris kitas lietuvių laikraštis nėra leidžiamas pelnui. Jei skaitytojai padeda ir atsiranda didesnės pajamos, jos tuojaus išleidžiamos didinimui ir gerinimui laikraščio. Naujienos be didelės atsargos turėjo pergyventi ir kitokių sunkių dienų. Inteligentijos mažai buvo. Tad redakcijos darbininkai buvo nepatyrę, neturėjo pakenkamo išsilavinimo. Tad Dr. Grigaičiui teko daug vargti iki juos išlavino redakcijos darbą dirbti. Pradžioje kartais net pritrukdavo pinigų darbininkų algoms išmokėti, kas irgi neigiamai veikė į darbą. Atsimenu, kad pradžioje nė žodyno neturėjome, dėl ko musų vertimuose kai kada pasitaikydavo juokingų kuriozų.

Sunkiausias laikas laikraščiui buvo karo metai. Buvo išleisti keisti ir labai neaiškus įstatymai, kurie reikalaudavo versti anglų kalbon kone visas žinias ir straipsnius, kurie nors kokiu, kad ir labai tolimu budu lietė karą. Nebudavo savaitės, kad nebutų pašto sulaikomi keli numeriai... 'Geri' patriotai nuolatos Naujienas skųsdavo valdžiai, kad jas visai sulaikytų. Dr. P. Grigaičiui reikėjo daug dirbti, kad atremti tuos melagingus skundus. Bet skundėjams nepavyko ir po visų tų skundų Naujienos išėjo tik dar stipresnės.

Naujienos ir toliau yra pasiryžusios eiti tuo pačiu keliu, visomis jėgomis tarnaudamos visiems lietuviams, nežiurint jų politinio nusistatymo, bet tik jie dirba naudingą darbą.

Todėl kiekvienas skaitytojas turėtų padėti Naujienoms, nes tuo budu jie padės ir sau.

Tegyvuoja musų dienraštis dar daugelį metų!

Sveikinu Naujienas 25 Metų Jubiliejum—Didžiausį Pasauly Dienraštį Leidžiamą Lietuvių Kalba

MICHAEL'S Barber Shop
M. Karčauskas, sav.

207 W. 51st St.

LAI GYVUOJA "NAUJIENOS" IR ŠVIEČIA KAIP SAULĖ LIETUVIŲ KULTURAI, KOMERCIJAI IR NENUILSTANČIAI GELBSTI LIETUVIAMS!

STANLEY P. BALZEKAS

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS LINKI

STELLA MALINAUSKIENĖ
SAVININKĖ
BLUE GOOSE TAVERN
Willow Springs, Illinois

"NAUJIENŲ" NUOPELNAI

"Naujienų" vaidmuo Amerikos lietuvių gyvenime per paskutinius dvidešimt penkis metus

"Naujienoms" sueina 25 metai kaip skleidžia apšvietą ne tik tarpe Amerikos lietuvių, bet ir kitose šalyse, kur tik jos turi progą pasiekti lietuvius. Kas skaitė "Naujienas" atidžiai per pereitus 25 m., tai liko plačių pažiurų ir tolerantiškas. "Naujienos" teikė teisingas žinias iš viso pasaulio politikos.

Teikė teisingas žinias iš musų gimtinio krašto Lietuvos, ir iš "darbininkų tėvynės" Rusijos. Bendrai nė vienas "Naujienų" skaitytojas neliko apviltas su jų paduotomis žiniomis.

Leiskit man nors truputį padaryti palyginimą kaip "Naujienos" patarnavo lietuvių visuomenei ir kokį patarnavimą teikė kitų srovių laikraščiai.

Pavyzdžiui, tautiška ir katalikiška spauda nuo pat Lietuvos valdžios susigrupavimo susitvėrimo rašė visokias iliuzijas ir ragino Amerikos lietuvius važiuoti į tėvynę, bet neįspėjo juos apsirupinti tinkamais dokumentais, kad tuo atveju, jei Lietuvoje nepasiseks įsikurti, galėtų grįžti į Ameriką,

Daug labai daug Lietuvoje amerikiečių šiandien aimanuoja ir nusiskundžia, kad jie liko suvilti. "Naujienos" kitaip elgėsi. Savo skaitytojus jos neatkalbinėje nuo važiavimo į Lietuvą bet tuo pačiu metu jos įspėjo važiuojančius apsirupinti dokumentais, kad reikalui prisiėjus galėtų sugrįžti.

Imkime dabar komunistišką spaudą: kiek jie savo skaitytojų ir idėjos draugų išteriojo pasiųsdami į "darbininkų tėvynę" Rusiją. Su labai mažu išimimu, galima sakyti, visi vienokiu ar kitokiu budu liko likviduoti, o jei kuriems per didelę bėdą pasisekė į Lietuvą įsprukti, arba atgal į Ameriką grįžti, tai jaučiasi laimingi, kad jiems pasisekė ne tik nuo komunizmo išsigydyti, bet ir nuo komunistų spaudos atsikratyti. Kai kuriems iš tų nelaimingųjų "Naujienos" davė vietos nusiskųsti, kaip jie buvo beširdžių ir veidmainingų elementų suvilti ir finansiškai nuskriausti.

Nuo pat Rusijos bolševikų sukurtos "darbininkų tėvynės" "Naujienos" daug ginčų vedė su komunistų spauda nurodydamos, kad Rusijos bolševikai sukurė ne darbininkų tėvynę, bet vergiją. Tačiau komunistų spaudos kai kurie darbininkai buvo taip sufanatizuoti, kad juos niekas negalėjo pamokyti, kaip tik pats gyvenimas.

Labai svarbu priminti dar vienas musų gyvenimo istorijos įvykis.

Kada LSS kairiasparniai nutarė persikrikštyti iš socialistų į komunistus ir priėmė garsaus šnipo Frainos pagamintą principų deklaraciją, aš labai gerai pamenu, kad "Naujienos" įspėjo sakydamos: draugai, apsižiurėkite, ką darote, nes su tokia principų deklaracija jokiai politinei partijai valdžia neleis egzistuoti, kadangi smurto keliu grasinama šalies valdžią nuversti. .

Tai buvo "Naujienų" nuoširdus ir teisingas patarimas. Tačiau komunsitų tų laikų kairiasparnių spauda išpludo drg. Grigaitį ir "Naujienas" ir liepė savo sekėjams neklausyti. O kas atsitiko vėliau. Po kelių mėnesių tą laikų kairiasparnių buvo pilni kalėjimai ir daugelį jų išdeportavo.

Tai ve kokis buvo skirtumas tarp "Naujienų" ir buvusių kairiasparnių, dabartinių komunistų spaudos.

Mėgdamas lietuvių pažangią spaudą, aš nuo pat "Naujienų" pirmo numerio buvau ir tebesu jų skaitytojas ir rėmėjas. "Naujienos" man buvo ne tik kelrodis į apšvietą, bet ir mano kaipo darbininko tikras universitetas. Todėl aš linkiu visam "Naujienų" štabui kuoilgiausio gyvenimo, o daugiausia dinkėjimų ir kredito drg. P. Grigaičiui, nes tik jo pastangomis "Naujienos" buvo švarus, turtingas ir pažangios lietuvių visuomenės mylimas dienraštis.

Pranas Raškinis,
Easton, Pa.

Skelbimai Naujienose tuoda naudą dėlto, kad pačios Naujienos yra naudingos.

Ilgiausių Metų "NAUJIENOMS" Jos Štabui Bendradarbiams ir Skaitytojams Linki

ANTANAS ZALATORIUS
827 West 33rd Street
Chicago, Ill.

Peoples Furniture Company

Pirma, seniausia, didžiausia, turinti plačiausiai išplatintą biznį—Lietuvių Korporacija Amerikoje.

Direktoriai ir valdyba: A. Lapėnas, S. Krukas, D. Šemaitis, J. Nakrošis, M. Kezes, J. Krukas

Porą, trejetą desėtkų metų atgal kuomet dar nesirado Amerikoje praturtėjusių Lietuvių, kad galėtų įsteigti privačiu turtu didesnę baldų krautuvę. 1915 metais ssuiburė burys lietuvių ir įsteigė šios rųšies pirmą Lietuvišką Korporaciją Amerikoje ir greitu laiku tapo atidaryta Chicagos Lietuvių pirma Korporacijos baldų krautuvė.

Šios korporacijos istorija yra pavyzdinga ir įdomi. Peoples Furniture Kompanija savo gyvavime, gal but, daugiausiai prisidėjus medžiaginia ir moralia parama visur ir visuose svarbiausiuose lietuvių, ypač išeivių reikaluose. Mažai yra čionaitinių lietuviškų draugijų, klubų, parapijų, kur Peoples baldų bendrovė nebutų kuo nors prisidėjus, su aukom, su darbu, su parama. Per Peoples Korporacijos patarnavimą yra aprupinta tinkamiausiais baldais ir kitais reikmenimis dauguma didžiųjų lietuviškų įstaigų, namai, svetainės, teatrai, raštinės, vienuolynai, mokyklos, bažnyčios, klebonijos, apartment bildingai, įvairios krautuvės ir tūkstančiai mažų ir didelių šeimynų gyvenami namai.

Peoples Bendrovės valdyba ir direktoriai susideda iš pažangių ir progreso siekiančių žmonių. Nuo pradžios įsteigimo šios korporacijos jie prisidėjo su didelėm sumom turto, sudarydami net iki ¾ dalių miliono dolerių ir drąsiai plėtė prekybą, kad nekuriais metais metinė apyvarta siekė virš pusės miliono dolerių verčios, taipgi, savo pažangumu pastatė didelius namus kaip dėl krautuvių, taip ir dėl šeimynų gyvenimo. Tokiu budu Peoples baldų Bendrovė davė darbo šimtam žmonių kaip statyti visokius bildingus, taip ir dirbti prie šios įstaigos. Nes Peoples Bendrovės Krautuvės kas dieną reikalauja keletą desėtkų patyrusių ir gabių darbininkų čia dirbti ir tinkamai patarnauti visuomenei, kuri lanko šias krautuves.

Peoples Bendrovė gyvuodama veik vieną ketvirtądalį šimtmečio praleido visokių laikų: gerų ir blogų. Kada dabar visoj šalyj tęsiasi sunkųs laikai, Peoples Bendrovė nenusimena, bet pritaiko biznio eigą prie ekonomiškų laikų, kad užpildyti visuomenės reikalavimus kokie yra palietę veik kiekvieną šeimyną, nes buvo laikai, kada lietuviai mokėjo 2 ar 3 tukstančius dolerių už pilną namų pripildymą baldais, dabar pasitenkina už 2 ar 3 šimtus dolerių. Buvo laikai, kada dauguma pirko pianus, mokėjo tukstantį dolerių ir daugiau, dabar pasitenkina su radio už $10.00 ar $20.00. Aišku, kad pergyventi tokius laikus reikia taikinties prie aplinkybių ir kaip tik dėl to, dabar Peoples Bendrovės Krautuvės yra pilnai prisitaikinusios patiekti visą tą, ką visuomenė reikalauja ir už tokias kainas kokias išgali mokėti.

Pradedant šį pavasarį, Peoples Krautuvės yra užpildytos su didžiausiu pasirinkimu visokių namam reikmenų, puikiausių baldų, kaurų, radios, refrigiratorių, drabužiams plovyklų, pečių, vaikams baldų ir viso ko kito kas tik reikalinga dėl parėdymo moderniškų šeimynų namų už mažiausias kainas už prieinamiausias išlygas. Dėl to visuomenė yra užtikrinta, kad Peoples Bendrovės Krautuvės buvo, yra ir bus geriausia, saugiausia ir prieinamiausia vieta visiems Chicagos ir apylinkių lietuviams pirkti namų reikmenis. Prie to visuomenė žino, kad Peoples baldų Korporacijos turtas nėra padarytas iš aukštų kainų arba didelių pelnų, tas turtas yra sudėtas per žmones-akcionierius, kurie čia priklauso. Peoples Krautuvių valdyba ir visi darbininkai yra lietuviai, malonųs, nuoširdųs ir visuomet pasiryžę skubiai ir draugiškai kiekvienam patarnauti, kas tik atsikreipia į šias krautuves.

Peoples Furniture Kompanija užlaiko dvi Krautuves. Adresai 2536-40 W. 63rd Street ir 4179-83 Archer Avenue. Taipgi turi ir operuoja nuosavą baldų dirbtuvę, kame išdirbinėja aukštesnės rųšies įvairius apmuštus baldus.

Peoples Furniture Kompanijos valdyba ir direktoriai labai aukštai įvertina pastovias lietuvių organizacijas, lietuvių teisingas ir rimtas įstaigas, ypač apšvietos ir su ta proga, kad "Naujienų" bendrovė pragyveno 25 metus dirbdama Lietuvių tautai apšvietos srityje, skaitome už didelę garbę svenkinti Naujienų bendrovę ir jos darbuotojus, užgirti jusų darbą ir palinkėti, kad kaip "Naujienų" taip ir Peoples įstaigos, gyvuotų per neaprubežiuotas metų eiles ir darbuotųs Lietuvių tautos naudai.

M. T. Kežes, J. A. Krukas, S. Krukas, A. Lapenas, J. Nakrošis, D. Šemaitis. (Skelb.)

Brooklyn, N. Y.

LSS 19 KUOPA SVEIKINA "NAUJIENAS"

Sveikiname musų dienraštį "Naujienas", sulaukusias 25 metų jubiliejaus, ir siunčiame nuoširdžiausius linkėjimus "Naujienoms" ir jų štabui, kurie sugebėjo per 25 metus vesti laikraštį socialistine kryptym, gindami brangius darbo žmonėms principus nuo visokių priešų.

Mes stovėjome ir stovėsime su "Naujienomis", kol jos eis progreso keliu, skleisdamos mokslą ir apšvietą darbo visuomenėje.

Mes esame dėkingi "Naujienoms", kad jos visuomet mums patarnaudavo, dėdamos musų pranešimus ir žinias apie musų veikimą, o taip pat padėdamos mums musų kovoje su tais, kurie darbininkų judėjimą ardo.

Norėdama bent dalinai atsilyginti joms už jų patarnavimą, teiktą per ilgus metus, LSS. 19 kuopa siunčia kartu su šiuo sveikinimu $25.00, kaipo dovaną "Naujienoms", ir reiškia viltį, kad "Naujienų" draugų skaičius bus dar didesnis, kai jos švęs savo 50 metų sukaktuves.

Geros kloties ir pasisekimo "Naujienoms" linki visi LSS 19 kp. draugai ir draugės.

F. VAITUKAITIS, organizatorius
P. TIŠKUS, iždininkas.
V. BALVOČIUS, finansų raštininkas.
F. LAVINSKAS, protokolų raštininkas.

Pasižymėję Mirusieji Naujieniečiai

ANTRASIS TRANSATLANTINIS SKRIDIMAS

Rašo Antanas G. Kartanas
(Amerikos Lietuvių Transatlantinio Skridimo S-gos pirm.)

Leitenanto Felikso Vaitkaus solo perskridimas Atlanto vandenyną jau pradedama užsimiršti. Ir man tenka prisiminti tą įvykį ne pagyrimui leitenanto Felikso Vaitkaus, kuris laimingai perskrido Atlanto vandenyną ir sumušė greitumo solo skridimų rekordą, ne pagyrimui nei tų asmenų, be kurių pasidarbavimo antrasis transatlantinis skridimas nebutų įvykęs, o prisiminti tą milžinišką žygį tik kaipo vieną iš didesniųjų "Naujienų" nuveiktų darbų jų dvidešimt penkių metų gyvavimo laikotarpy. Sakau, ne pagyrimui asmens ar asmenų čia primenamas antrasis transatlantinis skridimas, tačiau negalima šių eilučių tęsti nepaminėjus Dr. Pijaus Grigaičio, "Naujienų" redaktoriaus, be kurio pritarimo antrasis transatlantinis skridimas butų likęs tiktai kilnia svajone, o ne įvykęs faktas.

"Naujienos" švenčia dvidešimt penkių metų sukaktuvių šventę. Tai labai rimtas bei svarbus visos žmonijos ir ypatingai lietuvių istorijos laikotarpis. Tai dvidešimt penki metai kovos už progresą, už demokratiškus principus ir už darbininkų gerovę. "Naujienos" su savo pirma laida pasisakė, kad stos ir kovos už tuos principus ir jos niekuomet nenukrypo nuo to užsibrėžimo. Todėl "Naujienos" rėmė kapitono Dariaus ir Stasio Girėno transatlantinį skridimą kaipo visai žmonijai reikšmingą aviacijos žygį, o turintį ypatingos reikšmės lietuviams, nes jie buvo pasirengę parodyti pasauliui, kad lietuviai turi drąsuolių. Ar transatlantiniams lakūnams pasiseka perskristi vandenyną, ar jie žuva, vistiek žmonija skaito tokius drąsuolius didvyriais. Kapitonui Stepui Dariui ir Stasiui Girėnui perskridus Atlanto vandenyną ir misteriškai žuvus Vokietijoj, Soldeno miške, viso pasaulio spauda garbino juos ir vadino didvyriais. Lietuviai gi įamžino jų garbę paminklais, eilėraščiais, dainomis, bendra literatura ir antruoju transatlantiniu skridimu. Leitenantas Feliksas Vaitkus solo perskridęs okeaną ir pasiekęs Lietuvą uždėjo gėlių vainiką ant kap. S. Dariaus ir S. Girėno liekanų, tuom išpildydamas jų troškimą, kad jeigu jiems nepasiseks Lietuvą pasiekti, kad kiti imtųsi to žygio.

Tragingai žuvus pirmiems lietuvių transatlantiniams lakūnams, musų visuomenė skilo į dvi dali — į atžagareivius ir progresistus. Atžagareiviai, nors didžiumoje nerėmę pirmojo transatlantinio skridimo, liejo ašaras, meldėsi už žuvusiųjų lakūnų sielas ir skaitė tokius žygius nevertais. Tuom jie pasisakė esą priešingi aviacijos progresui, todėl juos ir negalima kitaip pavadinti, kaip atžagareiviais.

Pažvelgus į žmonijos istoriją, randame, kad atžagareiviai dar tebeprisilaiko priešviduramžinių laikų idėjų, kada į pažangą nebuvo tikima. Prieš renesanso laikus išminčiai didžiumoje garbindavo praeitį, o šviesesnės ateities nelaukdavo ir nesitikėdavo. Liko jiems vienintėlė viltis, tai laimingas pomirtinis gyvenimas. Atžagareiviai ir šiais pažangos laikais aklai tebeseka priešviduramžių laikų skelbtas idėjas ir atkakliai kovoja prieš bent kokį progresą. Su tokiais tai atžagareiviais "Naujienoms" teko kovoti visą savo gyvenimo laikotarpį ir joms teko ypatingai smarkiai kovoti remiant antrąjį transatlantinį skridimą.

Liepos mėn. 16 dieną lietuviai šventė Čikagos šimtmečio Progreso Parodos Lietuvių Dieną. Kap. Darius su S. Girėnu išskrido iš New Yorko liepos mėnesio 15 dienos rytą, o ligi sekmadienio popiet apie jų skridimo progresą jokių žinių nebuvo. Milžiniška lietuvių minia buvo susirinkus Čikagos parodos iškilmėse, kai išgirdo ministerio Balučio pranešimą, buk Lituanica buvo patėmyta Airijos pakraščiuose. Minia palydėjo tą pranešimą karštu rankų plojimu. Tačiau vakare išsiskirstę žmonės nei iš laikraščių, nei per radio nesulaukė tikslių žinių apie musų lakūnus. Tik pirmadienio rytą atėjo šiurpulinga žinia, kad musų drąsieji lakūnai žuvo Soldeno miške!

Kai čikagiečiai lietuviai laikė iškilmes Pasaulinėj Šimtmečio Progreso Parodoj, leitenantas Povilas Nakrošis buvo vidury Atlanto ir jam beplaukiant į Ameriką teko išgirsti apie musų drąsių lakūnų žuvimą. Vėliau jis man sakė, jog tuo pačiu momentu jis nutaręs, kad kap. Dariaus pareiškimą turėsią vykinti kiti lietuviai lakūnai. Pats leitenantas Povilas Nakrošis buvo Lietuvos karišKos aviacijos lakūnas ir jam kap. Dariaus pareiškimas buvo nesvetimas,

"Bet jei Neptunas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rustus — pastos mums kelią į Jaunąją Lietuvą ir pašaukštų Lituanica pas save, — tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai butų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimui ir nekviestų Tavęs į Didįjį Teismą."

Leitenantas Povilas Nakrošis atvyko Čikagon tuo laiku, kai vietiniai lietuviai tebeašarojo, tebegailestavo drąsiųjų didvyrių ir rinko aukas bent kokiais jų pagarbai. Leitenantas P. Nakrošis neašarojo, o rimtai pradėjo ieškoti galimybių rengti antrąjį transatlantinį skridimą. Jis pats labai norėjo įsipiršti per Atlantą skridimui, tačiau jis pirma norėjo susipažinti su vietiniais lietuviais lakūnais. Tuo tikslu jis paskelbė "Naujienose" ir "Drauge" norįs susipažinti su Amerikos lietuviais lakūnais. Tarpe kitų atsišaukė ir Juozas Janušauskas (Joseph R. James). Leitenantas P. Nakrošis norėjo susitarti su Juozu Janušausku abiem skristi iš Amerikos į Lietuvą, tačiau Janušauskas nesutiko. Amerikos lietuviai taipjau nebutų panorėję remti Lietuvos karišKos aviacijos lakūną. Pasiprašęs savo vyresniųjų Lietuvoje prailginti jo atostogas Amerikoje leitenantas Nakrošis išbuvo Amerikoje keletą mėnesių, bet skridimui per Atlantą nei iš amerikiečių lietuvių, nei iš Lietuvos negavęs pagaliau turėjo grįžti Lietuvos karišKon tarnybon. (Leitenantas Povilas Nakrošius buvo skaitomas vienu gabiausių Lietuvos lakūnų ir grįžęs Lietuvon neužilgo buvo paaukštintas į kapitonus. Jis tragingai žuvo darydamas karišKus pratimus Lietuvoje) Sutikęs Juozą Janušauską leit. Nakrošis pradėjo teirautis tarp Čikagos lietuvių laikraščių ar negautų pritarimo antrajam transatlantiniam skridimui. Žinoma, tuo laiku manydamas, kad ir jam pačiam teks skristi per Atlantą. Tokio sutikimo iš laikraščių jis negavo, o negaudamas atostogų prailginimo iš Lietuvos, jis buvo priverstas apleisti Čikagą. Tik apsistojęs trumpam laikui rytuose jis gavo prailginimą atostogų. Atsilankius "Naujienų" raštinėn Juozui Janušauskui, vėliau jo vietą užėmė leit. Vaitkus, kurį leit. Nakrošis buvo užgyręs, redaktorius Dr. P. Grigaitis sutiko toliau su juom tartis ir tuo tikslu buvo sušauktas "Naujienų" bendrovės dalininkų susirinkimas ir čia buvo nutarta remti antrąjį transatlantinį skridimą. Tai buvo pradžioje rugsėjo mėnesio, tokiam darbui gan vėlus laikas. Pinigų sukėlimui pelningiausios buvo aviacijos dienos, o šalčiam ar lietui esant, jų rengti negalima. Skubotai buvo sušauktas Čikagos veikėjų susirinkimas, iš kurių buvo išrinktas laikinis komitetas ir nutarta rengti aviacijos dieną už dviejų savaičių (rugsėjo 24). Manau, kad ir artimiausi "Naujienų" bendradarbiai nesitikėjo sutraukšią tokią milžinišką minią žmonių į tokį trumpą laiką. Bene bus tai rekordinė minia Čikagos lietuvių istorijoj. O tuomet kas nebuvo aklas galėjo matyti "Naujienų" galybę, kurios vienos išgarsino istorinę pirmą antrojo transatlantinio skridimo aviacijos dieną.

Šiuo trumpu rašteliu neatpasakosi visą antrojo transatlantinio skridimo istoriją. Tam reiktų parašyti storoką knygą, o čia tik pabrėžiamas tas faktas, kad "Naujienos" dvidešimt penkių metų gyvavimo laikotarpy nuveikė vieną iš didžiausių pasaulinės reikšmės darbų, įrašė lietuvio leitenanto Felikso Vaitkaus vardą aviacijos istorijon. Leitenantas F. Vaitkus buvo šeštas iš eilės iš viso pasaulio lakūnų solo perskridęs Atlanto vandenyną, ir sumušęs greitumo rekordą.

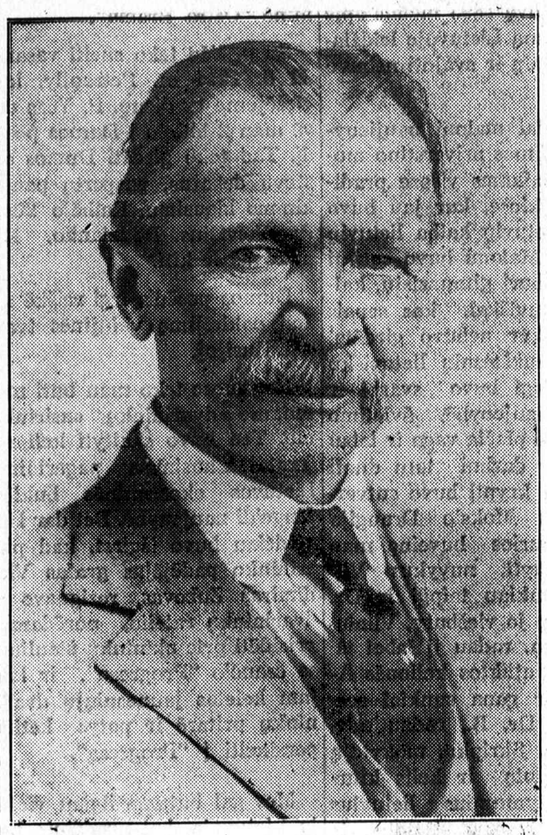

Dėdė L. Šernas (Juozas Adomaitis)
Mirė rugpiučio 5, 1922

Julia Žimantienė-Žemaitė
Mirė gruodžio 7, 1921

Dr. A. J. Karalius
Mirė rugp. 23, 1932

Dr. Aleksandras L. Davidonis
Mirė gegužės 21, 1936

Julius Mickevičius
Mirė kovo 8, 1938

Pius Dubickas
Mirė spalio 3, 1938

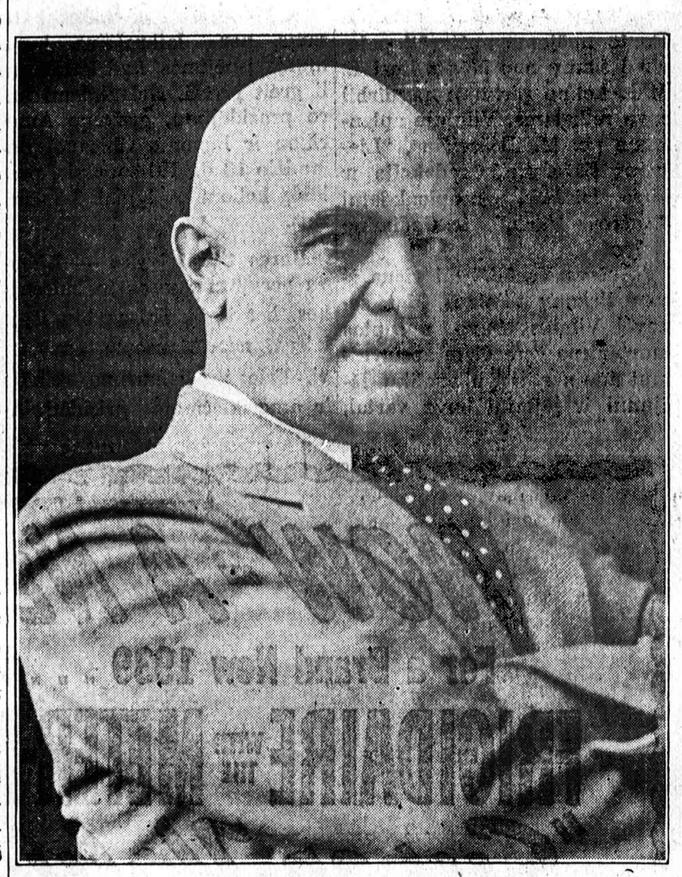

Dr. C. Kasputis, mirė balandžio 17, 1934

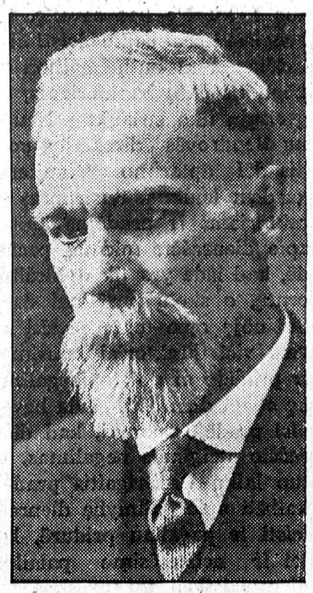

Vincas "Dėdė" Mišeika
Mirė rugpiučio 19, 1938

Juozas J. Čeponis
Mirė Rugsėjo 11, 1936

GATVĖ APSIVERKĖ

Musų gatvė visuomet susiraukusi, paniurusi. Vakar jinai bandė juoktis, kai jaunas vaikinas gražią merginą susitikęs linksmai šnekučiavo, kai linksma kumutė dainuodama namų ieškojo, kai linksmas policistas į ją žiurėjo ir jos nematė. Bet kas iš to?...

Tuojau musų gatvę pradėjo mindžiot burys vaikų, kurie keikė, cigaretus rukė ir langus daužė. Vienas pilietis basas išbėgęs "minkštų gėrimų" savininko ieškoti tris kartus griuvo ir prasimušė svyruojančią galvą. Policijos vežimas sustojo ir doros sargai išsinešė moterį su trimis purvinais vaikais. Jaunas vyrukas ilgai ieškojo, kol surado numestą nedarukyto cigareto galiuką.

Musų gatvė kas diena šitokius ir dar biauresnius dalykus matė. Ir dėl to jinai tokia paniurusi. Ir dėl to jinai dabar apsiverkė.

Mat.... (Dr. A. J. Karalius)
(Iš "N." kovo 10 d., 1932 m.)

Sveikinu "NAUJIENAS" 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkiu Ilgiausių Metų

HARRY M. FISHER

JUDGE

SVEIKINAME NAUJIENAS IR LIETUVIUS JŲ 25 METŲ VISUOMENINIO DARBO PROGA

THE PILSEN LUMBER CO.

Įsteigta 1888

Kampas Laflin St. ir Cermak Rd.

Tel. CANal 1030

Visų rušių lentos, rėmai, durys, sienų lentos, plasterio lentos, insulacija, plywood, paneliai, stogai, mouldingai ir grotai.

SVEIKINU DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS" 25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIU JOMS ILGIAUSIŲ METŲ

Frank Mickas

Siuvėjas — Valo — Prosina — Naujus Rubus Siuva. ir Pasiutus Parduoda

4146 Archer Avenue

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui
NAUJIENOS
jo **25-kių** Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus
Auburn Fancy Goods Store
Antonette Pukštis, sav.
3108 So. Halsted St.
Chicago, Illinois

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS LINKI

Stanley ir Motina Obelenas

ACORN TAVERN

701 West 31st ST.

SVEIKINAME NAUJIENAS, 25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIME ILGIAUSIŲ METŲ

PAUL IR CARRIE AMBROSE

Vasarnamių savininkai, Wolf Lake, Mich., ir taverno sav.

1843 So. Halsted St.

Prisiminus 'Naujienų' praeitį

Naujienoms besikuriant Chicagoj buvo leidžiami du savaitiniai laikraščiai, butent, "Lietuva" ir "Katalikas", ir mėnesinis "Lietuvių Žurnalas" P. Kaičio leidžiamas, socialistiško nusistatymo. Savaitraštis "Lietuva" nuo pat jos įsikurimo dėdavo įvairius raštus, nežiurint kokios pakraipos ar nusistatymo. Taip buvo iki Balutis liko Lietuvos redaktorium.

Kai Balutis liko "Lietuvos" redaktorium, tai jis nusistatė nespausdinti socialistų prisiųstų raštų apie socialistų veiklą ir net pradėjo juos atakuoti. Tokioms aplinkybėms susidėjus, daugelis socialistų pradėjo galvoti, kad reikia kurti socialistišką savaitraštį, kad butų galima pasekmingiau atremti priešų atakas. Juo "Lietuva" darėsi labiau agresyvė, juo labiau pas Chicagos socialistus stiprėjo mintis, kad butinai reikia steigti savo laikraštis.

Ilgainiui sumanymas apie socialistiško laikraščio steigimą tiek sustiprėjo, kad apie pabaigą 1913 metų įvykusioje Lietuvių Socialistų Sąjungos VIII rajono konferencijoje (Lenkų Soc. Klube, Milwaukee ir Division St.), buvo iškeltas laikraščio leidimo klausimas. Svarstant naujus sumanymus, regis, K. Gugis ir A. Lalis, specialiai atėję į šią konferenciją, davė sumanymą, kad reikia steigti socialistišką laikraštį. Pradėjus svarstyti laikraščio klausimą, pasirodė tarp delegatų dvi skirtingos nuomonės. Kazys Gugis, A. Lalis ir kiti vadovavo tai nuomonei, kad reikia kurti laikraštį, o kiti vadovaujami, regis, Petraičio, St. Strazdo ir kitų stojo už tai, kad dar šiuo laiku laikraščio nereikia. Viršų paėmė Gugio šalininkai ir nutarė, kad turi but įkurtas socialistiškas laikraštis.

Nutarus VIII rajonui ieškoti priemonių kurti laikraštį, sausio pradžioje 1914 metais buvo sušauktas skaitlingas susirinkimas M. Meldažio svet., kur buvo įkurta Bendrovė, kuri pradėjo leisti savaitraštį "Naujienas". Prie suorganizavimo Bendrovės reikėjo pridėti daug darbo ir turėti daug energijos, nes tais laikais socialistai pinigų turėjo mažai, bet energijos ir pasiryžimo daug. Tik pasišventimu ir energija galėjo atsiekti savo tikslo. Ir jie atsiekė įkurdami Naujienų Bendrovę.

Štai pirmutiniai direktoriai:

K. Gugis
A. Lalis
A. Vasiliauskas
A. Petraitis
M. Algminavičius
J. Šmotelis
J. Ilgaudas
A. Hermanas
St. Strazdas
J. P. Markus
M. Cinikas
J. Giryotas
V. Mišeika
A. Rypkevičia
M. Petrauskas

Tais pat metais į rezignavusių vietas liko išrinkti šie direktoriai:

A. Ambrozevičia
J. Buragas
V. Shileika
J. Mickevičius
P. Maliorius-Miller

Chicagos socialistai, įsteigę savo laikraštį, jautėsi patenkinti, nes jie turėjo kur išreikšti savo mintis, o be to, turėjo laikraštį, kuris ėmė tarnauti pažangioms organizacijoms. Išrinktieji Bendrovės direktoriai beveik visi buvo naujokai tame biznyje. Plačiau susipažinę su laikraščio leidimu, kai kurie jų pamatė, kad čia neužtenka gerų norų, bet reikia turėti ir supratimo apie laikraščio biznį.

PIRMAS NUMERIS.

Pirmo "Naujienų" numerio buvo atspausdinta 25,000 egz., iš kurių 6,000 egz. išplatinta Chicagoj, o likusieji paskleista po visą Ameriką. Išleidus pirmą "Naujienų" numerį, ir buvę priešingi steigimui laikraščio visi stojo į darbą ir išsijuosę platino jį.

Spaustuvę perkant iš Ilgaudo sutartą dalį įmokėjo, o likusi dalis sutarta mokėti mėnesiniais išmokėjimais. Leidžiant laikraštį pasirodė, kad gana sunku išsiversti, o čia dar reikia mokėti skolą. Kadangi tuo laiku pas socialistus nestokavo energijos ir pasišventimo, tai keletas gabesnių pradėjo važinėtis su prakalbomis po apylinkes ir ragint skaityti savaitraštį "Naujienas" ir taip pat ragino pirkti Bendrovės šėrų, kad greičiau galima butų atmokėti skolą. Sunkiai dirbant ir turint didelį pritarimą pas socialistus ir progresyviškus žmones galima buvo išlaikyti "Naujienas".

Naujienų Bendrovės direktorių tarpe neviskas taip sklandžiai ėjo, nes iš pat pradžių pasidarė dvi frakcijos, butent, K. Gugio ir A. Petraičio, kurios viena prieš kitą kovojo. Frakcijų kovai einant, suprantama, trukdėsi darbas. Taip frakcinei kovai besitęsiant vieną kartą priėjo striukai su finansais. Nemokėtų sąskaitų priaugo devynios galybės, o iždas liko tuščias. Tokioms aplinkybėms susidėjus skolininkai pareikalavo, kad skola butų atmokėta į trumpą laiką, o jei ne, tai "Naujienas" uždarys. Direktoriai gavę tokį ultimatumą, užmiršo savo vaidus ir pradėjo svarstyti kaip čia išsisukus iš tokios keblios padėties. Sumanymai, jokie svarstymai tuo laiku nieko negalėjo gelbėti, nes reikėjo sukelti tam tikrą sumą pinigų. Direktoriai jau pirmesniuose posėdžiuose savo atliekamus dolerius buvo sudėję, todėl tame posėdyje niekuo nebegalėjo prisidėti.

Posėdis ilgai truko. Kai kurie direktoriai tiesiog priėjo išvadą, jog nebėra išeities. Vienas jų net davė įnešimą, kad nieko kito nelieka daryti, kaip tik likviduoti "Naujienas". Leidžiant balsuoti — trys balsavo, kad uždaryti, o likusieji susilaikė, nesuvokdami ką daryti. Pagaliau K. Gugis metęs cigaretą (laike susirinkimo jam vieno pokelio neužtekdavo), trenkė kumščia į stalą ir sušuko, kad "nuo šio laiko aš busiu bosas ir neleisiu "Naujienų" uždaryti." Atsikreipdamas į opoziciją pasakė, kad "dabar jųs tylėkit, o aš dirbsiu kaip išmanysiu, kad butų galima išgelbėti "Naujienas".

Gugiui paėmus vairą į savo rankas po truputį pradėta atsimokėti užvilktas skolas ir tokiu budu liko išgelbėtos "Naujienos" nuo likvidavimo.

Kadangi Naujienų Bendrovės šėrininkai pavedė direkcijai vesti Bendrovės visus reikalus, tai visa našta vargų ir bėdų užgulė tuolaikinę direkciją, o ypačiai valdybą. Beveik kiekvienam susirinkime daugiausia buvo kalbama, kaip išmokėti užvilktas skolas. Besiginčijant kuone kiekviename posėdyje apie atmokėjimą skolų ir kaip "Naujienas" palaikyti, nejučiomis pradėjo artintis karas.

Ilgiausių Metų!

Apie pradėjimą leisti "Naujienas" sužinojau kovo mėnesį, 1914 metais, viešėdamas su savo žmona pas gimines Vizgirdus Žeimarienose, netoli Lukės Žemaitijoj.

Lietuvon mes vykome, paskatinti Dr. Jono Basanavičiaus ir p. Martino Yčo, kurie vasarą, 1913 metais buvo atvykę Chicagon Lietuvos Mokslo Draugijos reikalais ir dažnai aplankydami mus, daug pasakojo apie padarytą Lietuvoje pažangą pastarais keliais metais. Be aplankymo giminių, kuriuos aš buvau nematęs per 20 metų, o mano žmona 15 metų gyvendama Chicagoje, norėjome pamatyti ir tą pasakojamą pažangą. Ir iš tikrųjų, radome daug prajovų geresnio, kulturingesnio gyvenimo. Lietuvių spaudos uždraudimą panaikinus, pradėjo eiti keletas įvairios pakraipos lietuvių savaitraščių, greta dienraščio, "Vilniaus Žinios". Į Žeimarienus kas savaitė ateidavo visas pundas laikraščių įvairiems prenumeratoriams. Buvo tokių, kurie gaudavo po kelis įvairius laikraščius. Tai buvo svarbi ir maloni naujienybė, nes man apleidžiant Lietuvą 1893 metais apie tokį skaitymą Lietuvoje leidžiamų laikraščių ir svajoti nebuvo galima.

Kita lygiai maloni naujienybė, tai įvedimas priverstino mokinimosi vaikams visose pradinėse mokyklose, kur jau buvo dėstoma lietuvių kalba lietuvių mokytojų. Malonu buvo sutikti Šiauliuose burį gimnazistų, kalbančių lietuviškai, kas senais laikais niekur nebuvo girdėta. Statymas aukštesnių lietuviškų mokyklų irgi buvo svarbi ir maloni naujenybė. Švietimo darbas plito plačia vaga ir labai sparčiai. Ir darbui tam duoti atatinkamą kryptį buvo sutverta Lietuvos Mokslo Draugija Vilniuje, kurios buveinę man teko aplankyti, nuvykus Vilniun. Aplankiau taipgi ir Dr. Basanavičių jo viešbuty, Vilniuje, bet, dėja, radau jį labai išvargusį po atliktos kelionės Amerikon, ir gana sunkiai sergantį. Pas Dr. B., radau adv. Bulotą, inž. Skripkų, mokytoją Praną Mašiotą ir kelis kitus Vilniaus žymesnius lietuvius veikėjus. Su pp. Bulotu ir Skripkum nuėjome į Lietuvių banką, Vilniuje, kur susipažinau su p. Kymantu ir kitais. Po to nuėjome apžiurėti palocių į šiaurę nuo Nėrio, kurį L. M.D. ketino pirkti ir perdirbti savo reikalams. Vilniuje aplankėme pp. M. Sleževičius, "Lietuvos Ukininko" redakciją ir kitas įstaigas, neaplenkdami "Aušros Vartų" ir Gedimino Kalno.

"Aušros Vartai," tai viena iš senų liekanų Vilniaus. Mat, senovėj Vilnius buvo apsuptas muro siena geresniam apsigynimui nuo svetimų užpuolikų. Išėjimui ir įėjimui buvo vartai, arba "bromai", kurie jau seniai išnyko, pasiliko vien "Aušros Vartai", kuriuos lenkai, nesuprasdami lietuvių kalbos praminė "Ostra Brama".

Su p. Yču teko sueiti vasario 22 d. 1914 m. Petrapily, kur viešėjome 12 dienų. P. Yčas davė man 2 bilietu į Dumos posėdį. Tad teko girdėti Dumos atstovų debatus, pasportų panaikinimo klausimu. Kalbėjo Yčas, Puriškevičius, Rodzianko, Miliukovas ir kiti.

Dumos posėdis irgi reiškė didelį pakitėjimą vidujinės tvarkos Rusijoj.

Šiauliuose teko man buti metiniame dvarininkų susirinkime. Ten buvo skaityti keli referatai klausimais pagerinimo Lietuvos ekonominės buklės. Žingeidi naujenybė. Bet dar žingeidžiau buvo išgirst, kad pirmininko padėjėjas grafas Vladimiras Zubovas, rezignavo iš dvarininkų ratelio, norėdamas prisidėti prie ukininkų Šiauliuose esančio "Progreso", ir kad jam keletas jaunesniųjų dvarininkų pritarė ir patys ketino persikelti į "Progresą".

Mes gal butume ilgiau viešėję Lietuvoje, bet pradžioje kovo mėnesio pradėjo niauktis politiniai debesys. Grumojimas rusų vokiečiams ir vokiečių rusams per laikraščius buvo mums įspėjimas, kad karas gali greit įvykti. Nelaukdami karo prasidėjimo, grįžome Amerikon ir buvome Chicagoj balandžio 13 d., 1914 metais, praleidę kelionėje lygiai 6 mėnesius.

Karas tikrai įvyko — Lietuva pergyveno visas jo baisenybes, bet iš tų baisenybių išėjo laisva, nepriklausoma, savystovi. Prie jos įsikurimo reikėjo ir amerikiečiams prisidėti. Amerikos laikraščiai tame sulošė irgi svarbią rolę. Kiek ir kuo prisidėjo "Naujienos", ne mano dalykas spręsti. Bet eidamos per ištisus 25 metus, nemažai suteikė įvairių naudingų žinių amerikiečiams, ir tuo palaikė amerikiečių kulturinį veikimą. Todėl linkiu "Naujienoms" Ilgiausių Metų!

Juozas J. Hertmanavičius

Karui artėjant direkcija pradėjo daryti planus kaip pradėti leisti dienraštį. Direkcija tą mintį turėdama pradėjo tirti kiek išleidimas dienraščio "Naujienų" atseis ir t.t. Naujienų didelio darbo buvo nugirsta, kad "Katalikas" ir "Lietuva", rekcijai besirengiant prie tokio tuo laiku ėję kas savaitę, irgi rengiasi karui ištikus leisti dienraščius. Kad butų galima užbėgti už akių bankieriams, ant greitųjų liko sušauktas Naujienų Bendrovės direkcijos posėdis dėl aptarimo "Naujienų" kasdien leidimą. Susirinkus direktoriams ir pradėjus kalbėti apie dienraščio leidimą pasirodė, kad išde yra tik dvidešitms centų, o skolų pusėtinai daug. Sužinoję apie tokią padėtį beveik visi direktoriai nusiminė ir pradėjo abejoti apie galimybę steigt dienraštį. Kada beveik visi pradėjo manyti, kad dienraščio steigimas negalimas, tai tuo laiku P. Grigaitis pradėjo kalbėti apie galimybę dienraštį leisti ir pagaliau pridurė, kad jei ir neištesėsime palaikyti dienraštį ilgai, tai turėsime garbę, kad mes pirmutiniai pradėjome leisti dienraštį Amerikoj.

Po tokios kalbos, žinoma, beveik visi direktoriai, užsidagę entuziazmu, pradėjo ploti P. Grigaičiui, ir po jo kalbos beveik vienbalsiai nutarėm "Naujienas" leisti dienraščiu po savaitės laiko. Bet patyrę, kad bankieriai, tai yra "Katalikas" ir "Lietuva", prisirengę pradėti leisti anksčiau, valdyba ir vėl sušaukė direktorių posėdį, kuris nutarė, kad "Naujienos" turi but išleistos anksčiau, negu yra nusitarę konkurentai. Ir tas buvo padaryta.

Taip konkurenciją vedant su tuolaikiniais bankininkais, visgi "Naujienoms" pasisekė likti pirmu dienraščiu Amerikoje. Tuolaikinių socialistų pasiryžimas, energija ir sunkus darbas persvėrė bankierių turtus, užbėgo jiems už akių, tuo laimėdami pirmą vietą, ir šiandien švęsdami 25 metų jubiliejų galim pasididžiuoti savo nuveiktais darbais. Buvę bankieriai turėjo daug turto, turėjo savo laikraščius, bet jie neatlaikė konkurencijos ir jų leidžiami laikraščiai seniai jau paliovė egzistavę.

Apie "Naujienų" bėdas ir kaip jos pradėjo dienraščiu eiti, aš manau, parašys kas nors kitas. Baigdamas savo prisiminimus, 25 metų jubiliejaus proga, linkiu "Naujienoms" ilgiausių metų.

—Alex Ambrose

KOVO 13 d. Atsidaro PIRMOS KLIASOS Vokiškai-Amerikoniška Valgykla

Betty's American Restaurant

1802 So. Halsted St.

4 Eilių Pietus Tiktai 35 CENTAI

Skaniausia Kava Chicagoje

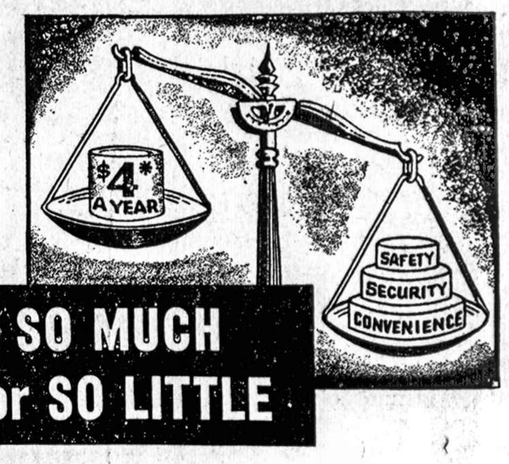

AR NEATSVERIA mažąsias išlaidas didi SAUGI DEPOZITU APSAUGA? Tad, ar apsimoka rizikuoti svarbias ir nepakeičiamas vertybes pamesti kada visiška APSAUGA YRA jųsų, apsimokant į metus tik $4.00.*

Ateikite ir paprašykite jums parodyti musų DEPOZITŲ APSAUGOS VAULTUS. Pamatykite kaip visiška yra ta apsauga—kaip PATOGUS patarnavimas. Jokiu kitu budu jųs negalit nupirkti tiek daug apsaugos nuo ugnies ir vagies už taip mažą mokestį. Ateikite greitai.

*Plus Valdžios mokesčiai

CHICAGO CITY BANK
AND TRUST COMPANY
Halsted at 63rd Street
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

NOW-A NEW LOW PRICE
For a Brand New 1939 . . . Full 6 Cubic Foot . . . GENUINE
FRIGIDAIRE WITH THE METER-MISER "Super-Value 6"

ONLY $149.50 Easy Terms

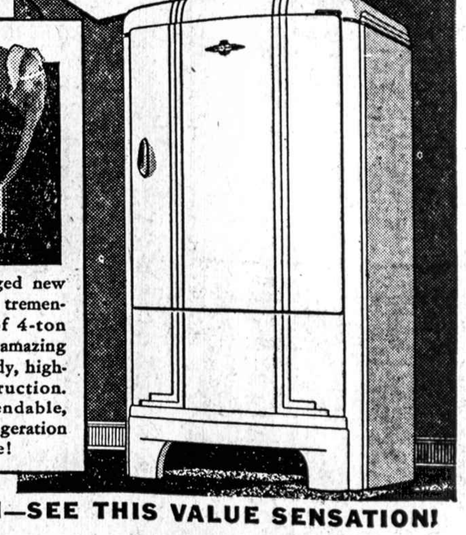

Has the Same Simplest Refrigerating Mechanism—Same world-famous Meter-Miser—same 1-Piece All-Steel Cabinet Construction—the same finest features of quality and performance as other Frigidaire models costing up to $100 more!

● Now . . . a genuine Frigidaire—full 6-Cu. Ft. capacity—at a new low price! A SUPER-VALUE if there ever was one! Built to the same high standards of the finest Frigidaire made! Yet priced for families of modest income! . . . Beautifully styled and finished. Has Frigidaire Super-Freezer that makes ice cheaper than you can buy it—Frozen Storage Compartment—3 All-Metal Ice Trays with Automatic Tray Release—5-Year Protection Plan backed by General Motors—and many more! Never before has so fine a quality refrigerator been priced so low. See this brand new Frigidaire SUPER-VALUE, "6" today!

HAS ALL THESE FEATURES!

Meter-Miser
Simplest Refrigerating Mechanism Ever Built
1-Piece All-Steel Cabinet
5-Year Protection Plan
All-Metal Ice Trays with Automatic Tray Release
Automatic Reset Defroster
Stainless Porcelain in Food Compartment
Durable Dulux Exterior
Super-Freezer
Frozen Storage Compartment
Cold Storage Tray
Uni-Matic Cold Control
Touch-Latch Door Opener
F-114 Refrigerant
Silent Sentinel
Cold Speeder Condenser

MADE ONLY BY GENERAL MOTORS

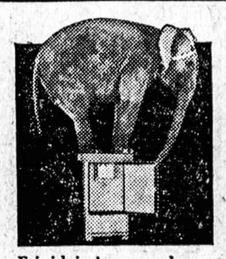

Frigidaire's rugged new cabinet supports tremendous weight of 4-ton elephant! This amazing test proves sturdy, high-quality construction. Years of dependable, economical refrigeration at new low price!

COME IN—SEE THIS VALUE SENSATION!

Pirkti iš šios Krautuvės visiem geriau apsimoka. Mažesnės kainos, prieinamos išlygos. Geriausias patarnavimas, ilgesnė garancija. Didžiausia Krautuvė Bridgeporte.

PROGRESS FURNITURE CO INC
J. KALEDINSKAS, Vedėjas
3222-24-26 So. Halsted Street Tel. Victory 4226

TREČIA DALIS | 25 M. JUBILIEJINĖ LAIDA

NAUJIENOS

25 ANNIVERSARY ISSUE | PART THREE

VOL XXVI | Kaina 3c | Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 | No. 59

MENO ŽINIOS

Veda MIKAS ŠILEIKIS

Šių Dienų Amerikos Menas

Dailės meno evoliucijos vaizdas.

Nereikia nei sakyti, kad imigruojant Europos žmonėms į Jungtines Valstijas, kartu buvo atsivežta ir meno tradicijos bei forma. Tačiau pirmieji Amerikos dailininkai tapytojai buvo anglai, didžiumoje kilę iš turtingų šeimų, John S. Copley, John Trumbull, Samuel Morse, Thomas Sully ir k.

Angliškos tradicijos ne tik bendrai dailės mene, bet ir kasdieniame gyvenime čia randa sau plačią dirvą. Anglai čia įdiegia anglo-normanų architekturinį stilių ir karalienės Elžbietos rakandų madas. Ilgą laiką Amerikos dailė, su mažomis išimtimis, lieka kaip ir prirašta prie Karališkos Akademijos, kuri buvo angliškos dailės meno centru. Greta atvykėlių meistrų dirba vietiniai dailininkai svetimos liaudies dvasios įtakoje. Gale devyniolikto amžiaus vėlesnioji dailininkų karta Amerikoje metasi kaip ir į ekspresinę dinamiką, atsipalaidodama nuo paralelizmo arba fotografinės technikos. Jonas Sargentas buvo vienas to laikotarpio portretistas, kuris išardo angliškos ir flemiškos tradicijos portreturą. Pas visus Amerikos dailininkus pasireiškia stilizacijos pamėgimas. Tačiau nei vienas nedrįsta nukrypti nuo realizmo į simbolinį savajingumą. Bet peizažas iki vidurio devyniolikto šimtmečio nebuvo išsiplėtojas. Vėlesniais laikais Amerikos peizažas lieka kaip ir dominuojanti dailės meno šaka, suprantama, pilname realumo blaivume. Prieškariniais metais Amerikos peizažas metasi į sintetines formas—į dekoratyviškumą ir simboliką. Buvo manyta, jog Amerikos dailė kaip ir sustiprėjo atsipalaidojus nuo ankstybosios dailės akademinių dėsnių, įgydama naujų savybių ir ryškiau pasireikšdama lyg ir tautinės dailės atvaizde.

Pokariniais laikais Amerikos dailė vėl paima naują kryptį. Šį kartą Amerikos dailininkai susižavi Prancuzų naujuoju renesansu, atseit, modernišku impresijonizmu. Prasideda aštri kova tarp senosios ir naujosios kartos dailininkų dėl pasireiškusių modernizmo idėjų. Naujosios kartos dailininkai visiškai nuskęsta naujosios prancuzų dailės įtakoje ir save pasiskelbia nepriklausomais, o senesnioji dailininkų karta, pasilieka prie tikrovės vaizdavimo—naturalumo. Pasėkoje to, Amerikos dailė ir vėl įžengia į naują krizę, pamesdama senasias tradicijas ir kartu nusistovėjusią liaudies dvasios įtaką. Šiandien Amerikos dailė jau budavojasi ant naujų, bet labai silpnų pagrindų. Devyniolikto amžiaus Amerikos dailė, išaugusi iš angliškų tradicijų, lieka užmiršta ir priskirta praeičiai, nes ji buvo surišta su klasiškomis savybėmis. Naujosios kartos atstovai yra labiau linkę į abstraktines formas, modernizmo ieškojimą, greito emocijų pareiškimo ir kitus kraštutinumus. Tačiau su visomis šaknimis išrautas prancuziškas impresijonizmas ir post-impresijonizmas, iš kart čia neranda pritarimo iš visuomenės sluoksnių, kaip ir tais laikais savo tėvyškėje Prancuzijoje jis nebuvo pripažintas. Tik kuriam laikui praėjus, liko pripažintas kaipo originali istorinės vertės meno kultura, kadangi modernojo dailės meno tėvynė buvo Prancuzija. Jis neturi čia ir šiandien vertės, nes neatstovauja visuomenės dvasiai nei jos kulturinėms savybėms. Berods, yra aišku, jog suklestėjusi svetima tautinė meno kultura negali kitoje šalyje buti pamėgdžiota tiesioginiu budu. Reikia daug laiko ir darbo, kad iš tokio begėdiško pamėgdžiojimo išsivystytų savaiminga, originali meno kultura, kuri atvaizduotų šios šalies tikrovę.

Seka ekonominis nuskurdimas

Užeina didžiosios ekonominės krizės banga. Įsikuria vyriausybės globojama organizacija, vardu W. P. A. Art Project. Šitam skyriui priklauso per septyni tukstančiai dailininkų ir mėgėjų, kurie iš savo profesijos negalėjo pasidaryti pragyvenimo, vyriausiai dėl to, kad modernosios dailės publika nesupranta ir nemėgsta. Sakytai pašalpos organizacijai priklauso išimtinai tik modernistai, atseit, jaunesniosios kartos atstovai.

Paveikti bendros ekonominės krizės, šitie dailininkai politiniais įsitikinimais mažiau ar daugiau yra radikalai. Jie remia darbininkų judėjimą kituose W. P. A. darbo skyriuose ir patys save skaito proletarais. Šalia W. P. A. jie suorganizuoja dar Artists Union organizaciją, kuri faktinai pritaria proletarinėms idėjoms, o jai vadovauja komunistai didžiumoje žydai. Budami W. P. A. pastogėje, jie pasijunta turį daugiau teisių, nes jie yra organizuoti. Senesniąją dailininkų kartą net ir buvusius savo mokytojus, visiškai išstumia iš savo tarpo. Dailininkai realistai nei į vieną dailės parodą nebepriimami, nes "proletarų" rankose tebėra visos parodoms ruošti "džiuri" komisijos ir muziejų direktoriai. Jie atsuka nugarą meno remėjams ir pirkliams. Tarp jų pačių įsivyrauja politika, tik ta jų politika labai keista ir nerimta. Visus dailės meno principus budavoja ant politikos kurpalio, o griauna viską, kas buvo seniau sukurta. Remdamiesi neva filosofine sinteze, kurybine simbolika ir ignoruodami paišybos realumo dsėnius, vis giliau ir giliau eina į politinį karikaturizmą. Jie be galo mėgsta vaizduoti biednumą, skurdą ir šlykštumą, vienpusiškai mesdamiesi į propagandinį sentimentą.

Ne cenzuotos meno mokyklos.

Ir W. P. A. pašalpų skyriuje ne visiems dailininkams darbo yra. Mat, ten gal daugiau nei pusė jų yra tokių, kurie savo darbui tiktų, vadinasi, nemokšos. Gabesnieji užsiima sienine tapyba, dirbdami prie piliečių taksais laikomų viešųjų įstaigų, butent: pašto, knygynų, mokyklų trobesių ir tt. Kiti yra tik paprasti "easel artistss". Kad visi ką nors veiktų, nedykautų, dalį jų paskiria mokytojauti. Po W. P. A. globa yra pristeigta daug ne cenzuotų neva meno mokyklų. Tokiose mokyklose gali nemokamai mokytis suaugusieji ir jaunuoliai. Kiekvienas gali laisvai mokytis dailės tik, suprantama, diplomo niekas negauna. Tose mokyklose yra lengva gauti mokytojo darbą net visiškai nesimokiusiam dailės, bet tik esi "susipratęs" proletarinės dailės mėgėjas. Kiek laiko pasimokę, mokiniai buna priimami į W. P. A. meno projekto skyrių, kur gauna "relief" (pašalpą), jeigu jie buna sulaukę subrendimo metų.

Susilaukę iš visuomenės pusės pastabų ir kritikos, jie paskelbia naują šukį: "trends", "new talents". Vadinasi, kad pateisinti savo silpnasias puses, ir atkreipti visuomenės dėmesį, daro mokymo aparate reformas. Mat, iki šiol meno mokyklos darbininkui žmogui nebuvo prieinamos, nes tokios mokyklos kaip Chicagos Meno Institutas ir Pennsylvanijos Dailės Akademija (Philadelphijoj), yra geriausios Amerikos meno mokyklos. Į jas be kolegijos mokslo nebepriima. Įstojęs į tas mokyklas, studentas privalo keturis metus mokytis ne vien tik dailės, bet ir kitų mokslų: archeologijos, visuotinės meno istorijos, meno filosofijos, anatomijos ir tt. Su pasižymėjimais baigusieji šituos kursus, gauna diplomus su įvairiais laipsniais, net ir daktarato laipsniu.

Kad visuomenės sluoksniuose surasti gabesnius, prie dailės mokslo linkusius jaunuolius, dėka W. P. A. skyriui ir Artists Union nariams, buvo padaryta šita reforma, jau nekalbant apie vidurinės mokyklos siaurutį meno mokymo kursą. O esant progai didesniam skaičiui jaunuolių mokytis dailės, savaime aišku, kad atsiranda naujų talentų, kurie, gavę stipendijas, buna perkelti į autietingas meno mokyklas. Rodos, yra geras dalykas plačiu mastu ieškoti naujų talentų, tik ir čia yra blogumų. Jau pirmiau sakiau, kad ir aukštesnėse meno mokyklose šiandien sėdi "svetimų dievų" garbintojai, prancuziškos dailės pamėgdžiotojai "modernistai," per politiką išėdę iš vietų vieni kitus.

Tačiau reikia atsiminti, yra kita tiek dailininkų, kurie nepriklauso W. P. A. meno projekto pašalpos skyriui. Jie nėra "modernistai", bet savistoviai, senosios mokyklos auklėtiniai, naturalistai. Per visą W. P. A. gyvavimo laiką, visuomenei jie liko nebežinomi, nes naujieji dailės atstovai juos nustelbė. Jų kurinių, kuriuos publika norėtų parodose matyti, nebepriima. Tik tuomet jų darbus publika mato, kai vienur-kitur grupelė suruošia savo parodą. Mat, muziejus ir akademijas kontroliuoja "modernistai", sukilėliai, tenai jiems nėra vietos!

Atrodo keista, bet taip yra. Bet ši padėtis dailininkų tarpe ir dailės etapuose neilgai betruks. Nežiurint pasiryžimų ir tarpusavės kovos, nieko konstruktyvaus Amerikos dailės srityje nebuvo atsiekta. Valstybei tas daug kaštavo, o naudos mažai. Buvo manyta, jog dailininkai turėdami laisvas rankas ir sočiai pavalgę iš W. P. A. puodo, sukursią naują Amerikos dailės "renesansą," tačiau publika žiurėdama tik šaipėsi iš groteskinių piešinių. Biaurėjasi "naująją daile", piktinasi svetimos prancuziškos dailės įtaka ir pyksta, kad jie neatvaizduoja nei Amerikos gamtos, nei kulturinio gyvenimo, bet daro kažkokį politinį karikaturizmą.

Tai šitokia yra Amerikos dailės kulturos padėtis.

Simano Daukanto paminklas. Paminklo projektą paruošė garsus Lietuvos paminklų meistras, skulptorius Vincas Grybas.

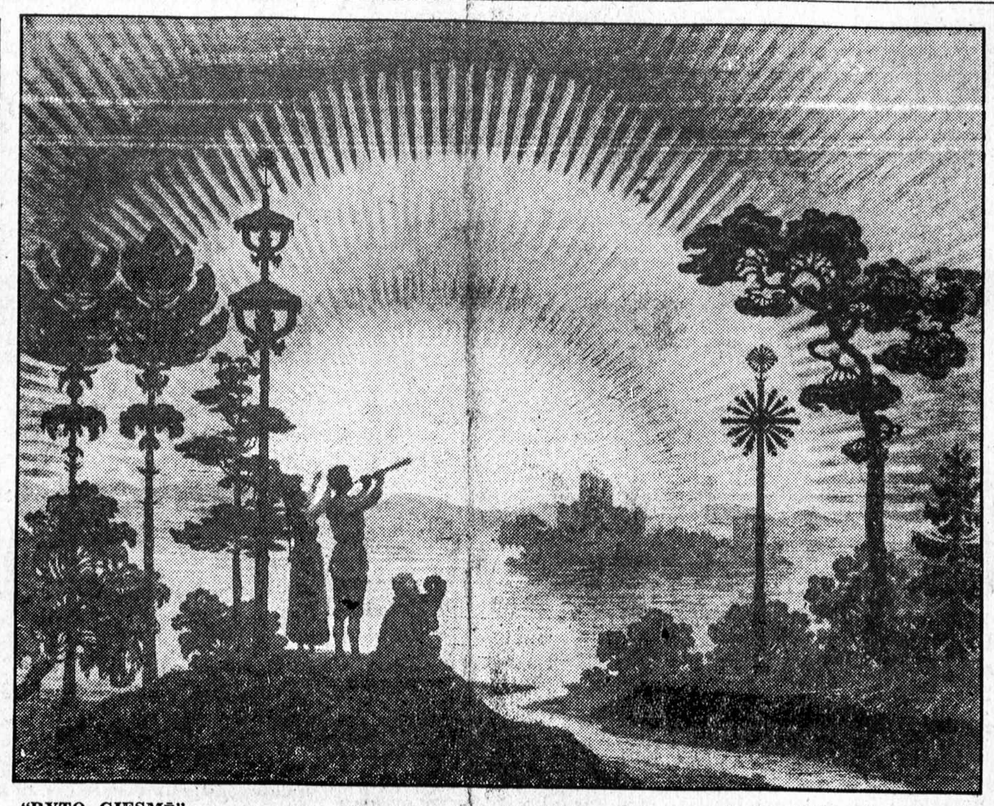

"RYTO GIESMĖ" — A. Žmuidzinavičiaus tapyba

W. P. A. MENO DARBŲ STATISTIKA

Holger Cahill, nacionalis W. P. A. meno projekto direktorius, praeitų metų gale patiekė raportą apie darbus. Savo raporte jis pabrėžia, jog W. P. A. meno skyrius yra valdžios kontrolėje. Šios organizacijos tikslas esąs tas: Reikia pastatyti Amerikos plastikinį meną—tapybą, skulpturą, architekturą bei sieninę tapybą ant tvirtų pagrindų. Be šito esąs kitas svarbus dalykas, tai tas, kad Amerikos dailė kurtųsi iš kasdienio gyvenimo motyvų ir auklėtų kilnias idėjas.

Pavienių Amerikos dailininkų studijos perpildytos neparduotais kuriniais. Dėl šito jie neša sunkią ekonominę naštą, kad Amerikos žmonės permažai perka dailės daiktus, dar mažiau daile demėjasi. Dėl to taip yra, kad iki šiol nebuvo kam tą dalyką propaguoti, išjudinti.

Bėgyje praeitų trijų metų iš W. P. A. administracijos skyriaus 13,458 taksais užlaikomos viešosios įstaigos įsigyjo įvairaus turinio eksponatų. Bendrai imant, tos įstaigos įsigyjo 106,452 tapybos, skulpturos ir grafikos kurinius. Buvo parduota 550 didelės diogramos ir modeliai. 442,842 afišų piešiniai. 34,124 žemėlapiams piešiniai, diogramos ir t. t. 43,102 pritaikomojo meno subjektai. 355,126 fotografijos. 10,059 stereoptinės lentelės. 8,000 įvairaus neklasifikuoto meno darbų. Viso parduota ir patalpinta viešose įstaigose 1,904,054 įvairių meno darbų. 25,000 yra gatavų meniškų subjektų, kurie dar tebėra W. P. A. rankose ir kurie cirkuliuoja po parodas Amerikos miestuose.

JUBILIEJINĖ DAILĖS PARODA KAUNE.

Praeito gruodžio mėn. Kaune, Vytauto Didžiojo Kulturos muziejuje, buvo suruošta Lietuvos dailininkų pavyzdinių meno darbų 20 m. Liet. nepriklausomybei minėti jubiliejinė paroda. Buvo išstatyta 79 menininkų kurybos derlius—viso 237 eksponatai. Parodą suruošė Lietuvos Dailininkų Sąjunga. Mažai kurinių gauta iš užsienių. L. D. Są-gos pirm. Ad. Smetona parodos kataloge be kita ko rašo:

"Švęsdami 20-ties metų Lietuvos Nepriklausomybės jubiliejų, nuoširdžiai galime džiaugtis padėję musų tautinei dailei stiprų pagrindą."

Kokius Drabužius Žmonės Dėvėjo Senovėje

Priešistoriniais laikais — 100,000—4,000 metų prieš Kristų.

Drabužių vystymosi istorija yra labai marga ir net sudėtinė. Palikęs visas smulkmenas, bandysiu apibrėžti tik periodus, su kuriais iš esmės keitėsi drabužiai pas kai kurias tautas. Net labai senais laikais žmonės drabužiuose turėjo estetinį skonį pasipuošimui, ypačiai turtingesnis luomas.

Priešistoriniais laikais drabužiai buvo reikalingi apsaugai nuo šalčio ir kaitrų. Laukiniai ir pusiau laukiniai žmonės šaltesniame klimate dėvėdavo žvėrių kailius, nes tais laikais žmonės nemokėjo nei austi, nei siuti. Paskutinėje akmens gadynės dalyje, pas laukinius žmones atsirado savotiško pasipuošimo skonio supratimas. Bet puošdavos labiau vyrai, nei moterys. Tropiškų kraštų laukiniai ir šiandien savo kuną puošia visokiais žibučiais, odos išmarginimais, bet ne drabužiais.

Tarp laukinių žmonių puoštis labiau mėgsta vyrai, negu moterys.

Egipte—4,000—1,000 metų prieš Kristų.

Egipte ir Mesopotamijoje, kur klimatas yra šiltas, paprastieji žmonės dėvėdavo paprasto audeklo trumpus marškinius. Vietoje kelnių, per juosmenį susijuosdavo plačia juosta. Bet tie marškiniai buvo ne panašus į šių dienų marškinius. Buvo tik skylė audeklo šmote galvai įkišti, o šonai nebuvo susiuti. Tik karaliai ir kunigai dėvėdavo ilgus liuosus, bet ornamentais išdabintus drabužius, panašius į rymiečių togas. Po 4,000 metų prieš Kristų, egiptiečiai toli pažengė drabužių ornamentikos srityje. Jie net pamėgdžiojo babilonieičių dirbtinus plaukus ir barzdas, ypačiai apeigų proga. Kunigai ir karaliai (faraonai) dėvėjo aukštas skeltas kepures, panašias į vyskupo kepurę.

Graikijoje ir Ryme—1,000—400 metų prieš Kristų

Senovės Graikijoje ir Ryme paprastieji žmonės dėvėdavo trumpas tunikas; kad jos butų patogios darbui, tai susijuosdavo diržu. Aukštesnės klasės žmonės dėvėdavo togas. Togos nebuvo patogus rubas, bet jos išrodė puošnenės ir skyrėsi nuo paprastų žmonių drabužių.

Bizantikos laikais—400—1400 metais, musų era.

Bizantikos laikais žmonės dėvėdavo ilgas baltas togas su nepaprastai kropščiai išmargintais arabiško stiliaus ornamentais. Turkai ir šiandien tebedėvi spalvotas "ermulkas" kepurės vietoje, o arabai ir persai—spalvotus turbanus. Persijoje ir bendrai Azijoje, buvo audžiami puikus spalvoti audeklai ir kylimai. Tuo laiku smarkiai kylo bizantiška architektura ir paplito vakarinėje Europoje. Bizantiško stiliaus togos buvo vienos puošniausių—sidabruotais ir auksuotais ornamentais išmargintos. Burtininkams ir didžiunams dailininkai ant togų piešdavo simbolius sulig jų profesijos laipsniu. Bažnytinio ritualo drabužiai pasiėmė idėją iš pagoniškų laikų togų, ypačiai iš bizantiško stiliaus, kuris savo laiku buvo dekoratyviškiausias menišku požvalgiu periodas.

Germanai—200—650 metais musų era.

Didžiosios migracijos laikais į vakarų Europą, užpludo germanai ir vėliau sunaikino Rymo imperiją. Tuo laiku moterys dėvėdavo liuosus vilnonius drabužius, kurie turėjo didelio panašumo į šių dienų drabužių formą. Vyrai dėvėdavo kelnias diržu surištas prie pat kulnų, panašiai kaip olandai ir šiandien tebedėvi savo plačius pantalonus (apačioje šniuru perrištus). Germanų vyrai taip pat dėvėjo rymietišką togą, bet ją greit metė. Pasisiuvo trumpesnius švarkus arba kailius. Vasaros metu dėvėdavo megstus marškinius, neretai iš vien buvo ir kepurė. Jie taip pat mėgdavo nešioti per vieną petį užsimetę žvėrių kailius.

Romaneskos periodas—950—1250 m., musų era.

Šitame laikotarpyje vakarų Europoje įvyko smarkus susikirtimas tarp maurų ir bizantiškos architekturos stiliaus. Ėjo smarki bažnyčių statyba. Rymo katalikai nebenorėjo priimti pagoniškos bizantikos architekturos ir skulpturos stiliaus. Jie pasirinko Rymo architekturą, kuri taip pat buvo išdygusi iš Graikijos klasiškos architekturos. Bet tuo laiku maurai buvo gabiausi architektai, tokiu budu įvyko savo rųšies konkursas. Belenktyniuojant architekturos pažangai Europoje, pakitėjo ir drabužių mados. Nors žmonės kulturiniai jau buvo aukščiau pakylę, tačiau drabužius dėvėjo nevykusius. Vyrų ir moterų rubai buvo ilgi—iki žemei, bet siauri, šilti ir neturėjo spalvos pasirinkimo. Buvo beveik bespalviai didžiumoje pilki ir balti. Kepurės buvo panašios į smailias "ermulkas."

Kai dėl architekturos, tai susikurė originali, savotiškai gremėzdiška, labai stovylomis dekoruota architektura, kuri davė pradžią gotikos architekturai.

Gotikos periodas —1250—1450 m., musų era.

Šituo laiku Europoje kareiviai ir kryžiokai turėjo gal patrauklesnius aprėdalus, nei paprastieji žmonės. Tais laikais prasidėjo žymi pirklyba su užsieniais. Pirkliai, važinėdami į užsienius, patys puošėsi savotiškai ir pramanė madas. Prancuzijoje atsirado ir madų žinovai, kurie kurė madas. Tai buvo religinės architekturos ir skulpturos žydėjimo laikai tačiau ekonominis ir politinis gyvenimas buvo be galo sunkus. Liaudis buvo labai nuskurusi ir tamsi. Niekas nesistengė liaudies šviesti. Ukininkai stačiai maišais apsikarstę vietoje drabužių vaikščiojo. Ponija tuomet skyrėsi net charakteringais drabužiais nuo kitos valstybės ponijos rubų.

Italijos Renesanso periodas—1450—1600 m., musų era.

Italijos renesanso laikais ne tik Italijoje, bet Prancuzijoje, Anglijoje, net ir Ispanijoje žmonės įsigyjo labai gerą skonį kasdieniuose drabužiuose. Italijos dailininkai sugalvojo naujus stilius abiem žmonių

(Pabaiga 6 pusl.)

Juozas P. Tamas

Spausdintas Žodis

KULTURINGAM pasauly mažai rasime žmonių, kurie šiais laikais nesinaudotų spauda arba nežinotų, kas yra spaudintas žodis. Tik atspėjus valandėlę laisvesnio laiko, tuoj griebiame į rankas laikraščius ir žiurime kas kur atsitiko. Sekame pasaulio įvykius, skaitome pranešimus kas yra įvykę musų apylinkėje, kas liečia musų gyvenimą.

Spausdinto žodžio atsiradimas

Ir taip šiandien be spaudos žodžio niekur neapseinama. Įvairiose kalbose pasaulyje rasime spausdinamus laikraščius ir knygas. Tik spaudos dėka šiandien pavyko pasiekti dabartinės kulturos ir taip didelių gyvenime laimėjimų.

Kaip seniai yra vartojamas spausdintas žodis? Sakoma, kad apie XV amžiaus vidurį Vokietijoj buvo išrasta pirmosios pavienės raidės, ir jas sudėjus į daiktą sudaryti žodžiai. Paskiau buvo sugalvota tam tikra mašina, kurios pagalba buvo galima spausdinti daug vienu kartu vienodų lakštų popierio. Tas raides ir tą mašiną sugalvojo Jonas Gutenbergas 1450 m. ir jo pastangomis buvo atspausdinta pirmoji knyga — Šventasis Raštas lotynų raidėmis.

Knygų perrašinėjimas

Prieš tai knygos budavo perrašinėjamos ranka, ir tokios knygos brangiai kainuodavę. Be to, jų mažai ir budavę, nes ranka ilgai imdavo laiko knygą perrašyti. Taigi Gutenbergo išradimas buvo didelis žingsnis pasaulio civilizacijai.

"Papyrus"

Iš mokslininkų tyrinėjimų mes sužinome, kad žmogus savo mintis jau gilioje senovėje stengėsi kokiu nors budu raštiškai pažymėti, kad jos liktų ilgesniam laikui. Šiais laikais kasinėjant Egipto piramides užtinkama, kad daug tukstančių metų prieš Kristaus gimimą jau buvo tų laikų civilizacijoj vartojami įvairūs ženklai, kurie atstodavo šių dienų raštą.

Tuos ženklus iškaldavo akmenyse, įbrėždavo metalo plonuose lakštuose ir kitokiuose dalykuose. Vėlesniais amžiais buvo vartojami rašymui dažai ir audeklas arba augalo lapai, kurie egiptiečių buvo vadinami "papyrus". Šio augalo lapai augdavo ploni ir dideli. Kai sudžiuvę, tai buvo labai panašus į popierį ir gerai buvo galima ant jų rašyti. Spėjama, kad nuo šio augalo vėlesniais laikais, kada buvo išrastas popieris, tai buvo pavadinta jo vardu.

Popierius

Popierio gaminimas buvo jau žinomas prieš Kristaus gimimą. Bet išradimą padarė kiniečiai ir jį labai saugojo. Europoje popierio gaminimas prasidėjęs tik apie XIII amžiaus pradžią, nors saracėnai, kurie pirmi susipažino su popierio gamyba, dar VIII amžiuje, bet gaminimas nebuvo išvystytas.

Didėjant popierio gamybai ir ištobulinus knygoms spausdinti mašinas, laipsniškai ėmė augti knygų spaudinimas įvairiomis kalbomis ir jos buvo jau visiems prieinamesnės. Dar vėliau atsirado ir laikraščiai ir taip pradėjo plisti spausdintas žodis vakarų Europoje.

Lietuviška knyga

Iš kronikų surinktomis žiniomis istorija sako, kad lietuvių kalba knygos buvo pradėta Lietuvoje spausdinti tik XVI amžiaus pabaigoje. Tuo laiku kitose Europos šalyse spausdintas žodis buvo jau plačiai vartojamas. Iki tų laikų Lietuvoje šnekamoji kalba buvus lietuviška, bet valstybiniuose reikaluose ir raštuose buvo vartojama senoji gudų, lotynų ir dažnai vokiečių kalba. Priklausė su kuriuo kraštu turima reikalas. Lietuvių rašomosios kalbos dar nebuvę arba ji nebuvo vartojama.

Tikybinio turinio knygos

Kiek vėliau Lietuvos raštiškoji kalba pakrypo į lenkų pusę ir užrašai buvo daromi lenkiškai. Tik 1595 m. kunigai norėdami lengviau prieiti į prastųjų lietuvių kaimiečių mases, sugalvojo išleisti lietuvių kalba religines knygas. Tais metais ir buvo atspausdinta katekizmo vertimas į lietuvių kalbą. Tai buvo pirmoji lietuvių kalba knyga. Žinoma, čia jie panaudojo lotynų raides įterpdami lenkiškus priedėlius.

Po kelių metų, pasirodžius šiam leidiniui, buvo išleista ir kitos tikėjimiškos knygos. Butent, ištraukos iš evangelijos ir kt. lietuvių kalba. Tai buvo pralaužimas ledų lietuviškam spausdintam žodžiui Lietuvoje.

Mažoji Lietuva

Mažojoj Lietuvoj arba Prusų Lietuvoje knygų spausdinimas prasidėjo kiek anksčiau. Butent, jau 1547 m. buvo išleista pirmas katekizmo leidinys. Po to sekė ir kiti religiniai leidiniai, tik labai lėtai. Didž. Lietuvai iš jų naudos nebuvo, nes buvo spausdinami gotiškomis raidėmis.

Taip pradėjęs vystytis lietuviškas spausdintas žodis, laipsniškai nuo religinių leidinių, perėjo į pasaulinių pažiurų leidinius, vėliau ir laikraščius.

Lietuvių rašomoji kalba

Tarp XVI ir XIX amžiaus spaudos leidiniuose lietuvių kalba buvo labai darkoma. Šiandien, jei pažvelgtume į anų laikų leidinius ir į šiandieninę spaudą, tai rastume labai didelį skirtumą. Buvo spausdinama lotynų raidėmis kaip ir šiandien, bet buvo maišoma lenkų raidės, ir tokia spauda buvo daugiau panaši į lenkų spaudą, tik su lietuvių tarminais. Vėliau atsiradus lietuvių tautoje daugiau išsimokslinusių žmonių — kalbininkų, lietuvių rašomoji kalba buvo pataisyta ir nustatyta tam tikros lietuvių rašybai ir spaudai raidės.

Muravjovo laikai

Tuo laikotarpiu Lietuvoje knygų leidimas nebuvo žymus, o po 1863 metų sukilimo, kada Lietuvoje buvo spauda uždrausta, šis reikalas visiškai apmirė. Dar prieš 1863 m. sukilimą buvo kilus mintis įsteigti Lietuvoje laikraštį lietuvių kalba, bet rusų caras tokiam laikraščiui leidimo nedavė. Įvykus sukilimui in Rusijos carui atkėlus į Lietuvą valdovu žiauruįį Muravjovą, visiškai liko uždrausta visokia spauda.

Paminklinė Prisikėlimo Bažnyčia Kaune, Žaliakalny. Bažnyčia statoma visos tautos aukomis Lietuvos nepriklausomą gyvenimą prisikėlimui įamžinti. Bažnyčios įrengimas bus baigtas 1940 metais. VDV foto

Muravjovas, valdydamas Lietuvą, norėjo ją visiškai surusinti. Taigi ir siulė lietuviams slavų raidyną ir net buvo pradėta rusų raidėmis lietuvių kalba knygas leisti. Bet tokia spauda pasisekimo neturėjo. Kai kurie tų laikų lietuvių vadai dalinai buvo besutinką su tuo pasiulymu, bet kiti griežtai tam pasipriešino. Be to, Muravjovo įsakymu buvo uždarytos lietuvių mokyklos, o jų vietoje įsteigtos rusų mokyklos, kuriose buvo mokoma tik rusų kalba.

Spaudos draudimas

Pietinėj Lietuvos dalyj —Suvalkijoj tuo reikalu buvę kiek geriau. Ši Lietuvos dalis buvo skaitoma priskirta prie Lenkijos ir ją lietė skirtingi patvarkymai. Prie rusų kalbos buvo galima dėstyti ir lietuvių kalbą ir kai kuriose mokyklose galėję buti ir lietuviai mokytojai. Bet spauda buvo ir čia griežtai draudžiama.

Laikui bėgant vis daugiau ir daugiau atsirasdavo Lietuvoje inteligentijos. Baudžiavą panaikinus, daugelis ukininkų sugebėjo prasigyventi ir savo sunus pradėjo dažniau leisti į mokslus. Dažniausia leisdavo į mokslą tikslu, kad jo sunus taps kunigu. Dalis tokios išmokslintos jaunuomenės tapdavo kunigais, dalis ištautėdavo, bet dalis liko tikrais tėvynės patriotais, kurie kovojo prieš prispaudėjus.

Kova dėl spaudos

Taip ir prasidėjo inteligentijos kova su caraiš ir jų žiauriais valdininkais. Kurie tik parodydavo daugiau veiklumo prieš carų valdžią, buvo tremiami į Sibirą arba kankinami kalėjimuose. Tuo budu lietuvių inteligentijai prisiėjo ieškoti prieglaudos svetur, kad galėtų saugiau veikti. Tai kovai su carais ginklu jie pasirinko spaudą. Tik su spauda jie galėjo lengviau prieiti į lietuvių širdis ir juose sužadinti tą lietuvybės jausmą, kad apsaugojus juos nuo ištautėjimo.

Spaudą uždraudus buvo pradėtas knygų spausdinimas Prusų Lietuvoje ypač Tilžėje ir iš čia slaptai buvo gabenamos knygos į Lietuvą. Tuo laiku Prusų Lietuvoje jau ėjo keletas lietuvių laikraščių, bet jie visi buvo tik informacinio pobudžio ir tautiškos sąmonės ugdymu nesirupino. Be to, tie laikraščiai buvo spausdinami gotiškomis raidėmis ir Lietuvai jie netiko ir negalėjo turėti pasisekimo. Kai kuriuose laikraščiuose labai daug bendradarbiaudavo Lietuvos inteligentai, bet tas darbas nedavė gerų pasekmių. Reikėjo kas kita pradėti.

"Aušra"

Dr. Jonas Basanavičius sumanė įsteigti lietuvių draugiją, kuri leistų laikraštį. Bet tokią draugiją įsteigti nepavyko ir tik buvo įsteigtas laikraštis — "Auszra", kuris buvo skiriamas Didžiosios Lietuvos žmonėms. Tai buvo pirmas Lietuvos laikraštis, kurio redaktorium buvo pats įsteigėjas Dr. Jonas Basanavičius. Laikraštis buvo slaptai gabenamas įvairiais budais į Didžiąją Lietuvą pasišventusių ir patriotingų knygnešių, kuriems grįsė kalėjimai, į Sibirą trėmimas, o kartais net gyvybės pavojai. Bet tas juos negązdino. Kas pasišventė kovai, tas turi nugalėti ir visus pavojus.

Išėjus "Aušrai", prašvito nauja aušra Lietuvos inteligentijos ir studentijos padangėje. Daugelis tų laikų sulenkėjusių ar surusėjusių inteligentų ir studentų grįžo prie lietuvybės. "Aušra" juose pažadino patriotiškus jausmus. Tokiu budu atsivertė ir Lietuvos himno autorius dr. Vincas Kudirka, kuris prieš tai buvo tikras lenkomanas ir į lietuvius žiurėjo kaip ne į savo tautiečius.

Spaudos įtaka

Taš spausdintas žodis slapta ėjo į samanotą bakužę, ėjo į pono rumus. Skaitė jį paprastas vangdienis artojas, skaitė įlengvo darbo ponas, skaitė studentas ir inteligentas. Žadino lietuviuose tautiškąją sąmonę, ruošė Lietuvą prie laisvės, prie nepriklausomybės ieškojimo ir kovų.

To pasekoje atsirado ir daugiau lietuviškų laikraščių ir lapsniškai smarkėjo kova užspaudos laisvę. Ką nedarė Rusijos carai, kaip nekankino sugavę spaudos platintojus, bet tas nieko negelbėjo. Vietoj vieno, stodavo keli. Ir taip buvo kovota iki 1905 m. revoliucijos, kada buvo grąžinta Lietuvai visiška spaudos laisvė lietuvių kalba.

Tikslas atsiektas, kova laimėta, bet ji pareikalavo daug aukų. Daug lietuvių tremtinių gyvenimą baigė Sibiro tyruose, daug žuvo kalėjimuose. Daug turėjo pasitraukti iš savo gimtojo krašto — Lietuvos, apleisti tėviškės laukus ir keliauti į platųjį pasaulį prieglaudos ieškoti.

Aukso ieškojimo laikai

Tuo laikotarpiu prasidėjo lietuvių emigracija į Ameriką. Kada buvo surasti turtingi aukso klodai Kalifornijoje. Tai žmonės viską metę iš viso kontinento skubėjo į tą vietą, kur buvo randama auksas. Taip tais laikais iš Lietuvos ir iš visos Europos, žmonės skubėjo, važiavo į Ameriką, į tą Naująjį Pasaulį ieškoti laimės. Kas tik grįždavo iš Amerikos, grįždavo gražiai apsirengęs ir pilnomis kišenėmis pinigų. Toki reiškiniai ir masino kiekvieną važiuoti į Ameriką.

Taip lietuviai rusų valdžios persekiojami ir bėgo į vakarus per Atlanto vandenyną į tą laimės aukso šalį. Paprastą pilkąjį artoją, bakužės gyventoją pasekė ir inteligentas ir studentas. Visi važiavo į laimės šalį — Ameriką.

Atvykę lietuviai į šią šalį pradėjo naują gyvenimą. Nebuvo tais laikais jokių organizacijų. Neturėjo apie organizacijas ir supratimo. Ir maišėsi lietuviai daugiausia su lenkais, o svetimtaučių buvo lenkais vadinami. Lenkai tai matydami juo labiau stengėsi lietuvius savo "malonėn" paimti ir juos sulenkinti.

Lietuvių laikraščiai Amerikoje

Padidėjus lietuvių išeivijai, atsirado ir inteligentijos išeivių tarpe. Inteligentai tuoj pradėjo

(Tęsinys 3-me pusl.)

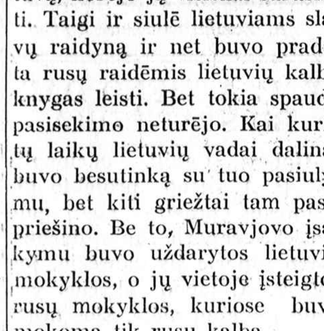

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui NAUJIENOS jo 25-kių Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus

STAR BAKERY
B. STAPONAVICZ, sav.
738 W. 31st St.
8651 Baltimore Ave.
Chicago, Illinois

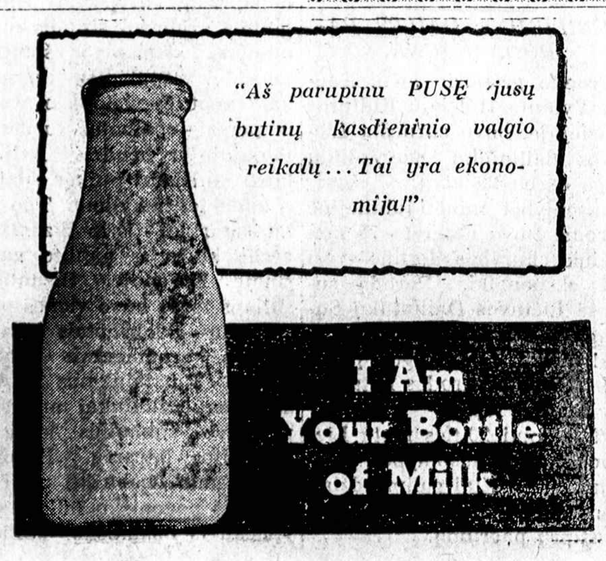

"Aš parupinu PUSĘ jusų butinų kasdieninio valgio reikalų... Tai yra ekonomija!"

SIMANO DAUKANTO FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

Sveikiname "Naujienas" 25 m. Jubilicjaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų

VALDYBA IR DIREKTORIAI

2202 W. Cermak Road Tel. Canal 8887

Walter Neffas

ILGIAUSIŲ METŲ DIENRAŠČIUI NAUJIENOMS Linki Savininkas

WEST SIDE HOTEL

2435 So. Leavitt St. Tel. Canal 9585

Chicago, Illinois

"Visuomet Pirmutinis"

Jewel Paint and Varnish Co.
CHICAGO, U.S.A.

345 North Western Avenue

Vartokite

JEWEL

DVIGUBAI GREITAI VEIKIANTIS PRODUKTAS

Prie Sekančio Savo Darbo... Patėmykite Skirtumą

MALIAVAS - VARNIŠAS EMALIS

ILGIAUSIŲ METŲ NAUJIENOMS LINKI

S. Welichka

Stanley's Tavern

4119 So. Ashland Avenue

Tel. Boulevard 1219

SPAUSDINTAS ŽODIS

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

rupintis, kad lietuvius suorganizuoti, sutraukti į organizatyves grupes ir kokiu nors budu juos atskirti nuo lenkų. Vėl prasidėjo kova. Jos priešaky stojo Dr. Jonas Šliupas, kun. Burba, K. Demskis ir kt. Kovos įrankiu pasirinko spaudą. Tik spausdintu žodžiu galima laimėti ir tikslą atsiekti.

Pradžioje išeivijoj kulturinis darbas buvo sunku dirbti. Daugumoje atvykę lietuviai buvo paprasti kaimiečiai, nemoką nei skaityti, nei rašyti. Buvo griebtasi steigimo laikraščių ir knygų leidimo, kad apšviesti, sukulturinti lietuvių išeiviją. Tam tikslui Dr. Šliupas 1885 m. įsteigė pirmą lietuviams laikraštį "Lietuviszkasis Balsas". Per tą laikraštį jis kėlė lietuviuose tautišką sąmonę. Aiškino lietuviams jų reikalus ir atsiskyrimą nuo lenkų, įsteigimą savo organizacijų. Vėliau įsisteigė ir daugiau lietuviškų laikraščių, taip laisvų, taip ir katalikiškų.

Didžiausia lietuvių kolonija

Atvykę lietuviai į Ameriką, dažniausia apsistodavo rytinėse valstijose ir paskiau tik keliaudavo toliau į vakarus. Kiti važiuodavo tiesiai be apsistojimų iki pasiekdavo vidurvakariuose vieną iš didžiausių lietuvių centrų, kuris yra išsilaikęs ir iki šių dienų kaipo didžiausia lietuvių kolonija, — tai Chicago. Čia tukstančiai lietuvių atvykę susirasdavo prieglaudą šiokiu tai tokiu budu padarydavo pragyvenimą.

Kaip visur, taip ir Chicagoje pradėjo reikštis lietuvių kulturinis sujudimas ir draugijų bei organizacijų steigimas. Čia pradėjo laikui bėgant steigtis ir lietuvių laikraščiai ir knygų leidyklos.

Lietuvių išeivija budama paprastai darbo žmonėmis, buvo labai darbdavių išnaudojami. Laikui bėgant atsirado lietuvių išeivijoj daugiau inteligentijos, kuri veidė kovą prieš rusų carus už savo tautiečių priespaudą ir persekiojimus. Tie inteligentai ir šioj šalyj nepaliovė rupintis savo tautiečių likimu. Jie numatė, kad darbo žmonės yra nemielaširdingai darbdavių — kapitalistų išnaudojami. Reikia kas tuo reikalu daryti, reikia vargšus tamsius darbininkus šviesti ir juos gelbėti.

Spauda — tai geriausia tam priemonė. Tik spausdintu žodžiu galima patraukti minias ir per spausdintą žodį jiems galima išaiškinti dalykų eigą.

"Naujienų" įsteigimas

Reikia darbininkiško laikraščio, kuris kovotų už darbininkų reikalus. Reikia tokios spaudos, kuri butų darbo žmogui švyturiu. Ir 1914 m. vasario 19 d. tasai švyturys nušvietė darbo lietuvių aptemusią padangę. Burelio pasiryžėlių lietuvių, kovai už darbo žmoniją, dėka — gimė dar vienas lietuviams laikraštis "NAUJIENOS". Gimė tas laikraštis mielai laukiamas ir labai reikalingas ne tik tam lietuvių centrui Chicagai, bet ir visos Amerikos lietuvių visuomenei. Gimė ne kokiu paprastu, bet dienraščiu, kad kasdien galėtų tą vargstantį darbo žmogų — lietuvį lankyti ir nešti šviesą į jo pastogę. Kad kasdien galėtų jam kalbėti, jog jis yra tolygus žmogus kitiems, kad jis turi tas pačias teises kaip ir visi.

Tik gimęs šis spaudos žodis, bet jau drąsiai pareiškia, kad jis bus progresyvus, kad kovos už darbininkus prieš jų skriaudėjus, kas jie bebutų — ar tai kapitalizmas, ar tai klerikalizmas.

P. Grigaitis

Tą laikraštį redaguoti kviečiamas energingas už darbininkų reikalus kovotojas Dr. Pijus Grigaitis. Jis eidamas mokslus pasižymėjo savo veiklumu už lietuvybę ir socializmą prieš rusų valdžią. Jis buvo aktyvus 1905 m. revoliucionierius. Ir čia atvykęs į šią šalį nemetė tos kovos. Ir čia gyvendamas jis stovėjo darbo žmonių kovos priešakyje ir jiems vadovavo. Taigi jo vadovybei ir buvo šis naujas laikraštis pavestas.

Jau 25 metai praėjo nuo tos dienos, kada buvo paskelbta tokia stipri to laikraščio linija. Per 25 metus tas laikraštis "Naujienos" šviečia darbo žmones, teikia jiems žinias, turtina jų žinyną. Jau 25 metais, kaip "Naujienos" lyg tas laivas beribiam okeane kovoja su visokiais gyvenimo pavojais, audromis. Prie jo vairo stovi sumanus kapitonas Grigaitis ir gabiai visuomet išveda iš visų krizių.

Taip per tuos 25 metus "Naujienos" plaukia į lietuvių darbo žmonių namus, aiškina jiems jų teises ir ragina apginti jas. Geresniam laimėjimui, aiškina reikalingumą organizuotis į unijas, priklausyti į darbininkų organizacijas. 25 metai intensyvaus darbo, neatlaidžios kovos už darbo žmonių socialius reikalus jau praėjo. Galima gerėtis savo nuveiktais darbais.

Audringi 25 metai ir kas toliau

Šiandien sidabrinis jubiliejus. Šiandien triumfo diena. Pažvelgus į tuos šio laikraščio įsteigėjus, kurie dar tebesidarbuoja, matai tas garbingas sidabrines galvas, kiek palinkusius pečius nuo tos sunkios ir atsakomingos naštos per tuos 25 metus. Praėjo audringi 25 metai, daug jie padėjo per tą laiką energijos, daug savo jėgų išeikvojo. Bet darbas dar nėra baigtas, kova nėra laimėta. Tas jų užsibrėžtas tikslas reikia tęsti ir toliau. Jis tęsti lieka jaunimui. Retėjant senųjų karių, senųjų skaitytojų eilėms, lai jaunosios jėgos užpildo jų vietas.

Jaunimas turi stoti į spaudos rėmėjų — skaitytojų eiles ir ta spauda, kuri buvo jų tėvų įsteigta, kuri stovėjo už jų reikalus ir teikė jiems kulturą. Ta spauda — laikraštis privalėtų daugiau buti remiamas. . . **Spauda tarnauja visuomenei — visuomenės pareiga remti spaudą!** Tegul bus toks musų pasiryžimas kitiems 25 metams.

Kaip spausdinamos "Naujienos"

Budamas "Naujienų" bendradarbis ir šiaip susipažinęs su spaudos pramone, noriu parašyti, kaip yra spausdinamas laikraštis. Daugelis "Naujienų" skaitytojų gal neturi nė nuovokos, kaip laikraštis buna padaromas ir kaip jis pasiekia skaitytojus.

Pirmoj vietoj noriu priminti, kad spaustuvės įrengimas, kurioje spausdina laikraščius, ypačiai dienraščius, nėra menkas dalykas. Net mažos "džiabinės" spaustuvėlės su $10,000 gerai neįrengsi. Vidutiniško masto "džiabinė" spaustuvė, kad ji butų tinkama visokiem spausdos darbams, kainuoja mažiausia apie $50,000. Tai tik bus taip vadinama komercinių darbų spaustuvė, o ką jau ir bekalbėti apie dienraščių spaustuves. Į angliškų dienraščių spaustuves yra investuota milijonai dolerių. Bet aš kalbu tik apie, taip sakant, minimumo galimybes ir priemones, kuriomis mažesni dienraščiai naudojasi. Mat, dienraščiui spausdinti reikia turėti daug įvairių mašinų ir labai didelį presą, kuriuo yra spausdinamas laikraštis.

Taipgi yra didelis skirtumas leidžiant savaitinį laikraštį ir dienraštį. Dienraštis reikalauja įtempto, skubaus, o už vis labiau sistematingo darbo kaip redakcijoj, raštinėse, taip ir spaustuvės skyriuose. Bet ir to neužtenka. Nuolatos reikalingi pagerinimai, kad patenkinti naujai atsiradusius visuomenėje ir biznyje reikalavimus.

Spaustuvės skyriai

"Naujienų" dienraščio spaustuvės skyriai dirba trimis pamainomis — dieną ir naktį, šventadieniais ir ne šventadieniais per metų metus—niekad nesustoja darbas. Nuolatos dirba trys linotypai (mašinos, kuriomis yra renkamos teksto raidės). "Naujienos" turi du vėliausio modelio, su "side magazinais", linotypus ir vieną intertypą. Dvi "N." raidėms rinkti mašinos yra to tipo, su kuriomis galima atlieti dideles (30 pt.) raides ir numerius. Jos turi gražius raidžių charakterius su taip vadinamom "upper" ir "lower caps" raidėmis, kursyvo, Roman, Excelsior, Old Century ir typewriter'io bei kitais charakteriais.

Šitomis rašinomis galima (ir yra renkama knygoms spausdinti) tekstai ir kiti darbai atliekami. "Naujienų" spaustuvė turi šimtus "liuosųjų" raidžių charakterių ir įvairių raidžių. Mašinomis kassavaitę yra surenkama apie 2,000,000 ir daugiau raidžių.

Ačiu modernių mašinų tobulumui, šiandien galima tą atsiekti. Jeigu nebutų šitų mašinų, tai kad kasdien rankom reikėtų surinkti aštuonių puslapių laikraštį, kaip "Naujienos", kai kada daugiaus, tai reikėtų pastatyti šimtus darbininkų ir tai tiek raidžių jokiu budu nesurinks.

Šitos raidžių rinkimo mašinos (linotypai) kiekviena nauja kainuoja per $6,000.

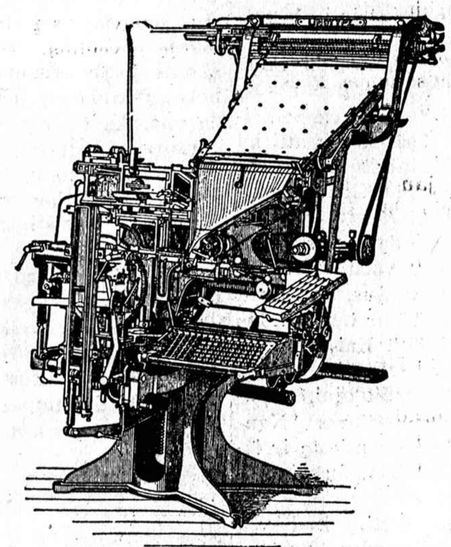

Raidėms Rinkti Mašina—Linotypas

Visiems yra žinoma, kad Amerikoje tik gerą tvarką turėdamas biznis tegali sėkmingai gyvuoti. O kad to butų galima atsiekti, reikia gabių ir sumanių žmonių, kurie mokėtų įmonėje palaikyti gerą tvarką.

Laikraščio pasisekimas priklauso nuo dviejų skyrių—redakcijos ir administracijos, bet vyriausiai nuo redakcijos. Redakcija, mat, lyg tas vairas visuomenės gyvenime, kuri sugebi arba negali patenkinti visuomenės opinijos ir kartu buti jos vadovu. Jeigu kapitonas bus prastas navigatorius, tai ir administracijos pastangos biznį vesti, nedaug bepadės.

Tačiau iš laikraščio leidimo didelio pelno nėra, nes išlaidos yra be galo didelės. Jeigu laikraštis pajėgia iš savo apyvartos padengti visas išlaidas, tai jis, reikia pasakyti, labai gerai gyvuoja, o ypatingai dienraštis.

"Naujienos", kaipo didžiausias lietuvių dienraštis ne tik kad gerai gyvuoja, bet ir pirmoj vietoj tarnauja lietuvių visuomenei, teikdamas vėliausias žinias ir įvairiausiais gyvenimo klausimais raštus.

Pirma, nei prieisiu prie preso departmento, tenka pakalbėti apie tai, kaip laikraštis buna prirengiamas spausdinimui.

Viso laikraščio darbo vien tik linotypai toli gražu dar neatlieka. Be linotypistų čia pat spaustuvėje dirba kiti darbininkai, kurie daro skelbimus ir kitokius "kompozinimo" darbus. Jie yra skelbimų ir kitokių spaudos darbų meistrai. "N." darbininkai, kaip kasdien laikraštyje matote, padaro gražius skelbimus. Tai savo rųšies meniškas darbas, kuris yra reikalingas specialaus lavinimosi ir daugelio metų patyrimo. "N." spaustuvėje dirba kone visi seni darbininkai. Kiti yra dirbę spaustuvės darbą virš 25 metus. Visi jie gerai pažįsta lietuvių, o kai kurie ir anglų kalbas.

Spaustuvės darbininkas nėra paprastas šapos darbininkas. Spaustuvės darbą išmokti paprastai ima penkis metus, nes spaudos darbas yra labai įvairus ir sudėtingas. Spaustuvėn ateina tukstančiai įvairių darbų, su įvairiais reikalavimais, įvairia forma ir technika.

Skelbimai yra daromi įvairiais budais. Vieni jų, paprastai didesnių kompanijų, rankraščiai buna sutvarkyti į taip vadinamą "layout", kuris buna panašus į skelbimo formą su nupieštais arba prilipintais tam tikroje vietoje paveikslukais (iliustracijom). Didesnes raides darbininkas surenka rankomis, o tekstą, žiurint kokio didumo raidėmis galima sutalpinti, surenka linotypistas. Paprasti skelbimai daromi be jokio "layout", tiesiai iš rankraščio. Be ir čia reikalingas apskaičiavimas, nes skelbimai yra daromi tam tikros mieros skaitant coliais arba linėmis. Kad skelbimas savininkui neštų naudą, darbininkas privalo suprasti, ką garsintojas nori atsiekti, ką jis nori pasakyti ir į ką jis kreipia savo dėmesį. Kartais tenka nemažai pasukti galvą, kol skelbimas buna padaromas, kaip sako, "gyvas", aiškus, patrauklus, kad garsintojui jis atneštų naudą. Kartais skelbimas gerai atrodo kol jis nėra įdėtas į laikraščio puslapius o laikraštyje jis netenka tos vertės, kokią jis turi paskirai. Todel taip yra, kad laikraštin sudėjus du skelbimus, kurie turi vienodo juodumo arba vienodo didumo raides, "vagia" vienas kito dėmesį ir abu nebetenka savo pirmykščios išvaizdos. Vadinasi, čia yra lygsvaros dalykas. Todėl formų metrompažas visuomet stengiasi taip "laužyti" ir tvarkyti puslapius, kad jie atrodytų aiškus, turėtų gerą proporciją, kad skelbimai "nesipiautų" tarp savęs, kad tekstas nebutų sumaišytas su skelbimais, etc.

Kaip padaromi paveikslai

Darbininkas, kuris lieja iš daug kietesnio metalo, negu linotypams vartojamas metalas, paveikslus, vadinamas stereotypistas. Jis kasdien triusias prie "furnaso" tirpindamas metalą ir džiovindamas paveikslų plokšteles. Kiti darbininkai paprastai jį vadina "blynų kepėju".

(Tęsinys 4-me pusl.)

Sveikinam Dienraštį "Naujienas"

DVIDEŠIMT PENKIŲ METŲ JUBILIEJAUS PROGA

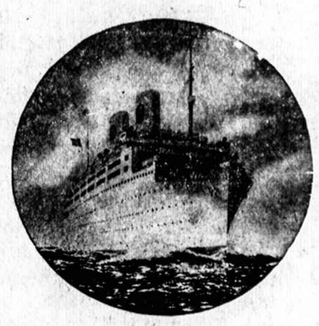

M. S. "GRIPSHOLM"

šią vasarą kurie manote aplankyti Lietuvą, dalyvaukite "Naujienų" rengiamoje JUBILIEJINĖJE SKAITLINGOJE EKSKURSIJOJE Į LIETUVĄ. Išplauks iš New Yorko 1939 m. GEGUŽĖS-MAY 31 D. Moderniškam, baltam M. S. "GRIPSHOLM", per Gothenburgą, tam pačiam laive be persėdimo iki KLAIPĖDOS! Kas gali buti malonesnio kelionėje kaip įsėdus į laivą New Yorke—iš jo išlipti Klaipėdoje!

Laivokorčių kainos: į Klaipėdą ar Kauną ir atgal
Trečią klase $206.00 (*Round Trip*) *Turistų klase* $289.00
J. A. V. mokesčiai atskirai. Informacijų kreipkites

Lithuanian News Publishing Company
"Naujienos" Travel Dept.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill.
Autorizuota Agentura

SWEDISH AMERICAN LINE

MES LABAI džiaugiamės galėdami pasveikinti Naujienas jų dvidešimts penkių metų darbuotės Chicagos visuomenės dirvoje.

SKIRIAME širdingus savo linkėjimus tam laikraščiui, kuris per neramųjį amžiaus ketvirtį taip prideriamai atstovavo didžiąją Chicagos lietuvių bendruomenę.

ŠIA proga pageidaujame Naujienoms ir Chicagos Lietuviams laimingos ateities—ir nepaliaujamo progreso į visą kas geriausia.

MES labai didžiuojamės, kad per keletas gentkarčių Chicagos Lietuviai, pageidaudami geriausio, mėgsta BOWMAN'O pieną ir kitus BOWMAN'O produktus.

IR tikime, kad ateity kaip ir praeity, geriausio skonio pienas—BOWMAN'O—liks jusų mėgiamu.

BOWMAN DAIRY COMPANY

ESTABLISHED 1874

REIŠKIU "NAUJIENOMS" GERIAUSIUS LINKĖJIMUS
25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA!
SIMON BALICKAS
TAILOR and FURRIER
2305 So. Leavitt St. Phone Canal 4532

ILGIAUSIŲ METŲ "NAUJIENOMS" LINKI

Aidukas Tavern

CHAS. AIDUKAS, Sav.

3329 S. Lituanica Ave. Chicago, Ill.

Sidabrinis Naujienų Jubiliejus

Dvidešimts penki metai žmogaus gyvenime labai labai daug reiškia. Prieš 25 metus daugelis iš musų buvome dar tik jaunuoliai, pačiame jaunystės žydėjime. Tuomet buvome pilni didžiausių vilčių. Į ateitį žiurėjome drąsiai. Tąsyk mums atrodė, kad viskas yra galima. Kad, ot, tuč-tuojau užkariausime pasaulį ir darbo žmonių kliasė viską paims į savo rankas ir tvarkys. Kad ji įsteigs visai žmonijai geresnį gyvenimo rytojų, kur nebus skriaudėjų nė skriaudžiamųjų.

Metai po metų greitai bėgo ir mes užuot susilaukę sau šviesesnės gyvenimo dienelės, susilaukėme šviesiai pasidabruotų plaukų. Daugelis iš musų jau senstame ir iš gyvenimo kovos neilgai trukus busime priversti pasitraukti. Taip ir turi buti. Savo gyvenimo pareigas atlikęs, prasišalink. O musų vietas užims jaunesnieji su naują drąsa ir energija. Jie musų pavaduotojai, gal bus už mus tobulesni, ir jiems kova tęsti už geresnę žmonių ateitį geriau seksis.

Per šiuos prabėgusius 25 metus visoje žmonijos istorijoje visgi labai daug svarbių įvykių pergyvenome ir matėme.

Štai pasaulinis karas su jo visomis baisenybėmis. Po tam sugriuvimai šostų pačių didžiųjų valstybių: Rusijos, Austrijos, Vokietijos. Įsisteigimai naujų valstybių ir musų Lietuvos. Vėliau atsiradimas diktatorių: Leninas, Stalinas, Mussolinis Hitleris ir kiti, — žiauresni, žvėriškesni kraujageriai ir už buvusius carus.

Lietuvoje nuvertimas demokratinės valdžios.

Sušaudymai drąsesnių ir pažangesnių lietuvių. Ištrėmimai į koncentracijos stovyklas ir kalėjimus. Mažamečių vaikų nuteisimai ilgiems metams į katorgas. Turime nepriklausomą Lietuvą, bet jos režimas yra skaudesnis nė Rusijos caro laikų.

Lietuvių išeivijoje, čia Amerikoje, man rodosi, kad bus svarbiausias įvykis. Įsisteigimas pirmo lietuvių dienraščio "Naujienų".

Įsisteigus "Naujienoms" ir vėliau patapus jų vyriausiuoju redaktorium drg. P. Grigaičiui, susilaukta, taip sakant, naujos aukštos mokslainės. Tuomet "Naujienose" buvo pareikšta: "Naujienos" savo turiniu ir išvaizda skirsis nuo visų kitų lietuviškų laikraščių. Bus pažangus. Tarnaus lietuviškai visuomenei, o ypač darbo žmonių klasei.

"Naujienos", per visą savo 25 metų gyvavimą pilnai savo duotą žodį išlaikė. Nekeitė pažiurų. Nesivartė galvatrukčiais kaip daugelis kitų lietuviškų laikraščių daro. Visokių įsitikinimų žmonėms buvo visada atviras išsireikšti savo mintis. Todėl apie "Naujienas" susispietė visos pažangiausios lietuvių protiškos jėgos — smegenys ne vien čia tik iš Amerikos lietuvių, bet ir iš visur kitur, o ypač iš Lietuvos. "Naujienose" atrandame visada naujausias žinias iš viso pasaulio. Jos turi geriausius korespondentus ir pamokinančių straipsnių rašytojus. Tinkamiausia gal butų "Naujienas" pavardinti Keliaujantis Lietuvių Universitetas. Kas tik "Naujienas" skaito, kad butų ir savamokslis, tuoj patampa padoresnis žmogus. Su tokiu žmogumi jau galima susikalbėti ir apie svarbesnius dalykus. Naujieniečiai savo pažiurų nemaino ir neseka vėjo malunus.

O kiek tai buna gražių ir pamokinančių perlų musų jau nusidirbusio per ilgus metus žilagalvio dr. P. Grigaičio redakcijos straipsniuose. Niekas tokių aiškių ir suprantamų redakcijos straipsnių neparašo kaip kad dr. P. Grigaitis.

Per pasaulinį karą "Naujienos" pirmutinės iškėlė šukį, kad Lietuva turi likti nepriklausoma valstybė.

"Naujienos" gelbėjo — padėjo Dariui ir Girėnui surengti 1-mą Lietuvon skridimą. Na, o ką pasakyti apie 2-rąjį Vaitkaus skridimą? Kiek tai padėta pastangų, rupesčio ir finansinės pagalbos. Už tai kai kurie pavyduoliai kaip iš dešinės, taip ir iš kairės beveik liežuvius nenusilaužė "Naujienas" ir drg. P. Grigaitį purvais bemėtydami.

Kasgi SLA apgynė nuo Stalino vieros parapijonų? "Naujienos". Na, o kasgi SLA apšvarino nuo medaliuotų Smetonos kavalierių fašistinės šaikos. Irgi "Naujienos" ir čia nemažai gelbėjo. Ogi pasiuntimas į Lietuvą pirmo Amerikos lietuvių čion augusio jaunimo — choro "Pirmyn", kad atlankytų savo tėvų šalį. Ar ne "Naujienų" nuopelnas? Ir dėl šito kilnaus darbo, pavyduoliai vien tik pamazgas pilstė. Taip darė ir pseudo-patriotai ir raudonosios davatkos.

Dar prisiminkime 1919 metus ir komunizmo epidemiją. Tuomet daugelis musų brolių lietuvių dėl bolševikiškos ligos beveik iš proto neišsikraustė. Per daugelį metų dr. P. Grigaitis šituos nelaimingus ligonius gydė. Nors bolševikiška liga išgyti reikalauja daug geros priežiuros, bet visgi nemažai per didelį pasišventimą sufanatizuotų ligonių tapo pagydyta. Jau jie susirinkimuose nebliauja ir liežuvių nekaišioja. Daugelis liko visai normalųs žmonės.

Visus "Naujienų" atliktus lietuvių visuomenei gerus darbus man perdaug butų suminėti. Tai atliks kiti.

Aš nuo savęs nuoširdžiai jau tik pasveikinsiu "Naujienas" ir jų vyriausį redaktorių dr. Pius Grigaitį Pasveikinsiu ir kitus redakcijos narius: K. Augustą, K. Baroną, V. Pošką, A. Vaivadą, Maria Jurgelionienę ir kitus. Ilgų metų visiems!

Susilaukta sidabrinio jubiliejaus 25 metų. Linkėtina sulaukti ir auksinio 50 metų jubiliejaus.

Aš "Naujienas" skaitau nuo 1-mo jų numerio iki dabar.

Vincas Černauskas.

Springfield, Ill.

Linkime Geriausių Pasekmių

PILSEN BREWING COMPANY

Daro Geros Kokybės Alų

Yusay Pilsner ir Olympia

26th ir Albany Ave. **Tel. Crawford 6800**

Yusay Pilsner ½ ir ¼ galiono buteliuose

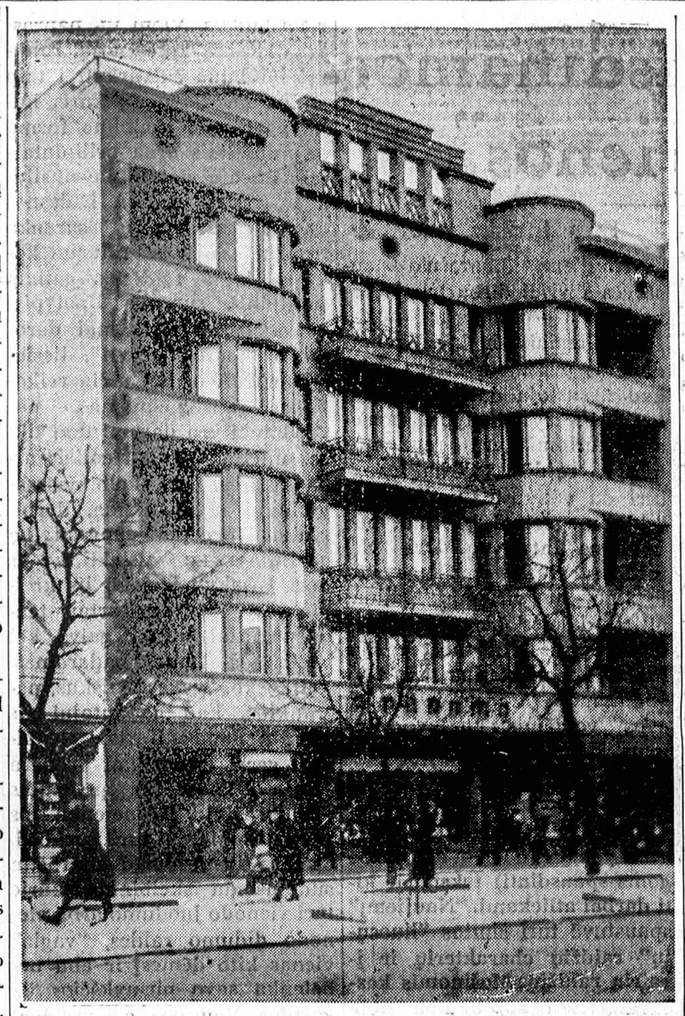

Pažangos Rūmų Kaune puošnusis fasadas VDV

KAIP SPAUSDINAMOS "NAUJIENOS"

(Tąsa iš 3-čio pusl.)

Paveikslai daromi šitokiu budu:

Iš žinių agenturų, kurių vardus skaitytojai mato po paveikslais pažymėta: "Naujienų Acme Photo", "Naujienų Telephoto" ir tt., ateina iš negatyvo atspausta pozityvė plokštelė, vadinama *"mat"*. Ji buna šlapia arba drėgna. Ją reikia bent pusvalandį džiovinti prie tam tikros mechaniškos temperaturos. Ji buna neatbula. Kai tinkamai išdžiusta, tuomet ją įdeda į tam tikras direktomato plieninės formas, surakina ir paleidžia ant jos verdantį metalą. Kai metalas sukietieja, tada išima plokštelę, o ant metalo pasilieka atbulai atsispaudęs colio storumo paveikslas. Tuomet šitą paveikslą ant elektrikinio piuklo apipjauna pagal mierą, kad tiktų į laikraščio kolumnas.

Kad nesuklaidinti skaitytoją, "kodel paveikslas buna atliejamas atbulas?", reikia paaiškinti. Taip yra todel, kad jeigu paveikslas nebus atbulas, tai atspausdintas jis bus atbulas. Raidės irgi yra atbulos. Darbininkai dirba ant atbulų raidžių—aukštyn kojomis jas laikydami. Tai nėra lengva taip matyti raides, ir reikia įpratimo, bet taip yra priimta visose spaustuvėse. Pavyzdžiui, raidė P, neatspausta pilveliu žiuri kairėn pusėn, o atspausta—dešinėn. Visos raidės yra taip padarytos, kad jos buna "atbulos", kol nėra atspaustos.

Laikraščio formos

"Naujienų" puslapio formatos yra pilno laikraščio didumo—20 colių aukščio ir 16 colių pločio, susidedąs iš 7 kolumnų, po 13 "pikų" kiekviena kolumna. Visas laikraščio puslapis turi 140 colių (kolumniniai coliai).

Kad butų lengviau skaityti laikraščio tekstą, "Naujienos" yra renkamos 10 punkto raidėmis.

Kai visas tekstas buna surinktas ir kai suplaukia visos vėliausios žinios, vakare spaustuvėje pasidaro tikra ruoša. Metrompažas "laužo" laikraštį, vadinasi, eiliuoja kolumnas dėdamas į jas tekstą, skelbimus, paveikslus ir daro antraštes. Kai kitos formos baigiamos "laužyti", tuomet ateina eilė pirmojo puslapio formai, kurioje telpa paskutinės minutės žinios iš viso pasaulio.

Preso skyrius

"Naujienos" pasirodo gatvėje iš vakaro prieš dvyliktą valandą. Presas užia visu smarkumu atspausdamas iš kart aštuonis puslapius ir juos pats gatavai sulanksto, tik imk ir skaityk. Kai laikraštis buna spausdinamas, tuo pačiu kartu "meileris" daro ekspediciją. Mat, meileris kartu atlieka ir pašto darbininkų darbą. Jo pareiga yra kiekvienam prenumeratoriui laikraštį užadresuoti, suskirstyti paštą pagal miestus ir valstijas, sudedant į pašto maišus, ant kurių yra užrašoma, kur tas ar kitas maišas turi eiti. Kai tas darbas buna padarytas, tuomet laikraščio išvežiotojai, prisikrovę pilnus vežimus "Naujienų", švilpia po miestą ir išvežioja su didžiausiu skubumu.

Reikia pasakyti, kad yra dedamos didžiausios pastangos ir kreipiamas ypatingas dėmesys, kad skaitytojai laikraštį kuo greičiausiai gautų, nežiurint to, kaip toli nuo Chicagos.

Darbų skyrius

Be laikraščio darbo, "Naujienų" spaustuvė dirba įvairiausius spaudos darbus: spausdina plakatus, tikietus, laiškams antgalvius, cirkuliorius, kalendorius, konstitucijas, knygas ir net spalvotą darbą. Kaip prie laikraščio, taip ir prie spaudos darbų, dirba patyrę ilgamečiai spaustuvės darbininkai. Taip pat ir darbas sparčiai padaromas. Žodžiu sakant, nėra tokio spaudos darbo, kurio "Naujienų" spaustuvė negalėtų padaryti.

—*M.*

Tegyvuoja "Naujienos" Dar Daugelį Metų!

Dr. I. E. Makaras

10758 So. Michigan Ave.

Roseland-Chicago, Ill.

Remkite tuos, kurie garsinasi "NAUJIENOSE"

Margumynai

Keistuolių Klubai Anglijoje

Anglai labai mėgsta įvairius klubus, todėl Anglija jau iš seno garsi įvairiais keisčiausiais klubais, į kuriuos susirenka tik to klubo nariai o pašaliečiai visai neįleidžiami. Tvirtinama, kad tik viename Londone šiuo metu yra apie 7,000 įvairių klubų. Čia yra juokdarių klubas, kurio nariai budami klube turi visą laiką juoktis ir pasakoti įvairius juokingus dalykus. Melagių klubo lankytojai kiekvieną vakarą turi papasakoti naują jų pačių sugalvotą melą. Už geriausią melagystę skiriamos premijos. Valkatos ir vagys taip pat turi savo slaptus klubus, kuriuos policija dažnai suseka ir likviduoja. Yra ir "tylos mėgėjų" klubas. Kiekvienas šio klubo narys už tam tikrą atlyginimą čia gauna pietus, vakarienę ir laikraščius. Čia jie gali valgyti, skaityti, rūkyti ir ramiai mąstyti, bet neturi teisės kalbėti. Visi sėdi tylomis, lyg negyvėliai. O jei kuris garsiai ištaria žodį, turi mokėti pabaudą. Už dainavimą arba juoką narys tuojau pašalinamas iš klubo. Yra subankrutavusių pirklių ir pramoninkų klubas ir kortomis prasilošėlių klubas. Į pastarąjį priimami tik tie kurie įrodo, kad buvo turtingais žmonėmis, bet prasilošė. Įdomus "vaiduoklių mėgėjų" klubas. Jo nariais priimami tie, kurie patys yra "matę" vaiduoklius, buvo jų išgąsdinti, gyvena namuose, kuriuose vaidenasi šmėklos ir pan. Kas vaiduokliais netiki, to į klubą neprima. Dar yra automobilių nelaimėse sužeistųjų klubas, nuo mirties išsigelbėjusių, viengungių, senmergių šunų mėgėjų, rožių augintojų, pasirengusių skristi į Marsą, neužaugų ir besočių klubai. Į besočių klubą patenka tik tokie asmenys, kurie per 1-us pietus gali sudoroti 1 kg. bekono, tris lėkštes sriubos, 1 kg. duonos, 10 kiaušinių ir išgerti 3 bonkas vyno. Žinoma, paprastas darbininkas, kad ir su gerų pilvu, į tą klubą negali patekti nes čia už vienus pietus reikia mokėti 2 svarai (apie 70 litų), nors užsakytojas jų ir nesuvalgytų. Taigi, iš išdykumo žmonės visokių niekų prasimano.

SVEIKINU NAUJIENAS SU 25 METU SUKAKTUVĖMIS

HUGH B. CONNELLY

SVEIKINU "NAUJIENAS" IR LINKIU JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

A. A. SLAKIS

ADVOKATAS

7 SO. DEARBORN ST.

Room 1230

Ofiso Tel. CENTRAL 1824

Namų Tel. Hyde Park 3395

LINKIU "NAUJIENOMS" ILGIAUSIŲ METŲ

LOVEIKIS

KVIETKININKAS

3316 SO. HALSTED STREET **TEL. YARDS 7308**

Apie Amerikos lietuvių poeziją

Prieš Didįjį karą ir karo metu Amerikos lietuviai savo spaudą ir poeziją kurė lyg kokį lietuvių dvasinio atgimimo renesansą. Kulturinio darbo srityje Amerikos lietuviai daug nuveikė ir tebeveikia. Amerikon atvyko didžiumoje jauni, pilni energijos lietuviai darbininkai žmonės, kurie šioj šalyje džiaugėsi spaudos ir žodžio laisve. Tai buvo žmonės, kurie drįso eiti pažangos keliu. Fabrike nudaužytais nagais, vakarais popierių ant stalo pasitiesę rašė poeziją. Eilėmis apdainavo savo vargus, karo baisybes ir meilės sielvartą ant popieriaus išliedavo. Kiti rašė laikraščiams korespondencijas informuodami skaitytojus, kas jų kolonijoje buvo veikiama. O tų korespondencijų tais laikais budavo pilni laikraščių puslapiai. Jie patys norėjo šviestis ir šviesti kitus.

Daug pirmųjų Amerikos lietuvių poetų eilių tilpdavo lietuvių laikraščiuose, bet, deja, daug daugiau "nemiegotų svajingų naktelių" vaisius nueidavo į redakcijų gurbus. Kai kas sakydavo — "kalta-šiaudinė" poezija buvo, tačiau joje radosi gerų minčių, daug karštų jausmų ir agitacinės ugnies nemažai pasėta. Buvo daug prirašyta, daug ir laikraščiuose įtalpinta, bet paskirų poezijos knygų kaip ir nebuvo išleista. Buvo išleista eilių knyga, Jono Smelstoriaus "Sielos Balsai". Tačiau dauguma grožinės literaturos kurinėlių taip ir išsibarstė arba sutirpo laikraščių puslapiuose.

1921 metais buvo išleista tik viena stambesnė grožinės literatūros knyga vardu "ATŽALOS". Šitoje knygoje yra sudėta šešiolikos autorių kuryba—eilės ir proza. Kai kurie šitos bendros knygos autoriai, šiandien yra profesionalai ir laikraščių redaktoriai.

Vieni jų pasislėpę slapyvardėmis, kiti tikraisiais vardais yra pažymėti paskutiniame knygos puslapyje. Iš eilės seka autorių vardai:

Aurė Žvaigas—eilės
J. Baltrušaitis—eilės ir proza.
J. Barkus—proza,
Buolio Sunus—eilės ir proza,
Johanna — proza,
R. Muragas (Mizara)—proza,
J. Rėda—proza,
J. Sakalas—eilės ir proza,
Saulės Brolis—eilės,
Senas Vincas—proza,
J. A. Svyrunėlis — vaizdeliai
B. Šidiškis—eilės,
Mikas Šileikis—eilės ir proza,
Švenčioniškis (V. Paukštys)—proza,
Dr. F. Zurwell—proza,
Žemutis Svyruoklis—eilės.

Kai kurie sakyti poetos yra jau mirę. Kiti pasitraukė iš visuomenio veikimo.

Šešiolikos autorių veikalėliai, įskaitant ir patį knygos redaktorių, p. Juozą Baltrušaitį, sukrauti į 352 pusl. knygą, toli gražu buvo ne visa jų kuryba. Po išleidimo šitos knygos, dauguma autorių parašė geresnių eilių ir geresnių apysakaičių. Taip pat ne visi Amerikos lietuviai poetos "Atžalose" tėra tilpę. Čia yra surinkta pažangiųjų lietuvių socialistinės minties mėgėjų eilėraščių bandymai, kurių forma truputį vienoda—nuobodi. Kaipo vienamin čių žmonių ir siužetų pasirinkimas mažiau ar daugiau vienodas. Kai kur ir eiliavimo taisyklių truksta, bet, bendrai imant, pas visus stilius labai lengvas. Musų poetos buvo realistai, senųjų formų mėgėjai, geriau pasakius, Kudirkos, Janonio, Strazdelio ir kitų Lietuvos poetų ainiai, kurie kėlė savo balsą protestui prieš carą. Budami laisvame krašte musų poetos dar labiau sušuko linkėdami carui galo ir trokšdami Lietuvai nepriklausomybės.

Budami darbininkais, jie savo kuryboje atvaizdavo ir patys save, savo mintis išliejo gyvenimo tikrovės šviesoje.

"Atžalų" redaktorius, J. Baltrušaitis, įžangoje tarp kita ko sako:

"Mes... Kas mes esame? Amerikos lietuviai ir žmonės darbininkai, arba darbininkų klesos nariai, o kartu... Lietuvos atžalos! Kas nori, tegul mus vadina 'ištautėliais', 'išganomis', 'kasmopolitais', 'lietuvių tautos priešais', o mes vistiek esame tos tautos dalimi— jau bent dėl to, kad lietuvių literaturoje daiginame savo atžalas! Apie kitas priežastis nė nekalbėsime."

Toliau p. Baltrušaitis sako:

"Musų literaturinės atžalos turi dvejopą savo gyvybės teisę: 'Atžalos' — abelnosios lietuvių literaturos kelmo žaliuojančios, bujojančios dalys; 'Atžalos' — didžiosios visuomenės dalies, darbininkų klesos, literaturos veikalėliai."

A. a. Mikas Petrauskas pasirinko kai kurias musų poetų eiles ir pritaikė muziką. Štai Aurės Žvaigo eilės, kuriom Petrauskas sutaisė gaidas, skamba:

Supinsiu dainužę iš meilės balsų,
Kaip rutų vainiką dabinsiu,
Suteiksiu sparnus jai pilkų debesių,
Supinsiu dainužę, supinsiu.
(ir tt.)

Šiais žodžiais poetas prisimena kažką įsimylėjusio—svajonių dievus, jaunystę ir tėviškės meilę.

Miko Šileikio eilėms "Vakaras" Mikas Petrauskas taip pat pritaikė muziką.

Kitoje vietoje Aurė Žvaigas savo lengvu stiliumi reiškia pasiryžimą kovot šitaip:

Ne! Tai tuščias jusų noras!
Viskas veltui! Aš nežusiu!
Turiu širdį geležinę,
Turiu jėgas milžiningas,
Dvasios pilnąją krutinę,
Dar kentėt esu galingas!

Formos panašumas J. Baltrušaičio eilėse "Pilkos Dienos" (psl. 46), šuoliais ir kirčiais atitinka Aurės Žvaigo eiliavimo formai:

O jųs dienos, pilkos dienos!
Slėgiat, stumiate prie grabo
Šviesiai kylančią jaunystę.
Kiltai dvasiai tveriat sienas,
(ir tt.)

Aukščiau cituotose dviejų autorių eilėse gludi emocijų taktas—sklandus balso maršas, kai tuo pačiu kartu eilės "Supinsiu dainužę..." visu kuo skiriasi nuo pastarųjų formos. Iš to matosi, kad eiliavime yra svarbu išreikšti emocijas meniškomis priemonėmis. Čia autoriai pilnai tai atsiekė.

Saulės Brolis irgi nėra įsimylėjęs tik vieną kurią idėją. Jis ne tik darbininkų užtarėjas, karo priešas, bet ir realistas-patriotas. Štai:—

Myliu žydrų, šviesų dangų,
Myliu giros šlamėsius;
Ir kvietkelį lauko brangų
Ir paukštelių čiulbėsius.

Myliu medį aš lapuotą,
Myliu sodnų žiedelius;
Myliu stubą samanotą,
Myliu senus tėvelius.

Myliu taipgi ir mergelę,
Bet... silpnybės ji pilna...
Et, geriaus jau man dainelė,
Nes ji yra amžina!

Labai lengvo turinio trys posmai, tik menišku atžvilgiu negerai, kad atsikartoja paeiliui keturi žodžiai "myliu;" du žodžiai vėl "myliu", ir du kart po "ir". Šitos eilės primena Lietuvos bernioko eiles. Jos linksmos, truputį satyriškos ir jose išreikštos atviros sielos aiškios mintys.

Bendrai imant, pas visus autorius veik visose eilėse ir prozoje yra aiškios mintys; nėra "pasagomis kaustyto vėjo". Kitas dalykas tai tas, kad nesiranda visokių silpnybių mėgėjų dvasinės ubagystės. Kilnios aiškios mintys, jeigu ne paskirais posmais, tai visu turiniu ką nors pasako, išreiškia.

Pasibaigus Didžiajam karui, pasibaigė ir didžioji lietuvių imigracija į Ameriką. Jaunų jėgų neatvyko taip gausingai, kaip prieš karą. Senieji musų poetai paseno, o ir pats gyvenimas nežymiai, bet nuolat keitėsi, keitėsi ir aplinkuma. Po karo atgimė Lietuva iš slėgusio ją budelio priespaudos. Lietuvos poetos, lyg pavasario vieversiai, pragido nepriklausomai Lietuvai naujas dainas. Surado naujas eiliavimo formas, modernėmis svajonėmis apsišarvavo ir, gal but, kartais perdaug aukštai į padangės iškildavo — nesuprantamas paprastąjai liaudžiai mintis pakišo. Bet visa tai, sudėjus į daiktą, buvo kas nors nauja, kitoniška, nei musų laikais Amerikoje. Tačiau, berods, Lietuvos poetos nepripažino amerikiečių lietuvių poetų, kurie taip pat daug dirbo, linkėjo savo tėviškei buti nepriklausoma valstybe.

—*Mikas Šileikis*

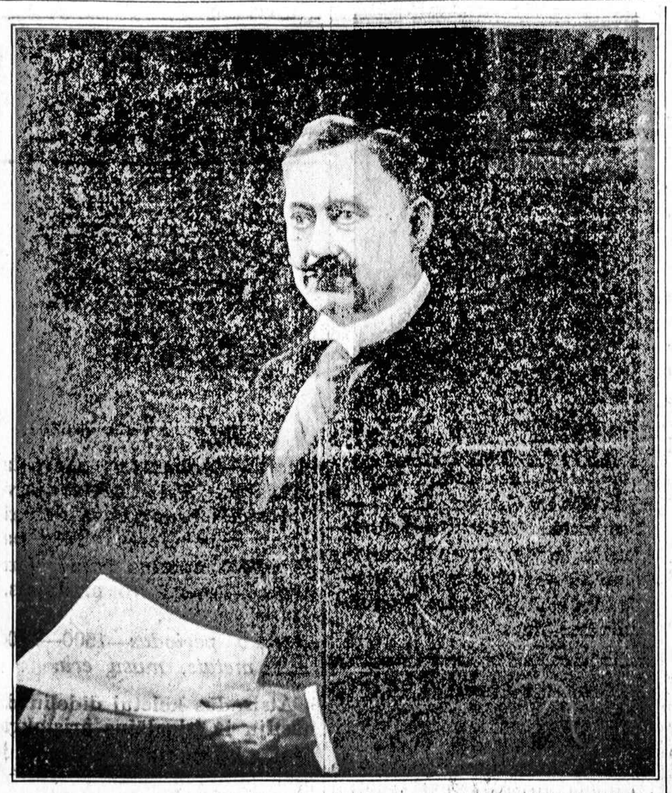

KOMP. MIKO PETRAUSKO Portretas M. Šileikio tapyba

Margumynai

Brangenybės nori išvežti nuriję

Anglų laikraščiai praneša, kad dabar Vokietijoje išvykstantieji žydai tikrinami Rentgeno spinduliais. Tai todėl, kad išvykstantieji žydai, negalėdami su savimi išsivežti kapitalų, stengiasi nusipirkti brengenybių, kurias bando pasiimti su savimi. Kadangi brangenybių taip pat negalima išvežti tai jie stengiasi pirkti brangiuosius akmens ir tokiu budu išsivežti kapitalus.

Brangieji akmenys yra įmerkiami į tam tikrą preparuotą skystimą, kuris juos padaro nekenksmingus sveikatai, o todėl galimus ir nuryti. Tai jie daro prieš pat sieną. Kaip laikraštis praneša, vokiečių slaptosios policijos agentai apie tai pranešę pasienio pareigūnams. Pasienio pareigunai patikrinę išvažiuojančius žydus, vis delto jokių brangenybių nerado. Krata truko ištisas dvi valandas. Pagaliau, vienam atėjusi mintis patikrinti išvykstančius žydus Rentgeno spinduliais. Todėl buvo nugabenti į ligoninę patikrinti. Pasirodė, kad brangieji akmenys buvo praryti. Todėl dabar esą įsakyta visus išvykstančius žydus tikrinti Rentgeno spinduliais.

SVEIKINIMAI nuo Cunard White Star NAUJIENOMS

Sidabrinio Jubiliejaus Proga

CUNARD WHITE STAR sveikina Naujienas dvidešimties metų jų visuomeninės tarnybos proga. Per šį didį laikraštį Cunard White Star turi galimybės supažindinti daug savo lietuvių draugų kelionės patogumu Cunard White Star laivais į tėvynę.

Ir dabar, per Naujienas, Cunard White Star kreipia jusų dėmesį į "trip of the year"... specialę kelionę į Lietuvą su

AQUITANIA Birželio 14 d.

per CHERBOURGĄ IR PARYŽIŲ.

Puikios ankstybo pavasario dienos ir naktys ant šio garsaus ekspresinio laivo... didelis jusų krašto draugų burys... puikus pasilinksminimai... gardus valgis... teisingas Cunard White Star patarnavimas.

Dėl smulkesnių žinių šios ir kitais Cunard White Star kelionės reikalais kreipkitės į laivininkystės agentą, arba —

Cunard White Star

32-34 NORTH MICHIGAN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS

TEGYVUOJA "NAUJIENOS" DAR DAUGELĮ METŲ!

Marozas Baking Co.

C. L. MAROZAS, Pres.

4330-4334 S. California Ave. Lafayette 1515

Sveikinu Visą "Naujienų" Štabą, Bendradarbius ir Skaitytojus 25-kių Metų Jubiliejaus Proga.

JUOZAS ŠKUDAS

3106 So. Halsted St.

Chicago, Illinois

ILGIAUSIŲ METŲ MUSŲ DIENRAŠČIUI "NAUJIENOMS"

SVEIKINU VISĄ NAUJIENŲ ŠTABĄ IR JOS BENDRADARBIUS SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA

JOKUBAS MASKOLIUNAS

3503½ So. Halsted Street

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus

Aleksas Bakery

3339 So. Morgan St.

Chicago, Ill.

Remkite Tuos Biznierius, kurie Garsinasi "NAUJIENOSE"

1868 1939

Sveikiname "NAUJIENAS" 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

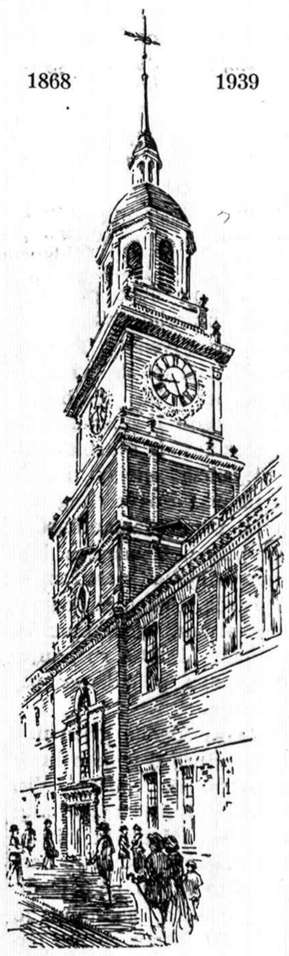

The Live Stock National Bank of Chicago

4150 South Halsted Street

NARYS FEDERAL RESERVE SYSTEM IR FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

Maksimas Gorkis

Vertė A. Casper

Chanas ir jo sunus

Vieną kartą Kryme gyveno chanas Mosalaymael-Asrab, ir jis turėjo sunų Tolayk-Algalla.

Tais žodžiais aklasis totorių ubagas pradėjo pasakoti vieną iš senų legendų, turtingą senais atsiminimais. Apsupęs pasakotoją stovėjo burys totorių spindinčiais **chalatais"** su aukso apdirbtomis kepurėmis. Jie sėdėjo ant akmens šmotų užsilikusių iš nežinomų laikų nuo kokio nors chano paloc iaus. Buvo vakaras, saulė pamažu leidosi už juros, jos raudoni spinduliai atsimušdami į tamsiai žalius apžėlusius gruvėsius. Vėjas niuniavo medžiuose ir jų lapeliai tyliai murmėjo, tarsi nematomi upeliai teką kur nors ore. Aklo ubago balsas buvo silpnas ir drebantis ir nieko nebuvo žymu jo akmeniniame veide. Žodžiai, kuriuos jis atmintinai žinojo, bėgo viens paskui kitą, duodami jo klausytojams paveikslą iš praėjusių dienų.

Chanas buvo senas (taip sakė aklasis, bet jis turėjo daug žmonų savo hareme. Jos mylėjo senį, nes jis vis buvo stiprus, ir jo meilė buvo gili ir karšta, ir moteris vis mylės tą, kurio meilė karšta, nors jis butų žilas ir jo veidas raukšlėtas. Grožybė guli stiprybėj, o ne švelnume. Jos visos mylėjo chaną, bet jis pats buvo linkęs prie kazokės, kalinės nuo Dniepro stepių ir vis ją mylėjo labiau už visas kitas, kurių buvo trys šimtai, iš viso pasaulio dalių. Visos buvo gražios kaip pavasario gėlės, ir visos gerai gyveno. Chanas joms vis pristatydavo daug saldainių ir visokių kitų gardumynų ir įsakydavo joms šokti ir žaisti kiek tik jos norėjo.

Jis dažnai pasišaukdavo kazokę į savo aukštą palocjaus bokštą, kur buvo galima matyt jurą ir kur jis buvo paruošęs viską, ką moteriai reikia, kad padaryti jos gyvenimą malonų ir laimingą; jai teikdavo saldainių, visokios rųšies drabužių aukso ir visokių žibančių akmenų, muziką, ir svarbiausiai, savo degančią meilę. Šiame bokšte jis praleisdavo daug dienų su ja, pamiršdamas kasdieninį gyvenimą, žinodamas, kad jo sunus Algalla nenužemins chano vardą, užpuldinėdamas Rusijos stepes, grįždamas su daug laimėtų daiktų, su naujomis moterimis, palikdamas paniką, kraują.

Vieną sykį Algalla grįžo nuo užpuolimo Rusijoj ir jam buvo surengtos didelės vaišės. Visi lordai suvažiavo, buvo žaidimų; ir jie mėgino iššauti kalinių akis, kad galėtų parodyti jų narsumą; po to ir vėl gėrė ir didžiavosi Algallo narsumu, jo priešų panika. Senas chanas buvo labai patenkintas savo sunaus didvyriškumu. Jam buvo malonu žinoti, mirčiai atėjus, kad jo valdoma žemė pasiliks tvirtose rankose.

Buvo jam gerai tai žinoti, ir norėdamas sunui jo meilę išreikšti, jis visiems atsistojęs pasakė: "Mano mylimas sunau Algalla! Garbė Alachui! ir garbė musų pranašo vardui."

Ir jie visi kartu stipriais balsais sudainavo himną pranašo vardui išgarbinti, ir po to chanas vėl sakė: "Alachas visagalis! Net mano gyvenime atnaujino jaunystę mano sunaus asmenyje; aš savo senomis akimis tai matau, o kada saulė užtems joms, ir kada kirmėlės grauš mano širdį, aš vėl gyvensiu savo sunuje. Alachas visagalis ir Mahometas jo tikras pranašas! Aš turiu gerą sunų; jo ranka tvirta, jo širdis stipri, jo mintis tyra; sakyk, ką nori iš tėvo, Algalla? Sakyk, ir aš tau duosiu, ko tik pageidausi."

Seno chano balsas vos tik nuskambėjo, kai Tolayk-Algalla pakilo, akys degančios, tamsios, kaip jura nakties metu.

"O valdove ir tėve," jis tarė, "duok man rusišką kalinę."

Chanas tylėjo, tylėjo tik tiek, kiek buvo reikalo nuramint sudrebėjimą jo širdyj, ir po tylos tarė garsiu, stipriu balsu: "Imk ją! Kai pasibaigs vaišės, galėsi turėti..."

Algalla nudžiugo, jo akys linksmai spindėjo; jis atsistojo ir tarė chanui, jo tėvui; "Aš žinau, ką man atiduodat, tėve— aš žinau. Aš tavo vergas—tavo sunus. Imk mano kraują, lašą kas valandą — dvidešimt sykių mirsiu tau!"

"Aš nieko nenoriu," tarė chanas ir jo žila galva, daug užsitarnavus per daugelį metų, nusileido ant krutinės.

Neužilgo vaišės pasibaigė ir abu apleido palocių, abu tylėdami žygiavo haremo linkme.

Naktis buvo tamsi; nei mėnulio, nei žvaigždžių nesimatė, nes debesys buvo uždengę dangų lyg storu uždangalu.

Ilgą laiką jiedu žygiavo tyloje, ir pagaliau Chan-el-Asrab prabilo:

"Diena po dienos mano gyvenimas trumpėja — mano sena širdis plaka rečiau ir rečiau, krutinėj vis mažiau ugnies šviesa ir šiluma mano gyvenime buvo tos kazokės karštas glamonėjimas. Pasakyk, Tolayk, pasakyk man—ar ji tau butinai reikalinga? Imk šimto mano žmonų—imk visas, tik palik man ją."

Tolayk-Algalla tylėjo.

"Kiek dienų man liko? Aš dar tik porą dienų turiu šiame pasaulyje. Ji paskutinė mano laimė—ši rusė. Ji mane žino, ji myli mane; kas mane mylės, kai jos nebus — mane, senį? Kas? Nei viena iš visų, nei viena, Algalla!"

Algalla tylėjo.

"Kaip aš galėsiu gyventi, žinodamas, kad tu laikai ją apkabinęs, kad ji tave bučiuoja? Dėl moters mes ne tėvas ir sunus, Tolayk; dėl moters mes visi vyrai, mano sunau! Geriau butų, jei visos kuno žaizdos butų atsidariusios, Tolayk, ir visas mano kraujas ištekėjęs — negu kad bučiau sulaukęs šios nakties, mano sunau!"

Jo sunus vis tylėjo. Pagaliau jie sustojo prie haremo durų, ir tylėdami ilgą laiką prie jo stovėjo. Tamsumas visur apsupo juos, debesys lėkte lėkė danguje, vėjas purtė medžius ir atrodė, kad jiems dainavo.

"Tėve, aš ją seniai jau myliu," tarė Algalla tyliai.

"Aš tą žinau, ir aš žinau, kad ji tave nemyli", atsakė chanas.

"Mano širdis plyšta, kai galvoju apie ją!"

"Ko mano sena širdis kupina dabar?"

Ir vėl jie tylėjo. Algalla atsiduso.

"Aš dabar matau, ką gudrusis sakė, yra tikra tiesa. Moteris vis bloga vyrui. Jei ji graži, ji kituose sukelia norą ją turėti, ir sukelia pavydą jos vyre. Jei ji negraži, jos vyras pavydžia kitiems, ir turi norą kitas turėti. Jei ji nei graži ir nei biauri, tai vyras įsivaizduoja, ji graži, ir suprasdamas, kad padarė klaidą, vėl kenčia dėl jos, dėl moters."

"Gudrųs žodžiai nėra gyduolės mano širdies skausmui," tarė chanas.

"Tėve, pasigailėkime viens antro."

Chanas pakėlė galvą ir liudnai pažiurėjo į sunų.

"Užmuškime ją," tarė Algalla.

Chanas pagalvojo valandėlę ir tada tyliai sumurmėjo: "Tu myli save daugiau, negu ją ir mane."

"Taip, ir jųs taip pat."

Ir vėl tyla.

"Taip, ir aš," tarė chanas liudnai.

"Na, ar nužudysime ją?"

"Aš negaliu atiduoti ją tau, aš negaliu!" prabilo chanas.

"Ir aš ilgiau nebegaliu kentėti; išplėšk mano širdį ar atiduok ją man."

Chanas tylėjo.

"Arba nusvieskime ją į jurą nuo kalno viršunės."

"Numeskime ją į jurą nuo kalno viršunės," chanas atkartojo žodžius, lyg kad butų jo sunaus atgarsis.

Ir tada jie įėjo į haremą, kur ji jau saldžiai miegojo. Jie sustojo prie jos ir žiurėjo—ilgai žiurėjo į ją. Ašaros riedėjo iš seno chano akių ir bėgo žemyn per jo sidabrinę žilą barzdą, kur jos spindėjo lyg perlai, ir jo sunus stovėjo nevalandėlę ir tada pažadino kazokę.

Ji pabudo, ir nepamatydama Algallą tarė į chaną.

"Pabučiuok mane, mano ereli."

"Kelkis—ir eik su mumis," lengvai tarė chanas.

Ir tada ji pamatė Algallą ir ašaras jos erelio akyse; ji greitai viską pamatė ir suprato.

"Aš eisiu," ji tarė. "Aš eisiu. Nei vienam, nei kitam, — ar taip nutarėt? Tvirtos širdys turėjo tai padaryti! Aš eisiu."

Ir visi trys tylėdami ėjo juros link. Jie ėjo siaurais takais, ir vėjas kaukė garsiai.

Moteriškė buvo mažutė, greit pavargo, bet ji buvo išdidi ir nenorėjo jiems tai pasakyti.

Kai chano sunus pastebėjo, kad ji vis daugiau ir daugiau pasilieka, jis paklausė: "Ar tu bijai?"

Jos akys sužibėjo ir ji parodė jam jos kruvinas kojas.

"Aš panešiu?" tarė Algalla, ištiesęs rankas į ją. Bet ji apsikabino kaklą jos seno erelio. Chanas pakėlė ją lyg plunksnų pundą ir nešė ją, o ji, jam einant, atsklaisdavo medžių šakas, kad jos neužgautų jo akių. Ilgai jie taip ėjo ir pagaliau buvo girdėti juros užimas. Tada Tolayk, kuris sekė, tarė tėvui: "Leisk mane pirma, nes gali užeiti noras tave nudurti."

"Eik. Alachas išpildys tavo norą, ar atleis. Aš tavo tėvas atleidžiu tau. Aš žinau, ką reiškia mylėti."

Pagaliau jura gulėjo prieš juos, ten, žemai, juoda bedugnė. Vilnys lyg ir dainavo, atsimušę į akmenis; buvo tamsu ten, žemai — šalta ir baugu.

"Sudie," tarė chanas, bučiuodamas merginą.

"Sudie," tarė Algalla, nusilenkdamas.

Ji pažiurėjo ten, žemai, žemai, kur vilnys dainavo, ir pasitraukė atbula, prispausdama rankas prie krutinės.

[ACME-NAUJIENŲ Foto]

LAFAYETTE, IND. — Studentė Marie Louise Meeks, uždarbiauja dženitoriaudama studenčių bendrabutyje. Ji lanko Purdue universitetą.

"Nuneskit mane!" tarė ji jiems.

Algalla ištiesė rankas, bet nedrįso. Tačiau chanas paėmė ją į rankas, prispaudė ir karštai pabučiavo, o tada, pakeldamas ją viršuje galvos, numetė ją nuo kalno.

Žemai vilnys dainavo tiek garsiai dainavo, kad nė vienas negirdėjo, kada ji pasiekė vandenį. Jokio kito balso nebuvo girdėt. Chanas susmuko ant akmens ir žiurėjo į toli, kur su dangum jungiasi, ir vėjas pakilo ir putė bei sklaidė jo žilą barzdą. Tolayk stovėjo šalia jo, veidą rankomis uždengęs, sustingęs, lyg kad butų akmuo. Laikas bėgo ir debesys lėkė per dangų, vėjo vejamos. Tamsus ir sunkus jie buvo, lyg ir chano mintys.

"Tėve, eime," prabilo Tolayk.

"Palauk," pakukždėjo, chanas, lyg kažko klausydamas. Vėl laikas bėgo, vilnys atsimušė į akmenis, vėjas užė apie akmenis ir medžius.

"Tėve, eime".

"Palauk dar valandėlę."

Daug kartų Tolayk-Algalla atkartojo: "Tėve, eime." Bet chanas iš vietos nekrutėjo, iš vietos, kur pamatė visą džiaugsmą jo likusių dienų.

Bet viskas turi galą! Pagaliau jis pakilo, pakilo, susiraukė ir tuščiu balsu tarė: "Eime."

Jie ėjo, bet tuoj chanas sustojo.

"Bet kam aš einu, Tolayk, ir kur?" jis klausė sunaus. "Kam man gyventi, kada mano visas gyvenimas buvo surištas su ja? Aš senas, mane daugiau nebepamylės, ir jei niekas tave nebemyli, koks išrokavimas ilgiau gyventi?"

"Jųs turite garsų vardą, turtingas."

"Duok man tik vieną jos bučkių, ir gali visą tą turėti. Jie visi negyvi, tik moters meilė gyvena. Jei jis neturi tos meilės, vyras neturi gyvybės. Jis ubagas ir jo dienos gailestingos. Sudie, sunau. Tegu Alachas tave laimina ir buna su tavim per dienas ir naktis! Ir chanas žengė atgal į jurą.

"Tėve," sušuko Tolayk, "tėve!—ir nebegalėjo daugiau ką sakyti, nes negali nieko sakyti tam, ant kurio jau mirtis nusišypsojo, kuriam nebuvo apskaičiavimo ilgiau gyventi.

"Leisk . . . "

"Alachas . . . "

"Jis supras . . . "

Greitais žingsniais chanas priėjo prie aukšto kalno kranto ir šoko žemyn. Jo sunus nestabdė jo, — jis negalėjo, nes nebuvo laiko. Vėl nebuvo nieko girdėti, jokio balso. Tik vilnys atsimušė į akmenis, ir vėjas dainavo laukinę dainą.

Ilgai Tolayk-Algalla ten stovėjo. Pagaliau jis garsiai pratarė "Duok man tokią tvirtą širdį, O Alache!"

Ir jis nuėjo į nakties tamsumą . . .

Taip žuvo chanas Mosolayma-Asrab, ir chanas Tolayk-Algalla pradėjo valdyti Krymą.

MENO ŽINIOS

Kokius Drabužius Žmonės Dėvėjo Senovėje

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

klasėm—turčiams ir paprastai liaudžiai. Tais laikais buvo audžiami brangųs audeklai: šilkas ir vilnoniai. Taip pat dėvėdavo odinius batus. Turtingieji konkuravo madomis.

Baroko periodas—1600—1700 *metais, musų era.*

Atsiradus keletui didelių dinastijų ir įsigalėjus aristokratijai, Europoje atsirado ir prašmatnybių reikalas. Darbiniai drabužiai, suprantama, iš esmės nedaug kuo tesiskyrė vienos ir antros valstybės žmonių tarpe. Šiltesniame ore svarbiausias drabužis budavo: kelnės, marškiniai ir "bruslotas", panašus į "džeketą" arba trumpas sujuosiamas švarkas. Žiemos metu—kailiai arba ilgas paltas. Aristokratija dėvėdavo tiesiog teatrinius drabužius, visuomet gausingai spalvotus ir auksuotus.

Baroko stilius architekturos srityje vyriausiai prigyjo Ispanijoje ir jai artimose valstybėse. Tuo metu buvo jau susikurę net keli charakteringi stilių periodai. Rakandus gamindavo pasiskolindami vieni kitų stilius ir tai gamybai vadovaudavo karaliai arba karalienės. Bet kaime pakaitų kaip ir nebudavo. Sakysime, vietoje odinių batų, medinės klumpės, sandaliai, naginės ir vyžos dar ir šiandien Europoje nėra užmirštas dalykas.

Rakoko stilius — 1700—1790 *metais.*

Šito prašmatnybių stiliaus laikotarpis buvo trumpas. Rakoko reiškia naujenybę, originalumą ir gerą skonį. Tik tas "rakoko" stilius nebuvo prieinamas paprastai liaudžiai. Juo naudojosi aristokratija ir militarinio bei valstybinio aparato žmonės. Taip išpusto pasipuošimo pasaulis iki to laiko nebuvo matęs. Paryžiaus gatvėse kostiumai mirgėjo kaip kokios operetės vaidinime. Moterys nešiodavo be galo plačias suknias. Vyrai nešiodavo pusiau militariškus rubus su plunksnomis kepurėse. Vietoje batų—baltas pančiakas iki kelių. Vyrai ir moterys dėvėdavo ilgus žilus dirbtinus plaukus. Tais laikais Prancuzijos aristokratija turėjo pasaulyje gražiausius rakandus, kurie ir šiandien neišeina iš mados.

DABAR

Well! Berods, visi žinome kaip šiandien žmonės rėdosi, bet nežinome, kokia rytoj bus mada. Moterų mados keičiasi kaip oras. Prie tokių "madų" tiek pripratome, kad nepastebime didelio jų skirtumo. Sakysime, moterų pančiakos iš esmės nepasikeitė, bet spalva keičiama. Iš pilkų virsta į raudonas ir tt. Čia jau negalima vadinti mada. Reikia pasakyti, kad moterys yra madų kankinės. Madų gamintojai dėl pelno nepaiso sveikatos, jie viską rizikuoja. Jiems net nerupi nei tas, kad žmogus atrodytų žmoniškai. Vietoj kepuraitės pagamina charakteringam modeliui kokį lopą ar ragą ant galvos, o paskui ir visos pagal tą kurpalį pasiutą "kepuraitę" turi nešioti, nors ir baidykle atrodytų. Dažnu madų keitimu biznieriai pilnai atsiekė tai ko norėjo. Jie norėjo sunaikinti žmonių asmenišką skonį. Žmonės netekę skonio, tenkinasi maskaradu. Nepasirinksi, mat, ko nori, bet imk tai, kas tau paruošta.

Laimei, vyrų mados nesikeičia taip žymiai. Vyrų drabužiuose visiems bendras skonis tinka. Jie dėvi šiltus, sveikatai nekenkiančius drabužius. Vasarą—dar geriau patobulinti drabužiai ir visai praktiški. Kieti kalnieriai išėjo iš mados tik todėl, kad sveikatai ir darbui kliudė. Bet moterys ir žiemą kone basos vaikščioja!

—*M. Š—kis*

Linkime "NAUJIENOMS" Ilgiausių Metų!

CRITCHELL, MILLER, WHITNEY & BARBOUR

Įsteigta 1868

175 W. Jackson Street, Chicago

Tel.: Wabash 0340

ATSAKOMINGA AGENTURA, KURI IŠRAŠO VISŲ RUŠIŲ APDRAUDAS, STIPRIAUSIŲ STAKŲ BENDROVIŲ REMIAMAS

LIETUVIUS REPREZENTUOJA
MR. T. RYPKEVICZ
1739 So. Halsted Street

Ramova Theatre

and

Milda Theatre

Extend greetings and best wishes to Naujienos on their SILVER JUBILEE

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIME JOMS GYVUOTI DAUG METŲ!

Valdyba ir Direktoriai:

JONAS BRENZA, President
S. S. TYRAKOWSKI, 1 Vice-Pres.
JULIUS C. BRENZA. V.-Pres.—Cash.
DR. S. A. BRENZA, Director

METROPOLITAN STATE BANK

2201 WEST CERMAK ROAD

(Kampas Leavitt Street)

Narys Federal Reserve System ir Federal Deposit Insurance Corporation

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 25 SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

GREEN MILL BREAD

BAKERS

Mikas Šileikis

Ar Mes Kulturingi?

Į šį klausimą atsakyti galima taip ir...ne. Bendra civilizacija pasaulis šiandien yra pakėlęs aukščiau, nei prieš tukstantį metų. Chemijos ir fizikos mokslo srityse, nėra abejonės, toli pažengta pirmyn. O kaip meno srityje? Mes žinome, kad menas yra senas žmonių gyvenimo reiškinys. Menas yra taip senas, kaip yra sena pati civilizuota žmonija.

Mes taip pat žinome, kad materialiame gyvenime šiandien mechanika ir chemija vaidina svarbų vaidmenį, o menas—muzika, tapyba ir architektura—atsilieka toli užpakalyje. Vadinasi, vienoje srityje žmogus žengia pirmyn, antroje—atsilieka. Tačiau šių dienų žmonės daug mano: mėgsta girtis, jog gyvenų aukštos kulturos laipsnyje.

Kasgi yra kultura? Kokie jos santykiai su kitomis kulturomis? Žodis "kultura" reiškia išvystymą iki aukščiausio laipsnio kurios nors gyvenimui reikalingos, visiems žmonėms naudingos, mokslo arba pramonės šakos. Pav. žemės ukio kultura, mokslo kultura, meno kultura, politikos kultura ir t. t. Bet tauta niekuomet nebuna pilnai kulturinga jeigu ji, sakysime, vien tik, žemės ukį mokės gerai vesti ir iš jos geresnį derlių gaus, o kitais atvejais bus atsilikusi. Nepakanka vieną kurią šaką išvystyti, kad tauta skaitytusi pilnai kulturinga. Reikia, kad valstybėje arba tautoje visas bendras gyvenimas harmoningai derintųsi medžiaginiame, dvasiniame ir politiniame gyvenime; kad mokslas butų prieinamas kiekvienam žmogui; kad kiekvienas žmogus butų susipažinęs su bendrais gyvenimo klausimais.

Kulturinis kilimas nėra pastovus dalykas ir be atmainų. Kai viena kuri mokslo ar kurios kitos srities šaka kyla aukštyn, daro pažangą, tobulėja, tai tuo pačiu kartu kitos sritys agresuoja. Mat, kulturinis kilimas priklauso nuo pačių žmonių gyvenimo apystovų. Šiandien chemija ir mechanika daro sparčius žingsnius pirmyn, bet dvasinis žmonių gyvenimas kitėja ir reiškiasi sustingimas. Pašaukimas prie meno, muzikos, dailės—silpnėja. Meno skonį ir jo epochą keičia aplinkinė ekonominio gyvenimo įtaka.

Praeitis rodo, kad ekonominis gyvenimas visuomet buvo sunkus, bet kulturiniu požvilgiu įvairiais amžiais buvo padaryti šuoliai. Pav. senovės graikų skulptura ir architektura estetiniu skoniu ir forma ir šiandien tebėra skaitoma tobuliausi. Bet tais laikais tapyba buvo mažai žinoma. Vadinasi, 2500 metų bėgyje šitoje srityje ne tik kad nebuvo pralenkta, bet daug buvo sugadinta ir savotiškai perdirbta. Nieko gražesnio architekturos srityje nebuvo sukurta už viduramžių gotikos architekturą. Muzikos srityje irgi tas pats. Jeigu ne klasikinė muzika ir operos, tai šiandien naujos pasaulinės muzikos kaip ir nėra. Meno srityje musų "kulturingasis" pasaulis ne tik kad nepažengė pirmyn, bet nei nesusilygino su ta aukštuma, kas buvo sukurta praeityje. Nežiurint to, kad "modernosios" civilizacijos žmogus skaitosi kulturingesnis už anų laikų žmones, reikia sutikti, jog meno kulturoje jis atsilikęs. Jis mano, kad šiųdienis menas (muzika, architektura ir dailė) yra geresnis, naujesnis, šių dienų žmogaus dvasiai suprantamesnis. Yra faktas, kad modernusis menas nėra žmonėms suprantamas. Jis toli gražu nėra klasinis menas. Nihilistai atmeta senasias formas ir taisykles manydami, jog pravesią visiškai originalią epochą.

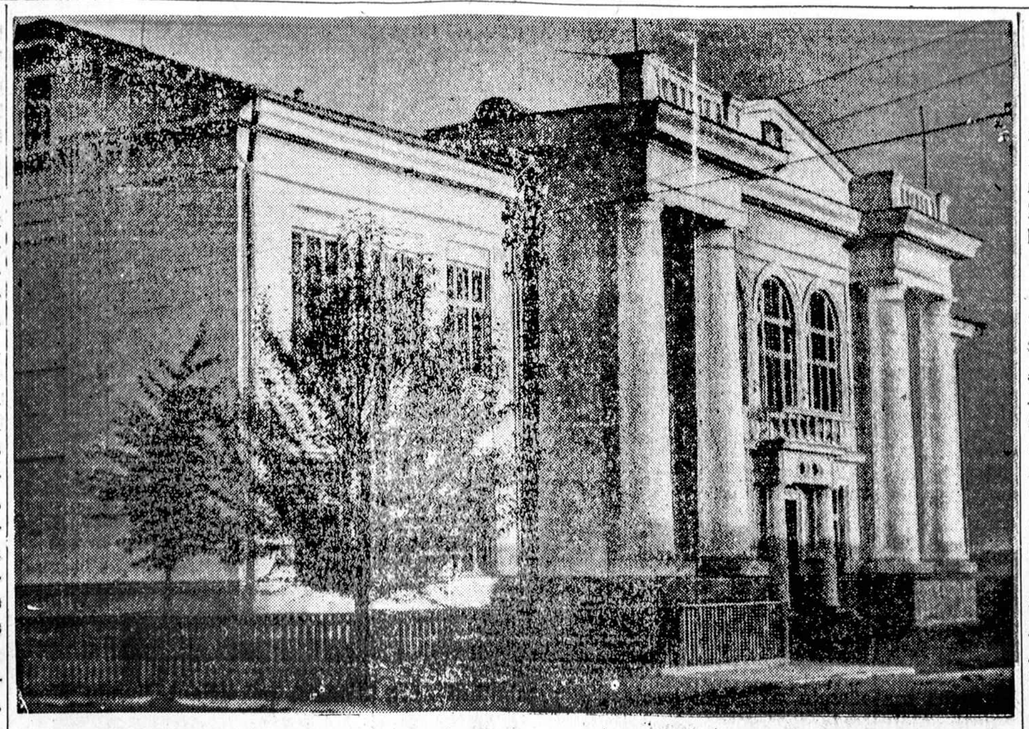

NAUJIEJI ZARASAI. — Zarasų gimnazijos modernieji rumai. VDV foto

Tautų Santykiai

Nežiurint to, kiek pasaulis sukulturėjo, be mažų pakaitų, nedaug kas buvo pagerinta. Politinis ir ekonominis gyvenimas tebestovi ant senųjų pagrindų. Gal but, politinio ir ekonominio gyvenimo problema yra sunkiausi, kuri kankina visus. Žmonės gyvena apsitvėrę sienomis, panašiai kaip ukininkas savo daržą tvora apsitvėręs, kad į jo nuosavybę nelystų nepageidaujamas asmuo arba gyvulys. Žmogus bijo žmogaus, nepasitiki vieni kitais. Žmogus visuomet bijojo kito žmogaus, kaip žvėrys bijo stipresnio žvėries. Juo labiau viena valstybė ginkluojasi, juo labiau kitos valstybės ja nepasitiki ir bijo.

Jeigu žmogus žmogui, mintimis, siela ir idėjomis butų lygus, tai geriau suprastų vieni kitus. Vyriausybės nevartotų barbariškų valdymo priemonių, nes pati liaudis neleistų to daryti. Dabar, kaip ir senovėje, iš visuomenės sluoksnių iškyla demoniškų ambicijų entuziastai, kurie atsistoję valstybės priešakyje, bando valdyti primityviu budu: viena galva bando protauti už milijonus. Tokiu budu valdžioms reikalingi šnipai, kariuomenė, kad ji ištikimai saugotų savo valdžią nuo galimo liaudies prieš ją sukilimo. Kaipgi galima tikėtis kooperatyvio kulturinio darbo, kuomet vyriausybė neturi liaudies pasitikėjimo, arba pati valdomoji klasė nepajėgia jos reikalų patenkinti, bet vietoj to, užkaria geležinę diktaturą. Žmonių nelygybė nėra naujas dalykas, nežiurint to, kad dabar skaitosi žmonės labiau civilizuoti, bet klasės yra lyg ir tas barjeras, kuris neleidžia joms susilyginti. Didžiausia civilizuoto žmogaus nuodėmė ir beprotybė, kurios prigimtį seka laukinio žmogaus kilmė—yra karai nors ir už tėvynęs nepriklausomybę. Tėvynės ir kulturinių turtų gynimas yra skaitomas geru ir teisėtu dalyku, bet karas—beprotybe. Tačiau kaip nuo priešo apsiginsi, jeigu nevartosi žiaurių nekulturingų priemonių? Ot, šičia ir susikerta visos žmogaus kulturingumo komplikacijos. Čia ir pasirodo pilna to žodžio prasme, kad žmogus žmogui yra kaip ir plėšrus žvėrys žvėriui. Tik žmonės pešasi vietoje dantų ir nagų — žudosi daug pragaištingesniais įrankiais. Ir žmonės, bijodami prisipažinti prie savo baisaus nekulturingo darbo, bando suversti kaltę ant kitų arba rasti pasiteisinimą, kad buk esą kulturinga, nes kitaip negalima. Jeigu karus, nežiurint dėl kokios priežasties, jie nekiltų, butų galima skaityti kulturingu darbu, tai vis tik išeis kvailystė.

Įsiklampoję į panašius klausimus, mes turime sutikti, jog nesame pilna to žodžio prasme kulturingi.

Yra tarptautiniai įstatymai, yra tarptautinės religijos, kurie moko žmones, kas yra gera ir kas yra bloga; kas yra galima daryti, o kas ne. Bet tikrame gyvenime taip nėra, kaip liepiama manyti. Daug dalykų nuo masių yra slepiama ir užmaskuojama.

Gyvenimas rodo, kad užkariauta ir pavergta tauta po svetima kultura, negali ir vargiai kada galės gyventi. Tai nėra galimas dalykas užtrinti tautinė sžmogaus kilmės pėdsakus. Buvo bandyta tas padaryti, o gyvoji tautinės sąmonės dvasia vis tik atgyjo. Šitą nekulturingumo reiškinį po Pasaulinio Karo gyvenimas taip pat įrodė: Rusija bandė išnaikinti lietuvių tautinę kilmę, ar jiems tas pasisekė? Gerai Giuzeppe Manzini pasakė: "Be tėvynės jųs neturite nei vardo, nei kalbos, nei žado, nei teisių ir nesate prileisti, kaipo broliai, prie tautų bendrijos." Bet ir nepriklausomą tėvynę turint, kartais ne visi jos piliečiai turi "žadą", kai ją valdo tautiniai "carai". Ir čia pasikeičia tik valdžios žmonės, bet pagrinde valdymo forma pasilieka senoviška, vadinasi, ne demokratiška.

Visgi pasaulis šiandien išradimų dėka nebe toks platus atrodo, kaip jis senais laikais atrodė. Kulturinio gyvenimo reikalai dalinai verčia broliškai santykiauti su kitomis tautomis. Tik tuo pačiu laiku prie kažko einama, prie kažkokios audros ruošiamąsi: gaminami "mirties spinduliai" orlaiviams naikinti; gaminamos nuodingos dujos, kad į keletą minučių butų galima išnuodyti didelių miestų žmones. Tas gudrusis žmogus visko išmoko, daug daugiau žino, nei žinojo; turi visokių išradimų: radijo, bevielinį ir k., moka išmieruoti jurų gelmes, erdvių pasaulius, bet, deja, nepajėgia sutvarkyti savo naminių reikalų. Valstybės nebepajėgia sutvarkyti ekonominio ir politinio gyvenimo, kad visi jų piliečiai turėtų žmoniško pragyvenimo šaltinį. Akyvaizdoje "didelio kulturingumo", vis tebegyvuoja betvarkė, išnaudojimas mažiau laimingų žmonių.

Tačiau yra faktas, kad busimi karai niekam jokios naudos nežada, nes masinis naikinimas turto ir žudymas gyvybių, butų be galo didelis. Vadinasi, ateities karuose biznio nėra. Cheminis karas ir prie jo prisiruošimas tiek brangiai kaštuoja, kad besiginkluojančiai valstybei reikia panešti sunkiausią ekonominę naštą, jau nekalbant apie naikinimą. Senais laikais karai turėjo kitokią prasmę. Kai lazdomis karuose badydavos, tai mažiau gyvybių ir turo žudavo, tai grobikas pasinaudodavo. Šiandien karo visi bijo, nes jis reiškia visiems vienodą pražutį. Užgrobtas žemės plotas nebus vertas to, kas bus atiduota už jį mainais. Tad kam kariauti? Dar reikia žinoti ir tai, kad karus suruošia ne pati liaudis, bet tie, kurie valdo ir tie, kurie savo rankosi turi kapitalą. Dar nėra buvę atsitikę, kad pati liaudis, be agitatorių ir vadų butų paskelbus kitai valstybei karą. Karai kila visai kitokiais sumetimais ir budais. Kad pašalinti karus, pirma reikia panaikinti priežastis, kurios kursto prie karų.

Gal ateis laikai, kada gyvenimas persitvarkys ant naujų pagrindų. Gal kada nors pasieks pilno kulturingumo ir gerbuvio laipsnį. Šiandien tokių dalykų, rodos, dar nėra.

PIRMA PAŽINTIS SU "NAUJIENOMIS"

Mano žmonos teta K. Dargis, kuri gyvena Gary, Ind. 1923 metais prisiuntė mums į Alytų ryšulį įvairių Amerikos lietuvių laikraščių, tarpe kurių buvo keletas numerių ir "Naujienų".

Beskaitydamas tų laikraščių apžvalgas pastebėjau, kad tie visi apžvalgininkai ar tai puola ar užgiria "N." redaktorių Grigaitį ir jo redaguojamas "Naujienas". Tada aš nuodugniai po kelis kartus perskaičiau "N." redakcinius straipsnius ir taigi apžvalgas, ir įsitikinau, kad "Naujienos" yra **tikrai išmintingų žmonių tvarkomas laikraštis!!!**

Sakau išmintingų žmonių, nes sukto proto ir demagogijos mes galime užtikti dauge yje kitų Amerikos lietuvių laikraščių špaltose, bet veltui juose ieškotum išminties!

Kada 1926 metais atvykau į Toronto, tai, tur but, šiame mieste nebuvo nė vieno "Naujienų" skaitytojo, nes kiek neklausinėjau, bet niekur negalėjau "Naujienų" adreso gauti. Tada kreipiausi į "Koleivio" redaktorių drg. Michelsoną, kuris man tuojau ir prisiuntė, ir nuo to laiko esu nuolatinis "Naujienų" skaitytojas. Šiandien jau Toronte yra keli desėtkai "N." skaitytojų.

Pasigavau "Naujienas" jų sidabrinio jubiliejaus pusiaukely ir nepaleisiu jų, kol gyvas būsiu. O gyvas dar žadu buti ilgai! "Naujienoms" panigyrikų rašyti nepriseina, nes jų atlikti darbai per tuos 25 metus tai geriausias paliudymas! Užtenka tik prisiminti transatlantinius skridimus — Dariaus-Girėno ir vėliau Vaitkaus. Kas sekė visą tą prisiruošimo eigą, tas gerai žino, kad nė vienas Amerikos lietuvių laikraštis nei moraliai, nei materialiai nerėmė tų skridimų taip kaip juos rėmė "Naujienos". Arba "Pirmyn" choro kelionę į Lietuvą. Juk tai nepaprastai gražus dalykas, o vienok iš Amerikos lietuvių laikraščių tik vienos "Naujienos" nuoširdžiai kooperavo su choru. Na, o kiti laikraščiai ne tik kad neteikė jokios pagalbos chorui prisiruošti, bet dar kenkė, visaip niekindami ne tik choro vadovybę, bet ir iš rėmėjų tyčiojosi.

Bet nežiurint to fakto, kad "Naujienos" yra daug naudingų darbų atlikusios lietuvių tautos labai, vienok priešų jomis nestigo. Tur but, neklysiu pasakęs, kad "Naujienas" ir jų redaktorių Grigaitį labiausiai purvino ir dabar tebepurvina visokie Maskvos agentai, kurie vadina save komunistais. Reikia tik pasidžiaugti gerb. Grigaičio sumanumu ir energija, su kuria jis taip gražiai, taip sklandžiai ir kartu taip lengvai suvyniodavo savo visus priešus kaip šiltą vilną...

Linkiu tad "Naujienoms", jų redaktoriui gerb. Grigaičiui, ir visam štabui ilgiausių metų ir dar tvirčiau kovoti su tamsybės apaštalais!

—J. Jokubynas

Sveikiname su lietuviška pažanga Chicagoj

Hindu Incense Manufacturing Co.

Lietuviai Darbininkai

3205 Shields Avenue

Sveikinu Lietuvių Dienraštį "Naujienas" ir lietuvius 25 metų pažangos darbo sukaktuvių proga.

THOS. J. O'BRIEN

SHERIFF

Cook County

SVEIKINAME NAUJIENAS 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA

FEDERATION OF LITHUANIAN JEWS

of Chicago

A. GOLDMAN, Pres.

GERKIT

Koenig Brau

BISMARCK Brewing Co.

2762 Archer Avenue **Tel. Calumet 6030**

Sveikiname lietuvius jų atsiekta pažanga Chicagoj per praeitus dvidešimts penkius metus.

REIŠKIU "NAUJIENOMS" GERIAUSIUS LINKĖJIMUS!

Dr. T. Dundulis

Gydytojas ir Chirurgas

4157 Archer Avenue

INTERNATIONAL LIQUOR CO.

Persikėlėm į Naują Vietą, į Nuosavą Namą

6246-48 So. California Ave. ir 63rd Street

Sav. FRANK VIZGARD

Vieta daug didesnė ir moderniškai įrengta. Pirmesnė vieta buvo: **4611 S. Ashland Avenue.**

DABAR KREIPKITĖS:

6246-48 So. California Ave.

Chicago, Illinois

Tel. Republic 1538

Lietuvių didžiausias degtinės ir vyno sandėlis. Užlaiko geriausią amerikonišką ir importuotą degtinę ir vyną.

Sveikinu "Naujienas" 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų!

Dr. A. Juozaitis

Sveikiname "Naujienas" 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų

Mr. & Mrs. J. P. Rakštis

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

A. F. CZESNA BATHS

1657 West 45th St., kampas S. Paulina St.

Telefonas BOULEVARD 4552

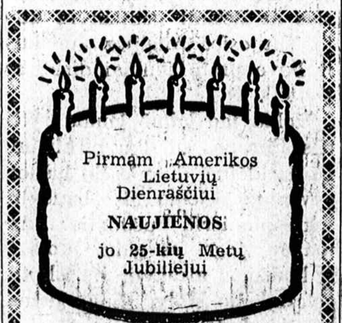

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui

NAUJIENOS

jo 25-kių Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus

JOS. RACHUNAS

3137 So. Halsted Street

Chicago, Illinois

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

S. PETRAUSKAS

BAKERY

1721 So. Union Avenue **Canal 7358**

Kur emigruoti?

VERTĖJO ŽODIS

Šio straipsnio autorius, Hendrik Willem van Loon, yra garsus istorikas ir filosofas. Jis yra parašęs "Story of Mankind" ir "Van Loon's Geography". Pastarasis kurinys ypatingai turėjo didelį pasisekimą.

Kuomet kai kuriose Europos valstybėse įsigalėjo diktaturų režimas ir diktatoriai pradėjo konfiskuoti sau nepatinkamų žmonių turtus ir juos persekioti ir tremti iš savo valstybių, tai pasaulio mokslininkai, o ypatingai laikraštininkai, iškėlė klausimą: kur tremtiniams surasti prieglaudą? Chicagos savaitraščio "This Week Magazine" (priedas prie The Chicago Daily News) leidėjai kreipėsi į viršuje minimą autorių prašydami jį šiuo klausimu parašyti straipsnį. Žemiau telpąs straipsnis yra pono Hendrik Willem van Loon'o į šį klausimą atsakymas.

Šio straipsnio vertėjo noras yra, kad šios rųšies informacija plačiai paplistų ir Lietuvoje. Musų tėvynėje taip pat yra nemažas skaičius žmonių, kurie turi sklypelius žemės ir bado nemato, bet turi didelį troškimą kur nors keliauti "laimės ieškoti". Nieks, žinoma, jiems nepavydi keliauti, bet pirma reikėtų susipažinti su tais kraštais, į kuriuos norima keliauti. Šio straipsnio autorius yra geografas, todėl jisai gerai nusimano ką kalba. —**J. Lapaitis.**

Be kitko, aš esu geografas. Kada kilo klausimas, kur surasti nelabai tirštai apgyventą vietą, kurioje galėtų rasti prieglaudą tie žmonės, kurie dabar tremiami iš savo gimtinių kraštų, aš pasidariau lyg keliaujanti geografijos enciklopediją: susitikę mane kaimynai traukinyje ar vaistinėje klausdavo: "Jeigu tamstai butų pavestas trėmimo darbas tvarkyti, kur tamsta tremtinius pasiųstum?"

Kai aš atsakydavau, jog neturiu apie tai supratimą, žmonės į mane pažiurėdavo su gilia panieka ir kai kada prikišdavo man, kad aš iš viso nesąs mokinęsis geografijos.

Toks priekaištas man netinka, nes per pastaruosius keturiasdešimt metų aš bemaž visą savo liuoslaikį pašvenčiau geografijos mokslui. Tačiau sakyti apie tai žmonėms neapsimoka, nes į trėmimo klausimą man neatsakant, jie tempdavo mane į savo stubas, kad parodytų man žemėlapius. Čia jie man nurodydavo įvairiausias teritorijas — milijonais kvadratinių mylių — musų kontinente, Azijoje, Afrikoje, o labiausia Australijoje. Po tokių parodymų jie pasakydavo:

"Ar tamsta to nematai? Žemėlapyje nurodyta, jog šimtai tukstančių kvadratinių mylių yra beveik neapgyventa. Kodėl tie žmonės, kurie ieško naujų apsigyvenimui vietų, negali tenai keliauti ir susikurti naują gyvenimą? Tenai jų nieks nepersekios ir galės linksmai gyventi."

Paviršutiniai žiurint, klausimas išrodo labai paprastas. Bet giliau į jį pažvelgus jis yra komplikuotas. Turėkite kantrybės šį straipsnį perskaityti, o aš bandysiu nurodyti kodėl šis klausimas yra painus.

Musų bočiai, kurie nenorėjo sau galvų kvaršinti, žemėlapyje mažai žinomas arba visai nežinomas vietas paženklindavo žodžiais Terra Incognita. Ir jie apie tokias vietas nevargindavo savęs. Kai kurie jų nukeliaudavo toliau ir daugiau sužinodavo. Šešiolikto ir septyniolikto amžių ispanų žemėlapių dirbėjai savo žemėlapiuose didesnę Jungtinių Valstijų dalį paženklindavo šiais žodžiais: "Ši žemė netinka gyvenimui." Tokiu žemėlapio sužymėjimu jie buvo pilnai patenkinti.

Ta žemė "netinka gyvenimui", jie manė, ir veikiausiai niekad netiks, todėl palikime ją indėnams ir pamirškime.

Suprantama, taip manydami jie klydo, nes toji "gyvenimui netinkama" žemė šiandien yra Jungtinės Amerikos Valstybės.

Tukstančiai kvadratinių mylių žemės plotai, kurie šiandien mums atrodo "gyvenimui netinkami", ateityje, gal but, maitins milijonus gyvenotojų. Technikoje mes taip toli pažengėme, kad galime tyrus paversti žydinčiais laukais ir gauti derlių iš žemės, kurioje musų bočiai galėjo tik vilkus ir meškas medžioti arba mirti badu.

Lietuvos mažaženio ukininko pastangos patobulinti savo bakužę, pakeičiant šiaudų stoga namie gamintomis gontomis.

Geografijos atžvilgiu žemėlapyje dabar yra mažai vietų, apie kurias mes nežinome. Liko dar neištirtos kai kurios Brazilijos džiunglės, Naujoji Guinėja ir kai kurios sausosios Australijos dalys. Bet ar yra kur nors vietų, kurios taip rupestingai musų žemėlapiuose nupieštos, kame galėtų rasti prieglaudą civilizuoti žmonės?

Pradėkime tokių vietų ieškoti savo namuose, t. y. vakariniam žemės pusrutuly. Rašydamas šį straipsnį, po ranka aš turiu Amerikos geografiją. Aš tikiu, kad šio straipsnio skaitytojas taipgi pasiims geografiją. Čia smulkmeniškai sužymėta kiek kurioje vietoje per metus lietaus nukrinta, kokie vėjai vyrauja, aiškiai nurodomos politiškos dalys ir t.t. Tačiau aš prašau skaitytojo savo dėmę kreipti į šiuos du dalykus: į komercinį išsivystymą ir gyventojų užsiėmimą. Tiedu dalykai mums yra ypatingai svarbųs, kuomet mes ieškome vietos naujiems gyventojams. Nedaugelis žmonių į tuos klausimus gilinasi, bet jie mums pasako visą istoriją. Ir aš noriu čionai pastebėti, kad ta istorija mažai žada.

Mes dėl tremtinių, suprantama, turime surasti vietą. Mes nesame tokie žmonės, kad galėtume linksmai gyventi, kuomet milijonai kitų žmonių miršta badu arba esti pasmerkti vargui. Amerikoniškas charakteris neleidžia rankų sudėjus sėdėti ir į žmonių vargus ramiai žiurėti. Visiems iki šiol pasisiulytiems planams padėčiai pagerinti aš reiškiu didelę abejonę.

Kai kurie mielaširdingi Europos valstybių vadai siulo tukstančius kvadratinių mylių žemės plotus (kurie kartais priklausė jiems, o kartais ne) tiems biedniems Centralinės Europos tremtiniams. Bet ar tai nereikštų, jog tie vargšai yra metami iš kepiamos skaurados į ugnį? Ar išvarymas jų į tyrus butų malonesnis darbas nei koncentracijos stovykla?

Kaip aš pirmiau sakiau, pradėkime tremtiniams vietos ieškoti pas save. Šis kontinentas mums yra geriau žinomas, todėl mes aiškiau suprasime apie ką mes kalbame. Šiaurinėj Kanados Dominijų daly yra milžiniškas žemės plotas, kuris susideda iš miško ir lygumos. Jeigu ši žemė butų atsakanti tikslui, ji galėtų maitinti viso pasaulio žmoniją. Bet kokia toji žemė yra? Nurodantis komercinį išsivystymą žemėlapis šią vietą suženklinęs rausva spalva. Paskui seka paaiškinimas, kad rausva spalva sužymėtos vietos reiškia "tinkama dirbimui žemė, bet iki šiol nedirbama." Pasakyta labai švelniai.

Trys šimtai metų atgal taip buvo galima pasakyti apie visą teritoriją. Trys šimtai metų atgal dėl politinių, religinių ir rasinių kivirčių nemažas skaičius žmonių buvo priversti ieškotis sau naujų namų kitoj pusėj Atlanto vandenyno. Naujojoj Anglijoj (vardas pasako istoriją) apsigyveno žmonės, kurie buvo visiškai nusivylę senąja Anglija. Jie buvo pasiryžę pradėti gyvenimą iš naujo naujam ir linksmesniam krašte — naujoj Anglijoj.

Anų laikų pilgrimai ir puritanai yra mums geriausias pavyzdys pasėkų, kurios gali pasikartoti šiandien, jeigu mes bandysime prievarta varyti miesto ir kaimo žmones į neapdirbtas girias. Bandymas apsigyventi Atlanto pakrantėj liudnai baigėsi. Puritanai kančias iškentėjo ačiu Dievui ir indėnų mielaširdystei.

Kokioj padėtyj miesto ir kaimo žmonės atsidurtų šiandien, jeigu be patyrimo ir pasiruošimo jie bandytų pasistatyti stubas Hudson Bay sušalusioj pakrantėj, Great Slave arba Great Bear ežerų pakraščiais, arba Mackenzie upės krantuose? Atsakymą jųs taip pat gerai žinote, kaip ir aš. Pionieriavimas yra sunkiausias pasauly darbas. Savo kino teatruose ir knygose per paskutinius dvidešimt metų mes idealizavome pionierio gyvenimą. Pridengtas vežimas (covered wagon) pasidarė romano simbolis.

Penkiasdešimt metų atgal, mano manymu, tokie veikalai butų nubaubti nuo estradų ir knygos nuverstos nuo bibliotekų lentynų. Tiek laiko atgal dar tebegyveno tie vyrai ir moterys, kurie pionierių vargus vargo. Jiems tas periodas reiškė ne šokis prie gražiai griežiančios skripkos ir ne jodinėjimas po gražiai žydinčius laukus. Jie tą laikotarpį atsimintų kaip nepanešamos naštos laikus, kada jų maži kudikiai buvo laidojami pakeliais be gydytojo pagalbos ir be kunigo patarnavimo; jie atsimintų kaip virstantys medžiai sužalodavo vyrus visam amžiui. Atsiminkime, jog tie pionieriai buvo kilę iš tokių žmonių, kurie per šešias ar dešimt gentkarčių kirto Naujosios Anglijos miškus ir buvo pratę sunkiai dirbti ir kentėti.

Kokia tad laimė laukia rytinės Europos smulkų pirklį arba išbadėjusį didmiesčio lušnos gyventoją, jeigu jis bandytų sekti pionierių pėdomis? Aš manau, jogei aš galiu jums į šį klausimą atsakyti. Jie išliptų geležinkelio stoty, kur jiems butų įsakyta išlipti, spiestųsi į kruvą, sėdėtų ir badautų ligi ateitų pagalba. Kai kam nuvykus porai dienų pameškerioti į tyrus gali atrodyti rojus, bet jeigu reikėtų susidurti su tikruoju gyvenimu, tai tektų skaudžiai nusivilti.

Jųs gal pamanysite, kad aš esu perdaug pesimistiškas ir nurodysite į Palestiną, kur imigravimas galimas. Bet turintieji apie tą kraštą patyrimą jums pasakys, kad čia miestai yra perpildyti palyginti su ukio gyventojais. Tatai yra apgailėtina, bet patyrimas rodo, kad pirklius ir profesijų žmones į ukius negalima iškraustyti. Vienas žinovas man pasakė taip: toks pasimojimas butų lygus bandymui priversti žinduolius apsigyventi vandenyj, o žuvis pripratinti apsigyventi sausžemyj.

Kai kuriems gyvunams tai pavyko padaryti, bet ėmė milionus metų. Bet emigravimo klausimas privalo buti išspręstas umai. Imigravimas į šiaurinę Kanadą tuo budu atpuola. Kalbamas kraštas kada nors bus apgyventas, bet ne tais gyventojais, kuriems mes dabar ieškome naujų namų, ir ne šiais negarbingais 1938 metais.

Šiaurinės Kanados žemėlapis, kuris nurodo jos gyventojų užsiėmimą, pasiliks ir toliau sužymėtas "medžiojimas, žuvavimas ir kailių rinkimas". Dabartiniai pabėgėliai nė vieno šių amatų nemoka. O išmokti bet kurį amatą jie yra per seni.

Statistikos mums sako, kad kai kurios Jungtinių Amerikos Valstybių vietos yra retai apgyvento. Alaskoj, pavyzdžiui, kvadratiniai myliai teišpuola tik vienas gyventojas. Tačiau Alaska tinka tik "rinktiniams gyventojams", kurie gali pakęsti karštas vasaras, šaltas žiemas, kentėti didelį nuobodumą ir niekad nebaigiamą nusivylimą. Kitokie žmonės bandys pabėgti arba mirs.

Nevada taip pat yra geografiška tuštuma. Bet nepatyrusiems pionieriams ši valstybė taip pat netinka. Tą patį galima pasakyti apie Wyoming ir net Utah.

Visos viršuje suminėtos valstybės gyvenimui netinka. Jeigu jos tiktų, tai musų rytinių valstybių suvargę ukininkai vienokiu ar kitokiu budu veržtųsi į tas neapgyventas vietas. Laukti, kad Varšuvos maisto krautuvėlės savininkas arba Berlyno kriaučius vyktų ir darytų gyvenimą tokioj vietoj, kur net Vermonto jankė mirtų badu, yra, žinoma, kvailybė, Todėl tremtiniams prieglaudos mums tenka ieškoti kitur.

Pastaruoju laiku Britų Guiana buvo nurodyta kaip geras rojus apsigyvenimui.

Jeigu šis sumanymas butų bandomas bykdyti, aš esu tikras, jogei Olandų valdžia su džiaugsmu atidarytų duris imigrantams į Surinamą. Olandų valdžia ne tik mielai duotų tukstančius kvadratinių mylių nedirbamos žemės, bet ir suteiktų daug praktiškos informacijos. Olandai su šiomis tropikų džiuglėmis darė visokių bandymų, bet iš to nieko neišėjo. Septynioliktam ir aštuonioliktam šimtmečiais ši kolonija gerai apsimokėjo, nes anais amžiais buvo galima įsigabenti negrų vergų ir pristatyti juos dirbti cukraus laukuose Surinamos upės pakraščiais. Vergiją panaikinus, visiškai nebegalima gauti jokių imigrantų žemei apdirbti. Bandyta javaniečiai, indusai ir per šimtmečius prityrusiems olandams buvo teikiama visoki pagalba, kad jie galėtų apsigyventi tokiam krašte, kuris ukininkavimui labai tiktų, jeigu nebutų beveik pačiam ekvatory. Ką tik žmogus pasodina ar pasėja, visokios rųšies parazitai, apsiginklavę aštriais grąžtais, piuklais ir nuodais, tuoj sunaikina. Visos pastangos šį kraštą apgyvendinti brangiai atsiėjo ir liudnai baigėsi.

Jeigu Francuzija, Olandija ir Anglija šiandien turi kolonijas Pietų Amerikoj, tai veikiausia todėl, kad nieks kitas tos žemės nenori. Jungtinės Amerikos Valstybės geriau velija svetimoms valstybėms tuos kraštus valdyti ir tuo budu išvengia bereikalingų lėšų ir rupesčio.

Toliau į pietus yra Brazilija. Ji daug didesnė, negu Jungtinės Valstybės. Kai kurios Brazilijos vietos baltojo žmogaus dar neištirtos ir nežinomos. Brazilija, deja, taip pat kenčia dėlei karšto klimato. Karščio čia nepakelia ne tik baltasis žmogus, bet ir vietiniai gyventojai indėnai sunkiai nukenčia. Sakoma, kad čia esą labiausia atsilikusių žmonių, kokius tik žemės rutuly galima rasti.

Pietų Amerikoj dar yra daug vietų apsigyvenimui, nes baltųjų žmonių tenai palyginti dar nėra daug. Bet 1839 metai jau pragyventi. Vietiniai gyventojai, vargą išvargę ir pradėję naudotis mokslu, nenori baltųjų žmonių jungo užsidėti sau ant sprando. Todėl dėliai baltųjų imigravimo jie turi daug ko pasakyti. Tačiau kitu atžvilgiu jie taipjau gerai supranta, kaip ir mes, kad imigravimas įvairių sričių mokslininkų butų didelė jiems nauda.

Klausimas betgi ne apie tai eina. Mums čionai rupi surasti vietą žmonėms, kurie nėra nei garsųs mokslininkai, nei gydytojai, bet paprasti žmonės. Amerikos kontinente, kaip matote, mes jiems vietos nerandame. Kaip yra su kitomis pasaulio dalimis? Apie tai pakalbėsime kitam straipsny.

SVEIKINAME UŽ
BRANGIĄ MUSŲ
APYLINKĖS DARBUOTĘ
25 METŲ SUKAKTIES
PROGA

SINAI KOSHER
Sausage Factory

LAI GYVUOJA "NAUJIENOS" ILGIAUSIUS METUS!

DR. J. MOCKUS
LIETUVIS DENTISTAS

3401 So. Halsted St. **Chicago**

Tel. Yards 3557

Reiškiu "Naujienoms" Geriausius Linkėjimus 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkiu Sekmingai Gyvuoti Dar Daug Metų

DR. C. K. KLIAUGA

2420 W. Marquette Rd. **Hemlock 7828**

PRIIMKITE, GERBIAMIEJI, MANO ŠIRDINGUS LINKĖJIMUS!

Dr. George I. Bložis

2201 West Cermak Road

136,247

KELEIVIAI PASIRINKO HAPAG ir LLOYD LAIVUS

PLAUKIMUI PER ATLANTA IR JUROS KELIONES 1938 METAIS

Daugelis iš musų trans-atlantinių keleivių keliavo su mumis daugiaus nei vieną kartą. Jie yra nuolatiniai Hapag-Lloyd keleiviai. Del ko ši linija tokia populiari, jums paaiškės, kada kitą kartą keliausite Hapag-Lloyd

Į LIETUVĄ

KABINŲ, TURISTŲ IR TREČIA KLASE
Per Bremeną ir Hamburgą — Iš New Yorko išplaukia:

St. Louis	**16. Kovo**	**Columbus**	**11. Baland.**
Europa	**22. Kovo**	**St. Louis**	**13. Baland.**
Hansa	**23. Kovo**	**Bremen**	**15. Baland.**
Bremen	**29. Kovo**	**New York**	**18. Baland.**
Deutschland	**30. Kovo**	**Hansa**	**20. Baland.**
Hamburg	**6. Baland.**	**Europa**	**26. Baland.**
Europa	**8. Baland.**	**Deutschland**	**27. Baland.**

DIDELĖ EKSKURSIJA I LIETUVA

Populiariu Ekspresiniu Garlaiviu EUROPA *Išplauks iš New Yorko* 13 Gegužės

Dėl informacijų kreipkitės į jusų vietinį agentą arba sekamu adresu:

HAMBURG-AMERICAN LINE • NORTH GERMAN LLOYD

130 W. Randolph St., Chicago, Ill.

4-TA DALIS | 25 M. JUBILIEJINĖ LAIDA

NAUJIENOS

25 ANNIVERSARY ISSUE | PART FOUR

VOL XXVI — Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 — No. 59

Ką Mano Amerikos Lietuvių Jaunuomenė

25-ms Metams Sukakus

Prieš 25 metus pasirodė "Naujienos". Anuomet mes, dabartiniai vadinami seniai, patys buvome jauni, o šių dienų jaunuomenė arba trumpomis kelnaitėmis bėgiojo, arba lopšiuose saldžiai miegojo. Šiandien, šitame "Naujienų" numery, tie vaikai ir mergaitės reiškia savo nuomones kaip jauni vyrai ir merginos.

Pavartu paskaityti, suprasti ką jie mano, kaip galvoja.

Kai kurie jų straipsniai parašyti anglų kalba. Kai kas gali pasakyti — kodėl ne lietuviškai? Jeigu mes reikalausim, kad jie rašytų lietuviškai, tai jie turi teisę reikalauti, kad mes skaitytumėm angliškai. Tenka atminti, kad jiems kur kas sunkiau išmokti lietuviškai rašyti, negu mums angliškai skaityti.

—V. P.

Amerikonas a r Lietuvis?

Lietuviškai visuomenei dažnai tenka girdėti ir skaityti apie ištautėjimą Amerikos lietuvių jaunuomenės. Logiškai klausimas statomas—ištautėja nuo kuo?

Dauguma dabartinės jaunuomenės yra vaikai iš Lietuvos atvažiavusių tėvų ir dauguma bent šių tėvų yra išsiėmę Amerikos pilietybės popieras. Tad, faktinai, musų jaunuomenė yra didžiumoje Amerikos piliečiai su visomis teisėmis, privilegijomis ir reikalavimais. Tai yra aišku ir lengvai suprantama.

Bet, kalbant apie ištautėjimą lietuvių jaunuomenės, diskusijos rišasi su persikeitimu lietuviško į amerikonišką jaunimą. Paviršiu žiurint, pasirodo mišinys — jaunimas ištautėja todel, kad jis normaliai savo tautiškas pareigas pildo. Amerikos lietuvių jaunimui daugiau rupi, kas yra išrinktas Amerikos prezidentu, negu žinios apie Lietuvos rinkimus—pakėlimas taksų Amerikoj kur kas arčiau rišasi su jo gyvenimu, negu tie patys įvykiai Lietuvoje. Ir taip turi buti, nes tas jaunimas čia gyvena ir, išėmus beveik nejmatomą mažumėlę, jis pasiliks ir augins savo vaikus čia. Toliau, su kiekviena nauja karta, lietuviški papročiai mažinsis ir jų vietos bus užimtos Amerikos idealais.

Pavyzdys galima paimti iš kalbos vartojimo. Čia gimusiam jaunuoliui naturalu išreikšt savo mintis anglų kalba. Jo džiaugsmas, nuliudimas, noras, neapykanta tik tada gauna pilnumą, kai jo žodžiai yra tariami ta kalba, prie kurios jis yra pripratęs. Rašytojas šio straipsnio užsikerta ir pritruksta žodžių, reikalui prisėjus, kur kasdieninės kalbos neužtenka.

O vis del to mes esame lietuvių vaikai. Kudikystės pirmi susidurimai turėjo lietuvišką įtekmę, ir tik vėliau amerikoniška aplinkuma pradėjo veikti. Tie lietuviški raištai ir šiandien pasirodo, kaipo vienas pavyzdis, suorganizotuose choruose. Čia jaunimas suėjęs kalba, svarsto, nutaria angliškai—bet dainuoja lietuviškai. Nepaisant, kad yra tiek ir tiek gerų dainos grupių tarpe amerikonų, visvien lietuvių jaunuomenė skaitlingai dalyvauja lietuvių choruose. Tenka akcentuoti, kad tas pritraukimas priklauso daugiausia nuo tėvų ir tam tikrų kitų asmenų. Bet, kaip ta patarlė nurodo, "arklį prie vandens privedęs negali priversti jį gerti", taip su jaunimu— jai nebutų noro laiką prašvęsti tokiems užsiėmimams, tai jokiu budu nebutų galima priversti. Yra tokių, kurie sarmatijasi savo paveldėjimo ir mėgina kaip tik gali pamesti lietuviškus ryšius. Iš kitos pusės, yra asmenų, kurie be saiko didžiuojasi savo lietuviškumu. Bendrai paimtas Amerikos lietuvių jaunuomenės skaičius laikosi vidurinio tako — nekovoja savo paėjimo del bile priežasties, taipgi nedega fanatišku lietuvišku patriotizmu.

Galų gale, kas yra tas dabartinis čia gimęs jaunuolis, kurio tėvai atvažiavo iš Lietuvos? Sulig šios šalies įstatymais, jis yra amerikonas—pagal tėvus jis yra lietuvis. Rašant arba kalbant lietuviškai, jis yra Amerikos lietuvis—angliškai jis yra vadinamas "Lithuanian-American", taip sakant, lietuvis amerikonas. Kyla klausimas, ar randasi skirtumas tarpe Amerikos lietuvio ir lietuvio amerikono, ir jeigu yra, tai koks? Aišku kad skirtumas yra. Amerikos lietuvis yra *lietuvis* turintis amerikoniškus įpročius. Lietuviškas amerikonas yra *amerikonas* su lietuviškais įpročiais, Evoliuciniu žvilgsniu žiurint, lietuvis atvažiavęs į Ameriką pasidaro Amerikos lietuvis, o kuomet jis išsiima pilietybės popieras, jis lieka lietuvis amerikonas, nors dvasiniai lietuviškumas pas jį yra stipresnis. Jo sunus automatiškai yra lietuvis amerikonas, bet sunaus lietuviškumas yra silpnesnis už tėvo. Kiek silpnesnis, priklauso nuo tėvo ir nuo amerikoniškų pajėgų. Punktas yra tame, kad šitas jaunuolis, budamas lietuvis amerikonas, yra pagrindiniai amerikonas. Ar tas reiškinys pageidaujamas ar ne, šiame straipsny nediskusuosiu, nes tai yra kitas klausimas. Išvadas tenka padaryti, kad musų jaunimas yra Amerikoniškas.

—*Algirdas Rulis*

Šitaip stovyklauja Lietuvos mokytojai atostogų metu

Lithuanianism, And Its Future

"The realm I look upon and die
Another man will own;
He shall attain the heaven that I
Perish and have not known."

A. E. Housman

The "hows" and "whys" of our future existence as American Lithuanians are here briefly discussed with a slight glimpse into the past. The idea of preserving our national unity in this diversified landscape is largely nostalgic; the result of wishful thinking by our parents who struggled in an oppressed country. They live and dream the vision of a glorious Lithuania created by the exigencies of 1918. Life, to be sure, is nothing much to lose, think our fathers and mothers when the land they sprung from is permitted to etch out its destiny on the acid covered plate of world history., But how many of the younger generation captured by the American way of life will accept this, a vain glorious patriotism?

In view of the alarming and heart breaking conditions, now rampant in Europe we should realize that any minority group has little chance of escape. Slowly but surely the countries created by the 1918 Versaille treaty are pulled back into the smoke and blood that enfolds them before they surrender to oblivion.

What happens to Lithuania will concern us deeply but will not alter our future way of life to any great extent.

The younger generation in America can look with thankfulness to the foresight of our parents in leaving the "gold and Amber shore" for the gray industrial centers of America. Here the sons and daughters of Lithuanian farmers came to plant a new seed. What did they bring with them that would brand their progeny and color all their future achievements?

"By these things ye shall know them." Let us consider for a moment what are the peculiar customs and differences of temperament that distinguishes us from other national groups.

Up to the eleventh century Lithuanians enjoyed a blessed isolation that was condusive to the development of distinctive customs. Their peaceful disposition and their paganism were a sure fire promise of great cultural development. But all that changed with the 14th century. Surrounded as Lithuania was by aggressive neighbors, she became the cross roads for invading armies.

A functional music, a national art, an interesting literature breed in peaceful surroundings, not in prevailing restlessness.

In examining our cultural traditions that should carry us through the centuries into the bright tomorrow, we find we have none. Our music sounds like any other folklore music. Our costumes are a conglomeration of many influences. Our national art is the peasant art found throughout Europe with a touch of orientalism which crept in through who knows what channels. In comparison with other national groups our folk dances cannot make us too proud. Of course we must make exception to the present cultural movement going on in Lithuania which started in 1918. This is just a beginning; yet, even its continuation cannot help but result in a more or less international development (so cherish or perish the thought!).

Let us look into the personal traits of Lithuanians and see how they add to or subtract from our desire to preserve our national unity in America. The Lithuanian people are noted for their great adjustability, like a chameleon they assume the color of their surroundings. Because of this trait the upper classes of Lithuania left her standing on one leg.

Also, the Lithuanians are realists. Their appreciation of things as they are make them good workers and citizens. As a group of people they are envious; perhaps, it is their peasant background. Therefore, they instinctively aim to attain a higher social level, which often leads them into various occupational channels and association with non-Lithuanian groups. The effort to integrate these racial characteristics with Lithuanian dreams and make them the supreme end of preserving our national unity is almost impossible.

The thing that saves the Chinese from extinction by pneumonia and tuberculosis is the cotton padded gown. Perhaps the young Lithuanians living here need a flexible something to put on at will against the strong tendencies to become assimilated by the American way of life.

The coming generations will speak American, wear American clothes, applaud American deeds and salute the American flag. Yet, they will maintain Lithuanian institutions, read Lithuanian books and newspapers, and proudly speak of their Lithuanian background.

And in the long run, when the world has renovated its fading charm, and regained its equilibrium, will it matter so much if our sense of nationalism fades before a greater understanding of world unity? Countries rise and fall but, more important, the individuals survive and those that make a quick adjustment as the Lithuanians have done, are the blessed and the happiest.

—B. Balickas

KAS AŠ ESU?

Aš esu amerikietis. Tikrai esu. Aš gimiau čia, Jungtinėse Amerikos Valstijose — aš lankiau Amerikos mokyklą—aš esu išauklėtas amerikiečių tarpe — aš priimu Amerikos idealus ir tai, ką Amerika mokina. To tad, rodos, pakanka patenkinti mane, kad aš tikrai esu amerikietis. Bet ar patenkina? Mano tėvai—kas jie? Lietuviai—taipgi vėl—kas aš esu: ar ne lietuvis?

Prieš keletą metų Amerikos konsulas paklausė mane: kas tamsta esi? Esu lietuvių tautybės Amerikos pilietis—atsakiau. Ir įsivaizduoju, kad apie 100 nuošimčių musų jaunų vaikinų ir merginų, lietuvių tėvų vaikų, butų pasakę tą patį. Tačiau replika į mano paaiškinimą pasirodė gan įdomi. "Tamsta esi amerikietis ir priklausai Amerikos tautybei. Nėra tokio dalyko, kaip Amerikos piliečio su Lietuvos tautybe junginys. Tatai išsprendė klausimą. Aš esu amerikietis — tautybe ir visu kuo kitu. Bet kur lietuvis įeina?

Kas yra geriausi mano draugai? Lietuviai. Kieno draugija man yra smagiausia? Lietuvių. Kieno dainos man patinka labiausia? Lietuvių. Kokia kalba aš mėgiu kalbėti? Lietuvių. Jeigu aš esu amerikietis, tai turėčiau jaustis, kaip namie. amerikiečių tarpe — mėgti jų dainas, etc. Kodėl gi to nėra? Kai mes šokame, geriame arba klausomės koncerto arba operos—ką gi mes darom? Prie pirmos progos pradedame dainuoti. Tikrai dainuojame todėl, kad Lietuvos žmonės iš viso mėgia dainuoti ir dainuoti. O ką mes dainuojame? "Down by the Old Mill Stream"? Ne, tos dainos aš nedainuoju, ir žinau, kad yra daug kitų, kurie jos nedainuoja. Veikiausia mano daina bus: "Kai aš turėjau kaime mergelę". Kai orkestra groja polką — tai tie, kurie moka—ar jie nepasirodo, ar neina į miestą ir ar nesijaučia išdidus, kad gali pasirodyti? Na, tai kodel aš negaliu sakyti, kad aš esu lietuvis? Visa, kas man patinka daryti, yra lietuviška, o ne amerikoniška. Tam turi buti pagrindas. Taip—pagaliau aš priėjau išvadą, kodel aš taip jaučiuosi, ir štai ji.

Amerika, kaip tauta, yra labai jauna. Ji vis dar kvėpuoja Europos dvasia, papročiais, budu ir dainomis. Mes dar neturime tikrų Amerikos liaudies dainų. Mes neturime Amerikos meno, kulturos. Muzika—Amerikos džiazas. Tai yra ne kas kitas, kaip Afrikos kaitulys. Negrai čia Amerikoj turi savo dvasines giesmes (spirituals) — bet iš Afrikos. Tatai išaiškina, kodel aš nemėgiu Amerikos muzikos ir kt. —todel, kad ji neturi savos. O mano tėvai, kalbėdami lietuvių kalbą namie ir pasakodami man apie brangią Lietuvą, naturalu, paveikė mane ir įpratino mane mėgti viską, kas yra lietuviška. Iš visko aš esu amerikietis, bet širdies gilumoje esu taipgi lietuvis.

Mihael L. Igoe, federalus teisėjas, neseniai prisaikdino 150 asmenų Amerikos pilietybei priimti. Jis pasakė jiems tokią kalbą (esmėje): Jųs dabar esate amerikiečiai—jųsų prievolė dabar yra ginti Ameriką ir palaikyti visus jos principus. Bet nemanykite, kad jųs turite išsižadėti gerų dalykų, kuriuos jusų gimtinės šalys turi arba išmokino jus. Pasilaikykit gerą savo muziką, savo gerus papročius ir gerą savo meną...

Kad galėtumėt buti geri amerikiečiai, jųs turite taipgi buti geri lietuviai.

Kas aš esu? Malonųs skaitytojai, pagalvoję gerai—ką jųs manote?

J. Žukas

MORE OF TRADITION OF HERE THAN THERE

By BUNNI SOVIETSKI

FOR personal convenience I choose to view the assembled material, above, below and to the side of this article, in the nature of a symposium. And as such it has "publicity" value. All these more or less youg Lithuanian American writers are wrestling with problem with various angles: What life in this country means to them as Lithuanian youth born of foreign parents. It is going to be interesting, doubtless, to see whether the opinions of others in this section coincide with my own. But there is a danger. In a simposium, where one is limited to a few hundred words, little more than an unsupported opinion can be stated.

Most thinking Lithuanian-American youth today are concerned with what direction their thought processes shall be turned to, not in the capacity of participants in the commercial scene but as individuals in the cultural and social struggle. They haven't quite made up their minds whether they are Lithuanians, or Americans, or a little bit of both. They think that it is important that they know because it would save them a lot of time and energy in their organizational work.

Shall they as inheritors of Lithuanian traditions attempt to keep those traditions alive in the face of growing apathy towards them? Shall they as native-born sons and daughters of America devote their mettle to the American way? — and even this is a matter for evaluation, as we shall see. Or shall they serve both their motherland and fatherland, and be confused as to which service will make them he richer for experience?

Personally, I can't start answer all the questions posed. I can only say that I think we Lithuanian-American youth must begin to survey and interpret the American way, Americanism, and fit curselves into this mode of life, making use of those Lithuanian traditions like love of peace, brotherhood and solidarity as those things most closely indentified with American traditions. We are going to hear a lot about Americanism, be involved in discussions testing our conception of it, and probably be called upon to prove our citizenship.

WHAT is Americanism, this so-called democratic ideal, and why should we begin to interpret it as road into the future? Well, if the term "Americanism" means anything, it must be the interpretation that masses of American people have given it, the free and equal right to life, liberty, and the pursuit of happiness. That this conception has been a dream rather than a reality does not change its soundness for purposes of discussion. Anyone speaking of Americanism may speak from the limitation of his prejudices and interests. The Steel Barons in their public utterances may say that "Americans want to be secure in opportunity". Whose opportunity and for what? The workers shot down in South Chicago at the Inland Steel plant on Memorial Day last year wanted to be secure also. Certain events become accepted in time by all as "American". Lincoln and his shovel are consecrated, but in his life time Stephen A. Douglas was the more respected man. "The rabble of disorderly farmers" fighting Shay's Rebellion become with time brave fellows struggling against tyrannous taxes. John Brown was a horse thief alive; now his soul goes marching on. Americanism from its conception has always been open to many interpretations, and yet it has been an article of faith. The country was opened, developed, and exploited on the belief of the American people in equal opportunity. This drive for life laid waste as much as it created. A world quite different from any that most men would want rose on the slogan of "opportunity for all".

Undeniably, there was that opportunity. For instance, let's imagine an American family growing up in this family from the time before the Revolution. Our libraries are full of their records and letters — they liked to keep diaries. Say this family received a land grant from William Penn. They branched out and followed every opportunity. From big landowners they became little landowners; then landless. They risked life to get to Deadwood when gold was struck, went into the South with the carpetbaggers after the Civil War. Some fought in the Revolution, some were Quakers and hid in the hay. Some pioneered in Wisconsin, and some went insane. Many children grew up. Many went to work on the railroads and got typhoid. Some surveyed for the Government through the Rockies and went down into Oregon. Some got rich. With time and events their attitude toward certain things changed; the deep religious note vanished. The duty toward political life before the Civil War turned to cynicism and get-what-jou-can after the war. Darwin was discussed, the Haymarket murders put a mark on all of them. When the big railroad strikes of the 1880's came this family was also scorched. Later days were to show the influence on those who went to the Middle West of the populist movement and the I. W. W. Popular songs alone do not sink into the consciousness of people; martyrs have a way of living long. The conception of the family duty changed with time. Distances helped widden breaches. Science became a substitute for religion, for some. But the expectation that all of them had of America was fairly uniform. They were not ca'en by the greed for wealth. Only in the last two decades has a change come into the form of belief. I have a friend who is of this family. He wants to escape, not to "make a fortune" but to "live". He wants to go East. His father came from the East to expand with the country. The East was "too small" for him. There are no more frontiers. The mobility that was peculiarly American has shifted gears, that is all. Jobless youth still wanders the face of the country but remains jobless. Families are footloose but hungry. Farmer-owners do not become owners of new farms, but tenants shifting uneasily year after year. The sharecroppers out there in Missouri sat for days on the highway after being evicted. No homes! Yet politicians continue to speak of America as a country of home-owners. Even in the days when men talked breezily about fortunes, their actual desires were simple and pure. They wanted good times, education for their children, nice homes, and, as cars and mechanical contrivances multiplied, they wanted these also. But to speak of the brutal struggle for individual riches seems to me a warped notion. Brutal struggle there has been; a definite historical development was relentlessly unrolling, but so far as masses of people are concerned, greed did not rust them. Certain elements cannot be isolated and judged as general. As well say that Babs Hutton and her Woolworth millions are American, and Ella Reeve Bloor is not. I recognize Ella Reeve Bloor in one glance to be as authentically American as the covered wagon, but unfortunately I also rezognize Babs. Angelo Herndon and Morgan are also American. The field of cotton carries the boll weevil. The whole struggle of mankind is to throw off the parasite; of science, to kill the ferm and let the vital organism live. The Morgans of the world played a

(Continued on page 2, column 5)

Lietuvių jaunuomenė ir lietuvių organizacijos

Lietuvių jaunuomenė — ką ji veikia liuosu laiku? Kur ji cina? Koki jos interesai? Tai yra tik keli iš daugelio kasdien keliamų klausimų, kurie mus įdomina.

Ką šių dienų jaunuomenė veikia liuosu laiku? Gretą kasdienio užsiėmimo, kas ją interesuoja? Ar ji ieško tik asmeniško džiaugsmo? O gal susidomėjusi organizacijų darbais, nori veikti kartu su kitais ir dirbti visuomenės darbą?

Gan liudna pasaka kalba apie tai, ką musų jaunuomenė veikia šiandien. Dideliame jaunuomenės skaičiuje permažai tokių, kurie ieško ne vien asmeniško "good time". Daugumą nėra linkusi remti lietuvių visuomenės veiklą, kai kuriais atvėjais visai nenori žinoti, ką visuomeniniai aktyvioji jaunuomenės dalis veikia, kokį progresą ji daro, kur ji žengia.

Daugelio organizacijų durys lietuvių jaunuomenei yra atdaros. Organizacijos nori naujo kraujo, naujų minčių. Yra muzikalių organizacijų—chorų orkestrų — kurių darbą mes visi gerbiam, kurių darbas mums patinka. Yra ir jaunimo organizacijų, kurios teikia įvairių progų vadovybei (leadership), naujoms mintims išreikšti, progų susipažinti su kita jaunuomene.

Paimkime šias organizacijas visas bendrai: kiek narių jos turi? Teisybė, jose randasi gražus narių skaičius. Bet tas skaičius sudarys mažiau nei 40 nuošimčių to jaunimo, kuris turėtų tuo ar kitu budu veikti, skleisdamas lietuvių literaturą, muziką, kultura.

Žinia, negalima norėti arba tikėtis, kad kiekvienas jaunas lietuvis ir lietuvaitė priklausytų bent vienai šių organizacijų ir veiktų joje, bet yra progų, ir tos progos turėtų buti išnaudotos tikslu supažinti tuos 60 nuošimčių nesuinteresuotos jaunuomenės, kad yra daug organizacijų ir kad jų darbai laukia jaunų darbininkų.

Kaipo pavyzdį, paimkim tą ar kitą muzikalę organizaciją čia Chicagoje — sakysim — chorą. Tos organizacijos valdyba dirba. Nori padauginti narių skaičių, juo geriau pastatyti scenoje operetę, juo gražiau išpildyti koncertą ar ką kitą. Visi choro nariai nuoširdžiai veikia, pamokas turi du kartu per savaitę, o kai kada ir dažniau. Atėjo parengimo diena. Visi organizacijos nariai sujaudinti momento svarba. Ir visų mintys užimtos klausimais: ar publikos nuotaika pasirodys palanki? ar bus pilna salė — ar tik puspilnė? Turėkit omėnėje: didelis narių skaičius šitokioj organizacijoj tai jauni lietuviai ir lietuvaitės, labai mažai senesnių lietuvių pasiliko tose organizacijose, kuriais jie padėjo sutverti. Jauni lietuviai sunkiai dirbo, duoda gerą, pagirtiną perstatymą! Ar ne linksma seniems lietuvių veikėjams matyti šių dienų lietuvišką jaunuomenę tęsiant darbą, kurį jie, jaunesni budami, pradėjo?

Publika šiuose parengimuose dauguma susideda iš senesniųjų. Kur yra musų lietuviška jaunuomenė? Ji nepaiso tokių parengimų. Jai geriau buti namie, į kabaretą nuvažiuoti. Ji neįdomauja tuo darbu, kurs turėtų visuomet stovėti, kaipo pavyzdys, priešaky. Nes ji, kaipo jaunuomenė, turėtų įvertinti taipgi jaunuomenės darbus.

Tą jaunimą, kurs lanko vieną parengimą, beveik matysite visuose parengimuose — ar tai butų koncertai, operetės, ar prakalbos. Ši jaunuomenė įdomauja, kas lietuvių tarpe veikiama šiendien — ir politinių ryšių nepaiso, ji žygiuoja kartu su lietuvių progresu.

Lietuviškai jaunuomenei tenka turėti omenėje faktas, kad daugely organizacijų aktyviausi veikėjai jau nebe jauni. Tad mes, jaunuomenė, turim pradėti dirbti, kad jų vietas, kai laikas ateis, užimti. Kaip galime darbui prisiruošti, jeigu mes dabar neveiksime tose ar kitose organizacijose? Teisybė, vienas asmuo negali priklausyti visoms ir dirbti visose dabartinėse lietuvių organizacijose. Bet galima priklausyti ir galima veikti toje ar kitoje organizacijoje. Vietos jaunuomenei yra kiekvienoj organizacijoj ir jos nori savo tarpe jaunimą matyti!

Netinka sėdėti nuošaly ir manyti: "tegul kitas dirba." Kodėl jųs, šių dienų jaunuomenė, neišeinant pirmyn išdėstyti *savo* mintis, išreikšti *savo patarimus?* Jųs tikrai rasit ką nors jums interesingą — nes yra daug iš ko pasirinkti— ir dirbdami patinkamą darbą jųs turėsit progos išreikšti savo idėjas, naujus sumanymus.

Dėl nežinomų priežasčių dalis lietuviškos jaunuomenės sarmatijasi prisipažinti esą lietuviais. Kodėl gėdytis? Jeigu ta jaunuomenė pavartytų istorijos lapus, tai sužinotų, kad lietuvių tauta yra sena, kad lietuviai yra darbštųs, sunkiai dirbą žmonės. Ir dėl tos priežasties, jei ne del kitos, mes, šių dienų lietuvių jaunuomenė, turėtumėm dirbti, kad palaikyti lietuvybę širdyse tų, kurie mano, kad jiems nerupi musų darbas. Jiems rupi, bet iki šiol jie nežinojo, kaip ir su kuo reikėtų dirbti. Dabar yra jų proga pradėti dirbti su tais, kurie jau senai dirba.

Pabuskit, pridėkit savo jėgas prie tų 40%, kurie ateity žengs toliau. Atminkkit—ir jums yra vietos!

—*Josephine Miller.*

SVEIKINU "NAUJIENAS" SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIU JOMS DAR GYVUOTI ILGIAUSIUS METUS

Charles Kasiliauskas

3364 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

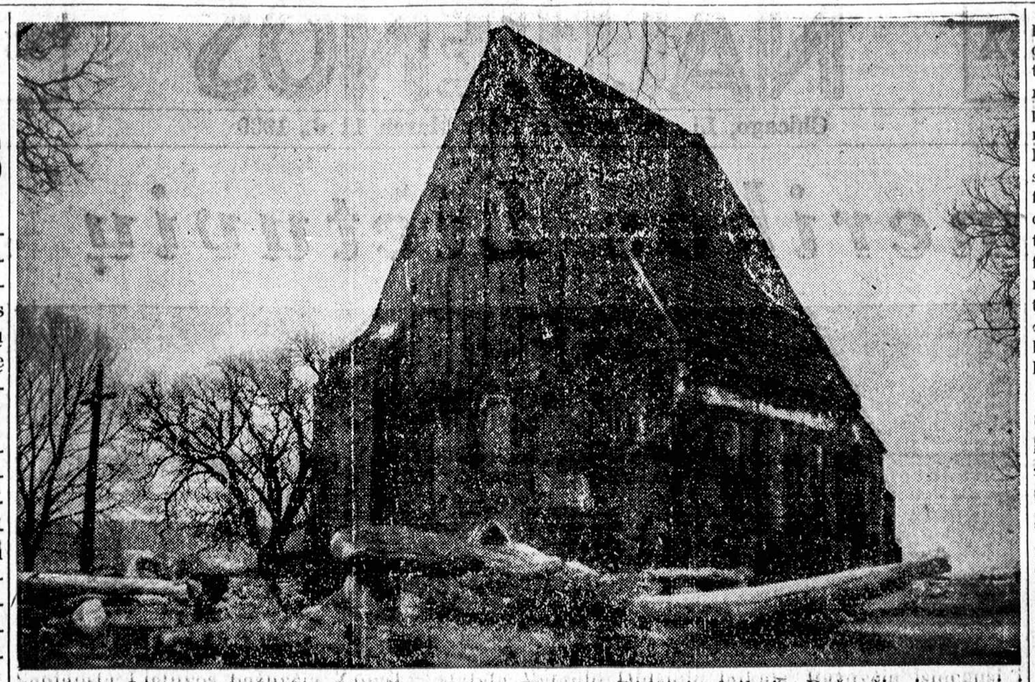

Seniausia Lietuvos bažnyčia Zapyšky, statyta Vytauto Didžiojo laikais. Bažnyčia įsmegusi į žemę. Ji labai branginama, kaip istorinė statybinė retenybė.

"Is There A Rift Between Today's Older And Younger Generation?"

Dear Parents:

You make us so sad at times. And we know we make you sad too. We do not understand each other very well. Not as parents toward child, but as one generation toward another. Small discrepancies, intolerance and misunderstandings in language, education and aims have been creeping in to draw us further and further apart.

We realize yours is a culture different from ours—your Lithuanian polkas, folk songs, schools, markets, horses and farms different from our American swing and jazz, colleges, department stores, trains and factories. We realize that because of this we often view the same objects in entirely different perspective. As you would read a book and we would read the same book, each would hold to a different interpretation; so with politics, employment, marriage and so on. These differences do not prevail because "this younger generation can't compare with our generation." They exist because two cultures exist side by side.

And we can honestly say that these two cultures will continue to exist, one conceding to the other, but never one enveloping the other. Never will you be all-American nor we all-Lithuanian.

But do not think that we would shun all that is Lithuanian. Quite the contrary! We are indeed sincerely interested in promulgating the quaint dances, spirited songs, the folk lore and idealisms you brought to this country. We would do all possible if only you would assist us. It is not enough for us just to be interested for we don't have at our command the necessary procedures to take on this enterprise. We need your cooperation—which has not yet been very generous.

We wonder why this colleagueship hasn't been forthcoming. Is it because you, being older, are more staid and more averse to innovations in your routine? Is it because we, being younger, still treading the paths of trial and error, have failed to impress you? Is it because you gaze back at "the good ol' days" and we toward "what is our future" that we fail to see eye to eye ?

We cannot answer these questions alone; so we bring them before you. We do know that there is a rift—not, as we said before, between parents and their children for that is a nigh inseparable tie, but between the younger and older generation. We also think we know the causes and we want to do something about it.

We have a few suggestions. Suggestions that will solve no immediate problem but will, we believe, gradually mend the gap that was gradually made.

Of first and major importance is the fact that we need to learn to read and write better Lithuanian. We understand it well because we often hear it spoken. But very few of us ever found schools to learn how to read and write it. In this respect the Lithuanian University Club, an organization founded through the initiative of youth itself, is to be commended. The Club is inaugurating a class in Lithuanian grammar and drama. Also laudable and worthy of cooperation is the Committee to Establish Lithuanian Classes in Chicago's High Schools, of which Consul Daugzvardis is honorary chairman.

Your various societies should include us in their activities by giving us something creative and concrete to do. You have showed sparks of interest by making Scholarships available and inviting us to participate on various committees to indicate the feasibility of such a program. Perhaps these sparks will set fire to a living and active program of joint participation. The chorus Pirmyn is a fine example of the splendid things we can do with your hearty encouragement and support.

You have lived for many years and created and supported many important and interesting organizations. Today we feel the most outstanding is your Lithuanian Daily Newspaper—NAUJIENOS. Our sincere congratulations to NAUJIENOS who, on its 25th anniversary, has invited us, the younger generation, from representative political and religious walks of life to write and express ourselves just as we see fit. Congratulations to NAUJIENOS who after 25 years remains liberal and fair and cognizant of us, the youth, hoping to narrow the unwholesome rift by adapting and embracing to the American culture the quaint/charms and ideals of your—Lithuania.

—**Wenetta Grybas**

Už Stirną 150 Lt.

TAURAGĖ. — Vienas įtariamas brakonierius apylinkės teismo buvo išteisintas. Dabar apygardos teismas tą patį žmogų nubaudė už stirnos nušovimą 150 Lt ir 7 paras arešto, panaikindamas pirmo teismo sprendimą.

[ACME-NAUJIENŲ Foto]

SARATOGA SPRINGS, N. Y. — David Miller, ir Millient Arthurs, kurie liko Skidmore kolegijos karnivalo "karalium ir karalaite". Žemai skulturos kurinys, padarytas iš ledo. Tai studentų darbas.

More of Tradition of Here Than There

(Continued from first page)

part in a development which laid waste as much as it built; now they are gumming up the machinery. The macinery is here to be used, the country to be used. The quarrel is one over use-values. The term "Americanism" has had a bad order at present, as it is popularly used to indicate something not fascist or communist, we are told, but American. It has therefore become an evasive, reactionary term, divorced from its original usage, which had value as indicating a dream wish. This dream wish is as vital as ever, but it is not peculiarly American. The peasants in the Guadalajara Province in Spain were so close in their desires and problems to the American farmer of the Middle West that I lived in their clay huts, slept in their rooms on the floor next to the fireplace, talked with them about the same basic things that I talked about with farmers in Illinois. The tragedy of the triumph of Hitler in Germany is that the masses of people believed in his revolutionary slogans. Those German masses today still believe in those slogans. They are not interested in cutting off ears and noses. They want to live, to educate their children, to have dignity of human life.

I DO not want to oversimplify this problem, to make it appear as too directly responsive to economic forces alone. I cannot see Americanism cut into pieces and ending at any given point. The country has developed in a steady, onward rush. If I may isolate one family for experiment I am able to see how continous the line is, how important the past is for an understanding of the present. Without question I would carry that past beyond the American shores to Europe. The early settlers brought heritages and beginnings that are with us yet. On the cultural side that heritage haunted us for a long time. What we sometimes mean by Americanism are the rich qualities of geography and condition that are national but not basic for the understanding of human life. The buffalo grass has been ripped up on our prairies, dust storms threaten as the oncoming desert breeds garsshoppers and hunger, but man still seeks a home. The exaggerated richness of the early country led to exaggerated hope. That very attribute will provide a national form for whatever move Americanism may take, but I cannot see the future of America if it continues to retain hope as divorced from reality. It is a simple question of use-value, and that a people building on confidence of their powers will finally use those powers for themselves in the only way that can guarantee them "life, liberty, and the pursuit of happiness", is in my opinion the final way. The seed was planted here long ago; it will grow for a time, then need new soil.

As I have mentioned I think this symposium has "publicity" value, and it is because these pieces are going to be read by young people with a critical eye — it seems to me that only such do read English Sections. I am especially pointing my remarks at those youth who belong to Lithuanian organizations. In the majority of cases they are the thinking youth, people looking for a solution for their confused personalities. The others, in a way, don't count, because a large portion of them are apathetic, and the rest have found their way into purely American groups and are directing their energies along the lines of preparing that new soil I spoke of. The excuse of existing for the promulgation of Lithuanian culture that many of our organizations have is now outmoded in the face of the vital issuess that America has to contend with. Our fathers have contributed the only culture appreciated by their bent backs and sweaty brows. We can't look to hang a portrait by some countryman on a wall here for in the pursuit of such duties we are in the danger of being backed against that wall because we have lost the perspective of what our duty is to a better America. If we are banded together in organizations by mere tie of a common heritage we must begin a new evaluation of our purposes. If we are to surmount the sectarianism of our groups we must reach out and bind ourselves with those with whom we have the greater heritage bond: those people to whom the term "Americanism" still mean the aspirations embodied in the Constitution.

Reiškiu "Naujienoms" Geriausius Linkėjimus!

Dr. J. J. Kowar

(KOWARSKAS)

Gydytojas ir Chirurgas

2403 W. 63rd St., Chicago

Sveikiname Naujienas jų 25 m. Visuomeninio Darbo Sukakties Proga

Kada reikės koks blėkos darbas atlikti, atiduokite jį tiktai Unijiniams darbininkams

Telefonuokite Seeley 2426

Sheet Metal Workers Union No. 73

A. F. of L. narys

JAMES W. CLOSE, prezidentas

620 South Ashland Boulevard

SVEIKINIMAI NUO

"Old Style Lager"

G. HEILEMAN BREWING COMPANY

1561 SO. UNION AVENUE

CHICAGO BRANCH

PHONE HAYMARKET 6066

SVEIKINU "NAUJIENAS" 25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIU JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

A. A. TULYS

Sveikiname "Naujienas" 25 Metų Sukaktuvių Proga Ir Linkime Joms Ilgiausių Metų

MALELO ELECTRIC CO.

P. K. MALELO, Sav.

3336 So. Halsted St. Phone Yards 6067

Sveikinu "Naujienas" 25 M. Sukaktuvių Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų

BEN. J. KAZANAUSKAS

2202 W. Cermak Road Tel. Canal 8887

TEGYVUOJA "NAUJIENOS" DAR DAUGELĮ METŲ!

Leon S. Mikelons

LIETUVIS ADVOKATAS

3317 So. Halsted Street

Phone Boulevard 3697

REIŠKIU "NAUJIENOMS" GERIAUSIUS LINKĖJIMUS!

Clement J. Svilow

LIETUVIS ADVOKATAS

160 No. La Salle St. Phone Central 2923

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Jubiliejaus Proga Ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

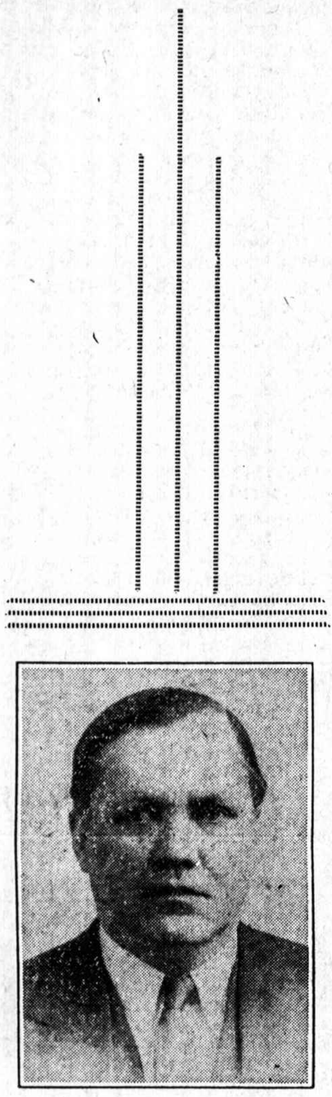

M. P. JOVARAUSKAS

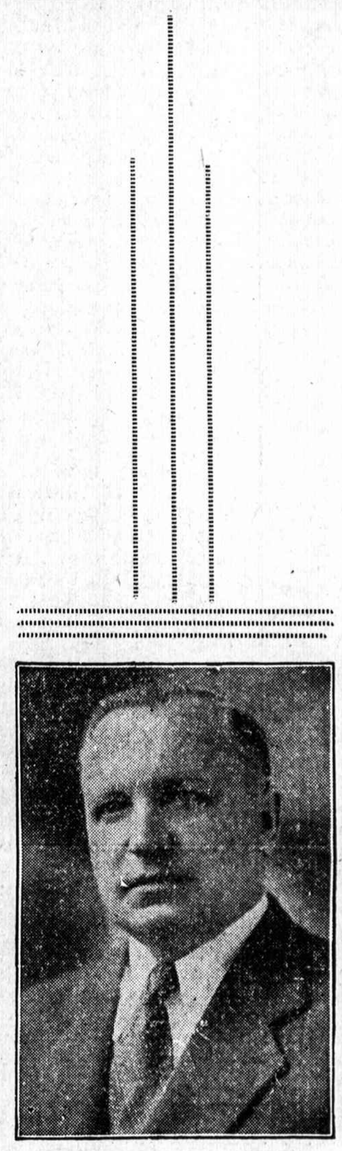

J. P. BERTULIS

ROOSEVELT
FURNITURE COMPANY INC.

2310 West Roosevelt Road Telephone SEEley 8760

THE FUTURE OF LITHUANIANISM

A good definition of Lithuanianism is necessary in order to have an intelligent discussion on the subject. In view of much loose talk among the American people concerning other well known "isms", this definition will be a conservative and cautious one. From the point of view of the anthropologist, when one refers to the culture of a people who speak the same tongue, he is referring to a complex of habits and customs peculiar to those people. By Lithuanianism, then, I mean the participation in, and promulgation of, various aspects of Lithuanian culture.

Our fathers and mothers, those hardy souls who braved the perils of a new world a generation or so ago are quite actively concerned about the future of Lithuanianism. These misgivings are quite justified in view of the strange ways adopted by their offspring, who are behaving in accordance with the rules and traditions of America, many of which are still incoprehensible to our parents in spite of a generation's residence on these shores. Hence they are wondering whether the Lithuanian language and many transplanted Lithuanian institutions will survive succeeding generations of American-Lithuanians.

In order to give an intelligent answer to this question, we must see it as an integral part of the much wider problem of contemporary American youth.

Nowadays, young people are growing up in an era of great economic and political unrest. The rights of a job, and education for self-betterment are being denied a great many of our youth. American-Lithuanian youth are being affected in exactly the same fashion as other American youth. When a young person does not have the money to enjoy some of the pleasures and educational opportunities of life, a sour disposition and a pessimistic attitude will usually develop. This certainly is very poor soil for sowing the seeds of future Lithuanianism.

The problem of education seems to be the key to the whole dilemma. Without the tools for the appreciation and evaluation of culture, it is very difficult to transplant it from one generation to another. It seems to me, then, that if our American-Lithuanian youth are given the benefits of a higher education, there will be a more tolerant and sympathetic understanding of the desire of our elders to help keep the Lithuanian tongue and traditions alive. A living example of this theory is to be found in the Lithuanian University Club, a group of American-Lithuanian youth who are interested and are quite actively engaged in the appreciation and promulgation of Lithuanian culture.

The problem of education is only a partial answer, however. We must also take into consideration the fact that America is a land of many cultures. The impact of these upon one another is bound to produce changes. Hence our elders are doomed to disappointment if they expect us to perpetuate Lithuanianism as is. As we will go further into the future, the individual problems of Lithuanian culture will lose their importance in view of the more pressing needs of American culture. However, let them not be disappoitned. America is yet a young country with its cultural life still in a very formative stage, and there is plenty of room for improvement. We of the current American-Lithuanian generation realize that many aspects of Lithuanianism can and should be incorporated into this country's ways. We feel quite sure that this will not only enrich American culture, but will also give it the historical perspective necessary for its appreciation and enjoyment.

In summary, then, we see that educational and vocational opportunities for American youth are the keys to the problem of the future of Lithuanianism. By the active and intelligent cooperation of both adults and youth, the problem of jobs and education can be solved. Preliminary steps in this direction have already been taken by President Roosevelt in the establishment of the National Youth Administration and by progressive youth themselves in forming the American Youth Congress. The latter is worthy of the support of every progressive American-Lithuanian.

Finally, given the necessary educational impetus, Lithuanianism will survive among the younger generation of American-Lithuanians whose task it will be to find a place for its most important aspects in contemporary American life.

Stanley Drigot

Lietuvių kovos ties Radviliškių 1919 metais. Čia buvo galutinai nugalėti bermontininkai. Nuotrauka iš Jenerio paveikslo Karo Muziejuje. VDV

Pinigiškai Kalbant

Ar Gerai, Ar Negerai, Kas Žino?

"Tik kad butų buvę pinigų!" pasakoja viens ar kitas, "mumis butų tėvai siuntę į universitetą."

Yra ir tėvų, kurie iš savo pusės kalba: "Kaip norėjom, kad sunus ir duktė lankytų aukštesnį mokslą, ir turėjom iš ko leisti, bet kas atsitiko? Duktė išėjo už vyro visai jauna, o sunus susipyko su mokytojais ir 'nukvitino' mokslą."

Kaip visuomet buvo, gal būt kaip ir bus, kurs neturėjo brangaus dolerio kišenėje, visą bėdą suverčia ant to trukumo, kad jis neatsiekė aukšto mokslo ar kito kokio gražaus tikslo. Tas, kurs smagiai skambino tėvo sidabrėlį, sutiko kitas kliutis ar patraukimus. Ne pinigai lošė svarbiausią rolę.

Yra ir geras skaičius tų, kurie užbaigė aukštesnias mokyklas ir įsigyjo laipsnius gydytojų, mokytojų, advokatų, "engineers" ir tt. Kaip jie tą padarė?

Pamąstykime. Amerikoje mokyklų daug yra. Kas negali jų dienoms lankyti, tas lanko vakarais. Kurs neišgali stoti į mokamą kolegiją arba universitetą, tas lanko viešąsias mokyklas net iki dviejų metų kolegijos (Junior College) be mokesčio. Po to, jei neišlaiko kvotimų kokioms stipendijoms ar "scholarships", visvien įstoja į reikalaujančius mokėti universitetus, kurie beveik visi sutinka palengvinti mokėjimus neišgalintiems mokiniams, padalindami mokamą sumą ant kiek laiko. Be to, nemažai progų atsiranda mokiniams po kėlias valandas padirbėti kas savaitė už valgį ir kambarį ar už piniginį mokestį.

Tik per porą metų dar skaudžiai jaučiamos depresijos buvo kiek sunkiau musų jaunesnei gentkartei, kadangi buvo priėjęs kitoms šeimynoms net ir tikras pavojus, kai darbų neteko ir namų turėjo išsižadėt dėl mažesnių ar didesnių paskolų ant tų namų. Iš mokinių nukentėjo daugiausia tie, kurie jau rengėsi stoti į mokamas mokyklas paskutinei porai ar trejetui metų prieš įsigijimą laipsnių.

Galima juos rasti vaikščiojant ar dirbant įvairiuose darbuose, jaučiantis nei išsimokinusiais nei nemokintais, kadangi jie neatsiekė sau užbrėžtu laiku to pageidaujamo laipsnio.

Bet jiems ne per vėlu ir šiandien kreiptis prie tikslo su pirmuoju pasiryžimu.

Ot gi, tik to pasiryžimo reikia, — gal pasiryžimas svarbesnis už pinigus!

Bet dar toliau pamąstykime pinigiškai.

Išėję mokyklas, nežiurint kaip, ar su lengva tėvų parama ar savomis pajėgomis ir tuo brangiu pasiryžimu — kaip toliau žygiuoja čiagimiai?

Apvainikuoti laipsniais, pradeda mokytojauti arba įsitaiso ofisus. Ir štai vėl trukumas, — ar pinigų ar ko kito?

Jaunas profesionalas ne vienas yra prasitaręs: "Kad kas man dabar įrengtų ofisą kur galėčiau priimti savo pacientus (ar klientus, ar kt.)!"

Ir vėl, rodos, ne taip pinigų jiems reikia tam pilnai įrengtam ofisui, kaip rimtaus pasielgimo ir to nuolatinio pasiryžimo tikėtis savim ir savo ateičia ir visas pareigas iki mažiausios atlikti kuo geriausia.

Palengva pradeda ir tie doleriai atsirasti. Po kiek laiko ant savo kojų stovi dabartinė gentkartė. Bet, matomai, skiriasi nuo senesniųjų.

Atvažiavus į naują, svetimą šalį senoji karta, tuomet dar jauna budama, pradėjo prakaituot, kad užtikrinti sau ateitį. Darbavosi ir skupėjo sau daugelio skonybių ir linksmybių, kad tik sutaupinti mokslui sau arba vaikams ir kad nusipirkti namelius ir dar pasidėti šiek tiek senatvei.

Nesigirdi iš musų jaunesniųjų, ar kiek rupinasi jie pinigiškai apie savo ateitį bei senatvę.

Atrodo, kad jiems rupi daugiau, ar automobilį butų galima nusipirkti lengvu išmokėjimu. Rupi, apsivedus, kur bus galima rasti trys kambarėliai už ne per brangią nuomą. Rupi, kad butų galima ištesėti iplaukas atostogų kelionei, bičiuliavimui su draugais, ne prastesniems už kitų drabužiams.

Jei įkalba apdraudos pardavėjas (insurance salesman) ateities gerovei mokėti bent kiek kas savaitę, tai nesipriešina.

Jei įkalba giminės, kad įsirašytų į taupymo bendrovės arba kad pasidėtų maž daug kas mėnuo į banką ar "post office", tai taip padaro kelis kartus.

Bet kad iš savęs rupintųs kupinai ateičiai pinigišku atžvilgiu, tai nepaprastas dalykas.

Doleriai yra brangūs ir svarbūs, bet kaip buvo mokinimosi dienomis, taip ir užaugusios musų dabartinės gentkartės ne pinigų trukumas ar turėjimas nusprendžia poelgius, bet pasiryžimas neatsilikti nuo kitų tos pačios gentkartės visose šakose dabartinio gyvenimo, — išėmus pinigišką šaką.

Ar gerai, ar negerai, kas žino?

—F. Sadauskaitė.

GERB. Naujienų skaitytojos ir skaitytojai prašomi pirkinių reikalais eiti į tas krautuves, kurios skelbiasi Naujienose.

Youth In Politics And Government...

Youth is rapid rising in importance as a secondary dominating and influential factor in world affairs. Political machinery already is cognizant of this fact and directs its electioneering subtly to minimize the effect. This is especially true of Fascist Italy and Nazi Germany.

Yet, in every country youth movements have sprung up—everywhere youth demands that its voice be heard, refusing to remain silent any longer. At no period in history has youth been more active or more concerned with the immediate issues of the day. The inadequacy of industrialism has made itself felt. Social and economic factors, which at the present time are so intricately involved and reciprocally active as to be interchangeabe, have touched the lives of youth, have affected them more than almost any other group division.

The youth of the nation has made the problems of the day its cause. It has expressed its voice forcefully and emphatically through the medium of periodicals, bulletins, newspapers. It has made its stand clear on world affairs through rallies, conventions and delegations. the role of youth has shifted abruptly from that of the intellectual bystander to the one of the suffering participant. The blunders of the passing generation—the post-World War period, the economic upheaval of 1929, the depression trough nine long, lean years—have been the wastrel heritage willed to youth. In the interim, the voice of youth was mute—it was like a cry having no sound: a voice having no lips. Finally youth saw the futility of silence and began to rebel at passivity, at the unquestioning acceptance of the right of a thing. They began to question the "why" of it all—and finding no answer they began to think for themselves.

From the out-start youth was held to ridicule—pacifistic tendencies were labelled as exhibitions of cowardice; delegations on the subject of world problems were branded as radical seed-beds. But youth refused to be laughed down or worse, indulgently tolerated. With total disregard for condemnation, it expressed itself vociferously. It voiced its protestations on the Nazi persecution of Jewry; upon the civil conflict in Spain. It unbiasedly discussed both sides of the Japanese-Chinese question and proceeded to advocate boycott of Japanese made goods. It entered into participation of pacifistic movements.

The status of youth underwent a change—political forces recognized it as a formidable opponent. In the United States, one-sixth of the population is comprised of youth, 16 to 24 years old, of, or nearing to, a voting age. It is a percentage too large to be overlooked, or ignored—and the wise politician knows this.

The actual degree to which youth has been influential is too difficult to compute statistically. It is enough to remember that during the hectic months toward the close of last year, with the seizure of Sudeten land in Czechoslovakia and Vilna ultimatum in Lithuania, feeling at home was decidedly propacifism. This reaction was likewise current abroad. When contrasted to the mass enthusiasm for military aggression in 1914, the present day reaction to war is startling, but not unexplainable. Youth movements have subtly directed their influence throughout the scope of the land through one media or another; they have become an integral part of the thought and speech of the people. The attitude of the masses on the problem of war was emphatic. And thus the high-lords of governing bodies were unable to engineer another mass war into a profiteering enterprise for their own ends.

The eyes of youth indeed are open—but whereas their contemporaries see and hear, and end with passivity, youth has had the courage, the effrontery, to make the one attempt to coerce cause and effect into the channels of economic security, universality of peace, social equality, and cultural progression. The hope of the world lies in its youth—the generation of today prepares for the generation for tomorrow that they at least, may be released from the burden of the blunders of their predecessors.

—J. Rachens

A. A. Stelmok

Little Liudas

Once upon a time, there lived in the City of Jumble by the Great Inland Sea, a little man, whose name was Liudas Medelis.

Little Liudas was always so busy wondering what he should do with his life, that life was indeed very miserable for him. At the end of every day, he would ask himself: "Well, Mr. Medelis, and what have you learned today?" Then he would recite all the new things he had seen, heard and learned that day. And on some days, there was quite a list of things. But Little Liudas was never satisfied.

Life was such a short matter, and there were so many things to learn! And what were the things he ought to know so that he might decide, once and for all, what to do with his life?

Little Liudas asked his friends. "Oh, you might be a lawyer, a business man, or an engineer," they said to him. "Those are all good paying fields. You will make money, and then you will know what to do with your life, because with money you can do anything."

But Little Liudas wasn't very bright. He said: "I don't want to be something. I only want to know what to do with my life." His friends shook their heads at such stubbornness. What a funny little fellow was this Liudas!

So Little Liudas went his way, and his friends went their way. He continued to ask himself, every day: "Well, Mr. Medelis, and what have you learned today?" And at night, he would read the strangest books. They were not in the least practical. They didn't tell him anything about how to make and keep friends, or how to win attractive young ladies, or how to make oodles of money, or how to be a General Success. No, the books little Liudas read only gave him headaches, and made him more and more confused, until he was even more confused than the City of Jumble.

One day, when little Liudas was more confused than ever, he suddenly felt like laughing. Something in his thoughts, or in his spine, or in his tummy, or somewhere — where, he did not know — tickled him, and he laughed as he had never before laughed in all his life. Then he realized that he had a Sense of Humor. What a great discovery! Why, with a Sense of Humor, he could look at himself. He could laugh at himself, and at his own seriousness. And life was no longer so miserable, nor was his wonder about what to do with his life so painful.

Soon, Little Liudas discovered that his new-found Sense of Humor helped him to see through some of his confusion. He could tell when a thing was really serious, and when it was not. And that helped a lot, because he soon learned that the good things in life were those things that quickened hearts with joy, with fighting for things believed in, with helping others, and with ever seeking all the inexhaustible facets of life. He realized that there was a certain dignity to being a Human Being.

Yet, Little Liudas did not become an Optimist. His daily habit of seeing and learning new things had shown him that the City of Jumble was full of people who went back and forth, from one place to another, always yearning for Time. Some worked in all kinds of buildings every day. Others walked the streets, looking for work to do. Almost every one wanted to work so as to have money to live properly and to do some of the things he wanted to do. To Little Liudas, it seemed that people spent most of their time wasting it at all kinds of "Jobs." And, it seemed to him, that the citizens of the City of Jumble spent their "Free" moments striving desperately to do some of the things that they really wanted to do.

Certainly, this was no laughing matter, and even his Sense of Humor couldn't help him very much. And Little Liudas was very sad.

SVEIKINU "NAUJIENAS" SULAUKUSIAS SIDABRINIO JUBILIEJAUS!

DR. A. J. BERTASH

756 W. 35th Street

Ofiso Tel. Yards 5921 Rez. Tel. Kenwood 5107

"Lai Gyvuoja "Naujienos" Ilgiausius Metus!

DR. A. YUŠKA

2422 W. Marquette Rd. Tel. Grovehill 1595

Sveikinu Pirmą Lietuvių Dienraštį NAUJIENAS su 25 Metų Jubiliejum ir Linkiu Ilgiausių Metų!

Dr. Joseph C. Urkov, M. D.

Veido Chirurgas

Praktikuoja plastinę chirurgiją ir odos iškraipymų gydymą

59 E. Madison Street Tel. State 7792

SVEIKINU DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS" 25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIU JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

Dr. S. A. Brenza

Gydytojas ir Chirurgas

4608 So. Ashland Ave. Tel. Yards 3522

SVEIKINAME DIENRAŠTĮ NAUJIENAS

25 METŲ JUBILIEJAUS PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE

OF ILLINOIS

LIETUVIU VAIZBOS BUTAS

Sveikinimai ir Geriausi Musų Linkėjimai

LEADER LAUNDRY CO.

YARDS 4800

KLAUSYKITE MUSŲ PROGRAMŲ

Pirm.-Treč. — 8:45 v. r. — Stotis WGES—1360 kc.

Pirm.-Treč. — 9:30 v. v. — Stotis WHFC—1420 kc.

Sveikinu Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų

W. J. ZACHAREWICZ

903 W. 33rd St. Tel. Yards 5423

Mokslas... Kaip ir Kur Galima Jo Siekti

Štai gimsta kudikis. Tėvai džiaugiasi ir didžiuojasi, ir planuoja jam ateitį.

Tai reiškia, kad jie nulies savo sunui ar dukteriai pavyždingą modelį—vaike, žiurėk kad modelį išpildytum! Kuriuo gimusiu berniuku nesidžiaugė tėvelis, kad turės J. Valstijų prezidentą šeimoje? Kuriai, tik akis atvėrusiai, mergelei mamytė neskyrė milionieriaus?

Vaikams kiek paaugus pasirodo visoki "palinkimai". Jonukas, nuobodžiu netverdamas, sukrauna elementarę piramidą. "Mama, eik čia. Musų Jonukas bus arkitektas." Staselis, geras vaikas, suduoda tėvui keletą kartų plaktuku per galvą. "Aha", džiaugiasi tėvas, "bus mano vaikas inžinierius". Marytės motina užtinka dukrelę berašančią banana ant sienos, pašnybždomis sako vyrui: "Musų duktė bus rašytoja."

Į mokyklą įstojus vėl nesusipratimai. Jei vaikas "protingas", tai jam nėra reikalo laiką lekcijoms gaišinti. Bet pamėgink mokytojai tatai išaiškinti. Antra vertus, grąžink jai kvotimuose tuos pačius žodžius, tas pačias sustyrusias mintis, kurias ji prieš porą savaičių mokykloje išreiškė.

Ne vien bėda su mokytojais; turi skaitytis ir su savo amžiaus draugais. Paklausk sveiką save įvertinantį vyruką, kaip jis žiuri į mokyklą. Jis tuojau pasakys, ką jis darys mokyklos nebematydamas. Bet dabar — kad tik greičiau tą gimnaziją pabaigti, kad tais mokytojais nusikratyti!

Tačiau, kaip ir kiti profesionalai kad daro, mokytojai patiekia vyliojančių faktų: mokinkis toliau, uždirbsi daugiau, ne kad vien antrąją mokyklą pabaigęs, gausi darbą greičiau, daugiau garbės jame. Eik į gerą universitetą, susipažinsi su ypatingais žmonėmis... gal ir su turtingais teks susiprasti... bus sporto, gerų laikų, o paskui aukšta, minkšta vieta pasauly.

Kai kurie pasiduoda šitokiems patraukimams, kiti tėvų įsitikimams pasiduoda—ir ypač Amerikoj didelis skaičius jaunuomenės siekiasi aukštesnių mokslų.

Bet žodis "mokslas" yra apgaulingas. Jis reiškia ką tik nori, kad jis reikštų. Kai kuriuose universitetuose gali gauti daktaro laipsnį už parašymą traktato apie gaidžių auklėjimą; kituose del tokios garbės teks daug metų knygyno rausti iki surasi kol kas nesurastų faktų apie kokį ten jau senai susivienijusį su gamta generolą.

O kas iš to? Šioje civilizacijos suirutėje greičiausia teks gaidžių ekspertui ekonominius klausimus rišti, ir labai galimas dalykas, kad istorijos studentas, pabadavęs be darbo, vyks į dėdės ukį padėti jam bulvių kasti.

Šitokią betvarkę matydami ir dar reindamiesi kitokiais daviniais, kai kurie profesoriai prieina išvadą, kad ne taip jau svarbu lavinti jaunuomenę tame ar kitame amate, kaip kad reikalinga ją pratinti nuosakiai, sveikai protauti. Tad ir kįla ginčai pačių mokytojų tarpe, o iš tų ginčų kįla sveika kompeticija, naujos idejos, taip kad jausdamas ko nori siekti, gali ir atitinkamą mokyklą susirasti.

Jei nori inžinierium patapti, rasi techninką pamokinimą tam tikrose mokyklose. Netenka tiek daug žiurėti, kad jos futbolo rekordas butų geras, kad įstaigos vardas butų abelnai žinomas, kad butų progų pasilinksminti. Nutarus buti tėvų geidiamu inžinierium arba pačiam pasirinkus paskirtį, pasilieka sužinoti kuri mokykla išleidžia geriausius mašinistus ir atsiduoti į jos mokytojų rankas.

Tačiau jeigu nežinai nė pats kam tiktumei, bet nenori tėvų apviltį, nori pasiekti kokią nors pagerbtą vietą pasauly, tai geriau eik prie tų, kurie tiki į generalį asmens tobulinimą. Ten jie tau gal ir gero padarys, nedaug ką blogo, o vėliau aplinkuma privers arba pats nutarsi, kaip duoną užsidirbti, ir dar nebus vėlu techniško darbo išmokti.

O kurie nenori arba neturi progos universitetų arba amatų mokyklų lankyti, irgi nedaug prasčiau išeina—ypač jeigu jų akys ir ausys yra atviros darbe, sueigose, jeigu jie skaito laikraščius ir retkarčiais knygas, jeigu diskusijose turi minčių ir nebijo mintis išreikšti.

Tad, matote, užsispyrėliai, geraširdžiai tėvai laimi vienaip ar kitaip ko norėjo. Galų gale mažai beliko milionierių, ir tie patys šoka per langus, o prezidento darbas — irgi ne rojus. Tėvai bus patenkinti, jeigu jų vaikai išaugs į gerus vyrus ir moteris, nežiurint kur vaikai savo patyrimus įgijo — ar gyvenimo universitete, ar kurioj milionėrje įstaigoje.

—*Suzanna Viliutė*

Sveikinu "Naujienas" 25 Metų Sukaktuvių Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų!
THE BRIDGEPORT CLOTHING CO.
J. PETRAUSKAS Sav.
3310 So. Halsted Street Chicago, Ill.

SVEIKINAME NAUJIENAS JŲ 25 METŲ SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA

PUBLISHERS ENGRAVING CO.
JOS. M. LATTAL
20th and MICHIGAN

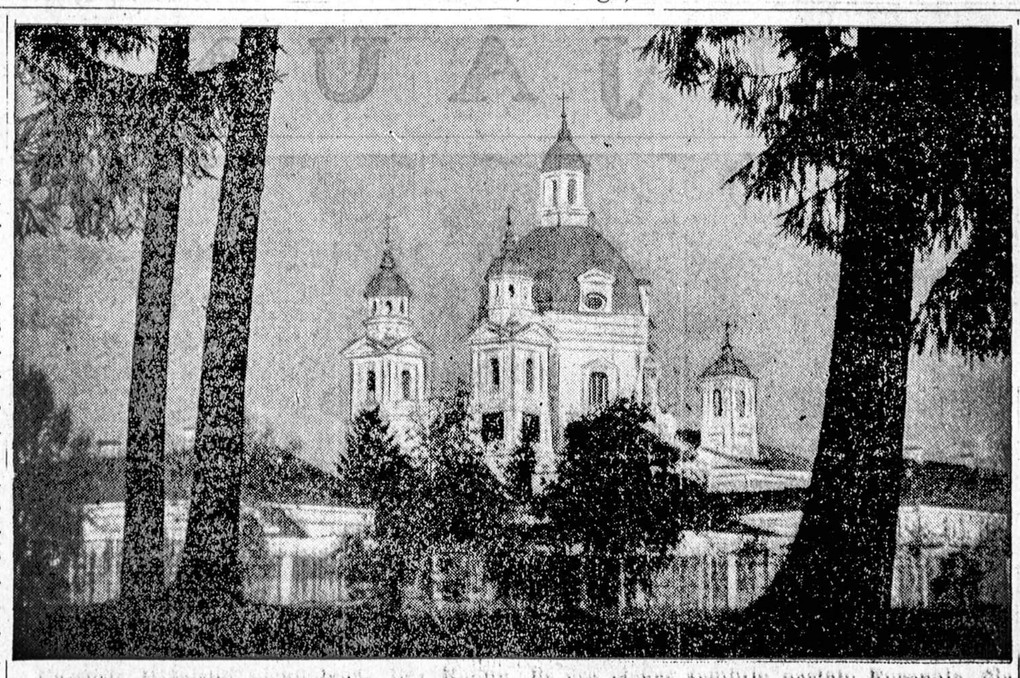

Garsusis Pažaislio vienuolynas ties Kaunu. Jis yra vienas žymiųjų pastatų Europoje. Čia palaidotas generolas Lvovas, carų Rusijos himno "Bože caria chrani" kurėjas.

LIETUVIAI JAUNUOLIAI, KURIE AMERIKOJE GIMĖ, BET LIETUVOJE UŽAUGO

Kada pirmas lietuvis į Ameriką atvažiavo, tikrai pasakyti negalima, nes tuo laiku Lietuva buvo pavergta svetimų valstybių. Ir pirmieji ateiviai lietuviai budavo priskaitomi prie lenkų, rusų ar kitų tautybių. Keliais pastaraisiais desėtkais metų prieš Pasaulinį Karą lietuviai į šią šalį imigravo labai tirštai, ir šiandien, sakoma, kad vienas ketvirtadalis visų lietuvių gyvena Jungtinėse Amerikos Valstijose. Pasaulinis karas emigravimą nutraukė, o vėliau pravesta įstatymai draudžią svetimšaliams be tam tikrų kvalifikacijų į šią šalį įvažiuoti. Taip sakant, "grinorių gadynė" pasibaigė.

Bet štai dabar ir vėl atsirado "amerikoniški grinoriai". Tai yra jaunimas Amerikoje gimęs, o Lietuvoje užaugęs. Ir tokio jaunimo yra ne tik tarp lietuvių, bet ir tarp kitų tautų — ir gal kur-kas didesnis kiekis.

Kaip tas atsitiko? Jau minėjau, kad Didysis karas emigravimą sulaikė ir čia pasidarė lyg ir spraga.

Karui pasibaigus visas Europos kontinentas tapo pakeistas. Atgavo laisvę daug mažų šalelių, o jų tarpe ir Lietuva. Kuomet Lietuvai tapo pripažinta nepriklausomybės teisė, tai tie lietuviai, kurie atvyko čionai prieš karą, panorėjo grįžti atgal į savo tėvynę. Dauguma buvo tiek entuziastiški, jog nepaisė apsirupinti reikalingais sugrįžti dokumentais. Susikrovė kiek turėjo turto į bagažus, o vaikus už rankos, ar po pažastim, ir "let's go".

Parvažiavę Lietuvon griebėsi ukininkauti ir tam tikrą laiką, viskas buvo gerai. Bet ilgiau pagyvenę ir išleidę dolerius vėl prisiminė apie Ameriką. Bet jau sugrįžti nėra galimybių. Amerikoniškus pilietybės dokumentus, jei ir turėjo, tai ilgai Lietuvoj išgyvenę prarado. Dolerių jau nėra, o ir šeima paaugo ir pasidaugino. O jųs žinote, kad "garnių" Lietuvoje nė karas neišnaikino.

Taigi nieko kito neliko daryti, kaip užmiršti apie Ameriką ir "baigti amželį" Lietuvoje.

Tai su seniais dalykas jau baigtas. Bet kaip su tais jaunuoliais, kurie Lietuvon buvo nuvežti ir kuriems nuolatos buvo primenamas amerikoniškas gyvenimas su jo visais įvairumais? Kol buvo maži, tai dar pusė bėdos, bet kuomet paaugo ir susidurė su skurdžiu Lietuvos gyvenimu akis į akį, tai jie pasijuto tėvų lyg ir nuskriausti ir pradėjo ieškoti išeities.

Vienintelė išeitis tai prašyti geros ciocės, dėdės ar krikšto motinos, kurie gyvena Amerikoje, kad atsiųstų "šipkartę". Daugumui tas pavyko, ir budami šios šalies piliečiai sulyg gimimu, jie bėgo, kaip greit galėjo, atgal į savo gimtinę šalį.

Kiek tokio jaunimo po visą Ameriką dabar randasi, butų sunku atspėti, bet esu tikras, jog vien tik Chicagoje yra apie trys šimtai, o gal ir daugiau.

Sugrįžę į šią "laimės" šalį šie jaunuoliai turi susidurti su naujų gyvenimu ir pergyventi veik visus tuos sunkumus, kuriuos pergyveno ir anie prieškarinių laikų "grinoriai".

Žinoma jie skiriasi į bent dvi grupes. Vieni buvo jau mokyklos amžiaus, kuomet juos tėvai išvežė ir jau anglų kalbą šiek tiek mokėjo — tiems yra lengviau. Nors ir dalinai pamiršę, bet greičiau pasigauna. Kiti buvo maži, ir ne tik kalbos neatsimena, bet ir Amerikos menkai ar visai neatmena. Tokiem jau tikra bėda.

Visai neseniai teko su vienu vaikinu pasikalbėti, kuris atvyko apie 4 mėn. iš Lietuvos. Jis sako, jog Lietuvoje jam buvo prastai, bet jei jam kas duotų ant laivakortės pinigų, tai tuoj grįžtų atgal. Sako, darbo negaliu gaut, ciocė nekiek turtinga, o prasčiausia tai, kad kalbos nemoku. Ir, girdi, abelnai viskas pusėtinai keistai atrodo, ir nėra to linksmumo, kokį jaučiau Lietuvoje gyvendamas nors ir skurdžiai.

Bet pasikalbėjus su tais, kurie jau Amerikoje pagyvenę po kelis metus, išgirsti visai skirtingų kalbų.

Vėlk visi šie jaunuoliai, būdami Lietuvoje, turėjo progos lankyti mokyklą. Dauguma yra baigę pradinę mokyklą, o daug yra ir tokių, kurie lankė arba ir baigė aukštesnės mokyklas. Vadinasi bemokslių tarpe šių jaunų ateivių (jei juos ateiviais galima pavadinti) nėra.

Gavę gerą mokslo pradžią Lietuvoje, šie jaunuoliai daugiau įvertina mokslo, o ypatingai anglų kalbos reikalingumą. Jie lanko vakarines mokyklas ir už metų kitų pasijunta, jog ir jie yra dalis viso Amerikos jaunimo, ir nė kiek ne skirtingesni. O kai kurie ir pasididžiuoja, nes moka ir anglų ir lietuvių kalbas. Ir jaučiasi taip sakant "on the top".

Žinoma, kai kuriems, prie dabartinių ekonominių sąlygų, ypatingai merginoms gavus tarnaitės darbą, yra sunku arba visai negalima mokyklą lankyti. Bet abelnai šie žmonės čionai kiek ilgiau pagyvenę, apsigyvenimui į Lietuvą važiuot nemano. Atsinešimas link Lietuvos pas juos yra labai geras, nes jie Lietuvoje gyveno jau Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Ir jie visi pareiškia, jog Lietuvoje jiems buvo linksma gyventi, bet ekonominiai, sako, čionai kur kas geriau. Ir jei kalba apie Lietuvon važiavimą, tai tik apsilankyti.

Tai kur gi šis jaunimas randasi?

Tai yra klausimas, į kurį nevisai lengva atsakyti.

Po vieną kitą užtinkame jų lietuviškose pašalpinėse ar kulturinėse draugijose. Bet kur kiti? Gal tulas pasakys: "susimaišė su 'jankėmis' ir prapuolė". Gal ir taip. Bet man atrodo, jog musų lietuviškų draugijų senesni veikėjai nededa užtektinai pastangų, kad šiuos jaunuolius įtraukti į organizaciją ir įdėti į aktyvų veikimą. O tai yra labai gera medžiaga, tai butų vanduo ant malimo tatų.

Pas seneshiuosius yra bloga yda, ta, kad pasigavus vietą valdyboje ją užėmus laikyti tol, kol kitas išstumia. Dažhai beverčiai barniai, politikavimas, intrigos, asmeniniai užsipuldinėjimai susirinkimuis padaro panašius į jomarką (kermošių), o ne į kulturinio veikimo sueigą. Tai gal bus vyriausia priežastis to jaunimo lietuvišku veikimu nesiinteresavimo.

Chicagoje turi savo gana įdomų klubą

Chicagoje pora metų atgal susiorganizavo vadinamas Lietuvių Jaunimo Kulturos Ratelis. Čionai susibūrė išimtinai iš Lietuvos atvykęs jaunimas. Tai labai įdomus klubas. Čia randame: žemaičių, aukštaičių, dzūkų, kapsų ir t.t. Žodžiu sakant, tai **Lietuva Amerikoje.** Nors šie jaunuoliai yra iš skirtingų Lietuvos kampelių suvažiavę, bet sugyvena labai pavyzdingai. Nors akademčikų čionai nėra, tiktai paprastas Lietuvos kaimo jaunimas, bet kulturiniai yra pažengęs gana toli į priekį, jei palyginti su prieškariniu kaimo jaunimu.

Jie turi įsisteigę knygyną, turi suorganizavę chorą, veik po kiekvieno susirinkimo turi paskaitas įvairiais klausimais ir, kaipo jauni žmonės, kartais po susirinkimų turi trumpus pasilinksminimus.

Vadinasi, ne tik pats jaunimas yra įdomus, bet ir jų sužjimai yra labai įdomus.

Be Amerikoje gimusių, iš Lietuvos po kiek atvažiuoja ir Lietuvoje gimusių. Vieni per Kanadą, kiti tiesiai iš Lietuvos sulyg kvota, ir tokio jaunimo yra gana daug. Ir tie žmonės, kurie sako, jog lietuviai Amerikoje greitai išnyks, perskaitę šį mano straipsnį turėtų lengviau atsidusti ir buti optimistais.

Turint omenėje, jog ir Amerikoje augusio jaunimo didelė dalis eina su lietuvišku judėjimu, galime drąsiai sakyti, jog lietuviai Amerikoje neišnyks.

—**A. J. Povilonis**

KAIP TVĖRĖSI LIETUVIŲ STUDENTŲ KLUBAS

Kiek pamenu, buvo taip: Pas mane (K. Čepuką) rodosi 1932 metais susirinko keturi jaunuoliai. Jie buvo Valerija Genaičiutė, Aldona Genaičiutė, duktė Valerija Čepukaitė ir Albertas Lydikevičius-Lydy —visi Northwestern universiteto studentai.

Jiems besikalbant ir bejuokaujant įsimaišiau į jų tarpą. Pasiuliau sutverti lietuvių studentų organizaciją. Jie užklausė, kodėl jiems tokia organizacija reikalinga, ką jie veiks joje ir koki turėtų buti organizacijos tikslai? Pridurė dar, kad jie priklauso jau studentų organizacijoms — seserijoms ir brolijoms.

Aiškinau toliau, kad jiems reikalinga sava, lietuvių studentų organizacija. O kai dėl tikslų, tai jų daug yra. Sudarėmė kaip ir kokią programą, organizacijai rėmus: 1—kad visiems lietuviams studentams ir studentėms, lankantiems kolegijas ir universitetus, reikia geriau susipažinti; 2—kadangi lietuvių studentų esama įvairiose aukštosiose mokyklose, tai butų naudinga žinoti kokia padėtis yra kitose mokyklose, o tai bus lengva sužinoti iš lietuvių, savo organizacijos narių; 3—šitas punktas turėjo omenėje lietuvybę; aiškinau: kai jųs busit organizuoti, tai lietuvybė jusų tarpe ilgiau laikysis, ir kai įeisit į profesijas tai gal daugeliui jusų tik iš lietuvių ir gyvenimas teks daryti; taipgi senesniemsiems išmirus, jums teks jų vadovybę užimti.

Šitų trijų punktų tuo tarpu ir išteko. Tais punktais remdamiesi šitie keturi studentai ir pradėjo Lietuvių Studentų Kliubą organizuoti. Jie surado daugiau pritarėjų. Po poros mažų susirinkimų nutarė šaukti visuotinį Chicagos lietuvių studentų susirinkimą.

Sušaukti daug pagelbėjo "Naujienos". Šis didysis susirinkimas įvyko irgi pas mane, adresu 1534 N. Oakley Ave. Susirinkime dalyvauti taipgi buvo pakviesti Dr. P. Grigaitis, p-nia M. Jurgelionienė ir p. V. Poška. Ir šiame susirinkime, rodos, dalyvavo 33 studentai ir studentės.

Visi kalbėtojai gyvai pritarė lietuvių studentų organizacijos kurimui ir agitavo tverti ne tik Chicagos lietuvių studentų draugiją, bet ir veikti, kad ji išaugtų į visų Jungtinių Valstijų lietuvių studentų sąjungą.

Tačiau šiame susirinkime nieko konkretaus nenutarta. Ne visų studentų mintys sutiko vienu ar kitu klausimu. Taigi po šio susirinkimo tik keletas prisidėjo prie pirmųjų kliubo tvėrėjų. Ir ta neskaitlinga tvėrėjų grupė varė tveriamąjį kliubo darbą pirmyn, kol pagaliau kliubas išaugo ir sustiprėjo. —*K. Čepukas*

SVEIKINU NAUJIENAS 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIU ILGIAUSIŲ METŲ

SAMUEL B. EPSTEIN

SVEIKINA IR ILGIAUSIŲ METŲ LINKI

THE CRACKER JACK CO.
4800 W. 66th St.
Chicago, Illinois

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui NAUJIENOS jo 25-kių Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus
A. J. Beržinskas
2555 W. 63rd St.
Chicago, Illinois

Europe
Reilaukite ant Garsaus
"The Spotless Fleet"
iš New York į Lietuvą per Angliją, Franciją, Holandiją
s. s. NIEUW AMSTERDAM (Naujas)
s. s. STATENDAM
s. s. ROTTERDAM
s. s. VOLENDAM
s. s. VEENDAM
m. v. NOORDAM (Naujas)
m. v. ZAANDAM (Naujas)
MAŽI MOKESČIAI
GERIAUSIAS MAISTAS
DIDELI DĖNIAI
PARANKIOS KABINOS
Norint literaturos kaslink musų trans-atlantinio patarnavimo — kreipkitės į savo kelionės agentą arba
HOLLAND-AMERICA LINE
318 North Michigan Ave., Chicago, Ill.—Tel. State 9880

LITHUANIANS
THEY ARE 900,000 STRONG OVER HERE
Are They Eating Food, Wearing Clothes, or Hats or Shoes Made or Sold by YOU?
TALK TO THEM THROUGH THE NAUJIENOS
THE LITHUANIAN DAILY NEWS
The World's Greatest Lithuanian Daily. The only Lithuanian "Want Ad" newspaper
1739 SOUTH HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

LIETUVIŲ JAUNUOMENĖ

Lietuvių Vaikų Draugijos Chicagoj

Vaikų draugijėlių steigimo pradžia

1915 metais susitvėrė Lietuvių Moterų Progresyviško Susivienijimo 9 kuopa. Jos buvo kovotojos už lygias moterų teises su vyrais.

Jau 1916 metais sumanėme tverti vaikų draugijėlę. Išrinkta komisija iš Onos Vikšrienės, Pranės Kemėšienės, kuri dabar randasi Klaipėdoje, ir A. Mišč ikaitienės.

Darbas buvo nelengvas. Mokytojų buvo sunku gauti. Šiaip taip sisieškojom Salomę Staniuliutę, dabartinę p-nią Čerienę, ir organizuojame. Susilaukėmė pašiepimų, susidurėmė su keblumais, bet vilties nenustojome.

Parinkome vardą: Ateities Žiedo Vaikų Draugijėlė. Kalbiname tėvus, kad leistų vaikučius lavintis. Pasėkos buvo geros.

Pirmoji draugijėlė susitvėrė Bridgeporte. Toliau kitose kolonijose ir Chicagos apylinkėje. Viso sutverta 8 draugijėlės.

Vaikų tėvai buvo visokių pažvalgų žmonės, nes mums tai nedarė skirtumo. Po 1919 metų visos draugijėlės pateko į komunistų globą. Apie 1926 metus komunistai sumanė iš vaikų draugijėlių sutverti jaunų komunistų lygą—meno palinkimų neauklėti, tik kalti jiems politiką.

Tėvai pasipriešino. Ir vaikai neparodė noro. Taip tos draugijėlės iširo, kaip kad išlakstė Samuolio bitės. Iš Ateities Žiedo susiorganizavo Jaunoji Birutė, kuri dar ir šiandien sandariečių globoje gyvuoja. Yra šokėjų grupė ir choras.

North Sidėje randasi Bijunėlis. Brighton Parke gyvuoja jau penketą metų Jaunuolių Draugijėlė, vadovaujama A. Zabukienės.

Nors Ateities Žiedo vaikų draugijėlės išnyko, bet idėja pasiliko. Vis vieni kiti po truputį rupinasi vaikų draugijėlėmis.

Organizavimė mums reikėtų turėti fondą, nes ir vaikų draugijėles organizuojant yra kaštų. SLA turi nemažai pinigų, bet jaunimui visai mažai skiria. Įvairios draugijos turi kapitalo. Ar nors viena paskiria kokiai vaikų kuopelei? Ne! O apie jaunimą visi daug kalba. Sakoma, jis toks ir kitoks. Tačiau į jaunimo organizavimą visai mažai dėmesio tekreipiama. Musų dainos, apysakos, šokiai gana grąžus. Ne tik mes turime kuo gerėtis, bet ir kitataučiai gerisi lietuvių jaunimu. Jaunoji Birutė gavo už tautinius šokius taurę 1932 metais. Navy Pier dalyvavo 16-kos tautų vaikai. Visiems lietuvių šokiai labai patiko.

Jaunojoj Birutėje buvo tarp 300 ir 400 šimtų tokių vaikų, kurie pastoviau užsiliko. Ir didžiajame Birutės chore šiandie kuone visi nariai tai buvę Jaunosios Birutė auklėtiniai ir auklėtinės. Pabuvę Jaunojoj Birutėje vaikai, nors vėliau ir išeina iš jos, visgi daugumoj pasilieka lietuvių tarpe.

Musų kalba yra sena, skamba ji gražiai. Nors lietuvių tauta neskaitlinga, visvien ji nežuvus. Nors teriojo lietuvius savi kunigaikščiai, bekariaudami vienas su kitu, ir kryžiočiai ir kiti, nors galų gale pasidalino juos vokiečiai ir rusai, nors rusai atėmė jiems spaudą, bet lietuvis yra tvirtas, visas kliutis nugalėjo.

Tačiau mums, gyvenantiems Amerikoje, išsimėčiusiems tarp kitataučių, tenka ypatingas Amerikos gyvenimo problemas nugalėti. Jeigu norime palaikyti savo papročius, kalbą, raštą, tai turime dirbti organizuoti ir į šį organizuotą darbą įeina vaikų draugijėlių organizavimas ir išlaikymas.

—*A. Miščikaitienė*

Sveikinu "Naujienas" Sulaukusias Sidabrinio Jubiliejaus!

Dr. J. J. Šimkus
Dentistas
1821 So. Halsted Street
Telefonas Canal 0257

Remkite tuos, kurie garsinasi "NAUJIENOSE"

LAI GYVUOJA "NAUJIENOS" ILGIAUSIUS METUS!

JULIUS NAMON, įsteigėjas ir prezidentas
NAMON FINANCE CORPORATION
6755 SO. WESTERN AVENUE

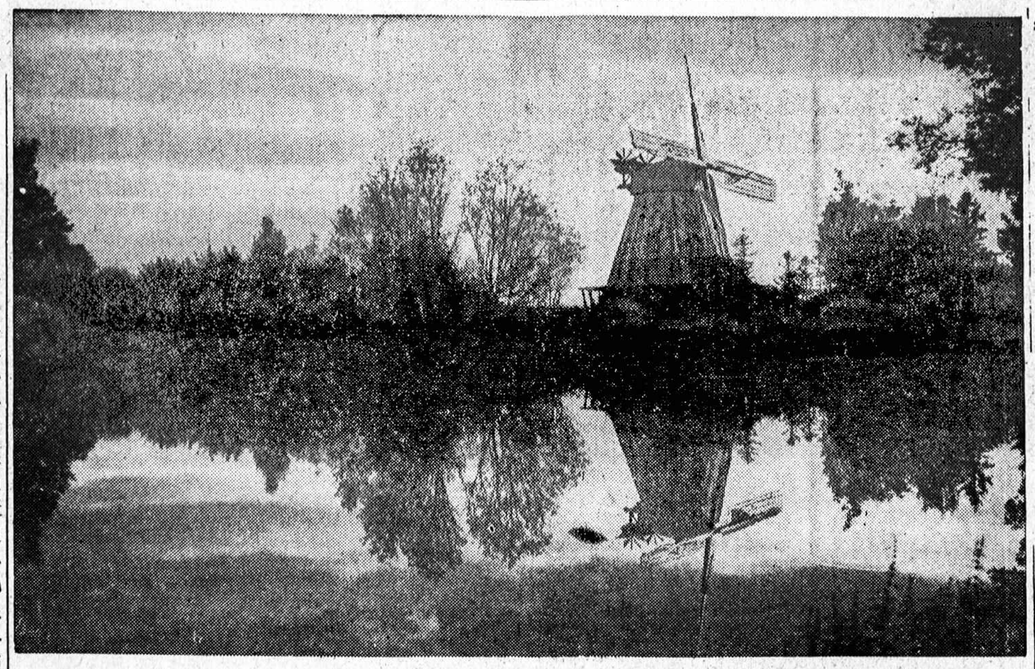

Vėjo malunas prie ežerėlio. Budingas Lietuvos gamtos vaizdelis. VDV

BIJUNĖLIS

Chicago North Side Lietuvių Vaikų Draugijėlė

Bijunėlis susitvėrė 1919 metų rudenį. Pas dvi moteris, A. Čepukienę ir velionę V. Briedienę, gimė mintis, kad yra reikalas ir yra galimumų sutverti North sidėje, laisvų lietuvių tarpe, vaikų draugijėlę.

Laisvieji Northsidės lietuviai mokino savo vaikus muzikos. Iškelta klausimas, kodėl gi nemokinti tuos vaikus ir dainos, ir lietuvių kalbos?

Sumanytojos pasikalbėjo su kitomis moterimis ir motinomis bei su tėvais apie vaikų draugijos tvėrimo reikalą. Rado didelio pritarimo sumanymui.

Sušaukta tėvų ir motinų susirinkimas. Jis įkurė draugijėlę ir davė jai Bijunėlio vardą.

Į pirmąją valdybą įėjo S. Danilevičius, pirmininku, A. Čepukienė nutarimų raštininkė ir P. Kulikauskienė turtų raštininkė ir iždininkė. Pirmaja dainų mokytoja buvo pakviesta Amerikoj gimusi ir augusi panelė Agota Viščiulytė.

Bijunėliui augant ir narių skaičiui didėjant, jaunai mokytojai pasidarė persunku vienai vaikus prižiurėti. Taigi tėvai pakvietė mokytojai talkon kitą čia augusią jauną lietuvaitę, anuo laiku buvusią pianistę, p-lę Aldoną Rugytę.

Antraja mokytoja buvo p-nia Salomė Čerienė, dabar gyvenanti Lietuvoje.

Bijunėlis pergyveno ir "skylimą". Mat, tais laikais komunistai daug draugysčių suskaldė, o dar daugiau jų suskaldyti mėgino. Taigi skaldymas ir Bijunėlį užgavo.

Pirm komunistų atsiradimo buvo Moterų Progresisčių Susivienijimas. Susivienijimo kuopa veikė ir Northsidėje. Šitai kuopai priklausė beveik visos Bijunėlio narių-vaikų motinos. Kai visa progresisčių organizacija nuėjo su komunistais, tai ir Northsidės kuopa, nors čia komunisčių buvo mažuma, teko komunistams. Štai šitos moterys komunistės mėgino ir Bijunėlį pas komunistus nuvesti.

Tačiau tos moterys, kurios išliko komunizmo nesužavėtos, užsistojo Bijunėlį. Tuomet komunistės ištraukė savo vaikus iš Bijunėlio ir sutvėrė "Ateities Žiedą". Prasidėjo rungtynės. Komunistai ėmė vylioti narius iš Bijunėlio. Buvo tokių svyruojančių tėvų, kurie leido vaikus lankyti ir Bijunėlį ir Ateities Žiedą. Bet Bijunėlis visu kuo ėmė viršų. Persitvarkęs jis augo ir klestėjo.

Patį augštumą Bijunėlis taip narių skaičium, kaip išsilavinimu pasiekė 1923, 24 ir 1925 metais, kai dainų jį mokino p. Petras Sarpalius, o lietuvių kalbos mokino Dr. A. Montvidas.

1924 metais Bijunėlis statė scenoj gan sunkią operetę (rodos "Birutę") Liuosybės svetainėje Ciceroje. Chorui vadovavo p. Sarpalius, o vaidinimo mokino p-nia Marė Dundulienė. Šitos operetės pasisekimas labai suįdomino publiką Bijunėliu. Paskui Bijunėlis gastroliavo įvairiose Chicagos lietuvių kolonijose ir net už Chicagos ribų — butent Indiana Harbor, Ind.

Ilgainiui pirmieji Bijunėlio nariai išaugo. Jau pasidarė jauni vyrai ir merginos. Jie pradėjo vienas paskui kitą trauktis. Taigi ir jų tėvai, kurie buvo veiklus darbuotojai, nebeturėjo reikalo darbuotis Bijunėliui. Priaugančių vaikų skaičius jau buvo mažesnis tat ir Bijunėlis, taip sakant, "ėmė šlubuoti".

Tėvai susirupino vaikų Draugijos likimu. Nutarė įvesti Bijunėlį į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje. Pasidarbavus pp. J. Grigaičiui ir X. Semaškai, Bijunėlis pateko SLA 226 kuopos globon. Tačiau pasirodė, kad kombinacija buvo nepraktiška. Taigi Bijunėlis atskilo nuo kuopos, bet, kas norėjo, iš Bijunėlio narių pasiliko, kaipo paskiri nariai, SLA jaunuolių skyriuje. O Bijunėlis vėl pradėjo savistovai veikti.

Per Bijunėlio draugijėlę, manoma, viso perėjo apie 300 vaikų. Dabar iš buvusių Bijunėlio narių yra jau daug baigusių aukštąsias mokyklas ir pasklidusių plačiai visoj šaly. Kai kurie jų labai gražiai lietuviškai kalba, skaito ir rašo. Kai kurie kiti visai lietuviškai pamiršo, bet Bijunėlį jie atsimena.

Šiandien Bijunėliu rupinasi tie tėvai, kurių vaikai jaunesni, kaip A. Vilis ir kiti.

—*K. Čepukas*

Vargai Liet. Evangelikų Mokykloj

TAURAGĖ. — Įsteigus 5 skyrių jį patalpino pusrusy, nors buvo tame pat name tinkamas kambarys. Dabar net iš to pusrusio penktą skyrių iškėlė į šaltą, pusiau įrengtą, visai kitą namą. Vaikučiai sėdi su paltukais ir kalena dantimis. Tėvai susirupinę ir nesupranta, kodėl vaikai nevienodai traktuojami.

JAUNŲ SOCIALISTŲ LYGA

Ką mes veikėm kai jauni buvom

Jaunų Socialistų Lyga buvo suorganizuota 1915 metais Chicagoje, Bridgeporto apylinkėje. Tikslas: kulturiniai lavint's klasiniai įsisąmoninti, studijuoti socializmo principus. Susirinkimai budavo laikomi Mark White Square parko patalpose arba Aušros svetainėje, prie 30 St ir S. Halsted St.

"Biznio" susirinkimus Lyga laikydavo kartą į mėnesį; lavinimosi — mokinimo sueigas turėdavo kas sekmadienio rytas nuo 10 iki 12 valandos ir pasilinksminimo vakarėlius surengdavo daug maž 6 per metus.

Pirmutiniais organizuotojais buvo J. Čeponis (jau miręs), J. Juknis, A. ir J. Brijunai, J. Budris, J. Tarulis, Al. Dovidonis (daktaras — jau miręs), V. Mankus, A. Zavistaitė-Nausiedienė, O. Strazdaitė (jau mirusi), K. Paršiukaitė-Mankienė, P. Kukutis, Juknevičius, Šimbelis ir keletas kitų. Bėgyje 2 metų organizacija buvo išaugusi iki 80 narių — apie 20 merginų ir 60 vaikinų; visi jauni, pilni energijos ir pasiryžimo šviestis, mokintis, tobulintis, veikti. Narių tarpe buvo geras skaičius pusėtinai prasilavinusių iš Lietuvos arba čia lankančių aukštesnes mokyklas.

Sekmadienių pamokų sueigose kai kada prisirinkdavo nemažas skaičius ir pašalinio jaunimo pasiklausyti, kas sudaryd.avo apie 100 ar daugiau klausytojų.

Turėta švietimo komisija iš 5 narių ir šios komisijos pareiga buvo iš anksto parupinti kalbėtojus, prelegentus, referuotojus ir paįvairinimui muzikos amatorius bei dainininkus. Buvo sulaikytas gana geras trio iš dainininkų J. Bakščio, A. Ažuko ir . Juknio, kuriuom Lyga galėjo pasididžiuoti.

Kiek prisimenu, žymesni Lygos pamokų darbuotojai — prelegentai buvo: Al. Davidonis, A. Brijunas — Audrius, P. Kukutis, J. Dvylis, Kazlauskas, Tarulis (aptiekorius), J. Šeštokas, V. Mankus. Kartas nuo karto budavo pakviečiami ir pašaliniai prelegentai: K. August, P. Grigaitis ir kiti.

Prelegentui užbaigus savo pamoką, vėliau visuomet vykdavo bendros diskusijos referuotam klausime, paklausimai, nuomonių pareiškimai, abelnas diskusavimas.

Tai buvo veikli, gyva, simpatinga draugiška ir kulturinga organizacija, susijungusi su Jaunų Socialistų Tarptautine Federacija. Bėgyje 30 metų Chicagos lietuvių tarpe nesigirdėjo kitos panašios organizacijos.

Priklausiusi Lygai jaunuomenė turėjo progą prasilavint, kas buvo ir liko naudinga visam jos gyvenimui.

Vėliau, apie 1921 metus, iškilus įkiriems tarpsroviniems kivirčams visame lietuviškame judėjime, neišliko nuo to sveika ir Jaunų Socialistų Lyga. Suprantama, turėjo likviduoti savo veikimą.

Lygos organizavimui, veikimui ir pasilaikymui daugiausiai prisidėjo "Naujienos", nes tų laikų "Naujienose" Jaunimo Skyrius, ketvirtadieniais, daugiausia ir buvo pašvęstas lygiečių raštams ir jųjų darbuotei.

—**W. V. M. buvęs lygietis**

SVEIKINU "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIU JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

Dr. P. Z. Zalatoris
1821 So. Halsted St. **Tel. Canal 0257**

SVEIKINU "NAUJIENAS"
Sulaukusias 25 Metų
Jubiliejaus ir Linkiu
Joms Ilgiausių Metų!

JUSTIN MACKIEWICH

Pirmoji Vaikų Draugijėlė Chicagoje

1909-10 metais Aušros svetainė buvo kaip ir koks lietuvių visuomenės darbuotojų centras. Šičia tais metais Dr. Graičūnas ir p. Juozas Laukis rodė lietuvių vaikams spalvotas filmas — Lietuvos florą ir fauną. Darbas tęsėsi du-tris mėnesius.

Nuo to laiko organizuoti vaikus nesirupinta iki 1915 metų. Tais metais kai kurie Naujienų darbininkai suorganizavo pirmą lietuvių vaikų draugijėlę Mark White Square parko svetainėje, Bridgeporte. Ši draugijėlė veikiausia butų greitai pakrikusi, nes sumanytojai ir vedėjai neturėjo reikiamo darbui prisiruošimo. Tačiau į Chicagą atvyko p-nia Nora Gugienė.

Gerai pažįstanti muziką, dainininkė, mokanti išjudinti bet kurios sueigos nuotaiką, ji paėmė vadovauti vaikų draugijėlei ir pasigavo vaikus. Tiems vaikams, kurie priklausė draugijėlei, pamokos ir pramogos Mark White Square parke pasidarė tikrai įdomios ir šviesios jų gyvenimo valandos. Ir net pamokoms užsibaigus, užuot išbėgti namo paskirai, mergaitės ir berniukai dideliu buriu eidavo namo kartu su mokytoja iki pat to kampo ar namo, kur jau tekdavo butinai skirtis.

Draugijėlės narių ir mokinių tarpe buvo, kiek prisimenama: Vladas Jurgelionis, dabar amerikonų žurnalo redaktorius; Bruno Petrulis, baigęs agronomijos kursą, vėliau dentisterijos, o šiandien pramoninkas; Petrulytė, Bruno sesuo, broliai Mockai, šiandien dentistas ir advokatas; Stella ir Bronė Staniulytės, kurios dabar pačios mokina vaikų chorus; Josephine Gružinskaitė, dabartinė D-ro Šlakio žmona ir pati farmaceutė, Algirdas ir Viktoras Briedukai. Velionis Viktoras buvo tolokai pasiręs pirmyn Hollywood muzikos rateliuose, kaip pianistas, kai jį ištiko priepuolinga mirtis.

Čia suminėta tik keletas pirmosios Chicagos lietuvių vaikų draugijėlės narių ir auklėtinių. Jų sąrašų neužsiliko, jų visų karjera nepastebėta, o laiko jau prabėgo daugiau nei 20 metų. Taigi visų vardus atsiminti sunku.

Kokia buvo pagrindinė, vyriaujanti vaikų draugijėlės veiklos ideja? P-nia Gugienė daug maž taip ją apibudina. Muzika, dainos — bendrai menas — yra žmogui butinai reikalingos, nes kulturina, švelnina jį. Tobulina jį kaipo visuomenės narį. Ne vien kaipo lietuvį, bet bendrai kaipo kulturingą Amerikos visuomenės narį. Antras dalykas: nors vaikai yra mokinami muzikos ir mokykloj, bet į šitą draugijėlę įėjo lietuviškos dainos ir kitokia veikla, kurių nė mokyka, nė Amerikos lietuvių šeimyna, ypač prieš 20 metų, nedavė.

P-nia Gugienė vaikų draugijėlei vadovavo apie pusantrų metų. Vėliau ji paėmė mokinti moterų chorą, o vaikų draugijėlė gavo mokytoją p-lę Salomę Staniulytę, dabartinę p-nia Čerienę, kuri šiandien gyvena Europoje. —*V. P.*

Kryžius Prie Lietuvos Vieškelio

Brighton Park Jaunuolių Draugijėlė

Brighton Park Jaunuolių Draugijėlė susitvėrė Onai Kačerauskienei, Onai Davgin, Adešiunienei ir A. Miščikaitienei pasidarbavus. Kai buvo šaukiamas tėvų susirinkimas vaikų draugijėlės organizavimo reikalu, tai buvau ir aš pakviesta mokytoja.

Kitą savaitę jau turėjome pirmas pamokas. Tai buvo spalio mėn. 14 d., 1933 m. Pirmieji draugijėlės nariai ir narės susirašė šie: Kazis Miseveg, Walter ir Helen Uksai, Raymond Vistard, Stella Stankiutė, Kristinė Kričiunaitė, Ona Nenuniukė, Violetė Adesiunaitė, Ernestas Miščikaitis, trys seserys Radvilaitės, Jurgis Kiškunas, Jonas Simauskas, Elvira Zabukaitė ir Hipatija Puniškaitė. Keletas šių narių vėliau perėjo darbuotis į kitus chorus, nepasitraukė iš lietuvių tarpo, nes priprato ir pamylėjo savo tautą ir drįsta buti lietuviais.

Per žiemą pasilavinę surengėm sezonui baigti pirmą vakarėlį. Tėvai stebėjosi, kad nors kai kurie vaikučiai nekalba lietuviškai, bet dainuoja ir deklamuoja lietuvių kalba aiškiai.

Vėliau p. J. Budrikas surengė Mark White Square parko svetainėje kontestą naujiems talentams. Rodė krutamus paveikslus. Pakvietė ir musų chorą parengime dalyvauti. P-nas Budrikas parupino vaikams saldainių ir kitokių dovanų. Vaikai gavo dovanas didžiausiu smagumu. Važiuojam namo visi patenkinti, kaipo artistai.

Po to, kitose pamokose vaikai mokinasi gerai, bet ir vėl klausia, kur dabar jie dainuos, nes vėl reikia naujas dainas mokinti. Keletą kartų dalyvavom Budriko konteste. Tai naudingas sumanymas. Vaikams duota proga prie scenos ir prie žmonių priprasti. Tikrai, kai jie pirmą kartą pasirodė scenoje, tai nusigando, per pusę tik tesigirdėjo, kaip kad pamokose dainuodavo. Tačiau p. Budrikas pagyrė vaikus, pakėlė jų upą.

Vėliau Budrikas užkviečia vaikus dainuoti per radiją. Pranešu jiems apie tai. Džiaugsmas didžiausias, nes nei vienas vaikų nebuvo matęs radijo stoties. Visas Brighton Park sužino, kad vaikai dainuos. Kaip Lietuvoje kad krivulė paleista — kalba visi. Padainavome ir per radiją. Klausia, kaip dainavimas pavyko. Viena dideshių mergaičių pastebi, kad ji negirdėjusi savo balso. Ar, tesą, visą balsą įtraukia mikrofonas? Paaiškinau, kad balsas galima girdėti, tik ji buvo tuo tarpu susinervavusi.

Draugijėlei išgarsėjus, gavome įvairių užkvietimų dalyvauti programose. Pildėmė savo numerius Lakuno Vaitkaus parengime Ashland auditorijoje, teisėją Zurį pagerbti vakare Ashland Blvd. Auditorijoj, Tarptautiniame bazare Ashland Blvd. Auditorijoj, Lietuvių Kongreso parengime Lietuvių Auditorijoje. Daugelį kartų pildėme programus mažesnėms draugijoms arba organizacijoms. Dauguma atvėjų pasidarbavome veltui. Pakvietimai pildyti programus skatina vaikus mokintis, sugalvoti ką nors naujo.

Ir šiuo momentu draugijėlė turi porą pakvietimų—tai išpildyti programą Lietuvių Moterų Apšvietos Draugijai ir Upytės Draugijai. Be to, jaunuoliai ruošiasi savo parengimui, kurs įvyks balandžio 23 dieną Lietuvių Auditorijoj. Čia jie suvaidins operetę Brangi Meilė. Jaunuoliai kviečia visuomenę dalyvauti parengime ir suteikti jiems upo veikti lietuvių tarpe ir didžiuotis savo protėvių kalba.

Dabartiniu metu jaunuoliams suteikia progos dainuoti per radiją Peoples Furniture Kompanija. Jaunuoliai programų vedėjui p-nui J. Krukui yra dėkingi ir priima širdingai užkvietimus.

Penkių metų laikotarpiu per Brighton Parko Jaunuolių Draugijėlė perėjo 278 nariai. Kai kurie jų tik keliose pamokose buvo, nes pasirodė, kad reikia dirbti, o ne juokauti.

Svarbiausia — jaunuoliu s tenka pratinti kulturos darbui iš jaunų dienų. Musų visuomenės darbuotojai turėtų daugiau dėmesio kreipti į jaunuolius, atmindami posakį, kad ką pasėsi, tai ir piausi. Stengkites juo daugiausia vaikus organizuoti ir kulturą jiems skiepyti. Turėsim ateity gerų veikėjų. Darbas yra sunkus, tačiau žada jis gražių pasėkų.

—*Anelė Zabukienė*

Margumynai

Kaip prof. Pikardas leisis į gelmes.

Belgų prof. Picardas 1931 m. buvo pasikėlęs stratosferiniu balionu tirti kosminių spindulių ligi 16,000 metrų aukščio. Tuos pačius kosminius spindulius norėdamas geriau pažinti, dabar planuoja 1940 metais leistis į jurų gelmes ligi 10,000 metrų. Prof. Pickardas daro savotišką galingą rutulį, kuris juroje plaukios visai laisvai, nebus su laivu surištas jokiu kabeliu. Toks rutulys jau ateinantį pavasarį bus išbandytas Ženevoje ežere, Šveicarijoj. Gelmių rutulys bus pagamintas Briusely. Jo skersmuo 2 metrai, svoris 4500 kilogramų, kad tvirtos sienos ir specialus stiklo langai galėtų išlaikyti didelį spaudimą. Išoriniai rutulys nuo nieko nepriklauso ir valdosi pats. Jį įruošiant numatyti visi galimi pavojai. Prieš juros gelmių baisenybes, jei jos užpultų, numatoma ginti elektra. Rutulio kėlimosi į viršų jėga yra tokia stipri, kad, jeigu ji įstrigtų jurų dugne į kokią nors augmeniją, tai lengvai galėtų iškilti. Jeigu žmonės apalptų, tai po tam tikro laiko rutulys pats pasikeltų į viršų pradėjus veikti specialiam laikrodžio mechanizmu varomam aparatui. Iškilus į piršų, rutulys automatiškai iššaus į viršų šviesos raketes, kad prišaukus laivus ar lėktuvus. Rutuly bus ir filmavimo aparatas.

Sveikinu dienraštį "Naujienas" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų

Mrs. Anelia K. Jarush

6630 S. Western Ave. Tel. Hemlock 9252

Sveikinu "Naujienas" Sulaukusias 25 Metų Sukakties ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų!

P. DALEN, R. Ph.

4193 Archer Avenue Phone Lafayette 1155

Chicago

Sveikinu Dienraštį "NAUJIENAS" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkiu Joms Ilgiausių Metų!

J. P. Varkala

Public Accountant and Auditor

3241 SOUTH HALSTED STREET

Phone Calumet 7358

Kooperacijos Bankas

KAUNAS

"Naujienų" Bendrovės 25 metų darbuotės sukakties proga Kooperacijos Bankas sveikina Amerikos lietuvius siuntusius į Lietuvą pinigus per Kooperacijos Banką "Naujienų" B-vei tarpininkaujant.

Sveikiname Dienraštį "NAUJIENAS" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Sekmingai Gyvuoti!

Reiškiu "Naujienoms" Geriausius Linkėjimus

ANTON BELSKIS

VAISTININKAS

2422 W. Marquette Rd. Tel. Rep. 8222

ILGIAUSIŲ METŲ "NAUJIENOMS" LINKI

JOSEPH RUTA

3141 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

SVEIKINU "NAUJIENAS" SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA

JOSEPH EVINSKIS

3204 So. Halsted Street

Chicago Ill.

Sveikinam "Naujienas" Sulaukusias Sidabrinio Jubiliejaus!

UNIVERSAL RESTAURANT

A. A. NORKUS, Savininkas

750 W. 31st Street Tel. Victory 9670

LAI GYVUOJA "NAUJIENOS" ILGIAUSIUS METUS!

DR. JOSEPH KELLA

DENTISTAS

6558 So. Western Ave. Chicago

Phone Hemlock 2061

The

HALSTED EXCHANGE NATIONAL BANK

Halsted Street at 19th Place

Narys Federal Reserve System ir Federal Deposit Insurance Corporation

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

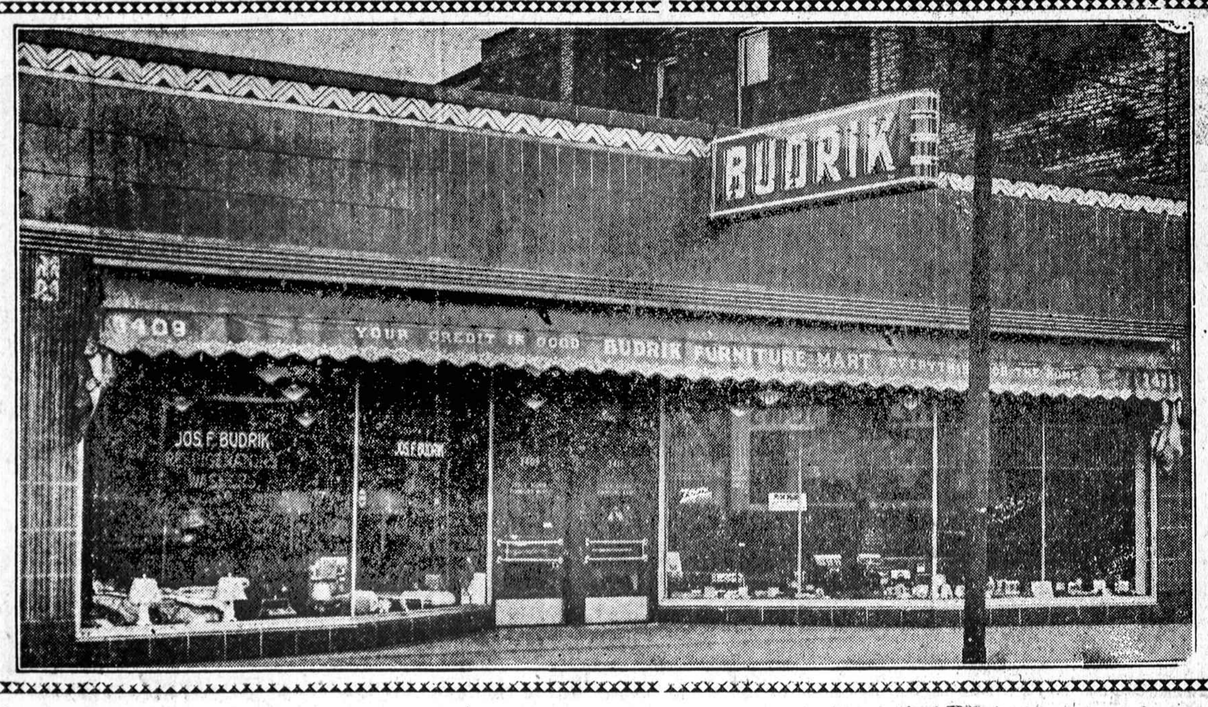

JOS. F. BUDRIK

JOS. F. BUDRIK

RAKANDŲ KRAUTUVĖ, INC.

3409 South Halsted Street — Chicago, Illinois

Lietuviški Radio Programai Leidžiami 10-tas Metas Lėšomis JOS. F. BUDRIKO Krautuvės -- WCFL 970 k. Nedėliomis 5:30 iki 6:30 Vakare -- WHFC 1420 k. Ketvergais, 7 Val. Vakare -- WAAF 920 k. Panedėliais ir Pėtnyčiomis, 4 Valandą Po Pietų Chicagos Laiku.

5-TA DALIS | 25 M. JUBILIEJINĖ LAIDA

NAUJIENOS

25 ANNIVERSARY ISSUE | PART FIVE

VOL XXVI — Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 — No. 59

JUBILIEJINĖ MOTERŲ LAIDA

Viena ketvirtoji šimtmečio

Rašo Maria T. Yokubynienė
Toronto, Canada

JAU kelintas mėnuo, "Naujienų" skaitytojai, beveik kiekvienos dienos laidoje randa daug sveikinimų, linkėjimų, gražiausių atsiminimų ir dovanų, skirtų "Naujienų" rumams, pažymėjimų. Tai vis dėl to, kad šiais, 1939 metais, "Naujienos" švenčia savo Sidabrinį Jubiliejų. Tai vis dėl to, kad šis laikraštis, per ištisą ketvirtį šimtmečio, ištikimai tarnavo ne tik lietuvių išeivijai Amerikos kontinente, palaikydamas juose lietuvybę, bet juos švietė, kulturino, tuo prisidėdamas dideliu mąstu prie pasaulinės pažangos, prie bendros kulturos.

Dvidešimts penkių metų kelionė "Naujienoms", ne visuomet buvo maloni, be kliučių, be rupesčių. Ne visuomet jų takai buvo rožėmis kloti, dažniau spygliuotais erškėčiais, kaip ir daugeliui visuomeninių pareigų vykdintojų, kad tenka susilaukti. Bet, atsidavimas visuomenės labui, labui tautos ir kulturos — nugalėjo didžiausius persekiojimus ir kliutis, kaip jau daugumas skaitytojų yra pareiškę, neprašydami jokių aukų, jokių išmaldų, "Naujienų" pionieriai, sulaukė 25 metų jubiliejaus!

Tai gražu, tai pavyzdinga, tai garbinga! Yra žmonių, kurie mėgsta duoti, niekuomet negalvodami, jog ir jie turi gauti. Jie jaučia malonumą duodami, o ne imdami. Bet likimas, yra teisingiausias musų gyvenimo liudininkas ir teisėjas; jis kartais padaro žmonėms didelį siurprizą ir visai netikėtai, gražina tau užmokestį už tavo gerus darbus.

Taip tat ir "Naujienos", tarnaudamos lietuviams per tuos ilgus metus, augindamos ir mokindamos dvasios, lietuvybės ir bendro susipratimo vaisius — susilaukė laikotarpio, kad likimo perspėti "Naujienų" draugai sujudo, sukruto, kas kiek išgali, apdovanoti "Naujienas" ir tai be jokių specialių kieno nors raginimų, patys, savo valia, geriausiais linkėjimais — padės stiprų pamatą "Naujienų" rumams.

Spauda yra žmonijos sielos veidrodžiu; ji yra atstovu, per kurį mes susižinom su pasauliu. "Naujienoms" ir vienas ir antras prilyginimas tinka, nes jos ne tik supažindina skaitytojus su kasdieniniais pasaulio įvykiais, bet taipgi leidžia laisvai ir kiekvienam, savo mintis jose išreikšti. O matyti žmogaus sielą gali tik tuomet, kai jo išreikštų minčių nieks necenzuruoja, jų nevėto.

"Naujienos" skaitytojų labui, turi įvedę įvairių skyrių. Vienas iš svarbiausių, bene bus Moterų Skyrius. Kiek čia gražių raštų, pamokinimų, patarimų ir pasakėčių telpa!

Baigdama, prašau priimti mano širdingus linkėjimus, "Nnų" vyriausiam Redaktoriui Dr. P. Grigaičiui; Administratorei p-iai M. Jurgelionienei ir visam "Naujienų" štabui. Lai jusų visų pastangos bus dar pasekmingesnės sulaukus auksinio jubiliejaus. Valio "Naujienos"!

Dvidešimts penkiems metams praėjus

Tegul Jų Darbai Už Juos Kalba . . . .

Paukščių takais atkeliavę į šį, mažai tada žinomą ir svetimą, kraštą, čia, jauni vyrai ir moterys, sukurė naują gyvenimą, pasavino naują tėvynę.

Rodos, tik vakar mačiau aš juos, pilnus energijos ir pasiryžimo — vienas prie kito, susirikiavusius, tai lietuvybę ginti, tai už darbininkų gerovę kovoti.

Nuoširdųs ir progresyvųs, dauguma jų bėgo nuo priespaudos ir persekiojimų ir todėl čia, naujoj, laisvoj tėvynėj, jų sparnai aukščiau juos kėlė, jų darbai daugiau žadėjo.

Užmiršę savo gerbuvį, vieni dirvonus arė, draugiškumą ir solidarumą sėjo, kiti tęsė kelius materialiam rytojui užtikrinti.

Tai buvo vyrai ir moterys.

Vyrai ir moterys, kurie sulaikė mus nuo ištautėjimo ir savo energija ir pasiryžimu organizavo savas draugijas, savo spaudą . . .

Ir tos draugijos ir ta spauda — laisvai ir bešališkai švietė, mokino ir ateitį rengė . . .

Šviesesnę, laisvesnę ir geresnę ateitį . . . .

Dabar pasiekę dvidešimts penkis metus savo darbo — nesudėkim rankas, nes darbas dar nebaigtas — KAS LIKO, PAŠVĘSKIM JAUNIMUI.

Atiduokim jam savo patyrimus, neglobokim, bet tvirtinkim jų dvasią, tad jie supras savo pareigas ir atsakomybę. —

Pasakykim jam, kad dainoje jie ras suraminimą, kad muzika sušvelnins jų sielą, kad be savo kalbos, jie bus kai paukštukai be plunksnų, ir kad sparnus įgys tik savo tėvų dirvoje . . .

Pasakykim jam, kad musų tauta buvo ir yra darbo žmonių padaras, kad poniškumo požymiai ne tame, ką akys mato, rankos liečia. Ir kad auksas ne tas, kas žiba...

Pasakykim jam, kad tautą ir ypata pasiekia aukštumos tik per apšvietą ir darbą, ir kad tas, ką jie šiandien turi, yra ne jų, bet tėvų atsiekimas.

BET RYTOJUS YRA JŲ . . .

Todėl palinkėkim musų jaunimui, kad jų rytojus butų taip šviesus, kaip skaisčios yra jų akys ir tyra jų širdis. . . Kad jų kelias butų tiesus ir kad nenukryptų į nežinomus ir pavojingus kryžkelius. Bukit kurėjais!

Mes su jumis — ne prieš jus!

MARIA JURGELONIS

Taip, kaip ir atsiminimai

Rašo Nora Gugienė

GYVENAU tada savo senoj tėviškėj, tame aukštais kalnais apsuptam Waterbury. Rodos, kad čia ir pati gamta mokino, kad kuo aukščiau žmogus kopsi į tų kalnų viršunes, tuo platesnė bus pasaulėžvalga ir įdomesnis pasaulis, tuo gražesnis ir naudingesnis bus gyvenimas.

Atsimenu, lyg tai butų šiandien, kaip nepasitenkindavau žinojimu, kas dedasi vien tik vietinių lietuvių gyvenime, kaip trokšdavau pažinti veiklą ir svetur, o ypatingai tų didesnių kolonijų, kaip Chicagos.

Mano tėvai gaudavo kelis tų laikų laikraščius, tarp jų "Tėvynę", "Keleivį", "Kovą" ir "Vienybę Lietuvninkų". Iš kitos pusės, turėjau gerą draugą, kuris aprupindavo mane kitais laikraščiais, atnešdavo man pasiskaityti Chicagos "Lietuvą" ir kitus laikraščius, kurių namie negaudavome.

Bet štai, 1914 metais, vieną gražią vasario mėnesio dieną, gaunu iš vieno savo chicagiečio draugo, tik ką iš spaudos išėjusį naują laikraštį vardu NAUJIENOS. Šis draugas su didžiausiu entuziazmu ir džiaugsmu rašė man, kad jis, ir keli kiti jo idėjos draugai, matydami butiną reikalą leisti Chicagoje progresyviško nusistatymo laikraštį, dėjo visas galimas pastangas ir pasišventusiai dirbo įvykinimui to sumanymo. "Ir, štai, prisiunčiu tau kopiją parodomojo numerio, manome už dviejų savaičių išleisti reguliariai savaitinį ir kuogreičiausiai — dienraštį. 'Naujienos' turi buti pirmas dienraštis Amerikoje" — rašė man šis draugas. Toks buvo tų pirmųjų naujienečių pasiryžimas ir nusistatymas. Jie rado pritarimo žmonėse, ir tas jų nusistatymas buvo įvykdintas.

●

SU nemažu žingeidumu sekdavau, ką visi tie musų laikraščiai, ypatingai Naujienos, kurias gaudavau kasdieną, rašo apie kolonijos veikimą. Man ypatingai rupėjo kas dedasi dailės pasaulyje.

Tokiu budu, rodos, padariau pažintis su musų tų laikų dailės mylėtojais, ir kuomet vėliau turėjau progos matytis ir sveikintis asmeniškai, tas paspaudimas rankos buvo kaip ir patikrinimas musų pažinties, kuri susitvėrė iš skaitymo apie juos įvairiuose laikraščiuose. Net keliais metais prieš atvykstant Chicagon, aš jau "pažinau" tą

(Tęsinys ant 3-čio pusl.)

DVI ŽYMIOS NAUJIENIETĖS

Nora Gugienė (kairėj) "Naujienų" Bendrovės sekretorė, ir Maria Jurgelonis — "Naujienų" administratorė.

Bukit pasveikinti "Naujienų" pionieriai!

Rašo Pr. Lapienė

KIEKVIENAS laikraštis, švęsdamas žymesnę savo gyvenimo sukaktį, mane visada nuteikia džiuginančiai. Juk tik laikraščiai yra tikrieji musų kulturnešiai. Nėra gi spaudos, kuri be politikos ir pasaulinių žinių, kuri dar be savotiškų vieno su kitu rietenų, neapimtų savy ir grynai kulturinių klausimų. Dideliai tuo pasižymi *"NAUJIENOS"*. Kiekvienas turėtume nulenkti galvas prieš to dienraščio vadovus ir pasakyti jiems gražų žodį, kad jie stengėsi savo pareigose išsilaikyti, kad savo darbo tęsėjo, nesidavė nuovargiui juos nugalėti.

Skaitau daug laikraščių, dienraščių ir savaitraščių. Jie visi man vienokiai mieli nes juos leidžia ir jiems dirba mano broliai ir sesutės. NAUJIENOS yra pirmasis laikraštis, kuris atkreipė mano dėmesį į išeivijos gyvenimą. Ilgą laiką tik per jį vieną sekiau pasaulio ir bendrą lietuvių gyvenimą. Džiaugiaus įvairiais skyriais, gausingais raštais. Ir jei šiandien tiek daug lietuvių, atvažiavusių iš lietuvos kaimo, beveik neraštingų lietuvių pakelia galvas ir rimtai svarsto savo reikalus: ar tai politikoj, ar tai užimamame darbe, — tai nuopelnas jo skaityto laikraščio. Kokia gi išeivija buvo prieš 25 metus? Visi labai gerai žinome. Ir, štai tas lietuvis, kuris vargu mokėjo suslebizuoti žodį, kitą, šiandien rašo korespondencijas iš savo kolonijos šiendien jis vadinamas veikėju, nes jį to išmokė musų spauda, to ji paragino spausdintas žodis, tam jį padrąsino, be jokio "unaro", redaktoriai ir kiti prie laikraščio artimai dirbanti žmonės.

Bėgo metai. Mus brolis kulturėjo. Jis žymiai pralenkė savo sesutę, kuri tais laikais buvo pririšta viduje, kuri be šeimos dar turėjo rupintis "burdingieriais", nes jos vyras permaža uždirbo ir perdaug veikė visuomeniniame darbe, kad jai ką galėtų padėti.

Šiandien prasiblaivė ir moterei aplinkuma. Augant išradimams, viskam modernėjant ir jai susirado laisvo laiko šviesimui savęs. Musų žymesnėses moterys, supratusios spausdinto žodžio reikšmę tokiam darbui, įvedė ir laikraščiuose specialiai moterims taikomą skyrių. Gražus toks skyrius jau trečiuosius metus užkabino *"NAUJIENOSE"*. Daug ten tilpsta kilnių minčių, daug jausmingumo ir noro tobulėti jame matyti. Žodžiu, moteris ten reiškiasi visu spartumu. Jei per visus tuos 25 metus, per kurį laiką *"NAUJIENOS"* eina dienraščiu, butų buvę vedamas ir toks skyrius, šiandien amerikietė moteris stebintų užjurio seses savo giliu išsilavinimu. Daug daugiau ir jų atvaizdų butų šiuose puslapiuose. Juk tik paskutiniuoju laiku kiek gi daug jų įsivėlė į mus kulturinius darbus! Jos pasižymi giliu protavimu, meile artimui. Vis didesni jų buriai subara ir savo brolius, kurie dar senu nekulturingumu bando vienas kitą purvais apdrabstyti.

Moteris jautri. Moteris moka blaiviai galvoti. Moteris gali viską padaryti nes niekas jai nėra persunku. Ne silpnoji ji lytis, kaip kai kurie "jautriaširdžiai" bando ją pavadinti, bet ji stiprusis musų tautos elementas, ant kurio drąsiai galima krauti visa kas gražu, kas kilnu, kas kelia musų garbę ir kas teikia jėgų narsiems žygiams. Spauda tam ragintoja, to mokintoja ir mes, matydamos kitus veikiant, pačios greičiau įsikinkame darban.

Nepasakoma žodžiais spaudos reikšmė. Tebuna liudytojais jos atsiektos pasekmės, jos paskleista apšvieta kiekvienam praskraidinta ukanota dabartis.

BUKIT PASVEIKINTI, "NAUJIENŲ" PIONIERIAI! BUKI PASVEIKINTA TU, BRANGI SIELA, MOTERŲ PUSLAPIO REDAKTORĖ! TETIESIA "NAUJIENOS" SAVO KELIĄ BROLIŠKUMO DVASIOJ, SIEKDAMOS MUS TAUTAI DIDESNĖS KULTUROS, STENGDAMOS, ĮGYVENDINTI JŲ SKAITYTUOJOSE JAUTRIĄ ŠIRDĮ, ŠIRDĮ MOKANČIĄ SUPRASTI IR NORINČIĄ MYLĖTI SAVO ARTIMĄ.

Pirmas moters raštas "Naujienose"

Mariutė.

IDĖJA

(Iš "Naujienų" 2-ro numerio, kovo 4 d., 1914)

. . . Visa kraujuota ėjo ji plačiu gyvenimo keliu. Kraujas lašas po lašui sunkėsi iš jos kuno ant žemės. Ji vis daugiau ir daugiau balo. Vieni sakė, kad ją žvėrys apdrąskę, kiti, kad ji kankinė; kad ją reikia ligonbutin atiduoti, ir dar kiti siuntė ją į beprotnamį. Bet nėvienas nedrįso jos paliesti.

Ji ėjo išdidi . . . nepasiekiama . . .

Ji nepranyko, bet vis gyveno tarp žmonių . . .

Visi jos bijojo. Daugelis, matydami, kad ji plusta kraujuose — ramino kitus: "Ji greit mirs, tik nereikia ją liesti."

Nėvienoje širdyje ji nesukėlė gailesties...

Užėjus prietemai, ji žiurėjo į langus: turčių, valdininkų, kareivių, darbininkų ir moksleivių — visur buvo taip ramu . . . taip tylu . . . ne panašu į praėjusį laiką.

Turtuolis skaitė savo pinigus nesikarščiuodamas. Žinojo, kad darbininkai nepakels riaušių, todėl, kad fabriką buvo pardavęs, o pinigus idėjęs į nesudegamąją spintą.

Valdininkas rašė savo cirkuliarus, nesiskubindamas, nebuvo ko skubinties...

Kareivis snaudė, tik retkarčiais griebdavosi už šono, pažiurėti, ar gonklo ėsama — taip sau, jeigu prireiktų.

Darbininkas pavalgęs vakarienės, peržiurinėjo nekalčiausio turinio laikraščius . . . apie dumą, sušaudymus, cholerą, — mylavo savo vaikelius, pačią ir linksmu jam buvo, kad nors už trečdalį kainos galėjo dirbti.

Moksleivis užsiėmęs buvo etika, laikė akuratiškai egzaminus ir neatlaidžiai vaikščiojo su panelėmis, kurios buvo daugiau tuščios, nekaltos, gražiaus apsirėdžiusios... taip sau, del viso ko.

Taip ir praeidavo dienos...

Ji vis daugiau ir daugiau pludo kraujais . . .

Kasdien vis daugiau ir daugiau balo . . .

Ar nepaklausti — gal kas nors ir pažintų mane?

"Ar pažisti mane"? užklausė ji žmogaus su blizgančiomis sagutėmis — valdininko.

"Garadavike, paimk ją į policijos stotį", suriko jisai.

Ji praėjo . . .

"Ar tu mane pažįsti"? paklausė ji toliau studento.

"Aš iš puikių — su tokiomis nepasipažįstu".

Ar tu mane pažįsti"? paklausė ji bernioko.

"Neškis, nes sprandan inklosiu".

"Ir tu manęs nepažįsti"? paklausė ji darbininko.

"Ne", atsakė jisai, visas susirietęs iš baimės.

"Taip, dabar manęs niekas nepažįsta. Ar atsimeni laiką, kada jųs meldėtės prieš mane? Atsimeni, kaip buvau jums motina"?

Jisai norėjo bėgti.

"Palauk", pasakė ji, "štai paduok tą taurę savo draugams ir pasakyk, kad joje aš surinkau kraują visų tų, kurie krito kovoje už laisvę. Aš surinkau tik milijoninę jos dalį . . . aš nenoriu, kad šunes jį laižytų. Pastatyk šitą va taurę ant altoriaus."

"Mes neturime altoriaus, pas mus nieko daugiau nebėra" — atsakė darbininkas.

"Ko tu bijai"? paklausė ji. "Ar-gi nebeturi daugiau tikėjimo? Ko tu drebi, ar nebeturi daugiaus spėkos"?

Jis stovėjo . . . tylėjo . . . drebėjo . , ,

"Taurę aš dar paliksiu sau, o aš ateisiu pas jus, kada mane pašauksite. Aš ateisiu į jusų fabrikus, butus, universitetus . . . aš gyvensiu tarp jusų . . . — Jųs bijote manęs delto, kad likote menki. Aš ateisiu ir busiu tarp jųsų".

Jis pabėgo. Iš už kampo žiurėjo koks tai žmogus. Juk tai galėjo buti šnipas . . .

Didybės pilna ji nuėjo papludusi kraujuos.

Lietuvių Moterų Progresyvį Susivienijimą Prisiminus

Rašo M. Michelsonienė

Skaudu ir liudna darosi prisiminus buvusį Lietuvių Moterų Progresyvį Susivienijimą, kuris apie 20 metų atgal vaidino gana svarbų vaidmenį musų moterų visuomeniniame gyvenime. Ypač liudna šiandien, kuomet gyvenimas kas diena kelia vis opesnių klausimą, o mes, lietuvės moterys, neturėdamos jokios organizacijos, negalime į tuos klausimus jokiu budu reaguoti. Šiandien mes toli atsilikom nuo kitų tautų moterų.

Bereikalinga Rusijos revoliucijos auka, nelaimingasis LMPS, kuris buvo įkurtas ir pradėtas ugdyti apie 25 metai atgal, iš pat pradžių turėjo gero pasisekimo, smarkiai augo ir veikė. Prie jo dėjosi visokių pažiurų ir įsitikinimų progresyvės moterys, kurios stengėsi savo veiklumu pralenkti ir vyrus. Ir joms tas sekėsi. Už kelių metų jų organizacija turėjo šimtus narių, daug kuopų ir rajonų. Centro ižde buvo jau keletas tukstančių dolerių ir buvo leidžiamas moterų reikalams pašvęstas laikraštis, "Moterų Balsas". Rajonų ir kuopų iždiuose taipgi buvo pinigų. Nesigailėta aukų ir visuomeniniams reikalams.

Moterų susivienijimas dirbo gražų švietimo ir lavinimosi darbą. Buvo ruošiami suvažiavimai, konferencijos, prakalbų maršrutai. Veikė centras, veikė rajonai ir veikė kuopos. Paskaitos, diskusijos, vakarėliai, rankų darbų parodėlės ir vakarienės traukte traukė į save moteris. Bostone nebuvo tos savaitės, kad LMPS kuopa nebutų surengusi kokios pramogos ir sutraukusi pilną salę publikos. Ir su kiekvienu parengimu gimdavo vis didesnis pasiryžimas veikti toliau. Visos veikėm ir kartu lavinomės. Buvom patenkintos ir džiaugemės savo darbo vaisiais.

Visa tai buvo 20-25 metai atgal.

O Šiandien—

Šiandien mes tik atsidustam prisiminusios tuos laikus, tą veiklą ir tas veltui eikvotas pastangas, kurios taip niekais nuėjo. Gaila, ir labai gaila!...

Šiandien jau mato savo klaidas ir tie, kurie tą musų organizaciją sunaikino. Šiandien jau ir jie aimanuoja, kad moterys neorganizuotos ir atsilikusios nuo gyvenimo. Jie vėl jau mėgina šaukti pasikalbėjimus, konferencijas, ir net planuoja šaukti moterų suvažiavimą, tik, kiek girdėti, nelabai jau jiems tai sekasi, nes su organizacijų "graboriais" nelabai kas nori veikti.

Bet reikia pasakyti, kad drąsos tie žmonės turi. Pasidėję visą gėdą į šalį, jie vėl kviečia kartu veikti tas moteris, kurias dar taip neseniai, be jokio reikalo, piktai šmeižė ir niekino.

Kas gi sukėlė pažangiųjų lietuvių gyvenime suirutę, kas suskaldė darbininkų spėkas ir sugriovė jų vienybę? Visi žino, kad tai padarė buvusieji musų draugai, vėliau virtę komunistais. Kaip sakiau, dabar jau jie pamatė savo klaidas ir norėtų iš naujo pradėti bendrą darbą dirbti. Bet kas gali užtikrint, kad jie nepradės mus iš naujo atakuoti? Jeigu iš Maskvos jiems bus duotas įsakymas vėl atakuoti "buržujus" ir "socialpatriotus", tai jie turės atakuoti mus ir vėl. Tai štai, kodėl nėra noro eiti su jais į vienybę.

Kodėl buvo sugriautas Moterų Progresyvis Susivienijimas? Kodėl tos moterys, kurios taip vieningai ir gražiai darbavosi kruvoj, staiga sukilo ir puolė kitas savo drauges? Kaip sakiau, priežastis buvo revoliucija tolimoj Rusijoj. Paėmę į savo rankas Rusijos vairą, komunistai pasiryžo sukelti tokią pat revoliuciją visame pasaulyj. Maskva davė įsakymą savo šalininkams ir Amerikoje ruoštis šitokiai revoliucijai, o kas tam nepritars, tą atakuoti kaip "darbininkų išdaviką", "buržujų" ir tt. Kurių organizacijų komunistai negalėjo savo kontrolėn paimti, tos turėjo but griaujamos ir ardomos visokiais budais, iš vidaus ir iš lauko. Kadangi rimtesnės LMPS narės nenorėjo su karštesnėmis savo draugėmis sutikti ir aiškino, jog Amerikoje revoliucijai nėra pagrindo, tai jos irgi susilaukė labai negražių atakų. Mes buvom apšauktos "parsidavėlėms", "buržuikoms", "smalavirėms", "išdavikėms" ir tt. Ir taip LMPS buvo suardytas — suardytas pildant Maskvos įsakymą. Taigi, kai mes matom, kad musų draugai ir draugės komunistai vaduojasi ne savo įsitikinimais, bet įsakymais, diktuojamais iš tolimos šalies, tai gerais jų norais negalima remtis, nes nežinia, kaip ilgai tie norai tvers.

Pas mane da ir šiandien yra "Laisvės" išleistas "Lumbio Piešių Albumas", kur buvusio Moterų Susivienijimo rimtesnės narės ir veikėjos yra vaizduojamos šlykščiausiomis šmėklomis. Vienoj vietoj yra nupiešta buvusių to susivienijimo veikėjų karikatura, o apačioja padėtas paaiškinimas: *"Šainina Buržujams Čebatus" "Atsirado ir keletas moterų, buvusių socialisčių, kurios susidėjo su socialburžujais. Jos norėjo pasijungt savo tikslams LMPS, bet nieko nepešė. Dabar jos šainina buržujams čebatus."*

Kitoj vietoj vėl šykščiai nupiešta buvusi LMPS iždininkė drgė E. Žilinskiutė, neva mėginanti bėgt su iždo pinigais, o apačioje šitokis inkriminavimas:

"Smalaviriams ir jų bičiuliams visuomet rupi svetimas turtas. Buvo mėginta pasisavinti ir LMPS iždas. Tik tas jiems nepasisekė."

Ir visa komunistų spauda buvo pilna šitokios neapykantos ir šmeižtų prieš socialistus. Jie vagino kitus, o tuo tarpu patys pasiglemžė LMPS iždą. Kai drgė E. Žilinskiutė atvyko Bostonan pasitarti LMPS reikalais, tai jie neteisingai įskundė ją valdžiai, buk ji pabėgusi su jų pinigais. Sugrįžusi atgal, mergina buvo nekaltai areštuota ir visą naktį išlaikyta kalėjime. Nors už melagingą įskundimą skundikus buvo galima traukti atsakomybėn ir nubausti, bet bostonietės nenorėjo po teismus tąsytis ir bylos šmeižikams nekėlė. Nenorėdamos vaidų, jos patarė draugei Žilinskiutei ir visą iždą atiduoti komunistams. Jos manė, kad tuo budu vaidai sumažės ir organizacija bus galima išgelbėti nuo galutino suardymo. Bet jos apsivylė. Šmeižtai ir atakos iš komunistų pusės nesiliovė. Nenorėdamos tų šmeižtų klausytis, pasitraukė iš organizacijos p-lė Puišiutė ir aš. Tuojau pasitraukė ir kitos, iš viso daugiau kaip du trečdaliai narių.

Moterų progresisčių susivienijime beliko tik saujelė karštų komunisčių. Iš pradžių jos džiaugėsi "apsivalusios" nuo "išdavikių", kaip jos mus vadindavo, tačiau džiagėsi neilgai. Revoliucija, kurios jos čia taip laukė, neįvyko, ir minios pradėjo nuo jų šalintis. Galų gale, jos susiliejo su komunistų partija ir atidavė jai buvusį moterų susivienijimo iždą. "Moterų Balsas" irgi sustojo ėjęs. LMPS tapo palaidotas, ir jo "graboriai" buvo komunistai.

Taigi, buvusieji draugai ir draugės, neaimanuokit, kad moterys dabar apsileidusios ir nieko neveikia. Jos gal ir veikia, tik jau ne su jumis.

Jeigu jųs ištikrųjų trokštat buvusį bendrą darbą atstatyti, tai atgaivinkit LMPS ir sugrąžinkit jo iždą, prižadėdami daugiau komunistų politikos į organizacijos reikalus nekišti. Tąsyk buvusios LMPS veikėjos gal užmirš senas skriaudas ir gal vėl sugrįš dirbti bendram pažangiųjų moterų labui.

* * *

Sveikinu "Naujienas" ir visą jų personalą sulaukus 25 metų jubiliejaus. Linkiu kuogeriausio pasisekimo ateity.

Drg. M. Jugelionienei ir drg.

AR ATSIMENI?

Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo 9-tos kuopos choras Chicagoj. Choro vedėja buvo Nora Pricevičiutė-Gugienė (viduryj, antroj eilėj).

Kanados moterys 1928-38 metais

Rašo Liepa
Toronto, Canada

ATSIDARIUS emigracijai Kanadon, kaip visų tautų, taip ir lietuvių, šimtai atsidurė šiame krašte.

Vyrai važiavo pasipinigauti, mergaitės važiavo turtingų vyrų susirasti, o vedę važiavo naujos laimės ieškoti.

Taip ir susiburė lietuvių kolonijos įvairiose Kanados kraštuose.

Mes, čia atvykę, jautėmės svetimi, todėl susispietėme daugiau kruvon vienoj miesto dalyj. Šiaip apsigyvenus kruvoj yra proga pažinti ir matyti veik kiekvienos šeimos bei pavienio gyvenimas, o ypatingai moterų.

Bendrumoj lietuvių moterų gyvenimas Kanadoj neužvydėtinas. Veik visos dirba dirbtuvėse. Keista, juk visos važiavo laimės ieškoti, o štai ką turi: kasdien apie 6—7 val. tyto keliasi, skubinasi su pusryčiais sau ir šeimai ir tada darban kur tarp 8—10 v. dirba.

Grįžtant iš darbo turi susipirkti vakarienei maisto, o jei šeimos ir vaikų turi, reikia ir rytojaus pietus nupirkti. Parėjus namo, kolei vakarienę paruošia, apsitvarko, apvalo butą, atsiranda tai prosyt, tai lopyt, dar valandėlę laikraštis paskaityti. Bematant arti ir vidurnaktis. O jeigu dar koks organizacijos darbas reikia dirbti, tai priseina savos šeimos reikalai atmesti tai ant vyro ar vaikų rankų, pačisi, be vakarienės ir poilsio, tuos atskirus neužbaigiamus reikalus dirbti.

Taip ir eina tos dienos, virsta savaitėm, mėnesiais, metais ir jau virš dešimts metų praslinko, o Kanados moterų buklė nėgerėja, vyrams darbų maža, o jų jėgos silpnėja, nuo įtemptų nervų, per daugelį metų be poilsio dirbant. Kaip gaila, kad Kanados lietuviai taip blogam momente, pačios didžiosios dipresijos laiku čia atvyko.

Begalo gaila tų Kanados lietuvaičių, kurių didžiuma yra pusėtinai apsiskaitę, pažįsta savo teises, yra darbščios, turi gerus norus. Ta nelaimingoji depresija nesiliauja jų plakus ir neduoda joms progos pakilti į geresnį gyvenimą. neduoda joms progos savo gabumus ir gerus norus visuomeniškuose darbuose įlieti.

Vienok nusiminti negalima, nes, štai turime "Naujienas", kurios duoda progos per savo Grigaičiui siunčiu visą glėbį geriausių linkėjimų. Jusų, šaltas nors pasiskųsti, savo reikalus ir kovas aprašyti ir pasiskaityti kaip kitur lietuviai gyvena, kokia jų moterų buklė, ko mes galime tikėtis ir reikalauti.

Šitą pasitarnavimą duoda mums jau per 25 metus tos prakilnios "Naujienos".

Todėl tik lieka palinkėti joms gyvuoti ilgiausius metus ir tęsti savo nuoširdų darbą kaip iki šiol, demokratišku keliu.

"Naujienų" Jubiliejus

Rašo Aguona

NAUJIENŲ 25 m. sukaktuvės — tai iškilminga šventė, kuri pasiliks Lietuvių istorijoj amžinai. Per šį Jubiliejų kiekvienas lietuvis, "Naujienų" skaitytojas, savo širdyje ir žodžiais išreikš dėkingumą garbingiems "Naujienų" vedėjams už atliktus didelius apšvietos darbus žmonių labui per 25 metus.

Naujienos užaugino milžinišką, brolišką šeimyną, ir tą šeimyną apdovanojo apšviestos turtu, kurio niekas iš žmogaus negali atimti. "Naujienos mums atidarė langą į platųjį pasaulį per kurį mes galėjome be vargo aiškiai matyti kas vyko per 25 metus ant šios žemės kamuolio. "Naujienos" mums nieko negailėjo, priėmė į savo širdį, įleido mus į savo lapus. Kas tik turėjo kokį nors reikalą, asmenišką ar bizniską, visiems užteko vietos.

"Naujienose" yra skyrių, kokių nei viename Amerikos lietuvių laikraštyje nerasime. Jaunuolių skyrius, kuriame suaugęs jaunimas visu savo veikimu su "Naujienų" skaitytojais pasidalina. Moterų Skyrius tai brangi dovana musų sesutėms lietuvaitėms. Čionai kiekviena gali išreikšti savo mintis. Visos galime dalintis bėgančio gyvenimo svarbiais reikalais. Daug čionai randame gerų patarimų, šeimininkėms, motinoms, kaip auginti vaikučius, ir daug kitų svarbių raštų. Musų gerbiama muzikos vedėja p-nia Nora Gugienė sykį į savaitę nuveda mus į muzikos pasaulį. Garbė jai už pasišventimą. Ponas Šileikis savo skyriuje supažindina mus su meno kuryba.

Ir daug kitų tokių apšvietos perlų mes sėmėm per 25 metus iš "Naujienų".

Lai gyvuoja musų dienraštis "Naujienos" dar ilgus, ilgus metus!

ANAIS LAIKAIS . . .

(Iš "Naujienų" kovo 23, 1918)

PUIKUS KONCERTAS

Rengia L.M.P.S.. 9-tos Kuopos Choras, įvyks

Nedėlioje, Kovo-March 24, 1918
M. Meldažio Svetainėje, 2242 W. 23rd Place

Pradžia 6 val. vakare.
Įžanga 35c ir 50c.

Apart Kitų Dailės Gabalėlių Dainuojant bus suvaidinta Kl. Jurgelionio veikalas

"Lietuvos Giriose"

Taipjau bus solo, duetų, kvartetų, piano solo ir visas L M.P.S. 9 Kuopos Choras.

Vakaras bus labai gražus ir įdomus, nes Choras jau nuo seniai pašventė visas spėkas prisirengimui prie jo. Po Koncerto — šokiai.

Kviečia visus atsilankyti: L. M.P.S. 9-tos Kuopos Choras.

Atsiminimai iš 1914 metų Chicagoje

Rašo DR. SUZANA SLAKIS

MANO atsiminimai prabėgusių 25 metų tarp lietuvių Chicagoje yra aiškus kaip ir šiandieną. Ketvirta dalis šimto metų taip greitai prabėjo.

Daug lietuvių priaugo Chicagoje. Daug pažįstamų apleido šią žemelę amžinai. Daug atmainų įvyko. Daug pagerinimų išrasta. Chicagos lietuviai per 25 metus išsitobulino į pasekmingus profesionalus, biznierius ir artistus. Išsivystė taipgi ir talentai, lošimai ir dainos. Išsivystė ir rašliava lietuvių laikraščių. "Naujienas" pradėjo kaipo sąvaitraštis, bet nuo 1914 pavasario virto dienraščiu ir pasekmingai augo iki šiai dienai. Yra plačiausiai skaitomas dienraštis lietuvių kalboj Amerikoje.

Dvidešimtis metų atgal lietuvių centras buvo Bridgeporte, apie 33-čią gatvę ir Halsted. Čionai gyveno didžiuma lietuvių inteligentų — Lietuvos veikėjai. Čionai gyveno Mikas Petrauskas, Dėdė Šernas, B. K. Balutis, Žmuidzinavičius, Shimkus ir daugelis kitų darbuotojų. Bridgeporte V. Mišeika užlaikė Aušros knygyną ir čionai jaunimas apturėjo daug gerų patarimų ir naudingo protiško maisto. Daugelis dabartinių profesionalų ir veikėjų gali padėkos žodį tarti, atsiminę Aušros knygyną, jos maloniam prižiurėtojui, praeitais metais mirusiam, p. V. Mišeikai.

Bridgeporte, Miko Petrausko sutverta Birutė, dainos draugija, surišo visą lietuvių šeimyną į tikrą, stiprią draugiją, kuri per daugelį debesų pergyveno. Dabar jaunimas išištobulino ir prilaiko lietuvių dainą taip kaip Mikas Petrauskas butų norėjęs.

Bridgeporte tankiai susirinkdavo ir studentai lietuviai iš Valparaiso, kur tais laikais gana daug lietuvių mokinosi ir savo tarpe gražiai sugyveno. Kiek daug iš jų pažinau. Dabar yra per visą pasaulį pasiskirstę ir galiu drąsiai sakyti su pasididžiavimu, kad musų lietuvių tėvynei naudingi yra šie Valparaisiečiai.

Rasim juos dabar kaipo gydytojus, dentistus, advokatus, bankininkus, kunigus, redaktorius, diplomatus, artistus, poetus ir šiaip pasekmingus biznierius.

1914 metai yra istoriški Chicagos lietuviams. Pirmiausiai, kaip minėjau, "Naujienos" pavirto dienraščiu ir pasekmingai tarnauja lietuvių visuomenei iki šiol. 1914 metai yra man ypatiškai istoriški, nes tais metais ir aš perkeičiau savo gyvenimą. Birželio mėnesį, Bridgeporte gyvenant, pirmoje lietuvių bažnyčioje apsivedžiau, tad man sueina 25 metai vedybinio gyvenimo. 1914 metai yra istoriški netik lietuviams — ne tik chicagiečiams, bet ir visam pasauliui, nes rugpiučio mėnesį, 1914 metais, prasidėjo pasaulinis karas.

Mums šiurpu atsimenus tą karą ir dar butų baisiau, jeigu pasaulis ir vėl pradėtų kitą karą, kuris butų daug baisesnis, daug žiauresnis už praėjusį.

Atsimenu anų laikų lietuvių parengimus. Tai buvo smagus vakarai, ir turėjom gerus lošėjus, kaip Dundulienę, Vaitiekuną, ir kitus, bet dabar musų chorai pralenkė juos su geresniais perstatymais, geresniu dainavimu. Dabar turim daug gabių artistų ir talentingų dainininkų.

Kaip anais laikais Valparaiso studentai palaikė Chicagos lietuvių kulturą, taip ir dabar studentai darbuojasi. L.U.C. prie savęs pritraukė musų veikliausius studentus. Jis atsižymi savo parengimais, savo kompozicijomis ir naudingais tikslais. Šis jaunimas yra skaitlingas, kuriam randame vardus atsižymėjusių Amerikos visuomenės gyvenime jaunuolių.

Didžiuojamės savo talentingais jaunuoliais, kur tik juos randam. Dabar visas pasaulis žino apie Lietuvą ir lietuvius.

Per raštus ir laikraščius pasekmingiau visam pasauliui perstatysim, tad užlaikykime lietuviškus laikraščius. Spauda, tas yra tautos įrankis, kuris palaiko tautos gyvybę. Vienas tokių įrankių yra ir "Naujienos", kurios daug prisidėjo prie išplatinimo lietuvių vardo ir kulturos.

"MOTERS PIRMUTINĖS"

(Ištrauka iš "Naujienų" Redakcinio Straipsnio, Geg. 20, 1918)

"Į Liet. Darbininkų Tarybos atsišaukimą umiu laiku sudėti didelį Lietuvos Laisvės Fondą pirmutinės atsiliepė musų moterys.

"Liet. Moterų Pr. Sus. 9-ta kuopa savo susirinkime pereitą subatą vienbalsiai nutarė paaukoti iš savo neperdidelio iždo $25 Lietuvos laisvės Fondan.

"Tai daug liudija apie moterų politišką subrendimą, jų supratimą svarbiausių dienos reikalų, ir jų jauslumą. Ir tai turi džiuginti kiekvieną darbininką.

"Bet musų moterys nelaukia pagyrimų. Jos laukia, kad jų pavyzdį pasektų kiti. Ir mes tikimės, kad jos tame neužsivils."

ANAIS LAIKAIS . . .

(Iš "Naujienų" Lapk. 21, 1914)

PIRMAS VAKARAS
Naujoje A. Olszewskio Svetainėj
3138-3142 So. Halsted St.
Rengiamas
Lietuvių Moterių Dr-gijos Apšvietos
Sub. vak. Lapkričio 28, 1914
Pradžia 7 val. vak.
Įžanga 25c ir augščiau

Plačiai žinoma savo veikliumu, Lietuvių Mot. Dr-ja "Apšvieta" deda visas savo pastangas surengimui šio vakaro. Ir, ištikrųjų, tai bus puikus vakaras, padailintas įvairiu programu ir rožiniais šokiais. Taigi galime užtikrinti, kad šiuomi vakaru publika bus plinai užganėdinta. Todėlei kviečiame atsilankyti kuoskaitlingiausiai, nes tai bus paskutinis vakaras prieš adventą, kuriame galėsite pilnai pasilinksmint ir puikiai pasišokti.

KOMITETAS.

Sveikinu Naujienas ir lietuvius jų dvidešimts penkių metų laiku atsiekto progreso proga

NATHAN KANTOR
Mutual Liquors
4707 S. Halsted St.

Remkite tuos, kurie garsinasi "NAUJIENOSE"

Kas tas 'Nauj.' redaktorius Dr. Pius Grigaitis

Rašo Stasė G.
Philadelphia, Pa.

Man, kaipo Moterų Skyriaus bendradarbei ir nuolatinei "Naujienų" skaitytojai, smagu, kad galiu prisidėti prie 25 m. Jubiliejaus.

Atmenu, rudeniop, vieną gražią dieną, Suvalkų miestas kažko pradėjo rustauti. Kas tai? Galvoju. Kratos! Raitoji policija ir kariuomenė ant kojų, išsijuosę darbuojasi, laksto po gatves, užkampius. Įvažiavimai iš miesto ir į miestą sustabdyti. Stotis apstota. Ieško pabėgusio iš kalėjimo lietuvio, teisių studento, kuris karo lauko teismo nuteistas sušaudyti. Vieta nuskirta, stulpas įkastas, prie kurio studentas turėjo buti pririštas ir sušaudytas, tik laukė valandos. Miesto gyventojų dalis nerimavo. Kam miestas pilnas policijos? Kam?

Musų namas apstatytas sargyba. Drebu iš susijaudinimo. Kame gi dalykas? Ištikrųjų keista. Štai, ir medicinos studentas Pieteris ir mano giminaitis, gimnazistas Pranas, atsiranda (abu jau mirę) paleisti iš kalėjimo iki teismo. Sveikinamės. Juodu linksmai,

"Ar žinote? Pijušas Grigaitis pabėgo šį rytą iš kalėjimo".

Oh, tai dėl to miestas pilnas kariuomenės, pamaniau.

"Tik už poros valandų pasigedo, o jisai jau laimingai perėjo rubežių niekeno nepastebėtas. Tokias žinias turiva."

Tėvas, aš ir kiti namiškiai surikome:

"Ura!"

Juodu tęsė kalbą toliau.

"Gudrus Pijušas, susisuko iš paklodžių virvę ir nusileido į laisvę, tuoj po mudviejų išleidimo. Draugai už miesto laukė jo, predavė dviratį, kitas drapanas, aptaisė ir paleido kelionėn."

Mes vėl visi surinkame:

"Ura! Laimingos kelionės Grigaiti, į laisvės šalį, Ameriką."

Pamotė tuojaus pagamino skanius pietus ir pradėjome užkandžiauti. Staiga, nepaprastas gildėsys. Policija... Policmeisteris rodo leidimą kratai daryti, jo leitenantas kreipiasi į Pieterį su Pranu, "Liudijimus, prašau". Juodu rodo dokumentą kuriame pažymėta, jog išleisti ką tik iš kalėjimo.

"Kur Grigaitis?"

Aš galvoju, nejaugi juodu įkaltins p. Grigaičio pabėgimu ir vėl uždarys kalėjiman tardyt? Oh, butų baisu. Bet ne! Tai negalima. Mažoji sesutė verkia, pamotė išbalus, mažesni vaikai glaudžiasi prie motinos, "Mamyte, ar tas ponas muš mus su ta didele lazda". Tėvas vadžioja po namus policiją, policmeisteris bado lazda grindis ir "mes turime žinių, kad pas jus paslėptas studentas Grigaitis, kuris šį rytą pabėgo iš kalėjimo. Kur jį turite? Sakykit!"

Tėvas aiškinasi, aš pradėjau akis vartyt... Nepatikėsit, dalykai pakrypo į gerąją pusę. Galop, tie neprašyti ponai, nieko nepešę, išsinešdino pikti. Mųs likusių nuotaika atslugo, sėdome prie stalo ir baigėme pietus.

Namas musų visą savaitę buvo apstatytas sargyba ir kvosta visų, kurie įėjo ir išėjo. Jie vis dar tikėjosi, kad Grigaitis kada nors iš musų išeis. Bet jisai jau buvo laisvas kaip paukštis, laimingai plaukė Amerikos link.

Už savaitės nauja krata. Išvartė viską aukštyn kojomis, ieškojo laiškų, bet nieko nerado. Bekrečiant jiems, atsiminiau, kad dar vienas svarbus laiškas guli ant lentynukės, o jau policmeisteris eina į tą pusę. Mirtinai išbalau. Bet staiga, nepaprasta jėga manyje pakilo, pradėjau viską pati rodinėt, nu-

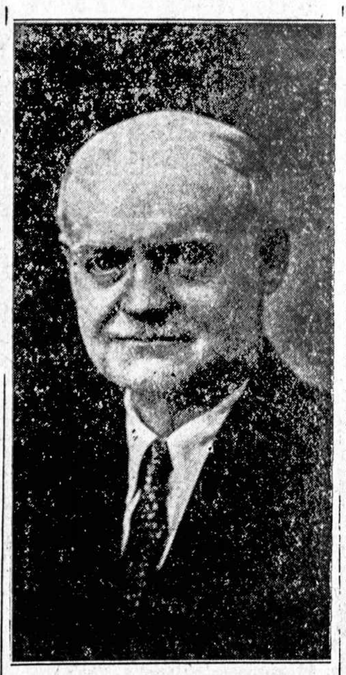

Drį Pius Grigaitis,
"Ištikimas Lietuvos Sunus"

iminėt nuo lentynukių ir nuviliojau juos į kitą kambario kampą. Kada jau jie baigė, lengvai atsidusau ir tariau tyliai "pasisekė". Išeidamas policmeisteris atsikreipęs į tėvą sušuko, "Kur Grigaitį paslėpėt? Sakykit! Mes vistiek rasime."

Dėl to musų namą krėtė, kad aš eidavau lankyti giminaitį Praną, kuris kartu su Grigaičiu, studentu Pieteriu ir kitu sėdėjo Suvalkų kalėjime. Kalvarijos garsusis kalėjimas, kuriame kaliniai sėdėdavo, iki teismo, tada buvo pilnas prikimštas politiniais kaliniais, tad juos perkėlė į Suvalkus. Tais laikais virė aštri kova už laisvę Lietuvoj. Visi troško išsilaisvinti iš po caro jungo, troško matyt nepriklausomą, skaisčią Lietuvą su lietuviška spauda. Kovose daugiausiai nukentėjo jaunimas, studentija. Dėja, jie anais laikais kovojo, tikėjosi...

Pažvelgus atgal

Rašo O. V.

BUVO tai seniai, pirm ketvirtdalio šimtmečio metų, viename naujojo kontinento didmiestyje, apgyventame išeiviais, įvairiausių tautų. Tas miestas butų likęs tikru Babelio bokštu, jei tautos nebutų, kiek galėdamos, stengusios palaikyti savo kalbą ir tautybę. Mėgino apsigyventi kolonijomis, tverti draugijas, ir tverti savo bažnyčias ir mokyklas. Tame laike, tai yra, pirm dvidešimts penkių metų, jau buvo daug bažnyčių įvairių tikybų, prie jų mokyklų, draugijų ir laikraščių įvairiomis kalbomis leidžiamų.

Taigi, ir vienos iš seniausių Europos tautų išeiviai, kurių kalba arčiausia sanskritų, o protėviai garbino perkūną, taipgi, kiek galėdami, ugdė savo tautybę. Turėjo savo bažnyčias ir mokyklas, draugijas ir laikraščius. Bet daugiausiai vienodos pakraipos. O kad yra sakoma, genys margas, o svietas dar margesnis, tai atsirado burys pažangių, laisvesnių minčių žmonių, ir sumanė pasidalinti tomis mintimis plačiau.

Taip užgimė šiandien daugiausiai skaitomas ir mėgiamas laikraštis "Naujienos". Šiais laikais mažai bėra žmonių, kurie jas neskaitytų, ypač pradėjus eiti "Moterų Skyriui", kurį seka ir tos moterys, kurios "Naujienų" neskaito.

Jubiliejaus proga linkiu "Naujienoms" plėtotis, bujoti ir kelti obalsį, "Kas bus, kas nebus, o Lietuvis nepražus".

o šiandien, dėl tos pačios Lietuvos, ašaras braukiam... Norisi sušukti "Šalin bailiai"!

Grigaičiai, Pieteriai ir jusų bendri, kelkitės! Paimkite laivelį vairuot, nes jisai skęsta... lenkų ir Hitlerio juroje.

Kalėjimo viršininkas tuo metu, kada sėdėjo Grigaitis, buvo begalo geras žmogus, angeliškos širdies kaliniams. Jisai pats už savo pinigus nupirkdavo politiškiems kaliniams lempukes, žibalą ir leisdavo iki devintai valandai žibinti. O tiesos reikalavo, kaip su sutema reikia eiti gulti. Įsivaizduokit, gerbiami skaitytojai, to viršininko gerą širdį. Aišku, jeigu ne jisai, tai ir pabėgimas dabartinio "Naujienų" redaktoriaus nebutų pasisekęs, nes jo gyvo nebutų. Viršininką kalėjimo po pabėgimui atleido. Kaip negalėjo nubausti, nebuvo įrodymų.

Atmenu, kaip jiems į kalėjimą laiškus per langelį įmesdavau. Oh, kaip jie džiaugdavosi. Jų kameros langelis išeidavo į kiemą. Kai mane vesdavo sargas į kalėjimą vizitui, reikėjo eit per kiemą į raštinę, o tik paskui atvesdavo areštantą. Einant paskui sargą, atsisukdavau ir įmesdavau laiškus. Jie jau žinodavo, tai ir laukdavo. Pranas jų laiškus man perduodavo sveikinantis. Turėjau speciales privilegijas lankyti Praną, tad mane nekrėtė.

Kova už laisvę buvo sunki, skaudi, kruvina... Kiekvienas padoresnis lietuvis politiniams kaliniams gelbėdavo visais galimais budais. Jie buvo brangųs Lietuvai. Bet buvo ir judošių, kurie nekaltai įskųsdavo rusų žandarams. Pirmieji žiedai, kurie praskynė kelią į laisvę, kurie prirengė Lietuvai nepriklausomybę, tai P. Grigaitis ir jo bendri, bet darbą jie nebaigė, nes likimas kitaip patvarkė.

Jis Turėtų Buti Dievinamas . . .

Gerbiami Naujienų ir Moterų Skyriaus skaitytojai — skaitytojos, jųs negalite sau įsivaizduoti kokią brangenybę turite redaktoriaus p. Grigaičio asmenyje. Jisai turėtų buti visų lietuvių dievinamas. Jisai praleido jaunystę kalėjime, kovose už Lietuvos ir lietuvių tautos gerovę, tuo tarpu kai kiti šaipėsi, gėdijosi dirbti Lietuvai, siekė karjeros sau, o lietuviams nieko nedavė. Jam lygaus nėra. Nėra nė garbės ženklų, kurie tiktų jam. Dabar kiti vėjai pučia . . . Juodi debesys švaistosi po mųs gimtinę. Kova kovai nelygi. Tyrą sąžinę turinti savus kovotojus gerbia nežiurint tautybės, nė įsitikinimo, o pas mus, kuolai ant galvų skaldomi... Bet, skiedros lekia į priešingą pusę, į tuos, kurių sąžinė sutepta, purvina, kurie neužtarnautai apdekoruoti ženklais ir šaiposi kaip mefistofeliai, o Lietuva... rauda žiurėdama kaip jos plunksneles pašo.

Atmenu, kartą kunigas mano tėvui sako: "Žinai! Ot geras katalikas A. Smetona, tai puikiai pasidarbavo Lietuvai". "Na, na! toks mėmėlė". perkirto tėvas. "Ot, išvertė iš lenkų kalbos lietuviškai maldelę garbint Rusijos Carą. Dabar jau galėsime lietuviškai bažnyčiose giedot, tegul mužikas prątinasi pagarbą atiduoti aukštuomenei." Baigė kunigas.

Tėvas pakrapštė usus "Aha, tai tokie jo nuopelnai Lietuvai! Turėtumėt išmesti iš bažnyčių..." Kunigas nepaprastai susiraukė, už kepurės ir nė "sudiev" nepasakęs išdumė. Gerbiami skaitytojai — skaitytojos, palieku jums, sulyginkit tų dviejų anų laikų kovotojų darbus ir atrasite didelę spragą . . . ji pati jums daug pasakys.

Man linksma, kad turiu progą ir galiu jus, gerbiamieji, supažindint su jums gerbiamu as-

ŽYMI VEIKĖJA

B. Bytautienė, pažangi katalikų veikėja, kuri buvo vienintelė narys—moteris Leitenanto F. Vaitkaus skridimo komiteto, taipgi darbavosi Dariaus-Gireno skridimui, Pasaulinės Parodos "Lietuvių Dienoms", etc.

— SUKTINIS —

Mama mano, kad ji, mama,
daug numano.
Duktė mano, kad jos mama
nenumano
Taip kaip ji, duktė, išmano.
Štai, duktė palieka mama.
Ir ji mano,
Kad ji, mama, daug nenumano, o duktė
Ne perdaug gerai išmano.
—F. SADAUSKAITĖ

meniu, nušviest jo gražią praeitį tais laikais, kada vargo dėl Lietuvos, užmokesčio nereikalaudamas. Tai didelis pliusas "Naujienoms" turėti tokį asmenį redakcijos pryšakyje. Tad, prie progos, linkiu jam ilgiausių metų darbuotis išeivijos gerovei ir šimtus tukstančių naujų skaitytojų "Naujienoms".

TAIP, KAIP IR ATSIMINIMAI

(Tąsa iš 1-mo pusl.)

talentingą dainininkę Marioną Rakauskaitę, Marią Jakševičiutę (dabartinę ponią Janušauskienę), Malvina Horodeckaitę ir Petrą Sarpalių, paminėjus tiktai kelis. Žinojau, kad Birutės Choras buvo vadovaujama muzikos draugija, su dideliu džiaugsmu širdyje skaitydavau apie jų perstatymus ir turėjau savo vaizduotėj paveikslus, kaip tie birutiečiai, tie dailės veikėjai, atrodo.

Žinojau, kad Chicagoje randasi ypatingai įdomi ir viena veikliausių musų moterų, viena, kuri rodė mums, kad visuomenės veikėjų vietos nepriklauso vien vyrams, kad moterys turi įdomautis kas dedasi pasaulyje, turi gilintis ir gvildenti gyvenimo klausimus, turi veikti savistoviai, ir turi buti naudingos visuomeniniam gyvenime. Tokia tai moteris buvo musų aukštai gerbiama ir giliai mylima **Maria Jurgelionienė**, dabartinė "Naujienų" administratorė.

Dėl to, kad ji yra idealistė, turi neišsemiamą gausą gerų sumanymų ir tvirto pasiryžimo ir, kad ji moka įkvėpti ir kitas aplink ją pajusti ir įvertinti tas gražias ypatybes, tai mes šiandien turime ir šį "Naujienų" Moterų Skyrių.

Šiandien, po kelių metų reguliario ėjimo, Moterų Skyrius gali pasidžiaugti savo skaitmeningoms bendradarbėms, tarp kurių randasi įžymiausios musų lietuvės moterys, kaip Amerikoje taip ir Lietuvoje, ir kitos iš jaunesnių rašytojų ir veikėjų, kurios seka pėdomis tų, kurios padarė šį skyrių galimu.

MANO pirmieji žingsniai Naujienų veikloj buvo ryšyje su muzika, ir lydimi p-lės L. Narmontaitės piano akompanimento tam pirmąjam "Naujienų" koncerte, kurio programe randu tokį numerį:

8—SOPRANO SOLO
Aria iš operos LaTraviata **Verdi**
Meilė ..... **Aleksandravičius**
Nora Pricevičiutė-Gugienė
Pianu palydės—Louisa Narmonta

Su nemažu smagumu prisimenu visus tuos "Naujienų" dvidešimts tris metinius parengimus, kuriuose turėjau garbės dalyvauti kaipo solistė, kaipo narė rengimo komisijos, arba net ir abiejose pareigose.

Kiekvienas toks metinis parengimas buvo lyg ir celebracija, lyg ir didelė šventė, kurioje, iš arti ir toli, susirinkdavo didelės minios "Naujienų" skaitytojų, rėmėjų ir draugų, kad išreikšti savo įvertinimą tų skaitmeningų ir žmonėms naudingų darbų, kuriuos "Naujienos" per tuos metus atliko.

Šiandien šia Jubiliejine proga, su ypatingai dideliu džiaugsmu širdyje perbėgu ne tiktai pastangas, kurias "Naujienos" sudėjo muzikos veiklos naudai, bet ir platinime ir rėmime kaip kulturos, taip ir labdarybės ir bendro visuomeninio veikimo moterų tarpe.

Šia, "Naujienų" dvidešimts penkių metų Jubiliejaus, proga, lai man bus leista sudėti savo pagarbą, išreikšti savo gilų įvertinimą ir nuosirdžią padėką visoms toms musų lietuvaitėms, kurios nuolatos bendradarbiauja šiame "Moterų Skyriuje", ir pageidavimą, kad musų bendradarbių skaičius vis augtų, ir, kad neužilgo mes susilauktume kasdieninio "Moterų Skyriaus" "Naujienose".

Negalime išreikšti kilnesnių linkėjimų "Naujienoms", kaip tuos, kuriuos paremiam savo darbais — prisidėdami prie platinimo tų idėjų, ant kurių Naujienos buvo suorganizuotos ir kurias Jos skelbė per visą savo ketvirtadalį šimtmečio gyvenimo.

GERB. Naujienų skaitytojos ir skaitytojai prašomi pirkinių reikalais eiti į tas krautuves, kurios skelbiasi Naujienose.

SVEIKINU "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ
PROGA IR LINKIU ILGIAUSIŲ METŲ

A. J. SABATH
MEMBER of CONGRESS

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Sekmingai Gyvuoti!

Taipgi Sveikiname Visus Lietuvius Kurie Darė ir Darys Su Musų Įstaiga Biznį

HOME CRYSTAL LAUNDRIES

Laundrė Del "Jos Majestoto" -- "The Pride of the Housewife"

S. PRIMACK, President

4204-22 South Western Avenue Phone Lafayette 9700

Paveikslai iš praeities

I. PIRMI ŽINGSNIAI, 1890—1893

Rašo M. Abraitis-Normantienė

Marė Abraitis-Normantienė

TAI buvo 1890 metais, Angelų Sargų dienoj (Liepos 2), kai pargrįžus iš bažnyčios, pavalgiau pietus ir išvažiavau iš Lietuvos. Praleidau šešioliką dienų ant laivo ir ant Visų Šventų (lapkr. 1) atvažiavau į St. Louis, Missouri, pas motiną, kuri buvo seniau atvykus į Ameriką. Tais laikais taip skaitėm dienas.

Tenai radau dvi lietuviškas šeimynas — savo motiną, Marę Karaliutę Abraitis-Pauža ir savo patėvį Motiejų Paužą, ir Litvaičių šeimyną. Apsigyvenau tenai, bet po šešių mėnesių atvykau į Chicago (į Northsidę) apsivesti su Louis Narmontu, kurį aš sutikau pas motiną.

Budama tik septyniolikos metų amžiaus, apsivedžiau liepos 14, 1891, lenkų bažnyčioj, Švento Stanislovo, kur lenkas kunigas, Božynski, buvo viršininkas. Jis buvo kilęs iš Lietuvos, bet mums pašaukė lietuvį kunigą duoti šliubą.

Northsidėj radau apie devynias lietuviškas šeimynas. Visi buvo suvalkiečiai: 1) Ambrozai, ir jų giminės, 2) Grigaliai, kurių ketvirta gentkartė gyvena Chicagoj, ir kurių sunus Juozas praktikuoja advokaturą čionai, 3) Šliaužiai, pas kuriuos atvažiavau ir apsivedžiau ir kuriuos pažinojau iš Lietuvos. (Prie Noble gatvės jie turėjo krautuviukę savo kambariuose). 4) Pustelnikai, 5) Barčaičiai, kurių irgi ketvirta gentkartė gyvena Chicagoj, 6) Žilevičiai (Kauniečiai), 7) Pajaujai, 8) Vasiliauskai, 9) ir mes Normantai, devinta šeimyna. Buvo dar lietuvių, apsivedusių su lenkėmis, bet jie skaitė save lenkais.

1891 metais

Tai buvo liepos mėnesį 1891 metais. Visi buvom geri katalikai, lankėm lenkišką bažnyčią (Šv. Stanislovo), skaitėm lenkišką "gazietą", kuri papuolė ir norėjom prisirašyti prie lenkiškų bažnytinių draugijų (towaržystwo). Mano vyras tuojaus po šliubo prisirašė prie vienos — kokios ten Šv. Cecilijos ir priklausė apie penkiolika mėnesių.

Visas tų laikų veikimas ėjo parapijos salėje ir susidėjo iš pardavinėjimo "kliapkų" parapijos naudai. Visi buvom neturtingi, nemokėjom šios šalies kalbos ir stengėmės kaip nors duonelės kąsnį užsidirbti.

O kai dėl draugiško gyvenimo, tai pirmiausiai ėjom į svečius pas vienas kitą. O vėliau, kai sužinojom, kad yra pažįstamų prie Canal gatvės ir net Bridgeporte, tai pradėjom ir tenai važiuoti į svečius. Tose kolonijose tada jau buvo daugiau lietuvių negu Northsidėj.

Reikia atsiminti, kad darbo valandos budavo labai ilgos, tad buvo galima svečiuotis tiktai sekmadieniais (mes vadinom nedėldienoms), kada pareidavom iš bažnyčių.

Bet nevažiavom į svečius tuščiomis. Viena išsikepdavom "ausukių" (krustų), kita "nosukių" (donuts) — kad mus geriau priimtų kaipo viešnias.

Neužilgo prasidėjo steigimas parapijos Bridgeporte tikslu pastatyti ten lietuvišką bažnyčią. Atvažiavo kunigas Kolešynskas ir pradėjo laikyti mišias senoj lenkų bažnyčioj ir rinkti pinigus naujai, lietuvių, bažnyčiai.

Bridgeportas

Važiavimas iš Northsidės į Bridgeportą tais laikais buvo keblus, nes gatvekariai arklių traukiami, retai ir lėtai važiavo ir tai tiktai iki 22-ros gatvės. Mums reikėdavo pėkštiems per tiltą pereiti ir retai kada tegaudavom kitą gatvekarį už tilto, kuris atvažiuodavo retkarčiais iš "Stockyardų".

Daugiausiai turėdavom eiti pėkšti ir daug sykių eidavom net iš Northsidės. O kartais, kai tiltas pagęsdavo, tai turėdavom nusileisti žemyn ir eiti lieptais per purviną ir dvokiančią Chicagos upę. Bet buvom jauni ir mums viskas buvo lengva.

Tuo tarpu atsirado daugiau lietuvių, tarp kurių buvo ir inteligentų. Pirmas buvo Jonas Grinius. Nors jisai gyveno prie 16-tos gatvės ir Halsted, bet buvo gerai apsipažinęs su Northsidės lietuviais, nes jo brolis Juozas tenai gyveno.

Grinius buvo tenai pirmas lietuvis parsivežęs iš Paryžiaus paveikslą Gedimino, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio. Jis stengėsi paskleisti tą paveikslą tarp vietos lietuvių. Jis taipgi sumanė įkurti lietuvišką laikraštį.

Iš rytų apie tą laiką atvyko koks tai Zaleskis, sportiškas vyras, kuris turėjo daugiau pinigų, negu mes, ir kuris buvo taip sakant "mandresnis" už mus, nes jis jau buvo pagyvenęs Amerikoje apie penkis metus ir manė daugiau pinigų uždirbti, dirbdamas tarp musų — "grinorių". Tai buvo gal apie 1892 metais.

Kaip tik pasigirdo, kad lietuviškas laikraštis "Lietuva" bus išleistas, tuoj kunigas Kolešynskas uždraudė lietuviams jį skaityti, jeigu laikraštis nebus bažnyčiai tinkantis. Jis sakė, kad tie parapijonys, kurie skaitys "Lietuvą", nebus priimami išpažinties.

Tuo budu, kunigas Kolešynskas padarė daug laisvamanių, nes buvo daug tokių, kurie mėgo Grinių.

"Lietuva"

Laikraštis "Lietuva" pradėjo eiti. Pirmasis numeris buvo mažas, susidėjo iš dvicjų puslapių. Už poros mėnesių Zaleskis apleido "Lietuvą" ir grįžo į rytus, o jo vietą užėmė Pranas Masionis, kuris tada neturėdamas jokio kito užsiėmimo galėjo pasišvęsti išimtinai laikraščio darbui.

Masionis mirė apie ketvertą (?) metų atgal, o jo našlė Agota dar tebegyvena Chicagoj, Burnsidėj. Masioniai yra man gerai pažįstami. Jie apsivedė mano bute apie 1892, vartodami mano žiedus.

Masionio laikais ir aš pradėjau rašinėti korespondencijas, po vardu "Lietuvos Duktė — Baniuta" — vienintelė moteris korespondentė tuo laiku Chicagoj, o gal visoj Amerikoj. Moterys tada nemokėjo rašyti. Vėliau Želvienė (Baltrušaitienė) pradėjo rašinėti, rodos, "Vienybei", po vardu "Rasa".

Po trumpo laiko, Grinius ir Masionis pardavė "Lietuvą" Zakarevičiui, tėvui dabartinio bridgeportiečio. Tuojau "Lietuva" pasidarė panaši į katalikų laikraštį. Zakarevičienė tuojau po to nustojo draugauti su manim, nes jai nepatiko mano laisvos pažiuros.

Bet ir Zakarevičius netrukus pardavė "Lietuvą" Antanui Olszewskiui, kuris laikraštį užlaikė per ilgus metus.

Rodosi, kad tada aš ir vėl rašinėjau korespondencijas "Lietuvoj" po įvairais vardais. Neatsimenu aiškiai, ar Olszewskis nupirko "Lietuvą" prieš ar po liepos, 1893 metų, kada aš apleidau Chicago ir išvažiavau į Baltimorę.

Kiek aš žinau, Grinius išvažiavo į St. Louis.

Tai mano atsiminimai pirmų žingsnių Chicagos spaudos istorijos.

Dabar švenčiam "Naujienų" 25 metų jubiliejų. Kai "Naujienos" pradėjo savo pirmus žingsnius, tai atsimenu, kad daugybė gerų katalikų pranašavo, laikraščiui greitą mirtį. Bet nenumirė jis iki šiai dienai ir dar gražiai gyvuoja. Linkiu "Naujienoms" dar 25 metus taip gražiai gyvuoti, kaip iki šiol.

Turiu pridėti, kad "Naujienose" randasi Chicagos Lietuvių istorija nuo 1892 metų, nes "Naujienos" nupirko visas kopijas "Lietuvos" kitaip sakant "Naujienose" randasi musų archyvai.

GARSI MOTINA IR GARSI DUKTĖ

H. Šliupienė (dešinėj), Dr. J. Šliupo žmona (mirusi) ir jos duktė, Dr. Aldona Šliupas. P-a Šliupienė buvo viena pirmųjų lietuvių Amerikoj pradėjusi rašinėti laikraščiams, darbuotis moterų naudai ir šelpti studentus. Jos garbingomis pėdomis seka veikli duktė — literatė — Dr. A. Šliupas. P-a Šliupas ir M. Narmontienė, gretimo straipsnio autorė, buvo geros pažįstamos ir veikė kartu.

"GERA MANO DRAUGĖ"

GRAND RAPIDS, MICH.

Gerbiamoji Redakcija:—

Gavau žinią, kad mano prenumerata užsibaigė. Kaip neprailgo metai beskaitant linksmas ir liudnas naujienas. Aš turiu kelis laikraščius visokių pakraipų, bet "Naujienos" man patinka geriausiai už visus.

Aš patyriau, kad "Naujienos" yra gera gyduolė moterims, mano gera draugė. Parėjus iš darbo matau dėžutėj "Naujienas". Pasiimu ir einu į stubą, pavargus, vos kojas pakeliu. Tuoj sėdu ir skaitau. Laiko mažai yra, vos antgalvius peržiuriu. Tečiaus laikas prabėga greitai. Padedu "Naujienas" ir einu gaminti valgyti. Einu sveika, nėra jokio nuovargio. Greitai viską aptriusiu stuboj ir turiu ką kitam pasakyti, kas girdėtis plačiame pasaulyje, ir visokių kitokių naujienų.

Dabar patariu nuo širdies, kas dar neturite "Naujienų", kuogreičiausia jas užsirašyti. Tada busite laimingi ir sveiki ir dar rasite visokių naudingų patarimų.

Dar dėkuoju už gražų 1939 m. kalendorių, kuris papuošė stubą. Prie progos atsinaujinu prenumeratą visiems metams ir siunčiu piniginę dovaną "Naujienų" reikalams Jubiliejaus proga.

— **Petronėlė Juškevičienė.**
Grand Rapids, Mich.

SVEIKINIMAS "NAUJIENOMS"

Rašo M. JANONIENĖ,

BALTIMORE, MD.

Gerbiamas "Naujienų" Redaktorius ir Administracija:— Aš linkiu daug pasisekimo 25 metų sukaktuvėse ir kad laimingai sulauktut 50 metų sukaktuvių su dar didesniu skaitytojų skaičium.

Kaip kiekvienas musų esame visko patyrę savo gyvenime ir perkeliavę visokių kelių, lygių ir nelygių, kalnuotų ir duobėtų, kartais prieš kalną per visokias audras ir vėjus. Taip ir "Naujienų" laikraščiui, jo Redaktoriui ir administracijai teko daug kentėti nuo kitaip manančių asmenų. Nors tokias sukaktuves galima pažymėti tik dviem žodžiais—dvidešimtspenki metai, — bet jie atstoja ilgą laiką. Yra daug atlikta ir nuveikta per tuos 25 metus. Tie, kurie su laikraščiu yra gimę, jau yra vyrai ir moterys, jau ne vaikai. Taip ir "Naujienos" jau ne vaikas, vieną ketvirtą dalį šimtmečio pergyveno ir daug ką patyrė. Bet aš manau kad kas pradėjo ir toliau jį varė, atliko garbingą darbą. Ir visi tą darbą turėtų įvertinti, nes daug iš jų darbo yra pasimokinę ir apsišvietę.

*

Baltimore Moterys

Kaip visur, taip ir Baltimorės moterys neatsilieka nuo kitų. Nepamenu tikrai, ar tai 1925, ar 1926 m. buvo surengta moterų rankų darbo paroda. Joj dalyvavo ir kitos tautos. Lietuvės moterys irgi turėjo savo skyrių ir savo dieną. Kokie trys metai atgal Lietuvių Moterų Pilietiškas Kliubas buvo surengęs Lietuvių salėj rankų darbo parodą, kurią aplankė ne tik lietuviai, bet ir svetimtaučiai, kurie išsinešė gerą įspudį. Lietuvės moterys yra daug pasidarbiavusios dėl Pilietiško Kliubo ir yra daug pasidarbiavusios dėl Pittsburgho, Clevelando dėl Muziejaus Lietuvoj ir dėl Raudonojo Kryžiaus, taipjau ir kitiems labdaringiems darbams, kurių visų nė suminėti negalima.

*

Lietuvių Atletų Kliubas spalių 24, 1921 m., buvo surengęs teatrą "Pilieniečiai", kunigaikščio Mindaugio mirties paminėjimui. Buvo surengta didelė paroda Lietuvių tarybos. Daug tokių teatrų, kaip Čigonė, Grigutis ir t.t. buvo surengta. Seniau buvo ir moterų darbininkių organizacija, bet jos jau nėra.

M. Janonienė.
Baltimore, Md.

Vaikas ir Mokykla

Rašo L. NARMONTAITĖ

Ateivių Vaikų Turtai

BUVO mada, per daug, daug metų, tarp ateivių vaikų, ir tarp taip vadinamų "Amerikonų", niekinti ateivių tradicijas, jų liaudies madas, dainas ir pasakas, jų va'gius, ir net ambicijas. Kiek iš musų ateivių yra perkeitę savo pavardes, vien dėl to, kad mes buvom išjuokiami! Kiek iš musų ateivių stengėsi permainyti savo išvaizdą dėl tų pat priežaščių! Kiek skausmų mes, ateivių vaikai esame irgi nukentėję dėl šios šalies elgėsio su ateiviais praeityje! Musų pirmųjų dienų istorija šioj šalyje yra labai skaudi.

Bet neperseniai tas apsiėjimas su ateiviais pradėjo keistis. Šitą permainą galima dalinai skaityti nuopelnu "didžiojo biznio", kurio valdytojai norėjo įgyti ateivių gerą valią. Su tuo prasidėjo gerbimas ateivių dainų, valgių, kostiumų ir taip toliau.

Apart to, "Amerikonai", susinešdami, dirbdami, ir gyvendami su ateiviais pradėjo juos geriau suprasti ir daugiau įdomautis jų šeimomis, jų gyvenimu ir jų tradicijomis. Tai buvo pradžia supratimo, kad ateiviai yra žmonės, taip lygiai kaip ir kiti, su ypatingu sau budu, tradicijomis ir papročiais.

Svarbiausiai, sociologiškos studijos ir patyrimai parodė nedviprasmiškai, kad tie ateivių vaikai, kurie sekė tėvų tradicijas ir įsigijo tėvų šalies kultura, liko geresni šios šalies piliečiai, negu tie, kurie taip nedarė.

Tie vaikai, kurie atmetė tėvų paveldėjimus, gali buti palyginti tuščiam maišu — nieko neturi savyj, yra tušti. Neturėdami nieko savyje, jie negali padaryti palyginimus ir apsvarstyti skirtumą tarp blogo ir gero.

Tankiausiai šie vaikai seka nepageidaujamus šios šalies papročius, daugiausiai pamėgdžioja ką jie mato krutamuose paveiksluose arba seka kokius negerus pavyzdžius. Dalykas yra, kad jie nėra čionai dar gana ilgai pagyvenę nuodugnam susipažinimui su šios šalies pageidaujamais papročiais ir tradicijomis. Tad, jie yra paklydę jausmuose ir visuomeniškame gyvenime. Dažnai, jie virsta kriminalistais, ir tam panašiai.

Ateivių Palikimas Įpėdiniams

Bet tie vaikai, kurie persiima savo tėvų kultura, jų dainomis ir literatura; kurie jaučia ir supranta tėvų viltis žengti pirmyn šitoj laisvoj šalyje; kurie paveldėjo tą pageidaujamą drąsa, skatinusią jų tėvus palikti savo mylimą šalį ir atvažiuoti į svetimą, nedraugišką žemę, kur reikėjo pergalėti visokius sunkiausius keblumus vien gyvybei palaikyti, tai tų vaikų turtas gali buti palygintas dailiam spalvuotam, įspudingam paveikslui. Tėvai jiems davė brangenybių dėžę.

Tiems vaikams nereikia lankyti kokius abejotinus šokius, kad užganėdinti jaunimo troškimą draugiškumo. Jie turi užteklinai to draugiško gyvenimo tarp savųjų. Jiems nereikia stovėti ant gatvių kampų, nes jie turi pakankamai užsiėmimų. Jų tėvams nereikia rupintis, kad jie parsives blogų draugų.

Tokių vaikų turtas yra daug vertas ir labai pelningas. Išeinant į kitas tautas, jie yra įdomesni ypatybėmis, ir turtingesni ir stipresni karakteryje. Jie gali palaikyti savo vietą bile kur.

L. Narmontaitė

Taipgi, laikraštis, kaip "Naujienos", kuris visados remia tokį lietuvių turtą, kuris daugiausiai platina lietuvių gerą vardą ir kuris atlieka geriausią, didžiausią ir svarbiausią darbą lietuvių kulturiniame gyvenime ir jų prisitaikymui šioj šalyje, neša milžinišką moralę naudą lietuviams ateiviams ir jų vaikams.

Tad, linkiu "Naujienoms" dar dvidešimts penkis metus sekmingo darbo kuluriškame ir visuomenininiame lietuvių gyvenime, taip, kad musų vaikams niekados nepražutų lietuviška dvasia ir lietuviškos dvasios turtai.

"Naujienos ir Žmonijos Pulsas

Dvidešimts penki metai priveda žmogų prie subrendimo amžiaus. Pamatinis pradinis mokinimas pasibaigia. Jis jau gali pradėti skirstyti gyvenimą į svarbiausias ir ne taip reikšmingas dalis. Jis jau prisirengęs tą gyvenimą pilniau išnaudoti, susiorientuoti. Dabar jau jis tikrai gyvenimu džiaugiasi.

Bet kalbant apie "Naujienų" 25-kių metų sukaktuves, nebekalbame vien apie 25-is metus mokslinimosi, bet apie visa civilizacijos pažangą.

Sukurtas jaunų idealistų 1914 metais, "Naujienų" laikraštis buvo kaip patyrusio profesionalo pirštai, lengvai pajuto žmonijos pulsą. "Naujienų" raportais pasinaudojant, Amerikos lietuviai jautė užsitikėjimą savo laime, numatė solidarumą ir tikslą savo persodintai kulturai naujoj šalyj — laisvose Jungtinėse valstijose.

Tie pirštai perleido daug visuomeninių judėjimų per tuos 25-eris metus, jautė visokiausių jausmų, ugdė sustiprinančias jėgas, kurias pridavė entuziastiški, energingi vadai visuomenės apšvietai. subrendimui.

Tai taip ir toliau, praleidusios šią jubiliejinę šventę, "Naujienos" veikliai dabos Amerikos lietuvių bei visuomenės progresą ir išduos kasdieninį raportą susidomėjusiai lietuvių šeimynai Amerikoj.

Geriausio pasisekimo linkiu "Naujienoms" ir jų užgirtam darbui. **Suzana Viliutė**

SVEIKINAME "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ!

VINCENTAS KUBAITIS
—SUNSET PARK—
Rt. 4A & County Line Lemont, Ill.

SVEIKINAM "NAUJIENAS" SU 25 METŲ SIDABRINIU JUBILIEJUM!

KUSPER BROS.
Wholesalers — Distributors — Importers
Wines — Liquors — Cordials
2050-52 W. 18th St. All Phones Canal 0020
Chicago, Illinois

SVEIKINAME SAVO KAIMYNĄ "NAUJIENAS" 25 METŲ SUKAKTUVIŲ PROGA IR LINKIME JOMS ILGIAUSIŲ METŲ

Kepame Visokius Pyragus
Michael E. Omachel
HOME BAKERY
1721 So. Halsted St. Tel. Canal 0530
Chicago, Ill.

Sveikiname Naujienas ir jų Lietuvius rėmėjus 25 metų sukakties proga, vienkart ir Lietuvos Respubliką

ŽYMI AGURKŲ, KOPUSTŲ IR UKSUSO MARKĖ.

The Pasier Products Co.
1901-03 WEST DIVISION ST.
Telefonas Humboldt 3582

Naujienų 25 metų sukaktuvių proga

Rašo Ona B. Kubilienė

KADANGI "Naujienos švenčia savo 25 metų jubiliejų kovo 11 dieną, 1939 metais, — man yra daugiau negu malonu "Naujienų" štabą ir visus bendradarbius sveikinti šia proga.

Nėra abejonės, kad per 25 metus "Naujienos" nuveikė daug lietuvių tarpe Amerikoj. Taip pat nėra abejonės, kad "Naujienų" įsteigėjai ir jų dabartiniai darbuotojai išliejo daug prakaito, kol padarė 'Naujienas", tokiom, kokios jos yra šiandieną.

Aš esu tikra, kad rasi mažai lietuvių Amerikoje, kurie skaito "Naujienas", kad jie nepasakytų, jog "Naujienos" yra geriausias ir įdomiausias dienraštis Amerikoje.

Žinoma, kitų pažiurų žmonės, o ypač jų vadai, kritikuoja "Naujienas" ir jų vadus, bet yra labai mažai pasaulyje tokių veikėjų, kurie butų nekritikuojami. Mes gerai žinome iš istorijos, kad kiekvienas geras darbas atliktas žmonijai, turėjo daug nukentėti ne tik nuo kritikų, bet ir nuo pačios žmonijos. Už gerą darbą daug žmonių padėjo savo gyvastis.

Garsi psichologė, Rose G. Anderson, sako, kad beveik pusė pasaulio žmonių mėgsta ką nors kritikuoti. Ji sako, daugumą žmonių patys nieko neveikia. Daug iš jų kritikuoja kitus tik dėl to, kad jie patys nesugeba atlikti tokį pat gerą darbą, kaip jo kaimynas. Taigi, aš esu tikra, kad "Naujienas tik tie žmonės kritikuoja, kurie nesugeba tokį garą darbą atlikti, kaip "Naujienos" atlieka lietuvių dirvoje.

Paimkime mes Moterų Skyrių "Naujienose". Kas nepasakys, kad tas skyrius yra pavyzdingas, įdomus, pamokinantis, ir daug gražaus kulturinio peno duodantis musų "Naujienų" skaitytojams? Kas nepasakys, kad tam skyriui nėra lygaus lietuvių Moterų skyriaus visoj Amerikoj? Tas skyrius, su savo turtingais straipsniais ir pamokinimais, pralenkia visus Moterų skyrius visuose lietuviškuose laikraščiuose. Bet dar vienas labai puikus nuopelnas to skyriaus yra, kad daugiau negu pusė jo bendradarbių yra Amerikoj gimusios lietuvatiės. Puiku, ar ne? Tas parodo, kad "Naujienų" Moterų Skyrius ne tik duoda daug gero "Naujienų skaitytojams, bet jis palaiko lietuvių dvasią čia-gimusių tarpe. Moterų Skyrius su savo gausiu čia-gimusių lietuvaičių bendradarbių skaičium, įrodo aiškiai, jog čia gimę jaunuoliai mėgsta darbuotis lietuvių tarpe, jei jiems yra duota tinkama proga.

Taigi, "Naujienų" 25 metų jubiliejaus proga dar kartą linkiu "Naujienų" skaitytojams ir jų vadams puikiausių pasekmių ateityj.

AR ATSIMENAT?

Steigiamojo Lietuvos Seimo narės. Viduryj p. Gabrielė Petkevičaitė-"Bitė", kuri atidarė pirmą sesiją. Ji dabar yra "N." Moterų bendradarbė.

Nuo "Bitės" G. Petkevičaitės--

Marijai Jurgelonienei:

Malonioji!

Gaila man Tamstos, kad esi per daug jautri. Su akimis man gerėliau; šiaip jau sveikata nekokia. Bet ko ir norėti?- Kovo mėnesį baigiu 78 metus. Juk tai nejuokai!... A.a. mano tėvelis buvo nepaprastai sveikas, ir tai išgyveno tik 81 metus... Gi mane Tamsta turbut atsimini?! Motinėlė mus vaikus paliko sveikutėlius. Mirė užsikrėtusi šiltine. Aš turėjau tada 8 metus, buvau iš visų vaikų vyriausia. Tėvelis gydytojas, ligoninės vedėjas, dienomis ir naktimis tiesiog ligonių apgultas... Anais laikais ir daktarų buvo mažai...

Po motinos mirties sujro musų našlaičių gyvenimas. Tada pradėjo man nugarkaulis krypti. Tėvas ėmėsi gydyti, aš raudoti, kad paliksiu bemokslė...

Tėvas aprupino mane tikrai tėviškai... Mokslus išėjau jau smarkiai pakrypusi... bet tas man energijos neatėmė. Broliai, kurie mokėsi, išėjo aukštus mokslus ir jauni mirė, sesutė mirė dar budama žemesnėse klasėse, kiek menu: 14 metų turėdama. Dar vienas broliukas, su širdies liga mirė, rodosi, 16 metų. Vienu žodžiu, visi paskubo į kitą pasaulį. Todėl Tamsta nesistebėk, jei mane senę priglaus giltinė. Toks jau kiekvieno žmogaus likimas...

Tamsta daug sunkiau dirbi, nekaip aš šiais laikais, ypač dabar, tansodama savo akis... ir musų valdžios aprupinama.

Pasveikink nuo manęs Jubiliatą p. Grigaitį ir priimk pati kuoširdingiausius linkėjimus.

G. Petkevičaitė,
Panevėžis, Lietuva.

Kasdien skaitydami "NAUJIENAS" lietuviai įgyja naudingų žinių ir gerų pamokinimų.

Čia gimusios ispudžiai apie Naujienas

Kaip Jaučiasi Užaugti Su Laikraščiu ...

SUZANNA VILIUTĖ

Aš neatmenu tos dienos—išskiriant sekmadienius ir didelių sniego pugų dienas ir keletą kalėdų švenčių—kada naujai atspausdintos "Naujienos" nebuvo atsilankiusios musų namuose! Aš negaliu pasigirti, kad perskaičiau kiekvieną numerį, bet buvo daug kartų, kai aš buvau visai mažytė, tai aš labai saldžiai užmigdavau *"Naujienų"* žinių besiklausydama.

Mat, mano tėvelis — ypač jaunas budamas — turėjo gerą balsą ir mėgo balsiai skaityti. Mamytė, man sukneles siudama, mėgo klausytis. O aš iš mažens nesutikdavau užaugusiems pasiduoti. Kad ir labai pavargusi — po sunkios dienos — klausydavaus ir aš. Ir buvo ko klausytis! Kai kada girdėdavau pasako — nuo vienos dienos iki kitos vos sulaukdavau — ir mane ypatingai įdomaudavo eilės. Aš nevisados jas pilnai suprasdavau, bet jos taip gražiai skambėdavo — kaip tik dainos. Kai kurias tų lietuviškų dainelių ar tete, ar mamytė, gerai paprašyti, man padainuodavo.

Kai pradėjau eiti į mokyklą, išmokau pati paskaityti. Laukdavau tėvelio su "Naujienoms" grįžtant — nes beveik kasdieną jos turėjo "džioksų". Kaip gražųs tie paveikslai — kaip juokingi tie žmonės — kaip gudriai jie kalbasi! Per ilgą laiką buvau įsitikinusi, kad tas riebus berniukas su popieriniu "baksu" ant galvos yra "Naujienų" tikras sunus, jų "vaikelis".

Taip bežiurint, metų metai praslinko. Aš prisirašiau prie "Bijunėlio" choro, ir "Naujienos" liko dar žingeidesnės, nes jos pradėjo ir apie chorą ir apie mane rašyti.

Po to aš buvau nuolatinė "Naujienietė" — kaip korespondentė, taip skaitytoja. "Naujienų" straipsniai sudarė svarbią dalį mano pasimokinimų. Žingeidžiai sekiau juos —džiaugiaus pasirodymu angliško skyriaus ir moterų skyriaus. Mat, "Naujienos" nujautė tuštumas kulturiniame gyvenime musų Amerikos lietuvių ir jas kaip greit galiant tas spragas užpildė.

Negaliu nuoširdesnio patarimo ištarti kaip linkėjimą, kad visi jaunuoliai — lietuvių tėvų vaikai — turėtų progos augti, tobulintis su "Naujienoms", per jas išrišti "antroskartos" klausimus, ar tai politinius, ar tai moksliškus, ar tai dvasinius ar socialius.

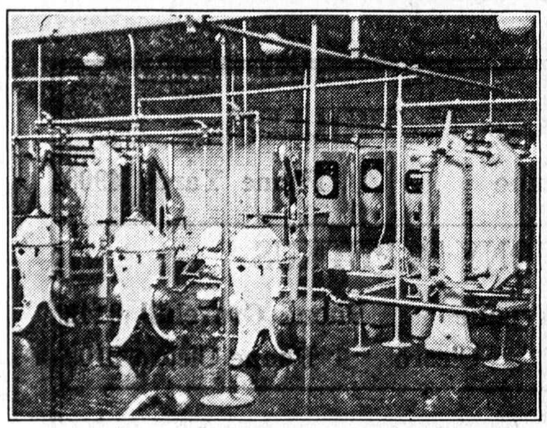

No. 2

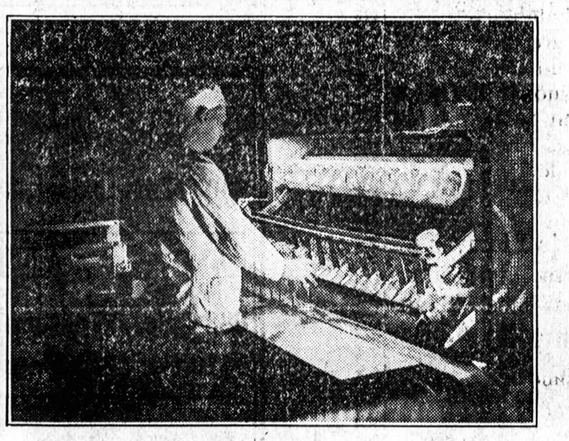

No. 3

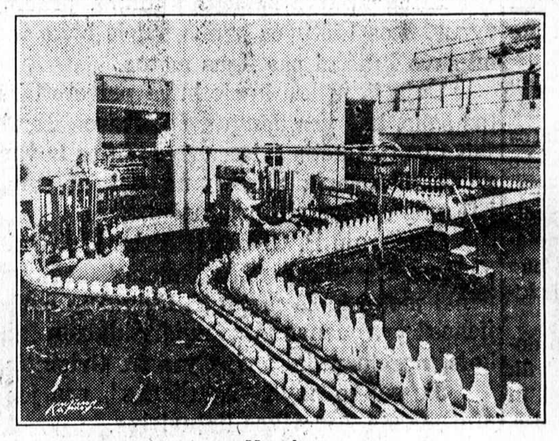

No. 4

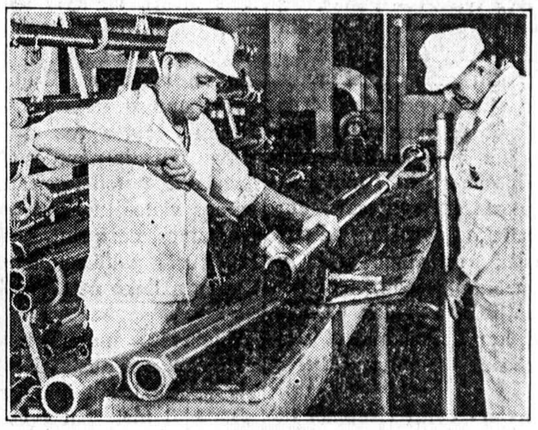

No. 5

BORDEN-WIELAND

pasiulo jums geriausį pieną kokį gali pinigai pirkti

MODERNAS pieninės įrengimas, moksliškas pasiruošimas, griežta švaros priežiura ir nuolatinis laboratorijos tyrinėjimas leidžia Borden-Wieland pasiulyti jums geriausį pieną kokį tik pinigas begali nupirkti.

Apysaka "Karvė pirkėjui"—apie pieną pasakoma moksliškais bandymais ir didelia švaros priežiura. Perkama tik iš tų ukininkų, kurių karvės yra valstijos užgirtos, miesto ir bendrovės sveikatos valdininkų. Gi pienas skubiai pristatomas į Borden-Wieland pasteurizavimo dirbtuves trokų tankais, kurių viduriai stiklu išdirbti ir traukiniais.

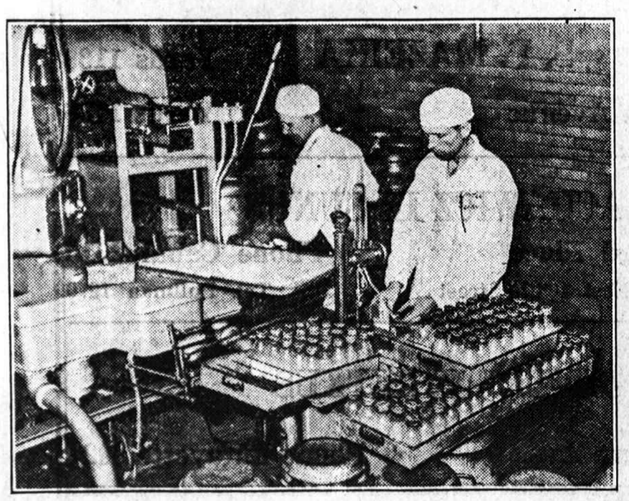

No. 1

Laboratoriniai išlavinti darbininkai (1) tikrina gautą pieną, koks jo sviesto riebalų sąstatas, bakterijų, kvapas ir kitos kokybės. Borden-Wieland standardas yra aukštas—ir pienas, kuris neatsako bent vienai iš griežtai reikalaujamų taisyklių, nepriimamas ir niekad jis nepasieks Borden-Wieland pirkėjo.

Tada pienas yra pasteurizuojamas moderniausiu ir sanitariškiausiu budais ir geriausiais įrankiais. (2) Visos kenksmingos bakterijos sunaikinamos pieną kaitinant iki 161 laipsnio ir tame laipsny laikant iki 16 sekundžių. Tada jis atvėdinamas iki 32 laipsnių ir pilamas į butelius.

Tuo pačiu sykiu sterilizuojama (3) butelius plaunamoje mašinoje. Kiekvienas butelis peržiurimas ir pasirodžius kokioms žymėms, 22 minutes leidžiamas per plaunamąsias priemones. Po to vėl žiurima nedateklių. Paskui išplautas butelis jau eina į pilamąją mašiną (4), kuri pripila ir automatiniai užkemša. Tada vėl eina per patikrinimą, kad sudėjimas atsakytų visiems reikalavimams ir tada jau keliauja pas jus.

Tačiau tai dar neviskas. Kiekvienas dirbtuvės daiktas yra gerai išplaunamas, ištrinamas ir sterilizuojamas po kiekvieno vartojimo. Visos pieno leidžiamos dudos yra dalyse (5), kad butų geriau nuimamos ir lengviau išplaunamos. Po to aparatas jau sustatomas ir parengiamas sekančiam darbui. Sterilizacijos tikslam vartojamas karštas vanduo ir karštas garas. Sekančią dieną prieš vartojant vėl pakartotinai sterilizuojama—dviguba atsarga, kad užtikrinti pieno apsaugą.

Borden-Wieland mokslininkai (6) praveda tukstančius tyrinėjimų kas mėnesį, kad patikrinti Borden-Wieland produktų absolutį švarumą, skonio vienodumą ir turtingumą.

JEI TAI YRA BORDEN'O TAI IR TURI BUTI GERAS!

BORDEN-WIELAND
GRADE A MILK

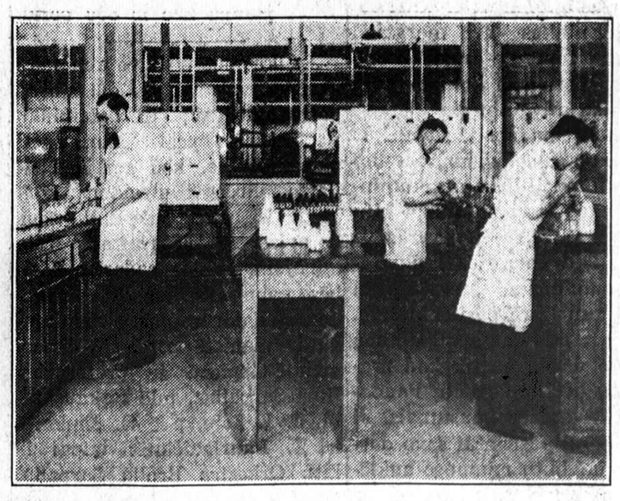

No. 6

Moters Ekonominė Padėtis

Rašo Suzana Shallna
Boston, Mass.

PASKUTINIS 25 m. laikotarpis Amerikos moterų gyvenime ar tik nebus reikšmingiausias Amerikos moterų istorijoje!

Šešiasdešimts metų kova dėl lygių teisių pasibaigė laimėjimu. Universitetų durys, kurios buvo moterims uždarytos, tapo atidarytos. Susilaukėm didelio skaičiaus moterų profesijose, pramonėje ir įvairiausiuose užsiėmimuose. Išaugo didžiulės moterų draugijos su šimtais tukstančių narių. Susilaukėme žymių teisėjų, advokatų, daktarų, lakunų, mokslininkų, išradėjų. Moteris teisėja yra narė Apeliacinio Federalio Teismo, kita yra narė Prezidento Kabinete.

Lietuvės moterys nuo to progreso irgi neatsiliko. Susilaukėme kelių žvaigždžių, ne tik lietuvių veikime, bet kai kurios prasiskynė kelią ir plačiam Amerikos gyvenime, pasiekė net ir tarptautinį veikimą. Sporte, muzikoje, profesijose, moterų organizacijiniam veikime, randame ir lietuvių vardus.

Moterės tvirtovė, namas, irgi pergyveno permainą. Skalbimas, siuvimas, didelė dalis kepimo atliekama dirbtuvėse. Grožio salionai prausia, kerpa, garbiniuoja plaukus ne tik mamyčių, bet ir jaunučių dukrelių. Dvidešimts penki metai atgal moteris gal sykį savo amžiuje pateko į grožio salioną, pasipuošti vestuvėms arba lygiai svarbiam įvykiui. Šiandien tai savaitinis reikalas. Darbo vietose, kur tie reikalai atliekami, dirba ne tik moterys, bet ir vyrai.

Neturtingi vyrai visuomet turėjo dirbti, bet aukštos socialės pozicijos vyrui seniau buvo per žema užsiimti darbu. Bet su laiku, ta opinija pasikeitė — šiandien, kad ir turtingiausias vyras jaučiasi, kad jis turi turėti kokį nors užsiėmimą, kad buti garbingu nariu draugijos.

Neturtingos moterys visuomet turėjo dirbti ar tai savo namuose ar kitur tarnauti. Dvidešimts penki metai atgal — aukštesnio luomo panelės turėjo buti tėvų užlaikomos pakol apsivedė. Jeigu jau reikėjo dirbti, tai tik mokytojauti, bet ne dirbti kitokį darbą. Šiandien, su mažu išėmimu, bile darbas skaitomas garbingu, ir kiekvienas berniukas ar mergaitė, baigdami žemesnę ar aukštesnę mokyklą, rengiasi kokiam nors darbui su atlyginimu.

Moteris šiandien jau atsiekus tam tikrą savistovumą. Su tuo savistovumu ji lieka atsakominga už savo buvį ir tankiai kitų užlaikymą. Kaip ir vyras, ji jaučia, kad energijos išeikvojimas naudingam užsiėmimui duoda tam tikrą pasitenkinimą. Ji nori ir reikalauja atlyginimą už savo darbą ne tik kad pragyventi, bet kad galėtų naudotis ir gyvenimo gausumais. Ji nori liuosai pasirinkti savo darbą, ar tai butų namuose auklėti šeimą, ar slauginti ligonį, ar vairuoti orlaivį, ar kombinuoti tuos užsiėmimus. Bet darbų truksta.

Kadangi šiandien neatskiriama lengvai kas moters darbas, kas vyro darbas, vyrai dirba grožio salionuose, moterys dirbtuvėse prie mašinų, moterys vairuoja taxį, vyrai viešbučiuose kloja lovas. Tat, moterys konkuruoja dėl darbo ne tik su moterim, bet ir su vyrais. Stoka darbų sukelia nepasitenkinimą. Girdžiasi murmėjimai. Girdžiasi noras, ypač pas vyrus, grįžti atgal prie tų laikų, kuomet kiekvienas vyras pasisavino sau moterį ir skaitė ją savo priekabą. Jos užduotis buvo jam tarnauti ir gimdyti kudikius. Visas pasaulis tai vyro pasaulis. O jo individualis pasaulis tai jos visas pasaulis. Jos užduotis, sekti paskui jį ir klausyti jo paliepimų.

Keliose valstijose šiais metais yra paduoti įstatymų projektai uždrausti vedusioms moterims dirbti valdžios įstaigose. Kodėl? Už tai, kad vedusios moters vieta namie. Nesvarbu kad jos vyro uždarbis permenkas užlaikyti šeimą. Kita priežastis tai ta, kad dvi algos vienai šeimai perdaug, nors didžiumoje kur vyras ir moteris dirba, abiejų alga yra mažesnė negu kai kurio vieno vyro arba kai kurios vienos, nevedusios moters. Nesvarbu, kad moteris praleido daug laiko mokyklose prisirengimui tam darbui ir kad ji pilnai kompetentiška. Nesvarbu, kad ji dirbdama užlaiko savo tėvus ar kitas gimines; o ką jau kalbėti apie jos palinkimus prie tam tikro darbo, jos norą pasirinkti tą darbą, kuris jai geriausiai atitinka?

Kame gludi tie pirmi pasikęsinimai ant moters savistovumo ir ekonomiško gerbuvio, parodys ateitis. Jei praeis įstatymai, draudžianti vedusioms moterims dirbti, tai kyla klausimas ar legislaturos pasitenkins tuomi, o gal sieks toliau, kad uždrausti moterims dirbti geriau apmokamose vietose? Ar neišgirsime, kad vyras — šeimos galva, nors ir nevedęs ir nieko neužlaiko, ir todėl geriau apmokamos vietos turi buti jam atiduodamos, nežiurint, kad moteris, kuri paliuosuojama nuo darbo, užlaiko ne tik save ir kitus?

Lietuvė — moteris turėtų domėtis šiais klausimais ne tik akademiškai, bet ir aktyviai. Ji pilietė, ji turi balsavimo teisę. Ji gali panaudoti tą teisę moterų ir savo naudai.

ANAIS LAIKAIS . . .

(Iš "Naujienų" Lapk. 30, 1916)

KONCERTAS
IR BALIUS
Parengtas SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE
226 KUOPOS
SUBATOJE, GRUODŽIO-DECEMBER 2 DIENĄ
1916 m.
M. Meldažio Svetainėje,
2242 W. 23rd Place
Pradžia 7 valandą vakare.
Įžanga 25c ir 35c porai.

Jei kuomet ir buvo rengiami panašųs vakarai, tai dėl stokos gerų kalbėtojų ir dainininkų jie neturėjo pasisekimo. Tatai mus intikino, kad reikia bent kartą surengti atsakantį koncertą ir balių, sukviesti visus lietuvius ir lietuvaites. Kaip minėjom, taip ir padarėm. Kalbės gabus rašėjas Kl. Jurgelionis, dainuos garsi dainininkė ir pianistė ponia N. Pricevičiutė-Gugienė ir profesorius Karl Sarpalius, p-lė Rakauskaitė, J. J. Zolp, p-lė O. Šimkaitė ir Z. Laurinaičiutė; taipgi ir kiti. Orkestra Brolių Sarpalių.

Širdingai užkviečia visus
S.L.A. 226 KP. KOMITETAS.

"N." MOTERŲ SKYRIAUS BENDRADARBĖS

A. Zavistaitė-Nausedienė,

Dr. Johanna Baltrušaitienė,

J. F. Yokubynienė,

Vanda Byanskienė,

Lietuvių ištikimas sunus

Rašo Elena Jurgelionytė-Jankauskienė
Kaunas, Lietuva

Daug metų prabėgo nuo to laiko, kada susipažinau su P. Grigaičiu. Tai buvo 1904 metais, Petrograde. P. Grigaitis yra vienas iš tų lietuvių, kurie visomis jėgomis stengėsi išvaduoti nuo vargo pančių musų Lietuvą. Daug energijos, pasiryžimo ir meilės P. Grigaitis atidavė Lietuvai.

Mano mintys skrieja į tolimą praeitį ir ieško tuos vyrus, tuos Lietuvos sunus, kurie buvo ir pasiliko ištikimi savo kraštui per ilgus metus.

Deja iš jų kai kurie buvo priversti bėgti toliau į kitas šalis, kur yra dauguma Lietuvos išeivių ir drauge su jais dirbti, tikėtis šviesesnės ateities ir vargti. Nors šiandieną Lietuva laisva, bet ne visi jos sunųs galėjo grįžti į tėvynę dėl įvairių priežasčių.

Chicagoje P. Grigaitis dirba Lietuvai ir Lietuvos išeiviams. Šiandieną "Naujienoms" sukanka dvidešimts penki metai ir 25 metai P. Grigaičio darbavimosi. "Naujienos" yra vienas iš populiariškiausių laikraščių Amerikoje, nes jų redaktorius yra P. Grigaitis.

Jis saugo, myli "Naujienas", nes jos duoda kasdieninį maistą Amerikos lietuviams.

P. Grigaitis mokėjo per 25 metus palaikyti "Naujienose" tikrą lietuviškumą, tėvynės meilę ir gimtąją kalbą.

Jis mokėjo per 25 metus skatinti Amerikos lietuvius mylėti ir padėti laisvai Lietuvai gyventi.

Nuoširdžiai linkiu P. Grigaičiui ilgiausių metų, šviesių ir malonių dienų ir gerų sumanymų savo darbuose.

Iš mano albomo, jaunų dienų atsiminimai. Jame įrašytos eilės kai kurių mano širdžiai brangių draugų, kaip P. Grigaitis, Kl. Jurgelionis, a.a. K. Buga ir kiti. Noriu užbaigti savo sveikinimą, P. Grigaičio eilėmis, įrašytomis dar 1904 m. Šios eilės pritinka prie jubiliato sielos:

Ko liudi, Lietuvaite jaunoji? Nuleidai —
Galvelę žemyn? Tavo amžius — gražus,
Pilnas vilčių, spėkų, ant jauno dar veido
Nepadėjo žymes metai, vargas šiurkštus!
Kam-gi spėkos Tau duotos ir dvasios stiprumas,
Kuris ragina dirbti, kol pajėgos yr?
Kam-gi duota širdis tau ir jausmo gyvumas
Kurs mokina žmonijos nelaimes pažint?
Mesk šalin nuliudimą ir eiki tenai,
Kur nelaimės labiaus spaudžia žmones vargingus,
Ir darbuokis karštai, kal n'atšalo jausmai,
Kol tvirta dar dvasia, kol dar spėkos galingos!

P. Skambutis-Grigaitis

IŠ ALBOMO ELENOS JURGELIONYTĖS
(1904—5 metai, Petrogradas)

Sudiev, žolynėli
Žaliuoki gražiai!
Sudiev mergužėle,
Gyvuoki linksmai!
Rasa sidabrinė
Žolyną gaivins;
Žolynų vainikas
Mergelę dabins.

Nevysk, žolynėli,
Nuo saulės šviesios —
Nebus vainikėliui
Rutelės žalios.
Suvytus rutelei; —
Rasa n'atgaivins, —
Lygiai, kaip mergelės
Vainiks nedabins!

P. Skambutis-Grigaitis

Įspudžiai tarp Amerikos moterų

Rašo Stasė Vagdaraitė

KIEK man teko patirti per 14 mėnesių mano gyvenimo Chicagoje, turiu pažymėti, kad chicagietės moterys darbščios ir malonios. Dirba ne tik kasdieninį darbą, iš kurio daro savo pragyvenimą, bet likusiomis valandėlėmis pasišvenčia dirbti tautos ir gerovės labui. O kokios nuoširdžios ir malonios tos moterys, kurios, nežiurėdamos uždarbio, paaukoja visą laiką ir energiją tautos ir visuomenės labui.

Tokios moterys pasišventusios kilniam darbui. Jos visada linksmos, pilnos energijos, jos nugali visas gyvenimo pasitaikiusias kliutis ir drąsiai žengia pirmyn, nuveikdamos didelius darbus, nors kartais jie labai sunkųs yra.

Tokios moterys stengiasi kiekvienam patarti, užjausti, suraminti. Nors labai nuliudus butum, visada rasi pas jas suraminimą ir jos visada pasakys, kad vėliau praeis viskas ir bus gerai ir nereikia rupintis.

Viena iš tų nenuilstančių visuomenės darbuotojų tai p. Maria Jurgelionis. Nors p. M. Jurgelionis nenori, kad apie ją butų rašoma, bet aš tikiu, kad ji man atleis, nes jos darbai ir pasišventimas visuomenės labui turėtų buti visoms moterims pavyzdžiu.

P. M. Jurgelionis pasišventus dirba prie dienraščio "Naujienos." Vedėja. Dėka jos ir kitų bendradarbių, turim "Naujienose" savaitinį moterų skyrių, kuris yra įdomus ir naudingas visoms moterims, ir kaskart, vis pastangomis p. M. Jurgelionis, Moterų Skyriaus vedėjos, yra plečiamas ir tobulinamas.

Be to, M. Jurgelionis suranda laiko dalyvauti, suruošti įvairias pramogas naudingiems tikslams. Jos veidas visad malonus, o besišypsančios energijos ir pasiryžimo akys lyg kviečia ir tave į kilnų ir naudingą darbą.

Kita nenuilstanti veikėja, tai p. Nora Gugis, kuri "Naujienose" veda Muzikos skyrių ir visur darbuojasi visuomenės labui.

P-ia Vanda Byanskienė irgi energinga darbuotoja, kelia moterų vardą, moterų darbus, ir nuvykus tėvynėn Lietuvon, stengiasi supažindinti Lietuvos moteris su Amerikos moterimis ir surišti jas draugiškais ryšiais.

Daug kitų nenuilstančių darbuotojų aš pastebėjau, kurių pavardžių sužymėjimui reikėtų kelių lapų vietos.

Turiu pažymėti, kad visgi Amerikos moterys pralenkia Lietuvos moteris savo gabumais ir nuoširdumu.

Sveikinu nenuilstančias darbuotojas, gabiasias moteris chicagietes, sveikinu dienraštį "Naujienas" 25 metų sukaktuvių proga, sveikinu leidėjus ir bendradarbius ir visus skaitytojus. Sveikinu moterų skyriaus vedėją. M. Jurgelionis ir kitas bendradarbes ir visas moteris chicagietes.

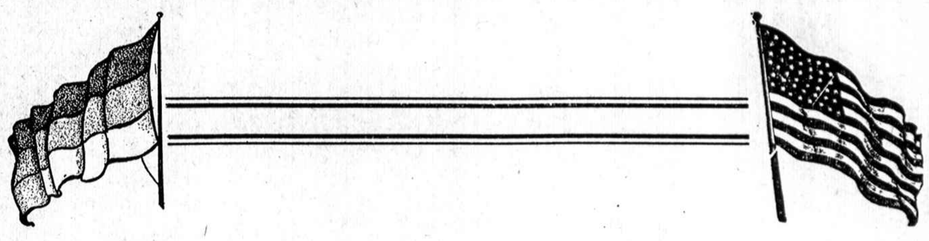

Sveikiname Dienraštį "Naujienas"
25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga
ir Linkime Joms Ilgiausių Metų

Nariai Chicagos, Cicero Lietuvių Direktorių Asociacijos

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 Lituanica Avenue — Phone Yards 4908

ANTHONY B. PETKUS
6834 So. Western Avenue — Phone Grovehill 0142
1410 So. 49th Court — Cicero — Phone Cicero 2109

J. LIULEVIČIUS
4348 S. California Ave. — Phone Lafayette 3572

P. J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street — YARDS 1419

I. J. ZOLP — Phone: Yards 0781
1646 West 46th Street — Yards 0782

S. P. MAŽEIKA — Yards 1139
3319 Lituanica Avenue — Yards 1138

LACHAWICZ IR SUNŲS
2314 West 23rd Place — Phone Canal 2515
SKYRIUS: 42-44 East 108th Street — Tel. Pullman 1270

ALBERT V. PETKUS
4704 So. Western Ave. — Phone Lafayette 8024

Laiškas iš Lietuvos

Rašo Emilija D.
Skapiškis, Lietuva

GULIU ant pečiaus, įsiklausiusi į namų apyvoką. Po erdvų, platų kambarį šlepsi sena, dusulinga, kresna šeimininko matutė.

Piktų akių, labai raukšlėto veido, pajuodavusiais dantimis, vengianti darbo, nepriplaiki, suaižėjusiomis nuo darbo purvinomis rankomis, bobutė šnibždasi su kaimyne, atėjusia atlankyti savo draugę ir pažiurėti "ką Dievas davė". Bet Dievas dar nesirengia greitai duoti ir namuose jaučiasi įtemptas laukimas ir rupestys . . .

Kitame kambary senyvas, su delčia galvoj šeimininkas glosto savo jaunai žmonai rankas, kalba paguodos žodžius, reiškiančius meilę, guodžia kaip tik moka guosti geraširdis, lėtas kaimietis.

Šilta. Kvepia šviežiai kepta duona ir paviršutinė švara.

Prie stalo priselina bobutė, atsargiai apžiurinėja išdėtas aseptikos bonkutes, ampules, vartalioja šepetukus, švirkšlą... Čiupinėja pakabintą baltą chalatą . . . Stebisi.

Pamažu lipu nuo pečiaus. Einu į bobutę. Draugingai dedu ranką jai ant peties, užvedu kalbą. Noriu susidraugauti . . . Bet sutinku bobutės piktų akių įžulų žvilgsnį. Žvilgsniais viena kitą tyriame...

Susitikome kaip du priešu kovojant už skurdžią egzistanciją. Viena, atgyvenusi savo "čėsus" kita — juos pradedanti.

Valstybė nutarė "Ponią su baltu chalatu" apgyvendinti kiekviename valsčiuje. Valstybė susirupino žmonių sveikatingumu. Susirupino, kad moteris atlikdama gyvenime garbingiausią ir aukščiausią pareigą, kad ateinantis į šį pasaulį naujas žmogus, — abu butų apsaugoti nuo sužalojimų, paliegimų ir mirties.

Čiobrų ir mazgelių "daktarka" dažnai turi pasitenkinti "juodu darbu" — paprastu patarnavimu. "Ponią su baltu chalatu" bobutė laiko savo priešu, savo pragyvenimo šaltinio pabaiga. Už tai "Poniai su baltu chalatu" rejkia išgyventi didelius sunkumus: bobutės piktą liežuvį — visokius prasimanymus, žeminančius autoritetą moterų akyse, tamsumą, prietarus, žmonių vargingą buklę, moralinį ir medžiaginį skurdą!

"Ponią su baltu chalatu" pradėjo sunkią ir ilgą kovą kai kuose.

—Tai žertas kiek čia visokio išmislo! — šneka bobutė.

—Mat senas jauną šėnavoja... — kikena gašliu juoku.

—O mums ar taip buvo? Ar kas taip rupinos? Kiek išauginome, išlingavome . . . ir sveiki ir gražus . . . Tai čėsai, tai gadynė! — dusauja motutė.

—O kiek numarinot? Kiek iškentėjot? Kiek silpnos sveikatos žmonių užaugo? — klausiu jų.

Visos tyli, bet toje tyloje jaučiasi daug atkaklumo...

* * *

BEGALINES motinos kančias, vargą, laukimą, namiškių trepsėjimą užbaigė savo garsiu riksmu sveikas, gražus, gležnutis, it drugelis, sunus artojėlis —ponaitėlis . . .

—Tik dabar pilnai supratau kiek moterį reikia mylėti ir gerbti. Kodėl pasaulis švenčia "Motinos Dieną!! — kalba iki šiol nežinomo džiaugsmo jausmą išgyvendamas vyras — tėvas.

* * *

VĖLIAU, vaišindamies gausia "Dievo dovana" ir "valstybine", išsišnekome su šeimininku, Vizbarų km. stipriausiu ukininku vadinamu.

Buvęs chicagietis. Amerikoj su pertraukomis išgyveno 18 metų. Krizė pražudė daug pinigų, bet dar šiek tiek liko. Tėvui mirus, motina kvietė grįžti gelbėti ukį. Du broliai liko Chicagoj, o jis grįžo į Lietuvą 1934 metais. Šimoniečiuose geros žemės ir triobesių labai maža, bet jis už 13 tukstančių litų pagerino 20 ha žemės, atstatė naujus, gražius triobesius ir seserims dalis atmokėjo.

—Amerikoj rupėjo darbas ir kaip prašmatniau apsirengti, o čia rupi šimtai dalykų. Didžiausias rupestis mokesčius apmokėti, samdyti šeimyną, nusamdžius — kaip užlaikyti, kad atėjus darbymečiui nemestų darbo — rupestis jiems algas sudaryti. Merginai metams moka 300—400 litų, o bernui 400 ir daugiau. Kartais merginai moka daugiau už berną. Moters darbą skaito vertingesniu, nes ji dirba daug ir sunkiai.

5 melžiamos karvės sudaro apie 100 litų į mėn. į metus parduoda 5—7 bekonus (bekonas 60—70 litų).

Norint turėti didesnias pajamas, reikia turėti geros veislės gyvulius ir juos šerti kaip agronomas nurodo. Agronomas žinias teikia veltui, atvažiuoja apžiurėti vietoj, nurodo kur ką sėti ir t.t., bet musų apylinkės niekas dar nesikreipė į jį.

—Į Ameriką grįžti esu per senas. Neatpratau nuo ukio darbų. Jei protingai gyvensiu, tai susitvarkysiu. Dabar padėjėjo susilaukiau . . . — šypsosi. — Kažkoks patraukimas prie tos žemės! Nereikia kito bijoti. Ką turiu, jaučiu, kad tai viskas mano, viskas mieliau!—

* * *

VAŽIUOJANT pro Viluinių km., prie pat vieškelio gražus ukis regėti. Pravažiuojantis mato prieš namą, sode, kapą, aptvertą grota ir kryžių. Tai buvo toks paskutinis amerikonto noras, kad mirus butų palaidotas savo ukyje. Parsivežė iš Amerikos daug dolerių ir dusulį. Budamas senas, ligotas, bet pinigingas, ieškojo jaunos žmonos ir rado. Vyresnei jos seserei primokėjo 1000 litų už teisę jaunesnei ištekėti pirma. Jauna žmona atrodo be menkiausio džiaugsmo. Atrodo suskurusi, nekalbi ir liudna.

Rudeny vedė, o pavasarį atgiedojo egzortus už amerikonto vėlę. Žmonės šneka, kad laidotuvėse jau ukio raktai buvo įduoti kitam . . . Į trumpą laiką jauna našlė ištekėjo antrą kartą. Lyg dulkių klodas nuo jos veido nuslinko: išgražėjo; pradėjo gražiai miestiškai puoštis. Kitas žmogus paliko.

Tik kokių 3—4 metų berniukas žaizdamas atbėgęs prie savo tėvo kapo paklausia motinos, kas čia guli ir kodėl gėlės nežydi . . .

* * *

STAININIS žirgas bukštauja kiekvieno didesnio akmens, kiekvieno kupsto, krikštaujančių vaikų burelio grįžtančių keliuku iš mokyklos, bet tvirtos šeimininko rankos vikriai jį sutramdo ir šlajukės čiuožia lyg sparnų nešamos plačiu keliu. Abi pus kelio matyti išmėtyti tylųs, ramųs vienkiemiai, kuriuose žmonės kovoja ir gyvena.

Saulės, Lietuvos saulutės pilnas oras. Menkai šaltas vėjas gaivinančiai dvelkia ir merkiasi išvargusios akys — — —

"NAUJIENŲ" MOTERŲ SKYRIAUS BENDRADARBĖS

S. Batkienė

Ona Schultz,
(duktė garsios veikėjos — pionierės O. R. Andziulienės, kuri mirė, berods, 1916 metais.)

Stella Grinienė
Philadelphia, Pa.

M. Janonienė,
Baltimore, Md.
Garsaus poeto Janonio motina

Pranė Lapienė,
Babylon, L. I., N. Y.

O. Indrilienė,
Toronto, Ont., Canada

Frances H. Šadauskaitė,
Chicago, Ill.

Amerikos Liet. Veikimo Pionierės

(Peržiurėdama "N." ir kitų, jau mirusių, laikraščių pirmuosius numerius, užtinki kartkartėmis sekamų lietuvių vardus. Pradėdamos beveik iš nieko, jos kurė organizacijas, steigė chorus, ruošė paskaitas, rupinosi naujų ateivių buviu, rengė pirmuosius vaidinimus ir koncertus. Vienu žodžiu, jos davė pradžią kulturiniam moterų gyvenimui, kuriuo mes dabar tebesidžiaugiam. Kai kurios musų pionierių jau ilsisi kapuose, kitos tebėra ir tebeveikia musų tarpe. Apie kai kurias betgi trukšta žinių. Kai kurios grįžo Lietuvon, kitos išvyko Californijon, Italijon, Anglijon, kitur. Ką jos veikia ir ar visos tebėra gyvos — mes nežinom.)

H. Šliupienė (mirus)
E. Sutkienė
J. Mockienė
M. Montvid-Kišonienė
P. Žadeikienė
M. Viskoškienė
O. R. Andziulienė (mirus)
Ona Vilkas
M. Narmontienė
Louise Narmonta
Račiutė-Herman
P. Grigonienė
Salome Čerienė
P. Jurgeliutė
Ramanauskienė
M. Damijonaitienė (mirus)
A. Grigaitytė-Kleitsch
M. Horodeckaitė
M. Olszewskienė (mirus)
M. Janušauskienė
O. Visockienė
O. Pocienė (mirus)
E. Petrulis-Radziukynienė
Elvyra Petrulis
B. Drangelienė-Darlys
B. Kalvaitienė
Leona Gaižaitė
Ona Balčaitis-Lemont
Dr. E. J. Girijokaitė
A. Lidy
P. Krikščiokaitė Sarpalienė (mirus)
Anna Kaskas
Anelė Steponavičienė
O. Rudauskaitė-Belžienė
Marijona Rakauskaitė
P. K. Bručienė
K. Sabonienė
Nora Gugienė
P-ia Kaminskienė
M. Dundulienė
Aldona Grušiutė
A. Nausėdienė
Eugenija Grušiutė
L. Žilvičiutė
M. Lukoševičiutė
P-lė Aleksandravičiutė
P. Millerienė
K. Rypkevičienė
F. Kemežienė
A. Miščiukaitienė
A. Zabukienė
H. Puniškienė
M. Kemešienė
J. Gulbinienė
P. Balickienė
Ona Millerienė
O. Makaveckaitė
E. Algminavičiutė
Unė Babickaitė
Justina Mengelaitė
M. Galinskaitė
M. Zolpienė

LIETUVOS VEIKĖJOS

(Kurios Lankėsi Amerikoj Visuomenės Reikalais)

Julia Zimontienė-Žemaitė — rašytoja (mirus)
A. Bulotienė — švietėja
Dr. V. Vencienė — veikėja
M. Šleževičienė — veikėja
Dr. Antanina Vileišienė — švietėja (mirus)
K. Jozefskaitė — dainininkė
O. Sipavičiutė — dainininkė
M. Rakauskaitė — dainininkė.

Sveikinimas iš Arizonos

Sveikinu "Naujienas" su sidabriniu 25 metų jubiliejum. "Naujienos" atkeliauja pas mus į Arizoną kasdieną. Tėvas skaito kas dedasi Lietuvoje ir pasaulyje, sunus sako "save me the English Section". O man kaip moterei, įdomu kas dedasi tarp lietuvių Chicagoje ir kas Moterų Skyriuj.

Jau dešimts metų kaip apleidau Chicagą, bet aš vis noriu žinoti ką tos moterys veikia ir butų man linksma, kad aš galėčiau vėl su jumis darbuotis.

Per tuos metus kiek naujų moterų klubų įsikurė. Visos dirba labdaringą darbą.

Atmenu, kad per Kalėdas, 1927 metais Chicagos Lietuvių Moterų Klubas iškėlė pirmus pietus Oak Forest prieglaudoj, parodydamas tenai gyvenantiems lietuviams, kad saviškiai juos neužmiršo. Ir aš žinau, kad kas metai tos ir kitos Chicagos Moterų Draugijos ir klubai daugiau ir didesnius darbus atliks.

Lauksiu didesnio ir geresnio Moterų Skyriaus.

Nellie Barvitz,
Phoenix, Arizona.

GERB. Naujienų skaitytojos ir skaitytojai prašomi pirkinių reikalais eiti į tas krautuves, kurios skelbiasi Naujienose.

Sidabrinio Jubiliejaus Sulaukus

Rašo M. L-ė

Rodos, tai buvo visai neseniai, kuomet "Naujienos" švenčė savo dešimties metų sukaktuves, bet štai nė nepajutome kaip jau švenčiame sidabrinį jubiliejų.

Man gyvenant Kaune pirmą kartą teko matyti "Naujienas", ir tai 10 metų jubiliejinį numerį, kuris mane labai nustebino savo didumu.

Kadangi mes Lietuvoje buvome papratę matyti 4—6 puslapių mažiukus smulkiai spausdintus laikraščius, tai man "Naujienos" tuomet pasirodė milžinas, palyginus su Lietuvos laikraščiais.

Aš niekaip negalėjau suprasti, kaip svetimoje šalyje toks lietuvių dienraštis gali išsilaikyti ir iš kur jis gali gauti paramą. Bet vėliaus man atvykus Amerikon ir padirbėjus "Naujienose" (1925—1928 m.) aš pamačiau ką Amerikos lietuviams "Naujienos" reiškia ir kodėl jos visų mėgiamos.

Su visokiomis savo gyvenimo problemomis lietuviai prie "Naujienų" kreipiasi. Vienus vargo, nelaimės našta prispaudė, kitą kas nors nuskriaudė, jie visi kaip vaikai į motiną kreipiasi į "Naujienas", kad šios patartų ar pagelbėtų, nes žino, kad jos niekam neatsako, bet stengiasi kiekvienam kuogeriausiai patarnauti.

Man pradėjus "Naujienose" dirbti, buvo toksai atsitikimas: kartą atėjus darban radau velionį Dėdę Mišeiką vieną raštinėje. Atsisėdęs prie telefono su didžiausia telefonų antrašų knyga ko tai skubiai ieško. Man užklausus, ar aš galiu jam pagelbėti, jis man atsako, kad žmogus šaukia į "Naujienas" ir nori sužinoti tulos lietuvių krautuvės telefono numerį. Ir štai jis laukia prie telefono ligi Dėdė jam reikalaujamą numerį suras.

Man pasakius, ar negeriau kad vietoj šaukti į "Naujienas" jis pats pasiėmęs knygas galėtų susirasti kas jam reikia, Dėdė į mane pažiurėjo tokiu žvilgsniu, kad, rodos, aš bučiau didžiausią nusikaltimą papildžius. Užbaigęs reikalus su tuomi žmogum, jis mane pasišaukęs pasakė, kad aš niekuomet neturiu užmiršti, kad "Naujienos" yra tam, kad visiems patarnauti, tad nežiurint kaip mes užimti, mes turime duoti žmogui reikalingas informacijas.

Tos informacijos kartais yra labai įdomios. Pav., vėlai nakčia, kuomet tiktai vieni spaustuvės darbininkai dirba, skambina telefonas ir klausia du susiginčiję vyrai, kiek mylių ligi mėnulio, arba kuri planeta arčiau prie saulės: Merkuras ar Marsas? Čia, žinoma, jiems suteikiama visos žinios, kokios tik geriausiai žinomos, nes iš "Naujienų" gautas atsakymas yra galutinas žodis, kuris nusveria visą, ir kuriuomi gali pasitikėti.

Žinoma, kaip kiekvienas, taip ir "Naujienos", turi ne tik draugus, bet ir priešus, tai iš dešinės, tai iš kairės, kurie norėtų jas patraukti vienon ar kiton pusėn. Bet "Naujienos" per tuos 25 metus išsilaikė nepajudinamos kaip Galbraltaro uola.

Daug visko perėjo nuo jų įsikurimo: pasaulinis karas, komunizmo, vėliau fašizmo epidemijos, bet "Naujienos" turėdamos prie savo vairo sumanų, tvirto nusistatymo vadą — išėjo iš visų audrų nepaliestos.

Garbė tad priklauso Dr. P. Grigaičiui, kuris jas išvedė per tas audras tiesia linija, nepakrypdamas nė kairėn, nė dešinėn.

Šiandien lietuvių visuomenė tai įvertina ir "Naujienoms" švenčiant 25 metų jubiliejų, ji stengiasi kuo iškilmingiausiai tai atžymėti.

Įvairios draugijos, kliubai ir pavieniai asmens, kurie "Naujienų" puslapiais per ilgus metus naudojos, nutarė šia sidabrinio jubiliejaus proga joms atsilyginti, pastatant naują namą, kuris "Naujienoms" butų kaip ir paminklas ir kurio jos yra pilnai užsitarnavę.

Linkiu "Naujienoms" linksmai atšvęsti sidabrinį jubiliejų ir laimingai sulaukti auksinio jubiliejaus.

MEGSTAS APSIAUSTAS IR KEPURAITĖ

KNITTED COAT AND CAP PATTERN 1859.

No. 1859—Numegzkit savo dukrelei šį gražų rubą ir kepuraitę. Ji galės jį devėti ankstyvą pavasarį ir per vasarą.

NAUJIENOS NEEDLECRAFT DEPT., No. 1859
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Čia įdedu 10 centų ir prašau atsiųsti man Pavyzdį No.....

Vardas ir pavardė .....

Adresas .....

Miestas ir valstija .....

Nenuilstamos Kulturos Kurėjos

Rašo **Bronė Abraškaitė**

KNYGOSE randame, kad senovėje moteris buvo laikoma labai pažeminta. Net ir šiais laikais pasitaiko, kad kai kuriuose, nuo kulturos bei civilizacijos atsilikusiuose kraštuose, moteris dar laikoma verge ir su vyru lygių teisių neturi. Tokiuose kraštuose dar viešpatauja tamsieji, nekulturingi viduramžiai.

Seniau ir Lietuvoje moteris buvo laikoma žemesne vyrui. Dar netaip tolimais praeities laikais, kartais ir dabar dar pasitaiko tokių žmonių, kurie nepažengę civilizacijoj, nemato reikalo duoti progą prasisiekti moksle savo dukterims.

Pažvelgę į senąją kartą, labai mažą nuošimtį rasime lietuvių moterų, kurios butų pasiekę aukštesnio išsimokslinimo. Jei jauna mergaitė turėdavo norą mokytis ir tėvų maldaudavo ją leisti į mokslą, tai iš tėvų dažniausiai gaudavo atsakymą, kad nėra reikalo. Mat, jų supratimu, nėsą naudos iš merginos mokslo, o sriubą virti, grįčią prižiurėti, esą, ir nemokyta gali. Turėdavo tenkintis tik tuo, jei kurios gaudavo progą nors pasimokyti šiaip taip paskaityti ar parašyti.

A.B.C....

Bet lietuvė moteris nenustojo vilties, kad ir ji galės lygiai su viso pasaulio moterimis kulturėti ir mokslo siekti. Moteris visuomet, nors ir sunkiausiose jai aplinkybėse, stengėsi kulturėti ir kiek galėdama kitus kulturinti. Pavyzdžiui, Rusijos vergijos laikais, kada Lietuvoje buvo panaikinta lietuviškos mokyklos ir griežtai uždrausta spauda, moteris ir čia nenuleido rankas. Ji ir čia stojo su savo pagalba. Nors ir pati neišmokslinta, — kaimietė-motina, bet sukdama ratelį ir šale pasisodinus savo sunelį ar anukėlį — mokino jį skaityti tiek, kiek pati mokėjo. O mokėjo labai mažai. Vos maldaknygę tegalėjo paskaityti. Bet stengėsi ir gelbėjo, kad tą savo vaikutį, busiantį Lietuvos pilietį, galėtų supažindinti su pirmomis raidėmis A.B.C....

Taip tai budavo senesniais laikais. Vėlesniais laikais, nors irgi buvo sunku, bet jau daug metų prieš Did. Karą atsirado išsimokslinusių moterų, kurios pasižymėjo, tai literaturoje, tai visuomeniniuose darbuose. Pradėjo kovą už kaimo prastuolės moters buvio pagerinimą. Pradėjo šaukti net moterų suvažiavimus, kad geriau apkalbėjus moters buklės pagerinimą. Ir taip kovojant už moterų teises, jau pokariniais laikais, atsirado žymiai didesnis skaičius moterų visuomenės veikėjų.

Tarp daugelio moterei mielų dalykų, mokslas ir spauda bene artimiausi. Skaitydamos gerą spaudą mes turtiname savo žinyną. Sekdamos kasdieninius laikraščius, nė nejuntame, kaip stebime musų kulturinį veikimą ir viso pasaulio įvykius.

Pirma Pažintis Su "Naujienomis"

Kaip pripranti prie spaudos, ar tai knygos ar laikraščių, tai taip be jų ir negalima apseiti, kaip kambaryje be langų ar šviesos. Juk laikraštis, tai ir yra žmogaus sielos langai ir šviesa.

Prisimenu man tie laikai, kada dar basa bėgiojau po žydinčias pievas Lietuvoje. Kada grožėjausi žavinga Lietuvos gamta, netrukus po Didž. Karo. Mano broliui iš Amerikos švogeris parsiųsdavo "Naujienas". Kaip su dideliu nekantrumu laukdavau tų dienų, kada paštas pareina. O pareidavo tik du kartu per savaitę. Bėgdavau tekina į miestelį ir parsinešus "Naujienas", su didžiausiu pamėgimu skaitydavau.

Skaitydavau žinias apie Chicagos ir bendrą Amerikos lietuvių kulturinį veikimą. Stebėjau tuos paveikslus tų veikėjų kurie buvo talpinami "Naujienose". Vis manydavau, kad tai turi buti daug nusipelnę ar pasižymėję žmonės, jeigu jų paveikslai talpinami laikraštyje. Vėliau patyriau, kad neklydau. Tai budavo paveikslai žymių visuomenės veikėjų.

Taip, tais ankstybos jaunystės laikais, skaitydama "Naujienas", kuriau vaizduotę apie šią fantastišką šalį. Tik vaidentuvėje valandėlėmis gyvendavau šioj šalyj, visai dar neturėdama supratimo, kad likimo bus lemta ten nuvykus pastoviai apsigyventi.

Tai taip su "Naujienomis" susipažinau savo jaunystės dienose, o per jas susipažinau ir su amerikiečių lietuvių veikla.

* * *

Chicagon Atvykus —

JAU prabėgo daug metelių, kada pasveikinau Amerikos Laisvės Simbolį, kuris sutinka kiekvieną atėjuną į šią šalį. Daug permainų įvyko nuo to laiko, kada tvirtai kojomis atsistojau šiame skaitlingai lietuvių apgyventame mieste — Chicagoje. Per tą laiką teko turėti daug pažinčių su tais žmonėmis, kurių paveikslus jaunystėje taip stebėdavau "Naujienose". Susipažinus kartu teko ir veikti įvairiomis progomis.

Nuo pat pirmos dienos su "Naujienomis" sutapau ir sugyvenau. Nėra tos dienos, kad jas neskaityčiau ir nesidomėčiau ką jos rašo apie lietuvių išeivijos kulturinį veikimą.

Labai daug reikėtų ieškoti, jei kas atsirastų daugiau nuveikęs lietuvių naudai, kaip šis dienraštis. Tik pamanykime! Šiandien švenčiame jo 25 metų sukaktuves. Tai jau ketvirtadalis amžiaus. Per tą laikotarpį, kasdien skaitydami "Naujienas", kiek lietuvių save išmokslino. Juk prieš 25 metus dauguma skaitydavo gana sunkiai, kiti vos-ne-vos sugrabaliodavo, o dabar jau lengvai paskaito. Ir skaito ne tik lietuviškai, bet beskaitydami "Naujienas" įprato ir jau gali net amerikonišką laikraštį paskaityti. Tą sakau, pasiremiant, daugelio senesnių žmonių pareiškimais.

Taigi, "Naujienos" sulošė ne tik laikraščio, bet ir mokytojo rolę. Jos tapo tikras ir nuolatinis kulturnešis lietuvių tautai. Didesnei kulturos pažangai, "Naujienos" neužmiršta ir moterų reikalų. Jos įsteigia moterų reikalams skiriamą "Moterų Skyrių", kurį vesti paima p-ia Maria Jurgelionienė. Ji yra tų laikų moteris, kada buvo moterims pavydima mokslas. Ji tuos laikus pergyveno ir dabar tas skyrius jos vedamas yra tikra puošmena pažangaus laikraščio.

Ilgiausių Metų!

Savo jautria siela ir nenuilstama energija, p-ia Jurgelionienė, sutraukė didelį burį bendradarbių, kurios turi progą išmėginti savo gabumus išreikšti savo mintis šiame skyriuje. Juk mes dabar gyvename modernizmo laikais, taigi ir naudokimės ta proga laisvai dėstyti savo mintis. Rašinėkime įvairiais gyvenimo klausimais į musų reikalams skiriamą "Moterų Skyrių", o jis bus dar įdomesnis. Bus dar labiau musų sesučių laukiamas svečias.

Teko praleisti įvairių sukaktuvių, įvairių jubiliejų, bet nė vienas nesuteikė tokio jautrumo ir smagaus upo, kaip šios "Naujienų" Sidabrinės Sukaktuvės. Tegul man bus leista šia proga palinkėti dienraščiui ir Moterų Skyriui geriausio gyvavimo, o jų redaktoriams, Dr. P. Grigaičiui ir p-iai M. Jurgelionienei, bei visam štabui, ilgiausių metų!

DVI ŽYMIOS VEIKĖJOS

Petronėlė Millerienė

Anelė Steponavičienė

—ŠIAM JUBILIEJINIAM "NAUJIENŲ" "MOTERŲ SKYRIUI" raštus paruošė ir suredagavo reguliario "Moterų Skyriaus" bendradarbės.

Reguliaris "Mot. Skyrius" išeina kas ketvirtadienį. Moterys Chicagoj ir kitur yra maloniai prašomos Skyrių sekti ir jį platinti.

NAUJIENŲ JUBILIEJUI

Sveikinu aš jus širdingai,
Kad gyventumet laimingai!
Mes jus remsime ir padėsime
Dirbti darbą mes gelbėsime.
"Naujienas" visad skaitysime
Savo draugams prisakysime!
Jubiliejų švęsti ateisime
Su veikėjais mes sueisime.
Spausime ranką jums širdingai
Ir kalbėsime jums meilingai
Kad jųs šviečiat tautą musų.
Bet ta garbė lieka jusų —
Jųs daug kliučių nugalėjot
Pakol "Naujienas" pradėjot!
Linkim visiems
Veikėjams, p-ai Jurgelionienei,
Dr. P. Grigaičiui ir kitiems
Geriausios laimės iš
širdies gilumos.

Barbora Gurskienė

Jaunos Gydytojos Atsiminimai

Aną dieną sutikau Daktarę Emeliją J. Giryotas, kuri neseniai tapo nare tos garsios ir garbingos draugijos, "American College of Surgeons". Ta organizacija turi tik dvi moteriškes iš virš penkių šimtų narių.

Ir viena iš tų dviejų yra lietuvaitė!

Daktarė Giryotas ofisą užlaiko vidurmiestyj po antrašu 8 S. Michigan Ave., ir priima pacientus savo namuose, 1436 S. S. 48th St., Cicero, kas antradienio ir penktadienio vakarą.

Užkalbinau daktarę lietuviškai, žinodama, kad ji yra duktė gerų lietuvių, ponios ir pono Juozo Giryotų; ji ir atsakė man gražiai lietuviškai. Gaila, ji skundėsi, kad laikas jai nepavelija daugiau veikti su lietuviais.

Ji priguli prie Chicagos Lietuvių Draugijos ir prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje. Keli metai atgal, kai ji lankė aukštesniąją mokyklą, Sterling Morton High School, ši gabi panelė priklausė prie tos dienos Lietuvių Studentų Klubo ir buvo vedėja choro. Juokdamasi panelė sako, kad nežino iš kur ji tiek drąsos gavo chorui vesti; šiandieną jokiu budu ji nedrįstų tai daryti.

Panelei primename, kad be drąsos ir gabumo ji nebutų nei medicinos mokslą pabaigus.

Vėl juokiasi daktarė ir sako, kad prisimenant tuos laikus, gal tai nebuvo tiek drąsos, kaip patraukimas veikti su linksmais draugais. Atrodo jai, kad pastaruoju laiku nebėra tiek draugiškų vakarų ir išvažiavimų kaip tada budavo.

Bet man atrodo, kad tai tik daktarei nebėra laiko viešai linksmintis ir lankyti parengimus. Bet ji prižadėjo NAUJIENŲ Jubiliejiniam Vakare buti, nes sakosi, NAUJIENAS skaitydavo seniau ir dabar peržiuri sužinoti kas dedasi tarp savųjų.

Taigi, malonu bus ir vėl pasimatyti su musų gerbiama daktare.

—Rep. S.

Dvi Amerikietės Lietuvoj

Geroji Ponia Jurgelionienė:

Siunčiu Tamstai mudviejų su p-le Ančiute fotografiją. Ji yra rezultatas Tamstos prisiųstos iš "Naujienų" iškarpos pono Šniuko straipsnelio (Susijuokiau skaitydama apie barzdotus žydelius ir gaidį!), kuriame rašė, kad dainininkė Ančiutė Vieši Lietuvoj. Aplankiau ją šiauliuose. Pasikalbėjome, pasiguodėme ir gaspadoriškai pabaliavojome. Ką aš veikiu ir kaip taškau Lietuvos purvynėlį—retkarčiais parašysiu "Naujienose", bet kaip jaučiasi panelė Ančiutė Lietuvoj — tai pati papasakos grįžusi į Chicagą....

Dėl "Naujienų" Jubiliejinio Nr. nieko nesuspėjau parašyti, nes Tamstos nurodytas laikas prisiųsti straipsnį kaip tik sutampo su mano darbo laikotarpiu, kai turiu baigti šv. centro metinę apyskaitą, kuri mane gerokai įvargina.

Prie tų linkėjimų, kurių susilauks "Naujienos", prašau priimti ir mano sveikinimą: "Naujienų" išgyventas pradžioje vargas, tapo dideliu kulturos laimėjimu musų išeivijos gyvenime.

Tai įdėjinių siekimų laikraštis buvo per visus tuos išgyventus metus!

Širdingai,
Emilija D.

11.II.39,
Skapiškis, Rokiškio apskr.

Skelbimai Naujienose duoda naudą dėlto, kad pačios Naujienos yra naudingos.

SVEIKINAME NAUJIENAS
25 METU VISUOMENINIO DARBO PROGA

TWO STEP TAVERN
GERAS ALUS
Importuoti ir vietiniai gėrimai.
634 W. 59th St.
Tel. Normal 5212
CHARLES BRAZAITIS, Sav.

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

JOSEPH VILIMAS
Namų Statymo Kontraktorius
6800 So. Maplewood Ave. Tel. Hemlock 2323

Lai Gyvuoja "Naujienos" Ilgiausius Metus!

PEOPLES RESTAURANT
1628 West 47th Street
Tel. Bouleward 2385
ANNA and RUSSELL HARPER

Sveikiname Dienraštį 'Naujienas' 25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

NEW CITY
FURNITURE MART
1654-56 West 47th Street
Phone YARDS 4882-4883

6-TA DALIS | 25 M. JUBILIEJINĖ LAIDA

NAUJIENOS

25 ANNIVERSARY ISSUE | PART SIX

VOL XXVI — Chicago, Ill., Šeštadienis, Kovo-March 11 d., 1939 — No. 59

DRAUGIJOS SVEIKINA "NAUJIENAS"

Praeitį prisiminus

Pirma Chicagos lietuvių draugija įsikurė bene 1884 metais Northsidėje. Pasivadino Draugystė Šv. Jurgio. Kadangi tuo laiku buvo dar mažai lietuvių, o ir laikai buvo blogi, tai daugelis tų pačių lietuvių išvažinėjo į kitus miestus ir draugija pakriko.

1886 metais, daugiau lietuvių suvažiavus į Chicagą, buvo sušauktas susirinkimas pas daktarą Kassakauską, kuris užlaikė vaistinę adresu 668 Noble St. Į šaukiamą susirinkimą atvyko 12 lietuvių ir įkurė Šv. Kazimiero Karalaičio Draugiją.

Sekančiais metais, butent 1887, artinantis Velykoms, Šv. Kazimiero Draugija pakvietė kun. Cižauską iš So. Bend, Ind., velykines atlikti. Tą lietuvį kunigą priėmė lenkų kun. W. Barzynskis, Šv. Stanislovo parapijos klebonas.

Kun. Cižauskas pirmu kartu North Sidės lietuviams pasakė lietuvišką pamokslą ir kvietė rašytis į draugiją, nes tik jos pagalba lietuviai galės turėti savo lietuvišką parapiją, bažnyčią ir kunigą.

1892 metų pradžioje kun. Cižauskas, Šv. Kryžiaus kongregacijos vienuolis, atvykęs iš So. Bend, Ind., lietuvių parapijos reikalais įsitikino, kad pietinėj Chicagos dalyje daugiau lietuvių esama, negu šiaurinėj. Jisai sušaukė lietuvių susirinkimą Bridgeporte lenkų parapijinėj mokykloj ir pradėjo rinkti pinigus bažnyčiai. Taip tai pirma lietuvių Švento Jurgio bažnyčia įsikurė, kuri šiandien yra didžiausia.

Daugiau lietuvių apsigyvenant Chicagoj, pradėjo kurtis ir daugiau įvairių organizacijų. Kadangi lietuviai važiavo iš Lietuvos daugiausia nuo ukių, bemoksliai ir tikintys, tai jų organizacijos pradžioj buvo katalikiškos.

Metams bėgant, pradėjo vienas kitas atvažiuoti labiau prasilavinęs ir laisvesnių pažiurų. Tuo pat laiku ir čia gyvenantys kai kurie lietuviai pradėjo prasilavint ir laisvėti, todėl prasidėjo kova tarp laisvųjų ir tikinčiųjų. Kadangi kova vis didėjo, tai laisvesnieji ėmė organizuoti pašalpines draugijas, nepriklausančias nuo kunigų įtakos. Į sutvertas laisvesnių asmenų pašalpines draugijas rašėsi ir tikintieji, todėl daugelis iš šitų pašalpinių draugijų, ypatingai senesniais laikais, labai dažnai dalyvaudavo įvairiuose katalikiškuose apvaikščiojimuose ir net bažnyčių pašventinimuose.

Laikui bėgant atsirado laisvamanių, kurie pradėjo griežtesnę kovą su Romos katalikų kunigija. Dar vėliau kai kurie laisvamaniai, nepasitenkinę laisvamanybe, ėmė organizuoti socialistus ir, įkurę savo centrą, ėmė steigti kuopas po visą Ameriką, ir 1917 metais vien Chicagoje, regis, turėjo 7 kuopas. Dėka Chicagos socialistų, įsikurė "Naujienos", pirmas lietuvių dienraštis Amerikoj, ir jau šiandien švenčiama 25 metų jų jubiliejus.

Švenčiant "Naujienų" 25 metų sukaktį, mes turim Chicagoj keletą šimtų įvairių draugijų, kliubų bei kuopų su keliais desėtkais tukstančių narių. Vien "Naujienų" 25 metų jubiliejaus proga pasveikino jas apie 50 draugijų, kuopų, chorų ir kliubų, kurie atstovauja apie 15,000 narių.

Alex Ambrose.

Pirmas sveikinimas "Naujienoms"

Sveikinam "Naujienas" dėl 25 metų sukakties.

Kadangi šiais metais sueina 25 metai nuo įsteigimo pažangaus ir visuomeniško laikraščio "Naujienų", ir

Kadangi šis laikraštis per visą savo gyvavimo laiką dovanai skelbė musų susirinkimus ir reklamavo musų kuopos, kaip ir visų kitų organizacijų, parengimus, visuomet padėjo atremti priešų puolimus ir nuoširdžiai rėmė musų darbuotę, ir

Kadangi per visą tą laiką "Naujienų" leidėjai ir vedėjai nėra prašę nė iš visuomenės, nė iš organizacijų, nė iš asmenų jokių aukų ir kitokios materialės paramos,

Lai buna nutarta, kad SLA 226 kuopa sveikina "Naujienas" su jų sidabriniu jubiliejumi ir iš savo iždo skiria nors mažą sumą įsteigimui "Naujienų" Namo Fondo, prie kurio, manome, ir kitos organizacijos ir asmenys prisidės, nes dabartinis namas nuseno ir visuomeniškai įstaigai nėra ganėtinai erdvus.

Kuopa įsikurus 1909 metais ir šiandien turi 130 narių.

Valdyba:
K. Čepukas, pirm.
A. Aluzas, vice-pirm.
J. Naujalis, užr. rašt.
K. Čepulevičius, fin. rašt.
J. Grigaitis, iždi.
J. Černauskas ir C. Kairis, iždi. glob.
X. Šaikus
Dr. A. Montvidas, kuopos daktaras.

AMALGAMATED CLOTHING WORKERS OF AMERICA, LOCAL 269

Sveikinam "Naujienų" redakciją, administraciją ir įkurėjus 25 metų jubiliejaus proga.

Lietuvių Kriaučių Lokalas 269, A. C. W. of A., įvertina "Naujienų" pasidarbavimą lietuvių darbininkų organizavimui į unijas.

Šia proga Lietuvių Kriaučių Lokalas 269, A. C. W. of A., valdyba ir nariai, linki kuoilgiausių metų "Naujienoms" ir jų viršininkams.

Valdyba:
John Bačiunas, pirm.
M. Butwill, vice-pirm.
Frank Prusis, sekr.
John Bartašius, iždi.
C. Kairis, organizatorius
P. Brazis, maršalka.

Lietuvių Kriaučių Unija buvo įkurta 1910 metais. Organizatoriai buvo: Petras Galskis, Jonas Katilius, Julius Mickevičius, Vincas Pačkauskas ir kiti. Pirmas lokalo pirmininkas buvo P. Galskis; nutarimų raštininkas J. Globis; finansų sekr. J. Vaišvila.

CHICAGOS LIETUVIŲ TAUTIŠKŲ KAPINIŲ KOPLYČIA

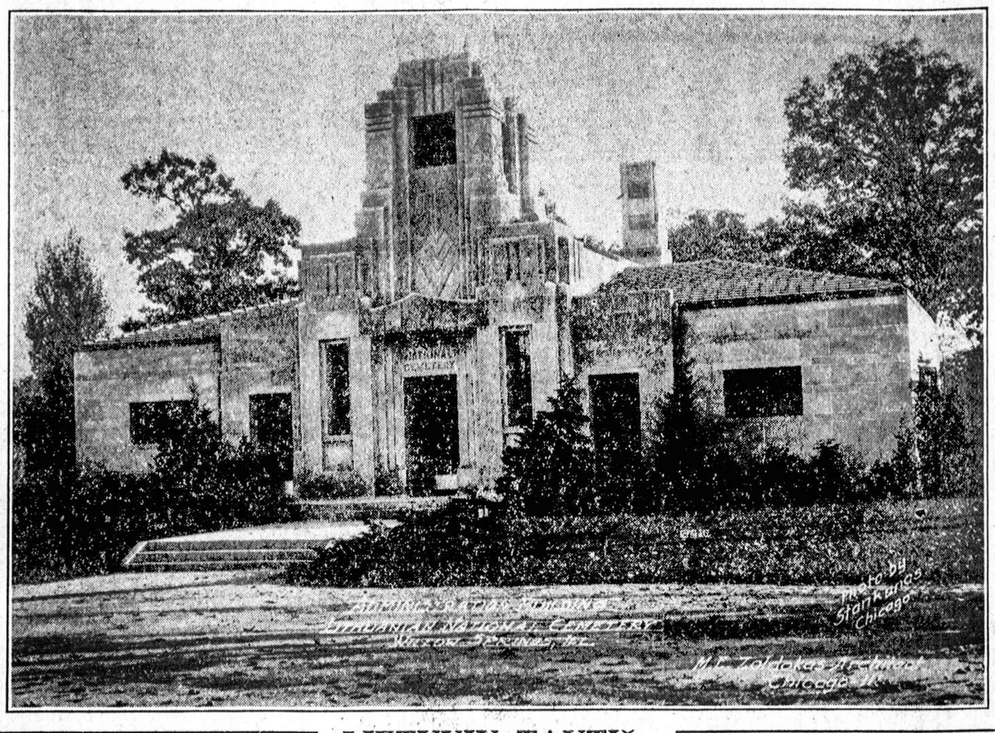

"Naujienų" 25 metų sukaktuvių proga

NAUJIENOS pradėjo eiti 1914 m. vasario mėn. 19 d., prieš pasaulio karą ir tais laikais, kada apie Nepriklausomą Lietuvos Respubliką beveik niekas ir nesvajojo (1905 metais buvo manoma tik apie federatyvią valstybę).

NAUJIENOS įsikurė dėlto, kad buvo reikalas Amerikos lietuviams, ypač čikagiečiams, turėti tokį laikraštį. Chicago yra didesnis lietuvių miestas, negu Kaunas. Kaune dabar iš 130,000 gyventojų yra lietuvių kilmės apie 80,000, o Chicagoje virš 100,000. Proporcija 1914 metais buvo dar didesnė.

Taigi ekonominės priežastys pagimdė NAUJIENAS Chicagoje, ir jos jau išgyveno 25 metus, visą laiką prisidėdamos prie išvystymo lietuvių kultūros ir prekybos.

Prekybai reikia įrankio, kuriuo pirklys gali pranešti pirkikui, ką jisai turi parduoti ir kokiomis kainomis. Dienraštis tam yra patogus įrankis.

Kulturai reikia priemonės idėjoms skelbti, nuomonėms išreikšti ir žmonėms informuoti apie tai, kas dedasi pasaulyje. Dienraštis tam kaip tik geriausiai ir tinka.

Vienas įdomus faktas apie NAUJIENAS yra tas, kad jos laikėsi ir augo vien tik savo pajamomis iš biznio, operuojamos kaip ir bet kuri kita biznišką įmonė. Tai aiškiai rodo, kad biznieriai, profesionalai ir šiaip publika remia NAUJIENAS, matydami, kad jos yra jiems naudingos. Remdami NAUJIENAS, žmonės turi naudą.

Šituo pamatu NAUJIENOS ir yra stiprios.

Taigi malonu pasveikinti NAUJIENAS, sulaukusias 25 metų amžiaus, ir palinkėti joms kuogeriausio pasisekimo ateityje. —**J. P. Varkala.**

LINKĖJIMAI IŠ ARGENTINOS

Su širdingiausiais linkėjimais 1939 metams, sidabrinio Naujienų jubiliejaus metais!

K. N. Norkus.
Buenos Aires.

LIETUVIŲ TAUTIŠKOS KAPINĖS

Įvertindami "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname dienraštį "Naujienas" 25 metų sukakties proga ir linkim ilgiausių metų ir toliaus šviesti išeiviją.

Tautiškų Kapinių vardu, direktoriai:

M. Liubinas, pirm.
J. Zalatorius, rašt.
A. Tamkevičia, iždi.
J. Balchunas,
A. Bubinas,
P. Daubaras,
K. Matikonis,
G. K. Rimkus,
J. Skutas,
K. Stuparas,
V. J. Schultz, kapinių užveizda.

Lietuvių Tautiškos Kapinės įsikurė 1911 metais dėka laisvų asmenų ir laisvų draugijų. Nuo pat pradžios prie įkurimo prisidėjo 19 draugijų ir daug pavienių asmenų.

Pirmutinė valdyba buvo sekanti: F. P. Bračiulis, pirm.: S. Markunas, vice-pirm.; S. Danta, sekr.; J. Smithas, iždi.

Lietuvių Tautiškomis Kapinėmis gali pasidžiaugt ir pasigirt visa Chicagos laisva visuomenė. Tautiškų Kapinių turtas įkainuotas $157,000.00. Tai viena iš geriausia stovinčių įstaigų Chicagoj pas lietuvius.

Kulturos Ratelis

Įvertindamos "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim laimingiausio pasisekimo ateityje.

Valdyba:
Marie Slaters-pirm.
Bernice Balickas-vice pirm.
Lucy Sadauskas-rašt.
Anna Kairis-iždi.

Merginų Kulturos Ratelis įsikurė regis 1925 metais. Čarterį gavo 1928 metais.

Ratelio tikslas sutraukti pažangesnes lietuvaites į šį Ratelį, kad arčiau susipažinti ir sustiprinti draugavimąsi tarp čia gimusių lietuvaičių, tuomi palaikant lietuviškumą tarp narių. Taipgi prisidėti prie visuomeniško darbo lietuvių naudai.

Lietuvių Scenos Mylėtojų Ratelis

Sveikos gyvos musų mylimos "Naujienos"! Nors daug per šį šimto metų bertainį jums teko audrų perleisti, vienok jusų drąsa ir žengimas tiesiu keliu pirmyn visa tai nugalėjo.

Todėl augkit ir bujokit, skleisdamos tarpe musų brolių-seserų meilę, vienybę ir apšvietą. Lai gyvuoja musų mylimos "Naujienos"!

Varde L. S. M. R.
J. Pučkorius, pirm.
B. Liudkevičius, iždi.
S. Dilis, rašt.

Šio Ratelio tikslas darbuotis scenos srityje.

Scenos Mylėtojų Ratelis yra įsikuręs 1911 metais ir per visą šį ilgą laiką Ratelio nariai užsiėmė vaidinimu. Ratelis buvo ir yra didžiausia scenos pajėga Roselande ir neatlaidžiai tą sunkų kulturinį darbą su didžiausiu uolumu dirbo ir dirba.

Tik pastaraisiais keliais metais, užėjus depresijai, nuo kurios Roselandas buvo ypač skaudžiai nukentėjęs, Ratelis buvo paliovęs veikti. Bet vistiek Ratelio nariai nepaliovė veikti kitose draugijose, nors sąlygos veikimui buvo labai nepalankios.

Per šį laikotarpį Scenos Ratelis suvaidino 72 veikalus. Įvairioms draugijoms suvaidino 39 veikalus, o kitus sau, Rateliui. Ratelio nariai vaidindavo veltui. Iš draugijų už suvaidinimus imdavo mažą atlyginimą į Ratelio iždą.

Daugelis Ratelio įkurėjų dar ir šiandien Ratelyje darbuojasi. Jei kuris ir pasitraukė, tai tik dėlto, kad gyvenimo aplinkybės privertė juos apleisti Roselandą. Iš senesnių priklauso Rateliui šie: B. Liutkevičius, A. Narbutas, A. Jocius, J. Grybas, Dambrauskai, dainininkė Pažarskienė, Griškėnas, K. Baronas, Vitkus, Andrijauskas, S. Dilius ir kiti.

Iš W. VIRGINIJOS

Linkiu Naujienų Bendrovei geriausio pasisekimo ir linkiu Naujienoms laimingų jubiliejinių metų.

Su pagarba visam Naujienų štabui. —**Stanley Cotton.**
Kayford, W. Va.

LIETUVIŲ KEISTUČIO PAŠALPOS KLIUBAS

Įvertindami dienraščio "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname "Naujienas" 25 metų sidabrinio jubiliejaus proga ir linkime dar per ilgus metus skleisti apšvietą tarp išeivijos.

Kliubo vardu:

James Sholteman, pirm.
J. K. Stalioraitis-vice pirm.
Hellen Chapas — nut. sekr.
Walter Sharka-fin. sekr.
Mary Warnas-iždi.

Keistučio kliubas vienas iš didžiausių kliubų Chicagoje su apie 1,700 narių.

Šis Kliubas iš iždo yra paskyręs apie $1,000 kulturos, tautiniams, darbininkiškiems ir kitokiems reikalams. Taipgi prisidėjo prie paminklų pastatymui dramaturgui Bronislovui Vargšui, dėdei J. Šernui, žemaitei, Dariui ir Girėnui ir kitiems. Retkarčiais paremdavo streikierius, taipgi pinigiškai remia darbininkišką progresyvišką judėjimą.

Lietuvių Keistučio Pašalpos Kliubas įsikurė spalių 6 d. 1911 m. iš 12 narių. Kliubo svarbiausias tikslas mokėti sergantiems nariams pašalpą, o nariui mirus išmokėti pomirtinę.

Mintis šį laisvą kliubą steigti gimė pas Joną Alexandravičių, Stanislovą Pabedinską ir Leoną Strogį. Pirmas steigiamasis susirinkimas įvyko spalio 15 d. 1911 m. Renkant vardą F. Pabedinskas siulė vardą "Strazdas", o S. Pabedinskas "Keistutis" ir dauguma balsų primtas—Keistutis.

JAUNŲ LIETUVIŲ AMERIKOJE TAUTIŠKAS KLIUBAS

Įvertindami dienraščio "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim ilgiausių metų darbuotis ateityje.

Valdyba:
Juozas Ruta-pirm.
P. Paužolis-vice pirm.
S. Kunevičia-nut. rašt.
J. Balčiunas-iždi.
F. Kasparas-fin. rašt.
W. Dulevičia-kont. rašt.
J. Arešiunas-kasos glob.
K. Valaitis-ligonių lank.
Paul J. Petraitis-koresp.

Kliubas yra pasižymėjęs gausiu aukavimu įvairėms kultūriškėms ir tautiškėms reikalams. Taipgi visą laiką palaiko tamprius ryšius su visu progresyvišku judėjimu.

Kliubas savo nariams teikia pašalpą ligoje, o mirus išmoka pomirtinę.

Jaunų Lietuvių Kliubas įsikurė sausio 2 d. 1910 m. su 48 nariais, o šiandien turi apie 340 narių. Pirmutiniai kliubo organizatoriai buvo šie: A. Kunevičius, A. Geimuntas, D. Gulbinas, J. Kareikis, J. Kunevičius ir kiti.

Kliubą atstovauti "Naujienų koncerte liko išrinkti: Juozas Ruta ir S. Kunevičia.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ POLITIŠKAS IR PAŠALPOS KLIUBAS 12 WARDO

Sveikiname "Naujienų" įkurėjus, redakciją ir visus bendradarbius 25 metų jubiliejaus proga ir linkim "Naujienoms" ir visiems darbuotojams ilgų laimingų metų.

Kliubo vardu:
J. Svytorius, pirm.
L. Lubik, vice-pirm.
Paul J. Petraitis, nut. rašt.
Helen Gramontienė, iždi.
Frances Wittis, fin. rašt.
P. Montvidas, kont. rašt.
J. Jasiunas, kaš. glob.
Dr. A. J. Manikas, Dr.-kvotėjas
F. Saver, teisėjas
J. Kiškis, koresp.
J. Balčitis, maršalka.

Kliubo tikslas mokėti sergantiems nariams pašalpą, o nariui mirus išmokėti pomirtinę.

Šį Kliubą suorganizavo: Juozas Aleksandravičius, J. Eringis, A. Mažienis, B. Andriejauskas ir J. Wingel iš 11 narių 1923 metais. Šiuo laiku turi apie 300 narių.

Atstovauti Draugiją "Naujienų" Koncerte liko išrinkti: F. Jekavičius ir J. Svytorius.

Susirinkimai atsibuna kiekvieno mėnesio trečią sekmadienį Hollywood Svet., 2417 W. 43rd Street.

LITHUANIAN BUILDING, LOAN AND SAVINGS ASSOCIATION

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir dėkojam "Naujienų" direkcijai ir vedėjams už suteiktą visokeriopą paramą šiai bendrovei.

Ši bendrovė įsikurė balandžio 4 d. 1923 metais, laimingai pergyveno depresiją ir pirmutinė iš lietuvių bendrovių po Illinois valstijos čarteriu gavo Federalės Insurance Corp. indėlių apdraudą.

Gavus indėlių apsaugą, ši bendrovė į trumpą laiką išaugo į didelę finansinę įstaigą, kurioje daugelis naujieniečių bei Chicagos draugijų laiko savo pinigus.

Valdyba:
K. P. Gugis, pirm.
V. Mankus, vice-pirm.
K. M. Augustas, iždi.
T. Rypkevičia, sekr.
A. Ambrozevičia
P. Miller
A. Rudinskas
A. Naglis
V. Pačkauskas

Birutė Sveikina Naujienas

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų gyvuoti ir šviesti išeiviją.

Valdyba

Paul Miller, pirmininkas,
Bruno Bruknis, vice-pirm.
John Svitorius, vice-pirm.
Emily Vičas, sekr.
Mary Barnet, ižd.
John Byanskas, mokytojas.

BIRUTĖ

Dramos ir Dailės Draugija

Chicagoj Birutės choras yra atlikęs didelį kulturinį darbą. Iki 1907 metų Chicagoj buvo tik vienatinis Dr. V. Kudirkos choras. Tai buvo laisva draugija, nepriklausanti nuo klebonų malonės. Prie Dr. V. Kudirkos choro priklausė burelis asmenų: Domijonaitienė, Olševskis, Šeškienė, Dundulienė, Gilbaitienė, Katkevičienė, Sutkienė, Horodeckaitė, A. Žemaičiutė, Domijonaitis, K. Gugis, Švirmickas, J. P. Varkala, Jančauskas, Dundulis, Sutkus, Ilgaudas, Bruzevičius, Girijotas, ir kiti.

Choro mokytoju buvo vokietis Beidel, kuris sukomponavo keletą lietuvių dainų, o daugiausiai choras mokinosi iš žinomos raudonais viršeliais knygos.

Tais laikais liaudis buvo stiprioj kunigų įtakoj. Dr. V. Kudirkos chorui sunku buvo dirbti. Gavėnios laiku į šio choro parengimą, kad atsilankydavo 30 asmenų, tai buvo didelis pasisekimas. O dabar, gavėnia ar negavėnia, beveik vis tas pats.

Rudenį, 1907 metais, atvažiavo Chicagon Mikas Petrauskas. Kai tik atvažiavo, tą patį vakarą atsilankė į Dr. V. Kudirkos choro repeticiją. Kai pamatė Miką Petrauską, visi choristai nudžiugo, net akys jų nušvito. Toks gražus vyras: aukštas, baltas, geltonais užraitytais usiukais, gražiai lietuviškai kalba, pianą skambina, puikiai dainuoja ir kompozicijas rašo.

—Klausykit choristai, — pareiškė Mikas Petrauskas, — uždainuokim liaudies dainą, kurią jus visi mokate.

Įlindo į vidurį choro, sustatė visus labiau į kruvą, padavė balsus ir kad jau užtraukė liaudies dainą, net sienos sudrebėjo.

"Aha, pamanė choristai, čia tai bent mokytojas."

Mikas Petrauskas apsigyveno Chicagoj.

Ilgaudas, varde Dr. V. Kudirkos choro, sukvietė apie 100 jaunimo ir suorganizavo Lietuvių Giedorių Draugystę.

Vasario 23, 1908, pirmu syk Chicagoj buvo suvaidinta Miko Petrausko parašyta operetė "Kaminakrėtis ir Maluninkas", West Side Auditorijoj. O kovo 1 dieną buvo surengtas koncertas Miko Petrausko naudai. Balandžio 26, 1908, operetė "Kaminakrėtis ir Maluninkas" buvo pakartota. Vakaras davė nuostolį. Tuomet Ilgaudas ir Balutis sudėjo po $50.00 ir įteikė Mikui Petrauskui kaipo to vakaro pelną.

Gegužės 31, 1908, buvo suvaidinta Miko Petrausko parašyta "Birutė", International teatre. Publikos buvo 1,500 ir liko pelno. Po šio perstatymo Lietuvių Giedorių Draugystę pavadino "Birutė", kuri ir šiandien gražiai gyvuoja.

"Birutės" perstatyme dalyvavo: Birutė — M. Horodeckaitė, Tėvunas — B. Vaitiekunas, Broliai — Kasputis ir A. Pocius, Keistutis — Vitkevičia, Vaidyla — Zacharevičia, vaikas — Domijonaitukas, Dziunksteinas — Janušauskas, Lizdeika — Sutkus, Vaidelutės — Domijonaitienė, Jakavičiutė, ir Petraičiutė.

Mikas Petrauskas išvažiavo iš Chicagos 1911 metais. Tuomet Birutės chorą vedė Xaveras Strumskis, paskiau Antanas Pocius ir Petras Sarpalius. Tada prie Birutės mažai narių priguliejo, upas buvo nupuolęs. Tuo tarpu atvažiavo komp. Stasys Šimkus į Chicagą. Kai atvažiavo St. Šimkus, Birutės choras kaip iš miego pabudo.

Komp. St. Šimkus, tai tikras lietuviškos dainos meisteris: jis gerai supranta lietuvių dainos dvasią ir moka iš dainos ištraukti pačias skambiausias, jautriausias ir gražiausias melodijas. Komp. St. Šimkaus kūriniai visai skirtingi nuo Miko Petrausko. Ir St. Šimkus savo kuriniais ir vedimu choro sužavėjo visus dailės mėgėjus. Ir publika jį labai pamėgo. Birutė, vadovaujant St. Šimkui, suvaidino: "Atsisveikinimas su Tėvyne", "Čigonai", ir "Išeivis". Tai vis komp. St. Šimkaus kūriniai.

Išvažiavus St. Šimkui, Birutės chorą vedė: Antanas Kvedaras, Antanas Vanagaitis, Antanas Olis, Kazys Steponavičius, Mikas Jozavitas, o nuo 1933 metų veda inžinierius Jonas Byanskas. Tai yra visiems žinomas talentingas ir gabus Birutės vedėjas. Jis, kaip matote, inžinierius ir pianistas. Visą savo liuosą nuo inžinerijos laiką pašvenčia muzikai ir mokina Birutės chorą. Tokių inteligentų Amerikoj nedaug tėra.

Birutės chorui yra daug pasidarbavusių asmenų. Čia keletą paminėsiu: Jonas Ilgaudas, Marė Domijonaitienė, Lilia Žilvičiutė-Vanagaitienė, Aleksandras Misevičius, Adomas Misevičius, Vanda Misevičiutė, J. Puišis, Julija Misevičiutė, Petronėlė Millerienė, Vanda Byanskienė, Adomas Maskoliunas. Solistės ir solistai: Salomė Staniuliutė, Stella Staniuliutė, Ona Rudauskaitė-Biežienė, K. Kliauga, Zosė Vitaitienė, Povilas Stogis, Pranas Jakutis, Mariona Rakauskaitė, Nora Gugienė, Julė Gapšienė, Jieva Širvaitė, Genovaitė Šidiškiutė-Gedraitienė, Antanas Kaminskas, Kazys Pažerskis ir Povilas Mileris, dabartinis Birutės pirmininkas, kuris nesigaili nei savo energijos, nei savo išlaidų, vien tik trokšta, kad palaikyti Birutės chorą pirmaeiliu Chicagoj lietuvių laisvu chorų.

Ir taip Birutė per 32 metus Chicagoj atliko žymų kulturinį darbą. Birutės choras yra Chicagos lietuvių pažiba.

—**Antanas Žymontas**

BIRUTĖS CHORAS

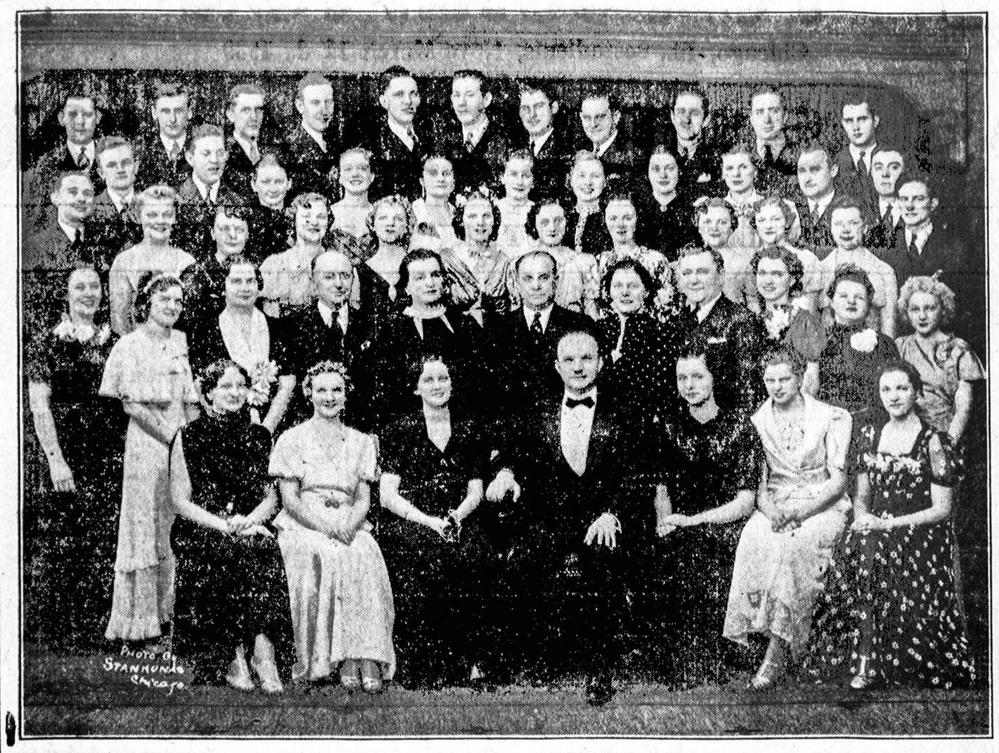

SVEIKINA NAUJIENAS

Lietuvių Universiteto Kliubas sveikina NAUJIENAS su 25-tų metų jubiliejaus sukakčia ir linki joms ilgiausių metų! Per savo gyvenimą NAUJIENOS atliko didelius darbus lietuvybės labui, žmonių apšvietai ir visada teisingai nurodė delko demokratiška tvarka žmonėms yra geriausia. Šia proga musų jaunutė studentų organizacija reiškia gilią pagarbą visiems tiems lietuviams ir musų tėvams, kurie, atvykę į šią šalį, sukurė ir išaugino tokį didelį ir gerą apšvietos dienraštį.

Sykiu reiškiame gilią pagarbą ir linkime ilgiausių metų gerbiamam NAUJIENŲ redaktoriui, mokslo žmogui, gabiam laikraštininkui, kuris nenuilstamai dirbdamas prie dienraščio per 25-is metus nuveikė milžinišką darbą.

NAUJIENŲ naujojo namo fondam, pradžiai, skiriame $10.00 ir tikimės, kad per ateinančius 25-is metus NAUJIENŲ gyvavimo kur didžiumoj gal jau bus čia augę lietuviai, tai mes jaunoji karta naudosimės daugiausia tuo namu kaipo įstaiga, savo ir savo brolių-sesių apšvietai, ir lietuvybės palaikymui. Tai bus musų visų amerikiečių lietuvių kulturos centras.

Su pagarba,

LIETUVIŲ UNIVERSITETO KLIUBAS
Stanley Drigot
Pirmininkas
Wenetta Grybas
Sekretorė

Susivienijimas Lietuvių Namų Savininkų Bridgeporte

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim dienraščiui ilgiausių metų — kad jis darbuotųsi dar šimtą metų lietuvių labui.

Valdyba:
Ant. šimkus, pirm.
John Begin, vice-pirm.
Stan. Kunevičius, nut. rašt.
Dom. Gulbinas, fin. rašt.
Jonas Motiejunas, kont. rašt.
Petras Balsis, ižd.

Bridgeporto Namų Savininkų tikslai: dalyvauti politikoj; prižiurėti, kad naktimis butų apšviestos gatvės; rupintis, kad butų pakankamai policijos apsaugos nuo valkatų ir plėšikų; apsaugoti organizacijos narius nuo nepadorių nuomininkų ir t. t.

Ši organizacija įkurta kovo 3 d., 1919 metais iš 24 narių. Šiuo laiku turi apie 100 narių. Pirmieji organizatoriai buvo: Alex Bijanskas, Ben. Butkus, Jonas Ewaldas, Antanas Bugailiškis. Juozas Ridikas ir kiti. Pirmoji valdyba: A. Bijanskas, pirm.; B. Butkus, vice-pirm.; J. Ewaldas, nut. rašt.; A. Bugailiškis, fin. rašt.; J. Ridikas, ižd.

Susivienijimo Lietuvių Am. 260 kuopa Marquette Park

Sveikinam "Naujienų" įkurėjus, redakciją ir visus bendradarbius su 25 metų sidabriniu jubiliejum ir linkim "Naujienoms" ir jų visiems darbuotojams ilgiausių, ilgiausių laimingų metų.

Valdyba:

Aug. Andriukaitis — pirm.
Thomas Aleksynas, — v. pr.
Robert Račaitis — fin. sekr.
Kaz. Liutkus — prot. sekr.
Ben. Pužauskas — ižd.
A. Strakauskaitė — ižd. gl.
G. Zelnis — ižd. glob.
J. Jucas — marš.

Kuopa suorganizuota gruodžio 1 d. 1926 metais. Organizatoriai buvo Kazys Mačiukas ir kiti. Šiuo metu kuopa turi virš 100 narių.

Kuopą atstovaus "Naujienų" koncerte K. Mačiukas ir K. Liutkus.

Humboldt Park Lietuvių Politikos Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su dvidešimt penkių metų sukaktuvėmis. Linkim Naujienoms ir jų viršininkams vesti lietuvių liaudį demokratiniu pažangos keliu per ilgus metus.

Valdyba:
Pirm.—John Grakow
Vice-pirm.—Mike Čepulevičius
Nut. sekr.—Antanas Lungevičius
Kasierius—John Kuprevičius
Fin. sekr.—Stanley Beneskis
Maršalka—Ant. Kuprevičius.

Humboldt Park Lietuvių Politikos Kliubas įsikurė rugpiučio mėnesį 1926 metų.

Svarbiausias kliubo tikslas: vienyti lietuvius gyvenančius Humboldt Park apylinkėj, dalyvauti visokiuose politiškuose ir tautiškuose reikaluose.

Kliubas visuomet remia progresyviškus tautiškus darbus.

Remkite tuos, kurie garsinasi "NAUJIENOSE"

Toronto Lietuvių Socialdemokratų Kuopa

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim dienraščiui "Naujienoms" ir jų redaktoriui gerb. Dr. P. Grigaičiui, kurių dėka musų S. D. kuopa įsikurė, ilgiausių metų.

Kuopos vardu,
A. Frenzelis ir V. Dagilis.

Garfield Park Vyrų ir Moterų Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim dienraščiui ilgiausių metų.

Valdyba:

George Madalinskas, pirm.
Paul Zalenk, vice-pirm.
M. Medalinskas, nut. rašt.
C. Katallo, fin. rašt.
M. Kaziunas, ižd.

Garfield Park Kliubas pasižymi tuomi, kad jisai visuomet prisideda prie progresyviškų darbų. Aš manau, kad per jo visą gyvavimo laiką negalima butų rasti nei jokių progresyvių nuveiktų darbų, kad Kliubas nebutų pārėmęs morališkai ir finansiškai.

Gruodžio mėnesį 1916 metais, susirinkę N. Vilimaitis, J. Paliulionis, T. Lapėnas, A. Janulevičius, K. Katelis, J. Zubavičius ir kiti, suorganizavo Lietuvių Džianitorių Kliubą. Kliubas nuo pat pradžios buvo pašalpinis.

Kad pasekmingiau gauti narių, 1926 metais kliubas permainė savo vardą į dabartinį Garfield Park Lietuvių Vyrų ir Moterų Pašalpos Kliubą.

Kliubą atstovaus "Naujienų" jubiliejiniame koncerte J. Woski ir F. Stanionis.

Brighton Park Moterų Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim "Naujienoms" ilgiausių metų.

Valdyba:
A. Zabukienė—pirm.
M. Kiaunienė—vice pirm.
S. Puniškienė—sekr.
Mrs. Burokienė—fin. sekr.
R. Budrienė—ižd.

Tikslas Moterų Kliubo patraukti moteris prie kulturinio, labdarybės ir apšvietos darbų, taipgi kiek galint prisidėti prie jaunuolių organizavimo ir jų organizacijų palaikymo.

Kliubas įsikurė sausio 4 d., 1935 m.

JONIŠKIEČIŲ LABDARYBĖS IR KULTUROS KLIUBAS

Įvertindami "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname "Naujienas" su 25 metų jubiliejum, linkėdami laimingo pasisekimo ateityje.

Valdyba:
Jonas Jonkus-pirm.
B. Vaitekunas-nut. rašt.
Stella Mickevičiutė-fin. rašt.
Leona Baltienė-ižd.
Mrs. Laučienė-kont. rašt,
N. Mickevičienė, M. Misevičienė ir M. Dantienė-kasos globėjos

Joniškiečių Kliubas įsikurė birželio 11 d. 1925 m. iš sekamų narių: Antanas Brijunas, Juozas Brijunas, Julius Butautis, Jieva Gasparaitienė, Antanina Burnickienė, Akvilė Ančiutė, K. Kipšas, Z. Kigiutė, J. Pauga, J. Jonkus ir kiti.

Joniškiečių kliubo tikslas: labdarybė ir kultura. Joniškiečiai remia visur lietuvių visuomenės kulturinius ir labdaringus užmanymus. Prie progos reikia priminti, kad Joniškiečiai pirmutiniai įkurė kulturinį kliubą iš vienos apielinkės lietuvių.

Joniškiečių Kliubą atstovaus "Naujienų" koncerte Kazys Baltas ir Jonas Gasparaitis.

Draugystė Palaimintos Lietuvos

Sveikinam "Naujienų" įkurėjus, redakciją ir visus bendradarbius su 25 metų sidabriniu jubiliejum ir linkim "Naujienoms" ir jų bendradarbiams ilgų laimingų metų.

John Jackas, pirm.
A. Subaitis, vice-pirm.
Gasper Pakeltis, nut. rašt.
F. Micklin, fin. rašt.
Frank Medalinskas, ižd.
F. Margevičia, kon. rašt.
F. Sherpetis, kasos glob.

Ši draugija per visą savo gyvavimo laiką pasižymėjo savo gausiu aukavimu įvairiems progresyviškiems, tautiškiems ir kulturiškiems darbams. Ypatingai daug aukojo Lietuvoj nukentėjusiems nuo karo žmonėms, Lietuvių Raudonajam Kryžiui, Tautiškoms Kapinėms ir net Nežinomam Kareiviui paaukavo $10, kuris atsišaukė po Pasaulinio karo.

"Naujienoms" įsikurus, D-ja nusipirko kelioliką šėrų ir liko "Naujienų" dalininke.

Draugystė Pal. Liet. pirmą susirinkimą laikė rugpiučio 12, 1906 metais, Paugo svetainėj, 1900 S. Union ave. Pirmutiniai tvėrėjai šios draugijos buvo: S. Armonas, St. Baraviče, F. Kucenas, Alex Vigreckis, J. Stankevičia, J. Yocius, V. Bukauskas, Y. Bielskis, Pauga ir kiti. Pirmutiniam susirinkime susirašė 17 narių, o šiuo laiku turi apie 500 narių.

Draugija sergantiems savo nariams moka pašalpą, o nariui mirus išmoka pomirtinę.

Susivienijimas Liet. Am. 63 kuopa Burnsidėj

Sveikiname "Naujienas", redaktorius, administraciją, įkurėjus ir visus bendradarbius ir linkim ilgiausių metų.

Valdyba:

P. J. Kučinskas, pirm.
B. Barniškis, vice-pirm.
J. Rasmos, nut. rašt.
A. Laurutėnas, fin. sekr.
J. Alexandravičius, ižd.

Ši kuopa įsikurė 1914 metais iš 12 narių, o šiuo laiku turi 160 narių.

Amerikos Lietuvių Daktarų Draugija Chicagoj

Sveikinam "Naujienas" 25 metų sidabrinio jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų.

Daktarų Draugijos vardu,
Dr. A. J. Gussen, sekr.

Pirmam Amerikos Lietuvių Dienraščiui NAUJIENOS jo 25-kių Metų Jubiliejui

Reiškiu Savo Pagarbą ir Linkėjimus
TED GUDAITIS TAVERN
2853 W. 63rd St.

Skelbimai Naujienose duoda naudą dėlto, kad pačios Naujienos yra naudingos.

Sveikiname Dienraštį "NAUJIENAS"
25 Metų Jubiliejaus Proga ir Linkime
Joms Ilgiausių Metų!

CONRAD
FOTOGRAFAS
420 West 63rd Street
Phone ENGLEWOOD 5883—5840

Su 'Naujienoms' susipažinus

Dr. Br. J. Zubrickas

Atvirai prisipažinsiu, kad begyvendamas Europos kontinente nebuvau matęs arba skaitęs chicagiečių leidžiamo dienraščio "Naujienų". Tiesa, daugel kartų Lietuvoje ir net Vienoje (mano laikais buvusi nepriklausoma Austrijos sostinė) girdėjau, kad toks laikraštis yra anapus vandenyno amerikiečių lietuvių leidžiamas. Bet man kažin kodėl nebuvo lemta Europos žemyne jas pasiskaityti, nė pamatyti. Apie to laikraščio formatą, vedamąją tvarką ir principinius nusistatymus neturėjau tuo laiku mažiausio supratimo. Iš nugirstų kalbų sprendžiau, kad tai buvo pažangiųjų žmonių redaguojamas laikraštis, ypaš kai redaktorių priešakyje stovėjo toks asmuo kaip Dr. P. Grigaitis, kurs beveik visai progresyviniai nusistačiusiai Lietuvos visuomenės daliai yra gerai žinomas. Lietuvoj žino jį taip pat ir priešingi jo nusistatymams žmonės. Savaime suprantama, kad visokie atsiliepimai apie "Naujienas" kaskart iššaukdavo manyje didesnį susidomėjimą ir karštesnį pageidavimą kaip nors nutvėrus susipažinimui kad ir seną egzempliorių. Nežiurint visų pastangų, ypač Vienos padangėje, aš neturėjau progos numalšinti mano dėl "Naujienų" atsiradusį troškulio jausmą.

Kas yra truputį mokslo žinių ragavęs arba yra įprates literaturą skaityti, tas neabejotinai yra patyręs, kad be spaudos negalima arba labai sunkiai apseinama, ir toks dalykas kaip dvasinis troškulys arba geriau pasakant dvasinis alkis tikrai randasi ant šios žemės paviršiaus. Kiekvienąs mokąs skaityti ir rašyti pripažins, kad dvasinis alkis sukelia kone tas pačias pergyvenimo žymes kaip ir fizinis alkis. Kaip dėl vieno, taip ir dėl kito mes tolygiai sielojamės, kankinamės ir tik tada paliekame ramųs, patenkinti, kai pageidaujamasai objektas patenka į musų rankas. Gal tai buvo mano paties neapsukrumas ar tiesiog apsileidimas, kad taip ilgai truko iki išvydau "Naujienų" egzempliorius. Bet kaip ten nebuvo, aš tvirtai tikiu, kad niekas mane už tai nepasmerks, nei į koncentracijos stovyklą neištrems, nei kitokios bausmės nepaskirs.

Šiandien "Naujienų" dvidešimt penkių metų sukaktuvių proga noriu išreikšti savo įspūdžius, kuriuos aš įgijau jų puslapius beskaitydamas. Kaip jau minėjau, tiktai Amerikon atvykęs turėjau garbės su "Naujienomis" arčiau susipažinti. Tai buvo ne daugiau ir nemažiau kaip trejetas metų atgal, kai jos pirmą kartą pateko į mano rankas. Nors pažintis ilgokai užtruko, bet visą laiką nenustojau vilties , kad kada nors galėsiu patenkinti savo dėl jų atsiradusį geidulį. Čia pat noriu pabrėžti, kad mano nuolatinis susidomėjimas ir nerimastaujantis noras bei laukimas vėliau rado savo pasiteisinimą. Šiandien širdingai džiaugiuos, kad neteko apsivilti. O kiek kartų pasitaiko, kad belaukiant ką nors išsipildant ir nesigailint tam tikslui energijos išeikvojimo mes vietoj džiaugsmo ir laimės jausmo tik apmaudo bei rustybės valandas pergyvename. Mano atsitikime kas liečia "Naujienas" turiu pasakyti, kad visa ką tikėjausi, to dienraščio skiltyse pamatyti ir skaityti tikriausiai išsipildė. Tiesą pasakius jose pastebėjau net daugiau medžiagos ir geresnės tvarkos, negu prieš tai kad įsivaizdavau. Pirmą žvilgsnį metus į "Naujienas" jos man tučtuojau priminė kadaise Austrijos socialdemokratų Vienoje leidžiamą laikraštį "Arbeiter-Zeitung", kuris be pažiurų ir partijų skirtumo — visų tolygiai buvo pripažintas kaip rimtas ir pavyzdingas darbininkijos bei socialistinės minties dienraštis. Ne tik vietiniai, bet ir užsieniniai žurnalistai bei politikai palankias recenzijas apie patį laikraštį ir vyriausiąjį tų laikų redaktorių Friedrich Austerlitz parašydavo. Friedrich Austerlitz (jau miręs) buvo plačiai žinomas laikraštininkas ir visų gerbiamas teisių bei spaudos žinovas. Padaręs tokią lygiagretę tarp "Naujienų" ir buvusio pasaulinio masto dienraščio "Arbeiter-Zeitung" aš nepaprastai nudžiugau ir akimirkoje entuziazmo banga liepsningai perbėgo per mano kuną. Tai buvo tikra šventė mano sieloj. Jei bučiau poetas arba rašytojas, galėčiau pasistengti visa smulkiau aprašyti. Bet gaila, kad nei į vieną, nei į kitą nepretenduodamas negaliu tų jausmų virpėjimus išsamiau pailiustruoti ir užtat pasitenkinu išreikšdamas tuos pergyvenimus bendrais žodžiais. Nuo pirmo mano susipažinimo ir visą laiką iki šiai dienai nenustojau gerėjęsis "Naujienų" redaktorių sugebėjimu tą dienraštį taip gerai ir gražiai pastatyti. Savaime suprantama, kad šitas pažymys yra daug prisidėjęs prie jų ilgo gyvavimo ir gero pasisekimo. Juk kitokiu atveju nė vienas dienraštis neturėtų pakankamo skaičiaus skaitytojų ir negalėtų pats iš savęs išsilaikyti, jei jis nebutų tinkamai tvarkomas ir neduotų savo prenumeratoriams gero maistingo dvasinio peno. Kiekvienas iš musų nusipirkęs laikraštį reikalauja, kad jo medžiaga butų ne sausa, bet įvairi ir įdomi. Tolimesnis musų pageidavimas yra užtikti jame visokeriopų informacijų, kurie nebutų per daug pasenę, bet švieži ir tikru laiku paduoti. Kitas gana svarbus dalykas yra, kad visos informacinės žinios butų teisingos ir tikslos. Šitos savybės kaip tik padeda išpopuliarinti dienraštį ir pritraukti didelį skaičių nors kitaip nusistačiusių ir mąstančių skaitytojų. Mano supratimu "Naujienos" kaip tik pasižymi visomis tomis geromis ypatybėmis ir pilnai pateisina savo pasirinktą vardą. Bet tuomi dar neišsemiama jos charakteristika. Atidžiai skaitant galima kur kas

(Tęsinys ant 4-to pusl.)

Draugija Lietuvos Vėliava Amer. No. 1

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų visam "Naujienų" štabui ir įkurėjams.

Valdyba:

K. Davis, pirm.
J. Budrickienė, vice-pirm.
P. Budreckis, nut. rašt.
S. Skridulis, fin. rašt.
A. Česna, kasier.
A. Kučinskienė, S. Jovanaitis, kas. glob.

Draugija Lietuvos Vėliava įsikurė 1913 metais iš 12 narių, o šiuo laiku turi virš 100. Įkurėjai šios Draugijos buvo šie: Alex Ambutas, F. Mastauskas, Antanas Czesna, J. Grakauskas, D. Motuzas, F. Motuzas.

Draugijos tikslas, sergantiems nariams mokėti pašalpą, o nariui mirus išmokėti pomirtinę.

Chicagos Lietuvių Choras

PIRMYN

—džiaugiasi, kad Jo Geriausias Draugas, Dienraštis "NAUJIENOS" šiandien švenčia 25 Metų Jubiliejų.

"NAUJIENOMS" ir Visiems Jų Vedėjams dainuojam,

ILGIAUSIŲ METŲ!
DŽIAUGSMINGŲ METŲ!

A. VAIVADA, Pirm.
A. FAIZA, Vice-pirm.
G. MILLER, Vice-pirm.
J. RUKŠTALA, Už. Sekr.
J. KAZLAUSKAITĖ, Kor. Sekr.
CH. KRIŠČIUNAITĖ, Kont. Sekr.
A. MICKEVIČIUS, Fin. Sekr.
M. OKSAS, iždi.
O. SKEAERIUTĖ, Par. Komisijos Pirm.

ŠIRDINGAI AČIU!

NARIAI FONDO "PIRMYN" CHORO KELIONEI LIETUVON

Neužimdamas vietos savo praeities atpasakojimui, Chicagos Lietuvių Choras "Pirmyn" šia proga nori pasakyti viešą širdingą ačiu "Naujienoms" ir visiems naujieniečiams už suteikimą chorui galimybės aplankyti Lietuvą pereitą vasarą, o vėliau ir stambesnes Amerikos lietuvių kolonijas Jungtinėse Valstijose ir Kanadoj. Ypatingai padėkai "Pirmyn" nori išskirti sekamus gerus naujieniečius kurie sudarė Fondą "Pirmyn" Choro Kelionei Lietuvon ir rupinosi pinigų sukėlimu kelionei bei tvarkė kitus kelionės reikalus.

Iš kairės dešinėn (pirmoj eilėj) Fondo nariai: A. Stuparienė, P. Olšauskas-finansų sekr., L. Gircaitė-sekretorė, Antanas Vilis-pirmininkas, V. Deveikiutė, Chas. Kriščiunas-vice-pirm. P. Grigonienė.

Antroj eilėj (iš kairės): K. Steponavičius-choro vedėjas, V. Ascila, M. Ascilienė, G. Norbutas-iždo globėjas, J. Navickienė, J. Kančauskas ir W. Neffas-iždininkas. Paveiksle truksta Fondo narių K. Stuparo ,J. Petrošiaus, X. Šaikus ir H. Kančiauskienės-iždo glob.

Lietuvių Laisvės Mylėtojų Draugija Waukegan, Ill.

Sveikinam "Naujienas" kaipo pirmą ir didžiausią dienraštį Amerikoj, sulaukusį savo sidabrinio jubiliejaus, tai yra 25 metų gyvavimo sukakties.

Valdyba:

Juozas Mačiulis, pirm.
Felix Seder, vice-pirm.
Suzana Gabris, rašt.
E. Kernagis, fin. rašt.
Chas. White, iždi.
Dominik Lauraitis ir Chas. Ambrose, iždo glob.
P. Rukštelis ir J. Jarušaitis, maršalkos.

Waukegano Kulturos Draugija

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim "Naujienoms" ir jų darbuotojams ilgiausių metų. Lai gyvuoja "Naujienos" ir jų visas štabas.

Valdyba:

P. Dauderis, pirm.
K. Ambrose, vice-pirm.
Jennie Laurel, užr. rašt.
Suzana Gabris, sekr.-iždi.
V. Kriper, Vera Dauderis, iždi. glob.
A. Lukauskas, marš.

Draugija rupinasi švietimo ir kulturos reikalais ir esant palankioms sąlygoms Draugija rupinasi įkurti meno ir sporto sekcijas.

Susivienijimo L. A. 139 Kp.

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga, velydami "Naujienoms" pasekmingai gyvuoti ir tarnauti lietuvių visuomenei, kaip kad tarnavo per praėjusius 25 metus. Taipgi sveikinam "Naujienų" redaktorių Dr. Pijų Grigaitį velydami geros sveikatos ir energijos, kad išlaikytų "Naujienas" ir ant toliaus visuomenišku laikraščiu, kaipo liaudies švietėją.

Valdyba:

J. Pučkorius, pirm.
J. Palionis, vice-pirm.
A. Narbutas, prot. rašt.
B. Gailevičius, fin. rašt.
J. Zukauskas, iždi.

Antanas Povilonis, Lietuvių Kulturos Ratelio darbuotojas; vienas Ratelio organizuotojų ir du metu buvęs jo pirmininkas.

Lithuanian National Democratic Club of Chicago

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų.

Kliubo vardu:

K. Slepetis, pirm.
P. Lukas, vice-pirm.
N. Radžius, nut. rašt.
C. Krikščiunas, iždi.
J. Bložis, korespondentas.

Kliubą suorganizavo K. Slepetis, P. Lukas ir Walter Malius iš 10 narių. Šįmet turi apie 200 narių. Veikia daugiausia Marquette ir Brighton Parke.

Kliubo tikslas veikti politikoj.

Lietuvių Jaunimo Kulturos Ratelis

(*Trumpa Ratelio Istorija*)

Šis ratelis susitvėrė lapkričio 15 d., 1936 m. Chicagoje. Sumanytojas buvo Juozas Kaunas. Po keleto privatiškų pasikalbėjimų su atskirais asmenimis tapo sušauktas viešas susirinkimas viršminėtą dieną. Susirinko apie 10 asmenų. Tai jaunimas, kuris Amerikoje gimęs, o Lietuvoj užaugęs. Po trumpo pasikalbėjimo išrinkta laikina valdyba, kuri susidėjo iš sekančių asmenų: pirmininkas J. Kaunas, vice-pirm. Kasparas Danta, sekretorius Bronius Gediminas ir iždo sekretorė Antose Dambrauskaitė. Taipgi išrinkta įstatų komisija iš trijų: Antanas Povilonis, Juozas Kaunas ir Aleksas Vaizgėla.

Nutarta naują organizaciją pavadinti: Lietuvos Išeivių Jaunimo Neprigulmingas Kliubas. Vėliau tas vardas buvo pakeistas į tokį, kokiu ir dabar jis vadinasi, nes pirmasis vardas neatitiko naujos organizacijos tikslui. Tiesa, kaikurie buvo tokios nuomonės, kad reikia susiburt į daiktą visiems "grinoriams" ir sau šokt, ir baliavot. Bet vėliau prieita išvadas, kad tokia organizacija yra bevertė ir jos nė spauda nė žmonės nerems. Todėl už tikslą pasiskirta kultura, tai yra: ruošti vaidinimus, rengti paskaitas, įsisteigti knygyną ir t. t.

1936 metų gruodžio mėnesio pabaigoj buvo išrinkta pastovi valdyba vieniems metams. Į ją įėjo: J. Kaunas, pirmininkas; St. Bagužis, vice-pirm.; B. Gediminas, užrašų rašt.; A. Vaizgėla, finansų raštininkas; ir iždininkas A. J. Povilonis.

Kitame susirinkime, rezignavus Vaizgėlai, jo vieton išrinkta E. Žasytaitė.

Vėliau, J. Kaunui rezignavus, pirmininku tapo išrinktas Antanas Povilonis.

Tas pareigas jis ėjo per du metu. Jam pirmininkaujant, Ratelis padarė didelę pažangą. Jis priruošė Ratelio konstituciją, pasirupino gauti Rateliui Illinois Valstijos čarterį, ir nariais Ratelis paaugo iki apie 100 narių.

Daug pasidarbavo Boleslovas Lėkšna, kuris per du metus buvo iždininku. Šiems metams jis išrinktas Ratelio pirmininku.

Taipgi daug veikia ir sekantys nariai: Alfredas Butkus, per du metu ėjęs protokolų raštininko ir korespondento pareigas; Ant. Jakutis, daug pasidarbavęs biznio komisijoje; V. Raila, kaipo meninkas, Ratelio vardą pastatė tarpe organizuotų meno grupių Chicagoj. Jo sumanymu tapo suorganizuotas ir Ratelio Choras.

Chorą mokina Daratėlė Judzentavičienė-Zdaniutė. Tai jauna, gabi muzikoje moteris, kuri nors ir Amerikoje gimus ir augus, bet lietuvių kalbą vartoja labai puikiai, nes ji užaugo tarpe Pennsylvanijos mainerių, kur lietuvių kalba skamba taip plačiai, kaip ir Lietuvoje.

Pradžioje buvo manyta į Ratelį priimti tik iš Lietuvos atvykusį jaunimą. Bet dabar priimama ir čionai gimęs jaunimas. Šiuo tarpu įstojimas neimama, o nario duoklė tik 10c į mėnesį.

Nariais priimami nuo 16 iki 35 metų, be skirtumo politinių bei religinių įsitikinimų. Ratelis prie politinių partijų neprisideda. Musų tikslas yra menas ir apšvieta, ir pasibrėžę eiti pirmyn su visa progresyve Amerikos lietuvių išeivija.

Šių metų Ratelio valdyba susideda iš sekančių asmenų: pirm. B. Lėkšna, vice-pirm. A. Paplauskas, protokolų raštininkė B. M. Burbulytė finansų raštininkė E. Žasytaitė ir iždininkas Antanas Jakutis.

Lai gyvuoja Amerikos Lietuviai!

Lai gyvuoja "Naujienos".

—*A. J. P.*

Lietuvių Moterų Draugija "Apšvieta"

Įvertindamos "Naujienų" nuveiktus darbus visuomenės labui sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų.

Valdyba:

A. Misčikaitienė, pirm.
M. Zolpienė, vice pirm.
A. Jonikienė, nut. rašt.
M. Visčiulienė, fin. rašt.
K. Keturakienė, iždi.
M. Schultz ir M. Endziulienė, kas. glob.

Apšvieta įsikurė kovo 3 d., 1907 metais. Bridgeporto kolonijoj moterys tuo laiku neturėjo savos organizacijos. Paragintos T. Domijonaičio, A. Lalio, A. Petraičio ir dėdės šerno moterys įkurė savą laisvą draugiją. Kadangi ši draugija buvo laisvų pažiurų, tai pirmutinėms moterims ir merginoms reikėjo sunkiai nukentėti nuo tamsių tikinčiųjų moterėlių. Vyrai bardavo savo moteris, kurios norėdavo priklausyti prie apšvietiečių. Dar blogiau buvo merginoms, nes vaikinai sužinoję, kad jos priklauso prie laisvos draugijos, atsisakydavo vesti. Nežiurint tokių sunkių aplinkybių, draugija pradėjo tarpti ir išsilaikė iki šiandien.

Pirmos tvėrėjos:

Marijona Domijonaitienė, mirus
Eleonora Sutkienė
Marijona Laukienė-Olšewskienė, mirus
Marijona Šeškienė, Petronėlė Gilbaitienė, Katarina Katkevičienė, M. Gruzinskienė, A. Žemaitienė ir E. Kazlauskienė.

Pirmutinė valdyba: M. Domijonaitienė, pirm.; K. Katkevičienė, vice pirm.; E. Sutkienė, fin. rašt.; M. Šeškienė, nut. rašt.; M. Olšewskienė, iždi.

Pirmutinės drąsuolės merginos įsirašė 1908 m.: Ona Katkevičiutė, dabartinė Demikienė, A. Puželaitė, P. Kriščiokiutė-Sarpalienė, mirus, ir kitos.

Per visą šios draugijos egzistavimą Draugija surengė 13 perstatymų, kuriems daugiausia režisieriavo M. Dundulienė, apie 11 vakarienių, 19 išvažiavimų, apie 21 prelekcijų bei prakalbų, 3 maskių balius ir 7 bazarus.

Pasiųsta apie $800 į Lietuvą del karo nukentėjusiems našlaičiams ir Amerikoj išaukojo įvairiems tikslams apie $200.00.

Draugija dalyvauja visuose lietuviškuose svarbesniuose parengimuose, prisideda prie kulturinio darbo, daug dirbo Ateities Žiedo draugijėlių organizavime ir palaikyme.

Iš Lietuvos

Statys Mokyklas

TAURAGĖ. — Apskr. s-bė statys murines mokyklas Švėkšnos valsč., Pašlužnių km. — 2 kompl., Eržvilko miestely 6 komplektų ir Laukuvos miestely 6 kompl. Plytas gamins nuosavoje plytinėje Laukuvoj. Darbus atliks ukio budu, nes taip esą žymiai pigiau.

SU "NAUJIENOMS" SUSIPAŽINUS

(Tąsa iš 3-čio pusl.)

daugiau gerų dalykų atidengti ir aprašyti. Gal but, kad ir aš visų nesu pastebėjęs. Nesigiriu. Bet pasistengsiu paminėti tai, kas man labiausiai akysna krinta ir atrodo pagirtina. Iš daugelio kitų pirmon eilėn norėčiau statyti "Naujienų" nuoširdų demokratijos išpažinimą, kurį jos praktikuoja pilniausia to žodžio prasme. Kiekvienas sugebąs rašyti turi progos jose pasireikšti. Nė vienam burna nėra užčiaupiama ir įsitikinimų laisvė nevaržoma. Nežiurint į tai, kad visiems kelias į "Naujienas" yra atdaras ir daug kas ta proga pasinaudoja, vis tik dienraštis išsilaiko švarioj demokratinėj dvasioj. Niekad neužtinkama jose pagiežos ar neapykantos straipsnių. Jos raštų tonas visuomet švelniai skamba ir neturi užgauliojančio pobudžio. Kaip gera ir džiugu, kad negyvename užkerėtame diktaturos krašte, kur ne tik sapudos, bet visokiausia žmogaus laisvė užgniaužta ir visas dvasinis gyvenimas sumonopolizuotas, suparalyžuotas. Tada mes visi be skirtumo butume penami vienpusiška įkyrėjančia medžiaga ir neturėtume teisės pareikalauti sau laisvos nuo niekieno nepriguimingos literaturos. Tiesa, ir demokratinėj šalyj užtinkame dienraščių, kurie tam tikros klikos ar pelnagaudžių verteivių spausdinami ir, be savo partijos kromelio, nieko įdomesnio skaitytojams neteikia. Bet jeigu nenorime, tad niekas mus neverčia tokią literaturą skaityti. Pagal musų skonį pasirenkame ką norime ir žinome, kad tikroj demokratinėj valstybėj nebusime už tai persekiojami, baudžiami arba priskiriami prie "blogųjų piliečių" kategorijos.

"Naujienos" yra šituo atžvilgiu sektinas pavyzdys. Jose medžiaga yra mišri ir semiama iš įvairių gyvenimo sričių. Kiekvienas jos puslapis atrodo gyvas ir įdomus. Jei pradedi sykį skaityti, tad nori jas ir pabaigti nieko nepraleisdamas. Mano akys visuomet godžiai gaudo jose patalpintas žinias, nes esu įsitikinęs, kad "Naujienos" žingsniuoja kartu su gyvenimu, jos progresuoja ir pateikia vėliausias bei patikimas informacijas bėgančiais dienos klausimais. Reikia tiesiog stebėtis ir drauge gerėtis "Naujienų" gabiais korespondentais Lietuvoje, kurie ne tik išsamiai, bet teisingai aprašo visus musų tėvynėje įvykstančius nuotykius. Ne vien Lietuvos kasdieninis gyvenimas "Naujienose" yra vaizdingai ir tiksliai aprašomas, bet ir kitų kraštų svarbesnieji įvykiai randa jose pakankamai vietos, taip kad jas skaitant galima pilnai orientuotis pasaulinės politikos arenoje visai nesikreipiant į kitus išeinančius dienraščius. "Naujienos" yra iš tikrųjų patraukiantis ir rimtas lietuvių dienraštis. Kitas dalykas, kuris mano manymu išduoda "Naujienoms" gerą atestatą, yra jų taktingas laikymasis ir naudojimasis sveikos logikos. Šitas charakteringas bruožas galima diena iš dienos įžanginiuose ir ypatingai "Apžvalgos" skyriaus straipsniuose pastebėti. Veltui ieškotume "Naujienose" kokių nešvarių išsireiškimų atsakinėjant į jų adresu taikomus priekaištus. Į visokiausius užmetimus atsiliepiama ramiu tonu ir labai kritiškai nepasinaudojant jokiais bereikalingais įžeidžiančiais epitetais arba pravardžiavimais. Negalima joms primesti šališkumo, nė aklo fanatizmo. Dienraščio turinys visuomet yra švarus ir įdomaujantis. Pradedant pirmutiniu ir baigiant paskutiniu puslapiu skaitytojas visą skaitymo laiką palieka sužavėtas ir patenkintas. Vargu užtiktume "Naujienose" tokių straipsnių, kuriais vienas negalėtų susidomėti. Paėmus jas į rankas galima buti užtikrintu, kad nebepriseis nuobodžiauti. Jau nekalbant apie politinio turinio straipsnių, kurių mintys visada pagrįstos sveiku ir logišku protavimu, mes taip pat laiks nuo laiko randame gražios medžiagos iš dailiosios literaturos, meno, kulturos ir mokslo sričių. Savaime suprantama, kad paprastam dienraščiui perdaug didelių reikalavimų statyti negalima. Kiek bendrai išsilavinusiam žmogui reikalinga turėti ir privalu su savim nešiotis, kad jis nebutų vėtomas mėtomas dvasiniu atžvilgiu ir kad jis žinotų kas šiame margame sviete dedasi, tiek "Naujienos" pasistengia savo skaitytojams duoti, — jei ne daugiau ir reikia pripažinti, kad jos redakcijos štabas labai vykusiai atlieka tą kulturinį darbą. Skaitytojai yra lavinami blaiviomis bei kritiškomis akimis žiurėti ir įvertinti visus šio žemiško pasaulio apsireiškimus. Toji pati skaitančioji visuomenė neveidmainingai instruktuojama taip šiais laikais gana opiais ir komplikuotais politiniais klausimais. Charakteringa ir tiesiog įsidėmėtina, kad "Naujienos" neužsiima faktų klastavimu nežiurint į tai kaip skaudžiai kokis nors įvykis užgautų jos principinius nusistatymus. Tik siauri vienos ar kitos partijos šalininkai, fanatikai arba šiaip bet kurių idėjų išpažintojai laiko visa ką jų pakraipų žmonės daro ar galvoja neužginčijamu, teisingu ir visiems kitiems privalomu dalyku. Klaidas daryti visi esame daugiau ar mažiau linkę ir nėra mums gėda prisipažinti jas padarius. Svarbu yra iš tų klaidų pasimokyti, kad ateities gyvenime jos nepasikartotų. Ši pagirtina ir taktiška laikysena galima aiškiausiais "Naujienų" eilutėse išskaityti. Jeigu jos kam nors ir simpatizuoja ir atsitinka, sakysime, kad palaikomoji pusė vienokiu ar kitokiu budu nusižengia prieš savo principinius nusistatymus, tad jos nesivaduoja "tautos vado" ar kieno kito išminties neklaidingumu socialiniuose ir politiniuose klausimuose, bet nedviprasmingai pripažins esamųjų kaltę remdamosi vien tikrų šaltinių daviniais. Demogogija ir nešvarus koliojimasis neranda mažiausios vietos "Naujienų" skiltyse, nes jos yra rimtas ir nuoširdžiai lietuvių visuomenei patarnaujantis dienraštis. Iš tikro nesunku yra pašaliniam skaitytojui matyti, kad naujieniečiai atlieka kilnų darbą suteikdami leidžiamam dienraštyj ganėtinai vietos beveik kiekvienai Chicagos ar kitur gyvenančiai organizacijai, draugijai etc. visai neatsižvelgdami į jų nusistatymus ir tokiu budu padėdami visiems be pažiurų skirtumo geriau susiorganizuoti bei sukurti tvarkingas susivienijimo įstaigas. Dienraščio bendradarbių lupomis šnekant jie niekad nėra pareikalavę ir nėra gavę medžiaginio atlyginimo už tokį pasidarbavimą įvairioms organizacijoms. Tai puikus įrodymas, kad "Naujienų" leidėjai nebuvo vienos minties užsispyrėliai, netolerantai arba pelnagaudžiai, bet tarnavo pilna tą žodžio prasme lietuvių išeivijos visuomeniniams bei kulturiniams tikslams. Spėju, kad per tuos dvidešimt penkis nenuilstamus metus daug teigiamo darbo yra nuveikta. Taip pat numanu, kad "Naujienų" redaktoriai ir bendradarbiai su malonumu bei džiaugsmu žvilgtelia į praeitį gerėdamiesi savo gausiais darbo vai-

(Tąsa ant 5-to pusl.)

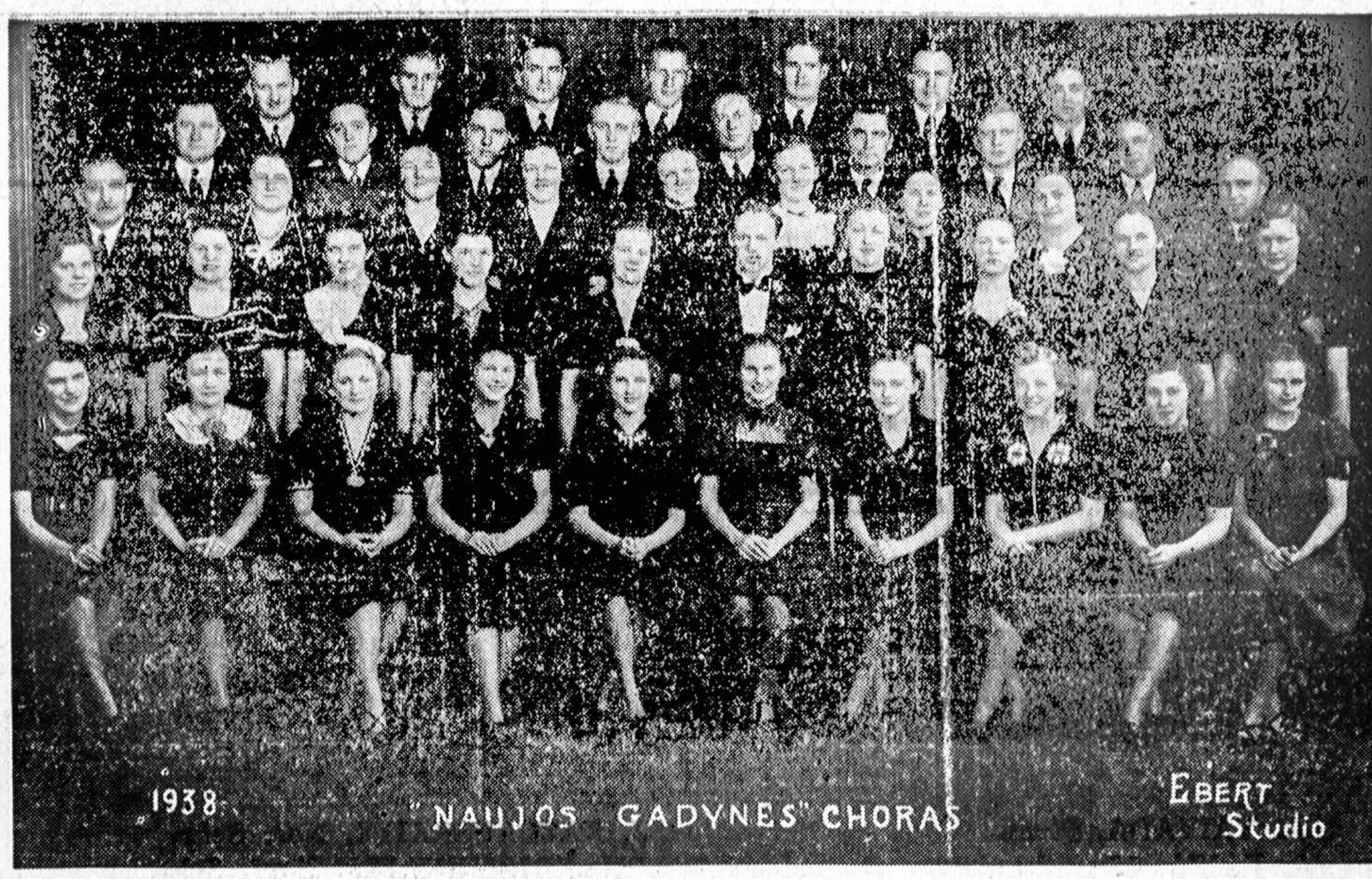

Lietuva Benas, Chicago, Ill.

Sveikiname "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėms ir linkim "Naujienoms" ilgiausius metus gyventi.

Valdyba:

Pranas Bistra-pirm.
Jonas Rakauskas-vice pirm. ir Beno lyderis
Juozas L. Grušas-nut. rašt. ir lyderio pagelbininkas.
K. Phillips-turto rašt.
K. Janušauskas-ižd.
H. Reksnis ir P. Marazas-ižd. glob.
L. Janušauskas-marš.

Lietuva Benas suorganizuotas per Kazimierą Fillipowicz, sausio 9 d. 1902 m. iš 12 narių.

Lietuva Benas tikslas yra suorganizuoti muzikantus į vieną organizaciją, kad visi nariai galėtų sugyventi santaikoj.

Šią organizaciją atstovauti "Naujienų" koncerte išrinkti du atstovai, butent Jonas Rakauskas ir Juozas L. Grušas.

Chicagos Lietuvių Politikos Kliubas

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim ilgiausių metų.

Kliubo vardu,

A. K. Valukas.

Naujos Gadynės Choras

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkime redakcijai, administracijai, visiems bendradarbiams ilgiausių metų.

Valdyba:

E. Grigg, pirm.
J. Valenta, vice-pirm.
L. Kelly, nut. sekr.
J. Milleriutė, fin. sekr.
E. Kučinskienė, ižd.

Naujos Gadynės Choras įsikurė balandžio 1 d., 1932 metų iš apie 35 dainininkų, o šiuo laiku turi apie 65 dainininkus. Pirmutiniai organizatoriai buvo sekanti: J. Virbickas, F. Sadauskas, A. Mitrauskas, A. Petrokas, A. Zabukienė ir V. Senkus.

Choro tikslas skleisti vokališką meną ir lavinti jaunuomenę dailės ir kulturos darbe.

North West Lietuvių Moterų Kliubas

Sveikinam "Naujienas", redakciją, administraciją ir visus jų bendradarbius 25 metų jubiliejaus proga ir linkim geriausių pasisekimų "Naujienoms" ateityje ir ilgiausių metų.

Valdyba:

M. Kriaučiunienė, pirm.
L. Prusienė, vice-pirm.
S. Benekaitienė, nut. rašt.
I. Stasiunienė, fin. rašt.
A. Sliauterienė, ižd.

Rockfordo Lietuvių Kulturos Draugija

Rockfordo Lietuvių Kulturos Draugija laiko sau už pareigą nuoširdžiai pasveikinti bendrai visą "Naujienų" štabą, o ypač Dr. Grigaitį, tą nenuilstantį savo srityje įdealistą, ilgametį publicistą ir liaudies švietėją.

"Naujienos" per pastarus 25 metus faktinai buvo kelrodžiu lietuvių išeivijos pažangiamjudėjimui. Mes pilnai pasitikim, kad jos sugebės ir ateityje toje kryptyje skleisti apšvietą lietuvių visuomenėje.

Proga 25 metų jubiliejaus valdyba ir nariai linki "Naujienoms" ir visam štabui ilgiausių metų.

Valdyba:

M. A. Gibas, pirm.
A. Lukas, vice-pirm.
Birutė Evans, nut. rašt.
S. J. Petrauskas, ižd. ir fin. sekr.

Kulturos Draugija rupinasi švietimo ir kulturos reikalais. Esant palankioms sąlygoms Draugija rupinasi įkurti meno ir sporto sekcijas.

Draugija įkurta 1936 metais iš 32 narių, o šiandien jau turi 192 narius.

Chicagos Lietuvių Politiškas Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim geriausio pasisekimo ateityje.

Valdyba:
C. Virbickas — pirm.
J. Gurskis — vice-pirm.
Stella Sokas — nut. rašt.
Ona Grabas — fin. rašt.
S. Grabas — ižd.

Kliubas įsikurė 1933 metais iš 40 narių. Kliubas rupinasi šios apylinkės piliečių gerove ir politika.

SVEIKINU NAUJIENAS 25 METŲ SUKAKTIES PROGA

Šiuomi turiu garbės pasveikinti Naujienas, jų leidėjus ir redaktorius su 25 metų sukaktuvėmis.

Linkiu Jums ilgai ir laimingai gyvuoti, tęsiant kilnų švietimo darbą Amerikos lietuvių visuomenėje.

Jonas Grigaitis,
Chicago, Ill.

Ir mažosios Lietuvos upės, per kurias anksčiau nebuvo pravažiavimo, dabar jau turi gražius, tvirtus tiltus tiltelius. Čia vieną tokį tiltą matome.

KUPIŠKĖNŲ KULTUROS DRAUGIJA

Įvertindami "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių išeivijoj, sveikiname "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim laimingo pasisekimo ateityje.

Valdyba:
F. Stanionis-pirm.
P. Petrulis-pirm. pag.
P. Balchunas-fin. rašt.
A. Rudinskas-nut. rašt.
K. Matekonis-kas.
K. Katello ir K. Užtupas-kas. glob.

Kupiškėnų Kulturos Draugija pasižymėjo savo gausiu aukavimu Kupiškėnų laisvoms kapinėms įkurti, taipgi ir kitokiems kulturos ir labdarybės darbams. Draugijos tikslas yra dirbti kulturos darbą, taipgi pagelbėti kupiškėnams Lietuvoj įkurti ir užlaikyti laisvas kapines.

Kupiškėnų Kulturos Draugija buvo įkurta birželio 8 d. 1935 m. Pirmutinis susirinkimas laikytas p. P. Švelnio patalpose, kur susirinko 17 ypatų. Pirmieji valdybos nariai buvo šie: P. Švelnis, pirm.; P. Balchunas, rašt.; D. Girdvainienė, ižd.

ŽAGARIEČIŲ KLIUBAS

Sveikinam dienraštį "Naujienas" jų 25 metų sukaktuvių proga ir linkim geriausios kloties lietuvių švietėjui ir stipriausios sveikatos jo leidėjams.

Valdyba:
P. Arlauskas, pirm.
A. Niprikas, vice-pirm.
J. Keturakis, nut. rašt.
O. Užkuraitė, fin. sekr.
S. Niprikas, ižd.
A. Ramašauskienė, kont. rašt.

A. Merovich ir F. Povilaitis, kasos glob.

Lietuvių Žagariečių Kliubas įsikurė birželio 29 d. 1934 m., Brighton Park kolonijoj su 47 nariais, o šiuo laiku turi 215 narių. Sumanytojas ir organizatorius šio Kliubo buvo P. Arlauskas.

Kliubo tikslas yra sutraukti visus žagariečius gyvenančius Chicagoj ir už jos ribų į organizaciją ir bendrai dirbti ir pagelbėti nariams, atsitikus nelaimei. Kliubas prisidėjo finansiškai įsteigimui Žagarėje laisvų kapų.

KRUOPIŠKIŲ PROGRESYVIŲ KLIUBAS

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkimi joms ilgų, ilgų metų, nes be Naujienų daugelis musų lietuvių progresyvių organizacijų negalėtų gyvuoti.

Valdyba:
D. Miller-pirm.
M. Cepulevičius-vice pirm.
V. Cepulevičius-nut. rašt.
A. Lalas-fin. sekr.
F. Leonas-iždininkas

Kruopiškių Progresyvių Kliubo tikslas yra pagelbėt aptaisyti Kruopių Laisvas Kapines, kurios buvo įsteigtos pirmos laisvos kapinės Lietuvoj, ir veikti progresyvų darbą tarpe savųjų ir Amerikos visuomenėje.

Šį progresyvį kliubą įkurė vasario 5 d., 1933, dabartiniai valdybos nariai.

Susivienijimo Lietuvių Am. 125 Kp. Melrose Park, Ill.

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum. Lai gyvuoja "Naujienos" ilgiausius metus!

Valdyba:
M. Šeštokas — pirm.
J. Petraitis — vice-pirm.
J. Narsutis — nut. sekr.
J. Narsutis — fin. sekr.
G. Bukleris — ižd.
P. Waičkunas, Jr., ižd. glob.
A. Tamelis — org.
J. Valenta — marš.

Ši kuopa buvo suorganizuota gegužės mėn. 1914 metais. Turi 49 narius.

Kuopą atstovaus "Naujienų" koncerte M. Šeštokas ir J. Narsutis.

Draugija Garsus Vardas Lietuvaičių

Sveikinam "Naujienų" įkurėjus, redakciją ir visus bendradarbius 25 metų sidabrinio jubiliejaus proga ir linkim "Naujienoms" ir jų visiems darbuotojams ilgų laimingų metų.

Valdyba:

Juzefa Krikščiunas, pirm.

Alexandra Užimeikienė, vice-pirm.

Bronislava Jasinskienė, nut. rašt.

Ona Vasilkaitė, fin. rašt.

Ona Brazauskienė, kasos globėja

Uršulė Laurinienė, ižd.

Marijona Misevičienė, turto glob.

Barbora Butkienė, ligonių prižiurėtoja.

Ši lietuvaičių draugija įsikurė kovo 10 d. 1910 metais. Draugija pašalpinė ir turi 70 nares.

Iš Lietuvos

Du Metai už 240 Lt.

TAURAGĖ. — Dirbdamas prie plento darbų St. Žukaitis, Šakių aps., Liorenčių km., apvogė Kaltnėnų vals., Gineičių km. Norgailus. Už 240 Lt. ir šiaip dalyktus jį nubaudė dviem metais kalėjimo.

● Ministrų Taryba nutarė išduoti už 80,000 litų miško medžiagos bažnyčių reikalams. Dalis tos medžiagos duodama nemokamai, dalis palengvintomis sąlygomis.

Kasdien skaitydami "NAUJIENAS" lietuviai įgyja naudingų žinių ir gerų pamokinimų.

SU "NAUJIENOMS" SUSIPAŽINUS

(Tęsinys iš 4-to Pusl.)

šiais. Praeityje, kaip paprastai tokiais atvejais, dar neskaitlingi ir su dideliais kliuviniais tiesią savo ateities kelią, bet šiandien neabejotinai įgiję nuoširdžios simpatijos iš lietuviškos visuomenės gali lengviau atsidusti ir pasidžiaugti savo tikrų šalininkų bei rėmėjų skaičiumi. Ir kaipgi kitaip butų galėję atsitikti?! Juk "Naujienos" visuomet užtaria skriaudžiamuosius, nuodugniai išaiškina jų gyvenimo klausimus ir išnaudojimo priežastis, kelia politinį, kulturinį ir tautinį lietuvių susipratimą, gina teisius ir demokratijos principus, praktikuoja tikrą toleranciją ir pagaliau kovoja už geresnį žmonijos gyvenimą kartu nurodydami budus atsiekimui to kilnaus idealo. Išauklėję per dvidešimt penkių metų laikotarpį didoką burelį žmonių atitinkamoj progresyvinėj dvasioj galima drąsiai tvirtinti, kad ilgametinis gyvavimas joms yra užtikrintas ir naujieniečių skaičius iš metų į metus šuolais padaugės, nes audringos dienos senai pasibaigė ir dygliuoti erškėčiai iš tiesiamojo kelio taip pat tapo galutinai panaikinti. Ketvirtadalį šimtmečio ištikimai tarnavę lietuvių visuomeniškiems reikalams ir garbingai išsigarsinę savo vardą visur, kur tik lietuviai yra apsigyvenę — "Naujienos" šiandien su daug didesniu pasitikėjimu ir kur kas geresnėm perspektyvom gali žengti pramintais progreso takais į daug žadantį ateities gyvenimą. Pirmose dienose daugelis gal nesitikėjo, kad iš "Naujienų" savaitraščio kada nors pasidarys šiandien populiarus visų mėgiamas skaityti dienraštis. Nors kiekvienas to meto organizatorius krutinės gilumoj buvo to jausmo nešinas, kad daug laiko užims ir nemaža prakaito priseis išlieti arba net visai viltį reikės pamesti, kad įgijus pas savo tautiečius pasitikėjimą ir paramą dėl išlaikymo taip butinai svarbaus ir reikalingo dienraščio jų pačių naudai ir gerovei. Jei prisiminsime, kas buvo prieš dvidešimt penkis metus, ir turėsime omenyj, iš kokių vienetų susidarė musų Amerikoje atkeliavusieji lietuviai emigrantai, tai iš tikro busime priversti stebėtis kaip "Naujienos" galėjo susilaukti sidabrinio jubiliejaus. Žinoma, ne dėl savo kaltės dauguma iš ateivių buvo beraščiai, bemoksliai arba menko apsišvietimo, ir tokiu budu į juos galima buvo lengvai paveikti bei pritraukti į stiprių reakcionierių pusę, kurie visuomet stengiasi palaikyti seną tvarką ir atkakliai priešinasi geresnėms atmainoms visuomenės gyvenime. O naujieniečiai vis tik dėka savo nepaprasto pasiryžimo ir nenuolaidumo pasekmingai atrėmė visų, kaip iš dešinės, taip iš kairės daromus antpuolius ir todėl susilaukė dvidešimt penkių garbingų metų amžiaus. Suglaudus visa, kas mano iki šiol pasakyta, prieinu žemiau sekančių minčių.

Nedviprasmingai ir niekam nepataikaudamas, o tik objektingumo dėsniais besivaduodamas drįstu tvirtinti, kad "Naujienos" yra perdėm švarus, rimtas, bešališkas ir kulturingas lietuvių dienraštis.

Iš visų Amerikoj pasirodančių lietuviškų laikraščių jos yra bene geriausioj ir aukščiausioj plotmėj pastatytos. Straipsniai — visai neatsižvelgiant į jų turinį — yra taip gražiai parinkti, kad savaime verčia skaitytoją jais susidomėti ir atidžiai sekti visa kas jose talpinama, idant kiekvienas be skirtumo įgytų gerą bendrą išsilavinimą ir turėtų pilną šio neramaus pasaulio įvykių vaizdą. Jose spausdinamos žinios yra teisingos, tikslios ir laiku skaitančiai visuomenei perduodamos. "Naujienos" nevaidmingai prisilaiko demokratijos principų ir griežtai atmeta kiekvieną valdymo sistemą, kuri pagrįsta savivaliavimu ir žmonių išnaudojimu. Svetimos pažiuros yra pilniausiai toleruojamos ir laisvąja kritika leidžiama kiekvienam pasinaudoti, kurs tik moka plunksną vartoti. Darbininkijos gyvenimo klausimai nagrinėjami su didžiausiu atsidėjimu, rimtumu ir nuoširdumu. Straipsniai susiję su neturtingosios klasės reikalais pasižymi labai aiškia, suprantama jiems kalba. Juose keliama ne tik darbininkijos apšvieta, savų reikalų nuodugnus supratimas ir vieningumo ideja, bet taip pat nurodoma kovos priemonės atsiekimui tos geresnės ir šviesesnės ateities, dėl kurios didesnioji žmonijos dalis per šimtmečius yra taip pasiilgusi ir ištroškusi matyti realiame gyvenime. "Naujienos" auklėja savo skaitytojus progresyvinėj dvasioj. Jos brangina laisvą ir kritišką galvojimo budą ir netiesioginiai reikalauja iš visuomenės, kad visokiausia medžiaga butų pirma tinkamai suviršinta idant išvengus paviršutiniškumo. Gilus ir bešališkas kiekvieno dalyko pažinimas yra dėlto skiepijama visiems prenumeratoriams. "Naujienų" dvidešimt penkių metų sukaktuvių proga linkiu, kad jos gyvuotų ilgiausius metus ir pasidarytų dar didesniu negu šiandien kad yra dienraščiu. Lai ateityj kiekviena lietuviška šeima be jų neapseina ir paliekа nuolatiniais prenumeratoriais. Daug ištvermės ir energijos noriu palinkėti vyriausiam redaktoriui Dr. P. Grigaičiui, ponui K. Augustinavičiui ir kitiems "Naujienų" štabo nariams, kurių pastangomis dienraštis pasidarė labai žinomas, populiarus ir mėgiamas skaityti. Iš jų bene Dr. P. Grigaitis užsitarnauja didžiausios garbės ir pagarbos. Jis žmogus nors susilaukė žilo plauko, bet niekados nenukrypo nuo užsibrėžtos linijos. Visą laiką jis paliko ištikimas savo idejoms ir nuosekliai išlaikė "Naujienas" tų idėjų rėmuose. Nėra abejonės, kad jis yra gilios išminties ir turi puikią orientacijos galią politiniuose klausimuose. Visą savo gyvenimą pašventęs visuomeniniams reikalams jis be pertraukos ir su dideliu kantrumu ugdė lietuvių tautinį ir politinį susipratimą. Tegu jo ir jo bendradarbių tiesiamas šviesos kelias plačiai išsišakoja ir pasiekia tamsiausius užkampius, kad tuo budu prisidėjus prie musų vargstančios liaudies kulturos pakėlimo ir pažadinimo iš dvasinio nerangumo. Baigdamas linkiu, kad "Naujienos" ateities gyvenime lyg tas žibintuvas nenuilstamai skleistų šviesos spindulius patarnaudamos apšvietos ir tiesos pažinimo reikalams.

Naujieniečiai! Jūs pavyzdingais darbais pasistatėte milžiniškus pamatus, kuriuos nebus galima prašalinti, jei ir toliau prisilaikysite savo pirmapradinių nusistatymų. Žengkite drąsiai pramintais progresyvios minties takais, o lietuvių visuomenė pagaliau paseks ir bus jusų pusėje. Tat ilgiausių metų ir geriausio pasisekimo!

(GALAS)

IŠ YONKERS, N. Y.

Sveikinam Naujienas su 25 metų Jubiliejum, linkėdami kuogeriausio pasisekimo ir ilgiausio gyvavimo.

Kazys ir Eva Kondrat.
Yonkers, N. Y.

Sveikina "Naujienas" Dvidešimt Penkių Metų Jubiliejaus Proga ir Linki Ilgiausių ir Sėkmingiausių Metų

VALDYBA

MORNING STAR KLIUBAS

Įvertindami dienraščio "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui sveikiname dienraštį su 25 metų jubiliejum ir linkime ilgiausių metų jam gyvuoti.

Valdyba:
A. Walskis—pirm.
I. Ambralevičia—vice pirm.
M. Chepul—nut. rašt.
B. Radžius—fin. rašt.
J. Raila—ižd.
S. Burneckis—kont. rašt.
A. Lungevičius—kasos glob.
J. Milasevičius—maršalka.

Morning Star Kliubas susiorganizavo gruodžio 12 d., 1913 metų. Per keletą metų turėjo sporto skyrių, kuriam gana gerai sekėsi. Morning Star Kliubas yra pašalpos ir pasilinksminimo kliubas.

Morning Star kliubas yra progresyviškas, ir koki tik Chicagoj progresyvių darbai buvo vykdomi, kliubas visados buvo vienas iš pirmutinių su morale ir finansine parama. Kliubas yra daug aukojęs įvairiai tautiškai ir darbininkiškai veiklai. Taipgi prisidėdavo prie palaikymo Northsidėje viešo knygyno ir t. t.

Kliubas išrinko du atstovu, butent A. Walskį ir A. Shimkų, į "Naujienų" jubiliejinį vakarą.

Upytės Draugiškas Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim kuo ilgiausius metus Naujienoms gyvuoti.

Valdyba:

Juozapas Kiškunas—pirm.
Adomas Bartus—vice-pirm.
Leon Giniotis—ižd.
Elzbieta Tajdus—rašt.

Upytės Draugiškas Kliubas įsikurė gegužio 5 d. 1935 metais su 15 narių. Prie suorganizavimo kliubo daugiausia prisidėjo dabartinė valdyba.

Kliubą atstovaus Naujienų jubiliejiniam vakare Juozas Kiškunas ir Leon Giniotis.

Roselando Lietuvių Kulturos Draugija

Sveikiname "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkime augti ir būjoti musų gerb. "Naujienų" dienraščiui.

Taipgi sveikiname "Naujienų" redaktorius, darbininkus, reporterius, korespondentus ir visus "Naujienų bendradarbius.

Draugijos vardu:
J. Pučkorius, pirm.
M. Sinkus, vice-pirm.
S. Dilis, rašt.

R. Kulturos Draugijos tikslas yra rupintis švietimo ir kulturos reikalais ir esant palankioms sąlygoms draugija rūpinsis įkurti meno ir sporto sekcijas.

Lietuvių Demokratų Kliubas 15 Wardo

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkiu ilgiausių metų.

Valdyba:
F. J. Doviat, pirm.
P. Antanonis, vice-pirm.
J. Tarvidas, nut. rašt.
J. Noreika, fin. rašt.
A. Rackus, ižd.
L. Kazlauskas, koresp.

Šis Kliubas įkurtas 1934 metais iš 40 narių, o šiuo laiku turi 463 narius. Kliubo tikslas yra aktyviai dalyvauti politikoj.

Susivienijimo L. A. 185 kp., East Chicago, Ind.

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim laimingai gyvuoti dar 25 metus.

Valdyba:
Stasys Barzdys, pirm.
Pranas Remeikis, vice-pirm.
P. S. Rindokas, nut. rašt.
Ona Valavičienė, fin. rašt.
Pranas Petrauskas, ižd.
S. Klapatauskienė, M. Benkienė, kasos glob.
A. Vilkas, maršalka.

S.L.A. 185 kp. suorganizavo sausio 2 d. 1911 metais B. R. Yasulis, J. Garocka, J. Miknius, P. Hunduris, J. Dinapas, A. Mikacocas ir kiti.

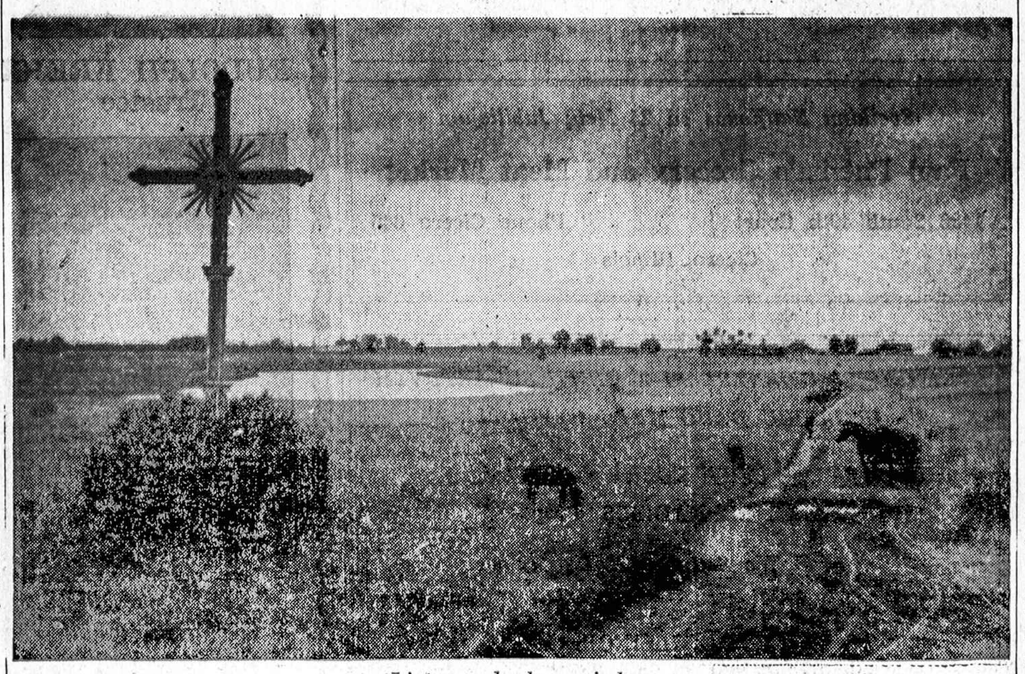

Lietuvos laukų vaizdas

Lietuvių Darbininkų Draugijos 4 Kp.

Sveikinam "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim dienraščiui "Naujienoms", jų redaktoriams, administracijai, bendradarbiams ir įkurėjams ilgiausių metų.

Valdyba:

Jonas Thomas, pirm.
Albinas Dainis, nut. rašt.
Frank Rubavičius, fin. sekr.
S. Ladigienė, ižd.

Liet. Darb. Draugijos 4 kuopa įsikurė sausio 25 d., 1932 metais. Pirmutiniai organizatoriai buvo: St. Strazdas, J. Elmanas, A. Petrokas ir kiti.

Pamatinis šios organizacijos tikslas — remti tą judėjimą, kuris propaguoja reikalą naujos visuomenės santvarkos pagrįstos demokratinio socializmo dėsniais. Taipgi burt kruvon darbininkiško sporto jėgas, steigiant sportininkų ratelius, vedant tarp jų bendrojo darbininkiško švietimo darbą.

Susivienijimo L. A. 262 Kp. Waukegan, Illinois

Sveikiname "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkiu laimingiausio pasisekimo ateityje.

Kuopos vardu,
Valdyba:

Juozas Mačiulis, pirm.
Gasparas Grinius, vice-pirm.
Izabel Kiškis, prot. rašt.
Jennie Laurel, fin. rašt.
Frank Narkius, ižd.
M. Kveder, E. Šidlauskas ir A. Laurel, ižd. glob.
J. Dunauskas, marš.

SLA. 262 kp. įsikurė 1916 metais iš 14 narių, bet 1918 metais buvo visai pakrikus ir tik 1925 metais liko atgaivinta ir šiuo laiku gyvuoja gerai.

Susiv. Liet. Am. 178 kp. Mt. Greenwood, Illinois

Kuopos valdyba ir nariai sveikina "Naujienų" Redakciją ir administraciją su 25 metų sukaktuvėmis ir linki "Naujienoms" kuo ilgiausių metų.

B. Valantinas—pirm.
Miss J. Artimas—vice pirm.
W. Valentinas—nut. rašt.
B. S. Jurėnas—fin. sekr.
K. Jurėnas—ižd.
K. Yurkus—ižd. glob.
Miss M. Stanulis—org.
Dr. A. E. Sukis—kp. dak.

Kuopa suorganizuota gegužės 24 d., 1920 metais. Organizatoriai buvo B. Valantinas, V. Pukas ir kiti. Įsikurė iš 14 narių, dabar turi 58 narius.

Zarasiškių Kliubas

Įvertindami dienraščio "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname dienraštį su 25 metų jubiliejum, linkėdami laimingiausio pasisekimo ateityje.

Valdyba:

James Tarulis-pirm.
Antanas Šedeikis-vice-pirm.
Kazys Šileikis-nut. rašt.
T. Mačys-fin. sekr.
Rapolas Puslis-ižd.

Zarasiškių Kliubas įkurtas vasario 15 d., 1935 m. iš 9 narių. Kliubo tikslas—kultura ir labdarybė.

Pirmutinė valdyba buvo: Mykolas Šileikis, pirm.; J. Tarulis, vice-pirm.; Alex Šaikus, nut. rašt.; T. Mačys, fin. sekr.; Uršulė Žukauskienė.

Margumynai

Kaip gaminama faniera

Faniera yra dvejopa: vienasluoksnė ir daugiasluoksnė. Vienasluoksnė faniera vartojama paprastiems medžio dirbiniams, baldams apklijuoti, kad jie atrodytų gražesni, lyg iš brangios medienos padaryti, o daugiasluoksnė — šiaip įvairiems reikalams, kur reikalinga plonutė, tačiau patvari ir nepersimetanti lenta.

Vienasluoksnė faniera skirta stalių darbams, yra gaminama iš lazdyno, juodmedžio ir kitų brangesnių medžių, o daugiasluoksnė — iš alksnio ir beržo. Faniera yra gaminama, piaustant medžio gabalą visai plonutėmis lentelėmis arba jį drožiant. Piaustoma lentelėmis tik tada, kai mediena buna trapi. Šiuo budu gaminant fanierą, apie 40% medienis nueina piuvenomis. Taigi, gamyba nelabai produktinga. Del to, jei tik galima yra vartojamas antrasis gamybos budas—drožimas.

Drožimo budu gaminti fanierai skirtieji rąstai nuvalomi nuo žievės ir supiaustomi tokiais gabalais, kokio platumo turi buti faniera. Po to gabalai dedami į šutintuvą, į tam tikrą geležinę sandariai uždaromą dėžę, į kurią leidžiamas žemo slėgimo garas. Per keletą valandų rąstai suminkštėja. Taip suminkštėję rąstai dedami į tam tikrą mašiną, kur jie pradedami sukti. Prie sukamo rąsto prispaudžiamas reikiamo ilgumo peilis, kuris pradeda medieną drožti vienodo storumo sluoksniu.

Žiurint iš šalies, kaip mašina veikia, atrodo kad peilis medienos visai nedrožia, o tik ją vynioja, tarytum popierį iš ritinio. Medžio gabalas eina plonyn, o tuo tarpu medienos sluoksnis tysta, lyg audeklas. Baigus medžio gabalą drožti, o vis dėl to jo lieka plonutis gabalėlis, tuoj imamas kitas gabalas, o gautoji faniera piaustoma reikiamo dydžio gabalais išlyginama ir džiovinama.

Daugiasluoksnė faniera paprastai susideda iš trejeto sluoksnių: viduryje esti storesnis, o iš šalių plonesnis. Sluoksnius tenka suklijuoti. Klijuojama taip, kad vienas sluoksnis eitų išilgai, antras—skersai, trečias vėl išilgai ir t. t. Toks klijavimo budas pri duoda fanierai atsparumą ir apsaugo ją nuo persimetimo. Suklijuota faniera džiovinama stipriai suspausta tarp gerai išldomų metalinių tuščiais viduriais lentų.

Vokiečių artilerija nepaima čekoslovakų fortų.

Anglų laikraščiai plačiai aprašo vokiečių artilerijos bandymus griauti čekoslovakų tvirtoves, kurios atiteko jiems su Sudetija. Visų rušių artilerija šaudo į buvusius čekoslovakų sustiprinimus. Tuo pačiu metu bombarduoja ir lėktuvai ir bando nustatyti efektą, kokį padaro bombos. "Times" tvirtina, kad bombardavimo rezultatai esą lygus beveik nuiui, tiktai vienas iš 60 apšaudytų fortų pasisekė sugriauti. Vokietijos karo sluoksniai šitos bandymus laiko nepaprastai svarbiais, nes ruošiasi tolimesniam ginklavimuisi. Bombardavimo rezultatai įrodė, kad prancuzų Mažino linija, kurios pavyzdžiu pastatyti čekoslovakų fortai, esanti visiškai neprieinama. Vokiečių karo vadovybės įsakymu fortų statybos pavyzdžiai pasiųsti ištirti į Vokietijos karo laboratorijas.

LIETUVIŲ RAUDONOS ROŽĖS PAŠALPOS IR SPORTO KLIUBAS CICERO, ILL.

Sveikinam "Naujienas", įkurėjus, redakciją ir visus bendradarbius su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim "Naujienoms" ilgiausių laimingų metų.

Valdyba:

Frank Jasutis-pirm.
Chester Arcim.-vice-pirm.
K. P. Deveikis-prot. rašt.
Ben. Tumaviče-fin. rašt.
Antanas Petkus-iždi.

Raudonos Rožės Kliubas įsikurė sausio 13 d. 1914 metais iš 14 narių. Šiuo laiku turi apie 330 narių.

Pirmoji valdyba buvo: J. Kaupas, pirm.; B. Miškinis, vice pirm.; P. Zalatorius, nut. rašt.; A. Zalkus, fin. rašt.; A. Mikus, iždi.

Kliubo tikslai: sportas, pasilinksminimai, nariams teikiama pašalpa laike ligos, o mirus išmokama pomirtinė.

Cicero Lietuviu Namų Sav. Politiškas Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim dienraščiui dar šimtą metų tarnauti visuomenės labui.

Valdyba:
J. Areška—pirm.
J. F. Kembark ir A. Andrijauskas—vice-pirm.
J. Stankevičia—nut. rašt.
G. Pocius—fin. rašt.
A. Tumavick—kon. rašt.
S. Bakutis—iždo. glob.
P. Karkauskas—iždi.
R. Tumavick—legalis patarėjas.
F. Audraitis—maršalka.

Cicero Liet. Namų Sav. Pol. Kliubas įsikurė gegužio 6 d. 1936 metais. Kliubo steigėjai buvo šie: J. Areška, K. Andrijauskas, J. F. Kembark, A. Tumavick, G. Pocius ir K. Landauskis. Iš pirmutinių kurėjų susidarė ir pirmutinė valdyba.

Šio kliubo tikslas yra dalyvauti politikoj, stengtis išrinkti į valdvietes sąžiningus valdininkus ir apsaugoti vietinius lietuvius nuo įvairių skriaudų. Taipgi darbuotis tautiškame visuomeniškame judėjime.

Kliubą atstovaus Naujienų jubiliejiniame vakare J. Areška ir G. Pocius.

Klovainiečių Kliubas

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim dienraščiui "Naujienoms" ilgus, ilgus metus gyventi.

Valdyba:
K. P. Deveikis-pirm.
S. Kazakaitis-vice pirm.
P. Staišiunas- nut. rašt.
M. Masilionis-iždi.

Šis kliubas įsikurė 1935 metais iš 12 narių. Pirmutiniai kliubo organizatoriai buvo šie: B. D. Kazlauskas, P. Staišiunas, M. Masilionis, J. Yuknis, B. Bučnis, S. Rimkunas ir K. P. Deveikis.

Susivienijimas Lietuvių Am. 301 Kp. Cicero, Ill.

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim ilgiausių laimingų metų.

Valdyba:

Vincas Ascilla-pirm.
Estelle Herling-vice pirm.
Viktorija Deveikaitė-nut. raš.
Kazys P. Deveikis-fin. rašt.
Kazys Genis- iždininkas

Ši kuopa įsikurė iš 14 narių 1929 metais ir šiandien turi 105 narius.

Lietuvių Raudonos Rožės Pašalpos ir Sporto Kliubas švenčia savo Sidabrinį Jubiliejų.

Iš kairės į dešinę sėdi: Ben Tumavičia, F. Jasaitis; stovi Chester Arcimas, A. Petkus ir K. P. Deveikis.

DRAUGYSTĖ LIETUVOS KAREIVIŲ

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų sukaktuvėmis ir linkim dienraščiui ilgų, ilgų ir laimingų metų.

Valdyba:
Antanas L. Matul-pirm.
Casimer Rakašius-vice pirm.
K. P. Deveikis-nut. rašt.
Ben Tumaviče-fin. rašt.
K. Leudanskas-iždi.

Draugystę Lietuvos Kareivių įkurė Jonas Eidintas, Jonas Varanius, Vincentas Bernotas, Jonas Rainis, Feliksas Strelčiunas ir kiti 1912 metais iš 13 narių. Šiuo laiku ji turi 214 narių. Pirmutinė valdyba buvo: Jonas Eidintas, pirm.; J. Varanius, vice pirm.; F. Strelčiunas, nut. rašt.; J. Vilkelis, fin. sekr.; S. Zvibas, iždi.

Draugijos tikslas: imti dalyvumą tautos svarbiose šventėse; rengti paskaitas, prakalbas, skleisti apšvietą tarpe savo tautiečių. Taipgi turi pašalpą ligoje ir nariui mirus moka pomirtinę. Prie draugystės yra uniformuotas skyrius iš 25 narių.

Cicero Lietuvių Kulturos Draugija

Sveikinam "Naujienas" su 25 metų jubiliejum ir linkim dienraščiui ilgiausius metus šviesti išeiviją.

Valdyba:

K. P. Deveikis-pirm.
J. Balakas-vice-pirm.
J. Činikas-nut. rašt.
K. Jokubka-fin. rašt.

Kulturos Draugija įsikurė 1936 metais iš 250 narių. Dabar turi 437 narius. Jos tikslas rupintis švietimo ir kulturos reikalais. Taipgi esant palankioms sąlygoms, Draugija rupinasi įkurti meno ir sporto sekcijas.

Iš Lietuvos

Kursai Kiaušinių Supirkinėtojams

KAUNAS. — "Pienocentras" prie kiaušinių sandėlių rengia kursus kiaušinių supirkinėtojams Kaune, Alytuje, Panevėžy, Klaipėdoj, Šiauliuose ir Tauragėje. Kursai jau prasidėjo, šią savaitę daroma trumpa pertrauka, o paskui bus vasario mėn. nuo 6 ligi 11 d.

Kursų lankytojai teoretiškai ir praktiškai supažindinami su kiaušinių supirkinėjimo, rušiavimo, įpakavimo ir kt. kiaušinių prekyba susijusiais darbais. Į kursus priimami tik kooperatyvų siųstieji asmens.

Rašytojai Kaipo Avangardas Už Gerą Lietuvių-Žydų Sugyvenimą

KAUNAS. — Šio mėn. 28 d. Žydų teatro ir meno gyvenimui ugdyti d-jos patalpose Ožeškienės gyvėje rengiamas bendras lietuvių žydų jaunosios rašytojų kartos literatūrinis vakaras. Tas vakaras skirtas gero lietuvių — žydų sugyvenimo pavyzdžiui rodyti. Žydų visuomenėje toji iniciatyva karštai sveikinama ir numatomas šio vakaro nepaprastai didelis moralinis ir materialinis pasisekimas.

Šalčių kaip ir nėra, o žmogus sušalo

GARLIAVA. — Pajėsio km, Garliavos vals., gyventojas Raulas Šumauskas sausio 30 d. nuvažiavo į Prienus, kur gero kai išsigėrė. Namo grįžo važiuotas rogėmis. Bevažiuodamas užsnudo ir nebepabudo. Arkliai roges parvilko į kiemą, o rogėse rasta nebegyvas, s. Šalęs Šumauskas.

Linkiu Naujienoms Daug Metų Gyvuoti
W. E. Shinglman, M. D.
PHYSICIAN and SURGEON
OFFICE: 4930 W. 13th St.
RES.: 1846 So. 48th Ave.
Cicero, Illinois

Jubiliejaus 25 metus. Sveikinam Naujienas ir jų visą štabą. Linkim sveikiems sulaukti Auksinio Jubiliejaus

Petras ir Barbora Paluliai
5-10 Tavern
2320 So. Cicero Avenue
Cicero, Illinois

CICERO MIESTO VALDYBA

SVEIKINA LIETUVIŲ DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS" IR LIETUVIUS 25 METŲ PAŽANGOS DARBO SUKAKTUVIŲ PROGA.

ANTON F. MACIEJEWSKI
Supervisor

GEORGE STEDRONSKY
President

HENRY R. SCHWARZEL
Assessor

JERRY J. VITERNA
Town Collector

FELIX ZDROJEWSKI
Trustee

NICHOLAS HENDRIKSE
Town Clerk

RUDOLPH KREJCI
Trustee

GUSTAV O. RANDA
Trustee

JOSEPH DANEK,
Trustee

ANTON J. KRUPICKA
Township Committeeman

DRAUGYSTĖ LIETUVOS KAREIVIŲ CICERO, ILL.

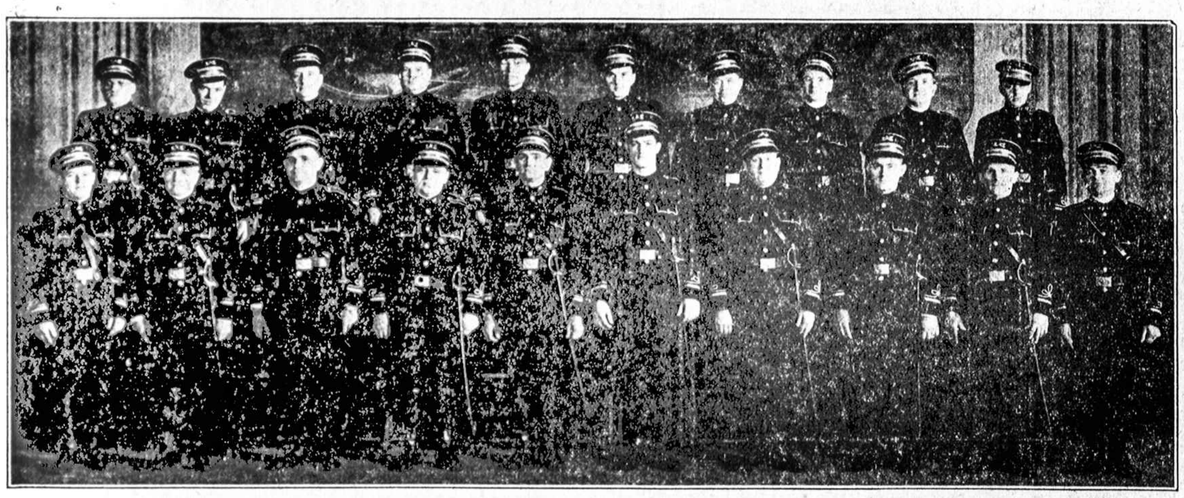

DRAUGYSTĖ LIETUVOS KAREIVIŲ UNIFORMUOTAS SKYRIUS

Iš kairės į dešinę 1-ma eilė: J. Macenis, A. Sveikauskas, A. Baltulis, K. P. Deveikis, M. Marcinkus pagel. kap., C. Rakašius, kapitonas, F. Mattan, C. Statkus, A. Petrėnas, Z. Noreika.

2-ra eilė: L. Eidentas, J. Šaulis, K. Laudonskas, M. Masilionis, J. Antonaitis, C. Virbickas, S. šileika, P. Kvederis, A. Balčiunas.

Jubiliejaus 25 Metų, Sveikinam Naujienas ir visą štabą

JOE'S TAVERN
Joe Shaulis and Joe Mikulis
Monarch Beer, Fine Wines and Whiskies
4845 West 14th Street Cicero, Illinois

Sveikinu Naujienas su 25 Metų Jubiliejum

Paul Putrim's Grocery and Meat Market
1436 South 49th Court Phone Cicero 645
Cicero, Illinois

Naujienų Sidabrinis Jubiliejus. Bukite Visi Sveiki ir Lauksim Auksinio Jubiliejaus

JONAS PILKIS
Savininkas LIBERTY RESTAURANT
4915 W. 14th St. Cicero 3564
Taipgi Liberty Grove, buvusio Dambrausko farma Willow Springs. Viskas atremontuota. Paranki vieta piknikams. Norintieji atsišaukit ypač šeštadieniais. Labai prieinama kaina. Pašaukite CICERO 3564.

SVEIKINU "NAUJIENAS" SU 25 METŲ SUKAKTUVĖM IR LINKIU DAUG METŲ GYVUOTI

Grant Works Coal & Oil Co.
ADAM BERNADISUS, Prop.
• *We Sell Fuel Oil* •
16th St. and 49th Ct. Phone Cicero 311
CICERO, ILLINOIS

S. L. A. 36ta kuopa

Įvertindami "Naujienų" nuveiktus darbus visuomenės labui, ypatingai Chicagos lietuviams, sveikiname dienraštį "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim geriausio pasisekimo.

Valdyba:

A. J. Zalatoris, pirm.
V. B. Ambrose, vice-pirm.
M. Vaidyla, nut. rašt.
J. Balchunas, fin. rašt.
P. Juozapaitis, iždi.
A. Bradchulis ir F. Platkauskas, iždi. glob.
F. Platkauskas, org.
V. Jankauskas, marš.

S.L.A. 36 kp. įsikurė 1900 metais iš 12 narių.

Šią kuopą suorganizavo Dr. A. L. Graičiunas ir Uršulė Eugenia Varanko Graičiunienė. Pirmutinė valdyba: Dr. A. L. Graičiunas, pirm.; M. J. Domijonaitis, vice-pirm.; Mrs. Domijonaitis, nut. rašt.; A. Dabkiavičia, fin. sekr. Šiais metais kuopa turi virš 300 narių.

SOCIALISTŲ VEIKLA

Centralė Kuopa

"Naujienų" 25 metų jubiliejaus proga bus pravartu padaryti trumpą peržvalgą abelnos socialistų veiklos Chicagoje, juo labiau, kad visokis lietuvių socialistų darbas buvo "Naujienų" įtakoje.

Prisimenant tuos "senus gerus laikus", kuomet dar daugumas lietuvių buvome neseniai atvykę šion šalin, pilni upo, noro ir pasiryžimo: dirbti, veikti, šviestis ir kitus šviesti; kuomet pažangių organizacijų buvo nedaug, o norinčių darbuotis perviršius; kuomet Lietuvių Socialistų Sąjungos kuopos buvo kiekvienoje kolonijoje ir užčėmė vadovaujančias roles kulturos darbuose; kuomet prakalbos, paskaitos, vaidinimai, mitingai įvykdavo kone kas savaitę. Tuometiniai vietiniai savaitraščiai "Lietuva" ir "Katalikas" nepriimdavo pranešimų ir visokiais budais dar stengdavosi paneigti socialistų darbuotei. Tad išgarsinimas tų įvairiausių sueigų buvo tik galimas plakatais prie bažnyčių ir parengimuose. Net ir plakatų dalintojai prie bažnyčių dažnai budavo persekiojami, ir net kaip kur sumušami.

Kada liko įsteigtos "Naujienos", tai socialistams pasidarė kaipo nenugalima tvirtovė. Tuomet jau ne tik kad visą veiklą buvo galima pranešti, išgarsinti, aprašyti; bet taip jau ir prieš visokius kenkėjus atsikirsti ir jųjų nelemtus tikslus nušviesti, aprašyti.

Socialistų kuopos išaugo nariais ir sustiprėjo, pradėjo sparčiai tvertis ir augti pažangios pašelpinės draugijos, kliubai ir rateliai. Pasėka to, darbuotojai pasidalino į didelį skaičių naujų grupių, organizacijų ir laisvas, pažangus darbas prasidėjo plačiu mošta-bu.

Pačiame įsisiubavime užėjo pasaulinis karas, atsirado nauja frakcija—bolševikai, vėliau pasivadinę komunistais. Ta nauja kova tarpe "bolševikų" ir "menševikų", pirmųjų pasirinkta nakališka taktika prieš savo oponentus, ilgainiui daugeliui įsikyrėjo ir labai dideliš skaičius gerų veikėjų visai pasitraukė iš darbuotės lauko.

Įvykęs sąjungoje skilimas, bylinėjimasi, barniai, sukelta pagieža pagaliau susilpnino visą darbuotę ir atskirom kuopom pasidarė nebepraktiška gyvuoti bei veikti.

Apie 1926 metą sąjungiečių pusitarta likviduoti atskirose kolionijose esamas kuopas ir vietoje to liko įsteigta Chicagoje viena Centralinė kuopa didžiumoje naujieniečių vadovybėje. Ši kuopa per paskutiniųjų 12 metų darbuojasi chicagiečių tarpe atstovaudama socialistų idėjas; prisidėdama prie lietuvių visuomeninio darbo ir palaikydama vietinius Lietuvius socialistus vienoje organizuotoje grupėje. "Naujienoms" švenčiant savo 25 metų jubiliejų visiems socialistams yra maloni šventė ir džiaugesi "Naujienų" nuveiktais darbais.

Naujienų redaktorius Dr. P. Grigaitis savo geležine ištverme ištesėjo "Naujienas" išlaikyti socializmo principų tiesioje vagoje ir apgynė nuo visokeriopų antpuolių padarydamas jas įtakingiausiu ir pavyzdingiausiu laikraščiu lietuviškame pasaulyje.

Belieka širdingiausiai linkėti kaip redaktoriui Dr. P. Grigaičiui, taip ir "Naujienoms" *ilgiausių metų.*

W. V. Mankus,
Centralės kuopos sekr.

Toronto, Ont.

"Naujienų" reikšmė Kanados lietuvių gyvenime ir ateities perspektyva.

Minėdami sidabrinį jubiliejų geriausio lietuvių dienraščio "Naujienos" visame Amerikos kontinente, negalime nepaminėti, kad "Naujienos" ir Kanados lietuviams yra nemažai pasitarnavusios.

"Naujienos" į Kanadą didesnį sau kelią pradėjo skintis nuo 1931 m.

Suminėtais metais aš atvažiavau į Torontą iš Edmontono, Alta. Čia atvažiavęs radau vos kelis lietuvius skaitančius dienraštį "Naujienas". Tuomet torontiečiai lietuviai daugumoje skaitė komunistinės krypties laikraščius. Žinodamas gerai iš praktikos dar Rusijoje budamas patyriau komunistų veidmainišką politiką, negalėjau stovėti nuošaliai nepareiškęs tiesos žodžio, kokiais veidmainiškais keliais komunistai veda darbininkus ir todėl ėmiausi platinimo darbo kalbindamas Toronto lietuvius, kad užsiprenumeruotų "Naujienas".

Pradžioje darbas buvo sunkus

Kadangi komunistinė visa leidžiama literatura, kaip laikraščiai, brošiuros, taip ir jų knygos, pašvenčia didelę dalį vietos šmeižimui socialistinės spaudos, todėl nestebėtina, kad nemažas Toronto lietuvių skaičius iš pradžių nenoroms priėmė siulomas jiems "Naujienas" už kasdieninį svečią. Bet šiais metais jau randasi ir tokių, kad ne tik seni sakytojai, bet ir nauji patys paprašo užrašyti "Naujienas".

Toks reiškinys priparodo, kad torontiečiai jau įsitikino, kad "Naujienos" yra teisingiausias darbo žmonių kelrodis.

Kanados Liet. Žinių Skyr. ir jo sumanytojai

Pirmuoju, kuris sumanė, kad reikia įvesti K. L. Ž. S. "Naujienose", buvo drg. V. Dagilis, kuris nuolatos ir rašinėja į minimą skyrių.

Pasirodžius "Naujienose" K. L. Ž. S. kanadiečiai lietuviai pradėjo labiau įdomautis "Naujienomis" ir pasekmėje to "N." torontiečių lietuvių tarpe šiandien yra labai išsiplatinę, reta lietuvių stuba jų neturi.

Linkėtina, kad ir Montrealo lietuviai imtųsi aktyviau platinti "Naujienas", taipgi geistina, kad rastųsi bent keli nuolatiniai K. L. Ž. skyriaus bendradarbiai.

Svarbiausias "Naujienose" yra ketvirtas puslapis, kurį puošia ne tik teisingi gerb. redakcijos raštai, bet ir specialių korespondentų iš Lietuvos, kurių aprašymai politiniais Europos klausimais yra tolygus teisingam kompasui, rodančiam kryptį.

Ateitis bus geresnė

"Naujienos" Kanados lietuvių tarpe pirmuosius ledus jau pralaužė.

Reikia tikėtis, kad ne tik Toronto lietuvių tarpe "Naujienos" kas kart ras daugiau sau skaitytojų, bet ir kitose kolonijose.

Štai pavyzdys iš tabako augintojų dalhaiečių, kurie ne tik skaito "Naujienas", bet protarpiais ir parašo korespondencijas.

Kadangi šis "Naujienų" jubiliejinis kontestas tęsis iki pabaigai šių metų, tai aš kaipo kontestantas kviečiu visus Kanados lietuvius užsirašyti "N.", nes metams Kanadoje tik $5, bet metinis skaitytojas, užsisakydamas laike kontesto gauna ir specialį bilietą. Kas norėtumėt užsisakyti "Naujienas" per mane, prašau kreiptis laišku ar asmeniškai: 86 Bellwoods Ave., Toronto, Ont. Aš tuoj atliksiu patarnavimą.

Taigi baigdamas šį rašinį linkiu gerb. "Naujienų" redakt. Dr. P. Grigaičiui ir visam "N." štabui ilgiausių metų.

A. Frenzelis.

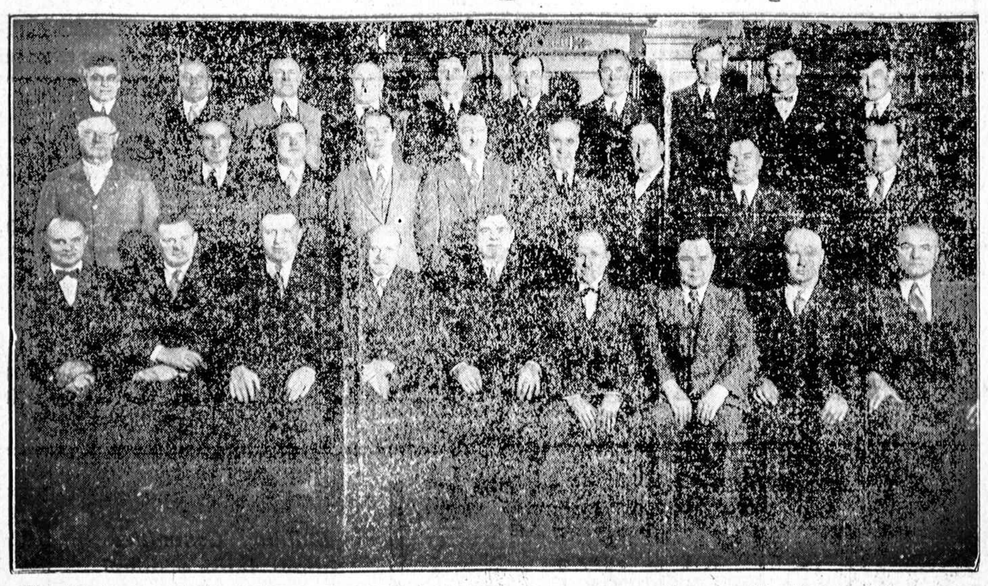

CHICAGOS LIETUVIŲ VYRŲ CHORAS

Įvertindami dienraščio "Naujienų" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname dienraštį "Naujienas" 25 metų jubiliejaus proga ir linkim laimingiausio pasisekimo ateityje.

Valdyba:

S. Jokubauskas, pirm.
D. Miller, nut. rašt.
P. Švelnis, iždi.

Šio choro praeitis yra įdomi ir Chicagos lietuvių gyvenime labai reikšminga. Dar Chicagoj, rodos, nebuvo girdėti apie jokį lietuvių vyrų chorą, kai 1908 metais susitvėrė Liet. Socialistų Sąjungos 81 kuopos Vyrų Choras. Pirmutiniai tvėrėjais buvo: Jónas Katilius (kuris buvo ir šio choro mokytoju), dailininkas Aleksandravičius, Kalpokas, J. Tumosa, P. Galskis, K. Kairis, A. Yuška, B. Petrulis, J. Grinius, Tranas ir dar keletas. Viso buvo surinkta po 4 kiekvienam balsui.

Vos vasario mėnesį choras įsikurė, o jau kovo mėnesį buvo užkviestas dainuoti. Dainos buvo pritaikintos tų laikų dvasiai ir reikalavimams. Išimtinai dainuodavo tik revoliucines dainas.

1910 metais choras mėgino persiorganizuoti į mišrų chorą, bet tik po kelių bandymų pavyko. Į trumpą laiką prisiėjo vėl palaikyti atskirai vyrų chorą nuo maišyto, nes su maišytu nekaip sekėsi.

Vyrų choras per visą savo gyvavimo laiką puošdavo beveik visus progresyviškus parengimus, prakalbas, išvažiavimus ir kitokius parengimus ir visuomet aukaudavo savo laiką idėjos labui.

Bolševikiškai audrai užėjus, choras buvo priverstas likviduotis ir buvo nustojęs veikti per keliolika metų. Rengianties prie 25 metų Pirmyn Choro jubiliejaus. Vyrų Choras vėl susiorganizavo, kad dalyvauti Pirmyn Choro parengime. Po parengimo kilo sumanymas palaikyti chorą toliaus. Vyrų Choras šiuo laiku turi apie 40 narių. Po vadovyste Kazio Steponavičiaus choras išsilavino dainuoti taip, kad 1943 metais, tai yra Lietuvos 25 metų nepriklausomybės šventėj, žada važiuoti Lietuvon dalyvauti nepriklausomybės iškilmėse.

Lietuvių Jaunimo Kulturos Ratelis

Įvertindami dienraščio "N" nuveiktus darbus lietuvių visuomenės labui, sveikiname Naujienas su 25 metų jubiliejum ir linkim dar ilgus metus gyvuoti.

Valdyba:

Boleslovas Lėkšna-pirm.
A. Paplauskas-vice-pirm.
Elena Zasytaitė-fin. rašt.
B. Burbulytė-nut. rašt.
A. Jakutis-iždi.

Lietuvių Jaunimo Kulturos Ratelis įsikurė 1936 metais. Pirmutiniai kurėjai buvo šie: Juozas Kaunas, Antanas Povilonis, Aleksas Vaizgėla, Elena Žasysaitė ir A. Dambrauskaitė.

Kliubo tikslas suorganizuoti tą lietuvių jaunimą, kuris iš Lietuvos atvyko po Pasaulinio karo. Kliubas taipgi priima ir Amerikoj gimusį jaunimą, jei tik jis gerbia lietuvių kalbą ir papročius. Rengiame vakarus, vaidinimus, prelekcijas, paskaitas ir skleidžia meną ir apšvietą tarpe Amerikos lietuvių.

Gruod.-December 2, 1916
No. 288

DAINORIŲ KONCERTAS

Susiv. Liet. Soc. Dain. Am. 1-mo Aspkričio

Nedėlioje, Gruodžio-Dec. 3 d., 1916 metais.

Meldažio Svet. 2242 W. 23rd Place.

Koncertas prasidės 6-tą val. v. Įžanga: 25c, 35c, ir 50c ypatai.

Šiame koncerte dalyvaus apie trįs šimtai dainorių. Dainuos mišrųs merginų ir vyrų chorai, beto bus dar solistų, kurių chicagiečiams dar neteko girdėti. Solo dainuos ponia P. Gugienė, p-lė Grybiutė, ponia St. Turskis, K. Sarpalius ir deklamuos J. J. I. Briedis. Tai Gerbiamieji, nepraleiskite šio puikaus Koncerto, kad po laikui nereiktų gailėties.

Su pagarba,
S. L. S. D. A. I-as Aspk.

Chicagos Draugijų, Kliubų Valdybos 1939 Metams

HUMBOLDT PARK LIETUVIŲ POLITIKOS KLIUBO VALDYBA 1939 METAMS: Pirmininkas —M. Grakauskas, 3939 N. Christiana Ave., tel. Juniper 5936; Vice-pirmininkas— Mike Čepulevičius, 3327 Le Moyne St.; Protokolų sekr.—Anton Lungevicz, 1814 Wabansia Ave., tel. Humboldt 2285; Finansų sekr.—Stanley Buneckis, 3247 Beach Ave.; Kasierius—John Kuprevičius, 3446 W. Pierce Ave.; Maršalka — Anton Kuprevičius, 3448 Le Moyne St.

AMERICAN LITHUANIAN CITIZENS CLUB VALDYBA 1939 M.: Pirm. — J. Svitorius, 4000 So. Talman Ave.; Pirm. pagelb. — L. Lubik, 2804 W. 45th St.; Nut. rašt. — Paul J. Petraitis, 752 W. 33rd St., tel. Victory 8770; Kasierius—Helen Gramantienė, 4535 So. Rockwell St., tel. Lafayette 2418; Fin. rašt.—F. Wittis, 4469 Archer Ave., tel. Lafayette 1374; Kontr. rašt.—P. Montvidas, 4135 So. Campbell Ave.; Kasos glob. —J. Jesiunas, 2440 W. Persning Rd.; Dr. kvotėjas —Dr. A. J. Manikas, 4070 Archer Ave., tel. Lafayette 3051; Teisėjas —F. Sever, 4243 S. Sacramento Ave.; Korespondentas — J. Kiskis, 2543 W. 45th St.; Maršalka —J. Balcitis, 2820 W. 43rd St. Susirinkimai atsibuna kas mėnesį trečią (3) sekmadienį 1 val. popiet. Į kliubą priimami vyrai ir moterys nuo 16 ligi 45 metų amžiaus.

ILLINOIS LIETUVIŲ PAŠELPOS KLIUBO VALDYBA 1939 M.: Walter Lekis,—pirm., 6935 So. Artesian Ave.; A. Lazauskas—pirm, pagelb., 3223 So. Green St.; A. Kaulakis—nut. rašt., 3842 South Union Ave., Tel. Yards 5773; F. Norkus—fin. rašt., 4101 S. Richmond St.; Frank Bakutis—iždi., 2603 W. 69th St.; K. Visackis—iždi. glob.; J. Adomaitis—kontr. rašt.; D. Antanaitis—maršalka. Susirinkimai atsibuna kas mėnesį pirmą penktadienį, Lietuvių Auditorijoj, 3133 So. Halsted St.

TEISYBĖS MYLĖTOJŲ DRAUGYSTĖS VALDYBA 1939 METAMS: J. Balchunas— pirm., 3200 So. Lowe Ave.; Petronelė Kvietkienė—pirm. pagelb., 3140 So. Lowe Ave.; A. Kaulakis — nut. rašt. 3842 So. Union Ave.; F. Kasper —fin. rašt., 3534 So. Lowe Ave.; Z. Grigonis—kontr. rašt.; P. Juozapavičius—iždo globėjas; J. Rachunas—iždininkas, 3137 S. Halsted St.; L. Jucius—maršalka; Dr. J. P. Poška— Dr. kvotėjas, 3133 So. Halsted St., Tel. Victory 3687. Susirinkimai atsibuna kas mėnesį antrą (2) sekmadienį, 12 val. dieną, Lietuvių Auditorijoje, 3133 So. Halsted St. Į draugystę priimami vyrai ir moterys nuo 18 i ki45 metų amžiaus.

BRIDGEPORTO NAMŲ SAVININKŲ SĄJUNGOS VALDYBA 1939 METAMS: Pirmininkas— Antanas Simkus, 3120 So. Lituanica Ave.; Pagelb.—John Begin, 3400 So. Lowe Ave.; Nut. rašt.—Stanislovas Kunevičius, 3220 So. Union Ave.; Finansų rašt.—Domininkas Gulbinas, 3144 So. Wallace Ave.; Kontr. rašt.—Jonas Motiejunas, 3400 So. Union Ave.; Kasierius—Petras Balsis, 5653 So. Thoorp St.; Maršalka—Leonas Liaudanskas, 3130 So. Halsted St. Laiko susirinkimus kas mėnesį, pirmą trečiadienį, Chicagos Liet. Auditorijoj, 3133 So. Halsted St.

LIETUVIŲ JAUNIMO KULTUROS RATELIO VALDYBA 1939 M.: Pirm—Bill Likšna, 3427 South Lituanica Ave.; Vice-pirm. —A. Paplauskas; Finansų rašt.—E. Žasytaitė; Prot. rašt.—B. M. Burbulytė, 4073 Archer Ave.; Iždi.—Ant. Jakutis; Veiklos komisija: A. J. Povilonis, V. Raila, Ona Šimkaitė, Bronė Laucaitė ir Ant. Jakutis. Susirinkimus laiko ketvirtame trečiadienį kiekvieno mėnesio, o choro pamokos kiekvieno penktadienio vakarą, J. Yuškos salėje, 2417 W. 43 St.

DRAUGYSTĖ LIETUVIŠKA VĖLIAVA AMERIKOJE No. 1 VALDYBA 1939 METAMS: Kaz. Davis —pirmininkas, 5648 So. Bishop; J. Budreikienė—vice pirm.; P. Budreikis—nutarimų rašt., 3118 West 39th St.; S. Skridulis—fin. rašt.; Ant. Czesna—kasierius; A. Kauniškienė, S. Yovanutis—kasos globėjai. Susirinkimai laikomi antrą nedėldienį kiekvieno mėnesio, Czesnos svetainėje, 4501 So. Paulina St. 1:00 po pietų.

ŽEMAIČIŲ KULTUROS KLUBO VALDYBA 1939 METAMS: Pirmininkas—Steponas Narkis, 4353 S. Talman Ave.; Vice-pirm.—Jonas Simonas, 2520 W. 70th St.; Prot. sekretorium — Balys Armoška, 3709 W. 61st Place; Fin. sekr. — Antanas Rudokas, 4547 So. Washtenaw Ave.; Iždininkus — Aleksas Mileris, 4258 S. Western Av.; Iždo globėja — Elenora Norkus, 4003 So. Francisco Ave.; Maršalka—Pranas Wenskus, 2649 West 43rd St. ir Korespondentas—Juozas Kaunas, 3229 Lituanica Ave. Į Apšvietos Komisiją išrinkti Steponas Geniotis, Juozas Kaunas ir Viktoras Kelpšas. Kontrolės Komisijon išrinkti: Vincas Stulpinas, Nikodemas Radis, Antosė Dambrauskaitė, Antanas Pocius ir Leonas Geniotis.

JAUNŲ LIETUVIŲ AMERIKOJE TAUTIŠKAS KLIUBAS VALDYBA 1939 M.: Pirmininkas — Juozapas Ruta, 3141 So. Halsted St.; Pagelb.—Petras Pauzolis, 3427 So. Halsted St.; Nut. rašt.—Stanislovas Kunevičius, 3220 S. Union Ave.; Finansų rašt. — Feliksas Kasperas, 3534 So. Lowe Ave.; Kontrolės rašt.—Walter Dulevich, 8728 Harper Ave.; Kaserius — Juozapas Balčiunas, 3200 S. Lowe Ave.; Apekunas kasos —Jurgis Aresunas, 3623½ S. Emerald Av.; Apekunas kasos—Franciškus Kunevičius, 3201 So. Green St.; Apekunas ligonių — Kazimieras Valaitis, 7104 S. Emerald Ave.; Maršalka—Petras Barzdis, 3510 S. Union Ave. Laiko susirinkimus kas pirmą penktadienį 7:30 val. vakaro, Chicagos Lietuvių Auditorijoje, 3133 So. Halsted St.

LITHUANIAN KEISTUTIS BENEFIT CLUB VALDYBA 1939 M.: J. Sholteman—pirm., 3237 West Le Moyne st.; J. Stalioraitis — pirm. pagelbininkas; Miss H. Chapas—nut. rašt.; Walter Sharka—finansų rašt., 4635 South Washtenaw ave.; Mrs. M. Warnis —kasierka, 3838 So. Kedzie ave.; Dr. M. T. Strikolis— gydytojas, 4645 So. Ashland ave., tel. Yards 4787; G. Menkas—patarėjas, 127 N. Dearborn st., tel. Central 4410; J. Kondroška—kontr. pirm., 3119 W. Pershing road; J. Stulgaitis —biznio pirmininkas. Kliubo susirinkimai atsibuna kiekvieną mėnesį ,kas pirmą sekmadienį 12 val. d. Hollywood svet., 2417 W. 43rd St., Chicago, Ill.

MORNING STAR KLIUBO VALDYBA 1939 METAMS: Pirm. — A. Valskis, 3341 Evergreen Ave., tel. Belmont 7678; Vice-pirm.— J. Ambrulevic, 2002 Concord Pl.; Užrašų rašt.—M. Chepul, 3327 Le Moyne St., tel. Spaulding 7903; Fin. rašt.—B. Rogers, 2345 North Kedzie Blvd., tel. Spaulding 3180; Iždi. kasier.—J. Raila, 4839 Winnemac Ave.; Kontr. rašt. S. Beneckis, 3247 Beach Ave.; Kas. gl. —A. Lungevic, 1814 Wabansia Ave., tel. Humboldt 3254; Maršalka—J. Milašević, 2750 N. Neva Ave. Susirinkimai yra laikomi kas pirmą ketvergą, po antrašu 3800 W. Armitage Ave.

L. ŽAGARIEČIŲ KLIUBO VALDYBA 1939 METAMS: Pirm. —P. Arlauskas, 1947 N. Cleveland Ave.; Pirm. pagelb.—A. Niprikas, 3235 S. Halsted St., Nut. rašt.—J. Keturakis, 1525 So. 51st Ave., Cicero, Ill.; Ona Užkuraitė—fin. rašt., 1329 N. Dearborn St.; Emilija Ramašauskienė— Kontrolės rašt., 1218 So. Independence Bvd. St. Niprikas—Kasierius, 3235 S. Halsted St.; Kasos globėjai — Adolf Mieraviče, 2539 West 46th Place ir F. Povilaitis, 10051 So. La Salle St.; Korespondentas— J. Balakas, 1414 So. 49th Ct., Cicero, Ill.; Maršalka— Kaz. Balčiunas, 3521 W. 38th Place. Susirinkimai laikomi vieną kartą į mėnesį, kas ketvirtą sekmadienį pirmą valandą popiet, Hollywood svetainėje, 2417 W. 43rd St., Chicago, Ill.

Gruod.-Dec. 7, 1916
No. 292

UKĖSŲ PASILINKSMINIMO VAKARAS

(Farmers Dance)

Su įvairiu programu, susidedančiu iš prakalbų, dainų, deklamacijų ir tt.
Rengia
LIETUVIŲ SOCIALISTŲ JAUNUOMENĖS LYGA 1-ma KUOPA

Subatoj, Gruodžio-Dec. 9, 1916

Pradžia 7:30 vakaro

Įžanga 25c ypatai.

MILDA SVET., 3142 South Halsted Street.

Atsibodo mums panašųs koncertai ir šokiai, o naujasnio iki šiol nei negirdėt. Todėl tai mes ir sugalvojom parengti ką nors indomesnio. Čia bus proga pamatyti ko dar Chicagoj nebuvo. Tai bus nebe paprastas balius ar koncertas, bet "Ukiškas Vakaras" arba "Farmers dance".

Kviečiame atsilankyti kuoskaitlingiausiai.

RENGĖJAI.

Vytauto Didžiojo Universiteto statomos didžiulės klinikos Kaune. VDV

Sveikiname Dienraštį "Naujienas" 25 Metų Sidabrinio Jubiliejaus Proga ir Linkime Joms Ilgiausių Metų!

Wm. B. Sebastian, Com. 4104 Archer Ave. Lafayette 3533
M. Massey, Service Officer 6600 So. Morgan St. Wentworth 1153
Wm. Kareiva, Fin. Officer 4644 S. Paulina Street Yards 5350
Jos. A. Kibort, Adjutant 6436 Blackstone Avenue Dorchester 2516

DARIUS-GIRENAS POST No. 271

AMERICAN LEGION — DEPT. OF ILLINOIS

Headquarters

2417 WEST 43rd STREET
CHICAGO, ILL.

Meetings Fourth Monday of Each Month

Stanley Prihodski, Sr. Vice-Commdr.
Joseph Rachus, Jr. Vice-Commdr.
Adam Nawyok, Sergeant-at-Arms
J. M. Judickas, Finance Secretary
Joseph Yurchas, Chaplain
B. R. Pietkiewicz, Judge Advocate
Dr. Stephen Biezis, Post Physician
Dr. V. S. Nares, Child Welfare
Judge John T. Zuris, Americanism
Thomas Shamis, Historian
J. A. Mickeliunas, Publicity

FUORTH DISTRICT DELEGATES
Joseph Yurchas
JOHN BARSKETIS

COOK COUNTY DELEGATES
THOMAS SHAMIS
DAN SEBASTIAN

PAST COMMANDERS
J. A. MICKELIUNAS — **DR. V. S. NARES**
B. R. PIETKIEWICZ — **JOHN YUSKA**

EXECUTIVE BOARD
J. KALEDINSKAS, Chairman — **J. M. JUDICKAS,** Secretary

Wm. B. Sebastian
Joseph A. Kibort
Joseph Rachus
Adam Nawyok
Joseph Yurchas
B. R. Pietkiewicz
J. A. Mickeliunas
J. S. Czaikauskas
Thomas Mazenis
Julius Balchunas
Thomas Shamis
M. Massey
Wm. Kareiva
S. Prihodski
Dr. V. S. Nares
John Yuska
C. J. Norusis
A. M. Macarus
Wm. Katchulis
F. Krasauskas
John Barsketis
Anton Ramon

Building Committee

JUDGE JOHN T ZURIS
Honorary Chairman
JOHN SHOLTEMAN
Secretary
JOHN KALEDINSKAS
Treasurer
DR. STEPHEN BIEZIS
WM. B. SEBASTIAN
J. A. MICKELIUNAS
ALEXANDER PRECIN
MARIAN SEBASTIAN
JOSEPH A. KIBORT
JULIUS BALCHUNAS
THOMAS MAZENIS
MATHEW MASSEY
THOMAS SHAMIS
JOHN BARSKIETIS
VIRGINIA TRUST
DAN SEBASTIAN
W. J. KAREIVA
ANTON RAMON
A. H. KASPER
J. J. EZERSKI
HELEN ZURIS
JOHN YUSKA
JOHN CHASE
HANNAH RAMON
CASSIE NORUSIS
ANNE VENSKUNAS

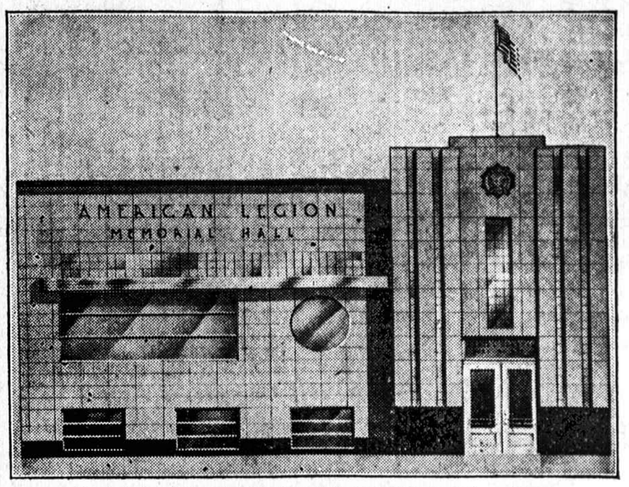

DARIUS-GIRENAS POST No. 271
AMERICAN LEGION
Building Chairman — B. R. PIETKIEWICZ
2608 West 47th Street —:— LAFayette 1083
CHICAGO, ILLINOIS

STANLEY P. MAZEIKA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

3319 Lituanica Avenue

YARDS 1139 and YARDS 1138

STEAMSHIP TICKET AGENTS — ALL KINDS OF INSURANCE

B. R. PIETKIEWICZ & CO.
MORTGAGE BANKERS

STEAMSHIP TICKET AGENTS — REAL ESTATE — ir NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

2608 WEST 47th STREET
LAFAYETTE 1083

Wm. J. Kareiva
Savininkas

Green Valley Produce

Sviestas, Kiaušiniai ir Suris

4644 SO. PAULINA ST.
Yards 5350

Justice Electric Shop
Union, Licensed, Insured and Bonded Electrical Contractors, Krautuvė
4104 Archer Avenue
Lafayette 3533

WM. B. SEBASTIAN
Vedėjas
DARIUS-GIRENAS POST Commander

JOHN YERKES
Lietuvis Laisniuotas Plumberis
Įveda gasą, sewerage, beer coils į taverns, įrengia stokerius ir dirba visokią plumberišką darbą
2422 West 69th St.
Hemlock 2867 ir Republic 5688

Stanley Prihodski
Registered Pharmacist
MAPLEWOOD PHARMACY
2533 West 43rd St.
Lafayette 4050-4597

ANTON RAMON
Namų Taisyma Kontraktorius, Dirba Visokį Darbą Prie Pataisymą Namų
5517 South Bishop Street
Hemlock 6173

John J. Kaledinskas
Vedėjas
Progress Furniture Company
3222-24-26 So. Halsted St.
Victory 4226

I. J. ZOLP

Laidotuvių Direktorius
1646 W. 46th St.
Yards 0781 and 0782

ADAM NAWYOK
Malevojimo ir Popieravimo Kontraktorius
225 West 66th Street
Wentworth 9298

John Barsketis
Mėsos Pristatytojas
2939 West Pershing Road
Lafayette 5268

Thomas Shamis
Savininkas
PARK PRESS
1540 East 65th Place
Dorchester 6210

JOSEPH KRUKAS
Atstovas
Peoples Furniture Company
4179-83 Archer Avenue
Lafayette 3171

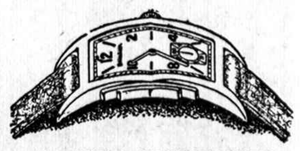

13 METŲ SUKAKTUVIŲ IŠPARDAVIMAS
Viskas parduodama iš Jewelry labai nužemintomis kainomis. Taigi jeigu tamista manai pirkti laikrodėlį, deimontą ar bile ką iš jewelry, tai tamistai apsimokėtų atvažiuoti į P. Nover Jewelry Krautuvę ir sutaupyti daug pinigų. Vyriški laikrodėliai **$2.39** and up. Moteriški laikrodėliai **$4.95** and up.

Peter Nover
4148 Archer Avenue
Tel. Laf. 3847

CHARLES NORUSIS
Savininkas
WESTERN MARKET
6556 So. Western Avenue
Prospect 9785
Mes Pristatome Orderius

Komplimentai
DR. STEPHEN BIEZIS
2201 West Cermak Road
Canal 6122

Komplimentai
JUDGE JOHN T. ZURIS
4459 South Francisco Avenue
Lafayette 9477